

ཐུག་པ་ལྟུང་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་པུན་པུན་།

ཐུག་པ་ལྟུང་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་པུན་པུན་།

ཐུག་པ་ལྟུང་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་པུན་པུན་།

ནཱ་མཱ་མྱེད་།

ཐུག་པ་ལྟུང་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་པུན་པུན་།

Kamtsang Prayers

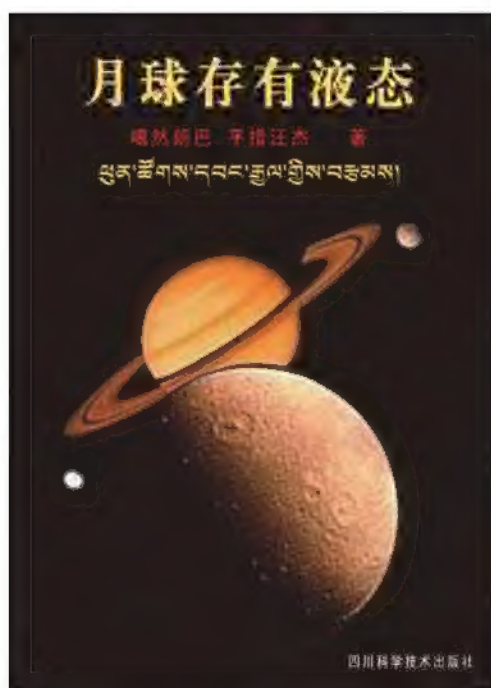
॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

இராமச்சந்திரன்

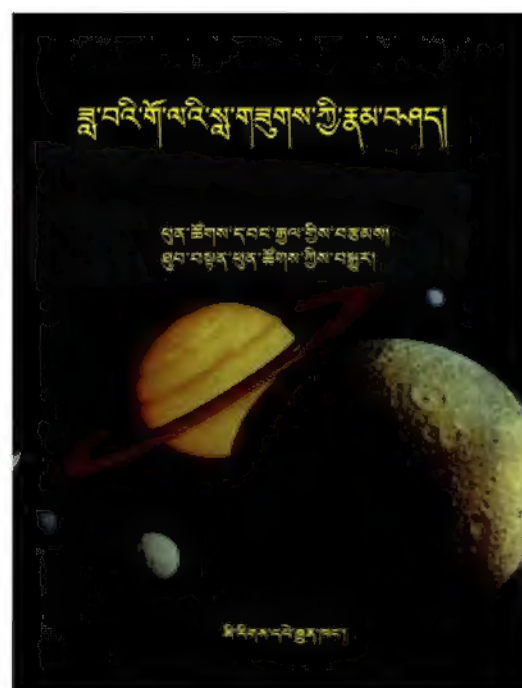

ཕུ་མ་ལ་པོ་དང་ཁྱེད་ལ་པོ་ནམ་གཉིས་ལྷན་སྒྲིག་གི་ཁྱ་ལས།

本书作者和译者合影

མི་ཁྱིན་ཆ་ན་ཅེས་དཔེ་སྟུན་ཁང་
གིས་ལར་ཏེ་བསྟན།
1994 ལོར། ཟླ་བ་ཏེ།

མི་ཁྱིན་ཆ་ན་ཅེས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་ལར་
ཏེ་བསྟན།
1997ལོར། ལེ་ཅིན།

དཀར་ཆག

ཚཱ་སྒྲིག་པའི་གཏམ།	(1)
སྐུར་བ་པོའི་གསལ་བཤད།	(6)
ཚཱ་བ་པོའི་གཏམ།	(12)
སྤྱིའི་བཅུས་དོན།	(16)
ཉེ་མ།	(38)
མིག་དམར།	(50)
སའི་གོ་ལ།	(65)
ཟླ་བའི་གོ་ལ།	(83)
མཚུག་བསྐྱེམས།	(113)
ཐུར་བཤོད་གཉིས་པ།	(122)
ཕལ་འགྲིལ་གཙོ་འཕེལ་དང་གཙོ་འགྲིལ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་དོན།	(141)
ངོ་པོ་འགྱུར་བ་དང་ནམ་པ་འགྱུར་བའི་བྱད་པར།	(143)
གཞི་གཅིག་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་གི་དཔེ་རིས་གྱི་འགྲེལ་བཤད།	(151)
ཆེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་སྐྱད་སྐྱད་གཉིས་ཤན་སྐུར།	(158)
དེབ་འདི་དང་འགྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་སྣ་འགའི་ཕྱག་བྲིས་དང་གསར་འགྱུར།	(163)
སྐུར་བ་པོའི་མཚུག་ཚཱ།	(172)
编者按	(174)
作者的话	(176)
概论	(178)
太阳	(188)
火星	(194)
地球	(201)
月亮	(209)
结论	(223)
附录二	(228)
对修改宪法有关民族方面的几点意见	(243)

ཚུལ་ཕྱིག་པོའི་གཏམ།

སི་ཁོན་ཚན་རིག་ལག་ཙམ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས།
(མ་དཔེ་རྒྱ་ཡིག་ལས།)

《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྐྱ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤད་》ཅེས་པའི་དེབ་འདིའི་ཚུལ་པ་
པོ་སྐོར་ནང་པ་སྐྱ་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ནི། གཞོན་ཅུའི་རུས་ནས་གསར་བརྗེའི་
ནང་དུ་ཞུགས་ཏེ་མི་རིགས་བཅེངས་འགྲོལ་དང་། སྐྱ་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ཆེད་དུ་
འབད་བཙོན་སྟོང་མེད་གནང་མཁན་གྱི་བོད་རིགས་ནང་གི་སྐད་གྲགས་ཅན་གྱི་
གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་སྒྲེལ་མཁན་དང་མཚན་ཉིད་སྟེ་ཁོ་ཁྱིམ་པ་ཞིག་རེད། ཁོང་གི་
འབྲུངས་ལུ་ལ་ནི་བོད་ཤར་བརྒྱད་འབྲི་ཆུའི་ཉེ་ཞོལ་གྱི་འབའ་ཐང་རྫོང་ནས་རེད།
ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་འགོ་ལ་སྐབས་མི་ལོགས་པར་མནར་གཅོད་ཆོད་མེད་བྱངས་
ཏེ། འཇིག་རྟེན་ན་མཐོང་བར་དཀའ་བའི་སྐད་གྲགས་ཅན་གྱི་ཆིང་ཁྲིན་བཙོན་རའི་
ནང་དུ་ལོ་ངོ་བཙོ་བརྒྱད་རིང་ལ། གཅིག་ཕུར་ཁེར་རྒྱུ་གི་འཚོ་བ་སྦྱེལ་དགོས་བྱུང་
བ་རེད། སྐབས་དེར་མིའི་བསམ་ལུ་ལས་འདས་པའི་བཟོད་དཀའ་བའི་མནར་
གཅོད་ཀྱིས་གཟིར་བའི་ལོ་ཟླ་ཞག་རུས་ཀྱི་ནང་དུ། མི་ཚོས་དབྱུད་བརྗོད་བྱས་པ་
ལྟར། ཁོང་གིས་ལ་རྒྱ་བརྟན་སྲུང་གི་སྟིང་སྟོབས་དང་། དཔའ་ངར་ལྷུ་མེད་ཀྱི་
འཐབ་ཚོད་ཀྱི་སེམས་ཤུགས། སྟིང་རུས་སྟོང་མེད་ཀྱི་གཤིས་ཀ་དེས་བཟོད་མེད་ཀྱི་
སྐྱུ་བསྐལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་ཏེ། ཐོས་བསམ་ལ་བཙོན་པ་ཆེན་པོས་གསུངས་
རབ་ཀྱི་བརྟན་བཙོས་དང་། དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་དཔེ་ཆ་མང་པོར་བསྐྱགས་
ཤིང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པར་བརྟེན། ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ལ་
རང་གི་སྐྱ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྒོ་བཀོད་ཅིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་ལ་རང་
དབང་བརྒྱར་གསོ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་གཞུང་དོན་ལ་བྲེལ་པའི་རུས་ཚོད་ཀྱི་ནང་དུ་
ཡིག་འབྲུ་འབྲུམ་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པའི་ཚོད་སྐབ་རིག་པ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་
པའི་བརྟན་བཙོས་ཆེན་པོ་《ཚོད་སྐབ་རིག་པར་གསར་ཞིབ་》ཞེས་པ་དེ་བྲིས་པ་
རེད། འབྲེལ་ཡོད་རིག་གཞུང་ལས་ཚན་གྱི་ལས་ཁུངས་ཁག་གིས། སེམས་རུས་ཡོད་

ཀྱུ་བཏོན་ནས་བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅས་འདིའི་ཆེད་དུ་འཆོགས་པའི་བཞུགས་མོལ་ཆོགས་འདྲའི་ཐོག་ལ་པེ་ཅིན་དུ་བཞུགས་པའི་སྟན་གྲགས་ཅན་གྱི་མཆན་ཉིད་རིག་པ་བ་དང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆེད་རམས་པ་དུག་ཅུ་ལྟག་གིས་བསྟན་བཅས་འདི་ལ་གདེང་འཛིན་སྒྲ་ན་མེད་པ་དང་དབྱུང་བཟོད་ཆོད་མཐོན་པོར་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། བཞུགས་མོལ་འཆོགས་འདྲའི་ཐོག་གི་གསུང་བཤད་དང་ཤིས་ཆོག་ནམས་ལྟན་ཅིག་དུ་བསྒྲིགས་ནས་《ཆོག་དབྱེད་ཀྱི་མེ་ཏོག་ཕུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་》དང་《ཆོད་སྐྱབ་རིག་པར་གསར་ཞིབ་》ཅེས་པའི་དེབ་དེ་པར་སྐྱབ་བྱས་པ་རེད། ལོ་ངོ་བཅུ་ལྷག་མང་པོའི་རིང་ལ་སྒྲིང་བྱས་བྱས་པའི་བསྟན་བཅས་འདིའི་ནང་དུ། ཚུམ་པ་པོས་རང་རྒྱལ་ཐུབ་པའི་སློ་རིག་གིས་བརྟགས་པ་དང་། ཞིབ་བཙོན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་སྟོགས་བསྟོམས་བྱས་པའི་ཆོད་སྐྱབ་རིག་པའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་འཕོ་འགྱུར་ཆོས་ཉིད་བཅས་ཀྱི་སྒྲི་འགྲོས་དང་། རང་འཁོར་ཆོས་ཉིད་དང་དེའི་མཆན་བྱེད་དཔེ་རིས་བཅས་ཀྱིས། སྒྲི་ཆོགས་ཆན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཆན་རིག་ཁོངས་ཀྱི་གལ་ཆེའི་རིག་གཞུང་སྟེ་ཆན་ཁག་ལ་ཆོད་སྐྱབ་ཀྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་དག་གི་རང་གཤིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་བརྩེད་གཙོད་ཀྱང་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཟླ་བའི་གོ་ལ་དང་བཅས་པའི་སྐར་མའི་གོ་ལ་ནམས་ཀྱི་ཐོག་དུ་སྤྲ་གཞུགས་ཅད་གཙོད་བྱེད་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆན་རིག་གི་བསྟན་བཅས་འདི་ནི། ཚུམ་པ་པོས་《ཆོད་སྐྱབ་རིག་པར་གསར་ཞིབ་》ཀྱི་ནང་ནས་སྟོགས་བསྟོམས་བྱས་པའི་ཆ་བའི་སྒྲིང་པོ་དང་། དེང་རབས་གནམ་དབྱུང་རིག་པའི་སྐར་གཞུགས་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱུང་གཞི་གསར་ཤོས་ནམས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ཐོག་། ཆོད་སྐྱབ་རིག་པའི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་། མཆན་ཉིད་རིག་པའི་སྟོན་ནས་སྐྱབ་བྱེད་བཀོད་ནས། ཟླ་བའི་གོ་ལ་དང་བཅས་པའི་སྐར་གཞུགས་ཡོད་ཆོད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྲ་གཞུགས་ཡོད་པར་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་སྟོགས་སྟོམ་ཞིག་བྱས་ཡོད། གསལ་པོར་བཤད་ན་འདི་ནི་སྒྲི་མཆན་དུ་གྱུར་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆ་བའི་རིགས་པར་བརྟེན་ནས་རང་མཆན་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་གོ་ལའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་ཡོངས་འགོ་ཁུངས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་ཆོས་ཉིད་དངོས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་

བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན་ལ་སྤར་མེད་པའི་ངོ་མཆར་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་མཆན་ཉིད་
 རིག་པའི་སྐྱོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན། ལོ་གསུམ་གྱི་སྟོན་ན་ «ཚོད་སྐྱབ་
 རིག་པར་གསར་ཞིབ་» སྐྱོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་འཆོགས་འདུའི་ཐོག་སྟོབ་དཔོན་གྱང་
 མའོ་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། “སྟོ་མཐུན་ཐུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་ཚོད་སྐྱབ་རིག་པའི་
 སྟོན་སྐྱར་མའི་གོ་ལའི་གྲུབ་ཚུལ་ལ་བགོ་སྟངས་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། སྐྱར་མའི་གོ་
 ལ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་པན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་བའི་
 གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་ཀྱི་གཏིང་ཟབ་པའི་གནས་གང་རུང་ཞིག་ན་པལ་པའི་སྟེ་
 གཟུགས་གནས་ཡོད་པ་དང་། སྐྱར་གཟུགས་རྣམས་ཀྱི་བར་དུ་དབྱས་ཀྱི་རང་
 བཞིན་ཅན་གྱི་དངོས་རྒྱས་གནས་ཡོད་པའི་ཚོད་གཏམ་དེ་ནི་སྐྱར་མའི་གོ་ལའི་
 གྲུབ་ཚུལ་སྐྱོར་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ཚོད་བཤད་ཅིག་རེད་ལ། དེ་ནི་འཇར་
 མན་གྱི་མཁས་པ་ཉེ་གོར་གྱི་འབྲིན་སྐྱབ་གཞུང་ལུགས་དང་། ལྷ་རུ་སུ་མཁས་པ་
 ཆེན་པོ་ཨོ་རོ་མོན་ཅེ་ལེ་ཐུ་ཡི་གྲུབ་རྒྱས་འཁོར་ཆོད་རེའུ་མིག་དང་ཡང་གནས་
 ཚུལ་ཏུ་ཅང་འདྲ་པོ་རེད་.....དད་ཅེས་པ་ལྟར་རེད།

མཆན་ཉིད་རིག་པ་ནི་སྟེ་ཆོགས་ཆོན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་གཉིས་
 ཆོད་མཐོན་པོའི་སྟོན་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་
 སྟོ་གོས་ཀྱི་སྟེ་དོན་དང་སྟོགས་བསྟུན་ཆོད་མཐོན་པོ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
 བརྟེན། འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་ངོས་འཇིན་དང་། འཇིག་རྟེན་བསྐྱར་
 བཀོད་བྱེད་པ། རང་གི་སྟོ་གོས་ཀྱི་ཚལ་སྤྱད་ནས་འཇིག་རྟེན་དབང་དུ་བསྟུ་བྱེད་ཀྱི་
 ལུས་ལྡན་མཆོན་ཆ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། «ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྟེ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་»
 ཅེས་པའི་དེབ་འདི་ཡིན། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཆོན་རིག་གོང་འཕེལ་ནང་དུ་སྟོང་ཆ་ཞིག་ཁ་
 སྐྱོང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱས་ཡོད་པ་
 རེད། འདི་ཡིས་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཐད་ལ་ཉམས་ཞིབ་དོན་ལྡན་
 དང་། མཆན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡར་རྒྱས་དང་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པོ་ཡོང་
 བ། འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་སྟོ་སྟོ་འབྲེལ་པ་དང་དྲན་ཁ་བར་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ཐད་
 ལ་ཕན་ལུས་དང་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ནི་ཐེ་ཆོམ་མེད་པ་ཞིག་རེད།

«སྤར་ཡང་བརྟེན་པ་» ཚུམ་པ་པོས་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་སྟོན་ལ་ཚུམ་གཞི་འདི་

ཉིད་གཏིང་ཡོད་པ་དང་། ལོ་གསུམ་གྱི་སྟོན་ལ་རྩོམ་གཞི་འདི་གྲུབ་ནས། ང་ཚོའི་
 རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་སྟོན་ཆ་ཚང་གྲུབ་སྟེ་པར་རྒྱག་གྲུབས་བྱེད་
 པའི་སྐབས་སུ། འཇར་མན་གྱི་《པར་རིས་གསར་འགྱུར་》ལས་ཀྱི་“ཟླ་བའི་ནང་དུ་
 འབྲུགས་འདུག”ཅེས་སྟེལ་ཡོད་པ་མཐོང་བུང་བ་འདི་ནི་མི་རྣམས་དགའ་བ་འོས་
 པ་དང་བཟ་ཤིས་པའི་གསར་འགྱུར་ཞིག་རེད། འདི་ཡིས་དེབ་འདིའི་རྩོམ་པ་པོས་
 གཟུབ་ནན་གྱིས་རིག་པས་དབྱུད་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་ལྡན་གྱི་བདེན་
 དཔང་ཞིག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ང་ཚོས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་མཚར་
 ཉམས་དེ་མཐོང་བུང་། དེར་བརྟེན་དམིགས་གསལ་གྱིས་རྩོམ་ཡིག་དེ་ཉིད་འདིར་
 བཀོད་པ་ཡིན། རྩོམ་པ་པོས་འདི་ཉིད་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་སྟོ་བདེ་ཞིང་ཡིད་སྟོ་
 བའི་ཉམས་འགྱུར་སྟེ་བར་ང་ཚོར་ཡིད་ཆེས་ཡོད།

① 1994 ལོའི་ཟླ་བ་4པའི་ཚེས་21ཉིན།

[illegible]

ལྷུང་བ་པོའི་གསལ་བཤད།

རང་རེ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་འདི་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་ན་ཐོག་མར་ཡར་རྒྱས་
 གཏོང་ཟེར་བ་དེའི་དོན་ལེགས་པར་གི་བར་བྱ་དགོས། དེར་དུས་མི་ཁ་ཅིག་སྟེ་ལྷུག་
 པར་དུ་རྒྱན་རབས་ཁ་ཅིག་གིས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཟེར་བ་དེ།
 གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་རྙིང་པ་དག་ལ་སྦྱོར་བཅོན་སྟེ་ལ་གསུམ་མཐར་སྦྱོར་པ་ཞིག་
 བྱེད་ཅིང་། དེར་དུས་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་རིག་གཞུང་དང་ལྷ་བ་མ་འདྲེས་པར་
 རང་རྒྱ་ཐུབ་པ་ཞིག་སྤྱད་སྦྱོབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ལ་དོས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་འདུག །དེ་ནི་
 ལྷུག་བསམ་ནས་རྣམ་དག་ཅན་གྱི་རང་གི་རིགས་དང་རིག་གཞུང་ལ་ཤ་ཞེན་ཅན་
 གྱི་བསམ་སྟོ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། མ་དོངས་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་དོན་ལ་གཟིགས་ཐག་སྤྱད་
 བའི་སྟུགས་རེ་བའི་ལྷ་བ་ཞིག་ཡིན་ལྟ་བུས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་
 དང་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱུ་ཚད་མཐོར་འདེགས་བྱེད་རྒྱའི་ཐད་ལ་མ་དུན་བསྐྱོད་ཀྱི་
 བཀག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཡང་མི་ཁུང་ཤས་ཤིག་རང་གི་ཤེས་རིག་དང་རིག་
 གཞུང་ལ་རྒྱས་མངའ་མེད་པ་མ་ཟད་ལོ་རྒྱུས་ཚོད་རྒྱབ་རིག་པའི་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་
 ལྷ་བ་ལའང་སྦྱོར་བཅོན་བྱེད་མ་སྦྱོར་བའམ་སྤངས་པ་མ་ལྟར་བའི་དབང་གིས་
 ཤེས་རིག་རྙིང་པ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ལུགས་དང་རྒྱུད་དང་ཡིན་པར་སེམས་ནས་
 དེ་དག་དུག་ལྷུང་འཛེམས་ཤིང་། ལས་དོན་དངོས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དུ་རང་གི་
 སྤྱད་ཡིག་ལ་ཐོབ་ཐང་དང་དགོས་གཤམ་རྒྱ་ཆེན་མེད་པར་སྤྱོད་དེ་དག་ནི། བོད་ཀྱི་
 ཤེས་རིག་ཅས་འཛིན་རྟེན་འདིའི་མི་རིགས་རྙིང་པ་རྣམས་ཀྱི་གཤམ་དུ་འཛང་འོས་
 པའི་གཟི་བརྟེན་ཅན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཉིད་མེད་པར་བྱས་ནས། སྤྱོད་གསེབ་ཀྱི་
 བྱིའབྱམས་བཞིན་དུ་ཁ་སང་གང་ནས་ཡོང་བའི་ཡོང་ཁུངས་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་པ་
 དང་། མི་རིང་བའི་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་དུས་ན་རང་གི་མི་རིགས་འདི་ཉིད་རང་བྱགས་
 གིས་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་ཁབ་ཟག་པ་ལྷ་བྱ་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་འབྱུར་བར་བྱེད་པའི་
 རྣམ་ངན་ལྷ་བྱའི་བསམ་སྟོ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྦྱིར་ན། འདི་ལྷ་བྱའི་བསམ་སྟོའི་རིགས་
 གཉིས་ནི་སྤྱད་བྱའི་གནས་སུ་མཐོང་། འོ་ན་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་ཟེར་བ་དེ་གང་ལ་
 ཟེར་ཞེ་ན། ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཟེར་བ་དེ་སྤྲ་ཡོད་ཀྱི་དངོས་པོ་དེ་དག་མི་ཉམས་

སྤང་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱི་གཞིར་བཞག་གི་ཐོག་ཏུ། ཐུར་མེད་པའི་དེང་རབས་ཀྱི་ཚན་
རིག་ལག་རྩལ་གྱི་རིག་གཞུང་དེ་དག་པོད་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་ནས་ཁ་སྤོས་བྱེད་ཅིང་།
མི་རབས་རྗེས་མ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་སྐད་ཡིག་བརྒྱད་ནས་ཚན་རིག་དང་ལག་
རྩལ་གྱི་རིག་གཞུང་རྣམས་བཤད་ཆོག་པ་དང་། སྤྱོད་ཆོག་པ། ལག་ལེན་བྱེད་ཆོག་
པ་ཞིག་བྱུང་ན་དེ་ལ་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་འགོ་བཙུག་བཤད་དེ། དཔེར་ན། ཚོས་རྒྱལ་
སྤྱོད་བཅན་སྐམ་པོའི་སྐབས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཐུར་རང་གི་ཤེས་རིག་རྒྱིང་པ་
མོ་ལྷང་གཏོ་སེལ་དང་། གསོ་རིག་། རྩིས་རིག་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་མི་ཉམས་སྤང་
སྤྱོད་བྱེད་པ་གཞིར་བཞག་གི་ཐོག་ཏུ། རྒྱ་གར་ནས་སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་
གཞུང་རྣམས་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས། དེ་དག་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་ནས་
འཆད་ཉན་བྱེད་ཆོག་པར་མ་ཟད། དེང་གི་རྒྱས་འདིར་པོད་ཀྱི་ཚོས་དང་རིག་
གཞུང་ཞེས་བེར་ནས་འདིག་རྟེན་ན་སྟན་གསལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད།
དེས་ན་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་ན་དེས་པར་རྒྱ་ཤེས་རིག་རྒྱིང་པ་མི་
ཉམས་སོར་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱིང་རྒྱ་དེང་རབས་ཚན་རིག་གི་རིག་གཞུང་རང་གི་སྐད་ཡིག་
ཏུ་བསྐྱར་ནས་དར་སྤེལ་གཏོང་དགོས་པ་ནི་གནད་ཀྱི་དམ་པ་ཞིག་ཡིན།

ཐུན་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱས་རབས་འདིའི་ནང་རྒྱ་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡར་
རྒྱས་གཏོང་རྒྱལ་མཐོང་རྗེས་ཆེ་ཤོས་ནི། སྤྱོད་གྲུ་རྒྱུང་འབྱིང་གི་རྩིས་རིག་དང་།
དངོས་ཁམས། རྣམ་འགྲུལ། ས་རྒྱ་སོགས་དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གསར་པའི་སྤྱོད་
དེབ་རྣམས་པོད་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་ཁིང་པོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བརྒྱད་ནས་འཆད་ཉན་བྱེད་
ཆོག་པར་བྱས་ཡོད་པ་འདི་དག་མཐོང་ཁིང་། འདི་ནི་འབྲུང་འབྲུར་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
ལ་རྒྱབས་ཆེ་བའི་མཐོང་རྗེས་ཤིག་ཡིན་པ་སྤོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

མིག་ཐུར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ཏུ་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤྱིའི་ཚ་
རྒྱབས་ཤིག་འབྲུར་ཁིང་ཡོད་སྟབས། ཡར་རྒྱས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ན་འགྱུར་
ལུན་གྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་རྒྱིང་པའི་ནང་དོན་དེ་དག་ཤེས་འདོད་
སྤྱོད་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡོང་བ་དང་རྒྱས་མཚུངས་སུ། པོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་རྣམས་རྒྱ་
ཡིག་དང་། དབྱེན་ཡིག་ལ་སོགས་པའི་ཡིག་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྐྱར་ཁིང་ཡོད་
པ་འདི་ཡིས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཤེས་རིག་ལ་ཁ་སྤོན་དང་། རང་ལ་འཚོ་བའི་རྟེན་

དུ་སྒོར་མོ་ཅུང་ཟད་རེ་སྒོར་པའི་ཕན་པ་ལས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་གཏོང་
 རྒྱལ་ཕན་སྐོག་གང་ཡང་མ་མཐོང་། དེར་བརྟེན་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་ཁག་གིས་
 རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་དཔེ་ཆ་རྣམས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དུ་བསྐྱར་ནས་འགུལ་སྡེལ་
 བྱེད་རྒྱའི་ཆེད་དུ་དཔལ་འབྱོར་དང་མི་ཤུགས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་མང་ཅམ་ཞིག་གཏོང་
 སྟེ་པ་བྱུང་ན་དེ་ནི་དོན་དངོས་ཀྱི་སྐོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བ་
 ཟེར་བ་དེ་རེད། གཤམ་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་
 རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་བཅུམས་པའི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཅས་པའི་
 ཚོད་སྟེབ་རིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་རང་གཤིས་
 གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པའི་གཞུང་ལུགས་འདི་ཉིད་བསྐྱར་བའི་དགོས་པ་
 དང་། བསྐྱར་སྤངས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་འགའ་ཞིག་བཟོད་པ་ལ། དེང་དུས་འཛིག་རྟེན་
 ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་དེ་དབྱར་མཚོ་ལྟར་རྒྱས་པའི་
 སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དུ་གིས་པའི་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་བསྟན་བཅོས་ནི་
 སྤྱི་ཐ་ཅམ་དུ་གནས་ཡོད་པའི་སྐབས་འདིར། སྤྲ་ཞབས་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་
 ལགས་ཀྱིས་རིག་པ་བརྒྱ་ཕྱག་གི་སྒོ་ནས་བརྟགས་ཏེ་སྤྲ་མེད་པའི་ཁྱད་ཚོས་དུ་མ་
 དང་ལྟན་པའི་ཚོད་སྟེབ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་གསར་ཚོམ་དུ་གནང་བ་མ་ཟད།
 ཁྱད་ཚོས་དེ་ལྟར་ཀྱི་རིག་པས་རང་བྱུང་ཚན་རིག་ལ་རྗེས་དཔག་བྱས་པའི་བསྟན་
 བཅོས་འདི་དག་ནི་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་ལ་ཆ་མཚོན་ན་འང་ཆེས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་
 སྟེ་ལས། འདིས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱང་གྲུབ་ལྟར་པའི་སྒོ་གོས་ཀྱི་རང་གཤིས་དེ་
 མཚོན་ཡོད་པར་བོད་རང་གི་སྐད་ཡིག་དུ་བསྐྱར་ན་ལ་རྒྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྟར་
 པའི་སྤྱི་དོན་ཡོད་པ་དང་གཅིག

སའི་གོ་ལ་དང་། ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་བར་སྤྱང་སྤྱིང་པའི་དབྱིངས་
 སུ་གནས་པའི་གཟའ་སྐར་ཀྱི་རིགས་ཐམས་ཅད། རང་རྒྱ་གང་འབྲས་འཁྲེགས་
 གཟུགས་དང་། རྫོང་འབྲས་རྒྱངས་གཟུགས། སྤྲ་གཟུགས་ཆ་མོ་དང་། སྤྲ་གཟུགས་
 གང་མོ་བཅས་དེ་དག་བཞི་པོ་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་རྒྱལ་དང་འཕེལ་འགྱུར་
 དང་འཕོ་འགྱུར་བཅས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ལ་གཞི་བབྱུང་ནས་སྒོན་ཀྱི་བྱང་ཁྱདས་དང་།
 ད་ལྟའི་གནས་སྤངས། འབྱུང་འགྱུར་ཀྱི་འགྲོ་ཁྱདས་བཅས་ལ་དོན་སྤྱི་སྤྱིན་པའི་

གཞུང་ལུགས་ཚོད་སྐབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པས་རྗེས་དཔག་བྱས་ནས། རང་བྱུང་
ཁམས་ཀྱི་རང་མཚན་ནམས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་པ་འདི་ནི་དེང་རུས་ཀྱི་ཚོད་སྐབ་
རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱིར་སྤྱོད་ལ་
ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ནམས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གཏན་
ལ་ཕབ་པ་ནི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་མཁས་པ་ནམས་ཀྱི་བྱད་
ཆོས་ཤིག་སྟེ། དཔེར་ན། གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཐོག་མའི་རིག་གཞུང་རྟེན་པ་དག་ལས།
སྤྱོད་ལ་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་རང་རྒྱ་ས་རྩལ་
དང་། རྒྱ་རྩལ། མེ་རྩལ། རྒྱུང་རྩལ་བཞི་པོ་ལྟ་བུ་འདུས་ནས་སྤྱོད་ནས་གཉིས་ཀྱི་
དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གྲུབ་ཚུལ་བཤད་ཡོད་པ་དང་། སྤྱོད་ལོའི་སྟོན་གྱི་རུས་རབས་
ལྷ་པའི་ནང་སྟོན་པ་གཤེན་རབས་ཀྱིས་འབྱུང་བ་བཞི་པོ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་།
རོ་བོ། རུས་པ་བཅས་ལ་དཔགས་ནས་ཅི་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེ་དངོས་དང་།
གསེར་དངུལ་ས་རྩོལ་སོགས་པའི་གཏེར་ཁ། གཞན་ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ཀྱི་ཆ་
ཤས་ནམས་སྤྱོད་པའི་སྒྲན་རྣམས་ནམས་བཅས་དངོས་པོ་རིགས་མི་འདྲ་བ་དེ་
དག་གི་སོ་སོའི་འབྱུང་ཁམས་ལ་བརྟགས་ནས་རོ་རྒྱག་ རུས་པ་བརྒྱད། འུ་རྗེས་
གསུམ། ཡོན་ཏན་བཅུ་བདུན་ནམས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་འབྲས་
རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་རྗེས་སྤྱོད་པོགས་པའི་རིག་པ་ཐོག་མ་ཡིན་ལ། དེས་ན་
ཁོང་གིས་རྗེས་དཔག་གི་རིག་པས་རང་བྱུང་ཚན་རིག་ལ་བརྟེན་དཔྱད་བྱས་པའི་
བརྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་བོད་རང་གི་སྐད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ན་རང་རེའི་རྒྱུད་འཛིན་
པ་ནམས་ཀྱིས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་སྟོན་དེ་མེད་པ་ནས་
ཡོད་པ་དང་། ཡོད་པ་ནས་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བའི་ལོ་རྒྱས་དང་གོ་རིམ་དེ་མཐོང་
ཐུབ་པ་དང་གཉིས། གཞན་ཡང་དེང་རུས་གཞིན་རྩ་མི་ཁྱེད་བ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་
གང་ཞིག་སྐབ་པ་ལ་ཆ་རྟེན་དེས་གཏན་ཞིག་མེད་ན་མི་འགྲུབ་པར་སེམས་ཏེ། ལས་
དོན་ལ་དཀའ་ངལ་ཅུང་ཟད་འཕྲད་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་ལོ་དང་སྤྱི་ལོ་ལྷག་གི་གནས་
སྤྱོད་རྒྱུ་རྟེན་ཆད་བག་གསུམ་ཁོ་ན་ལ་གཡེངས་ནས་རུས་འདའ་བ་ལས། ཚན་
རིག་རིག་གཞུང་གང་ལའང་མི་འཇུག་པ་དེ་ནམས་ལ། སྤྱོད་ལས་སྤྱན་ཚིགས་
དབང་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་མི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རིང་མནར་གཅོད་ཀྱི་སྤྱག་བསྐུལ་དྲག་པོ་

མྱོང་བཞིན་རུ་རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་སྟེ། མོས་ཁྱས་ནས་དག་ཡོང་བའི་
ཆོས་ཁྱས་སྒྲ་ཆ་དང་། སྤྱིན་བལ་གྱིས་སྒྱུ་བུའི་ཆ་བ་བྱས་ཏེ་གྲང་དོགས་སུ་གཏན་
ཆོགས་རིག་པའི་སྒྱུ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་རིས་བཟོས་པ་དང་། འཕོང་ཕྱིས་ཀྱི་ཤོག་བྱ་གོན་
ཚུང་བྱས་ཏེ་འབྲི་ཤོག་བྱས་པ་སོགས་ཁོར་ཡུག་དང་ཆ་རྒྱུན་དེ་ལྟ་བུའི་ཐ་ཆད་ཀྱི་
ནང་རུ་ཆོན་རིག་དང་རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་སྟེ། འདི་ལྟ་བུའི་རང་བྱུང་
ཆོན་རིག་གི་གནས་ཡུགས་བརྗོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་བཅུམས་ཅུས་ན། རང་རེ་
རྣམས་ལ་དེ་ལས་ལྡོག་པའི་ཆ་རྒྱུན་བཟང་པོ་ཡོད་པ་ན་བསྐྱབ་འོས་ཀྱི་བྱ་བ་རྣམས་
མི་འགྲུབ་པ་གང་ཡོད་སྟུམས་པའི་སྒྲ་ལ་སྤོང་གིས་བྱ་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པའི་རེ་བ་
དང་གསུམ་ནི་དཔེ་འདི་བསྐྱར་བའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཡིན། སྤྱིར་སྒྲ་ཆོགས་
སྤང་བའི་འཇིག་རྟེན་འདིར་མི་སྤྱིད་པ་ཅི་ཡོད། འདི་ལྟ་བུའི་སྒྲ་གོས་ཀྱིས་སོངས་པ།
རིག་གཞུང་གང་ཡང་དཔུང་གཞི་མེད་པ། ཐ་ན་སྒྲ་གོག་ཅུམ་ཡང་རྒྱན་ལྡན་རུ་
མེད་པའི་རང་དབང་དང་བྲལ་བའི་གཅིག་སྤར་ཁེར་འདུག་བྱེད་དགོས་པའི་སྒྲ་ག་
ཁྲུང་ལྟ་བུའི་བཅོན་ཁང་ནང་རུ་སྤྱི་ཆོགས་ཆོན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་མཇུག་འབྲས་སྒྲ་ན་མེད་པའི་རིག་གཞུང་འདི་ལྟ་བུ་གྲུབ་པ་
ནི་ཤིན་རུ་དོ་མཆར་བའི་གནས་དང་། ཡང་འགའ་ཞིག་ནི་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། འཆོ་བ་
བཟང་པོ་སྤྱིད་གཞུང་གིས་སྒྲ་ནས་སྤྱོར་ཞིང་། ཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་སྤྱོད་བྱ་ཆེན་མོའི་
ནང་རུ། དཔུང་གཞི་ཡིག་རིགས་ལ་རྫོགས་ཡས་མེད་པ། སྒྲ་གོག་ལ་ཁེར་སྒྲ་མེད་
པར་སྤྱད་རྒྱ་ཡོད་ཀྱང་། རང་གཞན་གཉིས་མེད་ཀྱི་འཆལ་གཏམ་ཁོ་ནས་རུས་
འདའ་དེ་རུས་ཆོད་ཆུད་ཟོས་སུ་བཏང་བ་ལས། ཆོན་རིག་དང་རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱས་པའི་དཔུང་ཙོམ་ར་རྣམ་ཅུམ་ཡང་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་དེ་རིགས་ནི་སྤྱིར་
རྗེ་བ་དང་ཡིད་སྤྱོད་པའི་གནས་སུ་མཐོང་།

བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་སྐྱར་སྤངས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ། གཙོ་བོ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ནང་
དོན་ལ་འགྱུར་བ་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་རུ་བོད་སྐད་ཀྱི་གོམས་སྒྲོལ་ལྟར་དོན་སྐྱར་བྱེད་
གང་ཅུས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཆོད་སྐྱབ་རིག་པའི་ཐ་སྤྱད་ཁག་གཅིག་དང་། རྣམ་
འགྱུར་གྱི་ཐ་སྤྱད་ཁག་གཅིག་སྤར་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་གོམས་སྒྲོལ་ནང་རུ་མ་
གྲགས་པས་དེ་དག་ཐད་སྐྱར་མི་བྱེད་ཀ་མེད་བྱུང་སོང་། རྒྱ་བོད་ཤན་སྐྱར་བྱས་

ནས་ཆོག་མཛོད་ནང་དུ་བཀོད་ཟིན་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འགའ་ཞིག་
འདིར་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་གི་ཆེད་སྟོན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་བཤད་སྟོན་བྱེད་
སྐབས། བོད་ཀྱི་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་སྒྲོ་མཆོད་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལྟར་མ་
བསྐྱར་ཐབས་མེད་དུ་བྱུང་བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རྒྱ་ཡིག་ 运动 ཞེས་
པའི་ཆོག་འདི་སྐབས་འདིར་འགྲུལ་བསྟོན་དང་། གཡེ་འགྲུལ་གང་དུ་བསྐྱར་གྱུར་
བོད་ཀྱི་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་རྒྱུ་རིམ་དུ་ཕྱིན་སྟབས། འདིར་མང་
ཆེ་བ་འཕོ་འགྱུར་ཞེས་བསྐྱར་ཡོད་ལ། སྐབས་འགར་གོ་དོན་མི་འདྲ་བའི་དབང་
གིས་རྒྱ་ལྷན་ལྟར་བསྐྱར་ཡོད། གཏེར་ཁ་དང་རྩལ་འགྱུར་སྒྲོར་གྱི་ཐ་སྙད་ནམས་
བོད་སྐད་དུ་མེད་རིགས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་སྐད་རང་སོར་བཞག་ན་མི་འགྲིགས་པ་
མེད་ཀྱང་། རྒྱ་འགོ་གངས་ལ་ཐུག་པའི་དཔེ་ལྟར་འདི་དག་གི་འབྲུང་ཁུངས་པལ་
ཆེར་དབྱིན་ཡིག་དང་ལ་ཏིང་སོགས་ལས་བྱུང་སྟབས། རྒྱལ་སྤྱིའི་རྩལ་འགྱུར་མཆོད་
པའི་སྒྲ་གདངས་ལྟར། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྒྲ་གདངས་ལ་གཞི་བྱས་ནས་དེ་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་
ཆོག་གོགས་ལྷན་ཏེ་ཐ་སྙད་གསར་པ་བཟོས་ཡོད།

དེར་དུས་ཆོས་དཔེ་འགའ་ཞིག་རྒྱ་ཡིག་དུ་བསྐྱར་བ་ལྟ་བུ་གོ་བདེ་བ་ནམས་
བསྐྱར་ཞིང་དཀའ་གནད་དང་གོ་དཀའ་བའི་རིགས་ནམས་སྤང་མེད་དུ་དོར་བའི་
བསྐྱར་ཡིག་ཁག་ལྟར་མ་ཡིན་པར་བསྟན་བཅོས་འདིའི་མགོ་ནས་མཐུག་བར་ཡིག་
འབྲུག་ཅིག་གི་ནང་དོན་ཅུ་ཡང་མ་ལུས་པར་བསྐྱར་བའི་དམ་བཅའ་བརྟན་པོས་
བསྐྱར་ཡང་། ཐུན་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ཡིག་རིགས་ལ་ཤེས་ཆད་ཞན་པ་དང་། ལྷག་
པར་དུ་ཡིག་བསྐྱར་ལས་ཀ་ལ་ཉམས་སྦྱང་མེད་པའི་དབང་གིས་གོ་དོན་མོར་བ་
དང་། བཛོད་དོན་མི་གསལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་དང་མོར་འབྲུལ་མི་ཉུང་བ་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སྟོས་མ་དགོས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་ཆེའི་སྟོག་པ་པོ་སྤྱི་དང་བྱང་
པར་སྐད་གཉིས་སྒྲ་བའི་ལོ་ལྷ་བ་ནམས་ཀྱིས་མོར་བཅོས་དགོངས་འཆར་ལྷག་པོར་
སྟོལ་གནང་ཡོད་པར་མཐུན།

ཞེས་པ་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སྟོབ་གྲུ་ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེན་ཁག་གི་དགོ་ཆུན་
གྱི་གྲལ་མཐར་འཛིན་པ་ཐུབ་བསྟན་ཐུན་ཆོགས་ཞེས་འབོད་པ་དེས་སྤྱི་ལོ་1996ལོའི་ཟླ་3པའི་
ཆོས་3ཉིན་པེ་ཅིན་དུ་བྱིས།

ཆུ་བཤད་འཕྲིན་གཏམ།

ལོ་རྒྱུ་སྤྱི་གཟུགས་ཀྱི་རིང་ལ། གནས་དབྱེད་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
གཟབ་ནན་དང་སློ་ཆེ་གཅིག་སྒྲིམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕུ་མཐའ་མེད་པའི་བར་སྤྱང་སྤྱང་
པའི་དབྱིངས་ཀྱི་སྤྱི་གཟུགས་སོ་སོའི་ཕྱི་རྒྱུ་པ་དང་། འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་ཚུལ་
རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ང་ཚོ་དང་བར་ཐག་སྒྲིལ་
སུམ་འབུམ་བརྒྱུད་ཁྱི་སུམ་སྤྱང་ཅམ་ལས་མེད་པའི་ཟླ་བའི་མོ་ལ་ལ་དེ་བས་ཀྱང་
དོགས་སྤྱང་བྱས་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་གནས་དབྱེད་རྒྱུ་ཤེལ་
ཇེ་ཆེ་གང་ལེགས་བྱུང་བ་དེའི་དབང་གིས། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་གཟུགས་
ལ་ཆོད་ལྷ་བྱེད་རྒྱ་དེ་བས་སྤྱི་གཟུགས་བདེ་བ་དང་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ལྷག་
པར་དུ་ཉེ་བའི་ལོ་བཅུ་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཀྱི་རིང་ལ་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་དེ་སྒྲོག་འཇུགས་
པ་ལྟར་ཡར་རྒྱས་ཐེབས་ཏེ། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཟླ་བ་ལ་སོགས་སྤྱི་གཟུགས་རྣམས་ཀྱི་
སྤྱི་གཟུགས་ལེ་ཏུ་བཏང་བའི་འཕྲིན་བཟང་ལ་བརྟགས་པ་དང་། ཁ་ལོ་བ་མེད་པའི་
ཚན་རིག་ཆོད་ལྷའི་འཕྲུལ་ཆས་ཟླ་བའི་སྤྱི་གཟུགས་བཏང་ནས། དེ་དག་ངོས་ཀྱི་སྤྱང་
ཚུལ་སྤྱི་གཟུགས་དང་གནས་ཚུལ་བཅས་ལ་སྤྱི་གཟུགས་གཏིང་ཟབ་པར་ཤེས་རྟོགས་
བྱུང་ཡོད། ཟླ་ལོ་1969 ལོའི་ཟླ་7པའི་ཆོས་20ཉིན་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་མོག་མར་ཟླ་
བའི་སྤྱི་གཟུགས་དུ་འཛོགས་སུ་བར་བྱུང་བར་མ་ཟད། རིན་ཐང་ལྷན་པའི་ཟླ་བའི་ངོས་
ཀྱི་དཔེ་མཆོད་དངོས་པོ་རྣམས་ཁྱེད་ཡོང་བའི་རྒྱུ་སྤྱི་གཟུགས་ཟླ་བའི་མོ་ལའི་དངོས་པོ་
ཀྱུ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་གཞི་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེ་
དག་ཐམས་ཅད་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་ཤེས་བྱ་ཤིང་ལྷག་ཡིན་ཏེ། ཟླ་བའི་མོ་ལ་སོགས་
རྒྱ་སྤྱི་གཟུགས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་སྤྱང་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་གཟུགས་ཆོད་ལེན་རིག་པ་དང་། དངོས་
ཁམས་རིག་པ། སྤྱི་གཟུགས་རྒྱས་ཤུགས་རིག་པ་བཅས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དངོས་ཀྱི་ཤེས་
བྱའི་སྤྱི་གཟུགས་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་གཟུགས་སོ་སོའི་ཕན་ཚུན་བར་དང་རང་རང་
གི་བསྐྱར་བསྐྱོད་དང་། འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་སྤྱངས་བཅས་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་གཞི་འཛིན་
ས་མི་འདྲ་བའི་སྤྱི་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟླ་བའི་མོ་ལ་སོགས་སྤྱི་གཟུགས་ཀྱི་
ཆ་བའི་ཀྱུ་ཚུལ་དང་ཡོང་ས་འགྲོ་བྱུངས་བཅས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་དང་གོ་བ་ལེན་སྤྱངས་
ཐད་ལ། གཞུང་ཁྲུགས་སྤྱི་གཟུགས་ཀྱིས་ལྷ་ཚུལ་དང་སྤྱི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་

ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་དོན་དེ་རང་ལ་དམིགས་ནས་བཤད་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར། ཚོད་
 ཚོད་དང་རྗེས་དཔག་གི་སྒོ་ནས་འདི་ཡིན་དེ་མིན་ཞེས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཞིག་
 རེད། སྤྱགས་འགའ་ཤས་ལ་སྐབས་འགར་ཚོད་ཐིག་པ་དང་། འོས་མཚམས་ཀྱིས་
 དཔོག་ཐུབ་པར་བྱང་ཡོད་ནའང་། སྤྱིར་བཏང་གིས་བཤད་ན། དེ་ནི་རིགས་པ་
 སྤྱིར་བཏང་བ་དང་། སྤྱགས་རེ་བ། ཐོག་མའི་རྒྱང་གཞི་བཅས་ཀྱི་སྒོར་རྣམས་ཡིན་
 པ་ལས། ད་རུང་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ལ་སོགས་སྐར་གཟུགས་རྣམས་ཕན་ཚུན་ངོ་པོའི་
 ཐོག་གི་འབྲེལ་བ་དང་། དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་རྣམས་ཚན་རིག་གི་སྒོ་ནས་བཤོ་སྤྱང་
 བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱང་མི་འདུག དེར་བརྟེན་ད་ལྟའི་བར་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
 བསམ་སློབ་འགོ་སྤངས་ཀྱི་ཐད་ནས། ཟླ་བ་ལ་སོགས་སྐར་གཟུགས་རྣམས་རང་
 གཟིས་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་བྱུ་བ་ཚུལ་ཚོས་ཉིད་དང་། འཕོ་འགྱུར་འགོ་སྤྱགས་དང་
 འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་བཅས་ལ། གཞུང་ལུགས་ཐོག་ཚོད་སྐབ་རིག་པས་དབྱེ་
 ཞིབ་བྱས་པ་དང་། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐར་གཟུགས་ལ་དུས་ལྡན་རིང་པོར་ལྟ་
 ཞིབ་བྱས་ནས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་དོན་དངོས་ཀྱི་དབྱེད་གཞི་གཉིས་ཕན་ཚུན་
 ཟུང་འབྲེལ་བྱས་པ་དང་། དེའི་ཐོག་དུ་ཚན་རིག་གིས་དབྱེད་བསྐྱར་དང་རིགས་
 པས་བསྐྱབས་པ་ནི་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཚོག་པ་ཞིག་རེད།
 གནད་དོན་འདི་ནི་དང་སྐབས་ཀྱི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ལྡན་རིང་པོར་
 སྤང་མེད་བྱས་པ་ཞིག་སྟེ། འདི་ནི་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་མཐོང་རྒྱུ་བྱས་པ་ཞིག་
 ཡིན་པ་མ་ཟད། ཏག་ཏག་གནམ་གཤིས་རིག་པ་རང་ཉིད་མགྲོགས་སྤྱར་དུ་ཡར་
 རྒྱས་འགོ་ཐུབ་མིན་གྱི་འགག་ཚའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། འདི་
 ལྟར་ཟེར་ན་སྒོ་འདོགས་ལུང་བཤད་དུ་མི་འགོ་ལ། སྤྱད་ཚིག་སྤྱར་འདེབས་ནི་དེ་
 བས་ཀྱང་མིན། དེས་པར་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ། མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་སློབ་
 འགོ་སྤྱགས་དང་ ① རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་ཚན་ཁག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་བྱིམས་
 ལུགས་ཀྱི་ཨ་མ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཚ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་བྱིམས་དང་། ས་
 གནས་ཀྱི་བྱིམས་ལུགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནང་བཞིན་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་
 གཅིག་ཁོངས་སུ་གཅིག་གཏོགས་པའི་རང་བཞིན་བསམ་སློབ་འབྲེལ་བ་ཞིག་རེད།

① སྤྱི་རིམ་ལྡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་སྤྱིར་བཏང་གི་འབྲེལ་བའི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་ཚོར་སྤྱང་།

དེ་འདྲ་ཡིན་སྐད་ཀྱི་ རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་དངོས་ཁམས་རི་པའི་ཆེད་རམས་པ་ཨི་དབྱིན་
 སི་ཐོན་ལགས་ལ་ཁྱོད་ཆོར་གཏིང་ཟབ་མོར་ཐོབ་པ་མ་ཟད། ཁོང་གིས་མཆན་ཉིད་
 རིག་པ་ནི་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཨ་མ་རེད་ཅེས་ཤིན་ཏུ་
 ཡང་དག་པའི་གསུངས་པ་དེའི་ནང་དུ་གནམ་དབྱུང་རིག་པའི་ཐད་ཀྱི་ཆོན་རིག་
 ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་ཡང་ཚུད་ཡོད་པ་བཤད་མ་དགོས་པ་རེད།

མདོར་ན། གནམ་དབྱུང་རི་པའི་ཆེད་རམས་པ་དང་བཅས་པའི་ཆོན་རིག་པ་
 ཐམས་ཅད་ཀྱིས། མཆན་ཉིད་རིག་པ་བྱང་ཚུབ་པ་ཞིག་ཤེས་པར་མ་ཟད་དེའི་རྟེན་
 འབྲེལ་རིག་པའི་བསམ་སྒྲུབ་འགྲོ་ལྟོགས་དེ་ཤེས་སྟབས་པར་བྱང་ན། ཆོན་རིག་གི་
 ལས་ཀ་ཡོད་དོ་ཅོག་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་འཇུག་ནའང་སྟག་ལ་གཤོག་པ་ཐོག་པ་ནང་
 བཞིན་རང་ཤུགས་ཀྱི་ཆོགས་རྒྱུད་དོན་ཆེན་འགྲུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། གནས་
 དོན་དེ་ཤེས་པར་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།

གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཆན་རྣམས་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་«ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྤྲ་གཟུགས་
 ཀྱི་རྣམ་བཤད»ཅེས་པའི་དེབ་འདིའི་ནང་དུ། མཆན་ཉིད་རིག་པ་དང་དེའི་རྟེན་
 མཆན་གྱི་ཆོན་རིག་གི་བསམ་སྒྲུབ་འགྲོ་ལྟོགས་རྣམས་བཅུ་གྲག་ལེགས་བཏང་
 བས་^① ཟླ་བ་ལ་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྐར་གཟུགས་རྣམས་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བ་
 འབྱུང་བའི་རྒྱལ་གཏིང་ཟབ་པོའི་སྒོ་ནས་བསྟོན་བྱས་ཡོད། གསལ་པོར་བཤད་
 བ། ཟབ་གསང་གི་རྟེན་འབྲེལ་རིག་པའི་སྒོ་ནས་ཡུན་རིང་དཔུབ་གཞིགས་བྱས་ནས་
 ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་དངོས་པོའི་དཔུང་གཞི་གཉིས་བྱང་འབྲེལ་བ་ལ། རིགས་པས་
 ཁུངས་སྒྲིལ་དང་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པར་བརྒྱད། ཟླ་བ་ལ་སོགས་སྐར་གཟུགས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྲ་གཟུགས་གནས་ཡོད་པ་ཆོན་རིག་གིས་མཇུག་བསྟོམས་བྱས་ཡོད།

དེབ་འདིའི་ལྷ་བ་གཙུག་པོ་ནི། དངོས་གནས་བྱས་ན་ལོ་ཤས་ཀྱི་སྟོན་ལ་ཐུན་གྱིས་
 «ཚོད་རྒྱབ་རིག་པའི་གསལ་ཞིབ་» ཅེས་པ་བྲིས་ནས་དཔར་སྐྱབ་བྱས་པ་དེའི་ནང་
 གི་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་སྐར་གྱི་ནང་དུ། སྐར་གཟུགས་བྱུང་ཚུལ་སྐར་གྱི་ཐོག་མའི་
 དཔུང་ཞིབ་ཀྱི་ནང་དོན་གཙུག་པོ་བཅུ་གྲག་གི་ཤིང་། དེའི་ཐོག་དུ་ཆེས་གསར་ཤོས་

① ཕྱི་རོལ་འཇིག་རྟེན་ཐུན་མོང་གི་ཚ་དོན་རྣམས་ཀྱི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་། གཞི་གཅིག་ཐ་དད་
 པའི་ཆོན་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་པོ་རྟེན་འབྲེལ་རིག་པའི་སྤྲ་ཆོར་རྣམས།

གྱི་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་རྣམས་བསྐྱེད་ན་གོམ་གང་མདུན་སྟོས་གྱིས་རྒྱས་བཤད་བྱས་
 པ་ཞིག་ཡིན། དེར་བརྟེན་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་གྱིས་«ཟླ་བའི་གོ་ལ་སྤྲ་གཟུགས་གྱི་
 རྣམ་བཤད་» ཅེས་པ་འདིའི་རྩ་བའི་ལྟ་བར་གོ་བ་ལེན་སྤྲ་བའི་ཆེད་དུ། དེབ་
 འདིའི་ཟུར་བཞོད་དུ་«ཚེད་རྒྱབ་རིག་པར་གསར་ཞིབ་སྟོར་གྱི་རྩ་བའི་སྟོང་པོའི་
 གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་གསལ་བཤད་» ཅེས་པ་དེབ་དང་། དགོས་ངེས་གྱི་རེའུ་
 མིག་ཁག་གཅིག་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་གྱི་རྒྱན་ལམ་དུ་སྤུལ་ཡོད། སྤུལ་ནི་རང་བྱུང་
 ཚེད་རིག་དང་། ལྟ་བར་དུ་གནས་དབྱུང་རིག་པའི་སྟོར་གྱི་ཤེས་ཚད་ཞན་སྤྲ་བས།
 སྟོན་དང་མོར་འབྲུལ་མེད་མི་སྲིད་པས་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་གྱིས་སྟོན་བརྗོད་དང་ཡོ་
 བསྐྱེད་གནང་རྒྱུ་འདི་ལྟར་ཞུ། །

ཟླ་བའི་བཟུས་དོན།

ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ནང་དུ་སྤྲ་གཟུགས་ཏེ་རྒྱ་ཡོད་དམ། ཞེ་ན། ངས་དེའི་
ལན་དུ། ཟླ་བའི་ནང་དུ་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་བཟུན་གཤེར་ཡོད་དེ། གང་ལགས་ཤེ་ན།
རང་དེའི་སྤང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྤྲ་རོལ་ཡུལ་གྱི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་དུ་མ་འདུས་
པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སྤང་པོ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། སྤྲ་གཟུགས་ཞེས་པ་དེ་ཡང་དོན་
དུ། དུ་མ་འདུས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་སྤང་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཤེས་
སྟེ། དེ་ཡང་སྤྲ་གཟུགས་ཡིན་ན་རྒྱ་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་ཀྱང་། རྒྱ་ཡིན་ན་སྤྲ་གཟུགས་
ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་འཕམ་མང་གཞི་ཞིག་ཡིན། སྤྲ་གཟུགས་དང་མཁའ་གསལ་གཟུགས་
གཉིས་པན་རྒྱུན་གཙོ་བོའི་ལུ་ལུ་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་སྤང་པོ་ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་
དང་། སའི་གོ་ལ་དེ་དག་དང་རིགས་གཅིག་པའི་སྤྲ་མའི་གོ་ལ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན།
མ་མཐའ་ཡང་སྤྲ་གཟུགས་ཞེས་པ་གཙོ་བོ་རྒྱ་ལ་གོ་དགོས། འོན་ཀྱང་རྒྱ་དེ་རང་
ཉིད་ཀྱང་དུ་མ་འདུས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོས་མ་དགོས་པ་རེད།

གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཆོན་འདི་དག་ང་ཚོས་ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ནང་དུ་སྤྲ་
གཟུགས་ཡོད་མེད་བཤད་པའི་སྤྲ་གཟུགས་སུ་ངེས་དགོས་ངེས་ཤིག་རེད།

ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ནང་དུ་རྒྱ་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་འགོ་བ་མའི་རིགས་
ལ་ཆ་མཆོན་ན་དོན་སྤྲིང་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྟན་པ་ཞིག་རེད། ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ཀྱི་རིང་
ལ་དུས་རྒྱུན་ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་འགའ་ཞིག་ཆོགས་
པར་ཐོག་བཀོད་ཡོད་པ་མཐོང་བར། དེ་ཡང་ཉིན་ཤས་ཀྱི་སྟོན་ལ་«དོ་དགོང་
ཆོགས་པར»ཞེས་པའི་ནང་^① དུ། «ཟླ་བའི་ནང་པལ་ཆེར་རྒྱ་ཡོད་ས་རེད»ཅེས་
པའི་ཚུལ་ཡིག་ཅིག་དྲངས་ཡོད་པ་དེའི་ནང་དུ་གསལ་བར། “མིག་སྤར་ཆོན་རིག་
པ་ནམས་ཀྱིད་སྤྱིར་བཏང་གི་འདོད་རྒྱུ་ལ། ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ནང་དུ་རྒྱ་མེད་
ཅིང་། གལ་སྲིད་ཡོད་ནའང་སྤྲ་མོ་ཉིད་ནས་འཐག་སྟེ་སྤྲ་ཟིན་རེད།”ཅེས་བཀོད་
འདུག ཡིན་ནའང་ཆོན་རིག་པ་ལ་ཤས་ཀྱི་བསམ་རྒྱུ་ལྟར་ན། ཟླ་བའི་སྤྲ་གཟུགས་

① མང་2793 པ།

གཉིས་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཉེ་བཅའ་གཏན་ནས་མི་ཕོག་པའི་སྲིབ་ཁྲག་ནམས་སྟ།
 འབྲུགས་སྐང་ཆགས་པ་དེ་དག་པལ་ཆེར་མ་ཁྱ་བ་ད་དུང་ཡང་ལུས་ཡོང་སྲིད་གི་
 རེད། གལ་སྲིད་ཟླ་བའི་ནང་དུ་ཆུ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆེད་ན། འབྲུགས་
 ཁེངས་ཡིན་ནའང་སྤྲད་ནས་ཟླ་བའི་དགེལ་འཁོར་ཐོག་འགོ་བ་མའི་རིགས་གི་
 གནས་ལུལ་གསར་འཛུགས་བྱེད་རྒྱ་དེ་ལས་སྤྲ་དུ་འགོ་གི་རེད། གང་ཞེ་ན།
 འབྲུགས་སྐང་དེ་འཕྲང་ཆུ་དང་། འཆོ་བའི་ནང་གི་རྒྱན་སྦྱོང་གི་རྒྱ་བྱེད་ཆོག་པ་མ་
 ཟད། བར་སྤང་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་ནམས་དང་། འཇིག་རྟེན་བསྐྱོར་བསྐྱོད་པ་
 ནམས་ལ་མེ་ཤུགས་འཕྱར་མདའི་འབར་ཇས་ཏེ་ཏ་རུལ་ཞེས་པ་དེའང་མཁོ་འདོན་
 བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དེ་འདྲ་བྱེད་སྲུབ་པར་བྱུང་ན་ཟླ་བའི་ནང་ནས་སའི་གོ་ལ་ཐོག་
 ཏུ་རྒྱུར་ལོག་ཡོང་བའམ། ཡང་ན་ཟླ་བའི་ཐོག་ནས་དེ་ལས་རིང་བའི་སྐར་མའི་གོ་
 ལ་གཞན་དག་དུ་འགོ་བའི་སྐབས་སྟ། ས་སྤྱང་ནས་འབར་ཇས་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་
 མི་དགོས་པ་ཆགས་འགོ་བ་དང་། ཡང་སྐོས་སྟ་ཟླ་བའི་ནང་དུ་འཐེན་ཤུགས་དེ་
 སའི་གོ་ལའི་འཐེན་ཤུགས་གི་རྒྱག་ཆ་གཅིག་ལས་མེད་སྐབས། བར་སྤང་བསྐྱོར་
 བསྐྱོད་བྱེད་ལས་གི་འཕྲུལ་ཆ་བཏང་སའི་གནས་ཡིག་ཤོས་ཤིག་ཀྱང་དེར་ཆགས་
 འགོ་གི་རེད། དེར་བརྟེན་མིག་སྤར་ཚན་རིག་གི་མི་སྤྱ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཨ་མེ་རི་
 ཀས་མ་འོངས་པར་ཚན་རིག་ཚོད་ལྷ་ཐེངས་གཅིག་བྱ་རྒྱུར་རེ་བ་ཟབ་མོ་ཞིག་
 བཅངས་ནས་བསྐྱག་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེར་ཨ་མེ་རི་ཀའི་བར་སྤང་བསྐྱོར་
 བསྐྱོད་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་རང་འགྲུལ་ལྷ་ཞིབ་འཕྲུལ་འཁོར་དེ། ཟླ་བའི་དགེལ་
 འཁོར་འཕྱར་ཏེ། ཟླ་བའི་དགེལ་འཁོར་གི་སྤྲེ་སྦྱོགས་དང་རྒྱ་སྐར་འཁོར་ལམ་དུ་
 བསྐྱོད་ནས་དེང་གི་བར་དུ་ཚན་རིག་ང་ནམས་གིས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མ་སྦྱོང་བའི་
 ཟླ་བའི་ངོས་ནམས་དང་བཅས་པ་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱ་ཡོང་གི་རེད།

ཉེ་བའི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་ཁ་ཤས་རིང་གི་བར་སྤང་བསྐྱོར་བསྐྱོད་གི་ལས་དོན་ཡར་
 རྒྱས་འགོ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ན། གལ་སྲིད་དུས་རབས་འདིའི་མཇུག་དུ་
 ཟླ་བའི་ནང་དུ་ཐོག་མར་གཏན་སྤྲད་བྱེད་ཆོག་པའི་གནས་ལུལ་ཞིག་འཛུགས་སྲུབ་
 པ་མ་ཟད། རིམ་བཞིན་གང་འཆོམས་གི་མཁར་ལས་དང་འཛུགས་སྒྲན་བྱ་སྟེ།
 ཐེངས་དང་པོར་ཚན་རིག་པ་ཁག་གཅིག་ཟླ་བའི་ནང་དུ་སྤྱོན་ནས་ས་གཤིས་དང་

ས་ཡོམ་སོགས་ལས་ཚན་ཁ་ཤས་ཤིག་བརྟག་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་ཆོད་ལྟ་བུས་ཏེ། ཟླ་བའི་ནང་གི་རྒྱ་དང་། དབྱགས་གསོས། ཏ་རྩལ་བཅས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་གྲུབ་ཚུལ་བཅས་པལ་ཆེར་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན། དེའི་དུས་མི་རྣམས་སའི་གོ་ལ་ལས་བྱས་ཏེ་ཟླ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་གསར་སྐྱར་དང་། བེད་སྡོད་བྱེད་སར་འགོ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། སྤྱགས་བསམ་འདི་ཉིད་མངོན་དུ་འགྱུར་བར་བྱེད་ཆེད། ཏ་རྩལ་དཔྱད་ཞིབ་འཇུག་དང་ཆོད་ལྟ་རིགས་མི་འདྲ་བ་སྤྱ་ཚོགས་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། ཐོག་མར་སྐྱ་ཐིང་ཐིང་དུ་གནས་པའི་ཟླ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་ནང་དུ་རྒྱ་ཡོད་མེད་དེ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཀོ་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་སྐྱབ་བྱེད་འཚོལ་དགོས་པ་མ་ཟད། འགག་ཅ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་གནད་དོན་འདི་ལ་ད་དུང་མཚན་ཉིད་འཕྲིན་པའི་ཐོག་ནས་ཚན་རིག་གི་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱང་ཡོད་པ་བྱེད་དགོས། དེར་བརྟེན་ཆེབས་ཆེན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཨ་དབྱིན་སི་ཐན་ལགས་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་རིག་པ་ནི། “ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་མ་ཡིན།” “ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སྐྱར་གྲགས་ལྷན་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་ཏེ་གེར་གྱིས་“ཚོད་སྐྱབ་རིག་པ་ནི་འཛིག་རྟེན་འཚོ་བའི་ནང་གི་བྱ་བ་དང་། སྐྱེ་དངོས། འཕོ་འགྱུར་བཅས་ཐམས་ཅད་བསྐྱོས་བཞག་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ལ། རིག་པའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་ཡང་དག་པའི་ཚན་རིག་རྣམས་ངོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ཡིན།”

《ཏེ་གེར་གྱི་རིགས་ལམ་རྒྱུད་བ་》ཤོག་ལྗེ་117པར་ཞེས་གསུངས།

ཐན་གྱིས་བྲིས་པའི་《ཚོད་སྐྱབ་རིག་པའི་གསར་ཞིབ་》 ཀྱི་ལེའུ་དུག་པ་དང་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་དུ། རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁམས་དང་འཁོར་བསྡོད་བྱེད་ཚུལ་རགས་ཅམ་སྐྱོང་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་ལེའུ་བཙོ་བརྒྱད་པའི་ས་བཅད་གསུམ་པར། ཉི་མ་དང་། མིག་དམར། སའི་གོ་ལ། ཟླ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་བཅས་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་དང་ཡོང་ལུགས་ཡོང་ཚུལ་སྒྲིར་བཤད་ཡོད་པ་དེའི་ནང་དུ། ཟླ་བའི་འོག་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་གང་དུང་ཞིག་གམ་ཡང་ན་ལྟོ་བྱང་གི་མཐའ་གཉིས་སུ་བསགས་པའི་འབྲུགས་རོམ་གྱི་འོག་དུ་སྐ་གཟུགས་ཏེ་རྒྱ་ཡོད་པ་ར་སྡོད་གསལ་ཕོར་བྱས་ཡོད། དེ་ཏ་རྩལ་མཇུག་བསྟོམ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དས་《ཚོད་སྐྱབ་རིག་པའི་གསར་ཞིབ་》 ཀྱི་ནང་དུ་རགས་པ་ཕྱོགས་བསྟོམས་བྱས་པར། བྱ་

དངོས་ཐམས་ཅད་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མཐའ་གཉིས་དང་། གཞི་གཅིག་པའི་
རང་བཞིན་གྱི་དབྱུས་གཉིས་ཕན་ཚུན་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་གྲུབ་
ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕན་ཚུན་གཅིག་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། བྱ་
དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་འགྱུར་གྱི་ངོ་བོ་དེ། རྩེ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ ① སལ་འགྲིབ་
གཙོ་འཕེལ་དང་། འཇིག་པའི་སྐབས་ཀྱི་ ② གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་སྐབས་ཏེ།
འཕེལ་རིམ་གཉིས་སྒྲིམ་ཡོད་པ་དང་། རྩེ་སྐབས་དེ་གཉིས་ཀྱི་རིམ་འགྱུར་
བརྒྱད་རིམ་ནང་དུ་ཕན་ཚུན་ཡང་ཡང་འཁོར་ཞིང་རྩིང་ཚབ་གསར་མཐུད་བྱེད་ཀྱི་
ཡོད་པ་རེད།

སལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་རྩེ་རིམ་དུ། མཐའ་གཉིས་ན་སལ་པའི་ནང་དུ་
འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོ་ནང་དུ་འཕེལ་པའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ། སལ་པ་
དབྱུས་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་མཐའ་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཟེར། དེ་དང་རྩེ་མཚུངས་
སུ། དབྱུས་གཉིས་ན། སལ་པའི་ནང་དུ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་
ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོ་ནང་དུ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཅིག་ཡོད་
པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ། སལ་པ་མཐའ་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་དབྱུས་འཕེལ་གྱི་
ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། དེར་བརྟེན་གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འཕེལ་ཞིང་སལ་པ་དབྱུས་
ནས་འགྲིབ་པ་དང་། གཙོ་བོ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་ཞིང་སལ་པ་མཐའ་ནས་འགྲིབ་
པའི་རང་ཚུལ་འདི་ནི། འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སལ་འགྲིབ་གཙོ་
འཕེལ་③སྐབས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲུབ་དུ་གནས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་གྱི་རྩེ་རིམ་དུ། མཐའ་གཉིས་ན། གཙོ་བོ་ནང་དུ་
འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། སལ་པའི་ནང་དུ་
འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཅིག་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ།
གཙོ་བོ་མཐའ་འགྲིབ་དང་སལ་པ་དབྱུས་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། དེ་དང་

① དྲང་ཕྱོགས་ནས་འཕེལ་བ།

② རྩེ་གྱོགས་ནས་འགྲིབ་པ།

③ རྩེ་བའི་སྐབས།

དུས་མཚུངས་སྟུ། དབྱུས་གཉིས་ན། གཙོ་བོའི་ནང་དུ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སྟུ། སལ་པའི་ནང་དུ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ། གཙོ་བོ་དབྱུས་འགྲིབ་དང་སལ་པ་མཐའ་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཟེར། དེར་བརྟེན་སལ་པ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འགྲིབ་པ་དང་། སལ་པ་མཐའ་ནས་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་དབྱུས་ནས་འགྲིབ་པའི་རང་ཚུལ་འདི་ནི། འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་^① སྐབས་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད་^②། གོང་གི་ཚུད་སྐབ་རིག་པའི་གཏན་ཆོག་འདི་དག་གིས་གཤམ་གྱི་རིགས་ལམ་འདི་དག་གཏན་འབབས་བྱེད་ཆོག་གི་རེད།

སལ་འགྲིབ་བཙོ་འཕེལ་གྱི་དུས་རིམ་དུ། གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འཕེལ་ཁིང་སལ་པ་དབྱུས་སྟུ་འགྲིབ་པ་དང་། གཙོ་བོ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་ཁིང་སལ་པ་མཐའ་ནས་འགྲིབ་པ་ནི་བསྟོན་དུ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་གྱི་དུས་རིམ་དུ། སལ་པ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འགྲིབ་པ་དང་། སལ་པ་མཐའ་ནས་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་དབྱུས་སྟུ་འགྲིབ་པ་ནི་བསྟོན་དུ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

སལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སྟུ། གཙོ་སལ་ཕན་ཚུན་ཐད་ཀར་ཁ་སྒྲིགས་གུར་ཏེ། གཙོ་བོ་འཕེལ་ཁིང་སལ་པ་འགྲིབ་པའི་སྐབས་དེ་སལ་པ་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་གནས་སྐབས་སྟུ་ངོ་བོ་འགྱུར་འགྲོ་ཁིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་སལ་པ་གཞི་གཅིག་དང་གཙོ་བོ་ཐ་དད་པའི་དབྱུས་གཉིས་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་དང་སལ་པ་གྲུབ་ཚུལ་ཞིག་རེད།

གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སྟུ། གཙོ་སལ་ཕན་ཚུན་ཐད་ཀར་རྣམ་པ་གུར་ཏེ། སལ་པ་འཕེལ་ཁིང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་སྐབས་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་ཁིང་སལ་པ་འགྲིབ་པའི་གནས་སྐབས་སྟུ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགྲོ་ཁིང་ཡོད་པ་རེད།

① འཕྲིག་པའི་སྐབས།

② ཚུད་སྐབ་རིག་པའི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་། གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གོ་རིམ་གྲུབ་ཚུལ་མཚོན་པའི་དབེ་རིས་ལ་བརྟུན་ན་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ།

རོ་བོ་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་ནི། སལ་པ་འགྲིབ་པ་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་མཐར་།
ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཏེ། གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་སལ་པ་འཕེལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད།

རྣམ་པ་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་ནི། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པ་དང་སལ་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་
ལྷ། རྣམ་པ་ཀྱི་ཏེ་སལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་
ལྷ་རྣམ་པ་འགྱུར་བ་དང་། རོ་བོ་འགྱུར་བ་སོ་སོ་ཐེངས་བཞི་རེ་འཁོར་རྗེས། རང་
འཁོར་གཅིག་འཁོར་ཡོང་ཞིང་ཡོད་ལ། རང་འཁོར་སྟོན་མ་དེའི་མཐུག་ཏུ་རང་
འཁོར་རྗེས་མ་འཁོར་བའི་འགོ་ཚུགས་ཏེ། གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་འཁོར་
བསྐྱོད་བྱེད་ཅིང་སལ་ཚུན་རྒྱུ་ཆ་ཆ་ཆ་གསར་མཐུད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཚོད་སྐབ་
རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པའི་མཐའ་གཉིས་^① དང་། གཞི་གཅིག་ཐ་
དད་པའི་དབུས་གཉིས་^② སོ་དེ། རྣམ་མཁའ་མཐའ་དབུས་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
སྟོང་ན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་དང་། ཏུས་ཆོད་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་
རང་བཞིན་གྱི་ནང་ན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འགྱུར་བ་སྟོན་པའི་ཆ་བའི་སྟོང་སོ་ཞིག་ཡིན།
ད་ལན་རྒྱ་སྐར་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་སོ་སོར་སལ་ཚུན་ཚོད་སྐབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་
བཤད་པ་ལ། ང་ཆོས་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་སྟོན་ནས་དངོས་སོ་སྟེ་དང་རྒྱ་སྐར་གྱི་
གནས་ལུགས་བཤད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ཆོན་རིག་གི་རིག་གཞུང་བྱེ་བྲག་པ་གང་
གི་ཐོག་ནས་ཀྱང་འབྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ཞིག་མིན། འདིར་གཞུགས་ཀྱི་དངོས་སོ་
ཐམས་ཅད་རྒྱུ་ཆ་གཞུགས་དང་། སྤྲ་གཞུགས། མཁྲིགས་གཞུགས་བཅས་ཀྱིས་ཀྱབ་
པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུ་ཆ་གཞུགས་དང་མཁྲིགས་གཞུགས་ནི་ཐ་དད་དུ་གྱུར་
པའི་མཐའ་གཉིས་ཡིན་ཞིང་། སྤྲ་གཞུགས་ཞེས་པ་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་
ཅན་གྱི་དབུས་གཉིས་ཡིན་ནོ། ཐ་དད་དུ་གྱུར་པའི་མཐའ་གཉིས་དེ་ངེས་པར་དུ་
གཞི་གཅིག་པའི་དབུས་གཉིས་བརྒྱད་ན། གཞི་ནས་སལ་ཚུན་རྣམ་པ་དང་རོ་བོ་
འགྱུར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་སྐར་ཁམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སལ་ཆེར་
གྲང་འབྲས་ཀྱི་མཁྲིགས་གཞུགས་དང་། སྤྲ་གཞུགས་གྲང་མོ། སྤྲ་གཞུགས་ཆོ་མོ། རྟོད་
འབྲས་རྒྱུ་ཆ་གཞུགས་བཅས་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁམས་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཞིར་དབྱེ་

① འགལ་བའི་ནང་དུ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ།

② གཞི་གཅིག་གི་ནང་དུ་འགལ་བ་ཡོད་པ།

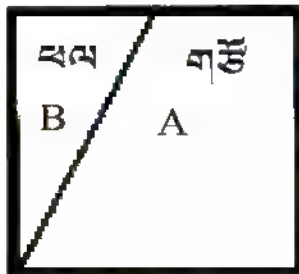
ཆོག་པ་ཞིག་རེད། འོག་གི་རེའུ་མིག་ནམས་ཀྱི་སྐབས་རྒྱ་སྐར་གྱི་གྲུབ་ཆ་སོ་སོར་
 མཚོན་པའི་ཆབ་ཡིག་ལ། འབྲུགས་སྐར་གི་འབྲེགས་གཟུགས་མཚོན་བྱེད་ཆབ་ཡིག་
 ལ་Aཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲ་གཟུགས་གྲང་མོ་མཚོན་བྱེད་ཆབ་ཡིག་B། སྤྲ་
 གཟུགས་ཆ་མོ་མཚོན་བྱེད་ཆབ་ཡིག་C། རྟོད་འབྲས་སྐར་མ་གཟུགས་མཚོན་བྱེད་
 ཆབ་ཡིག་Dབཅས་ཡིན། རྒྱ་སྐར་གྱི་ཆ་ཤས་ནམས་ལས་རང་འོད་འཕྲོ་ལྷན་པ་ནི་
 རྟོད་འབྲས་སྐར་མ་གཟུགས་ཀྱི་སྐར་བའི་སྐར་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཆ་
 ཤས་སུ་གྱུར་པའི་མཐའ་གཉིས་ནང་གི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་
 Dཡི་ཁམས་ཡིན། དེའི་ཕྱོགས་གཞན་གྱི་མཐའ་ནི་རང་འོད་འཕྲོ་མི་ལྷན་པ་གྲང་
 འབྲས་མཐོགས་གཟུགས་ལུན་པའི་སྐར་ཁམས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཐ་དད་བྱའི་
 རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་Aཡི་ཁམས་ཡིན།

མཐའ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གནས་པའི་དབུས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ན་སྤྲ་གཟུགས་ཆ་
 མོའི་རྣྗ་པའི་སྐར་ཁམས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་
 དབུས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་ནང་གི་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མ་ C ཡི་
 ཁམས་ཡིན། དབུས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཞན་གཅིག་ན་སྤྲ་གཟུགས་གྲང་མོའི་རྣྗ་ནག་གི་
 སྐར་ཁམས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མ་ B ཡི་
 ཁམས་ཡིན། དེ་ལྟར་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མའི་ཁམས་
 ཏེ། སྐར་ཁམས་བཞི་པོ་དེ་དག་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་ ① གཞི་གཅིག་ཐ་དད་
 པའི་ ② སྒོ་ནས་ཕན་ཚུན་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་
 གྲུབ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རྒྱ་སྐར་གྱི་རིགས་སུ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་
 གནས་སྤངས་ནི། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་བརྟེན་རེས་དང་། ཚེད་འཛིན་རེས།
 ཕན་འདོགས་རེས་བཅས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཕོ་འགྱུར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

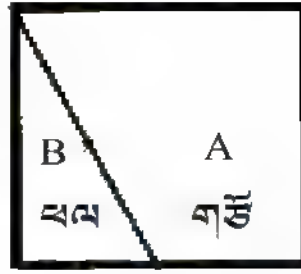
ཚེད་སྐབ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། གོང་གསལ་སྐར་མ་Aཁམས་དང་
 Dཡི་ཁམས་ཏེ་མཐའ་གཉིས་དང་། B ཡི་ཁམས་དང་ C ཡི་ཁམས་ཏེ་དབུས་ཀྱི་
 ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མའི་ཁམས་བཞི་པོ་འདི་དག་གང་ཡིན་ཡང་། གཞན་གྱི་

① འགལ་བའི་ནང་དུ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ།
 ② གཞི་གཅིག་གི་ནང་དུ་འགལ་བ་ཡོད་པ།

ཁམས་དང་མ་འདྲེས་པར་རང་ཉིད་གཅིག་ཕྱར་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་སྒོ་ནས་ཡོང་མི་
སྲིད་པ་གཏན་འཁེལ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལ་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་ལྷགས་ལ། རང་རྒྱ་
ཐུབ་པའི་ཇུས་ཡོད་ཀྱིས་སྒྲོང་བ་ཞིས་ཟེར་། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་སྐར་མ་ A ཟེར་བ་དེ་
དོ་མ་བྱས་ན་གཙོ་བོ་ A དང་ཕལ་པ་ B གཉིས་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མཉམ་སྦྱར་
བྱས་ནས་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་ཐུབ་པའི་འཕེལ་འགྱིབ་ཀྱི་ནུས་པ་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་གོ་
ལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གཙོ་བོ་དེས་ཕལ་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་དེའི་
བཟུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ A པ་ཟེར། དཔེ་རིས་1ད2ལ་ལྟོས།

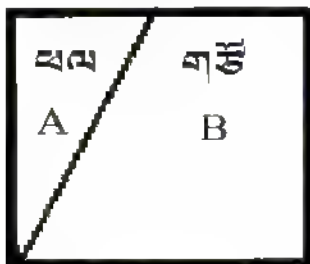

དཔེ་རིས་དང་མ།

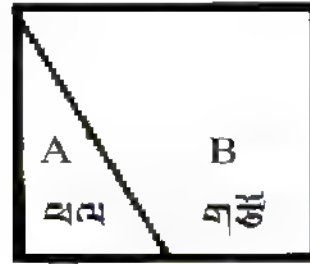

དཔེ་རིས་གཉིས་པ།

སྐར་མ་ B ཟེར་བ་དེ། དེས་གནས་བྱས་ན་གཙོ་བོ་ B དང་ཕལ་པ་ A གཉིས་
ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མཉམ་སྦྱར་བྱས་ནས་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་ཐུབ་པའི་འཕེལ་
འགྱིབ་ཀྱི་ནུས་པ་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་གོ་ལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་བཟུས་མིང་ལ་སྐར་
མ་ B པ་ཟེར། དཔེ་རིས་3ད4ལ་ལྟོས།

དཔེ་རིས་གསུམ།

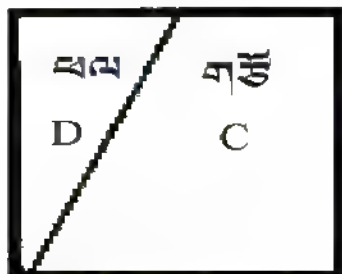

དཔེ་རིས་བཞི་པ།

སྐར་མ་ C ཟེར་བ་དེ། གཙོ་བོ་ C དང་ཕལ་པ་ D གཉིས་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་

① རང་གཞུགས་ནང་དུ་གཞན་ཇུས་གནས་པ།

དུ་སྒྲོར་ནས་གོང་ཁུ་གཅིག་དུ་གྲུབ་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་
གོ་ལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་བསྐྱུས་མིང་སྐར་མ་ C པ་ཟེར། དཔེ་རིས་5ད6པ་ལ་སྟོན།

དཔེ་རིས་ལྔ་པ།

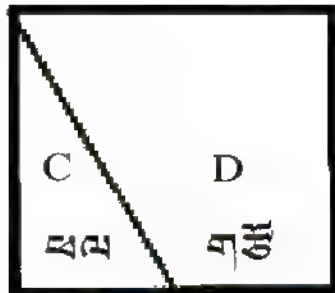

དཔེ་རིས་རྒྱུག་པ།

སྐར་མ་ D ཟེར་བ་དེ། གཙ་པོ་ D དང་ཕལ་པ་ C གཉིས་ཕན་ཚུན་ལྷན་གཅི་
དུ་སྒྲོར་ནས་གོང་ཁུ་གཅིག་དུ་གྲུབ་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་
གོ་ལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་བསྐྱུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ D པ་ཟེར། དཔེ་རིས་7ད8པ་སྟོན།

དཔེ་རིས་བརྒྱན་པ།

དཔེ་རིས་བརྒྱད་པ།

དེས་ན་རང་གཟུགས་ཞེས་པའི་དོན་ནི། བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་གཏན་འཁེལ་བྱེད་
སྟུང་གི་རྣམ་པ་ལྡན་འི་གཙ་པོའི་སྟོགས་དེར་ཟེར་ཞིང་། གཞན་ཇས་ཞེས་པའི་དོན་
ནི།གཏན་འཁེལ་བྱ་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་སྟེ་ཕལ་པའི་སྟོགས་དེ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།
དེས་ན་འདིར་ རྩ་དང་། མཐུ་ཟེར་བའི་ཡིག་འབྲུ་གཉིས་པོ་དེ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
ཆེད་སྟོང་གི་ཐ་སྟངས་ཅིག་གི་གོ་དོན་ཡིན་པ་ལས་རིག་གཞུང་གཞན་དག་སྐབས་
ལྟར་གོ་བ་ལེན་ཆོག་པ་ཞིག་མིན། འདིར་ རྩ་ཞེས་པ་དེ་དངོས་ཇས་གྲུབ་བྱེད་ཇས་
རིགས་གཙ་པོའི་སྟོགས་དང་། མཐུ་ཞེས་པ་གྲུབ་བྱེད་གི་ཇས་རིགས་ཕལ་པའི་སྟོགས་

ལ་ཟེར། ཚིག་གནད་འདི་ལ་ངེས་པར་དུ་གཟབ་དགོས།

གོང་གསལ་ལྟར་། སྐར་མའི་གོ་ལ་གྲུབ་ཚུལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ།
མཐའ་གཅིག་དུ་ཐ་དད་པའི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་ A དང་ D ཡིན་པ་དང་།
གཞི་གཅིག་པའི་དབྱས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་ B དང་ C གཉིས་ཡིན་པ་ཁོ་ན་ངོས་
འཛིན་བྱས་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད། འདི་དག་ཐམས་ཅད་ལ་རང་རང་གི་གཙོ་བོའི་ཆ་
དང་ཕལ་པའི་ཆ་སོ་སོར་སྟེན་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་གཙོ་ཕལ་གཉིས་གཞི་མཐུན་ཡིན་
ཀྱང་། འདི་དག་རང་རང་གི་གཙོ་ཕལ་གཉིས་གི་མཐུན་དུ་ཡོང་མི་སྲིད་དེ། དེ་
གཉིས་དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར། དེས་ན་རང་གི་གཙོ་བོ་དང་གཞན་གྱི་ཕལ་པ་
གཉིས་གཞི་མཐུན་དུ་གནས་དགོས་སོ།

ཕལ་པ་ལ་ཆ་མཚོན་ནས་བཤད་ན། གཙོ་བོའི་ཆ་དེ་རང་དང་རིགས་མི་གཅིག་
པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་གཙོ་བོ་ལ་ཆ་མཚོན་ནས་བཤད་ན། རང་གི་ཕལ་པའི་ཆ་
དེ་རང་དང་རིགས་མི་གཅིག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། དེ་ལྟ་བུ་དེ་ལ་གཙོ་ཕལ་གཞི་
མཐུན་ཅན་གྱི་སྐར་མའི་གོ་ལ་ཟེར་ཞིང་། རིགས་མི་མཐུན་པའི་གཞི་མཐུན་གྱི་
དངོས་པོ་ཡང་ཟེར། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅིང་ཁྱ་སྐར་ནམས་རང་རང་གི་ནང་དུ་རང་
ཤུགས་ཀྱིས་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེར་བརྟེན་མཐར་གཞུག་དེ་དག་གི་ནམ་
པ་དང་ངོ་བོ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།

གཤམ་ལ་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ཅ་དོན་གྱི་སྟོན་སྐར་རྒྱ་སྐར་རི་ལྟར་གྲུབ་ཚུལ་
དང་འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་སྟུགས་མདོར་བསྟུས་ནས་སྤེལ་བ། དྲང་སྟུགས་ནས་འཕེལ་
བའི་^①ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས།

1ད སྐར་མ་Aཔ་ནི། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་
གྱི་མཁེགས་གཞུགས་དང་། ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དེ་ཡང་གཅིག་གི་རང་
བཞིན་གྱི་སྤྱ་གཞུགས་ཡིན་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི། ཕལ་པ་སྐར་
མ་ B དང་གཙོ་བོ་སྐར་མ་ A ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། འདི་ནི་གཙོ་བོས་ཕལ་པ་གཏན་
འཕེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས་བསྟུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ A པ་ཟེར། (དཔེ་རིས་9པ་ལ་ལྟོས།)

2ད སྐར་མ་ B པ་ནི། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་ཡང་གཅིག་གི་རང་

① རྒྱ་བའི་སྐབས།

བཞིན་གྱི་སྤྱི་གཞུགས་ཡིན་པ་དང་། སལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དེ་ཐ་དད་བྱའི་
རང་བཞིན་གྱི་མཁེགས་གཞུགས་ཡིན་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་
ནི། སལ་པ་སྐར་མ་ A དང་གཙོ་བོ་སྐར་མ་ B ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། འདི་ཡང་གཙོ་
བོས་སལ་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས་བསྟུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ B པ་བློར།
(དཔེ་རིས་10པ་ལ་ལྟོས།)

3ད སྐར་མ་ C པ་ནི། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་གཞི་གཅིག་པའི་རང་
བཞིན་གྱི་སྤྱི་གཞུགས་ཡིན་པ་དང་། སལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དེ་ཐ་དད་བྱེད་
གྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་གཞུགས་ཡིན་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་
སལ་པ་སྐར་མ་ D དང་གཙོ་བོ་སྐར་མ་ C ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། འདིར་གཙོ་བོ་
སལ་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས་བསྟུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ C པ་བློར།
(དཔེ་རིས་11པ་ལ་ལྟོས།)

4ད སྐར་མ་ D པ་ནི། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་ཐ་དད་བྱེད་གྱི་རང་
བཞིན་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་གཞུགས་ཡིན་པ་དང་། སལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དེ་གི་
གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྱི་གཞུགས་ཡིན་པའི་སྐར་མ་ཞིག་ཡིན། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་
ནི། སལ་པ་སྐར་མ་ C དང་གཙོ་བོ་སྐར་མ་ D ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། འདིར་གཙོ་བོ་
སལ་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས་བསྟུས་མིང་ལ་སྐར་མ་ D པ་བློར།
(དཔེ་རིས་12པ་ལ་ལྟོས།)

མཆན། 1ད A ཁ་དོག་ནག་པོ་ནི། གྲང་འབྲས་མཁེགས་གཞུགས་མཆོན་བྱེད་
ཡིན།

2ད B ཁ་དོག་གོ་སྤྱི་ནི། སྤྱི་གཞུགས་གྲང་མོ་མཆོན་བྱེད་ཡིན།

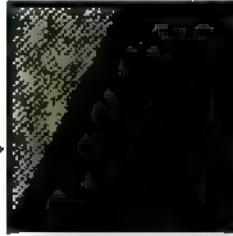
3ད C ཁ་དོག་གོ་སྤྱི་ནི། སྤྱི་གཞུགས་རྫོང་མོ་མཆོན་བྱེད་ཡིན།

4ད D ཁ་དོག་དཀར་པོ་ནི། རྫོང་འབྲས་རྒྱུ་རྒྱུ་གཞུགས་མཆོན་བྱེད་
ཡིན།

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ A རྒྱུ་རྒྱུ་

B རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

A རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ B རྒྱུ་རྒྱུ་

B རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

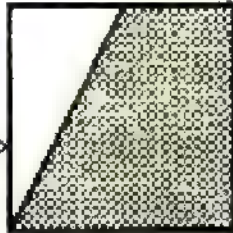

A རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ C རྒྱུ་རྒྱུ་

D རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

C རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

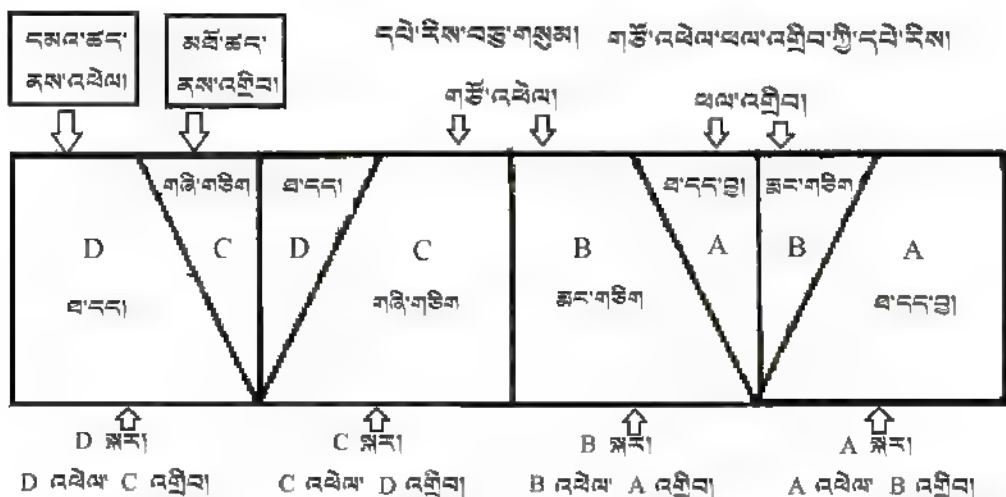
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་ D རྒྱུ་རྒྱུ་

D རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

C རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
ལྷོ་ཡུལ་རྒྱུ་

གཙོ་འཕེལ་པལ་འགྲིལ་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འཕེལ་ཁིང་པལ་པ་
དབུས་སུ་འགྲིལ་པའི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མའི་ཁམས་དང་། གཙོ་བོ་དབུས་ནས་
འཕེལ་ཁིང་པལ་པ་མཐའ་ནས་འགྲིལ་པའི་དབུས་ཀྱི་ཚྭ་གས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མའི་
ཁམས་ཀྱུ་བ་ཚུལ་གྱི་དཔེ་རིས་གསལ་བཤད།

འདིར་ D སྐར་མ་ A སྐར་མ་གཉིས་ནི་གཙོ་བོ་མཐའ་ནས་འཕེལ་དང་པལ་པ་དབུས་
འགྲིལ་པའི་མཐའ་གཉིས་སུ་གནས་པའི་སྐར་མ་དང་། C སྐར་དང་ B སྐར་གཉིས་
ནི་གཙོ་བོ་དབུས་འཕེལ་དང་པལ་པ་མཐའ་འགྲིལ་གྱི་དབུས་ཀྱི་ཚྭ་གས་གཉིས་སུ་
གནས་པའི་སྐར་མ་ཡིན་ཁིང་། དེ་དག་བཞི་པོ་གཙོ་བོ་དམའ་ཆེད་ནས་འཕེལ་
ཁིང་པལ་པ་མཐོ་ཆེད་ནས་འགྲིལ་སྟེ། གཙོ་འཕེལ་པལ་འགྲིལ་མཐའ་སོན་པ་དང་།
གཙོ་པལ་གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་འཕེལ་འགྲིལ་གྱི་ཁ་ཚུགས་ཀྱུར་ཏེ། སྐར་གཙོ་འཕེལ་
པལ་འགྲིལ་གྱི་སྐར་མ་དེ་ཁ་ཚུགས་ཀྱུར་ནས་པལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིལ་གྱི་སྐར་མ་ལ་
འཁྱུར་བའི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཀྱུ་བ་ཚུལ་ཤེས་ཐུབ།

རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁམས་འཕེལ་འགྲིལ་པོ་པོ་འཁྱུར་བའི་རྒྱུ་ཀྱི་ཚ་བའི་རིགས་པའི་སྐྱེ་འགོས་དང་
འཕོ་འཁྱུར་གྱི་འཕེལ་ཚྭ་གས་མདོར་བསྟུན་ནས་བསྟན་པར།

1ད རྒྱ་གཉིས་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ ① པལ་པའི་སྐ་གཟུགས་ཀྱང་མ་དེ་འགྲིལ་པའི་རང་

① རེའུ་མིག་B རྟགས་ཅན།

བཞིན་དང་། བ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ ① གཙོ་བོའི་མཁའ་གསུང་གསུངས་འཕེལ་བའི་རང་
བཞིན་ཅན་གྱི་ A ལྟར་གསར་པ་དེ། བ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ ② གཙོ་བོའི་མཁའ་གསུང་གསུངས་
དེ་འགྲིམ་པའི་རང་བཞིན་དང་། རྒྱུ་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ ③ བལ་པའི་སྒྲ་གསུངས་དེ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ A ལྟར་རྟོང་པ་ལ་འགྱུར་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེའི་སྒྲ་
འགྲེལ་ནི། གཙོ་བོ་A དང་ཕལ་པ་ B གཞིས་འདུས་ནས་བྱུང་བའི་སྐར་མ་ཞིག་སྟེ་གཙོ་བོས་ཕལ་
པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ A ལྟར་བྲེམ།

25 ག་དང་བྱའི་རང་བཞིན་གྱི་སལ་པའི་མཁེགས་གཟུགས་དེ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དང་།
 རྒྱང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོའི་སྒྲ་གཟུགས་དེ་འཕལ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ B
 རྒྱར་གསར་པ་དེ། གཞི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་ཅི་གཙོ་བོའི་སྒྲ་གཟུགས་དེ་འགྲིབ་པའི་རང་
 བཞིན་དང་། ག་དང་རང་བཞིན་གྱི་ཅི་སལ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་འཕལ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་
 གྱི་ C རྒྱར་རྒྱུང་པ་ལ་འཕྱར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དེའི་རྒྱུ་འགྲོ་མ་ནི། གཙོ་བོ་ C སལ་པ་ D
 གཞིས་འདྲམ་ནས་ཀླབ་པའི་རྒྱར་མ་ཞིག་སྟེ་དེའི་བཏུས་མིང་ལ་ C རྒྱར་ཟེད།

3ད བ་དད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སལ་པའི་རྒྱུ་ལས་ཀྱུ་གས་དེ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་དང་།
གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོའི་སྒྲི་གཟུགས་དེ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ C
སྐར་གསར་པ་དེ། མང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོའི་རྒྱུ་ལས་ཀྱུ་གས་དེ་འགྲིལ་པའི་
རང་བཞིན་དང་། བ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སལ་པའི་མཁྲིགས་ཀྱུ་གས་དེ་འཕེལ་བའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ B སྐར་རྒྱུང་པ་ལ་འཇུག་འགྲོ་གིན་ཡོད་པ་རེད། དེའི་སྒྲི་འགྲོས་ནི། གཙོ་བོ་
Bདང་སལ་པ་Aགཉིས་འདུས་ནས་གྲུབ་པའི་སྐར་མ་ཞིག་སྟེ། དེའི་མིང་ལ་B སྐར་ཟེར།

45 གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་པའི་སྒྲ་གཟུགས་རྟོག་མོ་དེ་འགྲིབ་པའི་རང་
 བཞིན་ཅན་དང་། བ་དད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོའི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་འཕེལ་བའི་རང་
 བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མ་གསར་པ་དེ། བ་དད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོའི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་
 འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དང་། གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་པའི་སྒྲ་གཟུགས་རྟོག་མོ་
 དེ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྐར་མ་རྒྱུ་འབྱུང་འཁོར་ཡོད་པ་ཡིད། དེའི་རྒྱུ་
 འཁོར་ནི། གཙོ་བོ་D དང་ཕལ་པ་C གཞིས་འདུས་ནས་ཐུབ་པའི་སྐར་མ་ཞིག་རྟེ། དེའི་འདུས་
 མིང་ལ་D སྐར་ཟེར།

① རེད་མེད་ཀྱི་མཉམ་ཆ་ལྟར་ཅན།

② རེའུ་མིག་ A རྟགས་ཅན།

③ རེའུ་མིག་ B ལྟགས་ཅན།

④ རེའུ་མིག་C རྟགས་ཅན།

⑤ རེའུ་མིག་Dཏྲགས་ཅན།

དཔེ་མི་མ་བཅུ་བཞི་ལ། A མར་ཁྱབ་ཚུལ།

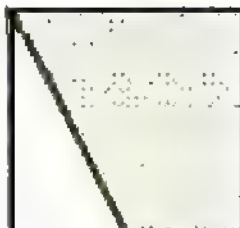
B མཆོ་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་ཁྱེ་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

A གཙོ་སྒྲ་ཆེན་མཆོ་གཞུགས་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

དཔེ་མི་མ་བཅུ་ལྔ་ལ། C མར་ཁྱབ་ཚུལ།

D མཆོ་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་ཁྱེ་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

C གཙོ་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་ཁྱེ་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

དཔེ་མི་མ་བཅུ་དྲུག་ལ། B མར་ཁྱབ་ཚུལ།

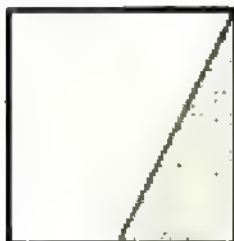
B གཙོ་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་ཁྱེ་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

A གཙོ་སྒྲ་གཞུགས་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

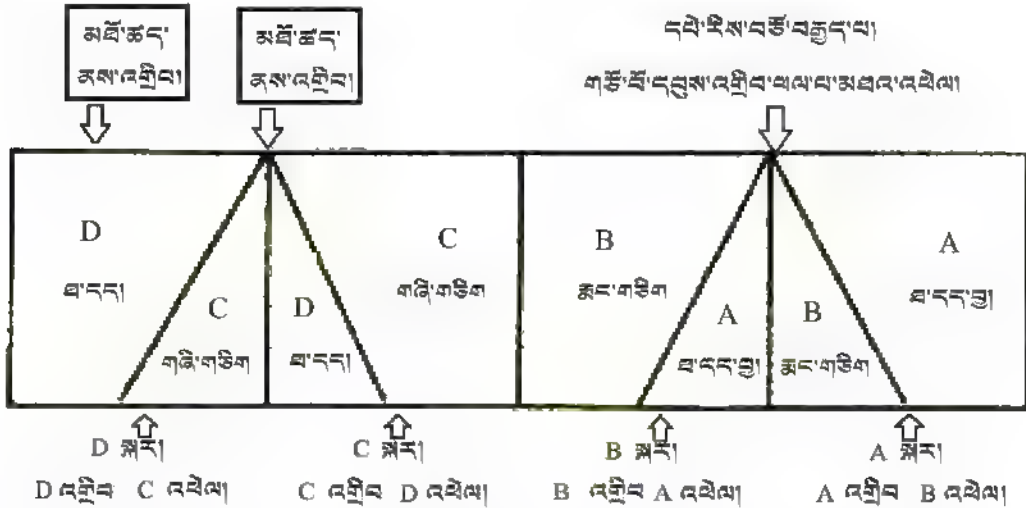
དཔེ་མི་མ་བཅུ་བདུན་ལ། D མར་ཁྱབ་ཚུལ།

D གཙོ་སྒྲ་གཞུགས་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

C མཆོ་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་ཁྱེ་
འཕྲིང་འཕྲི་སྒྲ་ལས།

གཤམ་ལ་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིལ་སྐབས་ཀྱི་ཕལ་པ་དབུས་འཕེལ་དང་
གཙོ་བོ་མཐའ་འགྲིལ་པའི་Dདང་Aགཉིས་དེ་མཐའ་སྐར་མ་^①དང་། གཙོ་བོ་དབུས་
འགྲིལ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་པའི་Cདང་Bགཉིས་ཏེ་དབུས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་
②བཅས་ཀྱུ་ཚུལ་གྱི་དཔེ་རིས་གསལ་བཤད།

འདིར་ D སྐར་དང་A སྐར་གཉིས་ནི་གཙོ་བོ་མཐའ་འགྲིལ་དང་ཕལ་པ་དབུས་
འཕེལ་གྱི་མཐའ་གཉིས་སུ་གནས་པའི་སྐར་མ་དང་། C སྐར་དང་ B སྐར་གཉིས་ནི་
གཙོ་བོ་དབུས་འགྲིལ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་གྱི་དབུས་ཀྱི་སྐར་མ་གཉིས་སུ་
གནས་པའི་སྐར་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་བཞི་པོ་གཙོ་བོ་མཐོ་ཆོད་ནས་འགྲིལ་ཅིང་
ཕལ་པ་དམའ་ཆོད་ནས་འཕེལ་ཏེ། གཙོ་འགྲིལ་ཕལ་འཕེལ་མཐའ་སྐར་པ་དང་།
གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་ནམ་པར་གྱུར་ཏེ། གཙོ་བོ་ཕལ་པ་ལས་གྱུར་ཞིང་ཕལ་པ་གཙོ་
བོ་ལ་གྱུར་ནས་ཕལ་འགྲིལ་གཙོ་འཕེལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར་གྱུ་ཚུལ་ཤེས་ཐུབ།

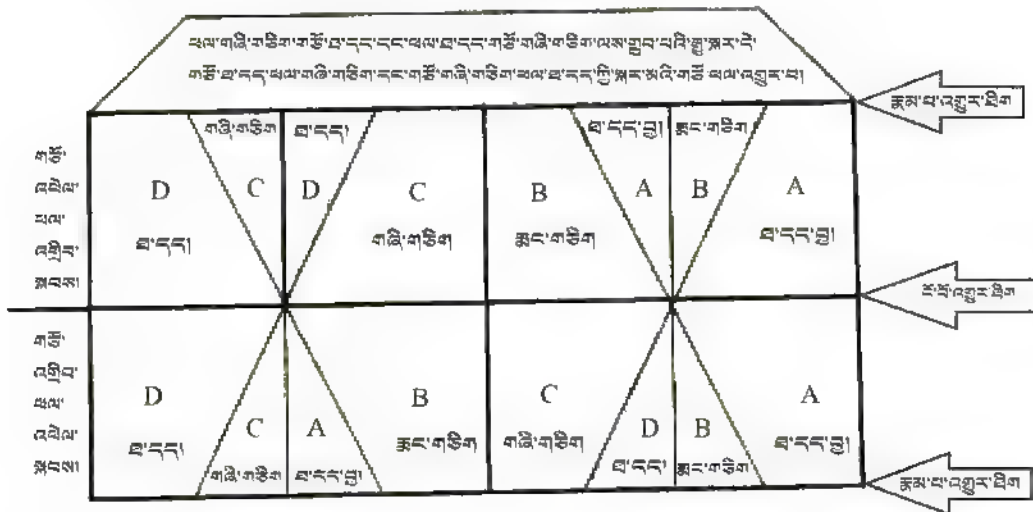
གཤམ་གྱི་དཔེ་རིས་འདི་ནི། མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ Aདང་Dགཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་དང་
དབུས་ཀྱི་ Bདང་C གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ་དང་སྐར་མ་དབུས་ནས་འཕེལ་བའི་དབུས་ཀྱི་ཕལ་འགྲིལ་

① མཐའ་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ། A.D

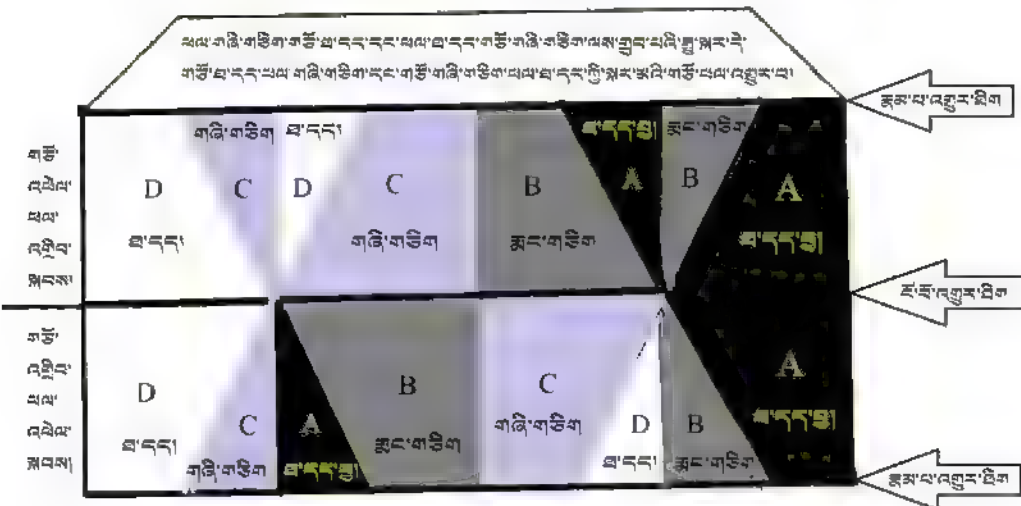
② དབུས་གཉིས་ཀྱི་སྐར་མ། C.B

གཙོ་འཕེལ་གྱི་ཁ་སྒྲགས་དེ། ལྷོག་སྒྲགས་ནས་འགྲིབ་པའི་དུས་ཀྱི་གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་
འཕེལ་དུ་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་གྲུབ་ཚུལ་ཆ་ཆར་བའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཙ་བའི་རིག་པ་
དང་སྤྱི་འགོས་ཀྱི་དཔེ་རིས་ཤིག་ཡིན།

དཔེ་རིས་མཐུན་པུ་ལ། ལྷོག་སྒྲ་གྱི་རྣམ་བཤད་ཁ་སྒྲགས་ལྷོག་སྒྲ་གྱི་དཔེ་རིས་ཀྱི།

དཔེ་རིས་མཐུན་པུ་ལ། ལྷོག་སྒྲ་ཆ་ཆར།

གོང་དུ་བཤད་པའི་རྒྱ་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཙ་བའི་ཁྲ་ཆ་ཆར་ལ་གཞིར་

བཟུང་ན། རྣམ་མཁའ་རབ་འབྱམས་ཀྱི་ཁམས་ན་བྱུང་པའི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་
མི་འདྲ་བ་དང་ཆེ་ཆུང་མ་དེས་པའི་རྒྱ་སྐར་སྣ་ཚོགས་པ་འདི་དག་མདོར་བསྐྱེད་ན།
རིགས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བ་བརྒྱད་ཏུ་དབྱེ་ཚོགས་པ་ཞིག་རེད།

གཅིག D རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར།

1ད སལ་པ་སྤྱ་གཞུགས་དྲོད་མོ་དང་། གཙོ་བོ་རྒྱུ་གས་ལས་བྱུང་པ།

C སལ་ D གཙོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

2ད གཙོ་བོ་རྒྱུ་གས་དང་། སལ་པ་སྤྱ་གཞུགས་ལས་བྱུང་པ།

D གཙོ་ C སལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

གཉིས། C རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར།

3ད སལ་པ་རྒྱུ་གས་དང་། གཙོ་བོ་སྤྱ་གཞུགས་དྲོད་མོ་ལས་བྱུང་པ།

D སལ་C གཙོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

4ད གཙོ་བོ་སྤྱ་གཞུགས་དང་། སལ་པ་རྒྱུ་གས་ལས་བྱུང་པ།

C གཙོ་D སལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

གསུམ། B རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར།

5ད སལ་པ་མཁའ་གསུགས་དང་། གཙོ་བོ་སྤྱ་གཞུགས་གྲང་མོ་ཅན།

A སལ་B གཙོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

6ད གཙོ་བོ་སྤྱ་གཞུགས་གྲང་མོ་དང་སལ་པ་མཁའ་གསུགས་ཅན།

B གཙོ་A སལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

བཞི། A རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར།

7ད སལ་པ་སྤྱ་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁའ་གསུགས་ལས་བྱུང་པ།

B སལ་A གཙོ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

8ད གཙོ་བོ་མཁའ་གསུགས་དང་སལ་པ་སྤྱ་གཞུགས་ལས་བྱུང་པ།

A གཙོ་ B སལ་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར།

གོང་གསལ་རིགས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་བྱེད་ལས་བརྒྱད་ལྟར་གྱི་སྐར་མ་འདི་དག་
སྤྱར་ཡང་སལ་ཆེར་སྤྱར་གཞུགས་དང་ལྷན་གཞུགས་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚོགས་གི་
ཡོད་པ་རེད།

གཅིག འོད་ལྡན་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

1ད གཙོ་མོ་འཕེལ་བའི་འོད་ལྡན་སྐྱར་མ།

2ད གཙོ་མོ་འགྲིབ་པའི་འོད་ལྡན་སྐྱར་མ།

3ད སལ་པ་འཕེལ་བའི་འོད་ལྡན་སྐྱར་མ།

4ད སལ་པ་འགྲིབ་པའི་འོད་ལྡན་སྐྱར་མ།

གཉིས། འོད་མེད་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

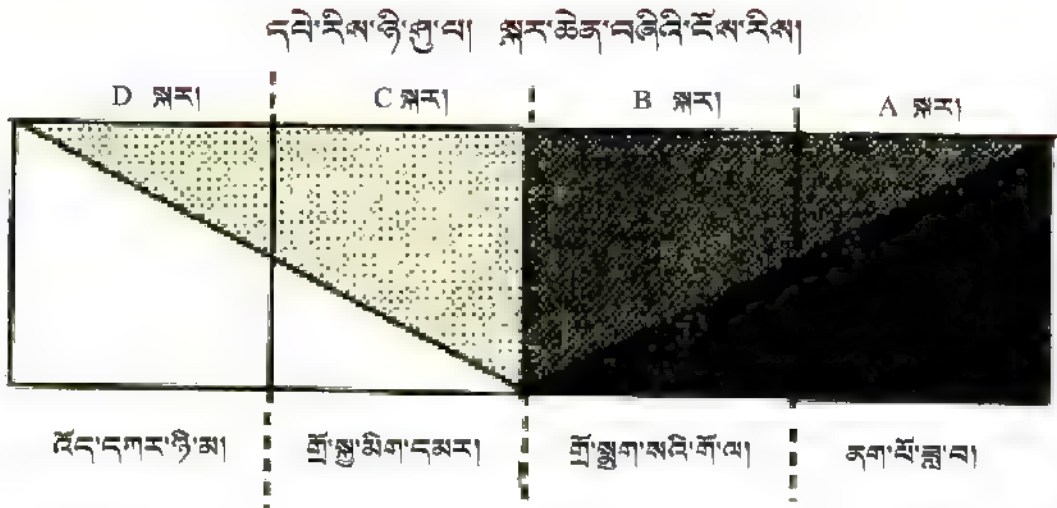
5ད གཙོ་མོ་འཕེལ་བའི་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

6ད གཙོ་མོ་འགྲིབ་པའི་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

7ད སལ་པ་འཕེལ་བའི་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

8ད སལ་པ་འགྲིབ་པའི་ལྷ་དང་གཞུགས་སྐྱར་མ།

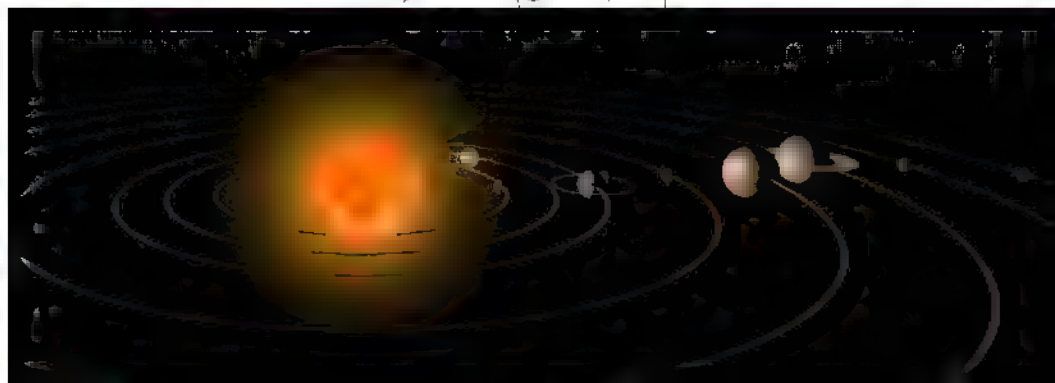
རིགས་ཆེན་བཞི་དང་རྣམ་པ་བརྒྱད་ལྡན་གྱི་ཆེ་ཆུང་མ་ངེས་ཁ་དོགས་སྒྲ་
ཆོགས་བཟླ་བའི་རྒྱ་སྐྱར་འདི་དག་སོ་སོའི་གཙོ་སལ་གྱི་ཆོད་མཐོ་དམན་དེ་དག་
ཚོད་རྒྱབ་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་ལྟར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་མ་ཟད། སལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་
གྱི་སྐབས་དང་གཙོ་འགྲིབ་སལ་འཕེལ་སྐབས་གྱི་ཆ་སྒྲན་ནམས་རིམ་པས་དབྱེ་བའི་
སྐབས་སུ། དེ་དག་གྱི་མཆོན་ནས་རང་མཆོན་ཏུ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་། དེ་
ནས་རང་གཤིས་མི་འདྲ་བའི་རྒྱ་སྐྱར་གྱི་རིགས་སྒྲ་ཆོགས་དེ་དག་གི་སོ་སོའི་གཙོ་
སལ་གྱི་རང་གཤིས་གྱི་ཆོད་མཐོ་དམན་གྱི་ཆུ་བཤད་པ་དེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་མཐོང་ཐུབ་ཡོང་
གི་ཡོད་པ་རེད།

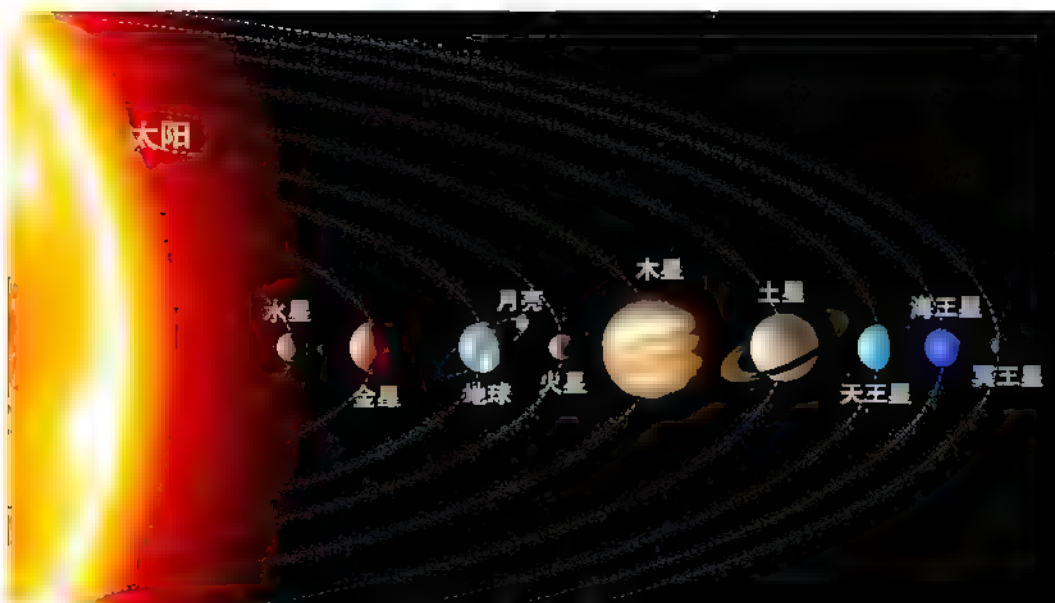
གོང་གསལ་གྱི་དཔེ་རིས་འདི་ནི་རྒྱ་སྐར་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་པོའི་ལེབ་རོས་མཆོན་བྱེད་དང་། ཆ་ཕན་གྱི་རིས་པ་དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ་བཅས་གྱི་དཔེ་རིས་གསལ་བཤད་ཡིན།

གཤམ་ལ་ང་ཚོས་སྒྲུ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་པའི་ཉི་མ་དང་། མིག་དམར། སའི་གོ་ལ་བཅས་དེ་དག་བཞི་པོ་ཕན་ཚུན་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་ཟུབ་ཚུབ་ལ་དམིགས་གསལ་གྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་དག་ཕན་ཚུན་གཅིག་ཕན་གཅིག་གྲོགས་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་ཡོད་པའི་སྒྱིར། གནད་དོན་འདི་ནི་ང་ཚོས་སྒྲུ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་ནང་ཏུ་ཚུ་ཡོད་མེད་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། སར་རིས་འཇུག་ཏུ།

ཉི་མའི་དགེལ་ལོམ།

1

2

ཉི་མ།

ཉི་མ་ནི་བར་སྒྲ་སྒྲིང་པའི་དབྱིངས་སུ་རང་འོད་འཕྲོ་རུས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཆེ་
 རྒྱུ་གངས་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡིད་པ་དེའི་གྲས་ཤིག་ཡིན། ཉི་མའི་དངོས་ཁམས་
 རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉི་མའི་དངོས་ཁམས་གྲུབ་ཚུལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་
 བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། ཉི་དཀྱིལ་ལ་རིམ་པ་ཁ་ཤས་ཐུས་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ།

ཉི་མའི་དབྱུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ལ་ཉི་སྟིང་^①ཟེར། རྫོང་ཆད་བྱེ་བ་གཅིག་དང་ས་ཡ་
 རྩ་^C (1 , 500 , 000) ལྟར་པའི་ཆ་ཤས་འདིར་རྫོང་སྟིང་^②གིས་བྱུང་པའི་ཡུལ་ཡིན་
 ཞིང་། དེའི་ཆངས་ཐུང་གི་རྫོང་ཆད་དེ་ཉི་མའི་ཆངས་ཐུང་གི་བཞི་ཆ་གཅིག་གི་(1/4)
 རྫོང་ཆད་ཟིན་ཡོད་པར། ཉི་མའི་གཙོ་པོ་ལ་གྱི་གྲུབ་ཆ་པོ་ཆེ་བ་དེའི་ནང་དུ་
 འདུས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཉི་མས་འོད་ཟེར་འབྱེད་རུས་པའི་རུས་ཆད་བརྒྱ་ཆ་གོ་དགུ་
 (99%) ཡང་འདི་ནས་ཐོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཉི་སྟིང་ལས་ཐོན་པའི་རུས་པ་དེ་དག་འོད་འབྱེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཉི་མའི་
 དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ངོས་སུ་སྒྲེལ་གྱིན་ཡོད་ཅིང་། ཉི་སྟིང་དེའི་ཕྱི་ངོས་ན་འོད་འབྱེད་
 ཡུལ་ཞིག་ཆགས་འགོ་གི་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་པལ་ཆེར་ཉི་མའི་ཆངས་ཐུང་གི་
 0.586 གི་སར། ཉི་མའི་རྒྱུངས་གཟུགས་དེ་པན་ཚུན་སྟོས་རྒྱག་གི་དབང་གིས་རྣམ་
 པ་མི་བརྟན་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་དེ་ལ་སྟོས་རྒྱག་གི་རིམ་པ་ཞེས་ཟེར།

སྟོས་རྒྱག་རིམ་པའི་ཕྱི་རོལ་ན་ཉི་མའི་རྒྱུང་དཀྱིལ་ཡོད་པ་དེ་ཡང་རིམ་པ་
 བཞིན་དུ་འོད་གོང་དང་། ཆོན་གོང་། ཉི་ཀོག་བཅས་ཐུས་ཡོད་ལ། ཉི་ཀོག་ནི་ཉི་
 མའི་ཆེས་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་ལ་ཟེར། དུས་རྒྱུན་ང་ཆོས་མིག་ལམ་དུ་སྒྲུང་བའི་ཉི་
 མ་ནི་དེའི་ནང་གི་འོད་གོང་དེ་ཡིན།

འོད་གོང་དེའི་མཐུག་ཆད་ལ་སྒྲི་ལེ་400ནས་500བར་ཅུ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཕྱི་
 ངོས་ཀྱི་རྫོང་ཆད་དེ་6000 C ལ་སྒྲིབས་གྱི་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་སྒྲོག་གྲུས་རྒྱལ་གྱི་
 དབང་གིས་རྒྱུངས་གཟུགས་ལ་སྒྲོག་ཤན་ཞུགས་ཏེ་རྫོང་ཆད་མཐོ་དུ་འགོ་གི་ཡོད་

① ཉི་མའི་སྟིང་པོ།

② རྫོང་གི་སྟིང་པོ།

པ་རེད།

ཚོན་གྱི་གྲུ་གྲུ་^①དེའི་དྲོད་ཚད་1500. C. ལ་སླེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཉི་ཀོག་གི་
དངོས་ཁམས་གྲུབ་བྱེད་དེ་དྲོད་ཚད་མཐོ་བའི་སློག་གྲེས་རྩལ་གྱི་རྩལ་ཕྱན་དང་
རང་དབང་སློག་རྩལ་བཅས་ཡིན་པའི་སློག་གྲེས་རེད། དེ་དག་གི་མིང་ལ་གྲེས་རྩལ་
གཟུགས་ཀྱང་ཟེར། ཉི་མའི་དྲོད་ཚད་མཐོ་བའི་དབང་གིས་རྒྱངས་གཟུགས་ཐམས་
ཅད་ཕན་ཚུན་དེབ་རེས་བྱས་ནས་རྩལ་ཕྱན་ནང་གི་སློག་རྩལ་ནམས་གྲུབ་སྟེ་
ལོགས་སུ་གནས་བཅུག་གི་ཡོད་པ་རེད། རྩལ་ཕྱན་ནང་དུ་སློག་རྩལ་མེད་པར་
ཆགས་པ་དང་། རང་རྣམས་འབྱེན་ཏེ་དྲོད་ཚད་ལ་ཤྲགས་སྟོན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་
རེད། དེར་བརྟེན་ཉི་ཀོག་གི་ལོག་སློགས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་དེ་ཚོན་གོང་གི་དྲོད་ཚད་ལས་
མཐོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཉི་ཀོག་གི་ཕྱི་རོལ་ན་རིམ་བཞིན་ཆགས་སྟོད་དུ་འགོ་བ་
དང་། དྲོད་ཚད་ཀྱང་རིམ་བཞིན་རྒྱང་དུ་འགོ་གི་ཡོད་པ་རེད། ཉི་ཀོག་གི་ཕྱི་རོལ་
ན་མིག་གིས་མཐོང་མི་བྱུང་པའི་ཉི་རྒྱང་བར་གསུམ་གྱི་ཉི་མའི་རྒྱང་རིམ་པ་གསུམ་
ཆགས་ཡོད་པ་རེད། གནམ་གཤིས་རིག་པའི་གཞུང་གི་འགེལ་བཤད་དང་ལྟར་ན།
ས་ངོས་ནས་སླི་ལེ་ཁྲི་ཙམ་བར་སྤང་ན་ས་གཞིའི་རྒྱང་དཀྱིལ་དང་ཉི་མའི་རྒྱང་
དཀྱིལ་གཉིས་དབྱེར་མེད་དུ་འདྲེས་ནས་སོ་སོར་འབྱེད་མི་རྣམས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་
པ་རེད།

ཉི་མའི་ནག་ཐིག་ཟེར་བ་དེ་ནི་ཉི་མ་འགྱུར་ལྷོག་འགོ་བཞིན་ཡོད་པའི་གཙོ་
པོའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད། ཉི་མའི་འོད་གོང་ནང་གི་ནག་ཐིག་གི་དྲོད་ཚད་དེ་ཉི་
མའི་གྲིབ་ནག་གི་སློགས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་ལས་རྒྱང་ཟད་དམའ་བ་རེད། གནམ་གཤིས་
རིག་པའི་རྒྱང་ཤེལ་དང་ཆེད་སྦྱོང་ཉི་མའི་རྒྱང་ཤེལ་བཅས་ཀྱིས་བལྟ་ཞིབ་བྱས་པ་
བརྒྱད་། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉི་མའི་གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་
འགེལ་གཉིས་ན་ནག་ཐིག་ཁ་ཤས་ཡོད་པར་མཐོང་བ་དེ་ལ་ཉི་མའི་ནག་ཐིག་ཞེས་
ཟེར། ནག་ཐིག་གི་དྲོད་ཚད་དེ་འོད་གོང་ངོས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་ལས་ཆ་སྟོན་1800ད་ Cད
ཙམ་དམའ་གི་ཡོད་པ་རེད། ནག་ཐིག་དེ་ཆེ་རྒྱང་མ་ངེས་པ་སྤྲོ་ཆོགས་ཡོད་པ་སྟེ།
ཆེ་བ་ལ་སྒྱུར་བཏང་ཞིང་ཆེད་སྦྱོང་ཁྲག་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་རེད། ནག་ཐིག་ཆེ་

① ལྷ་སྒྲུང་དུ། 色球。 བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དུ་ཚོན་གྱི་གྲུ་གྲུ་ཟེར།

ཤོས་ལ་ཞིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་བྲི་གཉིས་ཟིན་ཅམ་ཡང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུ་བ་ལ་ཞིང་ཚད་
 སྤྱི་ལེ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་མ་གཏོགས་ཡོད་པ་མ་རེད། བྱ་ཐིག་དེ་དག་གནས་པའི་
 དུམ་ཚད་ཀྱང་རིང་ཐུང་མི་འདུག་སྟེ། འགའ་ཞིག་ནི་ལྷ་བ་ཁ་ཤས་བར་དུ་མཐོང་
 ཐུབ་པ་དང་། འགའ་ཤས་ནི་ཉིན་མ་ཁ་ཤས་ལས་མཐོང་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། བྱ་
 ཐིག་གི་གྲངས་ཀ་བརྒྱ་ཚེ་ཁ་ཤས་ཁྱུ་བསྐྱེགས་ཏེ་གནས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱུ་རུས་
 ཐར་ཐོར་ཁ་ཤས་ལས་མེད་ཅིང་། སྐབས་འགའ་ཙ་བ་ནས་མཐོང་རྒྱ་མེད་པའང་
 ཡོད་པ་རེད། བྱ་ཐིག་གི་གྲངས་ཀ་འགྱུར་བ་འགོ་ཚུལ་ལ་བལྟ་ཞིབ་བྱས་ནས་ཤེས་
 རྟོགས་བྱུང་བའི་ཟིན་བྲིས་ལྟར་ན། ཉ་ལམ་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་རེའི་ནང་ལ་བྱ་ཐིག་གི་
 གྲངས་ཀ་མང་ལྷུང་འགྱུར་བ་ཐེངས་རེ་བརྗེ་རེས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

ཉི་མའི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་བཞེད་
 ལྟར་ན། འབྲིལ་ཁྲག་ཙན་གྱི་རྒྱུ་རྒྱན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་འགའ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་
 རྒྱུ་ཚད་ལ་ཉ་ལམ་4300ད Cདཙམ་ཡོད་ཅིང་། སལ་ཆེར་ཉེ་སྤྱོད་གྱི་རྒྱུངས་
 གཟུགས་དག་ལས་1800དCདཙམ་དམའ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཁ་དོག་
 བྱ་ཤས་ཙན་ཞིག་མཐོང་གི་ཡོད་པ་རེད། བྱ་ཐིག་དེ་དག་ལ་འཛིན་སྐྱད་ཉ་ཅང་
 ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་འཛིན་སྐྱད་གྱི་ཤྱགས་ཚད་དེ་སའི་གོ་ལའི་འོན་སྐྱད་གྱི་
 ཤྱགས་ལས་ལྷ་བ་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཆེ་གི་ཡོད་པ་རེད། བྱ་ཐིག་གི་འཛིན་སྐྱད་གྱི་
 གདགས་སྤྱི་བྱི་མཐའི་རང་བཞིན་དེ་རྒྱུ་མི་ཆད་པར་འགྱུར་ལྷོག་འགོ་བཞིན་
 ཡོད་པ་དེ། ཉ་ལམ་ལོ་ཉེར་གཉིས་རེའི་ནང་ལ་འགྱུར་རེས་རེ་འཁོར་ཡོང་གི་ཡོད་
 པ་རེད།

ཉི་མ་ནི་ཉི་མའི་བྲིམ་རྒྱུད་ནང་གི་སྐར་མའི་གོ་ལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་
 དགྲ་ཆོགས་བྲིམ་རྒྱུད་ནང་གི་བརྒྱན་སྐར་ཡིན་ཞིང་དེའང་རང་འགོས་བྱེད་གྱི་ཡོད་
 པ་དང་། དགྲ་ཆོགས་བྲིམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཤིང་དང་ཉ་ལམ་འོད་ལོ་བྲི་གསུམ་ཙམ་གྱི་
 བར་ཐག་ཡོད་པ་རེད། མཐོང་སྐར་ལྷོག་སྤྱོད་ཀྱི་རིམ་པ་27ཡིན། བལྟས་སྐར་དྲུང་
 སྤྱོད་ཀྱི་རིམ་པ་4ད71ཡིན། C₂དབྱིབས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་མདོག་རིམ་
 གསེར་མདངས་དང་། སྐར་འོད་སེར་རྒྱ་ཡིན། སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་ལྷམ་1ད421×10¹⁸ད

① ཤྱགས་ཚད་གོ་སྡི4000ཙམ་ཡོད།

ཡོད་ཅིང་ཉ་ལམ་སའི་གོ་ལའི་བོང་ཚད་ཀྱི་ལྷབ་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབྲམ་གསུམ་
 ཅམ་ཡོད། ཉི་མ་དང་སའི་གོ་ལའི་བར་ཐག་དེ་གནམ་དབྱུང་གི་ཅིས་གཞི་གཅིག་
 ཡོད་^①། ཉི་མའི་འོད་ཚད་དེ་ཟླ་བ་ཉ་གང་འོད་ཀྱི་ལྷབ་འབྲམ་བཞི་ཡོད་པ་དེ་ནི་
 མཚན་མོ་ནམ་མཁའི་ཁམས་སུ་སྐར་མ་ཡོད་ཚད་ཀྱི་སྐར་འོད་ས་གཞི་ན་འཕྲོས་
 པའི་འོད་ཚད་ཀྱི་ལྷབ་བྱུག་བརྒྱ་ཡོད་པ་རེད། ཉི་མའི་དངོས་གྲངས་དེ་
 $1.5 \times 10^{33} \text{g}$ ཡིན་ལ། ཉ་ལམ་སའི་གོ་ལའི་ལྷབ་སུམ་འབྲམ་སུམ་ཁྱི་ཅམ་ཡོད། དེའི་
 ཆ་སྟོམས་ཀྱི་དམ་ཚད་ལ་ 1.41g/cm^3 ཡོད་པ་རེད། རང་སྤྱིང་གི་དམ་ཚད་དེ་ཆུ་
 ལས་ལྷབ་བརྒྱ་དང་ལྷ་བརྒྱ་ཆེ་གི་ཡོད་པ་རེད། ཉི་མའི་དངོས་ཀྱི་འཐེན་ཤུགས་དེ་
 $2.73 \times 10^2 \text{m.s}^2$ ཡིན་པ་དེ། ས་གཞིའི་དངོས་ཀྱི་འཐེན་ཤུགས་ཀྱི་ལྷབ་ཉེར་བརྒྱད་
 ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་འདི་དག་ནི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པས་ཉི་མ་ཟུབ་
 ཚུལ་དང་། གཙོ་བོའི་བྱད་ཆོས། གྲངས་གཞི་གནད་བསྟུས་བཅས་ཀྱི་ནམ་བཤད་
 ཅིག་ཡིན། ནམ་བཤད་འདི་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས་གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་
 ནམས་ཀྱི་འདོད་པ་དེ་ཤུགས་བསྟོམས་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་ཆོག་གི་རེད། མདོར་
 བསྟུས་ནས་བཤད་ན། ཉི་མ་ནི་རབ་རྩ་ཆ་ཞིང་འོད་འཕྲོ་བའི་རྒྱངས་གཟུགས་ཀྱི་
 གོང་བྱ་རེད་^②། དེའི་ནང་རྩ་ཉི་མའི་ནག་ཐིག་དང་། འོད་ཐིག་ཉི་མའི་ན་ཆ། ཉི་དྲོས་
 འབར་ཐིག་བཅས་གནས་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ། ཉི་མའི་རྒྱང་དཀྱིལ་གྱི་ནང་རྩ་
 གཟུགས་དབྱིབས་མི་འདྲ་ཞིང་། འཁྱར་ཕྱོག་སྤྱི་ཆོགས་པའི་འགྲུལ་བསྐྱོད་ཀྱི་སྤང་
 ཚུལ་འདི་ལ་སྤྱི་མིང་རྩ་ཉི་མའི་འཕོ་འཁྱར་ཟེར། མདོར་ན་ཉི་མ་ནི་ནག་ཐིག་འཕོ་
 འཁྱར་ཡོད་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་ཤིག་ཡིན།

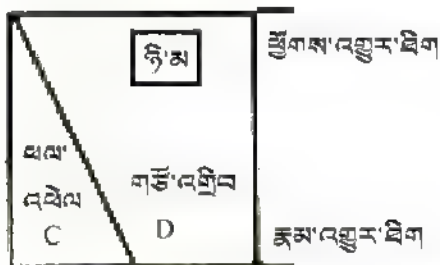
གཤམ་གྱི་ཚྭ་སྐྱབ་ཀྱི་རིག་ལམ་འདི་དག་གིས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་སྤྱིང་པོ་
 གཞན་ཡང་ཐ་དད་པའི་ནང་རྩ་གཞི་མཐུན་དང་གཞི་མཐུན་གྱི་ནང་རྩ་ཐ་དད་
 པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་ཉི་མའི་རྩ་བའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་འཕོ་འཁྱར་གྱི་རང་བཞིན་
 བཅས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ཆོག་གི་རེད། ང་ཆོས་ཚྭ་སྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཆོས་རིག་པའི་

① (སྤྱི་ལ་149,000,000)
 ② གྲུས་རྩལ་གཟུགས་ཀྱི་གོང་བྱ་ཡང་ཟེར་ཆོག

རྟགས་ཡང་དག་གི་སྒོ་ནས་བར་སྤྱང་ཁམས་སུ་གནས་པའི་འོད་ཟེར་ཅན་གྱི་གཞུགས་ཀྱི་ཕྱང་པོ་ཐམས་ཅད་^① བ་དད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཐའ་གཉིས་གང་རུང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་ཡིན་པ་རིགས་པས་བསྟུངས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་བསྟུངས་མིང་ལ་Dདྲམ་ཟེར།

དེ་དྲང་ཚྱུགས་ནས་འཕེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཙ་བའི་རིགས་པའི་གལ་གནད་མདོར་བསྟུས་ན། སལ་པ་Cདད་གཙོ་བོ་Dདགཉིས་ཀྱིས་ཟུབ་པའི་Dདྲམ་གསར་པ་དེ་ཡིན། རོ་བོ་འཇུར་བའི་རྗེས་སུ། རྟོག་ཚྱུགས་ནས་འགྲིབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཙ་བའི་རིགས་པའི་གལ་གནད་དེ་མདོར་བསྟུས་ན། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་Dདད་སལ་པ་འཕེལ་བའི་Cདགཉིས་ཀྱིས་ཟུབ་པའི་Dདྲམ་རྒྱིང་པ་དེ་ཡིན། སལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཀྱིས་ཟུབ་པའི་Dདྲམ་རྒྱིང་པ་དེ་ནི། ད་ལྟའི་འགོ་བ་མའི་རིགས་རྣམས་ཉིན་གཅིག་ཀྱང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཉི་མ་ཞེས་འཕོད་པའི་བརྟན་སྐར་དེ་རེད།

དཔེ་རིས་ཞེས་གཞིས། D སྐར་ཟུབ་ཚུལ།

དཔེ་རིས་ཞེས་གཞིས། ཉི་མ། (D སྐར་རྒྱིང་ལ།)

ཆང་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར། འོད་ལྡན་རྒྱ་སྐར་དེ་ཉི་མའི་གཞུགས་ཀྱི་གར་བ་ཆ་གཙོ་བོ་ནི། འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་རྒྱ་འབྲས་རྒྱངས་གཞུགས་དེ་ཡིན་ཞིང་ཟུབ་ཆ་སལ་པ་ནི་རྟོག་ལྡན་གྱི་སྤྱི་གཞུགས་ཆ་མོ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནག་ཐིག་ཟེར། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རུས་ཡུན་རིང་པོར་བལྟ་ཞིབ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ནག་ཐིག་དེ་ཆེ་མང་རུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་ར་སྟོན་བྱུང་ཡོད། འདིར་ཚོད་སྟབ་རིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་སྒོ་ནས་

① བརྟན་སྐར།

གཏན་འབེབས་བྱས་པར། གཙོ་བོའི་འོད་ཚད་དེ་རྩལ་འུ་འགྲོ་བའི་དབང་གིས་
ཕལ་པའི་ནག་ཐིག་དེ་རྩལ་འུ་འགྲོ་ཞིན་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་བོའི་རྒྱངས་གཟུགས་
འགྲིབ་ཚད་དང་ཕལ་པའི་སྒྲ་གཟུགས་འཕེལ་ཚད་གཉིས་ཕན་ཚུན་གོ་ལྡོག་པའི་
ཚད་ལ་འདྲ་མཉམ་ཡོད་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་གཙོ་བོའི་འགྲིབ་ཚད་དང་ཕལ་
པའི་འཕེལ་ཚད་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཚད་མཉམ་པ་དེ་ནམ་ཡང་འགྱུར་བ་མེད་པ་
ཞིག་རེད། ད་ལྟ་གཙོ་བོ་ཅི་ཅམ་འགྲིབ་གྱི་ཡོད་པ་དང་། ཕལ་པ་ཅི་ཅམ་འཕེལ་གྱི་
ཡོད་པ། གཙོ་བོའི་ཚད་གཉིས་ཅི་ཅམ་ཡོད་པ་བཅས་ནི་ཕྱ་མཐུད་ནས་ཤེས་པར་
བྱ་དགོས་སྐད་དེ་ང་ཚོའི་ལས་འགན་ཞིག་རེད།

འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་འཚོ་གནས་བྱེད་སྐབས་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པའི་ཉི་
མའི་དགྱིལ་འཁོར་ནི་རང་ཉིད་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ཉམས་སྐྱེད་གྱི་གོ་རིམ་ནང་
དུ་སླེབས་ཡོད་ཅིང་། གསལ་པོར་བཤད་ན་ཙམ་པའི་འཕེལ་ཚུགས་གཞིར་བཟུང་
ནས་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པ་ལྟར་ཉི་མའི་འོད་ཚད་དེ་རིམ་བཞིན་ཤུགས་སྐྱེད་དུ་
འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

འདིར་ང་ཚོས་བརྟག་པའི་སྐར་ཉེ་ཉི་མ་འདི་ཉིད་མ་འོངས་པར་རིམ་བཞིན་
འགྱུར་བའི་ཁ་སྒྲགས་དེ་མདོར་བསྟུས་པའི་སྒྲ་ནས་བཤད་ན། ཉི་མའི་གཙོ་བོ་དང་
ཕལ་པའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་ལྟག་པར་དུ་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ཚོས་ཉིད་ལ་གཞིར་
བཟུང་ན། ཉི་མའི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་དང་། ལྟག་པར་དུ་གཙོ་བོའི་
ཚད་མཐོ་ཤོས་དེ་མར་འགྲིབ་པ་དང་དུས་མཚུངས་སྟ། དེའི་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྒྲ་
གཟུགས་དེ་གང་འཚམས་ཤིག་ཡར་འཕེལ་ཡོད་གི་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་བོའི་རྒྱངས་
གཟུགས་འགྲིབ་ནས་གཙོ་བོའི་ཚད་དམའ་ཤོས་ལ་སླེབས་དུས་། ཕལ་པའི་སྒྲ་
གཟུགས་འཕེལ་ནས་ཕལ་པ་ཚད་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སླེབས་ཡོད་གི་ཡོད་པ་
རེད། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་ལ་
འགྱུར་བ་དང་། ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྒྲ་གཟུགས་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་སྒྲ་གཟུགས་
ལ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་^① ང་ཚོས་རྩིས་དཔག་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ། དེ་ལ་
གཙོ་བོ་རྒྱངས་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྒྲ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་དབྱས་འཕེལ་དང་

① བསྟུས་མིང་ལ་གཙོ་བོ་ཕལ་པ་འགྱུར་དང་ཕལ་པ་གཙོ་བོ་འགྱུར་ཞེས་ཟེར།

བཅས་གཏན་ལ་ཕབས་ཟིན་ནས། ད་ནི་དེ་རིང་གི་ཉི་མ་འདི་ཁ་སངས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་གང་ཞིག་ལས་འགྱུར་ཡོང་ཡོད་པ་དང་། ཉི་མའི་འབྱུང་ཁུངས་གང་ནས་ཡིན་པ་བཅས་མདོར་བསྟུས་ནས་རིགས་པས་སྟབ་པ་ལ། དེ་ཡང་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་འཕེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་ནི། གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲིབ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་ཀྱི་ཁ་སྟགས་ཕན་ཚུན་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་རྣམ་པར་གྱུར་ཏེ་གཙོ་བོ་ཕལ་པ་ལ་གྱུར་ཞིང་ཕལ་པ་དེ་གཙོ་བོར་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པ་དང་ངོ་བོ་འགྱུར་ཚུལ་ཡོངས་གསལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་གཤིས། དེ་རིང་གི་ཉི་མ་འདི་ནི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྒྱངས་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྒྲ་གཟུགས་གཉིས་འདུས་ནས་གྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ཁ་སངས་ཀྱི་^① ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྒྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱངས་གཟུགས་གཉིས་ལས་གྱབ་པའི་ཉི་མ་དེ་གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲིབ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་ཁ་སྟགས་གྱུར་ནས་གྱབ་ཡོང་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

ཉི་མ་གཅིག་ཡིན་ནའང་། ཉི་མའི་བྱེད་ཀྱས་འདྲ་ཞིང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁ་སངས་འདི་ནི་ཁ་སངས་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་ཉི་མ་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་སྒྲ་གཟུགས་རྟིང་པ་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རྒྱངས་གཟུགས་གསར་པའི་དུས་པ་གསར་དུ་སྐྱེས་པའི་D སྐར་ཞིག་རེད། དེ་ལས་དང་པོ་ནི་ད་ལྟའི་ཉི་མ་འདི་^②སྐར་མཐམ་གཞོན་ཅུའི་སྐབས་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་ཉི་མ་འདི་^③རྟིང་པའམ་རྣམ་པའི་དུས་ཡིན་ཟེར་བ་རེད། འདི་ནི་ཉི་མའི་རིགས་གཉིས་པོ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་ཆོས་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ད་ལྟའི་ཉི་མ་འདིའི་འབྱུང་ཁུངས་སྟོན་བྱེད་ཀྱང་ཡིན།

གོང་དུ་བཤད་པ་འདི་དག་ D སྐར་ཏེ་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ་ཉིད་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྐབས་སུ་སྐབས་ཡོད་པ་དང་། དེའང་གཙོ་བོའི་

① འདས་པའི་དུས་ཀྱི།

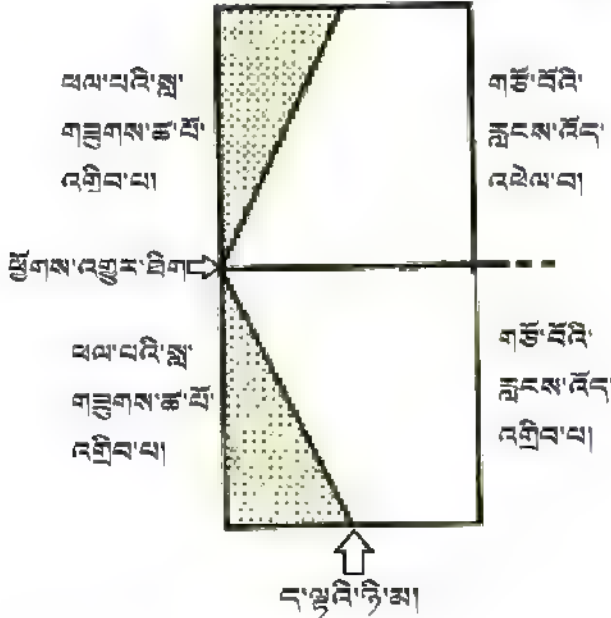
② བརྟན་སྐར་དེ་རང་ཉིད་གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲིབ་ཀྱི་སྐབས།

③ ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཀྱི་གནས་སུ་སྐབས་སྐབས།

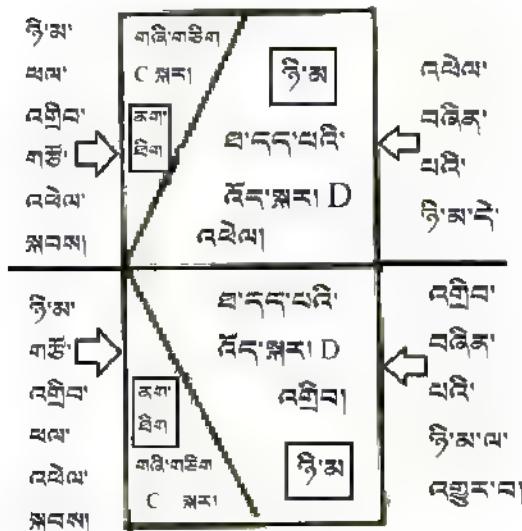
རྒྱུ་མ་གཟུགས་འགྲིལ་པ་དང་། སེལ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་འཕེལ་བའི་རིམ་བཞིན་
 འཕྱར་བར་འགོ་བའི་སྤྲ་བས་སྤྲ་རེད། དེར་བརྟེན། དེའི་འཕོ་འཕྱར་འགོ་ཚུལ་མདོར་
 བསྟུས་ན། ཉི་མའི་འོད་ཟེར། སའི་མོ་ལ་དང་རྒྱ་སྐར་གཞན་དག་གི་ཐོག་དུ་ཕྱག་
 རུས་རྒྱུ་འབྲས་འོད་མདངས་དེ་རྗེ་ཉམས་དང་རྗེ་རྒྱུད་ལ་འགོ་གི་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 སྤྲ་གཟུགས་ཆ་མའི་རྣམས་གཟུགས་ ཅི་ཆ་ཤས་དེ་རྗེ་མང་དུ་འགོ་གི་ཡོད་པ་རེད།
 འདི་ནི་མིག་སྤྲ་ཉི་མའི་གནས་སྤངས་དང་འབྱུང་འཕྱར་རིམ་བཞིན་འཕྱར་བའི་
 འཕེལ་ཕྱོགས་ཡིན་ཞིང་། དེའང་འཕྱར་བ་འགོ་ཕྱོགས་དེའང་ལོ་ངོ་དུང་ཕུར་ཁ་
 ཤས་བརྒྱུད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་སྤྲོས་མ་དགོས་པ་རེད།

① ལྷ་མ་ཐཱ་

୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୭୫ ମି. ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା
 ପ୍ରାୟ ୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୭୫ ମି. ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା

୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୭୫ ମି. ଶିକ୍ଷା D ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା
 ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାୟ ୨୯୧ ମି. ଶିକ୍ଷା

ཚན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་བསྐྱམས་ཆེས་བྱས་པ་ལྟར་ན། སའི་མོ་ལའི་ཐོག་དུ་
ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཕོག་པའི་དྲོད་ཚད་ནི། ལི་སྟེ་གྲུ་བཞི་མ་རེ་ལ་8515j (1595cal)
རེ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ལི་སྟེ་གྲུ་བཞི་མ་རེ་ལ་05136w རེ་ཡོད་པ་རེད། གྲངས་
ཚད་འདི་ལ་ཉི་མའི་རྒྱ་གྲངས་ཟེར། སྟེ་ལོ་1837ལོ་རྒྱ་གྲངས་འདི་བེད་སྟུང་བྱས་
པ་ནས་བཟུང་། བསྐྱར་བཅོས་གྲན་ནས་བྱེད་སྟུང་ཡོད་པ་མ་རེད། ཡིན་ནའང་ད་
ལྟ་མི་བཅོས་འཁོར་སྐར་དང་ས་ངོས་བལྟ་དཔུང་ཁང་གིས་སྟོན་ཐོག་གི་དེང་
རབས་ཅན་གྱི་གཞལ་དཔུང་འཕུལ་ཆས་ཀྱིས་བརྟག་དཔུང་བྱས་པས། རྒྱ་གྲངས་
འདིའི་ཡང་དག་པའི་ཚད་དེ་05005%སྟེབས་ཡོད། སྟེ་ལོ་1978 ལོ་ནས་བཟུང་ཉི་
མའི་འོད་ཟེར་གྱི་ཤུགས་ཚད་དེ་ལོ་རེ་ལ་5ལས་05016%འགྲིབ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་ད་
ལྟ་ཤེས་ཡོད་པ་རེད། ཨ་མེ་རི་ཀ་དང་སུའེ་ལིའི་རྒྱ་སྐར་ཁམས་ཀྱི་དངོས་ཁམས་
རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཙ་འཇུགས་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོ་རྒྱུད་གིས་
ཉི་མར་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རིམ་བཞིན་རྒྱ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་ཤེས་ཡོད་པ་རེད།
ཚན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་བསྟུང་མར་ལོ་ཤས་ཀྱི་རིང་ལ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་འགྲོ་
སྐངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཚད་ཞིབ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་སྤང་ཚུལ་འདི་དག་ཡོད་པ་
ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད། ཁོ་ཆོས་སྟེ་ལོ་1980 ལོར་བལྟ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་འགོ་བཙུགས་
པ་རེད། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རྒྱ་དུ་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་དེ་པལ་ཆེར་ཉི་མའི་ནག་ཐིག་
བསྐྱར་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱའི་འཁོར་ཡུན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེའི་འཁོར་
ཚད་དེ་ལོ་བཅུ་གཅིག་གམ་དེ་ལས་རིང་བ་ཡོང་སྟེད་ཀྱི་རེད། ཚན་རིག་པ་
ནམས་ཀྱིས་བལྟ་དཔུང་བྱས་པ་ལྟར་ན། སྟེ་ལོ་1980 ལོ་ནས་བཟུང་ལོ་རེ་བཞིན་ཉི་
མའི་རུས་ཤུགས་དེ་ 051% རེ་རྒྱ་དུ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཆོས་ཉི་མའི་རུས་
ཤུགས་དེ་འགྱུར་ཕྱོག་ཆེན་པོར་བྱང་ན་སའི་མོ་ལའི་ཐོག་གི་གནམ་གཤིས་ལ་
གནོད་པ་ཡོང་སྟེད་ཀྱི་རེད་ཅེས་དྲན་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་འགྱུར་ཕྱོག་དེ་
ཚད་ག་འདྲ་ཞིག་ལ་སྟེབས་དུས་སའི་མོ་ལའི་གནམ་གཤིས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་ཆ་འགྲིབ་
བྱེད་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་ད་ལྟ་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད།

པོ་ལན་རི་ཚན་རིག་ཁང་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱིས་ཉི་
མར་བལྟ་ཞིབ་བྱས་པར་། ཉི་མའི་ནང་གི་འགྲུལ་བསྐྱེད་དེ་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་

སྒོ་ནས་ཤུགས་སྒོན་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དང་། འགལ་བསྐྱོད་བྱེད་ཡུལ་དེ་རེ་མང་དུ་
 འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་ཤེས་ནྟགས་བྱུང་ཡོད། ཉི་མའི་ནག་ཐིག་གི་ཁྱུ་ཚྭ་གས་དེ་རྒྱན་མི་
 ཆད་པར་རེ་མང་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་འོད་འཁྱུགས་རྒྱ་
 དེ་ཤུགས་སྒོན་འགོ་ཁྲིང་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་ཉི་མའི་ནང་གི་ནག་ཐིག་དེ་ཡར་
 འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། སལ་པ་གསར་པའི་སྒྲ་གཞུགས་ཆ་མོ་དེ་རེ་མང་འགྲོ་
 བཞིན་ཡོད་པ་འདྲི་ནི། རྫོང་འབྲས་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་གཙོ་བོ་རྟིང་པའི་རྒྱངས་
 གཞུགས་དེ་མར་འགྲིབ་ཅིང་རེ་ཉུང་དུ་འགོ་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པ་རིགས་པས་
 གཏན་ལ་པབས་ཡོད་པ་རེད། ཚོད་རྒྱབ་ཀྱི་ཚ་བའི་རིགས་པས་གཏན་ལ་པབས་
 པའི་ཉི་མ་དེ་སལ་འཕེལ་གཆོ་འགྲིབ་སྐབས་སུ་སླེབས་ཡོད་པར་མཇུག་བསྟོམས་
 བྱས་པ་དེ་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དོན་དཔོན་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་འབྲེལ་
 ཡོད་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་དབྱུང་གཞིའི་ཐོག་ནས་ར་སྟོང་གསལ་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

མིག་དམར།

ཕྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན་མི་དམར་མི་མེ་ལྟར་དམར་བའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་རེད། དེ་
 དང་སའི་གོ་ལའི་བར་ཐག་ལ་སྤྱི་ལེ་ལྷ་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་ལ་མཚན་གང་པོར་
 མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་ནཱ་མས་ཀྱིས་ཡུན་རིང་
 བལྟ་སུང་བྱས་པས་མིག་དམར་ནི་ཅི་ཤིང་གིས་དབེན་པའི་ས་དམར་ལུང་སྟོང་
 ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་ཡོད། ལོ་ངོ་སྤྱམ་རྩ་ལ་ཉེ་བའི་རིང་མཁའ་དབྱིངས་བསྐྱོར་གྱི་ཉི་
 རྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཕྱིན་ནས་མིག་དམར་ལ་ཚན་རིག་ཚོད་ལྷ་བྱས་པས། མིག་དམར་གྱི་
 རྐྱེན་གྱུར་དངོས་པོ་ནཱ་མས་ཚན་རིག་པ་ཚོས་རིམ་བཞིན་དངོས་སུ་བསྟན་ཡོང་གི་
 ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་ངོས་སུ་རིའི་འཁོར་ཡུག་དང་མེ་རི་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་
 དག་ལ་གནོད་སྐྱོན་སྤྲོ་ཆོགས་ཐེབས་པའི་དབང་གིས། ས་གཞི་མང་ཆེ་བར་བྱེ་མས་
 བཀའ་ཡོད་པ་རེད། རྩེ་མའི་རྒྱ་རྩལ་གཙོ་བོ་ནི་ཁ་དོག་དམར་པོ་ཙན་གྱི་སི་ཚ་སྐྱ་
 མོ་དང་ལྷགས་རྩལ་དམར་པོ། གཞན་ཡང་ལྷགས་རིགས་འདྲེས་པའི་རྩལ་རྩལ་སྤྲོ་
 ཆོགས་བཅས་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དངོས་པོ་འདི་དག་རྩལ་ཡུན་རིང་པོར་
 ལོ་རྩལ་རྩལ་གྱུར་པ་དང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཕོག་པའི་དབང་གིས་ལོ་རྩལ་འདྲེས་
 པའི་དངོས་རྩལ་དམར་པོ་རིམ་པ་གཅིག་ཆགས་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་དེར་བརྟེན་མིག་
 དམར་ལས་བའཕྱོས་པའི་འོད་དེ་རྒྱ་སྐར་གཞན་ལས་དམར་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་
 པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་དང་པལ་པ་དེ་སའི་གོ་ལའི་10%མ་
 གཏོགས་མེད་ལ། གཞུགས་ཚད་ཀྱང་སའི་གོ་ལའི་15%མ་གཏོགས་མེད། དམ་ཚད་
 ཆ་སྟོ་མས་3594/cm་ཡོད་པ་དེ་སའི་གོ་ལའི་71%ཙམ་ཡོད་པ་དང་། ངོས་སྤྱོགས་ཀྱི་
 འཐེན་ཤུགས་དེ་སའི་གོ་ལའི་38%ལས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེར་བརྟེན་མིག་དམར་གྱི་
 ཐོག་རྩ་རྒྱང་ཐང་ཕྱིན་ན་ས་ཉིང་རྩལ་འགོ་བ་ལས་སྤྱི་གོ་ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་
 ཉན་རྩ་རྒྱང་དང་། སྤྱོན་སྤྱོག་པ། རྩལ་བཞིའི་འགྱུར་བ་བཅས་ཡོད་ལ། མེ་རི་དང་།
 རྩེ་ཐང་། རྩལ་བཅས་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། འཛིགས་སུ་རུང་བའི་རྩལ་འཐབ་པའི་
 སྤྱོད་དང་། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཐང་ཀར་གནམ་ཐིག་དམར་པོ་ལ་ཕོག་པའི་བྱེད་ཐང་
 དང་། གཞན་ཡང་དབྱིད་ཀྱི་རྩལ་སུ་ཁྱེད་འགོ་བའི་འབྲུགས་རིམ་ཙན་གྱི་བྱང་མཐའ་
 བཅས་ཡོད་པ་རེད། གིག་དམར་ངོས་ཀྱི་ཁ་དོག་དམར་པོའི་ནང་རྩལ་དུ་དུང་ཁ་

དོག་ལྗང་ནག་རུམ་བུ་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་རེད།

མིག་དམར་གྱི་རྒྱང་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་བར་རིམ་ནང་དུ་ཨོ་འགྱུར་སི་ཇས་གཉིས་
པས་95%ཟིན་ཡོད་པ་དང་། ཏན་ཇས་ཀྱིས་2ད7%ཟིན་ཡོད་པ། ཨར་ཇས་ཀྱིས་
1ད6%ཟིན་ཡོད་པ། དབྱང་ཇས་ཀྱིས་0ད13%ཟིན་ཡོད་པ། ཨོ་འགྱུར་སི་ཇས་དང་
པོས་0ད07%ཟིན་ཡོད་པ།

རྒྱང་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་འོག་གི་རྒྱ་རྒྱངས་ཀྱིས་
0ད003%ཟིན་ཡོད་པ་བཅས་རེད། རྒྱངས་གཟུགས་འདི་དག་ནི་མེ་རི་འཕྱུར་བའི་
ནང་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་ནང་གི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་མེ་རིའི་རྒྱས་པ་
བརྒྱད་ནས་སྒྲིལ་གས་སུ་དོན་ཡོང་གི་ཡོད་ལ།

དེའི་ནང་དུ་རྒྱ་རྒྱངས་རྒྱུ་ཟད་
ཅམ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱང་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་བར་རིམ་ལ་མཐུག་ཆད་སྒྲིལ་གྱིས་བརྒྱ་
དག་ཡོད་ལ།

རྒྱང་དཀྱིལ་གྱི་གཞོན་ཤུགས་དེ་སའི་གོ་ལའི་གཞོན་ཤུགས་ཀྱི་
1%ཡས་མས་ཅམ་ལས་ཡོད་པ་མ་རེད། མིག་དམར་གྱི་ངོས་དང་ཉེ་བའི་རྒྱ་ཆད་
དེ་ཏ་ལམ་ཁི་ཉིས་བརྒྱ་བཙོ་བརྒྱད་ (218k) ཅམ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་སྒྲིལ་ལྷ་
བརྒྱའི་མཚམས་ཀྱི་བར་སྒྲང་ཁམས་ལ་རྒྱ་ཆད་དེ་ཁི་གཅིག་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱའི་ (150)

བར་དུ་འགྲིབ་ཆར་ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་ངོས་ནས་སྒྲིལ་ལྷ་བརྒྱའི་བར་གྱི་བར་
སྒྲང་གི་ཁམས་དེ་ལྷོས་རྒྱག་རིམ་པ་ཡིན་ཞིང་། དེར་རྒྱང་ཤུགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་
8m/s ལ་སྒྲིབས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཆེས་མཐོ་ཤོས་དེ་70m/s ལ་ལ་སྒྲིབས་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད་པས།

ལྷོས་རྒྱག་རིམ་པའི་ནང་དུ་ཐལ་བ་འཆུབ་ནས་ཐལ་བའི་རྒྱ་རྒྱངས་
འཕྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ལྷོས་རྒྱག་རིམ་པའི་ནང་དུ་རྒྱངས་པ་ལས་ཀྱབ་པའི་
སྒྲིན་རྒྱང་དུ་ཡོད་པ་རེད། སྒྲིལ་ལྷ་བརྒྱའི་ནས་བརྒྱ་ཐམ་པའི་བར་མཚམས་དེར་རྒྱང་
སྒྲིན་རྒྱག་རིམ་པ་ཡིན་ཞིང་རིམ་པ་འདིའི་ནང་དུ་ཨོ་འགྱུར་སི་ཇས་གཉིས་པའི་

སྒྲིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱང་རྒྱག་རིམ་པ་དང་སྒྲིན་རྒྱག་རིམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་དུ་
ཐལ་སྒྲིན་ཡོད་པ་རེད། སྒྲིལ་ལྷ་བརྒྱ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བར་སྒྲང་ཁམས་ལ་རྒྱ་དཀྱིལ་
ཡིན་ཞིང་རྒྱ་ཆད་ཁི་སུམ་བརྒྱ་(300k) ལ་སྒྲིབས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་

ཉེ་སྒྲོར་ན་ཁ་དོག་དམར་སྒྱུག་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ངོས་ན་ཐལ་རུལ་ཁ་དོག་
དམར་པོ་དང་སེར་པོས་བྱས་ཡོད་པས། རྒྱང་འཆུབས་ཆེན་པོ་ལངས་པའི་རུས་སུ་
ཐལ་རུལ་རྒྱམས་ནམ་མཁའ་འཕྱུར་ནས་བར་སྒྲང་སེར་ལིང་ངེར་ཆགས་ཉེ་ཏ་ཅང་

མངོས་པོ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།

མིག་དམར་གྱི་རྒྱུ་དཀྱིལ་ནང་དུ་དངོས་པོ་འབབ་ལས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད།
ཡིན་ནའང་དེ་ཁ་བ་དང་། ཆར་པ། སེར་བ་གང་ཡང་མ་རེད། དེ་ནི་ཨོ་འགྱུར་སི་
ཇུས་གཉིས་པས་བསྐྱེད་པའི་འབྲུགས་རོམ་ཞིག་རེད། སྐབས་འགར་ཆུ་ཐིག་རྟོག་པོ་
རེ་རེ་བཞིན་མཐོང་ཐུབ་ཀྱང་ཆོད་གཞི་ཏུ་ཅང་ཉུང་དུ་ལས་ཡོད་པ་མ་རེད། མིག་
དམར་གྱི་ལྗོངས་ཀྱི་མཐའ་ཁུལ་གཉིས་སུ་ལོ་ལྟར་དགུན་དུས་ལ་སླེབས་སྐབས།
ཐོག་མར་ཆུ་དང་འབྲུགས་རོམ་འབབ་གྱི་ཡོད་ལ། དེ་བས་གྲང་ངར་ཆེ་བར་སླེབས་
པའི་སྐབས་སུ་ཡང་འབྲུགས་རྟོག་འབབ་གྱི་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཨོ་འགྱུར་སི་ཇུས་གཉིས་
པའི་འབྲུགས་ཞེས་དང་། འབྲུགས་སྐམ་ཡང་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། མཐའ་ཁུལ་
གཉིས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཨོ་འགྱུར་སི་ཇུས་གཉིས་པའི་འབྲུགས་ལེབ་རྣམས་ཁྱེན་ས་ཨོ་
འགྱུར་སི་ཇུས་གཉིས་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་ལ་ཀྱུར་ཏེ་སྒྲར་ཡང་བར་སྒྲུང་དུ་
འབྲིགས་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། འཕྲོས་ལུས་པ་དང་ནམ་ཡང་མི་ཁྱེན་བའི་འབྲུགས་
ལེབ་ངོ་མ་དེ་ལ་མིག་དམར་མཐའ་དཀར་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེས་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་
ས་ཁུལ་རྣམས་བཀའ་ཡོད་པ་རེད།

མིག་དམར་གྱི་ཐོག་དུ་མེ་རི་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་ཆོང་མ་ཐུབ་
དབྱིབས་ཅན་གྱི་མེ་རི་ཕྱི་ངོས་སུ་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་མེ་རིའི་སྒྲུང་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད།
དེ་ནི་རྟོ་མཁར་བསེའི་རྟོ་ཞུན་ཡིན་སྟབས། འབྱུར་བག་མེད་ཅིང་རིང་དུ་འབྱམས་
ཐུབ་པ། ཐུབ་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རྣམ་པས་མིག་དམར་གྱི་ངོས་ཡོངས་སུ་འགེབ་གྱི་
ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་ལ་ཡུལ་བྱེད་བྲག་པའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་འགྲུལ་བསྐྱོད་མེད་པ།
རྟོ་མཁར་བསེའི་རྟོ་ཞུན་དེ་རྒྱན་མ་ཆད་པ་གནས་ཡུལ་གཅིག་དུ་འབབ་སྟེ། རི་པོ་
རྟོ་མོ་སྒྲང་མ་ལས་ལྷབ་གསུམ་གྱིས་མཐོ་བའི་རི་པོ་ཨོ་ལམ་པོ་སི་ཟེར་བ་དེ་གཞི་
ནས་ཀྱུབ་པ་རེད། དེ་ནི་མེ་རི་སྐམ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་རྩ་བའི་རྒྱ་ཆོད་ལ་སྤྱི་ལེ་
བརྒྱད་བརྒྱ་ཡོད་པ་དང་། མཐོ་ཆོད་ལ་མིག་དམར་གྱི་ངོས་ལས་སྤྱི་ལེ་ཉེར་ལྷ་མཐོ་
ཞིང་དེའི་ཆེ་ལ་ཞིང་ཆོད་སྤྱི་ལེ་དྲུག་ཅུ་ཡོད་པའི་མེ་རིའི་དོང་ཁ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་རེད། མེ་རི་འབྱུར་བའི་དབང་གིས་མིག་དམར་ངོས་ཀྱི་བྲག་རིམ་རྣམས་ཆག་
གྲག་སོང་ནས་གས་མདའ་ཆེན་པོར་ཡོང་ཡོད་པ་མ་ཟད། འདི་ལ་ཡུལ་བྱེད་བྲག་

པའི་ཆ་ཤས་འགུལ་བསྐྱོད་བྱེད་རྒྱ་མེད་པའི་དབང་གིས་གས་ཁ་དེ་དག་གསུལ་
 ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའི་ས་རོང་བྲག་འགག་འགའ་ཞིག་ནི་ཨ་མེ་རི་ཀའི་
 གཙོང་རོང་འགག་ཆེན་ལས་ལྷ་བ་བརྩུ་ཡིས་རིང་བ་དང་། ལྷ་བ་གསུམ་གྱིས་ཟབ་ཀྱི་
 ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་ཐོག་དུ་གཤོང་ས་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ཞིང་རྒྱ་སྤྱི་ལེ་
 ཉིས་སྟོང་ཅན་གྱི་རིག་གི་ས་གཤོང་དང་། དེ་ལས་ཆེ་བ་ཨེར་ཟེར་གྱི་གཤོང་ས་ལྷ་
 བྱ་ཡང་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གྲུ་ཡངས་པར་བྱང་ཐང་ལྷ་བྱ་ཡོད་པ་རེད།
 དེ་ལྷར་སྒྲུང་ཚུལ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་ངོས་ནས་བལྟས་ན། སྟོན་ཆད་མིག་དམར་ནང་གི་
 རྟོད་ཆད་ཉ་ཅང་མཐོན་པོ་ཡོད་པ་དེ། ད་སྐབས་ཁེ་ཉིས་བརྒྱ་བཙོ་བརྒྱད་(218k)
 ལས་དམའ་བ་ཡོད་པ་རེད། མིག་དམར་གྱི་ངོས་སུ་སྟོན་ཆད་རྒྱ་འབབ་ཀྱི་ཡོད་པ་
 མ་ཟད་རྒྱ་འཁྱུ་ཡང་དོད་ཡོད་པ་རེད། བྱང་གི་འཕྲེད་ཐིག་ནས་སྟོའི་འཕྲེད་ཐིག་
 བར་ག་མ་ག་ལ་རྒྱ་ལམ་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། ཅུང་ཟད་རིང་བ་ལ་སྤྱི་ལེ་བཞི་བརྒྱ་
 ནས་བརྒྱན་བརྒྱ་བར་ཡོད་པ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་པོ་རིམ་བཞིན་འཐག་ནས་རྒྱ་འཁྱུ་
 དེ་ལྷང་འཁྱུ་སྐམ་པོར་ཆགས་པས་ད་ལྟ་རྒྱ་མཐོང་རྒྱ་མེད་པར་གྱུར་ནའང་རྒྱ་ཤུལ་
 གྱི་མ་ལག་རྣམས་གསལ་པོར་བསྐྱད་ཡོད་པ་དེ་ཡང་ཚ་བའི་ཤུལ་ཡོད་པ་མ་ཟད་
 ཡན་ལག་གི་ཤུལ་རྣམས་ཀྱང་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

ས་གཤིས་རིག་པའི་དབང་རྟགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ལ་བལྟས་ན། ཚན་རིག་པ་ཁ་
 ཤས་ཀྱིས་མིག་དམར་གྱི་ནང་དུ་སྟོན་ཆད་གནམ་གཤིས་རྟོད་འཇམ་ལྷན་ཞིང་།
 མཁའ་དབྱགས་འདངས་ངེས་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འང་ཡོད་པའི་རྒྱ་
 སྐར་གྱི་གོ་ལ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་སྐར་
 མིག་དམར་ཆགས་པ་ནས་ལོ་ངོ་དུང་ལྷུར་སོ་ལྔའི་སྟོན་གྱི་བར་སྐབས་དེ་ལ།
 གནས་སྤངས་དང་འགྲོ་སྤངས་དེ་གཅིག་བྱས་ན་སའི་གོ་ལ་འདི་དང་གཅིག་པ་
 ཡིན་སྲིད་ཀྱི་རེད། མིག་དམར་ནི་སའི་ལ་ནང་བཞིན་གསེག་བསྐྱད་བྱས་ཡོད་པ་མ་
 ཟད་རང་འགྲོས་ཀྱིས་འཁོར་ཞིང་ཡོད་སྐབས། ལོ་རེ་ལ་ཉུས་བཞིའི་འགྱུར་བ་དང་
 ཉེན་མཚན་གྱི་དབྱེ་བ་བཅས་ཡོད་དགོས་ངེས་ཤིག་རེད།

མིག་དམར་གྱི་ནང་དུ་འཛིན་སྐྱད་མེད་ཅིང་འོད་འགྲེད་ཡུལ་ཡང་མེད་པས་

① མིག་དམར་གྱི་ལོ།

འོད་འགྲུད་ལམ་ཡོད་པ་མ་རེད། འཇིག་རྟེན་ཁམས་འོད་འཕྲོ་ཐིག་དེ་ཐད་ཀར་དུ་
མིག་དམར་གྱི་ངོས་སུ་འཕྲོ་ཚྭ་གི་ཡོད་པ་དེའི་འོད་ཤུགས་དེ་སའི་གོ་ལའི་ངས་སུ་
འཕྲོ་བའི་འོད་ཤུགས་ལས་ལྷ་བ་བརྒྱབ་ཅུ་ཡོད་པ་རེད།

མིག་སྒར་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་མིག་དམར་གྱི་རང་བྱུང་ཆ་རྟེན་ལ་ཚོད་ལྟ་
བྱས་པའི་འདྲ་དཔེ་ལ་གཞི་བཟུང་ན། མིག་དམར་མཐའ་དཀར་གྱི་འབྲུགས་རིམ་
འོག་དུ་གནའ་སྤྱོད་འོད་ཤུགས་སྒྲིབ་པའི་སའི་གོ་ལའི་ནང་གི་སྒྲིག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་
འགར་ཡོད་པ་ད་ལྟ་ཡང་འཆོ་གནས་བྱས་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་རེད།

གོང་དུ་བཤད་པ་འདི་དག་ནི་གནམ་གཤིས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐར་
དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་། རུས་ཤུགས་རིག་པ། ཚད་ལེན་རིག་པ་བཅས་ལ་གཞི་
བཟུང་ནས་། མིག་དམར་གྱི་གནས་སྤངས་དང་། འགྲུལ་བསྐྱོད། རིམ་བཞིན་འགྱུར་
བའི་ཆོས་ཉིད་བཅས་ལ་ཚན་རིག་གི་སྒྲོ་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་བཏེ་རིག་པས་རྒྱབ་
ཚད་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་ཞིག་ཡིན། གཤམ་ལ་ང་ཚོས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་སྒྲོ་ནས་ཚོད་
རྒྱབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ལྟ་བ་དང་། གོང་གསལ་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱབ་
བྱེད་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་རྒྱ་སྐར་མིག་དམར་གྱི་གནས་སྤངས་དང་། ཡོང་ས་འགྲོ་
ཁུངས་བཅས་ཀྱི་སྒྲོར་སྒྲིང་བར།

མིག་དམར་ཡང་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དབུས་གཉིས་གང་བྱུང་གི་
C སྐར་ཞིག་ཡིན། དྲང་ཕྱོགས་ནས་འཕེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲིབ་ཀྱི་
དུས་ནི། དེའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་རིག་པའི་སྒྲིང་དོན་མདོར་བསྟུས་ན། “ཐ་
དད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་རྟིང་པ་དང་གཞི་
གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་པོ་འཕེལ་བའི་གཟུགས་རྟིང་པ་དང་གཞི་
གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་པོ་འཕེལ་བའི་སྤྱ་གཟུགས་གསར་པ་སྟེ།”གཙོ་
པོའི་ C དང་ཕལ་པའི་ D ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ནས་བྱུབ་པའི་རྒྱ་སྐར་གསར་པ་ཞིག་
ཡིན། ཕྱོག་ཕྱོགས་ནས་འགྲིབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཀྱི་དུས་ནི།
དེའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་རིགས་པའི་སྒྲིང་དོན་མདོར་བསྟུས་ན། ཐ་དད་པའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་པོ་འགྲིབ་པའི་སྤྱ་གཟུགས་རྟིང་པ་དང་གཞི་གཅིག་པའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རྒྱངས་གཟུགས་གསར་པ་སྟེ། གཙོ་པོའི་C

སྐར་དང་ཕལ་པའི་ D སྐར་གཉིས་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར་
 རྩིང་པ་ཞིག་ཡིན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐམས་མྱོང་པའི་དབྱིངས་སུ་དེ་ལྟ་པའི་རིགས་
 གཅིག་ལ་བྱེད་ལས་མི་གཅིག་པའི་རྒྱ་སྐར་ཆེ་ཆུང་སྣ་ཆོགས་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་C
 སྐར་ཟེར། དེ་ནི་གཙོ་བོ་རྣམས་གཞུགས་དང་ཕལ་པ་འོད་གཞུགས་གཉིས་འབྲེལ་
 བས་གྲུབ་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་རེད། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་
 དུས་རིང་པོ་ལྟ་དབྱེད་བྱས་པ་མ་ཟད་འདྲིའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་ཐམས་ཅད་ལ་མེ་
 སྐར་རམ་མིག་དམར་ཞེས་ཟེར། ང་ཆོས་མིག་དམར་ཞེས་འབོད་པའི་Cསྐར་འདི་
 ཉིད། རྩོན་ཡང་སྤྲིང་གཙོ་བོ་སྤྲིང་གཞུགས་དང་ཕལ་པ་རྒྱངས་གཞུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་
 ལས་ལྟན་པའི་ C སྐར་གསར་པ་དེ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཕལ་པ་རྒྱངས་གཞུགས་དང་
 གཙོ་བོ་སྤྲིང་གཞུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་ལས་ལྟན་པའི་ C སྐར་རྩིང་པ་སྟེ་གང་གི་ཁོངས་
 སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་
 རྩོན་མ་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ནི་གཙོ་བོ་རྒྱངས་གཞུགས་དང་
 ཕལ་པ་སྤྲིང་གཞུགས་ཅན་གྱི་འོད་ལྟན་ D སྐར་^①དེ་རྣམ་པ་གྱུར་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་
 པར་ཚད་མེད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཚད་སྒྲུབ་རིག་པས་ཕལ་པ་མཐའ་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་
 དབྱས་འཕེལ་ཅན་གྱི་^②དངོས་པོ་ཡོད་དོ་ཅོག་ཐམས་ཅད་ཕལ་ཆེ་གཙོ་བོ་མཐའ་
 འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་དབྱས་འཕེལ་ཅན་དེ་ D སྐར་རྣམ་པ་གྱུར་ནས་བྱུང་བའི་
 དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གལ་སྲིད་རྩིས་མ་དེའི་ཁོངས་
 གཏོགས་ཤིག་ཡིན་ན། དེ་ནི་ཕལ་པ་མཐེགས་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་སྤྲིང་གཞུགས་
 ཅན་གྱི་ B སྐར་དེ་ཉིད་དོ་བོ་འཁྱར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་དབྱས་
 འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ཆད་དེ་ཕལ་ཆེར་གཙོ་བོ་
 ཡང་གཅིག་ནས་འཕེལ་ཞིང་ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱ་^③ནས་འགྲིབ་པའི་དངོས་པོའི་དོ་བོ་
 འཁྱར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གནམ་གཤིས་བལྟ་དབྱེད་བྱས་པའི་མཐའ་
 འབྲས་ཀྱིས་དཔང་ཉགས་བྱས་པ་ལ་གཞིགས་ན། མིག་དམར་གྱི་དོས་སུ་ད་དུང་

① བརྟན་སྐར།

② Cསྐར།

③ Bསྐར།

མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ངོས་འོག་གི་གཏིང་ཟབ་པའི་གནས་གང་
 རུང་ཞིག་ན་གཤེར་གཟུགས་ཕོན་ཆེན་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་ཞིག་དུན་གྱི་ཡོད། ང་
 ཚོས་ད་ལྟའི་མིག་དམར་འདི་ནི་ C སྐར་རྩེས་མའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་
 པ་རྩེས་དཔག་གི་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་ལྟ་མཆན་ཡོད་དེ། འདི་ནི་གཙོ་བོའི་ཐོག་ཏུ་
 འགྲིང་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སླ་གཟུགས་ཆ་མོ་ ① ཡོད་པ་དང་ཕལ་པའི་ཐོག་ཏུ་
 འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དྲོད་འབྲས་རྒྱངས་གཟུགས་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་བྱེད་
 རུས་ཅན་གྱི་ C སྐར་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ང་ཚོས་མིག་དམར་ཞེས་འབོད་པའི་ C
 སྐར་འདི་ནི། དང་པོ་ཕལ་པའི་ཐོག་ཏུ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁའ་གསལ་
 གཟུགས་ཡོད་པ་དང་གཙོ་བོའི་ཐོག་ཏུ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སླ་གཟུགས་
 གང་མོ་ཡོད་པའི་ B སྐར་དེ་② རོ་བོ་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་མེ་
 སྐར་ཏེ་མིག་དམར་གྱི་ཐོག་ཏུ་ད་རུང་ཡང་སའི་གོ་ལའི་B སྐར་གྱི་རོ་མ་དང་།
 མཁའ་གསལ་གཟུགས་③ ། སླ་གཟུགས་གང་མོ་④ བཅས་ཡོད། གནམ་གཤིས་ཆོན་རིག་
 པ་མང་པོས་དོག་སྤྲོད་གནང་བའི་མིག་དམར་གྱི་ནང་ཏུ་ཕལ་ཆེར་སྤྲོག་ཆགས་
 ཡོད་ས་རེད་ཟེར་བའི་བཤད་སྟོལ་འདི་ལ་རྒྱ་མཆན་དངོས་གནས་ཡོད་པ་རེད།
 དངོས་གནས་བྱས་ན། འདི་ལ་ས་བའི་གོ་ལ་སྟེ་ B སྐར་དང་འདྲ་པོ་ཞི་དུག་ཡོད་པ་
 རྟེ། གོ་ལ་འདི་འང་དང་པོ་མེ་སྐར་ཏེ་མིག་དམར་དང་རིགས་གཅིག་པའི་ཕལ་པ་
 རྒྱངས་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ C སྐར་ལས་རོ་བོ་འགྱུར་ཡོང་
 བའི་རྟགས་མཆན་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོའི་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་⑤ མེ་སྐར་
 འདི་དང་རིགས་གཅིག་པའི་C སྐར་རོ་མ་ཡོད་པ་སླ་གཟུགས་ཆ་མོ་ཆ་རྒྱ་ དྲོད་རྒྱན་
 དང་། དྲོད་འབྲས་རྒྱངས་གཟུགས་ཀྱི་རོ་མ་བཅས་ཡོད་པ་དང་། ང་ཚོས་བསམས་
 བ་ད་རུང་འདི་དང་རིགས་གཅིག་པའི་མེ་སྐར་རྩིང་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་ C སྐར་

① རྟག་ཐིག

② སའི་གོ་ལའི་རྣམ་པ།

③ མིག་དམར་གྱི་ངོས་རིམ་ཐོག

④ ཕལ་ཆེར་མིག་དམར་ནང་དོས་ཀྱི་གཏིང་རིང་བའི་གནས་ཤིག་ན།

⑤ B སྐར།

མོག་ལ་ B སྐར་གྱི་རྩ་མ་^①ཡང་ཡོད་ཅེས་ཅན་ཡིན། འདི་ལྟ་བུ་རྩིས་དཔག་གི་སྒོ་
ནས་གྲུབ་པ་འདི་ནི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡོད་
པ་ཡིན།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པ་ནས་བཟུང་། ལ་མེ་རི་ཀ་དང་ཨོ་ཏུ་ལུས་སྒོན་རྩིས་སུ་མེ་
སྐར་འཆོལ་ཞིབ་ཆོད་ལེན་འཕུལ་ཆས་ཤིག་ཤིག་བཏང་པས་། ཆོན་རིག་ཞིབ་
འཇུག་གི་འབྲས་ཆ་ཆེན་པོར་སློབ་ཡོད་པ་རེད། 1969ལོར་ལ་མེ་རི་ཀས་སྒོན་རྩིས་
སུ་“ཆུ་ལག་^②ཨང་དྲུག་པ་”དང་“ཨང་བདུན་པ་” སྤྱི་ལོ་1971ལོར་ཡང་དུ་“ཆུ་ལག་
ཨང་དྲུག་པ་”བཏང་ནས་པར་གསུམ་བཟུབ་ཡོད་པ་རེད། ལོ་དེར་ཨོ་ཏུ་ལུས་ཀྱང་
མཁའ་གཟིངས་“མེ་སྐར་II”དང་། “མེ་སྐར་III”གཉིས་བར་སྤྲང་ཁམས་སུ་བཏང་
བ་རེད། 1975ལོར་ལ་མེ་རི་ཀས་སྐར་བཏང་ཞིང་། མི་རིང་བའི་རྩིས་སུ་སྐར་ཡང་
“མཆོ་རྒྱ་^③ཨང་གཉིས་པའི་”འཕུལ་ཆས་བཏང་བ་སོ་སོར་བར་སྤྲང་ཁམས་སུ་སྒྲ་
བ་བཅུ་རེ་ལ་བསྒྱུད་པ་རེད། 1976ལོའི་ལྷ་7པའི་ཆེས་20ཉིན་“མཆོ་རྒྱ་ཨང་དང་
པོ་”མིག་དམར་ནང་དུ་སླེབས་པ་དང་། ལོ་དེའི་ལྷ་9པའི་ཆེས་3ཉིན་“མཆོ་རྒྱ་
ཨང་གཉིས་པ་”དེར་འབྱོར་པ་རེད། དེ་དག་གིས་མིག་དམར་གྱི་ནང་དུ་མཁའ་
དབུགས་དང་། རྩྱེད་ཆོད་། ཕྱི་ངོས་ཀྱི་སའི་ཁ་དོག་མེ་རིའི་དབྱིབས་དང་གཤོང་ས།
གཙང་རོང་གི་ཞིང་ཆོད་དང་གཏིང་ཆོད་ཀྱི་ཆོད་གཞི་ལེན་ཐུབ་པར་བྱུང་ཡོད། དེ་
རྩིས་ལུན་མི་རིང་བ་ཞིག་ན་ཨོ་ཏུ་ལུས་སྐར་ཡང་“མེ་སྐར་^④དང་པོ་” མི་མེད་པའི་
འཆོལ་ཞིབ་ཆོད་ལེན་འཕུལ་ཆས་ཤིག་མཁའ་དབྱིངས་སུ་བཏང་བ་རེད། དེ་ལྟར་
ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་བར་སྤྲང་རིག་པའི་ལག་ལེན་དེ་དག་གིས་མེ་སྐར་ཉེ་མིག་དམར་
ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་ལ་ཁུངས་ལུང་གསར་པ་མང་པོ་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱས་ཡོད་
པར་བརྟེན། ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་མིག་དམར་གྱི་སྐར་ལ་ཤིས་རྟོགས་དེ་བས་
ཀྱང་གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

① གང་འབྲས་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་སྤྱ་གཟུགས་གང་མོ་སོགས།

② ཆུ་ལག་རྒྱ་ཡིག་སྒྲ་ཐད་བསྐྱར་ཡིན་ལ་འདི་ནི་འཕུལ་ཆའི་རྟགས་མའི་མིང་ཡིན།

③ མཆོ་རྒྱ་ཨང་དང་པོ་ཞེས་པ་འཕུལ་ཆའི་བཏགས་མིང་ཡིན།

④ འཕུལ་ཆས་ཀྱི་མིང་།

ང་ཚོས་མིག་དམར་གྱི་ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་^①ལ་གཏན་ཚིག་རིག་པ་དང་མཚན་
 ཉིད་རིག་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་འདི་དག་དེད་རུས་ཀྱི་ཚན་རིག་
 ལག་ལེན་ནང་དུ། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་གསར་ཤོས་ཤིག་
 བྱང་ཡོད་། ཨ་མེ་རི་ཀའི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་དོན། མིག་དམར་ནང་དུ་
 གནའ་རབས་སུ་རྒྱ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དུམ་དེར་ཏ་ཅང་གུང་མོ་དང་སྐམ་ཐན་མ་བྱང་
 བའི་མོང་ལ། སལ་ཆེར་རུས་ཡུན་བྱང་དུའི་རིང་ལ་གདོད་མའི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རྣམ་
 པ་དར་ཡོད་སྲིད་ཀྱི་རེད། ཉེ་ཆར་ཨ་རིའི་ཞིབ་འཇུག་པས་མིག་དམར་ནང་དུ་
 སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གནས་ཡོད་མེད་གསལ་པོར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་
 གི་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས། ཁོ་ཚོས་ཟབ་ཆད་སྤྱི་478དང་། རིང་ཆད་ལ་སྤྱི་ལེ་112ཡོད་
 པའི་ལེ་རྒྱུ་སྤྱི་ལེ་ཡ་བྲག་ཕུག་ནང་དུ་སྲིན་འབྲུ་སྤྱ་མོ་ཡོད་པ་མཐོང་ཡོད། བྲག་
 ཕུག་འདི་ནི་སེམས་ཅན་འཚོ་གནས་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུན་དང་བྲལ་བའི་འཁོར་ཡུག་
 ཞིག་ཡིན་སྐབས་འདིའི་ནང་དུ་སྟོག་ཆགས་དང་རྒྱ་སྤྱན་སྟགས་སྒྲེ་ལྟ་བུ་གྱི་དངོས་
 པོ་གང་ཡང་འབྱུང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས། དེར་བརྟེན་བྲག་ཕུག་ནང་དུ་
 སྟོག་ཆགས་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་གནས་སྤུབ་པའི་རྣམ་པ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།
 ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལ་སྲིན་འབྲུ་སྤྱ་མོ་དེ་དག་འཚོ་གནས་སྤུབ་པའི་
 རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་ལྷགས་སྒྲེ་གཉིས་ལས་བྱང་བ་རེད་ཅེས་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད།
 ལྟ་བུ་དང་ལྷགས་རྣམས་གཉིས་ནི་མིག་དམར་ནང་གི་འདགས་ས་གྲུབ་རྣམས་གཙོ་པོ་
 ཡིན་པས་ན། བྲག་ཕུག་འདིའི་འཁོར་ཡུག་གུང་དེ་དང་འབྲུ་པོ་ཞིག་རེད། དེར་
 བརྟེན་ཨ་མེ་རི་ཀའི་བར་སྤྲ་བསྐྱོར་བསྐྱོད་ཁང་གི་རྒྱ་སྐར་ཆེན་ཁེར་སི་མེ་ཁའི་
 འདོད་པ་ལྟར་ན། མིག་དམར་ནང་དུ་གལ་སྲིད་སྟོག་ཆགས་ཤིག་གནས་ཡོད་
 བཤང་དེ་མིག་དམར་ངོས་འོག་གི་གཏིང་ཟབ་པའི་གནས་ཤིག་དུ་ཡོད་རྒྱ་རེད།
 མིག་སྤར་དཔང་རྟགས་མང་པོ་ཞིག་གི་སྒོ་ནས་། ཏ་ལམ་ལོ་ངོ་དུང་ལྷུར་ཞེ་ལྷ་ཅམ་
 ཀྱི་མོང་དུ་སའི་མོ་ལ་དང་མིག་དམར་གྱི་མོ་ལ་བཅས་ཆགས་ཡོད་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་
 མི་རིང་བ་ཞིག་གི་རུས་ན་སའི་མོ་ལའི་ནང་དུ་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་དངོས་པོ་སྒྲེ་གནས་
 བྱེད་སྤུབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་བྱང་ཡོད་པར་བརྟེན། མིག་དམར་གྱི་ནང་དུ་འང་དེ་དང་

① གཙོ་པོ་སྤྲ་གཟུགས་དང་སལ་པ་རྒྱངས་གཟུགས།

འདྲ་བ་བྱུང་སྲིད་པ་ང་ཚོས་རྗེས་དཔག་བྱེད་ཚོག་གི་རེད། རྒྱ་སྐར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
 པའི་ཚན་རིག་པ་མང་མང་ཆེ་བས། མིག་དམར་གྱི་ནང་དུ་ཆུ་པོ་ཆེན་པོ་འབབ་
 བས་ཆུ་རྒྱ་མང་པོ་གཏོད་ཡོད་པ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་སྟབས། སྟོན་ཆད་མིག་དམར་ནང་
 དུ་ཆུ་འབབ་གྱི་ཡོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཁས་ལེན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། འཚོལ་ཞིབ་ཚད་
 ལེན་འཕུལ་ཆ་ལྡོངས་རྒྱ་^① བས་སྤྱི་ལོ་1976ལོར་པར་བརྒྱབ་པ་དེ་ལས་ཆུ་འབབ་
 རྒྱལ་གསལ་པོར་ཡོད་པས། དེས་ཚན་རིག་པ་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་ཆད་མིག་དམར་གྱི་
 ནང་དུ་ཚུགས་ཁ་ཤས་ལ་ཆུ་ཡིས་ཁེངས་ཡོད་པའི་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ་བྱ་བཅུག་ཡོད་པ་
 རེད། དབྱིན་རིའི་«ཐའེ་ལུ་ཉི་ཚགས་པར་»ནང་དུ་འཁོད་པ་ལྟར་ན། མིག་དམར་
 གྱི་རྒྱུད་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་ནང་གི་ཆུ་དེ་དག་པལ་ཆེ་བ་ནི། མིག་དམར་གྱི་དཀྱིལ་
 འཁོར་ཐོག་མར་གྲུབ་པའི་དུས་མེ་རི་འབར་འགས་བྱས་ནས་འཕུར་ཡོང་བའི་རྒྱ་
 རྒྱངས་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། མིག་དམར་ནང་གི་མེ་རི་འཕུར་ནས་གཏོར་ཡོང་
 བའི་རྒྱ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། མིག་དམར་གྱི་སའི་འོག་དུ་ཟབ་
 ཚད་སྤྱི་ལེ་ཆིག་སྟོང་ནས་ཉིས་སྟོང་བར་གནས་དེར། ད་དུང་ཡང་སྤྱ་གཟུགས་ཏེ་
 ཆུ་ཁེར་སྤྱ་མེད་པར་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ནམ་ཁེ་སི་མེ་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་འབྲུམ་རམས་
 པ་ལེ་རེ་ལེར་ལེར་སན་དང་ཏོ་ཕའེ་དབྱི་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་འབྲུམ་རམས་པ་མི་ཏེ་
 མོ་ལྷུ་ནི་སི་---མར་ཁེ་སི་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མིག་དམར་ཐོག་གི་མེ་རིའི་པར་ཞིག་
 ཡོད་པ་དེ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ཤེས་ནྟགས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། མེ་རིའི་
 གྲེན་ལ་ཁ་ཤས་གྱི་གདོང་ལ་མེ་རི་འབར་འགས་སྐབས་སུ་གཏོར་ཡོང་བའི་རྩྭ་ཕྱེས་
 འགེབས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་མེ་རི་འབར་འགས་བྱུང་བའི་དུས་སུ་རྩྭ་ཕྱེ་སྤྱོད་ནམས་
 གནམ་དུ་མཚོད་ནས་རྒྱུད་གིས་ག་ས་ག་ལ་གཏོར་ཡོད་པའམ་ཡང་ན་མེ་རི་འབར་
 འགས་ཡོང་བའི་རྒྱུ་གྱིས་རི་ངོས་ཡང་གཏོར་ཡོད་པར་འདྲ། ཁོ་ཚོས་མིག་དམར་
 ནང་གི་མེ་རིའི་གྲངས་ཀ་ལ་དཔགས་ནས་མིག་དམར་གྱི་རྒྱུད་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་
 ནང་དུ་ཆུ་དང་། ཨོ་འགྱུར་སི་རྣམས་གཉིས་པ་ག་ཚད་འཇུལ་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་ཏེ་
 ལམ་བཅི་བྱུང་གྱི་རེད། ཉེ་ཆར་ཨ་རིའི་ཁོར་ར་ཏོ་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་བར་སྤྱང་
 བསྐྱར་བསྐྱེད་དངོས་ཁམས་ཚོད་ལྟ་ཁང་གི་པོ་ལུ་སི་ང་ཁོ་སི་ཅིས་མིག་དམར་ནང་

① འཕུལ་ཆས་ཤིག་གི་མིང་།

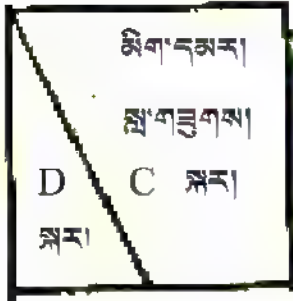
དུ་མིག་སྒར་ད་རུང་ཡང་རྒྱ་ཏ་ཅང་མང་པོར་གནས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་འབྲགས་རོམ་གྱི་ཆམ་པས་སའི་ནང་དུ་སྤངས་ནས་གནས་ཡོད་པ་དཔང་རྟགས་དུ་མའི་སྒོ་ནས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་ཅེས་བཤད།

ཨི་སི་རེའི་ཞི་པེ་ལའི་སྒོ་བ་གྲ་ཆེན་མོའི་ཨ་མ་སི་བི་ནི་ཡིས་མིག་དམར་འཆོལ་ཞིབ་ཆད་ལེན་འཕྲུལ་ཆས་བཞོ་འདོན་བྱས་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་སྒྲན་ཁྱའི་ནང་དུ། སྒར་མའི་གོ་ལ་དམར་པོ་འདིའི་ཐོག་དུ་སྦྱེད་བྱེད་གྱི་རུས་པ་ལྡན་པའི་རྩལ་འགྱུར་གྱི་རུ་མ་སྒྲ་ཆོགས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་གསལ་བཤད་བྱས་འདུག་ཅེས་ཟེ།

ཨ་མེ་རི་ཀའི་བར་སྒར་བསྐྱར་བསྐྱོད་ཁང་གི་ཆོན་རིག་པ་ཨ་ཏ་ཏེ་མེའི་སི་ཡིས་མི་ཆམས་ཀྱིས་སྤྱིར་བཏང་དུ་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་སྒོག་ཆགས་རིགས་མི་འདྲ་བ་འདི་དག་སའི་གོ་ལ་ཆགས་ནས་ལོ་ངོ་རུང་སྤྱར་སོ་དུག་སྦྱོན་པའི་རྩལ་སྒྲ་ཡར་རྒྱས་ཡོང་རྒྱའི་འགོ་ཚུགས་པ་རེད་ཅེས་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་མིག་དམར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་འདི་ལའང་སའི་གོ་ལ་དང་འདྲ་བའི་དོན་ཆེན་ཐོན་མི་སྤྱི་དཔའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་ཟེ། ད་ལྟའི་རྒྱ་སྒར་མིག་དམར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་འདི་ལ་རྒྱང་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་རེམ་པ་མེད་པ་དང་། ཆ་སྒྲོམས་དྲོད་ཆད་དེ་ཐིག་འོག་-60C ཡིན་པ། མཐའ་སྒྲིགས་ན་འབྲགས་ཞུས་གཡོག་ཡོད་པ་བཅས་གྱི་སྒར་ཚུལ་མཐོང་ཀྱང་། སྤྱི་ངོས་སྒྲ་གཤེར་གནུགས་ཏེ་རྒྱ་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་ནི་ཆོན་རིག་གིས་སྒྲན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཆོན་རིག་པ་ཆམས་ཀྱིས་མིག་དམར་ནང་དུ་སྒྲ་གནུགས་ཏེ་རྒྱ་ཡོད་མེད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱའི་ཐད་ལ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོར་བྱུང་ཡོད་པར་མཐོང་ཐུབ་སྟེ། ད་ལྟ་རྒྱ་ཡོད་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་གྱི་འདུག །

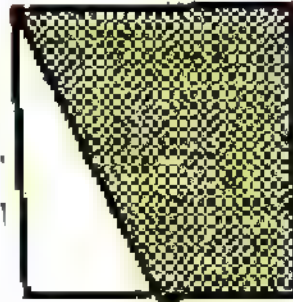
གཤམ་ལ་ང་ཆོས་མིག་དམར་ཏེ་C སྒར་འདིའི་གཏན་ཆོགས་གྱི་ཚ་བའི་རིག་པ་དང་། སྤྱི་འགོས་། ཚ་བའི་བྱང་ཆོས་བཅས་མདོར་བསྡུས་ན། མིག་དམར་ནི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དབྱས་གཉིས་གང་རུང་གི་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲ་གནུགས་ཆ་པོ་དང་། སལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་མཐའ་གཉིས་གང་རུང་གི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དྲོད་འབྲས་རྒྱངས་གནུགས་གཉིས་ལས་ཀྱབ་པ་ཞིག་སྟེ། དེའང་གཙོ་བོ་Cསྒར་དང་སལ་པ་Dསྒར་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱབ་པའི་རྒྱ་སྒར་ཞིག་རེད། དཔེ་རིས་28ད29པ་ལ་སྟོན།

དཔེ་རིམ་ཉེར་བརྒྱད། མིག་དམར་
ཁྱེད་ཀྱི་ལ། C སྐར།

དཔེ་རིམ་ཉེར་དགུ། མིག་དམར་
C སྐར་རྒྱིང་ལ།

རྒྱང་མ་
གཟུགས་
འོད་ལྗན་
འཕེལ་བ།

ལྷ་
གཟུགས་
རྒྱ་གཟུགས་
འཕེལ་བ།

གོང་དུ་བཤད་པ་འདི་དག་ནི། ང་ཚོའི་ད་ལྟ་མེ་སྐར་ཏེ་མིག་དམར་ ① འདི་ནི་
རང་གི་ཁྱུང་ཆ་གཙོ་བོ་སྤྲ་གཟུགས་པར་འགྲིལ་པ་དང་། སལ་པའི་རྒྱང་མ་གཟུགས་
ཡར་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ལ་སྤེལ་སྟོན་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་བོའི་སྤྲ་གཟུགས་མར་
འགྲིལ་རྒྱ་དང་། སལ་པའི་རྒྱང་མ་གཟུགས་ཡར་འཕེལ་རྒྱ་སྤེ་འཕེལ་འགྲིལ་གྱི་ཚད་
གཉིད་མང་ཉུང་འདྲ་འདྲ་རར་ཡོད། འདི་ལ་མི་དམར་གྱི་སལ་པའི་ཁྱུང་ཆ་འོད་
གཟུགས་གྱི་འོད་ཚད་འཕེལ་བཞིན་པ་དང་། གཙོ་བོའི་ཁྱུང་ཆ་རྒྱ་གཟུགས་གྱི་
ཚད་དེ་མར་འགྲིལ་བཞིན་པའི་ནང་དུ་གནས་ཡོད་ཅེས་ཟེར་ཆོག་སྟེ། དེ་སལ་
འཕེལ་གཙོ་འགྲིལ་གྱི་སྐབས་སུ་སྤེལ་སྟོན་ཡོད་པའི་མིར། གཞན་ཡང་མིག་དམར་ནང་
དུ་རྩ་བའི་ཁྱུང་ཆ་མ་ཡིན་པའི་སའི་གོ་ལའི་ ② སྤྲ་གཟུགས་རྩ་གཟུགས་ ③ དེ་དག་གྱང་རིམ་
བཞིན་མེད་པར་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་ཟེར་ནའང་འགྲིག་གི་རེད།

གཤམ་ལ་ང་ཚོས་མ་འོངས་པར་མིག་དམར་དེ་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་འཕེལ་
སྤྲ་གཟུགས་དང་། སང་ཉིན་ ④ དེ་རིམ་བཞིན་རྒྱ་སྐར་ག་འདྲ་ཞིག་ལ་འགྱུར་འགོ་བའི་
སྐར་ལ་བཞོ་སྤོང་དང་དབྱུང་པར་བྱས་ན། སལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིལ་གྱི་ཚུལ་ཉིད་

① C སྐར་རིགས་གཅིག

② B སྐར།

③ སྤྲ་གཟུགས་གྱང་མོ་དང་གྱང་འབྲས་མཁའ་གཟུགས་གཟུགས།

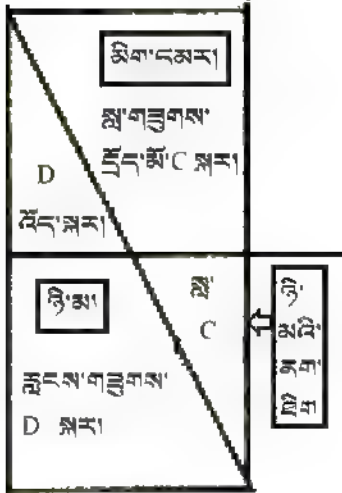
④ མ་འོངས་པའི་དུས།

འདི་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས། ང་ཚོས་འགྱུར་འགྱུར་མིག་དཔར་གྱི་འགྲོ་བྱུངས་དེ་རྗེས་
 དཔལ་གྱི་རིག་པས་ཉོགས་ཏེ། ད་ལྟ་མིག་དཔར་གྱི་གཙོ་བོའི་གྲུབ་ཆ་སྤྲ་གཟུགས་
 ཚེ་མོ་དེ་མཐོ་ཆད་ནས་མར་འགྲིབ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེའི་གྲུབ་ཆ་པལ་པ་དྲོད་
 འབྲས་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་དཔལ་ཆད་ནས་ཡར་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། བཅ་
 ཞིག་ན་གཙོ་བོའི་འགྲིབ་ཆད་དཔལ་ཤོས་སུ་སླེབས་པ་དང་པལ་བའི་འཕེལ་ཆད་
 མཐོ་ཤོས་སུ་སླེབས་ཏེ། གཙོ་འགྲིབ་པལ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་
 པལ་གྱི་རྣམ་པ་ཕན་ཚུན་གྱུར་ཏེ། དེའང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་དེ་པལ་བ་
 འགྲིབ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་དེ་
 པལ་པ་ལ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། པལ་པ་འཕེལ་
 བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱངས་གཟུགས་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རྒྱངས་གཟུགས་ལ་རྣམ་
 པ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་པལ་བ་དེ་གཙོ་བོ་ལ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་
 རེད། འདི་ལ་གཙོ་བོའི་སྤྲ་གཟུགས་དང་པལ་པའི་རྒྱངས་གཟུགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་
 གཙོ་པལ་གྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་ C སྐར་དེ་གཙོ་བོ་རྒྱངས་གཟུགས་ང་པལ་པ་སྤྲ་
 གཟུགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་སྤྱི་པའི་ D སྐར་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་
 པ་རེད་ཅེས་ཟེར་ན་འགྲིག་གི་རེད། དེའི་དོན་བཅུས་ན། C སྐར་གྱི་རྣམ་པ་དེ་D
 སྐར་ལ་འགྱུར་བའམ། ཡང་ན་མའི་གོ་ལའི་^①རྣམ་པ་དེ་ཉི་མའི་གོ་ལ་ཏུ་འགྱུར་བ་
 ཞེས་ཟེར། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བར་སྤང་སྟོང་པའི་དབྱིངས་སུ་གཙོ་བོ་སྤྲ་
 གཟུགས་དང་པལ་པ་རྒྱངས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ C སྐར་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཆེ་ཆེ་རྒྱང་
 རྒྱང་གང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་མཐའ་ཐུག་གཙོ་བོ་རྒྱངས་གཟུགས་དང་པལ་
 པ་སྤྲ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ D སྐར་གྱི་རྣམ་པ་ཏུ་འགྱུར་དགོས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་པོ་
 ཞིག་རེད་^②། ཚོད་རྒྱབ་ཀྱི་ཆ་བའི་རིགས་པ་ནི། པལ་པ་མཐའ་འཕེལ་དང་གཙོ་བོ་
 དབྱས་འགྲིབ་ཀྱི་དངོས་པོ་ཡོད་ཆད་ངེས་པར་དུ་གཙོ་བོ་མཐའ་འཕེལ་དང་པལ་
 པ་དབྱས་འགྲིབ་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་འགྱུར་དགོས་པ་འདི་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་
 ཉིད་ཅིག་རེད། དཔེ་རིས་30དང་31པ་ལ་སྟོན།

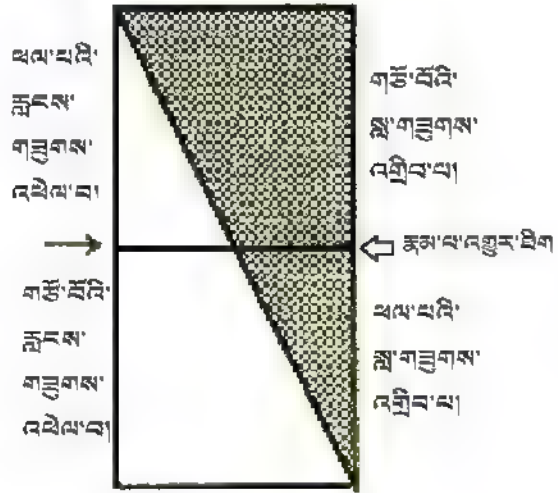
① མིག་དཔར།

② བརྟན་སྐར་སྤྲ་ཚོགས།

དཔེ་རིན་ལྷན་གྱི་ C ལྷན་གྱི་པ།
མིག་དམར་དེ། D གསར་པ་ཉི་མ་
ཡི་འབྱུང་པ།

དཔེ་རིན་ལྷན་གྱི་མིག་དམར་གྱི་པ་
ཉི་མ་གསར་པ་ཡི་འབྱུང་པ་དཔེ་རིན་།

ང་ཚོས་མིག་དམར་གྱི་མ་འོངས་པའི་འགྲོ་ཁྲུངས་སྐོར་ལ་གོང་གསལ་ལྟར་རིག་
པས་གཏན་ལ་འབེབས་ཟིན་ནས། ད་ནི་མེ་སྐར་ཏེ་མིག་དམར་གྱི་དབྱིལ་འཁོར་
འདིའི་སྒོན་གྱི་བྱང་ཁྲུངས་སྐོར་ལ་བགྲོ་སྐྱོང་དང་རིག་པས་དབྱུང་ན། ཚོད་རྒྱུ་
རིག་པའི་གཞུང་ལས་བསྟན་པ་ལྟར། “ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་དང་གཙོ་བོ་དབྱུས་
འགྲིབ་ཅན་གྱི་དོངས་པོ་ཡོད་དོ་ཅིག་ཐམས་ཅད་གཙོ་བོ་ཡང་དབྱུས་ནས་འཕེལ་
ཞིང་ཕལ་པ་ཡང་མཐའ་^①ནས་འགྲིབ་པའི་དངོས་པོ་དེ་ལས་ཁ་ཕྱོགས་གྱུར་ཏེ་བྱང་
བ་ཤ་སྟག་ཡིན་དགོས། རྒྱ་མཚན་དེས་ན་གཙོ་བོ་གཞི་གཅིག་པའི་སྒྲ་གཞུགས་
དང་ཕལ་པ་ཐ་དད་པའི་རྒྱུངས་གཞུགས་ཅན་གྱི་C ལྷན་^②དེ། སྒོན་གྱི་ཕལ་པ་ཡང་
མཐའ་^③རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁྱེགས་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་ཡང་དབྱུས་གྱི་རང་

① ཐ་དད་བྱ།

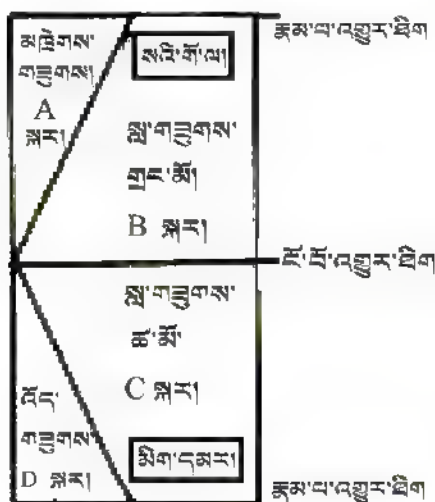
② དཔེར་ན་མེ་སྐར་རམ་མིག་དམར།

③ ཐ་དད་བྱ།

བཞིན་ཅན་གྱི་སྐ་གཟུགས་ཀྱི་ B སྐར་དེ་ལས་ཁ་སྐྱོགས་ཀྱི་ཏེ་བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་ནི་ང་ཚོས་གོང་དུ་མཛོད་བསྟུན་ནས་རིག་པས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བར་སྐྱང་སྐྱང་པའི་དབྱིངས་སུ། གཙོ་བོ་སྐ་གཟུགས་དང་པལ་པ་སྐྱངས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ C སྐར་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཆེ་ཆེ་ཆུང་ཆུང་ཡོད་ཆོད་ཐམས་ཅད་དེ། གཙོ་བོ་སྐ་གཟུགས་དང་པལ་པ་མཐོགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ B སྐར་དེ་ལས་ཁ་སྐྱོགས་ཀྱི་ནས་བྱང་ཡོད་པ་རྗེས་དཔལ་གྱི་སྐོ་ནས་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཆོག་གི་རེད། རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་དེ་དང་དེའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ B སྐར་གསར་པ་དེ་དག་མཐའ་ཐུག་འདི་དང་འདིའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ C སྐར་རྟེན་པ་ལ་འགྱུར་དགོས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

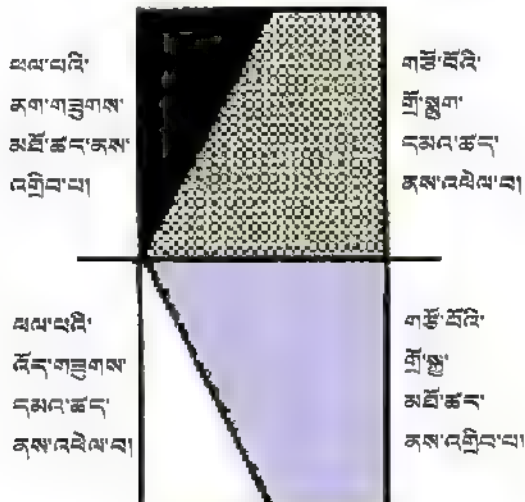
དཔེ་རིམ་སྐ་གཟུགས། B སྐར་སའི་གོ་ལའི་པེ་

C སྐར་ཞིག་དཔེ་རིམ་པེ་གཟུགས་པེ།

དཔེ་རིམ་སྐ་གཟུགས། ཐཱ་པའི་གོ་ལའི་པེ་གཟུགས་པེ།

པེ་གཟུགས་པེ་གཟུགས་པེ།

① ཐཱ་པའི་གོ་ལའི་རྣམ་པ་ཤད།

② ཐཱ་པའི་གོ་ལའི་རྣམ་པ་ཤད།

སའི་གོ་ལ།

ང་ཚོའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་འདི་ནི། ཉི་མའི་བྱིས་རྒྱུ་ནང་གི་རྒྱ་སྐར་གསུམ་པ་དེ་ཡིན། རྒྱ་སྐར་འདི་ནི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་ཤིག་ཡིན། དེར་བརྟེན་ས་རྒྱུ་ཆེད་རམས་པ་དང་། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལ་འདིར་བལྟ་དབྱེད་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེ་ལྟར་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་དེ་གཏིང་ཇེ་ཟབ་དང་ཞིབ་ཆ་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་བྱས་ནས་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་གནམ་གཤིས་དང་། ས་རྒྱུ་དངོས་ཁམས་བཅས་ཚྭ་གས་མཐའ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་གི་དབྱེད་གཞི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།

སའི་གོ་ལ་ནི་གནམ་ཐིག་དམར་པོའི་འཕྲེད་ཐིག་གི་ཚྭ་གས་སུ་ཅུང་འབྱར་ཞིང་། མཐའ་ཕྱེ་གཉིས་སུ་ཅུང་ཟད་ལེབ་མོའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྒྱན་གཏན་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིང་གཟུགས་ཤིག་རེད། དེའི་ཕྱེད་ཐིག་གི་ཆངས་ཕྱེད་ལ་སྤྱི་ལེ་6378 ཡོད་པ་དང་། མཐའ་ཕྱེ་གཉིས་ཀྱི་ཆངས་ཕྱེད་ཅུང་ཐུང་བ་སྤྱི་ལེ་6356 ཡོད་པ་མ་ཟད་སྒྲིང་གཉིས་ཀྱི་མཐའི་ཆངས་ཕྱེད་ཀྱི་ཆང་ཁྱུང་མི་མཉམ་པ་སྤྱི་ལེ་10ལྷག་ཙམ་སའི་ངོས་ལས་འབྱར་དུ་ཐོན་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་མཐའ་ན་སྤྱི་ལེ་108 ལྷག་ཙམ་ནང་དུ་རྒྱུ་ལ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཅུབ་ནས་ཤར་དུ་རང་འགོས་ཀྱིས་འཁོར་གྱི་ཡོད་ལ། དེའི་རང་འགོས་འཁོར་ཆད་གཅིག་གི་ཡུན་ནི་རྒྱ་ཆེད་23དང་སྐར་མ་56དང་སྐར་ཆ་4509 ཡིན། དེ་དང་ཅུས་མཚུངས་སུ་ཉི་མ་ལ་རྒྱུང་འགོས་སམ་སྤྱི་འགོས་ཀྱིས་རྒྱན་མ་ཆད་པར་བསྐྱར་ནས་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེའི་སྤྱི་འགོས་ཀྱི་འཁོར་ཆད་གཅིག་གི་ཡུན་ནི་ཉིན་ཞག་365 དང་རྒྱ་ཆེད་5སྐར་མ་48 སྐར་ཆ་46 བཅས་ཡིན། སའི་གོ་ལའི་རང་འགོས་ཀྱི་དབང་གིས་ས་གཞིའི་ཐོག་དུ་ཉིན་མཚན་གྱི་དབྱེ་བ་བཞེ་རྒྱུ་འདི་བྱུང་བ་རེད།

སའི་གོ་ལའི་རང་འགོས་ཀྱི་དབང་གིས་ས་གཞིའི་ཐོག་དུ་ཉིན་མཚན་གྱི་དབྱེ་བ་བཞེ་རྒྱུ་འདི་བྱུང་བ་རེད། གཞན་ཡང་སའི་གོ་ལས་རྒྱུ་པོ་འཛོང་ཞུ་ཅན་གྱི་བཤོད་ལམ་ཐོག་དུ་རྒྱུང་འགོས་སམ་སྤྱི་འགོས་ཀྱི་སྒྲིན་ལ་བསྐྱར་བ་བྱེད་ཀྱི་

ཡོད་པ་མ་ཟད། གོ་ལའི་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་འགྲོས་བསྐྱེད་ལམ་གཉིས་པན་ཚུན་བསྐྱེད་ཏེ་
 '66ད5 པའི་བྱར་བྱུང་བ་དེས། ས་གཞིའི་ཐོག་ཏུ་ཆ་ཁུལ་དང་། རྫོང་ཁུལ། གྲང་ཁུལ་
 བཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་རྒྱས་བཞི་བཟུང་། ཉིན་མཆན་རིང་ཐུང་བཅས་ཀྱི་འགྱུར་
 རྟོག་འདི་དག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སའི་གོ་ལ་དང་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་བར་སྤྱི་ལེ་རུང་
 ཐུར་1ད5 ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་ཏུ་རྒྱུང་རིམ་ཆེན་པོ་བཅས་བསྐྱན་པ་དེས་སའི་གོ་ལའི་
 ཐོག་གི་ཆུའི་དངོས་ངོ་འདི་ཉིད་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་། སྤྲ་གཟུགས། ཆངས་
 གཟུགས་བཅས་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་པོ་རྒྱས་གཅིག་ལ་གནས་པར་བྱེད་པའི་
 མཐུན་སྦྱར་གྱི་ལུས་པ་ཡོད་པ་རེད། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་
 རྟོགས་བྱུང་བེན་པའི་རྒྱ་སྐར་རྣམས་ལས་སྤྲ་ཆགས་གནས་ལུལ་སའི་གོ་ལ་འདི་
 ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉི་མའི་རྒྱུད་རིམ་ནང་གི་རྒྱ་སྐར་
 ཆེན་པོ་དགུ་ལས་སའི་གོ་ལ་ནི་ཆགས་དམ་ཤོས་དང་། དངོས་པོའི་རྣམ་གྲངས་
 འབྲིང་ཤོས་ཤིག་ཡིན། ཡིན་ནའང་ཉི་མ་དང་བསྐྱར་ན། དེའི་ནང་གི་དངོས་པོའི་
 རྣམ་གྲངས་ནི་ཉི་མའི་དངོས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་འབྲུམ་གསུམ་དང་ཁྲི་གསུམ་གྱི་
 ཆ་གཅིག་ལས་མེད། (1/330ད000) ཆེ་ཆུང་ཡང་ཉི་མའི་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབྲུམ་
 གསུམ་གྱི་ཆ་གཅིག་ལས་མེད། (1/1ད300ད000) སའི་གོ་ལ་འདིར་འཛིན་སྐྱེད་
 རྟུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། སྐྱེད་རྟུགས་དེ་ས་གཞིའི་ངོས་ནས་སྤྱི་ལེ་འབྲུམ་གཅིག་
 (100ད000) གི་བར་རུ་གཏོང་བྱུང་ཅིང་ཡོད་ལ། གཅིག་བྱས་ན་དེ་བས་ཀྱང་རིང་
 ཅིམ་ལ་སླེབས་བྱུང་གྱི་རེད། སའི་གོ་ལ་དེ་ལ་རྒྱས་རྒྱུན་རུ་རང་གི་འཁོར་སྐར་ཞིག་
 ཡོད་པ་དེ་ནི་ལྷ་བ་རེད།

སའི་གོ་ལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཆན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལ་འདིར་
 ས་གཤིས་བྱུང་ཚུལ་གྱི་ཁམས་དང་། ས་ངོས་ཀྱི་རྒྱ་དཀྱིལ་རིམ་པའི་ཁམས། ས་ངོས་
 ཀྱི་རྒྱུང་དཀྱིལ་ཆེན་པོའི་ཁམས་བཅས་ལུལ་ཁམས་ཆེན་པོ་གསུམ་རུ་དབྱེ་ནས་ཞིབ་
 འཇུག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱས་རྒྱུན་སའི་གོ་ལ་འདིར་ནང་
 ལ་སྤྱི་ངོས་བར་རིམ་བཞིན་སའི་སྤྱིང་པོ་དང་། ས་རིམ་བར་མ། ས་ཀོག་བཅས་
 དབྱེ་བ་གསུམ་བྱེ་གི་ཡོད་པ་རེད། ས་སྤྱིང་དེའང་ས་སྤྱིང་ནང་མ་དང་ས་སྤྱིང་བྱེ་བ་
 ཞེས་ཆ་ཤས་གཉིས་སུ་བྱས་ཡོད། ས་ངོས་ནས་ཟབ་ཆད་སྤྱི་ལེ་ལྷ་སྤྱིང་གཅིག་བརྒྱ་

གི་འོག་ནས་ས་སྒྲིང་བར་གྱི་མཚམས་དེ་ལ་ས་སྒྲིང་ནང་མ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་
 ལྷགས་ཀྱི་ཕུ་ལུ་ཆེན་པོ་ནང་བཞིན་གཅིག་ལ། ཞིང་ཚད་སྒྲིལ་2400ཡིད་ཅིང་དེའི་
 ས་སྒྲིང་ནི་མའི་གོ་ལའི་ཉེ་བ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་དྲོད་ཚད་ལ་6000°Cཡིད་པ་རེད།
 ཡིན་ནའང་ནང་ལ་གཞོན་ལྷགས་ཆེན་པོ་ཡིད་པའི་དབང་གིས་ས་སྒྲིང་དེ་གཡོ་
 འགུལ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡིད་པ་མ་རེད། ས་རོས་ནས་ཟབ་ཚད་སྒྲིལ་2900ནས་5100ཡི་
 བར་མཚམས་དེ་ལ་ས་སྒྲིང་གི་མ་ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་ནག་ཇས་ཅུང་དུ་ཡིད་པ་ལས་
 གཞན་མང་ཆེ་བ་ནི་ལྷགས་རིགས་ཡིན་སྟབས་ས་འགུལ་གྱི་རྒྱ་ཆ་ལས་ཐེད་དུ་འཕྱོ་
 ཐུབ་ཀྱི་རེད། ཡིན་ནའང་འདྲིའི་ནང་དུ་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཆོག་གི་ཡིད་པ་རེད། མའི་
 སྒྲིང་པོའི་ཉེ་སྒྲོམ་ནས་རིམ་བར་མ་ཡིད་ཅིང་། དེའི་ཇས་འགྱུར་གྱི་གྲུབ་ཆ་དང་
 དངོས་པོའི་ནམ་པ་ཐམས་ཅད་ས་སྒྲིང་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། ས་རིམ་བར་མ་
 ནི་བྲག་རྩོའི་དངོས་པོ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་སྒྲིང་བཏང་གི་མཁྲེགས་
 གཟུགས་ཤིག་ཡིན། ཡིན་ནའང་དེའི་ནང་ལ་མཁའ་གསལ་ཞུན་མ་འདྲེས་ཡིད་པ་
 རེད། ས་རིམ་བར་མའི་ཐོག་དོས་ནི་ཨོ་འགྱུར་སེལ་ཇས་བརྒྱ་ཆ་ཉེར་བཞི་ནས་ཞེ་
 ལྷ་ལས་མས་ཅམ་འདྲེས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཁྲེགས་རྩོམ་ཞིག་ལས་གྲུབ་པ་
 རོ་བོ་རྩོ་སྒྲུ་དང་རིགས་གཅིག་པས། དེ་ལ་རྩོ་སྒྲུ་ཅུའི་བར་རིམ་ཟེར་ཞིང་དམ་
 ཚད་ལ་3ད3ནས་4ད4ཡིད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ས་རིམ་བར་མ་ལ་ཞིབ་འཇུག་
 དང་། ལྷག་པར་དུ་ས་རིམ་བར་མའི་ཐོག་དོས་ཀྱི་དངོས་པོའི་གྲུབ་ཆ་དང་། དངོས་
 པོ་པན་ཚུན་འགྱུར་ཐོག་དང་སྟོས་རྒྱག་བཅས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་དེ་ནི། ས་གོག་
 གི་གཡོ་འགུལ་དང་མའི་གོ་ལའི་ནང་གི་འགུལ་སྒྲིད་བྱེད་ཚུལ་བཅས་ལ་ཞིབ་
 འཇུག་བྱེད་རྒྱའི་ཐད་པན་ཅུས་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིད་པ་རེད། གོ་ལའི་
 པགས་པའི་རིམ་པ་ལས་ཆེས་ཕྱི་དོས་དེ་ལ་ས་གོག་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནི་བྲག་རྩོམ་ལས་
 གྲུབ་པའི་མཁྲེགས་གཟུགས་ཀྱི་ཕྱི་གོག་ཞིག་རེད། དེའི་གནས་སོ་སོའི་མཐུག་ཚད་
 མི་འདྲ་ཞིང་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་མཐུག་ཚད་དེ་སྒྲིལ་17དང་། མཚོ་
 གཏིང་གི་ས་གོག་གི་ཆ་སྟོམས་མཐུག་ཚད་དེ་སྒྲིལ་6ཡིད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་སྐམ་
 མའི་ཐོག་གི་ས་གོག་གི་ཆ་སྟོམས་མཐུག་ཚད་དེ་སྒྲིལ་35ཡིད་པ་དང་། རི་སྒུལ་
 མང་པོ་སྤངས་པའི་རི་རྒྱུད་ལ་ས་གོག་གི་མཐུག་ཚད་དེ་ཏེ་ལམ་སྒྲིལ་70ལ་སྟེབས་

ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གྲུབ་ཇུས་ཀྱི་སློ་ནས་དབྱེ་ན་རིམ་པ་གོང་འོག་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཆོག་
 ལྟ། རིམ་པ་གོང་མ་དེ་འཛོལ་རྗེས་རིམ་པ་ཡིན་ཞིང་དེའི་དམ་ཚད་ལ་257ཡིན།
 དེའང་སིལ་དང་ཏ་ཡང་མང་པོར་འབྲེས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་སིལ་དང་ཏ་ཡང་
 གི་རིམ་པ་ཡང་ཟེར། རིམ་པ་འོག་མ་ལ་རྩོ་མཁར་གསེའི་རིམ་པ་ཟེར། དེའི་དམ་
 ཚད་ལ་ཏ་ལམ་259ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་སིལ་དང་མེ་ག་མང་པོ་འབྲེས་ཡོད་པའི་
 དབང་གིས་སིལ་དང་མེ་གའི་རིམ་པ་ཡང་ཟེར། ས་གོག་གི་ཕྱི་ངོས་ན་རྒྱུང་དང་།
 ཆར་པ། རླུང་དང་ས་བཅས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐེབས་པའི་དབང་གིས་སའི་རིམ་པ་དང་།
 རྒྱུང་བལྟས་བྲག་གོག་དང་། རྩལ་སྒྲིགས་བསགས་པའི་རིམ་པ་བཅས་ཆགས་ཡོད་
 པ་དེའི་མཐུག་ཚད་ལ་སྤྱི་ལེ་9ནས་10བར་ཡོད། སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ལ་གོ་ལའི་འབྲེན་
 རྒྱུགས་དང་། རླུགས་དང་རྣམ་པ་མ་ངེས་པའི་གཡོ་འགུལ། རྩོ་ལྟ་ཀྱི་འགུལ་རྒྱུད་
 བཅས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དང་འཕེལ་འགྱུར་འབྱུང་བའི་སྤང་ཚུལ་འདི་དག་ནི། ཉི་མའི་
 རྒྱུད་རིམ་ནང་གི་གནས་ལུལ་དང་། གོ་ལ་རང་ཉིད་གྲུབ་སྤངས་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་
 བཅས་ཀྱི་དབང་གིས་བྱུང་ཡོད།

བར་སྤང་ཁམས་ནས་སྤངས་པའི་སའི་གོ་ལའ་ཏར་ནང་དུ་ཁ་དོག་སྟོན་པོ་ཅན་
 གཙོ་བོ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་བོང་ཚད་དེ་ཕལ་ཆེར་སྤྱི་ལེ་གྲུབ་
 བཞི་ལྷམ་པ་བྲི་137000 ཅམ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ཆེ་རྒྱུང་ལ་ཏ་ལམ་སྤྱི་ལེ་གྲུབ་བཞི་
 བྲི་36200ཅམ་ཡོད་པ་དེས་ཏ་ལམ་སའི་གོ་ལའི་ངོས་ཀྱི་71% ཅམ་བཟུང་ཡོད་པས་
 མི་ཁག་གཅིག་གིས་འདི་ལ་རྒྱ་སྤང་ཡང་ཟེར་སྟེ་ཡོད། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་ཉི་མའི་
 འོད་འགྲུད་པ་དེ་བསགས་ཆོག་གི་ཡོད་ལ། དེ་ནས་མཁའ་དབྱུགས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་
 དང་བརྒན་ཚད་སྟོམས་སྒྲིག་བྱེད་ཅིང་དེས་རླུང་དང་སྤངས་ལ་རྟགས་རམ་ཆེན་
 པོ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། སྤངས་སའི་ཐོག་གི་བར་སྤང་གི་རྒྱ་རྒྱངས་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་
 ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། ས་གཞིའི་ཐོག་གི་འབྱུང་རྒྱ་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་
 བར་སྤང་གི་རྒྱ་རྒྱངས་དེ་དག་ཡིན།

ས་གཞིའི་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རྒྱུང་དབྱེལ་རིམ་པའི་གྲུབ་ཇུས་གཙོ་བོ་ནི་ནི་ཐི་དང་། ལྷ་
 ཇུས། རྒྱ་རྒྱངས་བཅས་འབྲེས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། དམ་ཚད་དེ་མཐོ་ཚད་དང་
 ལྷན་དུ་རིམ་བཞིན་སྟོད་ལ་སྤྱབ་པར་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུང་དབྱེལ་ནང་

གི་རྒྱ་ཚད་དེ་མཐོ་ཚད་ནས་བར་ཐད་ཀར་ཐུར་དུ་གྲུལ་པ་དེའི་དབང་གིས་ས་
གཞི་ནས་གོང་དུ་ལྷོས་རྒྱལ་གི་རིམ་པ་དང་། ལྷོ་མས་རྒྱལ་གི་རིམ་པ། བར་གྱི་རིམ་
པ། ཚ་ལུན་གྱི་རིམ་པ། རྒྱུ་དཀྱིལ་ཕྱི་རིམ་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་པ་ཁྱེས་ཡོད་པ་རེད། ས་
གཞིའི་ཐོག་གི་རྒྱུ་དང་རྒྱུ་པ། ཆར་པ་དང་ཁ་བ་བཅས་གནས་གཤིས་ཀྱི་འགྱུར་
ལྷོག་ཆེན་པོ་གཙོ་བོ་དེ་དག་ལྷོས་རྒྱལ་གི་རིམ་པའི་ནང་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།
གནས་སོ་སོའི་ལྷོས་རྒྱལ་གི་རིམ་པའི་མཐོ་ཚད་ཀྱང་མི་འདྲ་བ་སྟེ་འཕེད་ཐིག་ས་
ཁུལ་ན་ཏ་ལམ་སྤྱི་ལེ་16ཡས་མས་ཀྱི་གོང་ན་ཡོད་ལ། མཐའ་སྟེ་གཉིས་ཀྱི་ས་ཁུལ་
ན་ཏ་ལམ་སྤྱི་ལེ་8ཙམ་གྱི་གོང་ན་ཡོད་པ་རེད། ས་གཞིའི་ཐོག་སྟེ་དངོས་ཀྱི་འགྲུལ་
རྒྱུ་དེ་པལ་ཆེར་ལྷོས་རྒྱལ་གི་མཚམས་ནས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། ང་ཚོས་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་
བྱས་པ་དེ་བརྒྱུད་ནས་སའི་གོ་ལའི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་དེ་མཁྱེན་ས་གཞུགས་དང་སྤྱི་
གཞུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཤེས་ཐུབ། སྤྱི་མཐོ་
མཁྱེན་ས་གཞུགས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་29%ཟིན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་མཚོ་
ཆེན་པོའི་སྤྱི་གཞུགས་ཀྱིས་གོ་ལ་ཡོངས་ཀྱི་71% ཟིན་ཡོད། དེའི་ཐོག་དུ་སྤྱི་མཐོ་
ཐོག་གི་མཚོ་དང་། མཚོ་ལྷོ། རྒྱ་བོ་བཅས་བསྟན་ན། སྤྱི་གཞུགས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་
ཐོག་གི་གོ་གནས་གཙོ་བོ་བཟུང་ཡོད་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ། གཤམ་ལ་ང་ཚོས་ཚུད་
རྒྱབ་རིག་པའི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་རིགས་ལམ་སྟོན་ནས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བྱུང་
ཁོངས་སུ་སའི་གོ་ལ་དང་འབྲེལ་ཡོད་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་སྟེང་བར།

སའི་གོ་ལ་ནི་འགོ་བ་མའི་རིགས་སུ་ཐུར་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཕྲོ་གནས་བྱེད་ཡུལ་
དང་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་ཡུལ་གྱི་ཉེན་གཞི་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་སྐར་གཞན་དང་བསྟུར་
ནས་བཤད་ན། འདིའི་གནས་སྟངས་དང་བྱུང་ཁུངས་སྟོར་ལ་འགོ་བ་མའི་རིགས་
རྣམས་ལ་ཆ་རྒྱས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ངོས་ནས་
བལྟས་ཏེ། ཅ་བའི་གནད་དོན་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་བཤད་ན་འགག་ཅའི་རང་
བཞིན་གྱི་ཐད་ལ་ཚུགས་རེ་ཙམ་ལས་ཆ་ཡོངས་སུ་ཆང་བ་ཞིག་ཤེས་ཐེད་ཅིང་། དེ་
ལས་མང་ཆེ་བ་ནི་མདོན་སུམ་གྱི་ཤེས་བྱ་རྣམས་རགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆ་རྒྱས་ལོན་
ཡོད་ཅིང་། ལྷོ་ཁུ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཆོན་རིག་གི་

སྤྱི་ཐོག་ནས་མོ་ལ་རང་ཉིད་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་སྐར་རྣམས་དང་རང་གཤིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་དང་དེ་ཉིད་རང་འགྲུལ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་རྣམས་ངོས་ཟིན་དང་གདེང་ཚད་ལེན་རྒྱ་བཅས་རྗེས་དཔག་གི་ཤེས་ཚད་སྐར་ལ་ད་རུང་ཡར་ཐོན་བྱུང་མེད།

ཚུད་རྒྱབ་རིག་པའི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་དབྱུས་གཉིས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་པ་ལྟར་ན། སའི་མོ་ལ་ནི་དབྱུས་གཉིས་གང་རུང་གི་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་Bསྐར་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་རང་ཉིད་རང་འགྲུལ་གྱིས་འཕེལ་བའི་སྐབས་ལ་གཙོ་འཕེལ་ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅེས་ཟེར་ཞིང་། དེའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་རིགས་ལམ་ནི་ཐ་དད་བྱའི་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་། ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྱི་གཟུགས་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱབ་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་སྟེ། གཙོ་བོ་Bདང་ཕལ་པ་Aལས་ཀྱབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་རེུ་མིག་ལས་གཙོ་བོ་ཡང་གཅིག་གི་དབྱུས་དང་ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱའི་མཐའ་གཉིས་འདུས་ནས་ཀྱབ་པ་དེ་ཡིན། དེ་རང་ཉིད་རང་འགྲུལ་གྱིས་འགྲིབ་པའི་རུས་སུ་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཀྱི་སྐབས་ཟེར་ཞིང་དེའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྩ་བའི་རིགས་ལམ་ནི། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྱི་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁྱེགས་གཟུགས་འདུས་ནས་ཀྱབ་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་སྟེ། ཕལ་པ་Aདང་གཙོ་བོ་Bལས་ཀྱབ་པ་ཞིག་རེད། དེའང་གཙོ་བོ་ཡང་གཅིག་སྟེ་Bདང་ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱ་སྟེ་Aགཉིས་འདུས་ནས་ཀྱབ་པ་ཞིག་ཡིན། གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲེལ་ནི་Bསྐར་གསར་པ་ཡིན་ཞིང་། ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་ཅན་ནི་Bསྐར་རྟེན་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟར་རིགས་གཅིག་ལ་བྱེད་རུས་མི་གཅིག་པའི་རྒྱ་སྐར་གཉིས་པོའི་རིགས་ཆེ་ཆེ་རྒྱུད་རྒྱུད་གང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་འོད་མི་འཕྲོ་ཞིང་གཙོ་བོ་རྟོག་ནག་གི་གཟིགས་དང་ཕལ་པ་ལྷན་ནག་སྟེ་གཟུགས་ནག་པོ་ལས་

① རེུ་མིག་B རྟགས་ཅན་ཏི་ཡང་དབྱུས་ཟེར།
 ② རེུ་མིག་A རྟགས་ཅན་ནམ་སྤྱིབས།
 ③ རེུ་མིག་B རྟགས་ཅན་ནམ་ཡང་ན་དབྱུས།

ཀྱུ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་འགོ་བ་མའི་རིགས་རྣམས་འཆོ་ཤོད་བྱེད་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་སྐར་རྒྱུང་རྒྱུང་སྟེ་སའི་གོ་ལ་འདི་ཡིན་པར་ཤེས་སྤྲོད་ཞིང་། དེའང་རིགས་ཕྱི་མའི་རྒྱ་སྐར་ཏེ་Bསྐར་རྟེན་པའི་རིགས་ཀྱི་གཙོ་པོ་ལ་འབྲེལ་ནས་ཀྱུ་པ་པའི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་Bསྐར་ཞིག་ཡིན།

ས་རྒྱུས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སའི་གོ་ལའི་ཀྱུ་པ་གཞུགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནི་སྤྲོ་གཞུགས་གང་ཙམ་^① ཡིན་པ་དང་། ཀྱུ་པ་གཞུགས་པའི་པ་ནི་གང་འབྲས་མཁྱེགས་གཞུགས་^② ཡིན་པར་སྤོང་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། གསལ་པོར་བཤད་ན་དེ་ནི་སའི་གོ་ལའི་གཙོ་བོའི་ཀྱུ་པ་ཚུལ་དེ། གཙོ་བོ་སྤྲོ་གཞུགས་དང་པལ་པ་མཁྱེགས་གཞུགས་གཉིས་འབྲེལ་ནས་གཅིག་ཁྱུར་གྱི་གོང་བྱར་ཆགས་པ་ཞིག་རེད།

ཆེན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལག་ལེན་དངོས་སུ་ས་རྒྱུས་རིག་པའི་ནང་དུ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་སའི་གོ་ལའི་གཙོ་བོ་སྤྲོ་གཞུགས་དེ་རྗེ་རྒྱུང་དུ་འགོ་བཞེན་ཡོད་པ་དང་། པལ་པའི་མཁྱེགས་གཞུགས་དེ་རྗེ་ཆེར་འགོ་བཞེན་ཡོད་པར་ར་སྤོང་བྱུང་ཡོད་ལ། འདིའི་ཐོག་ནས་སའི་གོ་ལའི་གཙོ་བོ་སྤྲོ་གཞུགས་དེ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་དང་། པལ་པའི་མཁྱེགས་གཞུགས་དེ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པར་གསལ་པོར་འཕྲོད་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་པལ་པ་འཕེལ་ཞིང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རིམ་འགྱུར་གྱི་སྐབས་སུ་སྤྲོ་གཞུགས་ཡོད་པར་ཤེས་ཐུབ། ཅིས་གཞིའི་དཔང་རྟགས་སྤྲོ་གཞུགས་ལས་གསལ་བ་ལྟར་^③ བླ་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་ནང་དུ་ཆད་མཐོ་བ་ཡོད་པ་དང་པལ་པ་འཕེལ་བའི་ནང་དུ་ཆད་དམའ་བ་ཅན་གྱི་འགྲིབ་པའི་གནས་སྐབས་སུ་སྤྲོ་གཞུགས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གཙོ་བོ་སྤྲོ་གཞུགས་རིམ་པ་བཞེན་དུ་མར་འགྲིབ་པ་དང་། པལ་པའི་མཁྱེགས་གཞུགས་གང་འཆོམས་ཤིག་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པ་འདི་ནི་སའི་གོ་ལ་སྟེ་Bསྐར་འདི་ཉིད་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ནང་དུ་རྩ་བའི་འཕེལ་ཐོག་གས་ཤིག་རེད།

① རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་དང་། གཙང་པོ། མཚོ་དང་མཚོའུ། ས་འོག་གི་རྒྱ་བཅས།

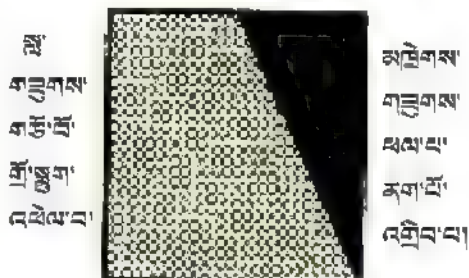
② རྒྱུ་སའི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་རི་རྒྱུད་སོགས།

③ གཙོ་བོ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོས་སའི་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་70%ཡས་མས་ཅམ་ཐིན་ཡོད་ལ་སྐམ་སས30%ཡས་མས་ཅམ་ཐིན་ཞིག་བཟུང་ཡོད་པ་རེད།

ལ། འདིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བར་སྤང་སྟོང་པའི་དབྱིངས་སུ་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་དང་པལ་པ་འཕེལ་བའི་མཁའགས་གཟུགས་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་Bསྐར་ཆེ་རྒྱ་ཆོགས་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་གནས་སྤངས་དང་། ཅ་བའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་འཕེལ་སྟོགས་ཤིག་རེད། དཔེ་རིས་34ད35ད36ད37བཅས་ལ་སྟོན།

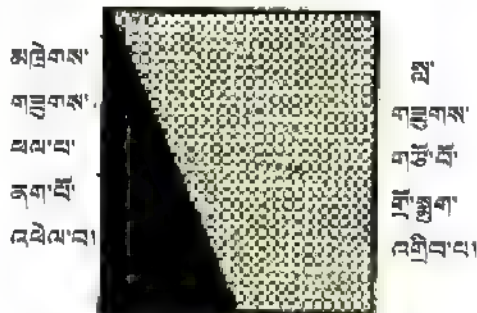
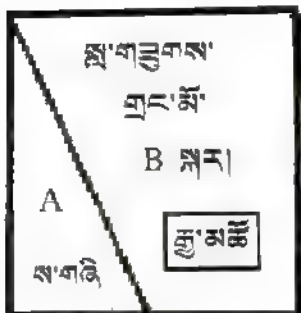
དཔེ་རིས་མོ་བཞི། B སྐར་གསར་པ་གྲུབ་ཚུལ།

དཔེ་རིས་མོ་ལྔ། ཁོ་ལ་གསར་བ།

དཔེ་རིས་མོ་བཞི། B སྐར་རྟིང་པ་གྲུབ་ཚུལ།

དཔེ་རིས་མོ་བཞི། ཁོ་ལ་རྟིང་པའི་དཔེ།

དེར་བརྟེན་དེའི་ཐོག་ནས་སའི་ཁོ་ལའི་གཙོ་བོའི་གྲུབ་ཆ་སྤྲ་གཟུགས་འགྲིབ་པ་སྟེ། དེའང་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དང་གཙང་པོ། མཚོ་དང་མཚོའུ་བཅས་རེ་རྒྱུད་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། པལ་པའི་གྲུབ་ཆ་མཁའགས་གཟུགས་ཏེ་སྐམ་ས་དང་། རི་རྒྱུད་རྒྱམས་རྒྱ་རེ་ཆེ་དང་དཔང་རེ་མཐོར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་འདིས་ཤེས་ཐུག། ཞ་རིའི་ས་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྒྱམས་ཀྱིས་བཟོ་མས་ཚིས་བྱས་པར། ཞ་མེ་རི་ཁའི་

སྤྱིང་ཆེན་ཐོག་གི་སྐམ་ས་དེ་ལ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ 159 རེ་ཆེ་རུ་འགོ་
བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེའི་ནང་དུ་རུས་མཚུངས་སུ་སྐམ་སའི་རུམ་བུ་
དབྱིན་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་བར་རུབ་འགོ་བཞིན་
ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཙང་། ཨ་རིའི་སྤྱིང་ཆེན་ཐོག་གི་སྐམ་ས་དེ་དོན་དངོས་
ལ་རེ་ལ་དབྱིན་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་0584རེ་ཆེ་རུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཨ་མེ་རི་ཁའི་
སྤྱིང་ཆེན་ཐོག་གི་སྐམ་ས་དེ་ལ་རེ་བཞིན་དུ་ཁ་སྐྱོན་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དེ་མང་ཆེ་བ་
རྒྱ་མཚོའི་གཏིང་གི་ས་གཞི་དེ་ཡར་སྐམ་ས་ལ་སྐྱོན་ཡོང་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ས་གཞི་
འདི་ཉིད་རྒྱ་མཚོའི་སྤྱིང་དུ་སྤྱིང་པའི་སྐབས་སུ་མཚོའི་གཏིང་གི་ས་གཞི་རུམ་བུ་
དང་ཕན་ཚུན་འཕྲད་དེ་མཚོ་གཏིང་གི་ས་གཞི་རུམ་བུ་དེ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྤྱིང་ཆེན་
ཀྱི་སྐམ་སའི་མཐའ་ལ་འབྱར་ནས་དེ་སྐམ་སའི་མཐའ་ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་ལ་འགྱུར་འགོ་
བཞིན་ཡོད་པ་ཅད་ཞིབ་ལས་སྐབ་ལས་ཚད་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ལས་ར་སྤྱོད་
གསལ་པོར་བྱང་འདུག

ཁ་ན་ཏའི་ཞིབ་འཇུག་པས་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ཐོག་གི་རྒྱ་
མཚོ་ཆེན་པོའི་སྐྱམས་ངོས་ཀྱི་སྐམ་ས་དེ་ལ་རེ་ལ་05245cm ཡི་ལྷུར་ཚད་ཀྱི་སྐྱོ་
འོར་སྤྱོད་ཡོང་སྐྱོན་ནས་ཡར་འཕེལ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

《ཆོན་རིག་རུས་དེབ》ནང་དུ་འཁོད་པ་ལྟར་ན། ཏོ་ལིང་ཏོ་སློབ་གྲུ་ཆེན་མོའི་
ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ས་ཚུགས་470 རྣམས་ལ་ཚད་ལེན་
དང་བརྟག་ཞིབ་བྱས་པར་རུས་རབས་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ཀྱི་སྐམ་ས་མཐོ་
རུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པའི་ཁྱོན་གྱིས་གནམ་གཤིས་དྲོད་པོར་འགྱུར་གྱི་ཡོད་པ་ཤེས་
ཡོད། ཨོ་སི་སྤྱ་ལི་ཡའི་མཉམ་འབྲེལ་ཆོན་རིག་དང་བཟོ་ལས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
ཙ་འཇུགས་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ས་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་
འཇུག་སྒྲོར་གཅིག་བྱས་པར། ལོ་ངོ་22ཀྱི་ནང་དུ་ཨོ་སི་སྤྱ་ལི་ཡ་དང་ནེ་ལུ་ཅི་ལན་
བར་གྱི་མཚོ་ཁུལ་ཞིག་དུ་མཚོའི་འོག་དུ་བབ་ཚད་སྤྱི་ལེ་ལྷའི་ས་ན་དྲོད་ཚད་
0503-0504 ཡར་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད། དྲོད་ཚད་ཤིན་དུ་
ཕྱ་བ་རེ་ཡར་འཕེལ་ནའང་རྒྱ་མཚོའི་ཚྭ་ཚད་ཉུང་དུ་འགོ་བ་དང་རྒྱ་མཚོའི་དམ་
ཚད་ལའང་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཐ་སི་མན་མཚོའི་ཐོག་གི་སྐམ་ས་ལ་

ཆ་བ་རྒྱས་པའི་དབང་གིས་2ནས་3cm ཡར་འཕེལ་བའི་རྒྱུན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཆེན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱད་ལེགས་པའི་སྒོ་ག་རིག་ཅིས་འཁོར་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱེམས་བྱས་པར། གོ་ལའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་དབྱེ་བས་རྒྱ་མཚོ་སྒོམས་པའི་ངོས་ཡར་འཕེལ་བ་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཤེས་ཡོད། ས་ཚུགས་བཞི་བརྒྱ་ཐམ་པ་བདམས་ནས་ཞིབ་སྤྲི་སྒོ་ནས་རྟོགས་ཞིབ་བྱས་པར། སྤྱི་ལོ་1920ནས་1970ལོའི་བར་གོ་ལའི་ཁྱིམ་ཡངས་ལ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་ངོས་ཀྱི་སྐྱམ་ས་དེ་དག་ཆ་སྒོམས་རེ་ལ་0ད294cm ཅམ་ཡར་འཕེལ་ཀྱི་ཡོད་པར་ཤེས་ཡོད། བོད་མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་གི་ཡུལ་འདིར་ཆེ་ཆུང་མ་ངེས་པའི་མཚོ་དང་མཚོའུ་གངས་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འགྲིབ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཁ་བའི་མཚམས་ཐིག་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་ཡར་འཕེལ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ཉེ་ཆར་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པར། སྤྱི་ལོ་1908ལོ་ནས་བཟུང་ལོ་ངོ་80ལྷག་ཅམ་ཀྱི་རིང་ལ་ཟི་ལིང་མཚོ་སྒོན་པོའི་རྒྱ་པོ་དེ་ཉ་ལམ་ 12cm མར་འགྲིབ་ཡོད་པ་དང་། མཚོའི་ཞིང་ཆེད་སྤྱི་ལོ་སྟེ་བཞི་700ཅམ་ཆུང་དུ་བྱིན་ཡོད་པར་མ་ཟད་གོ་ལའི་ངོས་ཀྱི་སྐྱམ་སའི་ཐོག་གི་གཙང་པོ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱུན་མི་ཆད་པ་བྱི་བ་དང་སྐྱམ་འགོ་གི་ཡོད་པ་ཤེས་ཡོད། ཟི་ལིང་མཚོ་སྒོན་པོའི་སྒོ་ཕྱོགས་གུང་ཉོ་རྩོང་གི་ལུང་པ་ན་ཡོད་པའི་ཆབ་ཆབ་གཙང་པོ་ལ་དཔེར་མཚོན་ན། ཡུལ་འདིར་ས་ཆོ་བྱ་རབས་གཏན་སྔོད་བྱས་པའི་རྒྱན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན། ལོ་བརྒྱུད་ཚུའི་སྒོན་ལ་གཙང་པོ་འདི་བཀལ་དུས་ཀྱི་གྲུར་བཞུད་ནས་འགོ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་ལོ་བཞི་བརྒྱའི་སྒོན་ལ་གཙང་པོ་འདིར་བཀལ་དུས་རྩར་ཆེབས་ནས་བྱིན་ཆོག་གི་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་ཆབ་ཆབ་གཙང་པོ་ནི་རྒྱ་ཡུལ་དུ་གྲམ་པ་ཐོན་ནས་དལ་འབབ་ཀྱི་རྒྱ་པོ་མཐོང་དགའ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ཟེར།

དབྱིན་རིའི་《ཉིན་རེའི་སྒོ་ག་འཕྲིན་ཆགས་པར》ནས་འཁོད་པ་ལྟར་ན། ཨ་རིའི་ཆེན་རིག་པས་འཛམ་གླིང་ཐོག་ཆེས་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་རི་བོ་ཇོ་མོ་གླང་མའི་རི་ཆེ་ལོ་རེ་བཞིན་1ད27cmམཐོ་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་དེའི་ད་ལྟའི་མཐོ་ཆེད་འདི་ནི་སྤྱི་ལོ་1953ལོའི་མཐོ་ཆེད་ལས་22ད86cmམཐོ་དུ་བྱིན་པར་ཆེད་ལེན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཉ་ལམ་ལོ་ངོ་བྱི་ 1000 ཅམ་ཀྱི་གོང་དུ་རི་བོ་ཇོ་མོ་གླང་མ་དེ་ད་རུང་ཡང་རྒྱ་

མཆོའི་འོག་ཏུ་བྱིངས་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཉིད་རྒྱན་མི་ཆད་པ་མཐོ་ཏུ་འགོ་
བཞིན་ཡོད་པའི་འཕེལ་སྤྱོད་གས་འདི་སྐབས་དེར་མུ་མཐུད་དེ་དམའ་ཏུ་འགོ་བཞིན་
ཡོད་པ་རེད། རི་ཕིན་གྱི་《དཔལ་འབྱོར་གསར་འགྱུར་》ལས་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རི་
ཕིན་གྱིས་སྟོ་མཐའི་ཀླུ་ཉེ་བལྟ་ཞིབ་ཆད་ལེན་ས་ཚུགས་བརྒྱད་ནས་རྒྱ་མཆོ་
ཆེན་པོའི་འགྱུར་སྟོག་ལ་ལྟ་ཞིབ་དང་ཆད་ལེན་བྱས་པས། སྟོ་མཐའི་སྐམ་སའི་ཉེ་
སྟོར་གྱི་མཆོ་རོས་ནམས་ཆ་སྟོ་མས་ལོ་རེ་ལ་1cmམར་འགྱིབ་བཞིན་ཡོད་པ་གསལ་
བཤད་བྱས་ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་ནས་སྟོ་མཐའི་མཆོ་རོས་མུར་ཆད་དེས་ཅན་ཞིག་གི་
ཐོག་ནས་མར་འགྱིབ་གྱི་ཡོད་པར་དཔང་པོ་བྱས་ཡོད་པ་དང་སྟོགས་གཞན་ཞིག་
ནས་གོང་གསལ་གྱི་གནད་དོན་འདི་དག་ར་གསལ་པོར་སྒྲུབ་ཡོད་པ་རེད། དཔེ་
རིས་38པར་སྟོས།

དཔེ་རིས་སྟོ་བརྒྱད། B སྐར་རྒྱུད་པའི་སྟོ་གོ་ལ།

བཟང་པོ་ འཕྲུལ་ཆེན་། རྒྱ་མཆོ་ ཤེད་ཀྱི་ཤེད་ པ།	ལུང་པོ་དཔལ་པོ་ལྟོ་།	སྟོ་མཆོ་ཆེན་པོ། འཕྲུལ་པའི་སྟོ་ འཕྲུལ་ B མཐུ་ སྟོ་ཤེད་ཀྱི་སྟོ་ ཆེན་པོ། A མཐུ་	ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།	སྟོ་ལྟོ་ རྒྱ་མཆོ་པོ་ ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ པ།
	ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།	
	ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།	
	ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།	

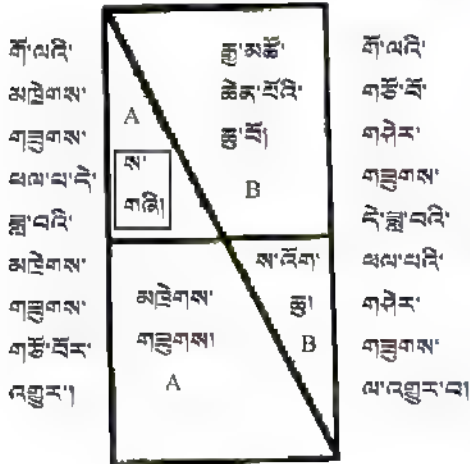
བཟང་པོ་ འཕྲུལ་ཆེན་། རྒྱ་མཆོ་ ཤེད་ཀྱི་ཤེད་ པ།	ལུང་པོ་དཔལ་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།	སྟོ་ལྟོ་ རྒྱ་མཆོ་པོ་ ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ པ།
	ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།	
	ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ཤེད་པོ་ལྟོ་།	
	ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།		ལུང་པོ་ལུང་པོ་ལྟོ་།	

གོང་དུ་དྲངས་པའི་ཡུང་འདི་དག་ནི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་གི་
 འབྲས་བུ་ཆེས་གསར་ཤོས་ཀྱིས་སའི་གོ་ལའི་གཙོ་བོའི་སྤྲ་གཟུགས་འགྲིབ་པ་སྟེ་ཆུང་
 རུ་འགོ་བ་དང་རུས་མཚུངས་སུ་ཕལ་པའི་མཁྱེན་གས་གཟུགས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་སྟེ་
 ཆེ་རུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་བདེན་དཔང་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་ལྟར་ན་ཚོད་སྟུབ་
 ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྗེས་དཔལ་གི་སྒོ་ནས་བསྟན་པའི་སའི་གོ་ལའི་རང་
 གཤེས་ཀྱི་བྱང་ཚས་ཏེ། གཙོ་བོའི་སྤྲ་གཟུགས་འགྲིབ་པ་དང་ཕལ་པའི་མཁྱེན་གས་
 གཟུགས་འཕེལ་བ་ཞེས་པ་དེ་ཙམ་བ་ནས་ཡང་དག་པ་ཞིག་རེད།

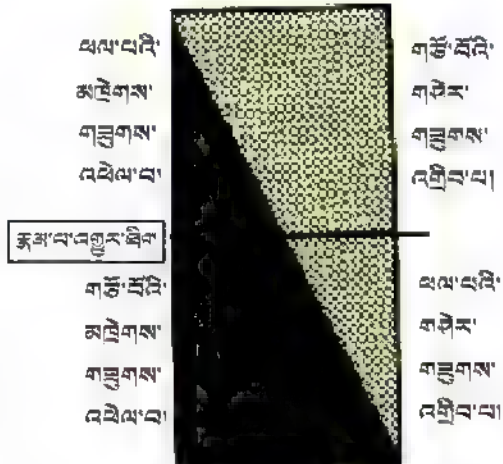
གཙོ་བོ་སྤྲ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་མཁྱེན་གས་གཟུགས་ཅན་གྱི་སའི་གོ་ལའམ་Bསྐར་
 ཆིང་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་ང་ཚོས་ངེས་པར་
 རུ་རྒྱ་སྐར་འདི་ཉིད་མ་འོངས་པར་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ཁ་སྒྲིགས་ལ་བརྟག་
 དཔུང་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། དེའང་འདི་ཉིད་མ་འོངས་པ་ན་རྒྱ་སྐར་གང་འདྲ་
 ཞིག་ལ་འགྱུར་འགོ་གི་ཡོད་པར་བརྟག་དགོས། ཚོད་སྟུབ་རིག་པའི་ཕལ་འཕེལ་
 གཙོ་འགྲིབ་མཐར་མོན་ནས་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཚས་ཉིད་ལྟར་
 ན་གོ་ལའི་གཙོ་བོའི་སྤྲ་གཟུགས་དེ་ཆོད་མཐོ་ཤོས་ནས་མར་འགྲིབ་པ་དང་རུས་
 མཚུངས་སུ་དེའི་ཕལ་པ་མཁྱེན་གས་གཟུགས་ཀྱི་ཆོད་དེ་ཆེས་དམའ་ཤོས་ནས་ཡར་
 འཕེལ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཕལ་པ་འཕེལ་ཆོད་དང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཆོད་གཉིས་
 ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ན་མང་ཁུང་འདྲ་མཉམ་རེ་ཡོད། དེ་ནས་གཙོ་བོ་འགྲིབ་སྟེ་དེའི་
 ཆོད་དམའ་ཤོས་སུ་སྟེབས་པ་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་ནས་དེའི་ཆོད་མཐོ་ཤོས་སུ་
 སྟེབས་ཤིང་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིབ་མཐར་མོན་ཏེ་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་རྣམ་པ་
 འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེའང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་
 གཟུགས་དེ་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་
 བ་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁྱེན་གས་གཟུགས་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་
 འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཉིད་མདོར་བསྟུན་ཀྱི་སྒོ་ནས་བརྗོད་ན། གཙོ་བོ་ཕལ་
 པ་ལ་འགྱུར་ཞིང་ཕལ་པ་གཙོ་བོ་ལ་འགྱུར་བ་ཞེས་ཟེར། དེ་འདྲ་བྱས་ནས་གཙོ་བོ་
 སྤྲ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་མཁྱེན་གས་གཟུགས་ཅན་Bསྐར་སའི་གོ་ལ་དེ་ཕལ་པ་སྤྲ་
 གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གས་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགོ་ཞིང་

ཡོད་པ་རེད། དཔེ་རིས་39ད40པར་སྟོན།

དཔེ་རིས་འཛིན་པུ། སའི་གོ་ལ་ལྟ་བུར་བཞུགས་པུ་
ལྟ་བུར་བཞུགས་པུ།

དཔེ་རིས་ཞིབ་ཞིབ། སའི་གོ་ལ་ལྟ་བུར་
བཞུགས་པུ་ལྟ་བུར་བཞུགས་པུ།

གོང་གསལ་འདི་དག་ནི་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་མ་འོངས་པའི་རིམ་འགྱུར་གྱི་ཁ་
སྟོན་གྱི་སྟོན་ཡིན་ཞིང་། འདིར་ང་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ནི་ཡང་དག་པ་ཞིག་
ཡིན་ངེས། མ་འོངས་པ་ན་རང་རེ་འཆོ་གནས་གྱི་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ངེས་པར་རྩ་
པལ་པ་སྤྱི་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁའ་གསལ་གཞུགས་ཅན་གྱི་སྤྱི་བའི་གོ་ལ་ལ་འགྱུར་
འགྲོ་ངེས་ཤིག་སྟེ། དེའང་Aསྐར་གསར་པ་ཞེས་ཟེར། གང་ཡིན་ཞེ་ན། གཙོ་བོ་སྤྱི་
གཞུགས་འགྲིབ་ཅིང་པལ་པའི་མཁའ་གསལ་གཞུགས་འཕེལ་བ་ཅན་གྱི་སྤྱི་སྐར་ཡོད་དོ་
ཙམ་ཐམས་ཅད་མཐར་ཐུག་ངེས་པར་རྩ་པལ་པའི་སྤྱི་གཞུགས་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་
བོ་སྤྱི་གཞུགས་འཕེལ་བ་ཅན་གྱི་སྤྱི་སྐར་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་
པ་རེད། ཚོད་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་རྩ་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་ཡང་
གཅིག་^① དང་པལ་པ་འཕེལ་བའི་ཐ་དད་བྱ་^② ཡིན་དོ་ཙམ་གི་དངོས་པོ་གང་རུང་
རུང་བ་དེ། པལ་པའི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་དེ་རང་ལྷགས་གྱིས་
པལ་པ་འགྲིབ་པའི་ཡང་གཅིག་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་ཐ་དད་བྱ་ཅན་གྱི་དངོས་

① རེའུ་མིག་ B ཡང་དབྱུགས།
② རེའུ་མིག་ A སྤྱི་བས།

པོ་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགོ་བའི་ཚུལ་བསྟན་ཡོད་པ་འདི་ནི་
 འདས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱི་ཡོངས་གྲགས་
 ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད། སལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཐེགས་གཟུགས་ཀྱི་ལག་
 ལེན་དབྱིས་ཕྱིན་བསྟར་བའི་གོ་ལའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་Aསྐར་ཆེ་ཆུང་གངས་ལས་
 འདས་པ་འདི་དག་ནི། ཁ་སང་གི་^①གཙོ་བོ་སྤྲ་གཟུགས་དང་སལ་པ་མཐེགས་
 གཟུགས་ཀྱི་སའི་གོ་ལའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་Bསྐར་དེ་རྣམ་པ་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་
 ཞིག་ཡིན། གཙོ་བོ་མཐེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ནང་དུ་སལ་
 པའི་སྤྲ་གཟུགས་གནས་ཡོད་པའ་ཚུལ་ཕྱན་གྱིས་བྲིས་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
 བསྟན་བཅོས་^②ནང་དུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ཟླ་བའི་ནང་གི་
 སལ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོའི་མཐེགས་གྲག་གྱི་གནས་གང་རུང་ཞིག་གི་ངོས་
 འོག་གཏིང་ཟབ་ས་ཞིག་ན་ཡོད་ངེས་ཡིན། གནད་དོན་འདི་ནི་ཡུན་མི་རིང་བ་ཞིག་
 གི་མ་འོངས་པ་ན་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་ཆེད་ངེས་ཡིན། སལ་པ་
 འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་
 མཐེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་དེ་ཉིད་གལ་སྲིད་སལ་པའི་སྤྲ་གཟུགས་དེ་ཆོད་
 དམའ་དྲག་པ་དང་གཙོ་བོའི་མཐེགས་གཟུགས་དེ་ཆོད་མཐོ་དྲག་པ་ཞིག་ལ་སླེབས་
 ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དེའི་དུས་སུ་སྤྲ་གཟུགས་མཐོང་བྱུང་པ་དེ་ཉ་ཅང་དཀའ་མོ་
 ཡིན་པ་སྟོམ་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་དང་ཡིན་རེད། དེ་ནི་ང་ཚོས་གཙོ་བོ་སྤྲ་
 གཟུགས་དང་སལ་པ་མཐེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་Bསྐར་འདིའི་བྱུང་ཁུངས་སྟོར་
 བརྟག་ཞིབ་བྱ་བ་ལ་འདི་ནི་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་གོ་ལའི་གནས་ཚུལ་བཤད་པ་ཞིག་
 ཀྱང་ཡིན། ཚྱོད་སྒྲུབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། གཙོ་བོ་ཡང་
 གཅིག་^③དང་སལ་པ་ཐ་དད་བྱ་^④ཡིན་དོ་ཅོག་གི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཆོང་མ་སལ་པ་
 ཐ་དད་བྱེད་དང་^⑤གཙོ་བོ་གཞི་གཅིག་^⑥པ་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་གང་ཡང་རུང་བ་དེ་

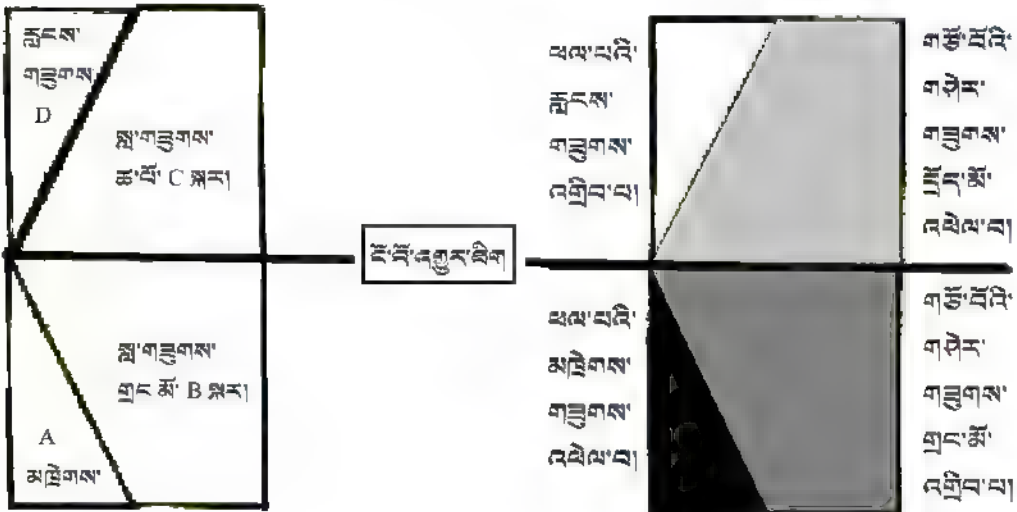
① འདས་པའི་དུས།
 ② ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པར་གསར་བཤད།
 ③ རེའུ་མིག་B ཅན།
 ④ རེའུ་མིག་A ཅན།
 ⑤ རེའུ་མིག་D གདགས།

རོ་བོ་འབྱུར་བ་ལས་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་གོ་ཚུག་ནའང་དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་པ་
 བྱི་^② ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཅིག་རེད། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
 སླ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁྱེགས་གཟུགས་གཉིས་
 གཙོ་ཕལ་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་ B སྐར་^③ འདི་ཉིད་འདིའི་ཚུན་གྱི་ཕལ་པ་འགྲིབ་
 པའི་རྒྱངས་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ C སྐར་^④ དེ་ཉིད་
 རོ་བོ་འབྱུར་བ་ལས་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་གར་ནང་བཞིན་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བར་སྒྲུང་སྟོང་པའི་དབྱིངས་སུ་གཙོ་
 བོ་སླ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་མཁྱེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ B སྐར་ཆེ་ཆེ་རྒྱང་རྒྱང་ཡོད་
 ཚད་ཐམས་ཅད་ཕལ་པ་རྒྱངས་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་ C སྐར་དེ་
 ཉིད་རོ་བོ་འབྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་ཡིན། དཔེ་རིས་41ད42 པར་སྟོན།

དཔེ་རིས་ཞིབ་ཞིན། C སྐར་ B སྐར་པ་
 འབྱུར་རྒྱུ་པ་འགྲིབ་བཞག།

དཔེ་རིས་ཞིབ་ཞིན། མིག་དམར་གྱོ་མར་
 འབྱུར་པའི་དཔེ་རིས།

- ① རེའུ་མིག་Cདབྱུགས།
- ② གཙོ་ཕལ་གོ་ཚུག་ན།
- ③ སའི་གྲོ་ལ།
- ④ མིག་དམར།

དེར་བརྟེན་གཙོ་བོ་སྤྲ་གཞུགས་དང་ཕལ་པ་མཁྱེགས་གཞུགས་ཅན་གྱི་Bསྐར་
 དེ་ཕལ་པ་རྒྱངས་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་སྤྲ་གཞུགས་ཅན་གྱི་Cསྐར་དེ་ཁ་ཕྱོགས་
 འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་མཐོང་བྱུང། བཤད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བྱས་ན་B་
 སྐར་ཏེ་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ད་ལྟའི་མིག་དམར་ཏེ་མེ་སྐར་འདི་དང་རིགས་གཅིག་
 པའི་སྟེན་གྱི་Cསྐར་ཞིག་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ད་ལྟ་ཡང་
 སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་མིག་དམར་གྱི་ལྷག་རོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་རྒྱངས་གཞུགས་ཀྱི་
 ལྷག་རོ་སྟེ་མེ་རི་དང་ས་འགྲུལ་ཡིན་ཞིང་། སྤྲ་གཞུགས་ཆ་མོའི་ལྷག་རོ་ཆུ་ཆན་དང་
 རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་དྲོད་རྒྱན་བཅས་ཡིན། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་
 མདོར་བསྟུས་ནས་བཤད་ན། རང་ཉིད་ཕལ་འཕེལ་གཙོ་འགྲིལ་གྱི་སྐབས་སུ་སྟེབས་
 ཡོད་སྟབས་མིག་དམར་ཏེ་མེ་སྐར་གྱི་ལྷག་རོ་ཆུ་ཆན་དང་། དྲོད་རྒྱན། མེ་རི། ས་
 འགྲུལ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་རིམ་བཞིན་བྱུང་ནས་མེད་པར་འགོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་
 བྱང་ཏུ་གནས་ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་གྱི་ཆོད་གཏམ་འདི་དག་ལ་ཆེས་གསར་ཤོས་ཀྱི་ཆོན་རིག་ཞིབ་
 འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་ར་སྤྲོད་བྱེད་ཆོག་སྟེ། ཨ་རིའི་བར་སྤྲོད་སྐར་
 སྤྲོད་ཁང་གི་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པས་སའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ཐོག་མའི་ལོ་ངོ་
 ཏུང་ཟུར་བརྩའི་རིང་ལ་ཕལ་ཆེར་སྟོན་མར་ང་ཚོའི་བསམ་ཆོད་ལས་ཀྱང་དྲོད་
 ཆོད་མཐོ་ཞིང་ཡོད་པ་སྟེ། སྐབས་དེར་སའི་གོ་ལའི་ངོས་ཀྱི་དྲོད་ཆོད་དེ་100°Cལས་
 མས་ཅམ་ཡོད། དེར་བརྟེན་སྐབས་དེར་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་འདི་
 ཉིད་ཕལ་ཆེ་བ་ཆུ་འཁོལ་མ་ལ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཨ་རིའི་ཆོན་རིག་པས་ཐིག་
 ལེན་གཏན་འཁེལ་བྱས་པར་ལོ་ལྟར་རྒྱ་མཚོའི་འོག་ནས་མེ་རི་ལས་བྱུང་བའི་ཨོ་
 འགྱུར་སི་ཇས་གཉིས་པའི་སྐྱ་ཆོད་དེ་ད་ལྟ་ལས་ལྷབ་ 1000 བीས་མང་གི་ཡོད་པ་
 ཇེས་དཔལ་གི་སྟོན་ནས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཨོ་འགྱུར་སི་ཇས་གཉིས་
 པ་ནི་ཁར་བོན་ཏུ་ཅང་མང་པོ་འདྲེས་པའི་ཇས་སྟུར་གྱི་དངོས་པོའི་རིགས་ཤིག་
 ཡིན་པ་མ་ཟད་དེའི་སྟེང་ཏུ་རྒྱ་མཚོའི་དྲོད་ཀྱིས་བསྐྱལ་བའི་དབང་གིས་ཨོ་འགྱུར་
 སི་ཇས་གཉིས་པ་དེ་སྟེ་ལྷན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་རྒྱ་ཇེ་མཁྱོ་གས་སུ་ཕྱིན་
 བྱས་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་ཐོག་མར་གདོད་མའི་སྟོག་གི་སྤྲོད་ཚུལ་དང་འཕེལ་

འགྱུར་གྱི་གོ་རིམ་ལ་སྐྱལ་སྐྱལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཟླ་རུ་སྟེན་གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་དང་ཚན་རིག་པ་གཞན་དག་གིས་སྟོན་སྟེགས་ནས་ལོ་ངོ་རུང་ཟུར་ཉི་ཤུའི་སྟོན་གྱི་གནམ་གཤིས་སྟོན་བརྟེན་ཞིག་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱས་པ་ལ་ས་གནིའི་ངོས་སུ་དྲོད་ཚད་མཐོ་བའི་སྐབས་སུ་ལོ་ལྟར་ཆ་སྟོམས་65ནས་80℃ཡོད་པ་མ་ཟད་ད་ལྟའི་མེ་ལྟར་ཆ་བའི་ས་ཏ་ལའི་བྱེ་ཐང་གི་ཆ་དང་དང་བཟུར་ན་དེ་ལས་ཀྱང་ཆ་དང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བསམ་གྱིན་ཡོད་པ་རེད། གནམ་གཤིས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞལ་ནས་སྟོན་ཆད་ས་གནིའི་ངོས་ཀྱི་དྲོད་ཚད་བསྟོམས་ཅིས་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྐབས་དེའི་རུས་ཀྱི་རྒྱངས་ཤུགས་མཐོན་པོ་ཡིན་པའི་སྐྱོར་ལ་བསམ་གཞིག་བྱེད་རྒྱ་བརྟེན་པ་རེད། རྒྱངས་ཤུགས་མཐོན་པོ་ཡོད་ན་དྲོད་ཚད་མཐོན་པོར་ཡོད་པ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་མཚོན་ཐུབ་ཅིས་ཟེར། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་ཚུལ་ལ་ད་ལྟའི་སྟོན་ཆགས་འདི་དག་གལ་སྟེན་ལོ་ངོ་རུང་ཟུར་ཉི་ཤུའི་སྟོན་གྱི་ཁོར་ལུག་ནང་རུ་སྟེན་ལོག་པ་དང་སྟོན་མའི་འཆི་ཁྱེན་དེ་ཆ་གཏུག་མིན་ན་དེ་དག་མང་ཆེ་བའི་འཆི་ཁྱེན་དེ་ད་ལྟའི་རྒྱངས་ཤུགས་ལས་ལྷག་བཅོ་ལྷ་མཐོ་བའི་རྒྱངས་ཤུགས་དེ་ཡིན་པར་ངེས།

གོང་རུ་བཤད་པ་འདི་དག་ལ་སྟེ་རོལ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཀྱབ་པའི་བདེན་དོན་གྱིས་མའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་གཙོ་བོ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྟོན་གཟུགས་གང་མོ་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་མཁྱེས་གཟུགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྟིང་པ་དང་ཕལ་པ་གསར་པ་གཉིས་པན་ཚུན་གཙོ་ཕལ་འཕེལ་ནས་ཀྱབ་པའི་རྒྱ་སྐར་འདི་ཉིད་སྟོན་མར་ཕལ་པ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱངས་ཤུགས་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་སྟོན་གཟུགས་ཆ་མའི་ཕལ་པ་དང་རྟིང་པ་དང་གཙོ་བོ་གསར་པ་ཅན་གྱི་Cསྐར་ཏེ་དེ་ཡང་གཙོ་ཕལ་པན་ཚུན་འཕེལ་ནས་ཀྱབ་པའི་མིག་དམར་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་དེ་ཉིད་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མཐའ་གཞུག་དེ་ཉིད་ངོས་པར་རུ་སྟེན་ཡང་ཕལ་པ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྟོན་གཟུགས་གང་མོ་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་མཁྱེས་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་རྟིང་པ་དང་གཙོ་བོ་གསར་པ་ཅན་གྱི་Aསྐར་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡང་གཙོ་ཕལ་པན་ཚུན་འཕེལ་ནས་ཀྱབ་པའི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་རིགས་ཀྱི་

རྒྱ་སྐར་ཞིག་ཡིན་པ་ར་སྟོང་གསལ་པོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་ང་ཚོས་རིགས་
 པའི་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་། ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལག་ལེན་
 དངོས་ཀྱི་ནང་ནས་ད་ལྟའི་གོ་ལ་^① འདི་ནི་སྟོན་གྱི་མིག་དམར་^② རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐར་
 ཞིག་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ཡང་ད་ལྟའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་མ་འོངས་
 པ་ན་ད་ལྟའི་ཟླ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་འདི་དང་འདྲ་བའི་Aསྐར་ཞིག་ལ་འགྱུར་དགོས་
 ཀྱི་ཡོད་པ་བདེན་དཔང་ཡང་དག་པར་བྱུང་ཅིས་ཟེར། མདོར་བཅུས་ནས་བཤད་
 བ། དེ་རིང་གི་གོ་ལ་འདི་ནི་ཁ་སང་གི་མིག་དམར་རིགས་ཀྱི་Cསྐར་ཞིག་ཡིན་ལ་
 སང་ཉིན་གྱི་ཟླ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་དང་འདྲ་བའི་Aསྐར་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

འདི་འདྲ་བྱས་ནས་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བར་སྒྲུང་སྟོང་པའི་དབྱིངས་སུ་གཙོ་
 བོ་མཁྲིགས་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྒྲ་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱ་སྐར་ཆེ་ཆེ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཡོད་
 ཚད་ཀྱི་ཡོང་ས་འགོ་ཁུངས་ཕལ་ཆེར་འདྲ་བ་ཡིན་པར་རྗེས་དཔག་བྱེད་ཆོག །

① B སྐར།

② C སྐར།

ཟླ་བའི་གོ་ལ།

ཟླ་བ་ནི་སའི་གོ་ལའི་སྤྱང་སྐར་ཁྱིམ་ཡིན། སའི་གོ་ལ་དང་ཐག་ཉེ་ཤོས་ཀྱི་སྐར་མའི་གོ་ལ་ཁྱིམ་གྱང་ཡིན། གནམ་དབྱུང་ཆེད་རམས་པ་ནམས་ཀྱིས་^① ཟླ་བའི་གོ་ལར་ཁྱིམ་འཇུག་བྱས་པའི་དབྱུང་གཞི་ཡང་ཉ་ཅང་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་རིང་ལ་མི་བཅོས་སྤྱང་སྐར་དང་མཁའ་དབྱིངས་བསྐྱར་བྱ་ནམས་བསྐྱད་མར་མཁའ་དབྱིངས་སུ་བཏང་ནས་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་ཁྱིམ་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་སློ་གསར་དུ་བྱེས་ཡོད་པ་རེད།

གཟའ་དགུང་མ་རྒྱ་སྐར་ཆེན་པོ་དགུའི་ནང་དུ་ཟླ་བ་ནི་སྤྱང་སྐར་ཨང་གཉིས་པར་བཅུས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཆངས་བྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཆད་དེ་སའི་གོ་ལའི་ཆངས་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ཉེར་བདུན་27%ཡོད་ཅིང་། དེའི་གཙོ་པོ་ལ་ཀྱི་ཆད་ལ་ 7535×10^6 ཡོད་པ་དེས་སའི་གོ་ལའི་གཙོ་པོ་ལ་ཀྱི་125% ཟེན་ཡོད། ཟླ་བའི་བོངས་ཆད་དེ་སའི་གོ་ལའི་བོངས་ཆད་ཀྱི་2%ཡོད་པ་དང་། དེའི་དམ་ཆད་ 3434g/cm ཡོད་པ་དེ་སའི་གོ་ལའི་དམ་ཆད་ཀྱི་62%ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ངོས་སུ་འཛིན་སྤྱད་ཀྱི་རྒྱས་པ་མངོན་གསལ་ཅན་མེད་ལ། མཁའ་དབྱགས་ཀྱང་པལ་ཆར་མི་སྲིད་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་ལ་འཁོར་བྱི་ངོས་སུ་ཉིན་མཚན་ཀྱི་དྲོད་ཆད་ལ་ཁྱད་པར་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་སྟེ། ཉིན་མའི་དྲོད་ཆད་དེ་ 120K ་ 150°C ལ་སླེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། མཚན་མའི་དུས་སུ་ཐིག་འོག་གི་ -150K ་ -180°C བར་འགྲིབ་འགྲོ་ཁྱེད་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་ངོས་ཀྱི་འཐེན་ཤྱགས་ཀྱི་ཟུར་ཆད་སྟོན་པ་ 162cm/s ཡོད་པ་དེ་སའི་གོ་ལའི་འཐེན་ཤྱགས་ཀྱི་ཟུར་ཆད་སྟོན་པའི་ $1/6$ ཉག་ཉག་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་སྤྱིང་དུ་འཛོགས་པའི་འཛིག་རྟེན་སྐྱོར་སྐྱོད་པ་ནམས་འགྲོ་བའི་སྐབས་སུ་གོ་མ་པ་སྟོ་སྟོ་བ་དང་། ཀླང་པས་མར་བཞི་བའི་དུས་ཤྱགས་རྒྱག་དགོས་པའི་ཆར་སྤང་ཁྱིམ་ཡོད་པ་སྟེ། སའི་གོ་ལའི་ངོས་དང་ཉག་ཉག་གོ་ཚྭ་གསལ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

① སྐར་ཅིས་པ།

ལྷ་བའི་ནང་དུ་འཐེན་ཤུགས་ཆེན་པོ་མེད་པའི་དབང་གིས་ཆ་ཡོངས་སུ་གང་
བའི་ལྷམ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཐུབ་པ་མེད་པ་གཞིག་ཐུང་ལྷམ་པོ་དང་གཞིགས་
ཐུང་ཐུང་ལེབ་མའི་རྣམ་པ་ཅན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་བའི་
དགྱིལ་འཁོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཐུང་པའི་སྐབས་སུ་ལྷ་བའི་མདུན་ངོས་དང་རྒྱབ་ངོས་
ཏི་ཆ་ཤས་གཉིས་སུ་ཐུ་ཞིང་ཡོད་ཅིང་། ས་གཞིའི་སྤྱིང་གི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་བའི་
མདུན་ངོས་མ་གཏོགས་མཐོང་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷ་བ་ནི་རང་འགྲོས་ཀྱིས་འཁོར་
ཞིང་ཡོད་ལ། རུས་མཚུངས་སུ་སའི་གོ་ལ་ལ་རྒྱང་འགྲོས་སམ་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱིས་བསྐྱར་
ཞིང་ཡོད་པ་རེད། འདིའི་རང་འགྲོས་དང་སྤྱི་འགྲོས་གཉིས་ཀྱི་རུས་ཡུན་གཅིག་པ་
སྟེ། ཏ་ལམ་ཉིན་ཉེར་བདུན་དང་། རྒྱུ་ཚོད་མདུན། སྐར་མ་43 སྐར་ཆ་11ད5བཅས་
ཡོད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་གྱུ་བ་ཚུལ་ལ་རིམ་པ་གསུམ་སྟེས་ཡོད་པ་
རེད། ལྷ་བའི་སྤྱིང་པོ་ནི་ལྷ་བའི་གྲུ་བ་ཆའི་ནང་གི་ཆེས་ནང་མ་དེ་ཡིན་ཞིང་ཏ་ལམ་
ལྷ་བའི་ངོས་འོག་ནས་སྤྱི་ལེ་1300ནས་1738བར་ཡོད་པ་རེད། མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ལྷ་
བའི་སྤྱིང་པོའི་དྲོད་ཚད་དེ་ཏ་ལམ་ 1600 °Cཅུ་ཡོད་པ་རེད་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་
དང་། ཡང་མི་ཁ་ཤས་ཤིག་གིས་ལྷ་སྤྱིང་གི་ཆ་ཤས་དེ་གྲོང་མོར་ཆགས་ཆར་བ་རེད་
བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་ཏ་ཅང་མཐུག་པ་པལ་ཆེར་ལྷ་བའི་ངོས་འོག་ནས་སྤྱི་
ལེ་150ནས་1300བར་ཅུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལྷ་བའི་གྲུ་བ་ཆའི་ནང་གི་བར་གྱི་ཆ་
ཤས་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་རིམ་བར་མ་དེ་དང་ལྷགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡིན། ལྷ་རིམ་
བར་མའི་སྤྱི་རོལ་གྱི་ཆ་ཤས་དེ་ལ་ལྷ་གོག་ཟེར་ཞིང་དེའི་མཐུག་ཚད་པལ་ཆེར་ལྷ་
བའི་ངོས་འོག་ནས་སྤྱི་ལེ་20ནས་150བར་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་རྩ་རྒྱུ་ཁྲུང་ཡན་
དང་། མཁར་གསེ། རྩོ་སྤུ་ཀྱང་ཡན་བཅས་ལས་གྲུ་བ་པ་ཞིག་རེད། ལྷ་བའི་དགྱིལ་
ལ་འཁོར་ངོས་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་ས་གཞིའི་ངོས་ཀྱི་ས་རྒྱ་གཉིས་ཅ་བ་ནས་འདྲ་གི་
མེད་དེ། ལྷ་བའི་ངོས་ལ་རྩོ་རྒྱ་མཐུག་པོས་བཀབ་ཡོད་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་གར་
འཁོར་བའི་སྤུ་མ་དང་། ཤེལ་སྤུ་སོགས་ཆག་གྲུག་གི་སྤུ་མའི་མཐུག་ཚད་སྤྱི་2ནས་
5བར་ཡོད་ཅིང་། མཐུག་ཤོས་དེ་སྤྱི་10ལ་སྟེབས་པའི་ས་རྒྱུགས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད།
རྩོ་ཆག་དུམ་སུ་དེ་དག་གིས་ལྷ་བའི་རྒྱ་མཚོ་དང་སྐམ་ས་གསལ་ལ་བྱུང་ཡོད་
ཅིང་། དེ་དག་འགའ་ཞིག་ནི་ཉིན་མཚན་ཚ་དྲོད་མི་སྟོམས་པའི་དབང་གིས་ལྷ་བའི་

ངོས་འཛོམས་ཞིག་སོང་བ་ལས་བྱུང་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་མེ་རི་འབར་གསལ་ས་
བྱུང་བ། འགའ་ཞིག་ནི་བར་སྒྲུང་ཁམས་ནས་སྐར་རྩོམ་གསལ་ས་ལས་བྱུང་ཞིག་རེད།
ཟླ་བའི་སྐམ་སའི་ངོས་སུ་རྩོད་ཅུམ་རིམ་པ་མཐུག་ཅིང་ཡོད་པ་དང་། ཟླ་བའི་མཆོ་
ངོས་སུ་རྩུང་ཆོད་སྒྲུབ་པ་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བ་ལྷང་ཟླ་འགྲུལ་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་འགྲུལ་
དེ་ས་འགྲུལ་ལས་ཁུང་གི་རེད། ཡིན་ནའང་གཏིང་ཟབ་ས་ལ་ཟླ་འགྲུལ་མང་བ་རེད།
འོན་ཀྱང་ཟླ་འགྲུལ་དེ་གང་ལྟར་ཆེ་ནའང་ལི་ཕྱི་རིམ་པ་གཉིས་པ་ལས་བཟུལ་གྱི་
མ་རེད། ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་ནང་གི་མེ་རིའི་འགྲུལ་སྒྲིབ་དེ་ལོ་ངོ་རྩུབ་སྒྲུབ་སྒྲུམ་
རྩའི་གོང་ནས་མཆོམས་འཛོག་ཆར་བ་རེད། ཡིན་ནའང་ཟླ་བའི་ངོས་སུ་མེ་རིའི་
རྩིས་ཤུལ་ད་རྩུང་ཡང་ཡོད་པ་རེད་ལ་དེའི་ནང་རྩོད་མཁར་གསེ་དེ་མངོན་གསལ་
ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་མ་ཟད་བྱབ་རྒྱ་ཡང་ཆེ་ཤོས་རེད། རྩོད་མཁར་གསེ་ནི་བྲག་གི་ཁྲོན་རྩོ་
ཞིག་རེད།

ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ངོས་སུ་ས་དོང་རྒྱུ་པོ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་མེ་རིའི་དོང་ཁ་
དང་ཉ་ཅང་འདྲ་པོ་ཡོད་ཀྱང་མེ་རིའི་དངོས་དངོས་མ་ཡིན། མེ་རིའི་དོང་ཁ་ངོ་མ་
དེ་དག་ལོ་ཟླ་ཡུན་རིང་འདས་པའི་ནང་རྩུ་ཟླ་བའི་རྩལ་མཐུག་པོས་གཤམ་ཆར་
ཡོད་པ་རེད། དོང་ཁ་རྒྱུ་པོ་དེ་དག་ནི་སྐར་རྩོམ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཁྱེན་གྱིས་
རྩུབ་ནམས་རྩུང་བཟུང་མཐོ་བར་ཆགས་སྒྲུབས་དེ་ལ་རིའི་ར་བ་ཡང་བཟུང་། རིའི་ར་བ་
ནི་མེ་རིའི་ཁ་དང་འདྲ་ཡང་དེའི་ནང་རྩུ་བ་འཁྲིགས་གྱི་མེད་ལ་མེ་རིའི་ཐལ་བ་
ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོད་མཁར་གསེ་ཡོད་པ་འདི་ནི་སྐར་མའི་གོ་ལ་རྒྱུང་རྩུ་དེ་དག་
ཟླ་བའི་ངོས་སུ་བརྩུང་བའི་ཆོ་ཟླ་གོག་གསལ་ཏེ་རྩོད་ཁྲོན་ཕྱིར་ཐོན་པ་ཞིག་ཡིན། ཟླ་
བའི་ངོས་སུ་རྩུང་དང་ཆར་པས་གཞོད་སྒྲིབ་མེད་པར་རིའི་ར་བ་འདི་དག་ཆགས་
པ་ནས་བཟུང་ད་བར་ཉམས་རྒྱུད་མེད་པ་སྤར་བཞིན་བཞུད་ཡོད་པ་རེད། སྐར་
མདའ་དང་རྒྱ་སྐར་རྒྱུང་རྩུ་དེ་དག་ཟླ་བའི་ངོས་སུ་ཉ་ཅང་ཤུགས་ཆེན་པོས་བརྟུབ་
པ་ཡིན་ན། རིའི་ར་བས་མ་ཆོད་པར་ད་རྩུང་དབྱུས་ནས་རྒྱུ་པོ་འཁོར་བའི་འཁོར་
ཡུག་རིམ་པ་མང་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་འཁྲིལ་ལམ་མཆོའི་
ནང་རྩོད་དབྱུགས་པའི་ཆོ་ཁོར་ཡུག་རིམ་པ་མང་པོ་ཅན་གྱི་རི་མོ་དོན་ཡོང་བ་དེ་
ནང་བཞིན་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལེ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཡན་གྱི་བརྟུབ་དོང་གི་

རིའི་ར་བ་བ་བྱང་སྟེ་གཤོང་སའམ་ལྷང་པ་ཆགས་འགྲོ་བཞིན་པ་གང་ལགས་ཤེ་ན།
 བན་ཚུན་བརྟུང་པ་ལས་བྱང་བའི་རྫོ་ཕྱེ་དེ་རིམ་པས་བྱ་བ་དང་། གྲང་བ། མཐེགས་
 སོ་བཅས་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་སྒྲར་ཡང་སྟོགས་བཞིན་པ་ཆག་གྲུབ་བྱང་བའི་སྟེ་མ་
 རྣམས་སྤངས་ཏེ་རིའི་ར་བ་ཆགས་ཡོང་གི་ཡོད་པས་རེད། ཏ་ཅང་སྤ་བ་དེ་དག་
 དངོས་གྲངས་རྒྱུད་བའི་དབང་གིས་དོང་གི་ནང་དུ་ལྷངས་ཏེ་ས་ངོས་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་
 ཆགས་པའི་རྒྱ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། དེ་ས་རྒྱ་འཇམ་པ་དང་ས་གཤིས་སྟོད་སོ་ཡིན་
 སྟབས་ཁོར་ཡུག་ནང་གི་བྱང་ཐང་རྣམས་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། བྱང་ཐང་འོག་གི་ས་
 རྒྱ་དེ་དག་ཏ་ཅང་རགས་པ་ཡོད་པ་རེད། དོང་རྒྱབ་རིམ་པ་དེ་ཉིད་གོང་ནས་མར་
 བཅོར་དུགས་པའི་དབང་གིས་ཏ་ཅང་སྤ་བ་ཆགས་ཡོད་པ་དེ་ལ་དངོས་གྲངས་
 རྒྱག་སོའི་གནས་ཞེས་བྲེ། གནས་དེར་དངོས་གྲངས་རྒྱག་པར་མང་བ་དང་ས་
 རྒྱུད་འཐེན་ལྷགས་དེ་ཡུལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་འདི་ལ་ཆོད་མེད་
 རྒྱག་སོའི་གནས་ཞེས་བྲེ། ད་ལྟ་ཟླ་བའི་ནང་དུ་ཆོད་མེད་རྒྱག་སོའི་གནས་མང་སོ་
 ཡོད་པ་ཆོད་ལེན་བྱས་ནས་ཤེས་ཡོད་པ་རེད།

འགྲོ་བ་མའི་རིགས་རྣམས་ཟླ་བའི་དཀྱིལ་ལ་ཁོར་ནང་དུ་འདྲེགས་མ་ཐུབ་པའི་
 རྟོན་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ས་གཞིས་ངོས་སུ་རྒྱ་མཚོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཟླ་བའི་ངོས་
 སུ་ཡང་པལ་ཆེར་རྒྱ་མཚོ་ཡོད་པ་རྗེས་དཔལ་བྱས་ནས་ཟླ་བའི་ངོས་སུ་གྲིབ་ནག་
 གི་གཟུགས་རྒྱུད་ཟད་ཆེན་སོ་ཡོད་སའི་སྟོགས་རྣམས་ལ་མཚོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོད་
 བྱས་ཡོད་པ་སྟེ་དཔེར་ན། སིམ་མཚོ་དང་། སྤུན་མཚོ། ཆར་མཚོ་སོགས་རེད། ད་
 ལྟའི་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བྱར་གཞི་བཟུང་ནས་བཤད་ན། ཟླ་བའི་མཚོ་བྲེ་བ་དེ་
 བྱི་གཤོང་ས་ཆེན་སོ་རྣམས་ཡིན་ལ་དེའི་ཉེ་སྒྲོར་ལ་རིའི་ར་བ་རྣམས་ཡོད་པ་དེ་
 དག་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་ཟད་ཆེན་སོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་སྐར་རིགས་རྒྱུད་བ་དེ་དག་དང་
 བརྟུང་པ་ལས་བྱང་བ་ཡིན་ཞིང་། རིའི་ར་བ་ཆེ་ཤོས་རྣམས་ཀྱི་ཞེང་ཆོད་ལ་སྤྱི་ལེ་
 1000ཡན་ཆད་ཡོད་པ་རེད། བཤད་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ལ་འདི་དག་ནི་རྒྱ་སྐར་ཐེངས་
 མང་བརྟུང་པའི་རྗེས་ལྷལ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ན་ཟླ་བའི་མཚོ་བྲེ་བ་དེའི་དབྱིབས་
 ཀྱང་མ་དེས་པ་སྤྲོ་ཆོགས་ཡོད་པར་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་མདུན་ངོས་ན་
 ཟླ་མཚོ་ཆེ་བའི་རིགས་30ཙམ་བྲུབ་ཡོད་ལ་ཟླ་བའི་རྒྱབ་ངོས་ན་10མ་གཏོགས་མེད།

དེ་ནི་ཟླ་བའི་མདུན་ངོས་ན་འཐེན་ཤུགས་ཅུང་ཟད་ཆེ་བའི་རྟགས་རེད།

ཟླ་བའི་དགྲིལ་འཁོར་གྱི་ངོས་སུ་ཅང་ཟད་འབྱར་དུ་ཐོན་པའི་གནས་དེ་དག་ལ་ཟླ་བའི་སྐམ་ས་ཞེས་ཟེར། དེའང་ང་ཚོས་དུས་རྒྱུན་མཐོང་བའི་ཟླ་འོད་གྱི་དཀར་མདངས་ཡོད་སའི་ཆ་ཤས་དེ་རེད། ཟླ་བའི་སྐམ་ས་ནི་རྩོག་མེས་རིས་མ་ལས་སྐབ་པ་ཞིག་ཡིན་པས་འོད་ལོག་རྒྱག་རྒྱུ་ལྷན་པ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་མདུན་ངོས་སུ་ཟླ་བའི་སྐམ་ས་དང་ཟླ་མཚོ་གཉིས་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་བྱུང་པར་ཆེན་པོ་མེད། ཟླ་བའི་རྒྱབ་ངོས་ན་ཟླ་མཚོའི་ཞིང་ཏུ་ཅང་ཆུང་ཞིང་། ཟླ་བའི་སྐམ་སའི་ཞིང་ཆོད་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཟླ་མཚོའི་འོག་གི་དངོས་གངས་དེ་ཟླ་བའི་སྐམ་སའི་འོག་ལས་མཐུག་ཆེ་ཅམ་ཡོད་པས་ཟླ་བའི་མདུན་ངོས་གྱི་དངོས་གངས་དེ་ཟླ་བའི་རྒྱབ་ངོས་ལས་ཆེ་བ་རྗེས་དཔག་གི་སྒོ་ནས་རྟོགས་སྟབས། ཟླ་བའི་མདུན་ངོས་དེ་ནམ་ཡང་སའི་གོ་ལའི་ཚྭ་གས་སུ་ཡོད་ན་ད་གཟོད་སའི་གོ་ལའི་འཐེན་ཤུགས་གྱིས་ཟླ་བའི་མདུན་རྒྱུན་བཅུགས་གཉིས་པོར་གནས་པར་བྱེད་སྟབས། ཟླ་བའི་ངོས་ན་རི་སྐལ་མེད་པའི་རི་རྒྱུད་ཡོད་པ་ནི། ཟླ་གོག་ཐོག་དུ་ཚྭ་གས་དང་ནམ་པ་མ་ངེས་པའི་འགྲལ་སྒྲོད་བྱེད་རྒྱ་མེད་པའི་དབང་གིས་རེད། བརྟུང་དོང་གི་ཉེ་སྒོར་དང་། ཁོར་ཡུག་གི་རི་བོའི་ནང་རྒྱུད་ནམས་ཐམས་ཅད་གས་སྐྱང་ཅན་གྱི་རི་རྒྱུད་ཡིན་པ་དཔེར་ན། ཤར་ཚྭ་གས་རྒྱ་མཚོའི་ཁོར་ཡུག་གི་རི་བོའི་ནང་རྒྱུད་དང་ཆར་པའི་རྒྱ་མཚོའི་ཁོར་ཡུག་གི་རི་བོའི་ནང་རྒྱུད་བཅས་ཐམས་ཅད་བྲག་རི་གཟར་པོའི་ནམ་པ་ཅན་གྱི་གས་རིམ་ཆེན་པོར་ཡོད་པའི་རི་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན། ཤར་ཚྭ་གས་རྒྱ་མཚོའི་ཉེ་འགམ་ན་ཁོ་ཏིས་ལེ་ལ་རི་རྒྱུད་ཡོད་ཅིང་། དེའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐོ་ཆོད་ལ་སྤྱི་2000ནས་4000བར་ཡོད་པ་དང་རིའི་ཆེ་མི་སྤྱི་7000ལ་སྤེབས་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཆར་པའི་རྒྱ་མཚོའི་ཉེ་འགམ་གྱི་ཨ་མིང་ཉི་རི་རྒྱུད་ནི་རིང་ཆོད་ཏུ་ལམ་སྤྱི་ལེ་1000ཅམ་ཡོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ད་དུང་ཆོད་མཐོ་ཞིང་རྒྱུད་རིང་བའི་རི་རྒྱུད་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་རེད།

ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་གི་གཏེར་ཁ་གཙོ་བོ་ལྷགས་གཏེར་ཡིན་ཞིང་། ཆོད་དཔག་བྱས་ན་པལ་ཆེར་དུན་དུང་ཕུར་4000ཅམ་ཡོད་པ་དང་ནིག་རྩས་དུན་དུང་ཕུར་300ལས་མས་ཅམ་སྐྱངས་ཡོད་ལ་ཕི་རྩས་དུན་དུང་ཕུར་100ཅམ་དང་བཟངས་རག་

དུན་དུང་ཕུར་60ཙམ་ཡོད་པ་རེད།

ཟླ་བའི་གོ་ལ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་གནོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཏུ་ཅང་ཆེ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཟླ་བ་ཉ་གང་སྟོང་ལ་གཞི་བབས་ནས་ལོ་ཐོ་བཅི་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། དེས་འཆོ་བའི་སྟོང་ལམ་དང་ཐོན་སྐྱོད་བཅས་ཀྱི་དུས་མཚམས་སྟོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བའི་གོ་ལས་ཟླ་བའི་མཆོ་འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་སྟོན་གྱི་ཡོད་པ་དང་དེ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་བར་སྤང་ཁམས་སུ་སྟོང་པའི་ས་ཚུགས་དང་པོ་ཡང་ཡིན། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་གོང་འཕེལ་དང་ཚན་རིག་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་རིན་ཐང་དེ་བས་ཀྱང་ཆེ་བ་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

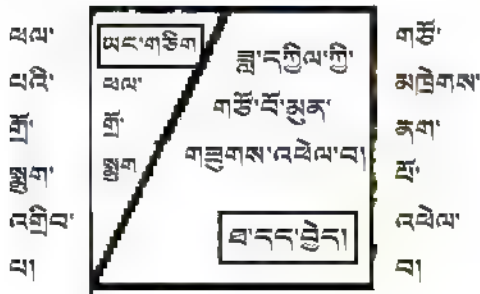
གོང་གསལ་གྱི་གནད་དོན་འདི་དག་ནི་རང་བྱུང་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་སྤྱི་དོན་རྣམས་མདོར་བསྡུས་ནས་ང་ཆོ་ལ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ངོས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་འགའ་ཞིག་སྟོན་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་ངས་འདིར་གསལ་བཤད་ཞུས་ཡས་ཤིག་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་མཆོ་དང་ཟླ་བའི་སྐམ་ས་ཟེར་སྟོལ་དེ་མ་མཐར་ཡང་ཆོད་ཐིག་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གང་ལགས་ཤེ་ན། ཕྱིས་སུ་རིམ་བཞིན་སྐམ་སོང་བ་རེད་མ་གཏོགས་འདིའི་མཆོ་ཞེས་པ་འདི་མཆོ་དངོས་གནས་ཤིག་རེད། ཡིན་ནའང་ཟླ་བའི་ནང་དུ་ད་དུང་ཡང་གཤེར་གཟུགས་གནས་ཡོད། གཤམ་ལ་ང་ཆོས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཁོངས་ཀྱི་ཚོད་སྟུབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྟོན་པ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྟོར་གྱི་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་སྟེང་བར། དེབ་འདིར་བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་ནི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྟོར་ཡིན་ཡང་སྐབས་འདིར་ལེའུ་ཐ་མའི་ནང་དུ་བཞག་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་དབྱེད་བརྗོད་བྱས་ཡོད། དཔེ་གཅིག་གིས་དོན་གསུམ་སྟོན་ཞེས་ཟེར་སྟོལ་ཡད་ཀྱང་། ང་ཆོས་འདིར་དེ་ལས་ལྷག་སྟེ་དཔེ་གསུམ་གྱི་སྟོན་པ་དོན་གཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་ན་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་དེ་བས་ཀྱང་གོ་སྐྱ་བ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད།

ཚོད་སྟུབ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྐར་མའི་གོ་ལ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཟླ་བའི་གོ་ལ་ནི་མཐའ་གཉིས་གང་དུང་གི་ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་Aསྐར་ཞིག་ཡིན། དེ་རང་ཉིད་རིམ་འཁྱར་གྱི་ཕལ་བ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་

སྐབས་སུ་ཕལ་པ་ནི་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཡང་གཅིག་གི་སྤྲ་གཟུགས་
 གང་མོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་
 གྱི་ཐ་དད་བྱའི་གང་འབྲས་མཁེགས་གཟུགས་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་སྟེ། ཕལ་པ་
 Bདང་གཙོ་བོ་Aགཉིས་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་སྐར་གཟུགས་ཤིག་ཡིན། ཡིན་ནའང་
 རོ་བོ་འགྱུར་བའི་རྗེས་གྱི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་སུ་གཙོ་བོ་
 དེ་ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གང་འབྲས་མཁེགས་གཟུགས་གྱི་ཁོངས་སུ་
 གཏོགས་པ་དང་། ཕལ་པ་དེ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཡང་དབྱུས་གྱི་སྤྲ་
 གཟུགས་གང་མོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་སྟེ། གཙོ་བོ་Aསྐར་དང་ཕལ་པ་Bསྐར་
 འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་སྐར་གཟུགས་ཤིག་ཡིན་པ་མདོར་བསྟུང་ན་Aསྐར་ཞེས་ཟེར།
 སྟོན་པ་དེ་ནི་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་རྟོག་ནག་
 གི་གཟུགས་ཅན་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ཐུན་གཟུགས་ནག་པོ་ཞིག་
 ཡིན་པ་དེ་ཁ་སྐྱོགས་མ་འགྱུར་གྱི་བར་དུ་ཁ་དོག་རྗེ་ནག་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་
 བྱི་Aསྐར་གསར་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་ནག་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་
 བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྟོག་ནག་གི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ན། དེ་ནམ་པ་མ་འགྱུར་གྱི་
 བར་དུ་ཐུན་གཟུགས་རྗེ་དྲངས་སུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་Aསྐར་རྟིང་པའི་
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་རེད། གནམ་དབྱུང་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་ཡུན་
 རིང་པོ་ཚོད་ལྷ་བྱས་པས་ཐཱ་བའི་དགྱིལ་འཁོར་གྱི་སྐར་གཟུགས་འདི་ནི་རིགས་མི་
 མ་འདིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་A
 སྐར་གྱི་ད་ལྟའི་ཐཱ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ཀྱང་སྟིང་ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་
 བའི་སྐབས་ཀྱི་ཕལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་གྱི་
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་
 བའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཁེགས་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་
 ཞིག་ཡིན་པ་གནད་འགག་འདི་ལ་ཐུག་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་བར་དུ་ང་ཚོས་ཐཱ་
 བའི་དགྱིལ་འཁོར་ངོས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་རྣམས་ལ་སྒྲུ་ཚོད་ཅམ་ཡིན་པའི་དབང་གིས།
 འདིའི་ལན་གསལ་པོར་བཤད་རྒྱ་དེ་དཀའ་མོ་ཞིག་རེད།

(དཔེ་རིས་43ད44ད45ད46པ་བཅས་ལ་སྟོན)

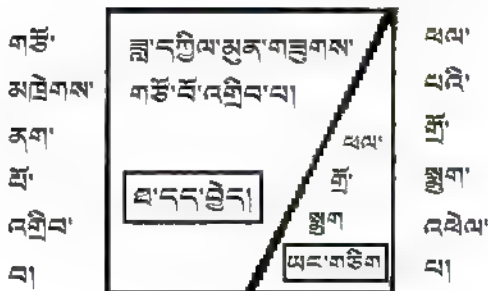
དཔེ་མི་མེ་ཞི་གཟུགས། A མཉམ་གསུམ་པའི་
བརྒྱུ་པའོ།

དཔེ་མི་མེ་ཞི་བཞི། ལྷ་པ་གསུམ་པའི་
དཔེ་མི་མེ།

དཔེ་མི་མེ་ཞི་ལྷ། A མཉམ་གསུམ་པའི་
བརྒྱུ་པའོ།

དཔེ་མི་མེ་ཞི་བཞི། ལྷ་པ་གསུམ་པའི་
དཔེ་མི་མེ།

གང་ལྟར་ཡང་ང་ཚོས་ལྷ་བའི་མོ་ལའི་གནས་སྤངས་ལ་ཚོད་དཔག་མི་འདྲ་བ་
གཉིས་བྱེད་ཚོགས་ཀྱི་རེད། དེ་ནི་ད་ལྟའི་གནས་སྤངས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ་དང་རྒྱས་
མཚུངས་སུ་ཁ་སང་གི་ཡོང་ཁུངས་དང་སང་ཉིན་གྱི་འགོ་ཁུངས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་
བཤོ་སྒྲིང་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

གལ་སྲིད་ད་ལྟའི་ལྷ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་གནས་སྤངས་འདི་ཉིད་པལ་པ་སྤྲ་
གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་རྒྱས་གསུམ་པའི་རང་བཞིན་
དང་ལྟན་པའི་Aམཉམ་ཡིན་ན་དེ་ནི་རང་གི་གྲུབ་ཆའི་པལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་དེ་ཉིད་

ཚད་མཐོ་ཤོས་ནས་མར་རིམ་བཞིན་འགྲིབ་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་དེ་ཉིད་རང་གི་གྲུབ་ཆའི་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་དེ་ཉིད་ཚད་དམའ་ཤོས་ནས་རིམ་བཞིན་ཡར་འཕེལ་གྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཕལ་པའི་སྤྲ་གཞུགས་མར་འགྲིབ་པའི་ཚད་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་ཡར་འཕེལ་བའི་ཚད་གཉིས་ཕན་ཚུན་མང་ཉུང་འདྲ་མཉམ་གྱི་འཕེལ་འགྲིབ་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཕལ་པའི་སྤྲ་གཞུགས་མར་འགྲིབ་པ་དང་གཙོ་བོའི་མཁྱེན་པ་གཞུགས་ཡར་འཕེལ་བ་སྟེ་བདག་འཕེལ་གཞན་འགྲིབ་གྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་དེ་ལ་མདོར་བསྟུན་ན། གཙོ་ཕལ་གནས་གནས་ངེས་སྟོན་ཞེས་ཟེར་ཆོག་ཕལ་པའི་སྤྲ་གཞུགས་འགྲིབ་པའི་མཐར་ཐུག་ཞིང་། གཙོ་བོའི་མཁྱེན་པ་གཞུགས་འཕེལ་བའི་མཐར་ཐུག་པ་སྟེ། དེའང་གཙོ་འཕེལ་ཕལ་འགྲིབ་མཐར་ཐུག་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། ཕལ་པ་སྤྲ་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་ཅན་དེ་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་དང་ཕལ་པ་སྤྲ་གཞུགས་ཅན་ལ་འགྱུར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་ང་ཚོས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ཕལ་པ་ཡང་དབུས་དང་གཙོ་བོ་ཐ་དད་བྱ་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་སྤྲ་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་གཉིས་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་Aསྐར་གསར་པའི་རྩ་བའི་གནས་སྟངས་དང་རིམ་བཞིན་འགྱུར་ཆུལ་གྱི་རྩ་བའི་འཕེལ་ཕྱོགས་ལ་ཚོད་དཔག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན།

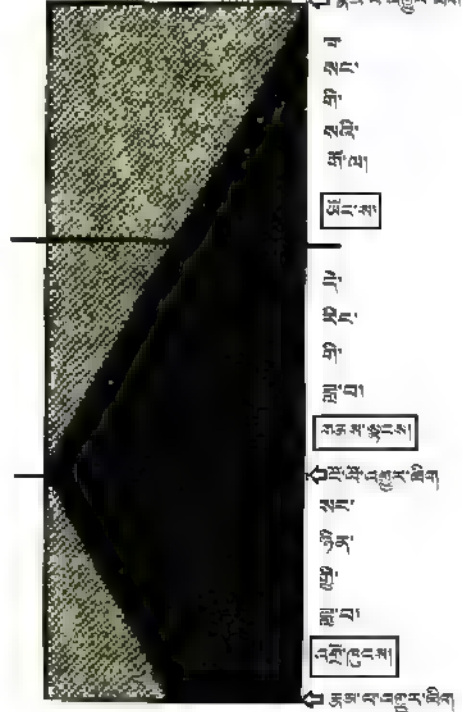
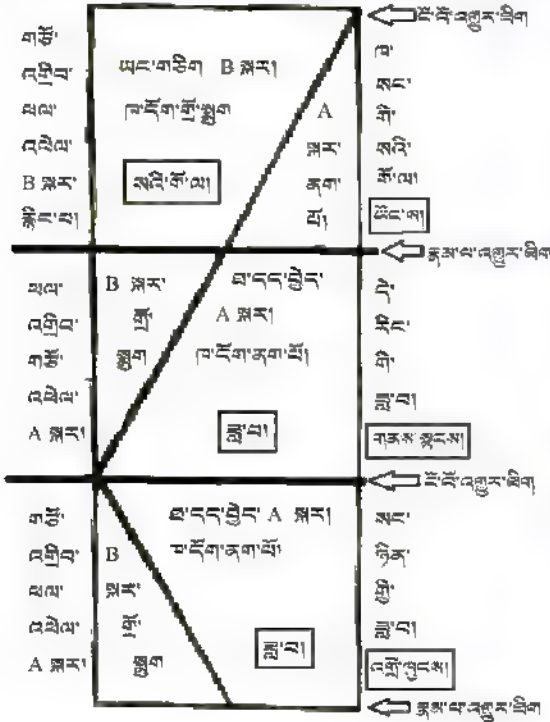
ད་ནི་ང་ཚོས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཁ་སང་གི་བྱང་ཁུངས་བརྗོད་པ་ལ། བོད་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྟངས་དེ་ཕལ་པ་སྤྲ་གཞུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་པ་གཞུགས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱས་གསར་པའི་Aསྐར་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་ནི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཡང་དབུས་ཀྱི་སྤྲ་གཞུགས་གང་མ་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་བྱའི་མཁྱེན་པ་གཞུགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་Bསྐར་རིགས་ཀྱི་སྐར་གཞུགས་(སའི་གོ་ལ) ཤིག་ལས་ནམ་པ་གྱུར་ནས་བྱང་བ་ཡིན་པར་ཚོད་མེད་ཅིག་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཕལ་པ་འང་དབུས་དང་གཙོ་བོ་ཐ་དད་བྱ་གཉིས་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་ཚད་ཚང་མ་ནི་གཙོ་བོ་ཡང་དབུས་དང་ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱ་གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོའི་ནམ་པ་འགྱུར་བ་ལས་བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་

བ་ཞིག་རེད། འདི་ལ་ཕལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་
Aསྐར་དེ་གཙོ་བོ་སྤྲ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Bསྐར་ལས་
རྣམ་པ་གྱུར་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཞིང་། འདི་ནི་འདི་འདྲའི་རིགས་ཀྱི་
སྐར་མའི་རྣམ་པ་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ལ་བྱེད་རྒྱས་
གསར་པ་ཅན་གྱི་Aསྐར་འདི་འདྲའི་རིགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱང་ཡིན།

ཕལ་པ་སྤྲ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱས་གསར་པའི་
རང་བཞིན་དང་ལྡན་པའི་Aསྐར་འདི་ཉིད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་འགྲོ་ཁུངས་སྐྱོར་ལ་
ཚོད་སྒྲུབ་ཀྱི་གཏན་ཆོག་སྤྲེལ་སྤྲོད་པའི་ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་མཐར་
གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་འགྱུར་བའ་ཆོས་ཉིད་བཤད་པ་ལྟར་ན། ཕལ་པ་འགྲིབ་
པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་དང་། གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་མཁའ་གསལ་
གཟུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་ལས་གསར་པ་དང་ལྡན་པའི་Aསྐར་འདི་ཉིད་ཕལ་འགྲིབ་
གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་རང་བྱུགས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་རང་
བཞིན་གྱི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་སྤྲ་གཟུགས་ཅན་
གྱི་Aསྐར་རྟེན་པ་ལ་ངོ་བོ་འགྱུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་ནི། རིགས་གཅིག་པའི་Aསྐར་
རྟེན་པ་ལ་ངོ་བོ་འགྱུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་ནི་རིགས་གཅིག་པའི་Aསྐར་དང་བྱེད་
རྒྱས་མི་གཅིག་པའི་Aསྐར་གསར་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་
ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་འདི་འདྲ་བའི་Aསྐར་གསར་པ་རྣམས་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་འགྲོ་
ཁུངས་ཀྱང་ཡིན། (དཔེ་རིས་47ད48ལ་ལྟོས)

དེའི་མི་མཉེན་པོ་ལྟར། གཞི་མཉེན་གྱི་མི་མཉེན་པོ་
Aལྟར་གྱི་མི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་
གཞི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་

དེའི་མི་མཉེན་པོ་ལྟར། གཞི་མཉེན་གྱི་མི་མཉེན་པོ་
ལྷ་པའི་ཁོ་ལ་མི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་
གཞི་མཉེན་པོ་མི་མཉེན་པོ་

ད་ནི་ང་ཚོས་སྤྱོད་པ་གཞན་ཞིག་ནས་དེ་ལས་སྤྱོད་པའི་ཚོང་དཔལ་ཞིག་བྱས་
ན་དེའང་ད་ལྟར་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཕལ་པ་སྤྱོད་པ་གཞན་གྱིས་
དང་གཙོ་བོ་མཐོག་པ་གཞན་གྱིས་ཅན་གྱི་Aསྤྱོད་པ་པ་དེ་མ་ཡིན་པར་གཙོ་བོ་
མཐོག་པ་གཞན་གྱིས་དང་ཕལ་པ་སྤྱོད་པ་གཞན་གྱིས་ཅན་གྱི་Aསྤྱོད་པ་པ་ཞིག་ཡིན་ན།
དེའི་བྱུང་ཚུལ་དང་འབྲེལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་བཅས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱུང་ཚོས་
ནི་ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་མཐོག་པ་གཞན་གྱིས་དེ་མཐོང་ནས་
མར་རིམ་བཞིན་འགྲིལ་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
ཕལ་པ་སྤྱོད་པ་གཞན་གྱིས་དེ་ཉིད་དམའ་ཚོད་ནས་རིམ་བཞིན་ཡར་འཕེལ་ཡོང་གི་
ཡོད་པ་རེད། གཙོ་བོ་མཐོག་པ་གཞན་གྱིས་མར་འགྲིལ་པའི་འགྲིལ་ཚོད་དང་ཕལ་

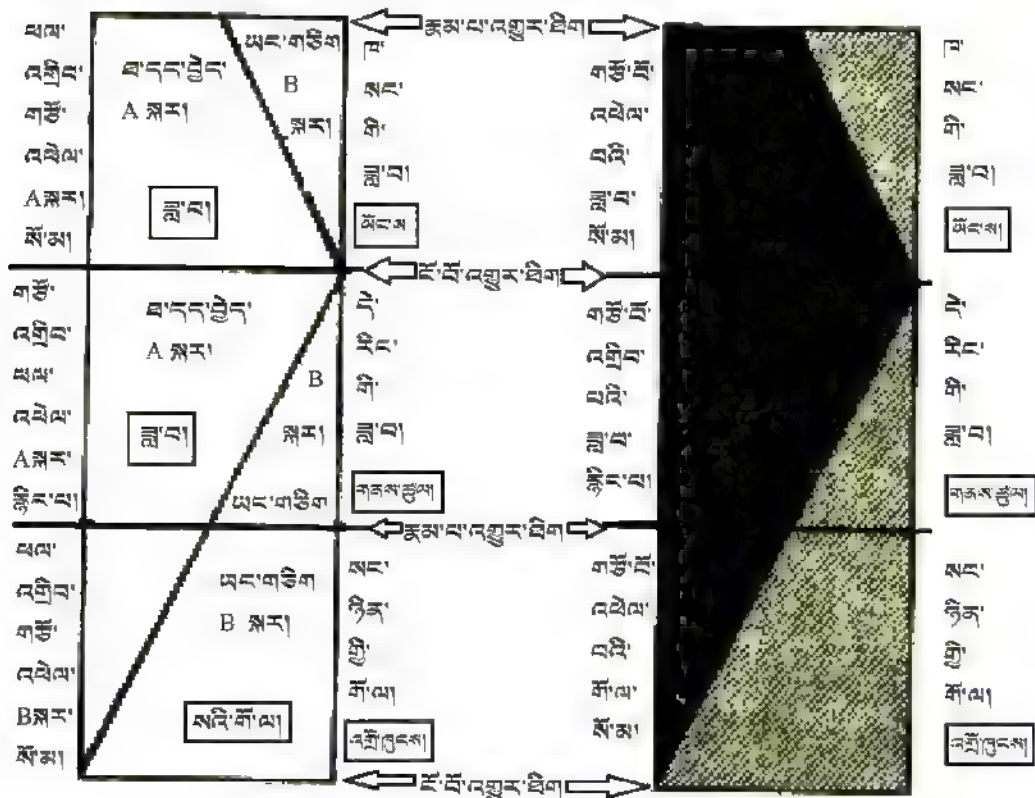
པའི་སྤྱ་གཟུགས་ཡར་འཕེལ་བའི་འཕེལ་ཚད་གཉིས་པན་ཚུན་མང་ཁུང་འདྲ་
 མཉམ་ཡིན་སྟབས། ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ངོས་ནས་རང་བཞིན་བརྟན་པོར་གནས་ཡོད་
 ཅིང་། འདི་འདྲའི་གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པའི་སྤྱ་གཟུགས་
 འཕེལ་བའི་བད་འགྲིབ་གཞན་འཕེལ་གྱི་འགྲུལ་སྒྲོད་འདི་ལ་བརྟུན་མིང་དུ་གཙུག་
 ཕལ་གཏན་གནས་ངེས་སྟོན་ཞེས་ཟེར་རུང་། གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་འགྲིབ་
 པའི་མཐར་ཐུག་ཞིང་ཕལ་པའི་སྤྱ་གཟུགས་འཕེལ་བའི་མཐར་ཐུག་པའི་ཆེ་རང་
 རྒྱགས་ཀྱིས་གཙུག་པོའི་ཕལ་པན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་བ་སྟེ། དེ་ཡང་གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་
 གཟུགས་འགྲིབ་པ་དང་ཕལ་པའི་སྤྱ་གཟུགས་འཕེལ་བ་ཅན་གྱི་གཙུག་པོའི་ཕལ་པན་ཚུན་
 འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་Aསྐར་རྟིང་པ་དེ་ཕལ་པའི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་འགྲིབ་ཅིང་
 གཙུག་པོའི་སྤྱ་གཟུགས་འཕེལ་བ་ཅན་གྱི་ཕལ་པན་ཚུན་གཙུག་པོའི་ཕལ་པ་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་
 Bསྐར་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་ད་ལྟོ་གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་
 གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྤྱ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་རྟིང་པ་འདི་ཉིད་མ་འོངས་པར་
 རང་རྒྱགས་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་ཁ་ཐོགས་སམ་འགྲོ་བྱངས་ཤིག་རེད།
 འདིའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཚོད་སྟུབ་རིག་པའི་གཞུང་དུ་བརྟན་པ་ལྟར་གཙུག་པོའི་ཐ་དད་བྱ་
 དང་ཕལ་པ་ཡང་གཅིག་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཡོད་ཚད་ཐམས་ཅད་གཙུག་པོའི་འགྲིབ་
 ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བ་མཐར་ཐོག་པའི་སྤྱ་གཟུགས་སུ་གཙུག་པོའི་ཕལ་པན་ཚུན་རྣམ་པ་
 འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱ་དང་གཙུག་པོའི་ཡང་གཅིག་ཅན་གྱི་
 དངོས་པོ་ལ་འགྱུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། མདོར་བརྟུན་ནས་བརྗོད་ན་གཙུག་པོའི་ཐ་
 དད་བྱ་ཅན་དེ་ཕལ་པ་ཐ་དད་བྱ་ཅན་ལ་འགྱུར་བ་དང་། ཕལ་པ་ཡང་གཅིག་ཅན་
 དེ་གཙུག་པོའི་ཡང་གཅིག་ཅན་ལ་འགྱུར་བའང་ཡང་ན་གཙུག་པོའི་ཕལ་པ་ལ་འགྱུར་བ་
 དང་ཕལ་པ་གཙུག་པོའི་ལ་འགྱུར་བ་སྟེ་འདི་ནི་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཡོངས་རྒྱགས་ཀྱི་
 ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན།

གོང་དུ་ང་ཆོས་ད་ལྟོ་གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྤྱ་གཟུགས་
 ཅན་གྱི་Aསྐར་རྟིང་པ་དེའི་གནས་སྟངས་དང་འགྲོ་བྱངས་རྣམས་བཤད་ཟིན་ནས་
 ད་ནི་འདི་ཉིད་སྟོན་གྱི་འབྱུང་བྱངས་བཤད་པ་ན། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཁ་སང་
 གི་དུས་དེར་འདི་ཉིད་ཕལ་པ་སྤྱ་གཟུགས་དང་གཙུག་པོའི་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཀྱི་བྱེད་

རྒྱལ་གསར་པ་ཅན་གྱི་Aསྐར་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་
 སལ་པ་འགྲིབ་པའི་ཡང་གཅིག་དང་གཅི་པོ་འཕེལ་བའི་ཐ་དད་བྱ་ཅན་གྱི་དངོས་
 པོ་གང་ཡང་རུང་བ་ཐམས་ཅད་སལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཅི་པོ་འཕེལ་བ་མཐར་མོན་
 པའི་སྐབས་སུ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་གཅི་སལ་པ་ཅན་ཚུན་ཁ་ཕྱོགས་གྱུར་ཏེ་གཅི་པོ་
 འགྲིབ་པའི་ཐ་དད་བྱ་དང་སལ་པ་འཕེལ་བའི་ཡང་གཅིག་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་
 འཁྱར་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་འདི་ནི་སལ་པ་དང་གཅི་པོ་འཕེལ་ནས་གྲུབ་པའི་དངོས་
 པོ་ཐམས་ཅད་མཐའ་གཞུག་ཁ་ཕྱོགས་གྱུར་ཏེ་གཅི་པོ་དང་སལ་པ་འཕེལ་ནས་
 གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད། དེས་ན་གཅི་པོ་མཁྲིགས་
 གཞུགས་དང་སལ་པ་སྤྲོ་གཞུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་རྒྱིང་པ་ཡོད་རིགས་ཐམས་ཅད་
 སལ་པ་སྤྲོ་གཞུགས་དང་གཅི་པོ་མཁྲིགས་གཞུགས་ཅན་Aསྐར་གསར་པ་དོ་པོ་
 འཁྱར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་ཡིན། དེར་བརྟེན་ད་ལྟོ་བྱེད་རྒྱལ་རྒྱིང་པ་ཅན་གྱི་
 Aསྐར་འདིའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཁ་སང་གི་བྱེད་རྒྱལ་གསར་པ་ཅན་གྱི་Aསྐར་དེ་དོ་
 པོ་འཁྱར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།

འདི་ནི་གཅི་པོ་མཁྲིགས་གཞུགས་དང་སལ་པ་སྤྲོ་གཞུགས་ཅན་Aསྐར་རྒྱིང་
 པའི་གནས་སྟངས་དང་ཡོང་ས་འགོ་ཁུངས་བཅས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་རྒྱ་
 འགོས་ཀྱི་དཔེ་རིས་འགྲེལ་བཤད་དང་སྤྲོ་གཞུགས་དང་མཁྲིགས་གཞུགས་རིམ་
 པར་འཁྱར་ཚུལ་མཚོན་པའི་དཔེ་རིས་བཅས་ཡིན། (དཔེ་རིས་49ད50པ་ལ་ལྟོས།)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
 अथ श्रीकृष्णार्जुनसंवादे ॥
 अथ श्रीकृष्ण उवाच ॥

[illegible][illegible]

① རིགས་གཉིས་མ་གཏོགས་ཀྱང་མེད།

② ΔA ବା ΔB ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ନାହିଁ ।

‘ཅན་གྱི་ A སྐར་རྩིང་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་པ་འདི་ནི་མ་འོངས་པ་ན་གནས་དབུང་རིག་པ་གོམ་གང་མདུན་སྟོན་གྱི་སྟོན་པ་ཡར་རྒྱས་བཏང་སྟེ་གཏན་འབེབས་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་སུ་ཞིག་རེད། མིག་སྨར་ཟླ་བའི་སྐར་གྱི་དབུང་གཞི་མི་ལྡང་བའི་དབང་གིས་འགྲེལ་བཤད་གཏན་འཁེལ་བ་ཞིག་བྱེད་དཀའ་ནའང་ང་ཚོ་ལ་མཚུགས་སྟོན་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད་པའི་གདེང་ཚིང་ཡོད་དེ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྟངས་དེ་གོང་གསལ་འདི་གཉིས་མ་གཏོགས་ཡོང་སྲིད་གྱི་མ་རེད་ལ་ད་ལྟའི་ཟླ་བ་འདི་ཉིད་འདི་གཉིས་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་བ་ཞིག་རེད། སྐབས་བྱེད་འདི་ནི་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་ཞིག་སྟེ། ང་ཚོས་ཚིང་སྐབས་རིག་པའི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཚོས་ཉིད་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་པའི་སྒྱི་འགྲོས་ལས་ཐོབ་པའི་བསྟོམས་ཚིག་ཅིག་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དང་དེ་དག་པམ་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་ནས་གནས་པ་དང་གཅིག་གྲོགས་གཅིག་གིས་བྱེད་ཚུལ་གྱི་སྐར་མའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་དང་དོན་དངོས་གྱི་དབུང་གཞི་དང་བདེན་དཔང་གཞན་དག་ལས་གསལ་བའི་ཕྱིར།

འོ་ན་ཡང་སྤྱིང་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བརྟག་དབུང་བྱེད་དགོས་པ་དང་རིགས་གཉིས་པོ་གང་གི་ཟླ་བ་ཡིན་པ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་ཤེས་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་ས་གཤིས་ཚན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་ནམ་ཞིག་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གཙོ་བོ་མཁྲིགས་གཟུགས་གྱི་སྟེང་དུ་གནས་གང་རུང་ཞིག་ལ་^① སལ་པའི་སྤྱི་གཟུགས་སམ་གཤེར་གཟུགས་ཡོད་པ་མཐོང་པ་མ་ཟད་དུས་ཡུན་རིང་པོ་དེ་ལ་ཚིང་ཞིབ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ལས་སལ་པའི་སྤྱི་གཟུགས་དེ་ཡར་འཕེལ་ཞིང་མང་དུ་འགོ་ཞིང་ཡོད་ན། ཟླ་བའི་གཙོ་གཟུགས་མཁྲིགས་གཟུགས་དེ་གང་འཚམས་ཤིག་མར་འགྲིབ་ཅིང་ཡོད་པའི་རྟགས་སུ་ངེས་པས་སུ་མཚན་དེས་ན་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་མར་འགྲིབ་པའི་སྐབས་སུ་^② སྤེབས་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། དེ་ལ་གཙོ་བོ་མཁྲིགས་གཟུགས་འགྲིབ་ཅིང་སལ་པའི་སྤྱི་གཟུགས་འཕེལ་བའི་གཙོ་སལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་པའི་Aསྐར་རྩིང་པ་

① གཙོ་Aསལ་B ཅན།

② མཐའ་གཉིས་དང་བཅས་པའི་ཉི་འོད་ལོག་མི་ཐུབ་པའི་གངས་དང་འབྲུགས་རི་སྤངས་པའི་འོག་དུ།

③ ཉམས་སྤྱད་གྱི་སྐབས།

ཞེས་ཟེར་རུང་འཕེལ་བའི་གཙུག་པོ་ཕལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་པའི་Aསྐར་རྟིང་པ་ཞེས་ཟེར་
 རུང་། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པ་གལ་སྲིད་ཚོད་ལྟ་བུས་པའི་འབྲས་བུ་ལས། ཟླ་བའི་ཐོག་གི་
 ཕལ་པའི་སླ་གཟུགས་དེ་མར་འགྲིབ་ཅིང་ཉུང་རུ་འགོ་བའི་གནས་སྐབས་ཡིན་ན་
 ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གཙུག་པོ་འོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དེ་གང་འཚམས་ཤིག་ནས་ཡར་འཕེལ་
 ཞིང་མང་རུ་འགོ་ཞིང་ཡོད་པའི་རྟགས་སུ་ངེས་པས་རྒྱ་མཚན་དེས་ན་ཟླ་བའི་གོ་
 ལ་འདི་ཉིད་ཡར་འཕེལ་བའི་^①སྐབས་སུ་སླེབས་ཡོད་པར་ཤེས་བྱུང་། དེ་ལ་ཕལ་པ་
 སླ་གཟུགས་དང་གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་ཕལ་གཙུག་པོ་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་པའི་A་
 སྐར་གསར་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཚོགས། ཁོང་རུ་བཤད་པ་
 འདི་དག་ནི་ཡང་སྟོང་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙུག་པོ་
 མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་
 སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་ཡིན་པ་དབྱེ་བ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཙུ་བའི་ཐབས་ཤེས་ཤིག་
 ཡིན།

ད་ནི་ང་ཚོས་གསལ་གསལ་ལྟར་སྟོགས་ཐོས་བྱེད་ཚོགས་སྟེ། གལ་སྲིད་ཟླ་བའི་གོ་
 ལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་དེ་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་
 གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་གསར་པ་ཡིན་ན། དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཁ་སང་གི་གཙུག་པོ་
 སླ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Bསྐར་རྟིང་པ་^②དེ་རྣམ་པ་གྱུར་
 པ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། དེའི་འགོ་ཁུངས་ནི་འདི་ཉིད་མ་ཁོངས་པ་ན་ངེས་པར་
 རུ་གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་རྟིང་པ་^③ལ་
 འབྱུར་འགོ་གི་རེད། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པ་གལ་སྲིད་ད་ལྟའི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་
 གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་རྟིང་པ་ཞིག་ཡིན་
 ན། དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་ཁ་སང་གི་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙུག་པོ་མཁའ་གསལ་
 གཟུགས་ཅན་གྱི་Aསྐར་གསར་པ་^④ དེ་ཁ་སྟོགས་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་

① གསར་སྐྱེས་གཞིན་པའི་སྐབས།
 ② དཔེར་ན་ཁའི་གོ་ལའི་རིགས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས།
 ③ ཉམས་སྤྱད་ཅན་གྱི་ཟླ་བའི་གོ་ལ།
 ④ གསར་རུ་སྐྱེས་པའི་ཟླ་བའི་གོ་ལ།

ཞིང་། དེའི་མ་འོངས་པའི་འགོ་ཁུངས་ནི་རྣམ་པ་གྱུར་པ་ལས་བྱུང་བའི་སང་ཉིན་གྱི་
ཕལ་པ་མཁུགས་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་སྤྲ་གཟུགས་ཅན་གྱི་Bསྐར་^① ལ་འགྱུར་འགོ་
གི་ཡོད་པ་རེད།

ད་ནི་གཙོ་བོའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། དེའང་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
ནང་དུ་སྤྲ་གཟུགས་གནས་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ལ་ང་ཚོས་འགྲེལ་བཤད་
བྱས་པ་འདི་ཉིད་གཏན་འཁེལ་བ་ཞིག་ཡིན། ད་ལྟའི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་གསར་
རྒྱུ་གང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ང་ཚོས་འདིར་མཐའ་གཉིས་
གང་རུང་གི་ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གྲང་འབྲས་མཁུགས་གཟུགས་དེ་
འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་དང་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་
གང་ཡིན་ནའང་འདྲ། མདོར་བསྟུས་ན་དབུས་གཉིས་གང་རུང་གི་ཡང་གཅིག་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་གྲང་མོ་དེ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་
པའང་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཕལ་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པ་ཏུ་ཅང་
གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་། དེའི་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་གོ་ཕྱོག་ནའང་རིགས་པ་
འདི་ནི་ཕྱོག་ཏུ་མེད་པའི་ཚོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན།

སྤྲ་གཟུགས་དང་མཁུགས་གཟུགས་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རང་བཞིན་ནང་གི་
འཕེལ་བ་གྱུབ་པ་མ་ཟད་ཕན་ཚུན་འདྲེས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་མཐའི་རང་བཞིན་
ཅན་གྱི་མཁུགས་གཟུགས་དེ་དབུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་དེ་ཡང་
མཐའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཁུགས་གཟུགས་ལ་འགྱུར་ཚུགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་དབུས་
ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་དེ་མཐའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྒྱངས་གཟུགས་ལ་
འགྱུར་ཚུགས་པ་མ་ཟད་མཐའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་རྒྱངས་གཟུགས་དེའང་དབུས་ཀྱི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སྤྲ་གཟུགས་ལ་འང་འགྱུར་ཚུགས་པ་ལྟར་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོས་
ཟླ་བའི་གོ་ལ་སྟེ་Aསྐར་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཀོ་སློང་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་མཁུགས་
གཟུགས་ཀྱི་Aསྐར་དེ་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་Bསྐར་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་མ་ཟད་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་Bསྐར་དེ་ཡང་མཁུགས་གཟུགས་ཀྱི་Aསྐར་དང་ཁ་བྲལ་
ཐབས་མེད་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་སྟེ། རང་རང་གི་གཙོ་གཟུགས་ནང་དུ་ཕྱོགས་

① སའི་གོ་ལའི་རིགས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས།

གཞན་གྱི་ཕལ་པའི་གཟུགས་འདྲེས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་ལ་དེ་དག་གཙོ་ཕལ་ཕན་
 ཚུན་འཕེལ་འགྱེབ་གྱི་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་དང་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་རྣམ་པ་ཕན་ཚན་
 འགྱུར་བའི་འགྲུལ་སྐྱོད་འདི་དག་ནི་རྟེན་ཚབ་གསར་མཐུད་གྱི་གཞན་འགྱེབ་
 བདག་འཕེལ་དང་བདག་འགྱེབ་གཞན་འཕེལ་གྱི་ཕན་ཚུན་ཡང་ཡང་འགྱུར་བ་
 ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཆོད་གཏམ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱེད་ཆོག རྒྱ་མཚན་འདི་
 ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་སྟེ་ A སྐར་རིགས་ཀྱི་བྱེད་རུས་མི་འདྲ་བའི་ A སྐར་
 གསར་རྟེན་གང་གི་གཟུགས་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་སླ་གཟུགས་གང་ཙམ་གནས་ཡོད་པ་
 གཏན་འཁེལ་ཡིན་པ་ནི་ཐེ་ཚོམ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་ཚོད་པ་མེད་པའི་
 མཚན་ཉིད་རིག་པའི་སྟོམ་ཆོག་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ད་ལྟོ་བར་དུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
 གཙོ་གཟུགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཆགས་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ་དེ་ཡང་གཙོ་བོ་མཁྲིགས་གཟུགས་
 ཀྱི་ཕྱི་ཀོག་གི་གནས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་གཏིང་ཟབ་ས་ཞིག་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ན་ཉི་
 འོད་གཏན་ནས་ཕྱོག་མི་ཐུབ་པའི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་འབྲུགས་རིག་དང་གངས་
 སྐྱངས་ཀྱི་འོག་དུ་ཆགས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཁིང་། འདི་ནི་མ་འོངས་པར་དུས་མི་
 རིང་བ་ཞིག་ན་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཕྱོག་དུ་བསྟོད་པའི་ས་གཤིས་ཚན་རིག་པ་རྣམས་
 ཀྱིས་ཆོད་རིག་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུའི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མཚན་ཉིད་རིག་
 པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དཔེ་ཁང་ནང་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་དང་བྱེད་
 ཐུབ་པའི་གནད་དོན་ཞིག་མིན།

ཡིན་ནའང་ཚོད་སྟུབ་རིག་པའི་ཕལ་པ་དང་གཙོ་བོའི་བར་དང་གཙོ་བོ་ནས་
 ཕལ་པའི་བར་གྱི་ཆོད་མཐོ་དམན་གྱི་ཆོས་ཉིད་ལྟར་ན། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཕལ་པའི་
 སླ་གཟུགས་ཀྱི་ཆོད་མཐོ་དམན་དེ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིམ་པའི་ཐད་ལ་ང་ཚོས་གཤམ་གྱི་
 རིགས་འདི་འདྲ་གཉིས་ཡོང་སྲིད་པ་འགྲེལ་བཤད་གསལ་པོར་བྱེད་ཆོག་གི་རེད།

① ཆོད་དཔག་བྱས་པ་དང་པོ་ལྟར་ན། གལ་སྲིད་ཕལ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙོ་
 བོ་མཁྲིགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་རུས་གསར་པ་དང་ལྟན་པའི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་^②འདི་
 ཉིད་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རྗེས་ཀྱི་ཕལ་པའི་སླ་གཟུགས་ཆོད་མཐོ་བ་དང་གཙོ་བོའི་

① ས་འོག་གི་མཚོ་དང་གཙང་པོ།

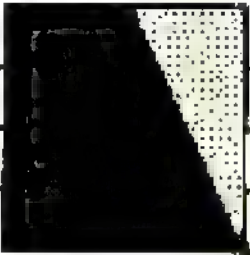
② A སྐར་གསར་པ།

མཁྱེགས་གཟུགས་ཚད་དམའ་བའི་སྐབས་སུ་སླེབས་ཡོད་པ་ཞིག་སྟེ། སལ་མང་གཙོ་བོ་ཉུང་གི་སྐབས་སུ་སླེབས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་གཉིས་པན་ཚུན་འདི་དང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་མང་ཉུང་གི་བྱུང་པར་ཏ་ཅང་སྤྱི་བའི་ནང་དུ་སླེབས་ཡོད་པས་དེའི་སྐབས་སུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་གི་སྐྱ་གཟུགས་དེ་ཉུང་བྱུང་མཐོང་སྐྱ་བ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་མིན་པ་ཟླ་བའི་གོ་ལ་དེ་ཉིད་ཁ་སྐྱོགས་པན་ཚུན་འགྱུར་རན་པའི་སྐབས་ཀྱི་སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་དམའ་བ་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་ཚད་མཐོ་བའི་སྐབས་སུ་སླེབས་པ་སྟེ། སལ་ཉུང་གཙོ་བོ་མཐོའི་སྐབས་སུ་སླེབས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། སྐྱ་གཟུགས་དང་མཁྱེགས་གཟུགས་གཉིས་མང་ཆེ་བར་འདི་ཡིན་དེ་མིན་གྱི་ཉེ་བཟུང་ཡོད་ཆུང་གི་ཚད་གཞིའི་ནང་དུ་སླེབས་ཡོད་པས། དེའི་སྐབས་སུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་གི་སྐྱ་གཟུགས་དེ་ཉུང་ཚད་མཐོང་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། (དཔེ་རིགས་51ད52པར་སྟོན་)

དཔེ་རིགས་གཞི་ག འ རྒྱུ་གཙོ་བོ་མཐོ་སྐབས་འདི་དུ་མཚན་སྟོན་མཁྱེགས་གཙོ་བོ་སལ་ཉུང་ཆུང་གི་ཚད་གཞི།

གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་དམའ་ཤོས།	གཙོ་བོ་མཐོ་སྐབས་	སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།	གཟུགས་འབྱིང་	སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།	གཟུགས་ལ།	སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས།	འབྱིང་ལ།	སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་དམའ་ཤོས།

དཔེ་རིགས་གཞི་ག ག གཙོ་བོ་མཐོ་སལ་ཉུང་ལྡན་གྱི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་ལུགས།

གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་དམའ་ཤོས།		སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།		སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།		སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་འབྱིང་ལྡན།
གཙོ་བོ་མཐོ་གཟུགས་གཟུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས།		སལ་པའི་སྐྱ་གཟུགས་ཚད་དམའ་ཤོས།

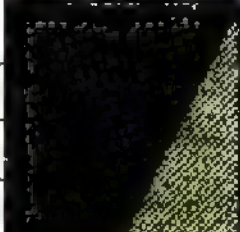
② ཚོད་དཔག་བྱས་པ་རྗེས་མ་དེ་ལྟར་དུ། གལ་སྲིད་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་

གཞུགས་དང་ཕལ་པ་སྤྲེལ་གཞུགས་ཅན་གྱི་བྱེད་ལས་རྒྱུ་ལོ་ལྷ་བའི་གོ་ལ་ འདི་
 ཉིད་ངོ་བོ་འཇུར་མ་ཐག་པའི་གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་མཐོ་ཞིང་ཕལ་པའི་
 སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་དམའ་བ་སྟེ། གཙོ་མང་ཕལ་ཁུང་གི་སྐབས་སུ་སྤྲེལ་པ་ཡོད་པ་ཞིག་
 ཡིན་ན། མཁུགས་གཞུགས་དང་སྤྲེལ་གཞུགས་གཉིས་མང་ཆེ་བར་འདི་ཡིན་དེ་མིན་
 ཉེ་བག་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ནང་དུ་སྤྲེལ་པ་ཡོད་པས་སྐབས་འདིར་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་
 རང་གི་སྤྲེལ་གཞུགས་དེ་ཉ་ཅང་མཐོང་དགའ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ལྟར་མིན་པ།
 གལ་སྲིད་དེ་ཉིད་ཆུ་མ་པ་འཇུར་རན་པའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་
 ཚད་དམའ་བ་དང་ཕལ་པའི་མཁུགས་གཞུགས་དེ་ཚད་མཐོ་བའི་སྐབས་ཉེ་གཙོ་
 ཁུང་ཕལ་མང་སྐབས་སུ་སྤྲེལ་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ན། མཁུགས་གཞུགས་དང་སྤྲེལ་
 གཞུགས་གཉིས་འདི་དང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ཉེ་བག་ཆེན་པོ་མེད་པའི་ནང་དུ་སྤྲེལ་
 ཡོད་པས་སྐབས་དེར་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་སྤྲེལ་གཞུགས་དེ་ཉ་ཅང་མཐོང་སྤྲེལ་བ་
 ཞིག་ཆགས་ཡོད། (དཔེ་རིས་53ད54པར་སྟོན།)

དཔེ་རིས་དང་གཞུགས། A རྒྱར་གཙོ་བོའི་བྱེད་ལས་རྒྱུ་ལོ་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི།

གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་མཐོ་ཞོན།	གཙོ་བོའི་	ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་དམའ་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།	མཁུགས་	ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།	གཞུགས་	ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་དམའ་ཞོན།	འབྲིང་བ།	ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་མཐོ་ཞོན།

དཔེ་རིས་དང་གཞི། ཕལ་པའི་བྱེད་ལས་རྒྱུ་ལོ་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི།

གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་མཐོ་ཞོན།		ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་དམའ་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།		ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།		ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་འབྲིང་ཞོན།
གཙོ་བོའི་མཁུགས་གཞུགས་ཚད་དམའ་ཞོན།		ཕལ་པའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཚད་མཐོ་ཞོན།

① A རྒྱར་རྒྱུ་ལོ་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་སྤྲེལ་གཞུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི།

གོང་དུ་བྱེད་ཀྱས་མི་འདྲ་བའི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་སལ་
 སལ་གཟུགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྤྲོ་གཟུགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་མང་ཁུང་གི་ཚོས་ཉིད་ལ་ཁག་
 བཅོས་ནས་བཤད་ཡོད། མདོར་ན། སལ་སྤྲོ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་
 གཟུགས་ཅན་གི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་གསར་པའང་ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་དང་
 སལ་སྤྲོ་གཟུགས་ཅན་གི་ཟླ་བའི་གོ་ལ་རྟིང་པ་སྟེ། A སྐར་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་
 ཐམས་ཅད་དོ་བོ་འཇུར་བའི་སྟོན་རྟེན་སྤྲོ་བས་པ་ན་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་ཚད་
 དམའ་ཤོས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་དེ་ཚད་མཐོ་ཤོས་སྤྲོ་བས་ཀྱི་ཡོད་པ་
 དང་ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་ཚད་མཐོ་ཤོས་དང་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་
 ཚད་དམའ་ཤོས་སྤྲོ་བས་པའི་རིམ་འཇུར་གྱི་སྐབས་སུ་དེ་གཉིས་ཀའི་སྤྲོ་གཟུགས་
 དེ་སལ་སྤྲོ་ཚད་དམའ་ཤོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྤྲོ་བས་ཡོད་པར་བརྟེན་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
 སལ་སྤྲོ་གཟུགས་དེ་ཉ་ཅང་མཐོང་དཀའ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་
 མིན་པ་དེ་ཉིད་ནམ་པ་འཇུར་བའི་སྟོན་རྟེན་སྤྲོ་བས་པའི་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་
 ཚད་མཐོ་ཤོས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་ཚད་མདའ་ཤོས་ལ་སྤྲོ་བས་པའམ་
 ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་ཚད་མདའ་ཤོས་དང་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་དེ་
 སལ་སྤྲོ་ཚད་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྤྲོ་བས་ཡོད་པས་དེར་བརྟེན་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
 སལ་སྤྲོ་གཟུགས་དེ་ཉ་ཅང་མཐོང་སྤྲོ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་
 གནས་སྐབས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་འོག་དུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་སྤྲོ་གཟུགས་དེ་
 མཐོང་དཀའ་སྤྲོ་བའི་གནད་དོན་འདི་དག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་ལས་འདི་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་
 ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་མིན། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་
 གསལ་གཟུགས་གཉིས་ཀྱི་བར་སྐད་ཚུན་མང་ཁུང་གི་བྱེད་པར་ཞིག་ཡིན་པ་ལས།
 ཟླ་བའི་ནང་དུ་སྤྲོ་གཟུགས་གནས་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་དག་
 བྱི་སྟོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྤངས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་སྐར་
 རེ་ཞིག་རྒྱུགས་སོ། །

མཇུག་བསྟོམས། ང་ཚོས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་སྟེ། A སྐར་འདི་ནི་ཡང་ན་སལ་སྤྲོ་
 གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་ཅན་གི་A སྐར་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་
 པ་དང་ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེན་གསལ་གཟུགས་དང་སལ་སྤྲོ་གཟུགས་ཅན་གི་A སྐར་

ཕྱིར་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་བེད་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ཉི་མ་དང་། མིག་དམར་། སའི་
གོ་ལ་བཅས་ལ་ཚོད་སྒྲུབ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་དེ་གསུམ་ཀ་གཙོ་བོ་འགྲིལ་
ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་སུ་སླེབས་ཡོད་པའི་མཆུག་བཞུགས་ཤིག་
ཐོབ་ཡོད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་སྐར་གསུམ་བོ་འདི་དག་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་
པའི་ཁྲ་བའི་གོ་ལ་འདི་འང་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་ཕལ་པ་སྐྱ་གཟུགས་ཅན་
གྱི་བྱེད་ལས་ལྡན་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་ཡིན་པར་རྗེས་དཔག་བྱས་ན་མི་འགྲིག་པ་གང་
ཡོད་དམ།

ང་ཚོས་ལྷ་པོའི་ལོ་ལའི་ཤུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོར་ལ་གོང་གསལ་ལྟར་ཚུད་སྐབས་ཀྱི་
 གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ང་ཚོ་
 ཟལ་པོའི་ལོ་ལའི་གནས་སྐབས་སྒོར་གྱི་གནས་འཕྲིན་རྣམས་ལ་བལྟས་ན། ཚང་
 མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། གྱི་ལོ་1959ལོར་ཨུ་རུ་སུས་ལྷ་པོའི་ལོ་ལའི་མེ་ཤུགས་འཕུར་
 མདའ་དང་པོ་བཏང་བས་ལྷ་པོའི་རྒྱལ་དོན་གྱི་སྒོག་ཡུར་གྱི་དད་དོན་པོ་རྣམས་
 གསལ་བར་བྱས་ཤིང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སའི་ལོ་ལ་ལས་གུས་ཏེ་ལྷ་པོའི་ཐོག་ཏུ་
 འགྲོ་མཁན་དང་པོ་དེ་རང་གི་མི་རིགས་དེ་གཏོང་བྱུང་བར་བྱུང་བ་རེད། གྱི་ལོ་
 1969ལོར་ཨ་མེ་རི་ཀའི་ཨང་རྟགས་11པའི་ཨ་པོ་ལོ་ལྷ་པོའི་ནང་ཏུ་འདྲོགས་ནས་
 ལྷ་པོའི་ནང་གི་དད་དོན་རྣམས་རིགས་མི་འདྲ་བའི་དཔེ་རྒྱུ་མ་བརྒྱ་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཤིག་
 བརྒྱུ་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷ་པོའི་ལོ་ལའི་ས་དང་བྲག་
 རྒྱུ་རིགས་ཀྱི་གཏོར་རྩོད་དང་རྣམས་འཁྱུར་རྒྱུ་ཆ། གནས་མཐུན་ཤུབ་ཆ། དད་དོན་ཁམས་
 ཀྱི་རོ་པོ། ལྷ་པོའི་ལོ་ལའི་ཤུབ་ཚུལ་དང་སྐབས་སོ་སོའི་རྣམ་པ་འཁྱུར་བའི་ལོ་རིམ་
 བཅས་ལ་ཐོགས་འཕུས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གོ་ཐོས་ལྟར་ན་དེའི་
 མཇུག་བསྐྱེམས་དེ་ད་རུང་ཡང་བྱུང་མེད། ཡིན་ནའང་ལྷ་པོའི་ལོ་ལའི་ནང་གི་བྲག་
 རྩོད་རྣམས་ཆ་སྒྲིམས་བྱས་ན་ལོ་རྩུང་ལྟར་46ནས་35ཡི་བར་ཕྱིན་ཡོད་པ་རྩོད་
 བྱེད་ཤུབ་ཀྱི་ཡོད་ལ་སའི་ལོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་རྟེན་པའི་ཆེས་གནའ་བོའི་རུས་ཀྱི་བྲག་རྩོད་
 རྣམས་ཀྱང་ལོ་རྩུང་ལྟར་35ལས་ཕྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད།

ལྷ་རན་སིའི་《མྱི་ཅ་ལའོ་གསར་འགྱུར་》ལས་ལོན་པ་ལྟར་ན། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
ལྷ་བ་ཆའི་ཕྱོགས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་དངོས་པོ་དང་སའི་གོ་ལའི་ལྷ་བ་ཆའི་ས་

རིམ་བར་མའི་དངོས་པོ་དེ་གཉིས་ཏུ་ཅང་འདྲ་པོ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ནང་དུ་ས་སྐྱིང་གི་ཕྱོགས་མཐུག་པོ་ཞིག་དང་བཅས་པ་ཤིན་ཏུ་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག ཨོ་སི་ཁྲུ་ལི་ཡའི་ཞིབ་འཇུག་ཆོ་ཁུང་ཞིག་གིས་སའི་གོ་ལ་དང་ཟླ་བའི་གོ་ལ་གཉིས་ཀྱི་སོ་སའི་དངོས་པོ་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁེར་རྩལ་དང་། ཉེན་རྩལ། མན་རྩལ་བཅས་པ་མ་ཆུན་གོ་བསྟར་བྱས་ནས་དེ་ནས་སའི་གོ་ལ་དང་ཟལ་བའི་གོ་ལའི་བར་པ་མ་ཆུན་གྱི་འགྲེལ་བ་འདི་འདྲ་ཞིག་གཏན་འབེབས་བྱས་འདུག །ཟླ་བའི་གོ་ལའི་དངོས་པོ་ཀྱབ་ཚུལ་ལ་འགྲེལ་བ་ཤད་བྱེད་ཐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའང་དངོས་པོ་འདི་དག་སའི་གོ་ལའི་ནང་དུ་ཀྱབ་པའི་སྐབས་སུ་གཞོན་ཤུགས་མཐར་སོན་པའི་རྩེས་སུ་ཀྱབ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་པ་ནམས་ཀྱིས་ཆོད་ལྟ་དེས་སྟོན་གྱི་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཡོང་ཁུངས་ནི་པལ་ཆེར་སྟོན་གྱི་དུས་སུ་རྒྱ་སྐར་མིག་དམར་དང་ཆེ་ཆུང་ཏུ་ལམ་མཆོངས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཞིག་སའི་གོ་ལ་དང་པ་མ་ཆུན་བརྟེན་ནས་འཐོབ་པའི་དུམ་བུ་ཞིག་སའི་གོ་ལའི་སྐྱང་སྐར་དུ་ཆགས་ཡོད་པར་འདྲ་ཞེས་པའི་དབྱེད་གཏམ་དེ་སྟན་འབྱེན་ཡོད་པ་རེད།

ང་ཆོས་ཚོད་རྒྱབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགོས་ཀྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་རྗེས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་དང་སའི་གོ་ལ་གཉིས་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་དང་རྒྱ་སྐར་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཀྱབ་ཆ་ཆ་བའི་དངོས་པོ་མཐེགས་གཟུགས་དང་སྤྱ་གཟུགས་ཡིན་པའི་རྒྱབ་བྱེད་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཆོན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ཐོག་མའི་འབྲས་བུ་ལས་རྒྱབ་བྱེད་འདི་ཉིད་ཡང་དག་ཡིན་པའི་བདེན་དཔང་ཡང་ཡང་བྱེད་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཀྱབ་ཆའི་ཆེ་ཤོས་ཁག་གཅིག་གི་དངོས་པོ་དེ་དད་དད་དད་དད་དད་དེ་བས་ཀྱང་ཁུངས་ལྷན་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་ང་ཆོས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གཟུགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་སྟེ་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་མཐེགས་གཟུགས་ཡིན་པའི་སྐར་གྱི་རྒྱབ་བྱེད་དེ་ཡང་དག་པ་ཞིག་དུ་ཕྱུར་ཡོད།

ད་ནི་ང་ཆོས་J · Nདུར་རྒྱས་བརྩམས་པའི་《ང་ཆོ་ཟླ་བའི་ནང་དུ་སྤྱིབས་པ》ཞེས་པའི་ནང་གི་ལུང་དུམ་བུ་ཞིག་དྲངས་བར། འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱིས་ནམ་ཞིག་

ན་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་འདི་ཉིད་^① ལྷ་ཆ་གང་གིས་བྱ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་འདྲུག་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
 རེད། ཐེངས་དང་པོའི་དཔེ་མཚན་གྱི་དངོས་པོ་དེ་དག་ལ་ཆོད་ཞིབ་ཐོག་མར་བྱས་
 པ་དེས་གཏན་འཁེབས་ཀྱི་ར་སྒྲོན་གང་ཡང་བྱུང་མེད་པ་མ་ཟད་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་འདི་
 ཉིད་གང་འདྲ་བྱས་ནས་ད་ལྟ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་
 རྒྱབ་སྐྱར་དང་དགག་པ་གཉིས་ཀྱི་གང་ཡང་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེའི་རྗེས་
 ལུ་དབྱེད་གཞི་སེལ་བྱུང་སྟེ་ཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་པ་ལས་མིང་ཆོག་བརྗོད་པ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ནང་ཏུ་གནས་སྐབས་གཏན་འཁེབས་བྱེད་ཆོག་པའི་མཆུག་བསྟོམས་ཤིག་
 ཐོབ་པ་ནི། སའི་གོ་ལ་དང་ལྷ་བའི་གོ་ལ་གཉིས་ལ་ཕལ་ཆེར་སྐྱ་མོང་གི་བརྒྱད་རྒྱ་
 ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ས་གཤིས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན། སྐར་མའི་གོ་ལ་གཉིས་པོ་འདི་
 ལྟ་བུའི་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་གྱི་འདྲ་མཚུངས་ཡོད་པ་ནི་སའི་གོ་ལ་དང་ལྷ་བའི་གོ་ལ་
 གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་བུ་མོ་སྐྱ་ནང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མ་བུ་
 ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་མིན་ཞེས་དང་། “དད་དད་དད་དད་ལྷ་བའི་གོ་ལ་ནི་སའི་གོ་ལ་
 ནང་བཞིན་གྱི་ངོས་ན་སྐྱ་མཁེགས་ཅན་གྱི་ཀོག་པ་ཡོད་པ་དང་ཁྱེད་མའང་ཆ་ཤས་
 ཁྱེད་མའི་ནང་ཆ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ནང་ལ་སའི་གོ་ལའི་ས་སྐྱིང་བཞིན་ཏུ་
 ཕལ་ཆེར་ཏིག་དང་ལུགས་ཚུད་ཡོད་པ་རེད། ས་གཡོའི་རྒྱབས་སྤོང་གི་འབྱུང་
 ཁུངས་ཡང་ཡིན་ཀྱང་འདྲ་ས་གཡོ་རྒྱབས་སྤོང་དེས་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་ཟིན་བྲིས་
 བརྒྱད་ནས་ཕལ་ཆེར་ལྷ་བའི་གོ་ལ་དེ་ཉིད་སྐྱ་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་
 ཚུལ་ལས་ཀྱང་སའི་གོ་ལ་དང་འདྲ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད་པ་
 རེད།

ཨ་མེ་རི་ཀའི་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་གསོལ་དཔེ་ཆོད་ལྟ་ཁང་གི་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 ཐེངས་དང་པོ་ལྷ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ནས་བྱིར་ཡོང་བའི་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་དོའི་དུམ་
 བུ་དེ་དག་ལས་གོང་གསལ་གྱི་ཐོག་མའི་མཆུག་བསྟོམས་འདི་ཐོབ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ང་
 ཆོས་ལྷ་བའི་གོ་ལ་ལ་ཆོད་རྒྱབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིགས་པ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུར་ཆ་
 མཚན་ནས་བཤད་ན། རིན་ཐང་ཏ་ཅང་ཆོན་པོ་ལྟ་བུའི་དབྱེད་གཞི་ཞིག་རེད། སའི་
 གོ་ལ་དང་ལྷ་བའི་གོ་ལ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཅི་ཕྱིར་སྐྱ་མོང་གི་བརྒྱད་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་པ་

① མ་མཐར་ཡང་ལྷིང་འཇགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ།

དང་། ཅི་ཕྱིར་འདི་ལྟ་བུའི་རི་མ་རི་བཞིན་གྱི་མཚུངས་ཆོས་ཤིག་ཡོད་ཅེ་ན། འདི་གཉིས་པོ་བྱ་མོ་ཐུན་ལྟ་བུའི་སྐར་མའི་གོ་ལ་གྲུབ་བྱེད་དངོས་རྣམས་ཀྱི་ཚ་བའི་ནམས་པ་དེ། སླ་གཟུགས་གང་མོ་དང་གང་འབྲས་མཁྱེགས་གཟུགས་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་གྲུབ་རྣམས་ཐུན་མོང་ཡིན་པའི་དབང་གིས་སོ། །དེ་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གང་ཞེ་ན། སའི་གོ་ལའི་གྲུབ་ཚུལ་ནི་སའ་པ་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་སླ་གཟུགས་སམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་སླ་གཟུགས་དང་སའ་པ་མཁྱེགས་གཟུགས་¹ ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྐར་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ཡིན་ལ་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ནི་སའ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་སམ། ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་སའ་པ་སླ་གཟུགས་² ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་མིག་དམར་དང་ཉི་མའི་དངོས་རྣམས་གྱུ་ཚུལ་དང་ཐད་དེ་ཐ་དད་རྩ་ལྱུར་པ་ཞིག་རེད། དེ་དག་ནི་ཐ་དད་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དྲོད་འབྲས་རྒྱུ་ཆོས་གཟུགས་དང་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་སླ་གཟུགས་ཆོ་མོ་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནམས་ཏེ་དེའང་མིག་དམར་ནི་སའ་པ་Dདང་གཙོ་བོ་Cའམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་Cདང་སའ་པ་Dགཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཉི་མ་ནི་སའ་པ་Cདང་གཙོ་བོ་Dའམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་Dདང་སའ་པ་Cགཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན།

འདི་ལ་ལ་ང་ཆོས་ཐོག་མར་མཇུག་བསྟོན་པའི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱེད་ཆོག་སྟེ། མོང་གསལ་ཆོན་རིག་པ་ནམས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་དང་སའི་གོ་ལ་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་རང་བཞིན་ཡོད་པར་སྐབས་བྱེད་བཞོད་པ་འདི་དག་དོན་དངོས་ལ་ང་ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྐོར་ཏེ། དེའང་སའ་པ་སླ་གཟུགས་དང་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་སའ་པ་རྟིང་པ་དང་གཙོ་བོ་གསར་པ་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་མཁྱེགས་གཟུགས་དང་སའ་པ་སླ་གཟུགས་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་རྟིང་པ་དང་སའ་པ་གསར་པ་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཚུལ་ལ་གཏན་ཆོག་སྟེ། རིག་པས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་ལ་བདེན་དཔང་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ང་ཆོས་སྐར་ཡང་《ང་ཆོ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་རྩ་སྟོབས་པ་》ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་ནང་གི་ཡུང་ཞིག་དྲངས་པ་ལ། “ཟླ་བའི་ཐོག་ལ”ཞེས་པའི་རུམ་བུ་ཞིག་གིས་འདུག་པ་

① དེའང་སའ་པ་Aདང་གཙོ་བོ་Bའམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་Bདང་སའ་པ་A།

② དེའང་སའ་པ་Bདང་གཙོ་བོ་Aའམ་ཡང་ན་གཙོ་བོ་Aདང་སའ་པ་B།

འདི་ཡིས་ང་ཚོས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྐབས་ལ་ཚུད་སྟུང་གི་གཏན་ཚིགས་རིག་
 པས་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ་ལ་རིན་ཐང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ལྟ་པའི་དབྱེད་གཞི་ཨང་དང་
 པོ་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། རྟོན་ངོ་མ་ལ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་འདྲ་དཔེ་དེ་
 གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་ཐེངས་དང་པོ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་འཛེགས་མཁན་ལྷུ་ལ་
 དབྱེད་ཆེད་རམས་པ་ནར་A་ཏང་སི་ལང་དང་ཕུ་ཅེ་ཨེ་ཏེ་ནིང་སྟེ་ཁོང་ཚོ་ཆེས་
 ཐོག་མར་ས་སྟོགས་ཤིག་ན་མར་ལྟུང་ཞིང་བབས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ནམས་
 སྟུང་མེད་སྟོག་གི་ཐོག་ནས་སྟན་ཁུ་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱས་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་དང་།
 “ས་ཚོད་དང་། ལུང་སྟོང་། སལ་ཆེར་བྱང་ཐང་ཡིན་པ་ག་ས་གལ་ལ་ས་དོང་གིས་
 གང་བའི་ངོས་ན་བྱང་ཐང་སྟེ་མའི་ཐང་ཆེན་ཞིག་གི་ཐོག་ན་ས་དོང་རྒྱ་ཆེ་རྒྱང་གི་
 ཅེ་ལྟ་ནས་ལྟ་བུའི་བར་གྱི་ཆེ་རྒྱང་མ་ངེས་སྟེ་ཚོགས་པ་མང་པོ་ཞིག་ག་ས་གལ་ལ་
 རྩལ་འདུག །རི་གདོང་ཡང་མང་པོ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་དག་ཏ་ཅང་དམའ་ཞིང་རྒྱང་
 བར་འདུག་ཅིང་། ངས་ཚོད་དཔག་བྱས་པར་མཐོ་དམན་གྱི་ཅེ་ཉི་ཤུ་ནས་སུམ་ཅུའི་
 བར་ཅམ་འདུག་ལ་དེའི་ཉེ་སྒྲོལ་གྱིས་སྟོགས་དག་ན་རྒྱ་ཆེ་རྒྱང་གི་ཅེ་གང་དོ་ཅམ་
 ཡོད་པའི་ས་དོང་སྟོང་ཕྱག་ཁ་ཤས་འདུག །ང་ཚོའི་མདུན་སྟོགས་ཀྱི་གྲི་ཅེ་དོ་ཅམ་
 འདུག །མཐའ་ནམས་ལ་རྩུར་རིས་འདུག །རི་ཞིག་མཐོང་ཐུབ་ཅིང་འདུག་པ་དེ་ནི་
 ང་ཚོའི་མདུན་གྱི་བབས་ལུལ་དང་ཉེ་ས་ཞིག་ན་འདུག” ཟླ་བའི་ས་གཞིའི་ངོས་ཀྱི་
 ཁ་དོག་ནི་སལ་ཆེར་ཁ་དོག་གང་ཡང་མི་འདུག །ཐིག་གནས་ཀྱི་སྟུང་པའི་ངོས་ནས་
 ལྟ་དབྱེད་བྱེད་ཏུས་ཁ་དོག་སྟེ་པོ་དང་དཀར་པོ་དཀར་རྒྱང་འདུག་ཅིང་། རྩུར་90
 ཐོག་ནས་ལྟ་ཏུས་སྟུག་ཞད་ཅན་གྱི་ཐལ་མདོག་ཅིག་འདུག་པ་དེ་བས་ཀྱང་ཆ་ལུ་
 མའི་བགས་པ་ཞིག་དང་འདྲ་པོར་འདུག །བྲག་རྩོའི་ཐོག་ཏུ་བྱེ་མ་རིམ་པ་གཅིག་
 གིས་གང་འདུག ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ངོས་ན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཁའ་དབྱགས་མེད་པའི་
 གནས་ཚུལ་གྱི་འོག་ཏུ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཏ་ཅང་འོད་ཆེན་པོ་ཆགས་འདུག །རྩོ་
 ཏུམ་བུ་མང་པོ་ཞིག་གི་ལུས་ཡོངས་ལ་ཁུང་བྱས་གང་འདུག །དེའི་ཏུམ་བུ་ཁ་ཤས་
 ཤིག་ནི་ལྟང་ཆོར་ནག་པོ་དང་འདྲ་པོར་འདུག །སྟེ་ངོས་ན་བྱེ་མ་ཞིབ་མོ་སྟུང་། ངས་
 ལྟ་ས་ནས་རྩོག་ཐོ་བརྒྱབ་ཆོག་གི་འདུག །དེ་ནི་དངོས་གནས་སོལ་བའི་བྱེ་མ་དང་
 འདྲ་བ་ཞིག་འདུག་པར་ངའི་རྩོག་ཞབས་དང་ལྟ་མ་ངོས་ན་རིམ་པ་སྟབ་པོ་ཞིག་

འགོས་བྱུང་། ངས་ཚུན་གང་ཅམ་ཡོད་པའི་ཆ་ཤས་ཚུང་དུ་ཞིག་དུ་མ་གཏོགས་མ་
བཞིས། འོན་ཀྱང་བྱེ་མ་དང་འདྲ་བའི་རུལ་ཕྱན་གྱི་ནང་དུ་ངའི་ལྷ་མ་གྱི་རྒྱང་རྗེས་
དང་གོ་མ་སྟབས་རྣམས་མཐོང་གི་འདུག །དེ་ནི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ས་མཐོའི་བྱེ་ཐང་དང་
འདྲ་པོ་ཞིང་འདུག །ཡིན་ནའང་དེ་དང་གཅིག་པ་མ་རེད་ཀྱང་དེ་ཉ་ཅང་མཛེས་
པོར་འདུག་ཅེས་སོགས་བྲིས་འདུག །

ཁྱོད་རང་གིས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་འདྲོགས་པའི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་རི་
བཞིན་མཚོན་པའི་སྐད་ཆ་འདི་ལ་གཅིག་ལྟོས་དང་། ཁོང་ཚོ་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་
ཚྭ་གས་གང་རུང་ཞིག་གི་ས་ཚོད་རི་སྟོང་གི་བྱེ་ཐང་ཞིག་གི་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་འདྲ་པོ་
ཞིག་ལས། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་ཡོད་པ་འདྲ་པོ་ཞིག་མི་འདུག །དེ་ཡང་ང་ཚོས་
མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནས་སྟངས་དེར་
གོ་བ་བྲངས་ན། ཤིན་མེད་མཚན་པའི་ཉམས་སྒྲུབ་གང་ཡང་མི་འཆར་བ་བཤད་
མ་དགོས་པ་རེད། མཐར་གཞུག་ང་ཚོས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་འདི་ཉིད་པལ་ཆེར་གཙོ་བོ་
མཁྱེགས་གཟུགས་དང་པལ་པ་སྟོ་གཟུགས་ཅན་གྱི་གཙོ་པལ་པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་
ཞིག་ཡིན་པ་ཁ་ཚོར་གཙོ་བོ་དེས་སུ་འདི་དང་གཙོ་བོ་སྟོ་གཟུགས་དང་པལ་པ་
མཁྱེགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་སའི་གོ་ལ་དང་འདྲ་བའི་འགྲིབ་པའི་གནས་སྟབས་ཅན་
གྱི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་པལ་པ་འཕེལ་བའི་སྟབས་སུ་སྟེབས་ཡོད་པ་ངོས་འཛིན་
བྱེད་ཐུབ་གྱི་རེད། འདི་ནི་ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་འདོད་པའི་སའི་གོ་ལ་དང་ཟླ་
བའི་གོ་ལ་གཉིས་ལ་ཐུན་མོང་གི་བརྒྱུད་རྒྱ་ཡོད་པ་དང་། ས་གཤིས་ཀྱི་ངོས་ནས་
བཤད་ན་འདི་འདྲའི་རི་མ་རི་བཞིན་གྱི་མཚུངས་ཚོས་ཡོད་པ་ལྟག་པར་དུ་འདི་ནི་
བྱ་མོ་སྟུན་གྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མ་བུའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་མིན་ཞེས་
ཟེར་ཆོག་ཅེས་པའི་སྐད་ཆ་རུམ་བུ་འདི་ནི་དེའི་རྒྱ་མཚན་ངོ་མ་དེ་བསྟན་པ་རེད།
ད་རུང་ཡང་ང་ཚོས་ལུ་མཐུད་ནས་དེ་བ་དེའི་ལུང་དྲངས་ན། “ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་
དུ་གཏོར་བཏོན་པ་”ཞེས་པའི་རུམ་བུ་དེའི་ནང་དང་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་དུ་སྟོ་
གཟུགས་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་ཚུལ་སྟོར་གྱི་ཟིན་བྲིས་འདི་དག་ནི་མི་རྣམས་ཉ་ཅང་ལ་
མཚན་དགོས་པའི་གནས་གསར་ཞིག་རེད།

“སའི་བྱེ་ཐོག་དེ་སྟོག་པ་ལ་ཚུང་བྱེད་དཀའ་མོ་ཡོད་ཚོད་འདུག །འདིར་ཉ་ཅང་

ཡ་མཆན་པ་ཞིག་ལ་འདིའི་སྤྱི་ངོས་ཏུ་ཅང་སྟེ་མོ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དཔེ་དངོས་འབྲལ་
 གྲུབ་བཟུ་ལེན་འབྲལ་ཆས་སྟོན་འདོན་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཏུ་ཅང་སྟེ་མཐེགས་ཅན་
 གྱི་ངོས་ཤིག་དང་ཐུག་སོང་། འོན་ཀྱང་རིགས་མཚུངས་པའི་ཏུ་ཅང་འབྱར་བགས་
 ཅན་གྱི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་སྒྲུང་། ངས་ཅུང་ཟད་གཏིང་ཟབ་ས་ཞིག་གི་དངོས་
 པོ་སྤྱིན་ལེན་པའི་ཆེད་དུ་ནང་སྟོང་པ་ཅན་གྱི་སྐུ་གུ་དེ་ཐོ་བས་བརྟུངས་སྟེ་ནང་དུ་
 བཅུག་པས་ཚུན་གང་དོ་ཅམ་ནང་དུ་བཅུག་ཆར་དུས་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མི་
 འདུག །དེ་བས་གཏིང་ཟབ་ཅམ་ཞིག་བཅུག་དགོས་ན་ཤུགས་ཅུང་ཟད་ཐུང་དགོས་
 པ་འདྲ་བོ་ཞིག་འདུག །སྐུ་གུ་དེ་ཚུན་བརྟུང་དགུ་ཅམ་གྱི་མཆོམས་སྒྱུར་ན་བཅུག་
 ཆར་དུས་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་གསལ། དད་དད་དུ་གུ་དེ་
 དང་པོ་བྱ་སྟེ་འགོ་ཐུབ་མ་སོང་། ངས་ཟུ་མཐུད་ནས་མར་བརྟུངས་པ་ཡིན། དེ་མར་
 ཟུག་འགོ་ཞིང་འདུག །ཡིན་ནའང་དྲང་པོར་ཟུག་ཐུབ་གྱི་མི་འདུག དད་དད་དད་དུ་
 གུ་འི་ནང་གི་དངོས་པོ་དེའི་ཁ་དོག་གསལ་པོར་འདུག །དེ་སྐུ་གུ་འི་སྟོང་པའི་ངོས་སུ་
 འབྱར་འདུག །ངར་དེ་ཚྲོན་པ་ཡིན་པའི་སྒྲུང་བ་གསལ་པོ་ཞིག་འཆར་བུང་ཞེས་
 སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཐེངས་དང་པོ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་སྟེབས་པའི་མཁའ་སྒྲོད་ལྷལ་ཞིབ་ཆེད་
 རམས་པ་ནམས་ནི་འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནམས་ལ་སྤྲ་ན་
 མེད་པའི་མཆན་སྟན་དེ་ཐོབ་དགོས་ངེས་དང་། ཁོང་ནམས་ཀྱི་དཔའ་བོའི་མཆན་
 སྟན་དེ་མི་ལུཔ་བསྐལ་བརྟུང་བར་དུ་གནས་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།
 འདིར་ང་ཆོར་དོ་སྒྲུང་དགོས་པ་ཞིག་དང་ཤེས་འདོད་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་
 ཐོག་གི་སྐུ་གཟུགས་དེ་ཉིད་དོན་ངོ་མ་ཟླ་བའི་ཚུགས་གང་ཞིག་ལ་ཡོད་པ་དང་
 སའི་འོག་གི་རིམ་པ་གང་ཅམ་ཞིག་ན་ཡོད་པའི་སྒྲུར་གྱི་གནད་དོན་དེ་ཡིན་ཞིང་།
 འགག་ཚའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གནད་དོན་འདི་ཉིད་ཐད་ལ་ང་ཆོས་ཐོག་མའི་གོ་
 རིམ་ཞིག་རྟེན་ཡོད་ཅེས་ཟེར་ཆོག ལྷལ་དཔུང་ཆེད་རམས་པ་ཏང་སི་ལང་དང་ཞི་
 ཏི་ནིང་ནམས་གཉིས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ནང་དུ་ཚུ་ཆོད་གཉིས་ལས་བསྐྱེད་མེད་ཀྱང་
 འདི་ནི་ཏུ་ཅང་བྱེད་ཐབས་དཀའ་བའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་ཁོ་ཆོས་ཟླ་བའི་
 གོ་ལའི་ངོས་ནས་གཏིང་ཆད་ལོན་པ་དེ་ཡང་ཚུན་བརྟུང་དགུ་ཅམ་ལས་མེད་ཀྱང་

དེ་ལྟ་བུའི་གཏིང་ཐུང་ས་ཞིག་གི་ས་འོག་ཏུ་འབྱར་བཀ་ཅན་གྱི་དོངས་པོ་ཡོད་པ་
 དང་། ད་ཅུང་སྐྱུ་གུའི་ནང་ཏུ་དངོས་པོ་ཁ་དོག་སྐྱུག་པོ་ཅན་ཡོད་པ་དེ་སྐྱུ་གུའི་
 སྟོང་པའི་ངོས་སུ་འབྱར་ཡོད་པ་བཅས་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་ངར་དེ་ཚློན་པ་ཡིན་
 པའི་སྤང་བ་གསལ་པོ་ཞིག་འཆར་བྱུང་ཞེས་པ་བཅས་ཀྱི་དོན་དེ་ཡིན་ན། སྤང་ཚུལ་
 དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག །གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ནས་གལ་
 སྲིད་ཐུར་དབྱེད་ཆེད་རམས་པ་དེ་རྣམས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་དུས་ཡུན་རིང་
 ཅུམ་ཞིག་བསྐྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་དང་དེ་ལས་གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་བཞོ་ཐུབ་པ་ཞིག་
 བྱུང་ན། དེ་བས་ཀྱང་མི་རྣམས་ཉ་ཅས་དགོས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་དབྱེད་གཞི་མཐོང་
 ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་མ་རེད་པས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་ཐེངས་དང་པོའི་ཆ་དོང་
 ཞིག་བཞོ་རྒྱུའི་བསམ་སྒྲོ་འཁོར་གྱི་མ་རེད་པས། ཚན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁ་ལོ་བ་
 མེད་པའི་མཁའ་གཟིངས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པའི་པར་དེའི་ནང་ཏུ་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་གནམ་
 ཐིག་དམར་པོའི་འབྲེད་ཐིག་གི་སྒྲོགས་ན་ཁོད་སྟོམས་པོའི་ས་སྒྲོགས་ཁག་ལྔ་
 བདམས་ནས་དེའི་སྒྲོགས་གཅིག་གི་མིང་ལ་ལྷིང་འཇགས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་།
 དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་བསྐྱར་སྐྱེད་པ་རྣམས་ཟླ་བའི་ཐོག་ཏུ་འཇོགས་ཏེ་མར་བབས་
 སར་བདམས་ཡོད་པ་རེད། གོང་ཏུ་བཤད་པའི་ཐོག་མར་བསྐྱེད་ལེན་བྱས་པའི་རྗེས་
 རྒྱལ་དག་ལ་བལྟས་ན། ལྷིང་འཇགས་རྒྱ་མཚོ་ནི་ཕལ་ཆེར་ཉག་ཉག་ཟླ་བའི་ལའི་
 འོས་འོག་གི་སྐྱ་གཟུགས་ཡོད་པའི་གནས་རྣམས་ལས་དེ་གཅིག་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་
 བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱ་མཚན་ངེས་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། པར་ནང་ཏུ་དོད་པའི་རྣམ་པ་ལ་
 བལྟས་ན། ལྷིང་འཇགས་རྒྱ་མཚོ་ནི་ཕལ་ཆེར་རྒྱ་མཚོ་འཕ་གཅང་པོ་གང་ཏུང་ཞིག་
 རིམ་བཞིན་སྐྱམ་སོང་བའི་རྗེས་རྒྱལ་ཡིན་པ་མ་ཟད་འདི་འདྲ་བའི་ས་སྒྲོགས་ཀྱིས་
 འོག་གི་རྒྱུའི་གནས་དེ་སའི་འོག་རིམ་གྱི་མཐོ་ས་ཞིག་གི་གནས་བ་ན་བར་ཏུ་ཉག་
 པར་གནས་ཀྱི་རེད། ཆོད་དཔག་འདི་ནི་མ་འོངས་པ་ན་ཚན་རིག་པ་རྣམས་སྤར་
 ཡང་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་ཏུ་འཇོགས་ནས་བཞོ་ཐུག་བཅུད་ཞིབ་བྱས་ནས་ང་ཚོ་ལ་
 འགྲེལ་བཤད་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱེད་ཡོང་གི་རེད། དེའང་ཟླ་བའི་ཐོག་ཏུ་སྐྱ་
 གཟུགས་ཡོད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་མ་ཡིན་པ་སྐྱ་གཟུགས་དེ་གནས་གང་ཏུ་ཡོད་
 པའི་སྐྱར་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ཡོང་གི་རེད། ཚན་རིག་གིས་རྟོག་པ་རྣམས་ནི་དུས་

རྒྱན་ང་ཚོའི་རང་སྤང་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་སྟེ། དཔེར་ན། མི་ལྟར་ཚ་བའི་རྩ་
རྩ་ལའི་བྱེ་ཐང་ཆེན་མོ་ནང་དུ་ལོ་རྒྱལ་པོར་མི་ལྟར་ཚ་ཞིང་སྤྲོད་དང་ཆར་པ་ཉུང་
བ་དེའང་ཆར་པ་ཉུང་ཟེན་ཅམ་བབས་ནའང་ལམ་སང་མི་ལྟར་ཚ་བའི་དྲོད་ཚད་
ཀྱིས་འཐག་ནས་སྐམ་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་མི་རྣམས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུ་
དུ་གནས་དེའི་སའི་འོག་དུ་རྒྱུ་འབྱུང་ཁུངས་ལུན་སུམ་ཚོགས་པོ་ཞིག་མེད་པར་
བསམ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱིས་ཉེ་ཆར་རྩ་རྩ་ལའི་བྱེ་
ཐང་ཆེན་མོའི་འོག་དུ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་གནས་ཡོད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་འདུག་
ས་འོག་དུ་རྒྱ་གསོག་པའི་ཚད་དེ་རྩ་ལམ་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་བ་འབུམ་གཅིག་དང་ཁྲི་ལྔ་
ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། སྤྲོད་ཀྱི་འཇར་མན་རྒྱལ་ལུན་མཉམ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་
ཁབ་དང་ཆེ་ཆུང་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཟབ་ཚད་ལ་སྤྱི་600ཅམ་ཡོད་
པའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། སའི་འོག་གི་རྒྱ་འདི་དག་དམིགས་གསལ་གྱི་གནས་
ཡུལ་ནི། གནའ་གདོད་མའི་དུས་ནས་སྤིད་པའི་ས་འོག་གི་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་
ཕྱོགས་བཞི་ན་པལ་ཆེར་ཆ་ཁ་སྤོན་འཇུག་ས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཞིབ་གསལ་སྤྱི་ལོ་
1993ལོའི་ཟླ་9པའི་ཆེས་18ཉིན་གྱི་འཇར་མན་《ཚན་རིག་ཚགས་པར་》ནང་དུ་
བཞོད་པ་དེར་ལྟོས།

ང་ཚོས་ཐཱ་བའི་གོ་ལ་སྟེ་Aསྐར་འདི་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྤངས་དང་འོང་ས་འགྲོ་
ཁུངས་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཚོད་རྒྱབ་རིགས་པའི་སྐོར་ནས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་དང་
ཐེངས་དང་པོ་དགོས་ངེས་ཀྱི་རིགས་པས་བསྐྱབས་པ་རྣམས་རེ་ཞིག་འདི་ཅུ་མཇུག་
རྫོགས་སོ། །

མཁུག་བཞུགས།

ཚུད་སྐྱབ་རིག་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་ལྷུ་གི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ནང་དུ་གནས་པའི་རང་
 རྒྱལ་གྱིས་འབྲེལ་བ་དང་། རྟེན་ཏུ་མེད་པའི་རང་ཉིད་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཁ་སྐྱོགས་
 བཅས་སྟོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཚན་རིག་དེ་གསལ་བར་སྟོན་བྱེད་ཅིག་
 རེད། གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱབ་ཚུལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་
 དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཚོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་དབང་གིས་
 ཚུད་སྐྱབ་རིག་པས་མ་ཐིག་པ་མེད་པ་དང་ཚུད་སྐྱབ་རིག་པ་མི་འཕྲོད་པ་མེད་
 ཅིས་ཁས་ལེན་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། འདི་ནི་འཛིག་རྟེན་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཡས་དང་
 འཛིག་རྟེན་སྐྱར་བཞོད་བྱེད་པར་རྣམ་པ་བྲི་དང་ལྟན་པའི་ལྡུ་མིག་ཅིག་ཡིན་
 ཞེས་ཁས་ལེན་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་དཔེ་ཆ་འདི་ཉིད་འབྲི་བའི་སྐབས་སུ་ལྡུ་
 མིག་འདི་ཉིད་བེད་སྤྱོད་བྱས་ནས་སྟོང་པོ་མདོར་བསྐྱས་ཏེ་མཐའ་གཞན་ཞིག་གི་
 ཉི་མ་སྟེ་ D སྐར་གཉིས་བར་གྱི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད་པ་
 དང་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དབྱས་ཀྱི་ C སྐར་རིགས་ཀྱི་མིག་དམར་
 དང་དབྱས་ཀྱི་སྐྱོགས་གཞན་ཞིག་གི་^① B སྐར་རིགས་ཀྱི་སའི་གོ་ལ་གཉིས་བར་གཞི་
 གཅིག་ཐ་དད་པའི་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་གི་ཚུད་སྐྱབ་རིག་པའི་སྤྱི་
 འགོས་དེ་མདོར་བསྐྱས་ན་གསལ་གསལ་ལྟར་བྱེད་ཆོག་དང་སྐྱོགས་ནས་^② འཕྲེལ་
 བའི་སྐབས་ཀྱི་པལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས།

ཟླ་བ་ནི། པལ་Bའགྲིབ་ཅིང་གཙོ་Aའཕེལ་བའི་སྐར་གསར་པ་ཞིག་རེད།

གོ་ལ་ནི། པལ་Aའགྲིབ་ཅིང་གཙོ་Bའཕེལ་བའི་Bསྐར་གསར་པ་ཞིག་རེད།

མིག་དམར་ནི། པལ་Dའགྲིབ་ཅིང་གཙོ་Cའཕེལ་བའི་Cསྐར་གསར་པ་ཞིག་རེད།

ཉི་མ་ནི། པལ་Cའགྲིབ་ཅིང་གཙོ་པོ་Dའཕེལ་བའི་Dསྐར་གསར་པ་ཞིག་རེད།

དེས་ན་ཉི་མ་དང་ཟླ་བའི་རིགས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས་རྣམས་ཀྱི་བར་ལ་པལ་པའི་

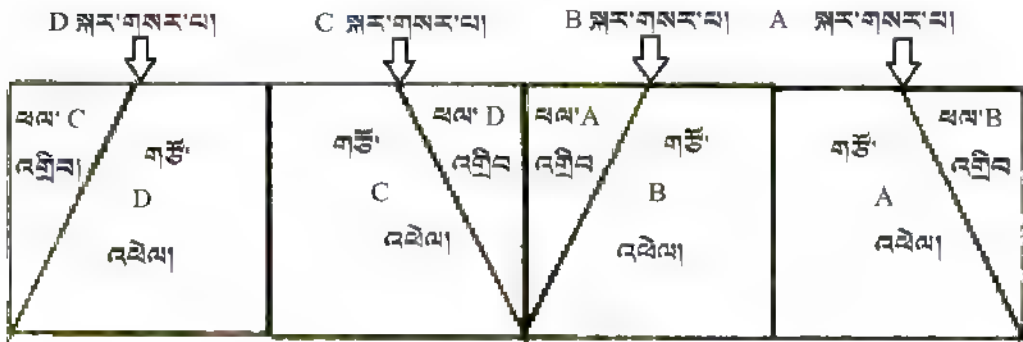
① དེའང་ཡང་གཅིག་གི་རེུ་མིག་

② སྤྱི་བའི་སྐབས་

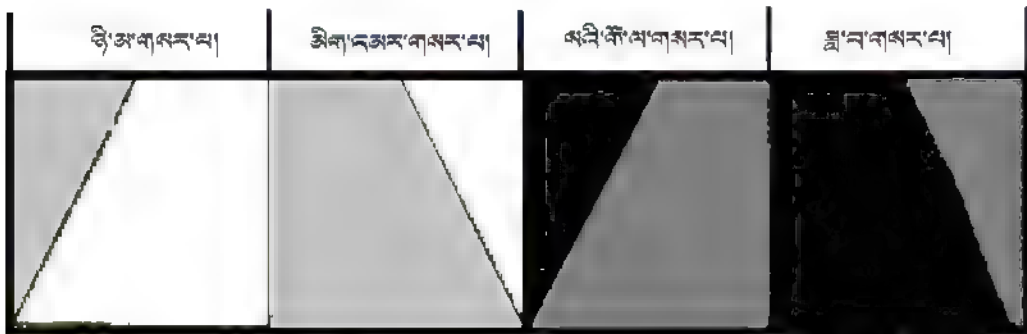
ཐོག་ཏུ་གཞི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་^①དང་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཡོད་པའི་^②
 སྐབས་སུ་གཙོ་བོའི་ཐོག་ཏུ་ཐ་དད་བྱེད་^③དང་ཐ་དད་བྱ་^④ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ།
 དེའི་བསྐྱུས་མིང་ལ། སལ་པ་དབྱུས་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་མཐའ་འཁེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་
 ཅེས་ཟེར། གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་སལ་པ་BདC དང་གཙོ་བོ་
 AདDཅན་ཡིན། དེ་དང་རྒྱས་མཚུངས་སུ་མིག་དམར་དང་སའི་གོ་ལའི་རིགས་ཀྱི་
 སྐར་གཟུགས་བར་ན། སལ་པའི་ཐོག་ཏུ་ཐ་དད་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་^⑤དང་ཐ་དད་
 བྱའི་རང་བཞིན་^⑥ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་བོའི་ཐོག་ཏུ་གཞི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་
 དང་^⑦ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་^⑧ཡོད་པ་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ་སལ་པ་མཐའ་
 འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་དབྱུས་འཁེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། གཏན་ཆོགས་རིགས་པའི་
 སྤྱི་འགྲོས་ནི་“སལ་པ་AདDདད་དང་གཙོ་བོ་BདCཅན་ཞིས་ཟེར། སལ་པ་དབྱུས་
 དང་གཙོ་བོ་མཐའི་གཉིས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས་དང་སལ་པ་མཐའ་དང་གཙོ་བོ་དབྱུས་
 གཉིས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས་ཏེ་དེ་དག་བཞི་པོ་སྐྱ་ཚུན་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་ཅིང་།
 སྐྱ་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་ཞིང་། གཅིག་གོགས་གཅིག་གིས་བྱེད་པའི་འག་
 ཏུ་སལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཁེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་སྐར་གཟུགས་ཀྱི་སལ་པ་དང་
 གཙོ་བོའི་འབྲེལ་བ་བྱུ་བ་ཚུལ་དང་འགྲུལ་སྒྲིད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་བཅས་གྲུབ་པ་རེད།
 སལ་འགྲིབ་གཙོ་འཁེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་སལ་གཙོ་སྐྱ་ཚུན་འཁེལ་
 འགྲིབ་ཀྱི་རོ་བོ་འཕྱར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། སལ་པ་དང་གཙོ་བོ་གཉིས་འབྲེལ་
 རས་གྲུབ་པའི་སྐར་གཟུགས་དེ་གཙོ་སལ་འབྲེལ་ནས་གྲུབ་པའི་སྐར་གཟུགས་ལ་
 འཕྱར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། (དཔེ་རིས་55ད56པ་ལ་སྟོན།)

- ① C སྐྱ་གཟུགས་ཚེ་མོ།
- ② B སྐྱ་གཟུགས་གང་མོ།
- ③ D རྫོང་འབྲས་རྒྱངས་གཟུགས།
- ④ A གྲང་འབྲས་མཁེགས་གཟུགས།
- ⑤ D རྫོང་རྒྱངས།
- ⑥ A གྲངས་མཁེགས།
- ⑦ C སྐྱ་གཟུགས་ཚེ་མོ།
- ⑧ B སྐྱ་གཟུགས་གང་མོ།

དཔེ་མིང་དུ་ཆེ། D. C. B. A. བཅས་ཀྱི་སྐར་མ་གསུམ་པའི་འཁྱེད་པ་ཤིང་།

དཔེ་མིང་དུ་ཆེ། གྱི་མ་མིག་དམར། མཁྱེད་ཀྱི་ལ། ཆེ་པ་བཅས་ཀྱི་སྐར་མ་གསུམ་པའི་དཔེ་མིང་།

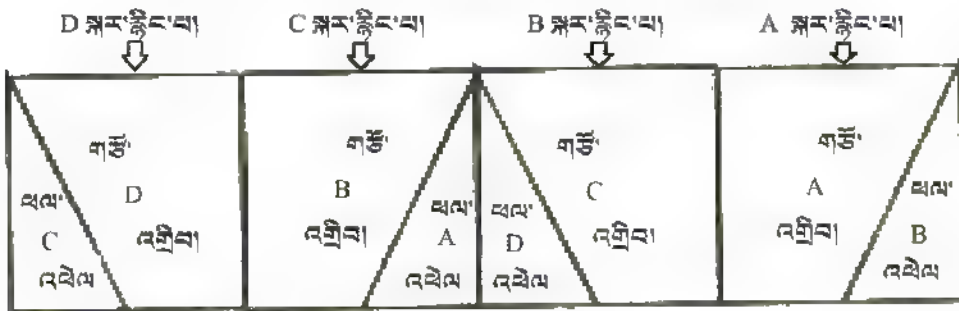

ཕྱོག་ཕྱོགས་ནས་འགྲིབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་འགྲིབ་པའི་འཁྱེད་ཀྱི་སྐབས།
 ཆེ་པ་མི། གཙོ་Aའགྲིབ་ཅིང་པའི་Bའཁྱེད་པའི་Aསྐར་མ་ཉིང་པ་ཞིག་ཡིན།
 མི་ལ་མི། གཙོ་Bའགྲིབ་ཅིང་པའི་Aའཁྱེད་པའི་Aསྐར་མ་ཉིང་པ་ཞིག་ཡིན།
 མིག་དམར་མི། གཙོ་མ་Cའགྲིབ་ཅིང་པའི་Dའཁྱེད་པའི་Aསྐར་མ་ཉིང་པ་ཞིག་ཡིན།
 ཉི་མ་མི། གཙོ་Dའགྲིབ་ཅིང་པའི་Cའཁྱེད་པའི་Aསྐར་མ་ཉིང་པ་ཞིག་ཡིན།
 དེས་ན་ཉི་མ་དང་ཆེ་པའི་རིགས་ཀྱི་སྐར་མ་གསུམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་བར་ལ་གཙོ་མི་
 མོག་ཏུ་ཐ་དད་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན་D་དང་ཐ་དད་བྱེད་རང་བཞིན་A་ཡོད་པའི་
 སྐབས་སུ་པའི་མོག་ཏུ་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་C་དང་ཡང་གཅིག་གི་

① འཁྱེད་པའི་སྐབས།

རང་བཞིན་B་ཡོད་པ་མཐོང་ཐུབ། དེའི་བརྒྱུས་མིང་ལ། གཙོ་མཐའ་ཕལ་དབུས་ཀྱི་
 ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། གཏན་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་གཙོ་C་དང་B་དང་ཕལ་D་དང་A་ཅན་
 ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅན་ཡིན། གཙོ་ཕོ་མཐའ་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་དབུས་འཕེལ་ཅན་ཀྱི་
 མཐའ་གཉིས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཀྱི་སྐར་གཞུགས་དང་། གཙོ་ཕོ་དབུས་འགྲིབ་དང་
 ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་ཅན་ཀྱི་དབུས་གཉིས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཀྱི་སྐར་གཞུགས་ཏེ་
 དེ་དག་བཞི་ཕོ་ཕན་ཚུན་མཐུན་སྦྱོར་དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན། གཅིག་ཕན་
 གཅིག་གྲོགས་བྱས་ནས་གཙོ་ཕོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཕན་ཚུན་
 འཕེལ་བ་དང་འགྲལ་སྦྱོད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་
 འཕེལ་མཐའ་སོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་
 པ་རྟེ། གཙོ་ཕལ་སྤེལ་བའི་སྐར་གཞུགས་དེ་ཕལ་གཙོ་སྤེལ་བའི་སྐར་གཞུགས་ལ་
 འགྱུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། (དཔེ་རིས་57ད58ད59ད60བཅས་ལ་སྟོན)

དཔེ་རིས་བརྒྱན། D. C. B. A. བཅས་ཀྱི་སྐར་མཚོའི་ཕའི་འཕེལ་བཤད།

དཔེ་རིས་བརྒྱན། ཉི་མ། མཐོང་ཡོད་པ། ཉི་མ་དམར་པ། ཐཱ་བ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་དཔེ་རིས།

རྒྱལ་གྲོལ་གསུང་གི་ཆ་བའི་འཁོལ་བ་ཤུབ་ཚུལ་དང་རིམ་བཞིན་འཕུར་བའི་འཁོལ་
ཚུགས་དེ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱལ་གྱི་པོ་པོའི་འཁོལ་འགྲིལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་པལ་པ་དང་
གཙོ་བོའི་འཁོལ་འགྲིལ་གྱི་རོ་བོ་འཕུར་འགྲོ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། གཙོ་བོ་དང་པལ་

པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱི་གོ་རིམ་ཆ་ཚང་ལ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་བཤད་ན་ཏུ་ཅང་གིས་སྤྱི་དོན་རགས་པ་དང་མདོར་བསྡུས་པའི་སྐོ་ནས་མི་སྟོན་པ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་དོན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། དེ་དག་གི་གཙུག་པོ་ནི་བཟླས་འཛོག་གི་སྐོ་ནས་བརྟན་པོར་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་དང་ཕལ་པ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཕོ་འགྱུར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་འདི་ནི་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་མང་པོར་བརྟུན་ནས་སྤྱོད་པ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

གོང་ཏུ་ང་ཚོས་མཐའ་གཅིག་གྱི་ཐ་དད་ནང་ཏུ་གཞི་གཅིག་པའི་Aསྐར་^① དང་Dསྐར་^②གཅིག་དང་། དབུས་གཅིག་གྱི་གཞི་གཅིག་པའི་ནང་གི་ཐ་དད་པའི་Bསྐར་^③ དང་Cསྐར་^④ གྱི་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཕལ་འགྲིབ་གཙུག་འཕེལ་གྱི་སྐབས་དང་གཙུག་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་ལོ་པའི་སྤྱི་འགོ་ཀྱི་སྤྱི་དོན་སྤྱི་ལོ་བསྡུས་པ་ཞིག་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཐུ་མཐའ་མེད་པའི་མཐའ་དབྱིངས་ན་གྲངས་ལས་འདས་པའི་མཐའ་གཅིག་དང་དབུས་གཅིག་གྱི་རིགས་ལས་བྱང་བའི་སྐར་མ་ཆེ་ཆུང་སྐོ་ཆོགས་ཡོད་པ་དེ་དག་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་བར་ན་ཚོད་སྟབས་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལྟ་བུ་མེད་པའི་སྤྱི་ལོ་པའི་ཕན་ཚུན་འདྲ་མཚུངས་ཀྱི་ཐ་དད་པ་དང་གཞི་གཅིག་གི་འབྲེལ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ལོག་ཏུ་དེ་དག་ཕན་ཚུན་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོའི་གོང་གསལ་གྱི་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་དེ་ནི་སྤྱོད་པ་གཅིག་ནས་བཟླས་ན་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཚན་རིག་གི་ཚོད་དཔག་ཁོ་ན་ཙམ་ཡིན་ཡང་གང་ལྟར་གཏན་ཆོག་སྤྱི་ལོ་པའི་སྤྱི་འགོ་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལུགས་དང་མཐུན་ཞིང་ཡང་དག་པའི་སྐོ་ནས་འདི་ཙམ་ཞིག་སྟོན་པ་འདི་དགོས་ངེས་ཤིག་ཡིན།

ཚོད་སྟབས་ཀྱི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་ལོ་པའི་སྐོ་ནས་སྐར་མའི་གཟུགས་ཀྱི་བྱུང་ཚུལ་དང་

① ཐཱ་བ།

② ཉི་མ།

③ སའི་གོ་ལ།

④ མིག་དམར།

འགྲུལ་སྐྱོད་ཡོང་ཚུལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཅུད་ཞིབ་བྱེད་པ་དང་གནམ་དཔུང་ཆོན་
 རིག་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་སྐར་གཟུགས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་དང་རིམ་
 བཞིན་འགྱུར་བའི་ཁ་སྒྱུགས་བཅས་གསལ་བཤད་བྱེད་དེ་གཉིས་ནི་ཁྱབ་ཁོངས་
 དང་གོ་དོན་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན། སྤྱི་མ་ནི་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་
 ཆོན་རིག་གི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐར་གཟུགས་ཀྱི་ཅུ་བའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་
 འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ནམས་སྟོན་ཞིང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་སྤྱིར་བཏང་ངམ་རགས་
 བཟུས་ཀྱི་དོན་སྤྱི་སྟོན་པའི་ཅུ་བའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན། སྤྱི་མ་ནི་རང་མཆོན་ཏེ་
 དམིགས་བསལ་ཆོན་རིག་གི་ཐབས་ཤེས་དང་དེ་དང་མཐུན་པའི་གོ་དོན་དང་
 ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སྐར་གཟུགས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་སོགས་རང་མཆོན་གྱི་
 རྣམ་གྲངས་དབྱེ་བའི་ཆོན་རིག་གི་རྣམ་བཤད་ཅིག་རེད། སྤྱི་མའི་ནང་དུ་སྤྱི་མ་
 འདུས་ཤིང་སྒྱུགས་སྟོན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱི་མའི་ཆབ་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་ཡོད་པ་མ་
 རེད། སྤྱི་མས་སྤྱི་མའི་ལྟ་བ་དང་གཞུང་དོན་ལ་བརྟེན་ཞིང་ཡོད་པ་སྤྱི་དཔེར་ན།
 མཁུགས་གཟུགས། སྤྱི་གཟུགས། རྒྱངས་གཟུགས་སོགས་ཏེ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་
 མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་དོན་ནས་བཤད་ཅིང་ཡོད་པ་ལས་ཆོན་རིག་གི་གོ་དོན་རང་
 མཆོན་པའི་སྒྲོ་ནས་སྐྱོད་ཅིང་མེད། ལུགས་སྤྱི་དེ་ཉིད་ཡང་དག་པ་ཞིག་གོ་བ་ལོན་
 བ་དུ་གཞིན་འདི་གཉིས་ཀྱི་མི་འདྲ་བའི་གནད་དོན་དེ་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ། དེ་
 ལྟར་མིན་ན་དགོས་མེད་ཀྱི་ཐེ་ཆོམ་དང་ལོག་ལྟ་སྤྱི་ཡིན། སྐར་གཟུགས་ཡོད་ཆོད་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་དུ་ལྟའི་གནས་སྤངས་འདི་ཉིད་ཁ་སང་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་རིམ་
 པར་གྱུར་ནས་ཡོང་བའི་སྤྱི་བས་ཚུགས་ཡིན་པ་དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་རང་བཞིན་
 གྱིས་རིམ་པར་གྱུར་ནས་འགོ་བའི་སང་ཉིན་གྱི་ཐོན་ཚུགས་ཡིན། དེར་བརྟེན་སྐར་
 མའི་གཟུགས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་གནས་སྤངས་དེ་ཁོང་དུ་ཆུད་ན་ཁྱུངས་ལུང་ག་གི་
 མོ་ཞིག་གིས་དེའི་ཡོང་ས་འགོ་ཁྱུངས་བརྟག་དཔུང་བྱེད་ཆོག་པ་མ་ཟད་དེ་བྱེད་
 ཐུབ་དགོས་ན་ངེས་པར་དུ་ཅོད་སྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའམ་སྤྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་
 ཆོས་ཉིད་མཆོན་པའི་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་གཞིག་གི་ཐབས་ཤེས་དེ་ཤེས་
 པར་བྱེད་དགོས།

ཨེ་དབྱིན་སི་ཐན་གྱི་སློབ་དཔོན་རབ་ཕུ་ལ་སི་ཡི་གསུང་ཙམ་《ཆོད་ཅིས་དབྱེ་ཞིབ་

ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཞེས་པའི་དེ་བ་དེའི་འགོ་བརྒྱུད་ནང་དུ་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ད་
ལྟའི་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་ཉིད་སྟོན་གྱི་གནས་ཚུལ་གྱི་འབྲས་བུ་
དང་འབྲུ་འབྱུར་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན། གལ་སྲིད་དུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞིག་
ལ་སླེབས་དུས་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐམས་ཅད་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཤེས་པའི་
སློ་གྲོས་དང་ལྷན་ན། དེའི་གདོས་བཅས་ཡུང་པོའི་གནས་སོ་སོའི་རང་རང་གི་གྲུབ་
ཆ་རྣམས་ཤེས་ཐུབ་གྱི་རེད། གལ་སྲིད་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཆ་ཆར་བ་
བྱེད་ཐུབ་པའི་སློ་གྲོས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་དེས་རང་རྒྱ་བྱུབ་པའི་སྤྱི་འགོས་ཤིག་
བཤད་སྟོན་བྱས་ནས་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་སྟོགས་བརྩམས་བྱེད་
ཆོག་པ་སྟེ། ཆེ་བ་སྐར་མའི་གོ་ལ་ནས་རྒྱུད་བ་རྩལ་ཕྱན་ཡན་གྱི་བར་ཐམས་ཅད་
གཅིག་པར་བྱེད་ཐུབ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་
རྣམས་འདས་པའི་དོན་རིམ་བཞིན་ཆར་མ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་ཤེས་ཐུབ་གྱི་རེད་
ཆར་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར་སྟོན་གྲགས་ཅན་གྱི་ཆོན་རིག་པ་མང་པོས་རང་ཉིད་ཀྱི་
ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁོངས་སུ་གྲུབ་འབྲས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཡོད་པར་ད་
ལྟའི་བར་དུ་ཆོན་རིག་པ་ཞེས་པའི་སྟོན་གྲགས་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་སློ་
པམ་པ་ཞིག་ལ་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཨ་མ་སྟེ། མཆོན་ཉིད་
རིག་པའི་ཚོད་སྟུབ་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་སྟོན་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་དེ་སྤང་མེད་དུ་བྱས་
སྟབས། རག་གི་ཆོན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་ལ་ནམ་ཡིན་ལས་མེད་ལས་ལྷག་
བྱེད་པ་དང་ཡང་ན་ཐུན་ནག་འདོམ་འཇལ་གྱིས་མགོ་འཁོར་ནས་ལམ་ལོག་པ་
དང་ལམ་གོ་ལ་དུ་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་འདི་དོན་དངོས་ན་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་
རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་སྟོན་གྲགས་བསྟོངས་བྱས་ཟིན་པའི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་
ཆོས་ཉིད་མཆོན་པའི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཆོས་
ཉིད་ཀྱི་ཚོད་སྟུབ་རིག་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནི་ཉག་ཉག་རབ་ཕུ་ལ་སི་དང་ཨེ་
དབྱེན་སི་ཐན་སོགས་ཆོན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པའི་གོང་གསལ་གྱི་བསམ་སྟོ་
འདི་དག་གི་རྩ་བའི་གཞུང་ལུགས་ཡིན་ལ་འདི་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་པས་དེས་ན་ཆེ་བ་སྐར་མའི་གོ་ལ་
ནས་རྒྱུད་བ་རྩལ་ཕྱན་ཡན་གྱི་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་དང་འབྲལ་སྟོན་གྱི་ཆོས་ཉིད་

ནམས་སྟོན་ཐུབ་ཅིང་ཡོད་པ་མ་ཟད་འདི་དག་གི་གནས་སྐབས་ལ་གསལ་བཤད་
བྱེད་རྒྱ་དང་ཁ་སང་གི་ཡོང་ཁུངས་དང་མ་འོངས་པའི་འགྲོ་ཁུངས་བཅས་ལ་དབྱེ་
ཞིབ་དང་བདེན་དཔང་བྱེད་ཐུབ་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

ཅེས་ཆེན་འབྲེལ་རིག་པའི་ཚད་མའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡུན་ཆོགས་དབང་
ཀུལ་གྱིས་མཛད་པའི་《ཐཱ་བའི་གོ་ལའི་སླ་གཟུགས་ཀྱི་ནམ་བཤད་》ཅེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ། །

རྒྱུ་བཞོད་གཉིས་པ།

《ཚོད་རྒྱུ་བཞོད་པར་གསར་ཞིབ་》 ཚོད་ཀྱི་ཚ་བའི་སྐྱ་པའི་
གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་གསལ་བཤད།

ང་རང་ནི་བོད་གངས་ཅན་སྡེ་ཁྲི་ཤར་སྤྱོད་གས་གསེར་ལྡན་འབྲི་སྤྱང་འབབས་
པའི་ཉེ་ཞོལ་འབའ་ཐང་རྫོང་དུ་སྐྱེས་པའི་བོད་རིགས་ཤིག་ཡིན་ལ། གཞོན་ཅུའི་
དུས་ནས་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དུང་མི་རིགས་ལ་བདེ་སྤྱིད་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་
རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་ལས་འགུལ་ནང་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན། ལོ་རབས་དུག་ཅུ་དང་བདུན་ཅུ་
པའི་ནང་དུ་དཀར་ནག་གོ་སྤྱོད་དང་། བཟང་ངན་དབྱེ་མེད་ཀྱི་དུག་རྒྱངས་ཀྱིས་
ནམ་མཁའ་སྐྱིབ་པའི་ལོ་རྒྱུ་ལྡན་དུ། གྲངས་ལས་འདས་པའི་གཡོ་མེད་དྲང་
བདེན་ཅན་གྱི་མི་ནམས་ལ་མ་ཉེས་ཁག་གཡོག་གིས་མནར་གཅོད་ཆོད་མེད་
ཐེབས་ཡོད་ཅིང་། ང་རང་ཡང་དེ་ལས་མ་འདས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། མཐར་གསོན་
པོར་གནས་ཐུབ་པ་ཅུ་ལྷུ་སོང་། ཡིག་འབྲུ་འབྲུམ་སྤྱད་བརྒྱུད་ལྷག་ཅུ་ལོ་
པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚོད་རྒྱུ་བཞོད་པར་གསར་ཞིབ་ཅེས་པ་
འདི་ནི་སྤྱད་རང་ཉིད་འཇམ་སྤྱིང་འདིར་སྤྱད་གསུམ་ཡོད་པའི་ཆེད་ཁྱེད་དང་པོ་
ཞེས་པའི་བཅོན་ཁང་ནང་དུ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་བརྒྱུད་པའི་རིང་གཅིག་ཤར་ཁེར་
བརྒྱུད་གི་བཅོན་ཁང་ནང་དུ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་བརྒྱུད་པའི་རིང་གཅིག་ཤར་ཁེར་བརྒྱུད་གི་
བཅོན་ཁང་ནང་དུ། སྤྱར་ཡང་གསུང་རབ་ཀྱི་བཀའ་ཚོམ་དང་། ཚོད་རྒྱུ་བཞོད་པའི་
དབྱུང་ཚོམ་སྤྱོད་ཆོགས། ཉེ་དུས་ཀྱི་ཆོན་རིག་གི་དཔེ་དེབ་གསར་པ་ནམས་བལྟ་སྤྱོད་
བྱས་པའི་རྗེས་སུ་རིག་པ་ནར་སོན་ཏེ་སྤྱོད་ཅེ་གཅིག་སྤྱོད་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་དང་།
རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་བསམ་དབྱུད་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་པ་དེ་དག་སྤྱར་ཡང་
བསྐྱར་དུ་རང་དབང་ཐོབ་རྗེས། རང་གི་ལས་ཞོར་གྱི་དུས་ཆོད་ནམས་སུ་རང་གི་
སྤྱིང་ཁྱེད་ནམས་བྱམ་པ་གོང་བྱོལ་གྱི་ཚུལ་དུ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་
བྲིས་པ་ཡིན།

《ཚོད་རྒྱུ་བཞོད་པར་གསར་ཞིབ་》 ཅེས་པའི་དེབ་འདི་སྤྱི་ལོ་1990 ལོར་བོད་

གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ནི་གྲིབ་གཞུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཤིག་རང་རེད་ཅེས་གསུངས་
 ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་ཁམས་དེ་དང་བྲལ་བ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་རང་མཆོན་ཞེས་ཟེར།
 གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་མི་འདུ་བ་སྤྱོད་ཚིགས་ཀྱི་ནང་དུ། ནཱ་ཡིན་
 ཡང་རང་རང་གི་རིག་གཞུང་མ་ལག་དེ་ཐ་སྟོན་སྤྱི་དོན་ཅམ་དུ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་
 ཅིང་ཡོད་ལ། དེའང་སྐབས་འགའ་ཅམ་དོན་དངོས་དང་འབྲེལ་ནའང་། དེ་ཐམས་
 ཅད་ཚིག་ཁ་ཤས་ཅམ་གྱིས་དཔེར་མཆོན་བྱས་པ་དང་། ཡང་ན་ཚིག་ཀ་སྟོན་པོ་ཁ་
 ཤས་དང་། ནཱ་པ་འདུ་པོ་ཞིག་གིས་དཔེ་ཁ་ཤས་སྤངས་ནས་མཚུགས་ཚིགས་པར་
 བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་ནཱས་ཀྱི་ནང་དུ་
 ཙ་བའི་གཞུང་དོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། ཏུས་རྒྱུན་མི་ནཱས་གྱིས་ངི་བཞིན་
 བཟོད་པའི་ཐམས་སྤྱོད་ཚིགས་གྱིས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་དང་། ཐ་ན་རང་གི་བསམ་
 ཚུལ་དང་ཚོད་ཚོད་བྱས་ནས་བཤད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཟུ་ཏུ་སུའི་ཆོན་རིག་པ་པ་
 སུ་ལོ་སྤྱོད་ཡིས་“སྤྱང་ཚུལ་བཟོད་པ་ཅམ་གྱིས་མི་འགྲིག་པར་དེ་དག་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་
 བའི་ཆོས་ཉིད་དངོས་དེ་སྟོན་དགོས་པ་སྟེ། ངི་བཞིན་བཟོད་པ་ཁོ་ན་ཅམ་གྱི་ནང་
 ནཱ་ཆོན་རིག་གང་ཡང་ཐོན་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་”ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

དེ་བའདི་ནི་སྤྱོད་ཚིགས་ཆོན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་གི་རིག་གཞུང་གལ་ཆེ་
 བ་ནཱས་བརྒྱད་ནས་ཚོད་སྟབ་གྱིས་དཔྱེ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། སྤྱི་མཆོན་ཅན་གྱི་ཚོད་སྟབ་
 རིག་པའི་ཙ་གཞུང་དེ་བརྒྱད་ནས་དངོས་པོའི་རང་མཆོན་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་
 བར་བྱས་ཏེ། གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་མ་ལག་དེ་གྲིབ་མའི་རྒྱལ་ཁམས་ལས་འདའ་
 བར་བྱས་ཤིང་། སྤྱོད་ཚིགས་ཆོན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་གཉིས་འབྲེལ་བ་དམ་
 པོར་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་གོ་དོན་གྱིས་
 སྤྱི་མཆོན་ཅན་གྱི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཙ་གཞུང་དེས་ཐུན་མེན་རང་མཆོན་གྱི་ནང་
 དོན་ཞིག་སྟོན་ཐུབ་ཅིང་ཡོད་པ་སྟོས་མ་དགོས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཚོད་སྟབ་རིག་
 པའི་ཙ་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱེ་བྲག་གི་རིག་གཞུང་ཆོན་ཁག་ལ་བྱེ་བྲག་གིས་དཔྱེ་
 ཞིབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ནི་དེ་བའདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱུང་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

གཉིས།

བྱེ་བྲག་གི་རིག་གཞུང་སྟེ་ཁག་ཆང་མ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་དང་། ཡང་རྟགས།

སྤྱི་སྤྱོལ་སྤྱི་ལུགས། དེས་སྤྱོལ་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རང་གི་ཚན་ཁག་ནང་གི་དམིགས་གསལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་དེ་སྟོན་དགོས། དེ་ལ་དང་པོ་ཉིད་ནས་བྱད་ཚོས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་སྤྱི་མཚན་དང་སྤྱི་དོན་དེ་རེད། དེ་དང་མཚུངས་པ་སྤྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འཛིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྱི་ནང་དུ་ཁྱོད་ཡོངས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རུས་གཏན་དུ་འཕེལ་ཁིང་འགྱུར་བ་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཚན་རིག་གི་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་དེ་ནི། དེ་བས་ཀྱང་དེས་པར་དུ་སྤྱོགས་བསྟོམས་དང་སྤྱིང་པོ་བསྟུས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚད་ལྡན་གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་དང་། སྤྱི་ལུགས། དེས་སྤྱོལ་བཅས་ཀྱིས་མདོར་བསྟུས་ཤིང་ཁ་གསལ་བའི་སྟོན་ནས་བྱ་དངོས་རྒྱུ་མས་ཀྱི་རང་གཤིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། འཕོ་འགྱུར་གྱི་རྩ་བའི་ཁ་སྤྱོགས་བཅས་ཀྱི་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དེ་འདྲ་བྱས་ན་གཞི་ནས་རིག་གཞུང་འདི་ཉིད་ཀྱིས་བྱེ་བྲག་གི་ཚན་རིག་གཞན་ལ་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་སྟོབ་སྟོན་བྱེད་པའི་དོན་སྤྱིང་དང་ཕན་རུས་དེ་དག་གསལ་པོར་མཚོན་པ་བྱེད་ཐུབ། ཚད་ལྡན་ཚན་རིག་གི་ཚད་གཞི་བེར་བ་དེ་ནི། ཚན་རིག་བྱེ་བྲག་པ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དམིགས་གསལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་ནའང་འདྲ། ཐུན་མོང་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ཚན་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་གང་ཡིན་ཀྱང་། དེ་དག་གཞུང་གི་སྤྱི་དོན་གྱི་སྤྱི་འགྲོས་དང་། དེས་སྤྱོལ་བཅས་བྱུང་བའི་སྐབས་སུ་དེ་ལ་ཚོས་ཉིད་ཅེས་བྲེ། གནད་དོན་འདིའི་ངོས་ནས་བཤད་ན། མི་རྒྱུ་མས་ཀྱིས་སྤྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ལ་ངེ་བཞིན་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་བཤད་སྟེ་ཚིགས་བྱས་པ་དེ་དག་ཏུ་ཅང་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མིན་ལ། ཚོས་ཉིད་དེ་ནི་ཚོས་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ཞིག་མིན།

དེས་འཛིན་བྱེད་སྤངས་འདིའི་ཐོག་ནས་དེང་འདིའི་ཚོམ་པ་པོས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱོགས་བསྟོམས་བྱས་པའི་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཚུལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་དེའི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་དང་། འཕོ་འགྱུར་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་འཕོར་ཚད་དང་། དེས་སྤྱོལ་བཅས་པའི་རྩ་བའི་གོ་དོན་འདི་དག་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་རང་གི་གཞུང་ལུགས་རྩ་ལག་དང་བཅས་པ་ལ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་མདོར་བསྟུས་ནས་བརྗོད་ན། ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་རྩ་གཞུང་གི་འཕེལ་རིམ་དེ་ཡང་དག་ཤོས་ཀྱི་སྤྱི་

འགྲོས་དང་། དེས་སྒྲིལ། ལྷག་པར་རུ་དེ་དག་རང་གི་རྒྱས་བཤད་བྱེད་རྒྱུ་དོ་པོ་
དང་སྒྲིང་པོར་འཛིན་ཡོད་པ་འདི་ནི་སྤྱོད་ཡང་དེ་བའི་འདིའི་གལ་ཆེ་བའི་བྱེད་ཆོས་
ཤིག་ཡིན།

གསུམ།

དེ་བའི་འདིའི་གལ་ཆེ་བའི་བྱེད་ཆོས་གཞན་ཞིག་ནི། 《ཚུད་རྒྱུ་བའི་ག་པར་གསར་
ཞིབ་》ནང་རུ་སྒྲིགས་བསྒྲུབས་བྱས་པའི་ཚ་དོན་དང་སྤྱི་འགྲོས་ནམས་ཅུང་ཟད་
ཡང་དག་པའི་སྒྲི་ནས་གསལ་པོར་བཤད་སྟབས་པའི་ཆེད་རུ་དང་། ལྷག་པར་རུ་སྒྲིག་
པ་པོ་ནམས་ལ་གོ་བདེ་བ་དང་ཁོང་རུ་རྒྱུད་སྤྱོད་པའི་ཆེད་རུ། དཔེ་རིས་དང་རེའུ་
མིག་ཏུ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་གསར་བཞེད་བྱས་ནས་ཚ་གཞུང་དང་སྤྱི་འགྲོས་ནམས་ལ་
འབྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད། དེ་ནི་ཚུམ་པ་པོས་ཚུད་རྒྱུ་བའི་ག་པར་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཚུལ་
ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེའི་གཏན་ཆོག་སྤྱི་འགྲོས་དང་འཕྲུ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་
རྒྱས་འཁོར་དེས་སྒྲིལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས། སལ་གཙོ་པན་ཚུན་དོ་པོ་འཕྲུ་
བའི་ཆོས་ཉིད་དང་། གཙོ་སལ་པན་ཚུན་ནམ་པ་འཕྲུ་བའི་ཆོས་ཉིད། སལ་གཙོ་
དང་གཙོ་སལ་འབྲིབ་པའི་རང་བཞིན་དང་འཕྲེལ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་ཉིད།
སལ་གཙོ་དང་གཙོ་སལ་གྱི་ཆད་མང་ཉུང་གི་ཆོས་ཉིད་དང་ཚུད་རྒྱུ་བའི་ག་པར་མ་
ལག་གི་རིམ་པ་ཞིབ་བྲའི་ཆོས་ཉིད་(དེའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ནམ་བཤད་)སོགས་ཀྱི་ཚ་
གཞུང་བྱས་པའི་རྒྱུ་སྤྱོད་ལ་མང་པོའི་རིང་ལ་བསམ་སྒྲོ་ཞེ་དྲག་བཏང་ཏེ་གཞི་ནས་
གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་སྒྲིན་ལ་དཔེ་རིས་བཞེད་བཞོད་བྱས་ཤིང་དེ་ལ་གཞི་བཟུང་
ནས་གཏན་ཆོག་སྤྱི་འགྲོས་དང་སྤྱི་འགྲོས་པ་ཞིག་མིན། དེ་ལྟར་ན་འགོ་འཇུག་
གོ་ལྟོག་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག འགོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་གཏོང་སྤངས་
ལ་བསམ་གཞིགས་བྱས་ནས་དེར་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་
གང་ལྟར་དོན་དངོས་ཀྱི་འཕྲེལ་སྒྲིགས་དང་ལྟོག་པའི་བསམ་གཞིགས་བྱེད་སྤངས་
འདི་ལྟ་བུ་ནི་དོན་དངོས་དེའི་རྒྱུ་སྤྱོད་འགོ་འཇུགས་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་སྤྱི་ཆོག་སྤྱོད་
འཕྲུ་ཆོས་དང་རང་བྱུང་འཕྲུ་བའི་ཆོས་ཉིད་ནམས་ལ་བཅད་ཞིབ་བྱེད་ཐབས་
དེ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་དགོས་པ་མ་ཟད། རག་ནས་རྫོང་སྤངས་དེ་ཡང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་
ཡིན་དགོས། དེ་ལྟར་ན་གཞི་ནས་ཆོན་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ལྟོག་

རུ་མེད་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་བཟོ་བཤོད་ཀྱི་གོ་རིམ་དེ་དག་ཀྱང་རུ་གཏོང་ཆོག་གི་
ཡོད་ལ། ཚུམ་པ་པོའི་ལྟ་བུ་དེ་སྒྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་བདེ་བར་ཡང་ཡོང་གི་
ཡོད། བྱ་བ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོ་དག་ནས་
བརྗོད་ཅུམ་མ་ཟད། སྐབས་འགར་དཔེ་རིས་འགའ་ཞིག་བཟོས་ནས་དེ་བས་ཀྱང་
ཁ་གསལ་པོ་ཡོང་བ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ན། མི་རྣམས་ཀྱི་བྱ་དངོས་དེའི་དོན་གང་
འཆམས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྒྲུངས་སྟེ་མཆོན་ནས་རང་མཆོན་རུ་འགྱུར་ཐུབ་
ལ། བསམ་ཚུལ་དེ་མཛོན་སུམ་རུ་སྒྲུང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་དཔེ་རིས་
ཀྱིས་བརྗོད་དོན་ལ་ཁ་སྟོན་གང་ལགས་བྱེད་ཐུབ་པ་མ་ཟད། ད་རུང་བྱ་སྒྲོ་དོན་ཆེ་
བལྟས་པ་ཅུམ་གྱིས་ཤེས་རྒྱས་པའི་དམིགས་གསལ་གྱི་རྒྱས་པ་འགའ་ཞིག་ཀྱང་
འདོན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

དེབ་འདིའི་གསལ་བཤད་ཀྱིས་དཔེ་རིས་འདི་ནི་མདོར་བསྡུས་པ་ཞིག་མཐོང་གི་
ཡོད་ཀྱང་དོན་དངོས་ལ་ནང་དོན་ལུགས་སུ་ཆོགས་པ་ཞིག་འདུས་ཡོད་པ་རེད།
ཚུམ་པ་པོས་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྟེ་འགྲོས་ཀྱིས་ཚོད་སྟུབ་རིག་པའི་ཙ་གཞུང་
ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་པར་འདོད་པའི་བསམ་སྒྲོ་ཡང་ཡང་བཏང་བའི་གོ་རིམ་ནང་
རུ། ལུ་མཐུད་ནས་དཔེ་རིས་སྟེ་ཆོགས་བེད་སྟུང་བྱས་ཤིང་ཡང་དག་པའི་བསམ་
སྒྲོའི་སྟེང་དོན་དང་མ་ལག་བཅས་ཆ་ཆང་བ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། བསམ་སྒྲོའི་
བཅིངས་སྟོགས་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་གྲོལ་ནས། སྟོན་ཆད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཆོག་ཉོབ་
ཆེ་བའི་རྒྱས་བཤད་རྣམས་བསལ་བ་དང་། རྒྱད་རིམ་མེད་པའི་དྲ་བ་སྟེ་ཆོགས་བེས་
པ། ཙ་འཛིན་གནད་བསྡུས་པ། ནང་དོན་གོང་འོག་འདྲེས་ནས་མི་གསལ་བ་ཐམས་
ཅད་གསལ་པོར་བྱས་ནས། སྟོན་རྗེས་འབྲེལ་ཞིང་ནང་པན་ཚུན་རང་ཤུགས་ཀྱིས་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དགོས་པ་རྣམས་ཀྱི་གོ་རིམ་ཆ་ཆང་
དང་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་རྣམས་གསལ་པོར་སྟོན་ཡོད། མདོར་ན། ཚོད་
སྟུབ་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྟེ་འགྲོས་ཀྱི་དཔེ་རིས་འདི་ཡིས་བྱ་དངོས་རྣམས་
ཀྱི་གནས་ལུགས་ཤེས་པར་བྱེད་རྒྱས་པ་མ་ཟད། ད་རུང་ལུ་མཐུད་ཕྱི་སྟེང་གི་སྟོ་
ནས་དེ་དག་གི་ཡོང་ས་འགོ་ཁྱད་སྟོན་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། “འདོད་དོན་ལེགས་པར་
བསྟུབ་འདོད་ན། དེས་པར་མཆོན་གྱི་ཚོ་སོ་ཕུང་”ཞེས་པའི་དཔེར་ལྟར། ཚོད་སྟུབ་

ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་མཆོན་དོན་དཔེ་རིས་འདི་ནི། ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་རྩ་བའི་གཞུང་ལུགས་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་འཇལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་གྱི་ཚུལ་ཡང་དག་པར་སྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཚད་གཞལ་བ། ཚད་གཏན་འཁེལ་བ། དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་པ་བཅས་དང་། གཞན་ཡང་ཡུལ་ཡོད་དོ་ཅག་གི་རྩ་བའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཁ་སྤྱོད་སྟོན་བྱེད་ཆེས་བཟང་ཤོས་ཀྱི་ལག་ཆ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཆོས་ཉིད་དང་སྤྱི་འགྲོས་རིས་སྟོལ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་བས་དེ་དག་མཆོན་བྱེད་དཔེ་རིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཐའ་དག་གསལ་བཤད་བྱེད་མི་རུས་ལ། སྤྱི་ཁོག་ཅམ་གྱིས་རྩ་བའི་འགྲོ་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་སྟོན་མཆོངས་པ་སྤང་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། རུས་རྣམ་ཡང་མི་སུ་འདྲ་ཞིག་གིས་ཐབས་གང་འདྲ་ཞིག་སྤྱད་ཀྱང་ཆ་ཡོངས་སུ་ཆང་བ་ཞིག་སྤང་བར་བྱེད་མི་རྒྱུ་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

ང་རང་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་ལ། ཚྱོད་སྒྲུབ་ཀྱི་སྟོན་སྟུགས་བྱ་དངོས་གང་ཞིག་དང་། ཆོན་རིག་གང་ཞིག་གི་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལྟ་བུ། ཞིབ་འཇུག་གི་བཀོ་སྟོང་། ཆོན་རིག་སྤྱོད་སྟུགས་བསྟོལ་སྟུགས་བཅས་བྱ་བའི་གོ་རིམ་ནང་དུ། ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་སྤྱི་ཐོ་དང་། ཐོ་ཐོ་དངོས། དེའང་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་དང་འཁོར་ཆད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། སལ་གཙོ་སན་ཚུན་དོ་ཐོ་འགྱུར་བ་དང་། གཙོ་སལ་སན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད། ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་སྤྱི་ཞིབ་ཀྱི་རིམ་པ་དང་མཆོན་དོན་དཔེ་རིས་^① བཅས་ཀྱི་སྟོན་སྟུགས་ཡུལ་གྲུབ་ཚུལ་དང་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། ཡིག་འབྲུ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཇི་བཞིན་བརྗོད་པ་ལས་ཡང་དག་པ་དང་། བདེན་དོན་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། དེ་འདྲ་བྱས་ན་གོ་དོན་ཐོག་གི་མགོ་རྟོག་དང་། བརྗོད་དོན་ལོག་པ། གོ་རིམ་མི་གསལ་བ། གཏན་ཆོགས་འགལ་བ་བཅས་མེད་པར་བྱེད་རྒྱུ་ཅིང་། དེ་ལས་བྱ་དངོས་ནང་གི་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དང་བསྐྱོར་བསྐྱོད་ཀྱི་རྩ་བའི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་ཅུང་ཟད་སྤྱི་ཐོ་བསྐྱུས་ཤིང་ཡང་དག་པ་སྟོན་རྒྱུ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

① དཔེ་རིས་རྒྱུར་དུ་ཡོད་པར་གཟིགས།

བཞེ།

འདིར་ལྷག་པར་རུ་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཚློ་པ་པོས་ཚློད་སྐབས་རིག་པའི་གསར་ཞིབ་ཀྱི་ནང་རུ་བཤད་རྒྱ་གཙོ་པོ་གཅིག་ནི་ཀྱི་(质) དང་ཡིའང་(量) གི་ཚུ་བའི་གོ་དོན་གྱི་གནད་འགག་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་དམིགས་གསལ་གྱི་གོ་དོན་གསལ་པོར་ཡོད་པ་དེ་བ་འདིའི་ནང་རུ་རྒྱས་བཤད་བྱས་ཡོད། འདིར་བསྟན་གྱི་ཀྱི་ཟེར་བ་དེ་ནི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་འདྲིན་རྒྱས་པའི་གཙོ་པོའི་ཆ་དེ་ལ་ཟེར། མདོར་བསྟུས་ན་གཙོ་པོའི་ཆ་དེ་ལ་ཀྱི་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཡིའང་ཟེར་བ་དེ་ནི་བྱ་དངོས་ཁག་གི་ནང་རུ་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་པལ་པའི་ཆ་དེ་ལ་ཟེར། མདོར་བསྟུས་ན་པལ་པའི་ཆ་དེ་ལ་ཡིའང་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་པོ་དང་པལ་པ་ཟེར་བ་དེ་དང་། ཀྱི་དང་ཡིའང་ཟེར་བ་དེ་གཉིས་ཀ་རྒྱས་མཆོངས་སུ་སྒྱུ་མཆན་ཞིག་གིས་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་པན་ཚུན་མི་འདྲ་བའི་བྱ་དང་པལ་པ་ཡོད་ལ། རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བའང་བྱ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་ཡུལ་ངེས་ཅན་ཞིག་དང་འབྲེལ་ནས་བཤད་ན། དེ་དག་སོ་སོའི་རང་མཆན་གྱི་དོན་མཐོང་སྐབས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་མཆན་ཉིད་སྒྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱི་དང་ཡིའང་གི་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་འདི་ལ་ཏ་ཅང་དཔྱད་བསྟར་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་རེད། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡིའང་(量) ཟེར་བ་དེ་བྱ་དངོས་གནས་པ་དང་འབྲེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་ཆད་དང་། གཏིང་ཆད། རྒྱར་ཆད་སོགས་གྲངས་ཀྱིས་མཆོན་འོས་པའི་དོན་རུ་གཏན་འབེབས་བྱས་འདུག དེ་ལྟར་རུ་འབྲེལ་ན། མཆན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་གི་དོན་སྒྲིའི་བྱ་བ་ཁོངས་དང་། བྱ་བྲག་གི་རིག་གཞུང་ཆན་ཁག་གི་གོ་དོན་དང་རྒྱས་རྒྱན་འཆོ་བའི་ནང་གི་སྐད་ཆ་དང་གོ་དོན་གཅིག་པ་ཆགས་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བ་འདིའི་རྒྱས་འབྲེལ་གྱི་ནང་རུ་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ནང་གི་ཀྱི་དང་ཡིའང་གི་གོ་དོན་དང་། བྱ་བྲག་གི་རིག་གཞུང་སྡེ་ཆན་དང་རྒྱས་རྒྱན་འཆོ་བའི་ཁ་སྐད་ནང་གི་སྐུས་ཆད་དེ་ཀྱི་ཡིའང་(质量) དང་གྲངས་ཆད་དེ་རྒྱུ་ཡིའང་(数量) ཟེར་བ་དེའི་གོ་དོན་དེ་ཚུ་བ་ནས་གཅིག་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ནང་དོན་ཡང་ཤིན་རུ་མི་གཅིག་པར་ང་ཆོས་ནོར་བ་མེད་པར་གསལ་པོར་མཐོང་སྐབས། འདིའི་དོན་གསལ་བཤད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཏ་ཅང་དགོས་ངེས་ཤིག་ཡིན། དེ་ལྟར་མིན་ན་

ཐེ་ཚོམ་དང་ལོག་རྟོག་མང་པོ་སྤྱེ་ཡོང་གི་རེད།

གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། སྤྱི་མཆན་ཅན་གྱི་གྱི་དང་ལེའང་གི་ནང་དོན་དེ་གཙོ་
པལ་གྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་དུ་བསྟུས་པ་ཡིན་ན། དེ་ནས་སྤྱི་ཚགས་ཚན་རིག་དང་།
རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་རིག་གཞུང་སྡེ་ཚན་ཁག་བརྒྱད་ནས་བྱེ་བྲག་དུ་དབྱེ་ཞིབ་
བྱས་ཏེ་གྱི་དང་ལེའང་གི་གོ་དོན་ནམ། གཙོ་རོ་དང་པལ་པའི་དོན་བྱེ་བྲག་དུ་
མཐོང་ཐུབ་ཅིང་ཡོད་པར། དེ་ལ་སྤྱི་མཆན་གྱི་ཐ་སྟངས་ཀྱིས་རང་མཆན་གྱི་རྣམ་པ་
སྟོན་ཡོད་པ་དེ་ཡང་དེབ་འདིའི་བྱང་ཚས་ཤིག་ཡིན།

ལ།

འདིར་ད་དུང་ཡང་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ལ། ཚོད་
སྟབ་རིག་པའི་དོན་དངོས་དང་། སྤྱི་ཐོའི་ནང་དུ་སྤྱིར་བཏང་ཐ་དད་གཅིག་གྱུར་
གྱི་ཚམས་ཉིད་(对立统一规律)ཅེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་ལ། ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་ཐ་དད་
གཞི་གཅིག་པའི་ཚམས་ཉིད་(对立同一规律)ཅེས་ཟེར་གྱི་ཡོད། འདིའི་གོ་དོན་
འདི་དངོས་གནས་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། མི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་གཉིས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་
སྐབས་གཏན་འཁེལ་བའི་ཚད་གཞི་ཡང་དག་པ་ཞིག་མི་འདུག དེ་ནི་འདིའི་ཐ་
སྟངས་ཀྱི་ནང་དོན་ཆ་ཆར་ཞིག་གོ་བ་མ་ལོན་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་བྱས་པ་ཞིག་རེད་།

ཚང་མས་མཐུན་གསལ་ལྟར། འདུས་བྱས་གྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གྱི་ནང་
དུ་ཐ་དད་པའི་ནང་དུ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། གཅིག་གི་ནང་དུ་ཐ་དད་པ་ཡོད་པ་
དེ་གཉིས་པན་ཚུན་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཡོད་པ་དེ་
དག་ལྟག་པར་དུ་པན་ཚུན་རམ་འདེགས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། སྟོན་མ་དེའི་མིང་
ལ། འགལ་བའི་ནང་དུ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་དང་། རྗེས་མའི་མིང་ལ། གཞི་མཐུན་
ནང་དུ་འགལ་བ་ཡོད་པ་ཞེས་ཟེར། འགལ་བ་དང་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་ནི་ཐ་དད་
པ་དང་གཞི་མཐུན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རང་རེད། ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་དེ་ལ་ནམ་
ཡང་ཐ་མི་དད་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོད་པ་དེའང་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་
གྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། གཞི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་གྱི་ནང་ལ་ནམ་

① ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་། གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་དབྱས་གཉིས་སྟོགས་གཅིག་དུ་
བསྟོན་པ་ལ། ཐ་དད་གཅིག་གྱུར་ཞེས་མིང་བསྟུས་ནས་བརྗོད་པ་ཞིག་ཡིན།

ཡང་གཞི་མི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དེའང་ཐ་དད་པའི་རྒྱུ་
 གྱིས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་པས་ཐ་དད་དང་གཞི་གཅིག་ཟེར་བ་དེ་
 བསྟོས་འཛིག་གི་སྒྲི་ནས་འཛིག་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
 གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་དང་། གཞི་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཟེར་བ་དེའང་བསྟོས་
 འཛིག་གི་སྒྲི་ནས་འཛིག་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཞི་
 གཅིག་པའི་རང་བཞིན་དང་། གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཐ་དད་པའི་རང་
 བཞིན་དེ་དག་ཕན་ཚུན་ཡ་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་ན། དེ་ནི་ཁེར་བྱ་བ་དང་། སྟོགས་རེ་
 བ། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐོག་གི་འཆལ་གཏམ། སྤྱོད་ལ་ཡུལ་གྱི་འཛིག་རྟེན་ལྟ་
 ཚུལ་ཐོག་ན་གཏན་ནས་མི་སྲིད་པ་ཞིག་བཅས་རེད། གནད་དོན་འདིའི་ཐད་
 ནས་བལྟས་ན། ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་ཁ་བྱང་ཆ་ཆོད་ལ་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་
 གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཆོས་ཉིད་གཉིས་མེད་ན་མི་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་
 གཅིག་གྱུར་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ན་གཞི་ནས་ནང་དོན་དང་ཁ་བྱང་
 ཆ་ཆོད་བ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཁ་བྱང་ལ་བལྟས་ནས་ནང་དོན་ཤེས་སྟབས་
 པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོང་གི་ཡོད།

《ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པར་གསར་ཞིབ་》 ཀྱི་ནང་དུ། ཚུམ་པ་པོས་ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་རྩ་
 བའི་གཞུང་ལུགས་ལ་གོམ་གང་མདུན་སྟོན་གྱིས་དམིགས་གསལ་གྱིས་དབྱེ་ཞིབ་
 བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཚྱོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་དང་གཏན་ཆོགས་
 རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་དང་འཕྲ་འགྱུར་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འཁོར་ཆོད་ངེས་སྟོན་བཅས་ཀྱང་
 སྟོགས་བསྟོན་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་
 པའི་ཆོས་ཉིད་དང་། སལ་གཙོ་དང་གཙོ་སལ་གྱི་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་གོ་དོན་
 གཉིས་ཕན་ཚུན་ལྟན་ཏུ་བསྐྱེད་སྤྲོད་ནས་སྤྱི་འགྲོས་ཅན་དང་། ངེས་སྟོན་ཅན་བྱས་
 ཡོད། འདིའི་ཞོར་དུ་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ལ། ཁ་ཅིག་ན་
 རེ། གཞི་གཅིག་སྟོགས་གཉིས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དེ། གཞི་གཅིག་སྟོགས་བཞིར་
 འགྱུར་བ་ལས། གཞི་གཅིག་སྟོགས་གསུམ་དང་གཞི་གཅིག་སྟོགས་ལྔར་མི་འགྱུར་
 བའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཞེ་ན། འདི་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་རྣམ་བཤད་ཀྱི་
 ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་ཀྱང་གོའི་གནའ་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཐང་གདགས་སྤྱོད་རྣམ་བཤད་

དང་བཅས་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་ནང་གི་བསམ་སྒྲོ་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱ་དངོས་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་བསྟན་
 ཡོད་པ་དེ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་
 ཡར་ཐོན་རྒྱབས་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་ཐེ་ཚོམ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་གོང་
 ཏུ་བཤད་པ་ལྟར། ཐ་དད་པ་དང་གཞི་གཅིག་པ་གཉིས་ནི་ཕན་ཚུན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
 ཚ་གཞུང་ཞིག་ཡིན་ལ། གཞི་གཅིག་སྤྱོད་ཀྱིས་གཉིས་ལྟར་ན་བྱ་དངོས་ཀྱི་མཐའ་
 གཉིས་ཁོ་ན་སྟོན་པ་ལས། དེ་དྲང་ཕན་ཚུན་བསྟོས་འདྲིལ་ཅན་གྱི་གཞི་གཅིག་པའི་
 རང་བཞིན་དེ་སྤང་མེད་ཏུ་སྤྱོད་པ་རེད། དེའང་དབྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྱོད་ཀྱིས་དེ་
 རེད། འདི་ནི་འགལ་བ་ཁོ་ན་ཡོད་པ་ལས་གཞི་མཐུན་མེད་པ་ཞིག་རེད། དེས་མ་
 ཆད་ཐ་དད་པ་དང་གཞི་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་ཕལ་པ་དང་གཙོ་
 བོའམ་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་འབྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རྟེན་
 འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཏུ་གནས་ཡོད་པ་མ་ཟད། འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 གཙོ་བོ་དེས་ཕལ་པ་གཏན་འབེལ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་དང་། གཙོ་བོའི་རིགས་སུ་གྱུར་
 པ་ཐམས་ཅད་ཕལ་པ་ལས་རྣམ་པ་གྱུར་ནས་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་ཡིན། དེའང་ཐ་དད་
 རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་བོ་དེ་ཡང་། ཐ་དད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
 མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཕལ་པ་ལས་རྣམ་པ་འགྱུར་ཡོང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར་ཆོག དེ་
 བཞིན་ཏུ་ཐ་དད་དང་གཞི་གཅིག་པ་གཉིས་ཕན་ཚུན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚ་གཞུང་
 ཡིན་པར་འདོད་པ་ལྟར་ན། མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཕལ་པ་
 ཡོད་ཆད་ཐམས་ཅད་གཙོ་བོ་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་གོ་རིམ་ལྟར། ཏུས་མཚུངས་སུ་
 གང་འཆོམས་ཀྱིས་དབྱས་གཉིས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཙོ་བོ་དེ་ཕལ་
 པ་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་གོ་ལྟོག་
 བའང་དེ་ལྟར་ཏུ་རེད། དེ་ལྟར་ཏུ་བྱས་ན། གནས་ལྷགས་དང་མཐུན་པའི་གཞི་
 གཅིག་སྤྱོད་ཀྱིས་གཉིས་ཀྱི་མཐུག་བསྟོམས་དེ་རང་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དེའང་
 ཕལ་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་གཙོ་བོའི་དབྱས་གཉིས། ཕལ་པའི་དབྱས་གཉིས་དང་
 གཙོ་བོའི་མཐའ་གཉིས་བཅས་ཀྱི་མཐུག་བསྟོམས་དེ་རེད། ཕལ་པའི་ཡོད་རིགས་
 ཐམས་ཅད་དེའི་གཙོ་བོས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དབང་གིས། ཕལ་པ་རིགས་

བཞི་འགྲིབ་པ་དེ་རང་གཙོ་བོ་རིགས་བཞི་འཕེལ་བས་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཅིང་
 ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་
 སྐབས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ཚུགས་བཞིའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཡིན། འདུས་བྱས་ཀྱི་
 དངོས་པོའི་གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ཚུགས་བཞིའི་ཆོས་ཉིད་
 ནི། གཙོ་བོའི་མཐའ་གཉིས་དང་ཕལ་པའི་དབྱས་གཉིས་སམ། གཙོ་བོའི་དབྱས་
 གཉིས་དང་ཕལ་པའི་མཐའ་གཉིས་ཅན་དེ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་
 ཕལ་པ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དབང་གིས། གཙོ་བོ་རིགས་བཞི་བོ་རྣམས་ཀྱིས་
 ཕལ་པ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དབང་གིས། གཙོ་བོ་རིགས་བཞི་འགྲིབ་པ་དེས་
 ཕལ་པ་རིགས་བཞི་འཕེལ་པ་དེ་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། འདུས་
 བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གཞི་གཅིག་ཚུགས་བཞི་ཡིན་པ་ལས་གཞི་གཅིག་
 ཚུགས་གཉིས་མིན་ཞིང་། གཞི་གཅིག་ཚུགས་གསུམ་དང་ཚུགས་ལྔ་རྣམས་དེ་བས་
 ཀྱང་མ་ཡིན་པ་རྒྱ་མཚན་འདིའི་ཐོག་ནས་མཐོང་ཐུབ།

ཆོས་ཉིད་ཅེས་པ་དེ་རང་བཞིན་ནང་གི་ངོ་བོའི་ངོས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་པ་ཞིག་
 ཡིན་ལས། བྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་བཅན་འགེལ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན།

བྱུག

སྤྱི་ཉེ་ལོ་ཤི་ཨེན་གེ་སིས་ཚེད་སྤྱབ་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་
 དང་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ནང་ནས་བྱུང་བའི་སྤྱི་མཚན་ཞིག་
 ཡིན། ཚེད་སྤྱབ་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་ཟེར་བ་དེ་གཞན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར། དེ་ནི་
 ལོ་རྒྱས་འཕེལ་རྒྱས་ནང་གི་ཚུགས་འདི་གཉིས་དང་བསམ་གཞིགས་རང་གི་ཆོས་
 སྤྱིར་བཏང་གི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན། ཚེད་སྤྱབ་རིག་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་
 ཀྱི་བྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འཛིག་རྟེན་ལྟ་རྒྱུ་ལྱི་སྤྱང་བ་དེ་སྤྱི་མཚན་ཞིག་ཡིན་ལ། རང་
 མཚན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་སྟེ། དེས་ནི་ཆོན་རིག་གི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཚུགས་སྟོན་
 བྱེད་པའི་དོན་སྤྱིར་ལྟན་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། ཉེ་གེར་གྱིས་གསུངས་
 པ་ལྟར། ཚེད་སྤྱབ་རིག་པ་ནི་ད་ལྟའི་འཛིག་རྟེན་འདིར་འཕོ་འགྱུར་དང་། གནས་པ།
 ལས་དོན་བཅས་ཐམས་ཅད་སྤུལ་བྱེད་ཀྱི་ཙ་དོན་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཚེད་སྤྱབ་
 རིག་པ་ནི་ཤེས་བྱའི་བྱུང་ཁོངས་ནང་གི་ཆོན་རིག་དངོས་དེ་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྤྱད་

ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་དབང་གིས། མ་ཡིན་པ་མེད་པ་དང་། མི་
འཕྲད་པ་མེད་པའི་བྱ་དངོས་ཀྱི་གསུང་བའི་ཚྭ་སྐབ་རིག་པ་སྟོན་པར། འཇིག་
ཉེན་ངོས་འཛིན་དང་། འཇིག་ཉེན་བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བདེན་
དོན་ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་འཕྲོ་འགྱུར་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་བའི་
ཚ་བའི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན། ཚུལ་པ་པོས་ཚ་བའི་ཆོས་ཉིད་འདི་ལ། ལུས་པ་སྟོང་
ལྡན་གྱི་ཕྱེའུ་མིག་གིས། ལུས་ཡུན་རིང་པོ་བཅད་གཅོད་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པར་
བརྒྱད་ནས་ཐོབ་པའི་མཐུག་བསྟོམས་དེ། ལྷན་པོའི་ཆོད་བགམ་ཅམ་མིན་པ་གལ་
གནད་ཆེ་བའི་སྟོང་པོ་རྣམས་མདོར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པར།

བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་མཐའ་གཉིས་དང་ (AདD)
གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དབུས་གཉིས་ (BདC) མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་
བ་ཀྱབ་ཚུལ་དང་། བན་ཚུན་ལུས་པ་སྐལ་སྤེལ་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། བྱ་དངོས་ཀྱི་ཀྱབ་
ཚུལ་དང་འཕྲོ་འགྱུར་གྱི་ཚ་བའི་སྟོང་པོ་དེ། འཕེལ་འགྲིབ་ཀྱི་ལུས་རིམ་གཉིས་སུ་
ཕྱེས་ཡོད། དེའང་དྲང་ཕྱོགས་ནས་འཕེལ་བའི་སྐབས་ ① ཀྱི་ཕལ་པ་རྟིང་པ་འགྲིབ་
ཅིང་གཙོ་བོ་གསར་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་དང་ ② ཕྱོག་ཕྱོགས་ནས་འགྲིབ་པའི་
སྐབས་ཀྱི་ ③ གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་ ④ ཏེ། ལུས་སྐབས་འདི་གཉིས་པན་
ཚུན་ཡང་ནས་ཡང་དུ་རྟིང་ཆོབ་གསར་མཐུད་བྱས་ནས་འཁོར་ཆོད་གསར་རྟིང་
རྣམས་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་འཁོར་བསྐྱོད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་གི་
ཚྭ་སྐབ་རིག་པའི་ཚ་གཞུང་དང་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་རིགས་ལམ་
རྣམས་གསལ་གསལ།

ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་སྐབས་སུ། མཐའ་གཉིས་ཡོད་ཆོད་ལ།
ཕལ་པའི་ཐོག་ཏུ་གཞི་གཅིག་པ་དང་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཡོད་པའི་སྐབས་
སུ། གཙོ་བོའི་ཐོག་ཏུ་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་དད་བྱའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་མཐོང་། དེའང་

① རྟེན་བའི་སྐབས།

② བསྐྱས་མིང་ལ་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་ཞེས་ཟེར།

③ འཇིག་པའི་སྐབས།

④ བསྐྱས་མིང་ལ་གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་ཞེས་ཟེར།

ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་གཞི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་ཐ་དད་པའི་
རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་དེའི་བརྟུན་མིང་ལ། ཕལ་པ་དབྱུས་
འགྲིབ་དང་། གཙོ་བོ་མཐའ་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། སྤྱི་འགྲོས་ནི། ཕལ་པའི་
CB འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོའི་DAའཕེལ་བ་ཅན་ཡིན། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་དབྱུས་
གཉིས་གྱི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ། ཕལ་པའི་ཐོག་དུ་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་དད་བྱ་ཡོད་
པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོའི་ཐོག་དུ་གཞི་གཅིག་དང་ཡང་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་
པར་མཐོང་། དེའང་ཕལ་པ་འགྲིབ་པའི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་
བའི་གཞི་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་དུ་ཡོད་པར་དེའི་བརྟུན་མིང་
ལ། ཕལ་དབྱུས་གཙོ་མཐའ་དང་། ཕལ་མཐའ་གཙོ་བོའི་CBའཕེལ་བ་ཅན་ཡིན། དེ་
ལྟར་ཕལ་དབྱུས་གཙོ་མཐའ་དང་ཕལ་མཐའ་གཙོ་དབྱུས་ཅན་གྱི་སྤྱི་འགྲོས་འདི་ནི་
འདུས་བྱས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་
གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན།

གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་སུ། མཐའ་གཉིས་ཡོད་པའི་
རིགས་ལ། གཙོ་བོའི་ཐོག་དུ་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་དད་བྱ་ཡོད་པར་མཐོང་། དེའང་
གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ནང་དུ་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་གཞི་
གཅིག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དེའི་བརྟུན་མིང་ལ། གཙོ་བོ་མཐའ་
འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་དབྱུས་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅེས་ཟེར། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི། གཙོ་
བོའི་DAའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པའི་CBའཕེལ་བ་ཅན་ཡིན། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ།
དབྱུས་གཉིས་ཡོད་ཆད་ཐམས་ཅད་ལ། གཙོ་བོའི་ཐོག་དུ་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་དད་
བྱའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་མཐོང་། དེའང་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པའི་གཞི་གཅིག་གི་རང་
བཞིན་གྱི་ནང་དུ་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་
སྟེ། དེའི་བརྟུན་མིང་ལ། གཙོ་བོ་དབྱུས་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་གྱི་ཆོས་
ཉིད་ཅེས་ཟེར། དེའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི། གཙོ་བོའི་CBའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པའི་DAའཕེལ་བ་
ཅན་ཡིན། དེ་ལྟར་གཙོ་མཐའ་ཕལ་དབྱུས་དང་གཙོ་དབྱུས་ཕལ་མཐའ་ཅན་འདི་
ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་ཡོངས་
གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན།

གོང་དུ་བཤད་པའི་ཚྭ་སྐབ་རིག་པའི་ཚྭ་བའི་རིགས་པ་འདིས་གཤམ་གསལ་
 གྱི་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྐྱ་འགྲོས་དང་སྐྱ་སྒྲིལ་རྣམས་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཚུགས།
 གཤམ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་སྐྱ་སྒྲིལ་ནི། “ཕལ་པ་དབྱུས་ནས་འགྲིབ་ཅིང་
 གཙོ་བོ་BCའགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་ADའཕེལ་བ་”དང་། “ཕལ་པའི་ADའགྲིབ་ཅིང་
 གཙོ་བོ་BCའཕེལ་བ་”དེ་ཡིན། དེ་ནི་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་མཐའ་གཅིག་དུ་
 དེས་པའི་ཚུས་ཉིད་ཅིག་ཡིན། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་སྐྱ་སྒྲིལ་ནི་“གཙོ་
 བོ་མཐའ་ནས་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་བ་”དང་། གཙོ་བོ་དབྱུས་ནས་
 འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་དབྱུས་ནས་འཕེལ་བ་”ཞིག་ཡིན། སྐྱ་འགྲོས་ནི་“གཙོ་བོ་
 ADའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པའི་BCའཕེལ་བ་”དང་། གཙོ་བོ་BCའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པའི་
 ADའཕེལ་བ་ཅན་”ཡིན། འདི་ནི་ཡོངས་སུ་གཤམ་པ་དང་མཐའ་གཅིག་དུ་དེས་
 པའི་ཚུས་ཉིད་ཅིག་ཡིན།

མདོར་ན། “ཕལ་དབྱུས་གཙོ་མཐའ་”དང་། “ཕལ་མཐའ་གཙོ་དབྱུས་”ཅན་གྱི་
 ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་སུ། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐའ་སོན་པའི་དུས་
 ལྟ་གཙོ་ཕལ་པ་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་
 སྐབས་ཀྱི་ཁ་སྐྱོགས་དེ་“གཙོ་མཐའ་ཕལ་དབྱུས་”དང་“གཙོ་དབྱུས་ཕལ་
 མཐའ་”ཅན་གྱི་གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་འགྲོ་བཞིན་
 ཡོད་པ་རེད། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐའ་སོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་པ་ཕན་
 ཚུན་རྣམས་པ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་དེ་སྐར་
 ཡང་རྣམས་པ་ཁྱུར་ནས་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་འགྲོ་
 བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐའ་སོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་ཕལ་
 པ་ཕན་ཚུན་རྣམས་པ་འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་དེ་
 སྐར་ཡང་རྣམས་པ་ཁྱུར་ནས་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་
 འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ངོ་བོ་འགྱུར་བ་དང་རྣམས་པ་འགྱུར་བ་དེ་དག་སོ་སོར་
 ཐེངས་བཞི་རེ་བརྒྱད་པའི་རྩིས་སུ་ཚྭ་སྐབ་རིག་པའི་གསར་རྟོང་འཁོར་ཆད་བརྩེ་
 རེས་བྱས་ཤིང་། འཁོར་བརྒྱད་ཡང་ཡང་བྱས་ཏེ་རྒྱན་མི་ཆད་པར་རྟོང་ཆབ་གསར་
 མཐུད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་ཚྭ་སྐབ་རིག་པའི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་

དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་གྱི་གཞུང་དང་། བླ་མ་མཁའ་
མཁའ་དབྱུང་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲིབ་ན་ལུ་གུ་རྒྱུད་ཏུ་འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་གྱི་
ཆོས་ཉིད་དང་། རུས་ཚོད་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱན་ལྟར་འབྲེལ་
བའི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གོང་གསལ་འདི་དག་ནི་ཚུམ་པ་པོས་ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་གཞུང་ལ་རུས་ལྷན་
རིང་པོ་སློབ་སྦྱོང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་ཐོབ་པའི་རྩ་བའ་མཇུག་བསྐྱེམས་ཤིག་
ཡིན་ལ། དེབ་འདིའི་ནང་ཏུ་བཤད་པའི་རྩ་བའི་ལྷ་བ་དང་ལྷ་བའི་བྱད་ཆོས་གྱི་
གལས་བཤད་ཅིག་ཀྱང་ཡིན། ཡ་རེའི་ཆོན་རིག་པ་ཞེ་དབྱིན་སི་ཐན་གྱིས་མཐའ་
མའི་མཇུག་འབྲས་ལ་བལྟས་ན་སྟབས་བདེ་པོ་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། སྦྱང་གྱུང་ལྷན་
པའི་སློབ་ཀྱི་ཆེན་མོ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་འདིའི་དོན་གོ་བ་ལ་དཀའ་ངལ་ཞེ་དྲག་
ཡོང་གི་མ་རེད། ཡིན་ནའང་བར་བཀལ་གྱི་སྒྲོ་སྒྲོ་ཉར་བྱེ་མ་སོང་བའི་སྟོན་ལ། དག་
ནས་བརྗོད་མ་རུས་པའི་ལུན་པའི་ཆོར་སྤང་དེའི་བདེན་དོན་ལ་ལོ་རྒྱུ་མང་པོའི་
རིང་བཤོ་སྤོང་བྱེད་རྒྱ་དེར། སྐབས་འགར་རེ་བ་ནན་པོ་དང་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་
ཡོད་པ་དང་། སྐབས་འགར་ཐེ་ཆོམ་དང་སེམས་ཁུར་ཅན་གྱི་བསམ་པའི་ཁམས་དེ་
དག་རང་ཉིད་ལ་ཉམས་སྦྱོང་དངོས་གྱི་ཆོར་བ་ཡོད་པ་དག་ཁོ་ནས་ཤེས་གྱི་རེད་
ཅིས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། སྐད་ཆ་འདིའི་དོན་ལ་ད་ལྟ་ང་ལ་ཆོར་སྤང་ཟབ་པོ་
ཞིག་འདུག །ང་རང་སྤྲིང་གྱི་དོས་ནས་བྱས་ན་ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གྱི་
མ་ལག་གི་ནང་ཏུ་བཏོན་པའི་ལྷ་བ་གསར་པ་ཁ་ཤས་དང་། གནད་དོན་ཁ་ཤས་
གསར་ཏུ་ཁ་སྟོན་བྱས་པ་དེ་དག་རྒྱ་མཚོའི་ནང་ཏུ་རྒྱ་ཐིག་ཅམ་ཡིན་ཀྱང་། ང་རང་
ཉིད་གྱི་འབད་བརྩོན་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན།

7

ཞེ་དབྱིན་སི་ཐན་གྱི་སྟོན་རབས་པ་རབ་ལུ་ལ་སིས་བརྩམས་པའི་《ཆོད་ཅིས་
དབྱེ་ཞིབ་གྱི་གཞུང་ལུགས་》གྱི་སྤྲིང་གཞིའི་ནང་ཏུ། ང་ཆོས་ངེས་པར་ཏུ་ད་ལྟའི་
འཇིག་རྟེན་འདི་ཉིད་གྱི་གནས་སྤངས་དེར་འཇིག་རྟེན་སྟོན་མ་དེའི་རྣམ་པའི་
འབྲས་བུ་ཡིན་པ་དང་མ་འོངས་པའི་འཕྲེལ་རྒྱས་གྱི་རྒྱ་རྒྱན་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས།
གལ་སྲིད་རུས་ཚོད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་སྟོབས་རུས་རང་བྱུང་ཁམས་གྱི་རུས་པ་

ཐམས་ཅད་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པའི་སློ་གྲོས་དང་ལྡན་ན། དེའི་གདོས་བཅས་ཕྱང་པོ་
འདྲིའི་གནས་སོ་སོའི་རང་རང་གི་གྲུབ་ཆ་ནམས་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་རེད། གལ་སྲིད་བྱ་
དངོས་ཐམས་ཅད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཆ་ཚང་བར་བྱེད་ཐུབ་པའི་སློ་གྲོས་ཀྱི་ཁུས་པ་ཞིག་
བྱུང་ན། དེས་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་སྤྱི་འགོས་ཤིག་བེད་སྤྱོད་བྱས་ནས་འཛིག་རྟེན་
ཁམས་ཀྱི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཚུགས་བསྐྱུས་བྱེད་ཆོག་པ་སྟེ། ཆེ་བ་སྐྱར་མའི་གོ་ལ་
ནས་ཆུང་བ་རྒྱལ་ཕྱན་ཡན་གྱི་བར་ཐམས་ཅད་དབྱེ་ཞིབ་གཅིག་པར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་
ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་རྩ་མ་འོངས་པའི་གནད་དོན་ནམས། འདས་པའི་དོན་ངེ་
བཞིན་ཚང་མ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་ཤེས་ཐུབ་པར་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

ཞི་དབྱིན་སི་ཐན་ཁོང་སྐྱ་ཆའི་སྤྱད་ལ་སྤྱིར་རུས་ཆེན་པོས་རབ་ཕུ་ལ་སིས་འདྲོད་
པའི་ལྟ་བ་སྟེ་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་སྤྱི་འགོས་ཤིག་གིས་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་འདུས་
བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་བསམ་
གཞིགས་ཡང་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་གིས་སྤྱི་ལོ་1948 ལོར་M་སོ་ལོ་རྒྱལ་
བཟང་བའི་ཡི་གེའི་ནང་རྩ་ཡིད་ཆད་པ་དང་ཚུགས་གཅིག་ནས་སློབས་པ་སྟེ་བའི་
ངང་རྩ་ངའི་ཆོན་རིག་ལས་ཀའི་ནང་རྩ། ནམ་ཡིན་དེ་བཞིན་ཆོས་རིག་གི་དཀའ་
གནད་ཀྱིས་བཀའ་འགོག་བྱེད་ཅིང་འཇུག། ངས་ང་རང་གི་གོ་དོན་ཡངས་པའི་ལྟས་
བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱན་ཆ་མེད་ཀྱི་གཞུང་རྩ་གཏན་འཁེལ་དང་ཆོས་མེད་གཉིས་ཀ་
བྱེད་ཐུབ་མི་སྲིད་པ་ཞིག་རེད་.....ད་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1947ལོར་
ཁོང་གིས་M་སོ་ཞེན་ལ་བཟང་བའི་ཡི་གེའི་ནང་རྩ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྲིས་ཡོད་པ་སྟེ།
ངས་ད་རུང་བསྐྱད་མའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་རྒྱུད་ནས་སློབས་ཐུབ་པའི་ཡིད་ཆོས་
བརྟན་པོ་ཞིག་ཐོབ་མ་བུང་། ངས་འདི་འདྲ་ཞིག་བྱས་ན་པལ་ཆེར་མཐུན་པའི་ལམ་
ཞིག་རྟེན་པ་མ་ཟད་འགྲོ་ལམ་འདི་ནི་ད་ལྟའི་བར་རྩ་ཏ་ཅང་འཆོམས་པ་ཞིག་ཡིན་
ཀྱང་། བསྐྱེམས་ཆོས་བྱེད་རྒྱལ་དཀའ་ལས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། ལམ་འདིའི་ཐོག་
མ་སློབས་པའི་གོང་རྩ་སྐ་མོ་ཉིད་རྩ་ངས་འོག་རྩ་འཇུག་འགྲོ་གི་རེད། ཡིན་ནའང་
ནམ་ཞིག་ན་གཞུང་ལུགས་སྟོན་མཁན་ཞིག་ཡོང་བ་ངས་ཡིད་ཆོས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་
ལ། གཞུང་ལུགས་འདིའི་ནང་རྩ་ངས་སློལ་དང་ལུལ་གཉིས་འབྲེལ་བ་བྱས་ཡོད་པ་
འདི་ནི་ཆོད་དཔག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་བརྟག་དཔྱད་བྱས་པའི་དོན་དངོས་ཤིག་ཡིན།

སྒྲིལ་ཆད་ཞི་དབྱིན་སི་ཐན་གྱིས་ཏ་ཅང་ཡང་དག་པའི་སྒྲིལ་ནས་མཆན་ཉིད་
 རིག་པ་བསྟན་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཆོང་མ་ཆན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་གཞི་མ་རེད། ཡིན་
 བའང་གསུང་རབ་ཚྭ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་རང་
 བྱང་ཆན་རིག་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆན་རིག་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡར་རྒྱས་གཤམ་ཆེན་
 དང་། གྲུབ་འབྲས་སྒྲིལ་མེད་པ་ཐོབ་ཡོད་ནའང་། ཆན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་གཞི་མ།
 མཆན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་གཞིག་གི་ཐབས་ཤེས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱ་དེ་སྤང་
 མེད་ཏུ་བཏང་ཡོད་སྟབས། ཏུས་རྒྱུན་ཏུ་ལམ་གོལ་དང་ལམ་ལོག་ཏུ་འགྲོ་བ་དེ་
 ལྟོག་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་ཆོས་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 སྒྲིལ་ནས་ཕྱོགས་བསྟོམས་བྱས་པའི་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འཇིག་རྟེན་ལྟ་ཚུལ་གྱི་སྤང་
 ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་དེའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པ་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་
 དད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱབ་རིག་པ་དེ་ཤེས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཏག་ཏག་རབ་ཕུ་
 ལ་སི་དུ། ཞི་དབྱིན་སི་ཐན་སོགས་ཆན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོབ་རེ་བྱས་པ་གོང་
 གསལ་གྱི་བསམ་སྒྲོ་རྣམས་ཏེ་ཚྭ་རྒྱབ་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་རེད། མཆན་ཉིད་རིག་
 པའི་ཆན་རིག་གི་ཚྭ་རྒྱབ་རིག་པའི་ཆོས་ཉིད་འདི་གཞི་ནས་ཆེ་ཤོས་རྒྱ་སྤར་གྱི་གོ་
 ལ་ནས་རྒྱུད་བ་རྩལ་ཐུན་བར་གྱི་གསང་སྒྲིལ་བྱེད་བྱེད་ཀྱི་ལྟུ་མིག་ཞིག་རེད།
 ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་ཡིས་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་སྤངས་
 རྣམས་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་མ་ཟད། དེ་དག་གི་ཁ་སང་ཡོང་ཁུངས་དང་སང་
 ཉིན་འགྲོ་ཕྱོགས་བཅས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རྒྱབ་བྱེད་བཤོད་ཡོད་པ་རེད།

མཐའ་མར་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཚྭ་པ་པོས་ཞིབ་འཇུག་
 བྱས་ཡོད་པའི་ཚྭ་རྒྱབ་རིག་པའི་གྲུབ་ཚུལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་
 ཚ་གཞུང་དང་སྤྱི་འགྲོས། འཕོ་འགྱུར་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འཁོར་ཆད་ངེས་སྟོན་རྣམས།
 སྒྲིལ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཚྭ་རྒྱབ་རིག་པའི་ཚ་གཞུང་དང་འབྲེལ་བཤད་ཡོད་ཆད་
 ཐམས་ཅད་དང་མི་འདྲ་བའི་བྱད་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་དང་ཏུས་མཚུངས་སུ་
 འབྲེལ་བཤད་ཀྱི་ནང་ཏུ་བསྟན་པའི་ཐ་སྟོན་དང་བཤད་ཚུལ་ཁ་ཤས་སྒྲིལ་ཆད་
 མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ནའང་གདན་དོན་དེ་བྱད་པ་དང་། སྒྲིལ་ཆད་ཡོད་མེད་
 ཅུམ་ལ་ཐུག་མེད་པ། དེས་ཆན་རིག་ལོ་རྒྱས་ཐོག་ལ་ཁ་སྒྲིལ་ག་རེ་ཞིག་བྱས་པ་

དང་། རིན་ཐང་ཅི་འདྲ་ཡོད་པ་འདི་དག་ནི་བདེན་པ་བདེན་ཐུབ་དང་། མྱི་རོལ་
ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་རིན་ཆོད་གཏན་འབེབས་བྱེད་རྒྱུ་ལོན་དེ་མྱི་ཞིག་རེད།

ང་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་མིན་ཡང་། ངས་ཆོན་རིག་པ་ཞིག་གི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་
སྒྲིག་ནས་གསལ་བཤད་ཁ་ཤས་བྱ་རྒྱུར། འདི་ནི་ལྷག་བསམ་ཚོལ་མེད་གྱི་ངང་ནས་
མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་དང་། མཁས་པ། མཁས་པའི་དབང་པོ།
རྒྱ་ཆེ་བའི་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཆོན་རིག་གི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་
རྣམས་དང་། ཚྱོད་སྦྱབ་རིག་པ་ལ་མོས་པ་ཡོད་པ་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བའདི་
ལ་སྦྱོར་བརྗོད་དང་མོར་བཅོས་ཡོད་པའི་རེ་བ་ལྟ།

གསལ་བཤད་འདི་མཁུག་སྤྱིལ་པའི་སྐབས་སུ། ངས་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཆོག་
ཁ་ཤས་ཤིག་བསྐྱར་སྒྲོས་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པ་འདི་གཅིག་བྱས་ན་སྒྲོས་སྟོན་དུ་མི་སེམས།
ངས་ཚྱོད་སྦྱབ་རིག་པ་ལ་ཅུང་ཟད་སྟོབ་སྟོང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་འདི་ནི། ཤིན་
དུ་མཐོང་བ་དཀའ་བའི་དམིགས་གསལ་གྱི་མནར་གཅོད་འོག་དུ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན།
སྐབས་ལེགས་པ་ཞིག་པ་ཞིག་ལ་དུས་ཆོད་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཐན་ངན་
གཡང་འགྱུར་ཞིག་བྱུང་སོང་། ཐན་རང་གཤིས་ཀ་ཁ་རི་ཁ་ཐུག་ཞིག་ཡིན་པ་འདིན་
ནི། གངས་སྒྲོངས་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་བོད་ཡུལ་ཁམས་པ་མིའི་བྱང་ཆོས་ཤིག་ཡིན་པས་
དགོངས་འགལ་མི་གནང་བར་འཆལ། ངའི་ལྷ་བ་འདི་དག་མི་གཞན་གྱི་ཆོད་
འཇོག་ག་འདྲ་བྱས་ནའང་འདྲ། འདི་མི་གཞན་པ་འགའ་ཞིག་གི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་ལྷ་བ་
དང་གང་འདྲ་མ་མཐུན་ནའང་འདྲ། འདི་ནི་ང་རང་གིས་དུས་ལུན་རིང་པོའི་ནང་
དུ་དང་པོའི་བརྒྱ་གླིང་དང་ནན་ཏན་གྱིས་བཙོན་ཞིབ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡིན།
བསམ་སྟོབ་ཆེད་རམས་པ་ཞིག་གིས་གཤམ་གྱི་དབྱིས་ཏེ་ལིས་སྟན་ངག་པ་ཐན་
ཏིང་གི་ལེགས་བཤད་ཆོག་གཅིག་ལུང་དངས་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཡོད་པ་ནི།
ཆོན་རིག་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ་རྩ་ན། དཔྱལ་བའི་སྒྲོ་རྩ་སྟེབས་པ་བཞིན། དེས་པར་
དུ་འདི་ལྷ་བའི་རེ་བ་ཞིག་བཏོན་དགོས།

འདི་ན་ཐེ་ཆོམ་རིགས་ཀྱན་རྩ་བ་ནས་འབྱེན་དགོས།

སྟོ་སྟོབས་ཉམས་པའི་བྱ་བས་དགོས་དོན་རིགས་སྟོང་ངོ་།

(ཐན་ཏིང་། 《ལྷ་དབྱངས་》 ལས)

གསལ་བཤད།

གཤམ་གྱི་ཚོད་རྒྱུ་རིག་པའི་གཏུན་ཚིག་གི་དཔེ་རིས་གྱི་འགྲིལ་བཤད་འདི་ནི། ཁོ་པོས་
དེ་བའདི་པོད་ཡིག་ཏུ་བརྒྱུར་གྲུབས་བྱེད་སྐབས་སྐྱོ་འོ་ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་དེ་བའདི་འི་ནང་
དོན་གྱི་སྒྲིམ་གཞི་དང་། དཔེ་རིས་གྱི་གནས་ལུགས་དང་འཕེལ་འགྲིལ་གྱི་ཚོས་ཉིད་རྣམས་ངག་
ཐོག་ནས་འོ་སྒྲིལ་གནང་བཞིན་ཆུ་ཡིག་གིས་ཟིན་བྲིས་གནང་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཤོག་ལྟེ་བ་ཁ་ཤས་
ཤིག་ཡོད་པ་དེ། དེ་བའདི་བརྒྱུར་བའི་སྒྲིལ་འགྲོའི་ཕྱ་ལོན་ཏུ་གནང་བའི་ཟིན་བྲིས་ཞིག་ཡིན།
འདི་ནི་དེ་བའདི་པོད་ཡིག་ཏུ་བརྒྱུར་གྲུབ་པའི་ཐེན་མིག་ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དེར་བརྟེན་ཆུ་
ཡིག་པར་སྐྱུན་བྱས་པའི་དེ་བའདི་ནང་ཏུ་འགྲིལ་བཤད་འདི་འཁོད་མེད།

ཕལ་འགྲིལ་གཙོ་འཕེལ་དང་གཙོ་འགྲིལ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་དོན།

ཕལ་འགྲིལ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་^①

གཅིག མཐའ་གཉིས་ན། ཕལ་པའི་ནང་ཏུ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཅིག་
དང་ཡང་གཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོའི་ནང་ཏུ་ངེས་པར་ཏུ་འཕེལ་བའི་
རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་བྱ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བརྒྱུས་མིང་ལ་
“ཕལ་པ་དབྱུས་འགྲིལ་དང་གཙོ་བོ་མཐའ་འཕེལ་”གྱི་ཚོས་ཉིད་ཟེར།

གཏུན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྱི་འགྲོས་ནི། “ཕལ་པའི་BCའགྲིལ་ཅིང་གཙོ་བོའི་
འཕེལ་ADབའི་”ཚོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཉིས། དབྱུས་གཉིས་ན། ཕལ་པའི་ནང་ཏུ་འགྲིལ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
ཐ་དད་དང་ཐ་དད་བྱ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོའི་ནང་ཏུ་ངེས་པར་ཏུ་འཕེལ་
བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཅིག་དང་ཡང་གཅིག་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བརྒྱུས་མིང་ལ་
“ཕལ་པ་མཐའ་འགྲིལ་དང་གཙོ་བོ་དབྱུས་འཕེལ་”གྱི་ཚོས་ཉིད་ཅིས་ཟེར།

གཏུན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྱི་འགྲོས་ནི་“ཕལ་པའི་ADའགྲིལ་ཅིང་གཙོ་བོ་
BCའཕེལ་བའི་”ཚོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

ཕལ་པ་དང་གཙོ་བོའི་མཐའ་གཉིས་དང་དབྱུས་གཉིས་གྲུབ་ཚུལ་ནི། ཕལ་

① དང་སྒྲིགས་ནས་འཕེལ་བའམ་སྐྱེ་བའི་སྐབས།

འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་ཕལ་གཙོ་ཕན་ཚུན་ཐད་ཀར་ཁ་
 རྩུགས་ཀྱུར་ཏེ། ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་སྐབས་དེ། གཙོ་བོ་འགྲིབ་
 ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ལ་ངོ་བོ་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།

གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་^①།

གཅིག །མཐའ་གཉིས་ན། གཙོ་བོའི་ནང་དུ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
 ཐ་དད་དང་ཐ་དད་བྱ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། ཕལ་པའི་ནང་དུ་ངེས་པར་དུ་འཕེལ་
 བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཅིག་དང་ཡང་གཅིག་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་མིང་ལ་
 “གཙོ་བོ་མཐའ་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་དབྱུས་འཕེལ་གྱི་”ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཟེར།

གཏན་ཆོག་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་“གཙོ་བོ་ADའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་
 BCའཕེལ་བའི་”ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཉིས། དབྱུས་གཉིས་ན། གཙོ་བོའི་ནང་དུ་འགྲིབ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་
 གཅིག་དང་ཡང་གཅིག་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ། ཕལ་པའི་ནང་དུ་ངེས་པར་དུ་འཕེལ་
 བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐ་དད་དང་ཐ་དད་བྱ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བསྐྱུས་
 མིང་ལ་“གཙོ་བོ་དབྱུས་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ་”གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཏན་ཆོག་རིག་པའི་སྤྱི་འགྲོས་ནི་“གཙོ་བོའི་BCའགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་
 ADའཕེལ་བའི་”ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད།

གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་དབྱུས་གཉིས་ཀྱུབ་ཚུལ་ནི། གཙོ་
 འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་རྣམ་པ་ཀྱུར་ཏེ།
 གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་སྐབས་དེ་ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་
 འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་སུ་རྣམ་པར་འགྱུར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།

མོང་གསལ་འདི་དག་ནི་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་དང་གཙོ་འགྲིབ་
 ཕལ་འཕེལ་སྐབས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སྟོན་པའི་རྩ་བའི་སྤྱིང་པོ་ཞིག་ཡིན།

① རྩུགས་ཀྱུགས་རྣམས་འགྲིབ་པའམ་འཇིག་པའི་སྐབས།

རོ་པོ་འགྱུར་བ་དང་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་བྱད་པར།

ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཕལ་པ་གཞི་གཅིག་དང་
 གཙོ་བོ་ཐ་དད་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་། ཕལ་པ་ཐ་དད་ཅིང་གཙོ་བོ་གཞི་གཅིག་
 པའི་དབྱས་གཉིས་ན། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། ཕལ་
 གཙོ་ཕན་ཚུན་ཐད་ཀར་ཁ་སྤྱོད་གས་ཁྱུར་ཏེ། ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་
 སྐབས་དེ་གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཅན་དུ་ངོ་བོ་
 འགྱུར་འགོ་བའི་གཙོ་མཐའ་ཕལ་དབྱས་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་དང་གཙོ་དབྱས་ཕལ་
 མཐའི་དབྱས་གཉིས་ཅན་གྱི་གཙོ་ཕལ་གྲུབ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་
 མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་ཕལ་ཕན་ཚུན་ཁ་སྤྱོད་གས་ཁྱུར་ཏེ། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་
 འཕེལ་གྱི་སྐབས་དེ་ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་གྱི་སྐབས་ལ་རྣམ་པ་འགྱུར་འགོ་གི་
 ཡོད་པ་རེད།

རོ་པོ་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི། ཕལ་པ་འགྲིབ་པ་དང་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་མཐར་
 ཁ་སྤྱོད་གས་ཁྱུར་ཏེ། གཙོ་བོ་འགྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་གྱིན་ཡོད་པ་རེད།

རྣམ་པ་འགྱུར་ཞེས་པ་ནི། གཙོ་བོ་འགྲིབ་པ་དང་ཕལ་པ་འཕེལ་བཞིན་པའི་
 སྐབས་སུ། རྣམ་པ་ཁྱུར་ཏེ་ཕལ་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཙོ་བོ་འཕེལ་གྱིན་ཡོད་པ་རེད།

དེ་ལྟར་རྣམ་པ་འགྱུར་བ་དང་ངོ་བོ་འགྱུར་བ་དེ་དག་སོ་སོར་ཐེངས་བཞི་
 རེར་གྱུར་རྗེས། འཁོར་ཚད་གཅིག་འཁོར་ཡོང་གི་ཡོད་ལ། འཁོར་ཚད་རྒྱིང་པའི་
 མཚུག་དུ་འཁོར་ཚད་གསར་བའི་འགོ་བཙུགས་ཏེ། གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་
 འཁོར་བསྐྱོད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་ཚྭ་སྐྱབ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་
 ཀྱི་འགྱུར་བ་སྟོན་པའི་རྩ་བའི་སྒྲིང་པོ་ཞིག་ཡིན།

གོང་གསལ་འདི་དག་ནི། ཚྭ་སྐྱབ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་དང་།
 ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པའི་མཐའ་གཉིས་^① དང་། གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་དབྱས་

① འགལ་བའི་ནང་དུ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ།

གཉིས་ ① ནམ་མཁའ་མཐའ་དབུས་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲོང་ན་ཆོས་ཉིད་གྱི་
འབྲེལ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་དང་། ཏུས་ཚོད་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ནང་ན་
ཆོས་ཉིད་གྱི་འགྱུར་བ་སྟོན་པའི་རྩ་བའི་སྒྲིང་པོ་ཞིག་ཡིན།

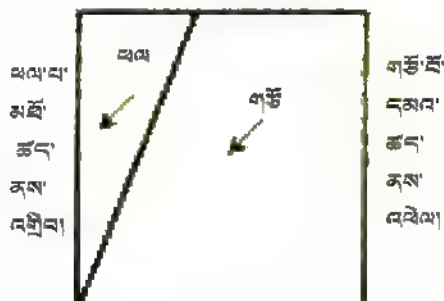
D བྱི་ཐ་དད་བྱེད་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཐའ་མཚོན་བྱེད་ཡིན།

A བྱི་ཐ་དད་བྱེད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མཐའ་མཚོན་བྱེད་ཡིན།

C བྱི་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དབུས་མཚོན་བྱེད་ཡིན།

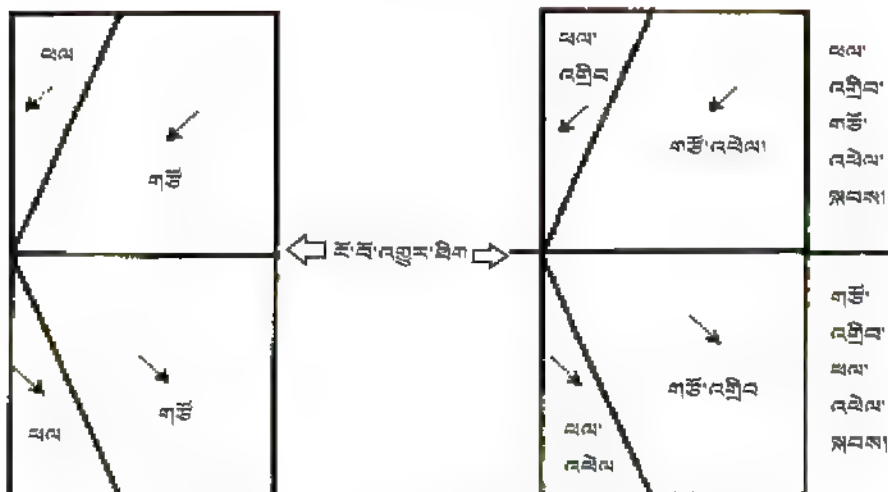
B བྱི་ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དབུས་མཚོན་བྱེད་ཡིན།

དཔེ་ཞིས་དང་མོ།

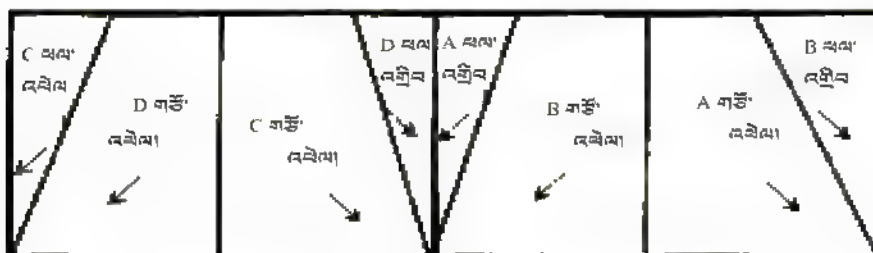
① བྱི་གཅིག་གི་ནང་དུ་འགའ་བ་ཡོད་པ།

དཔེ་རིས་གཞིས་ལ།

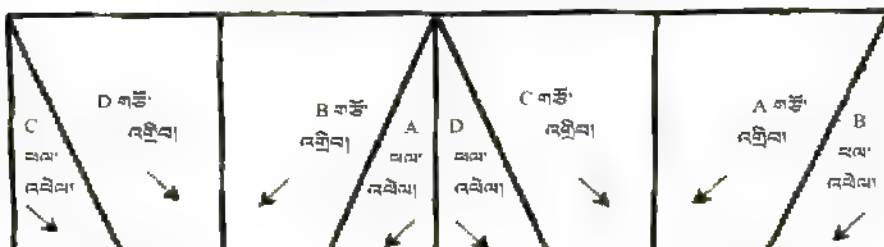
དཔེ་རིམ་གསུམ་པ།

စာနားပေးရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အချက်အလက်များကို စိစစ်ဆန်းစစ်ကြည့်ပါ။

དཔེ་དེབ་གཞི་བ།

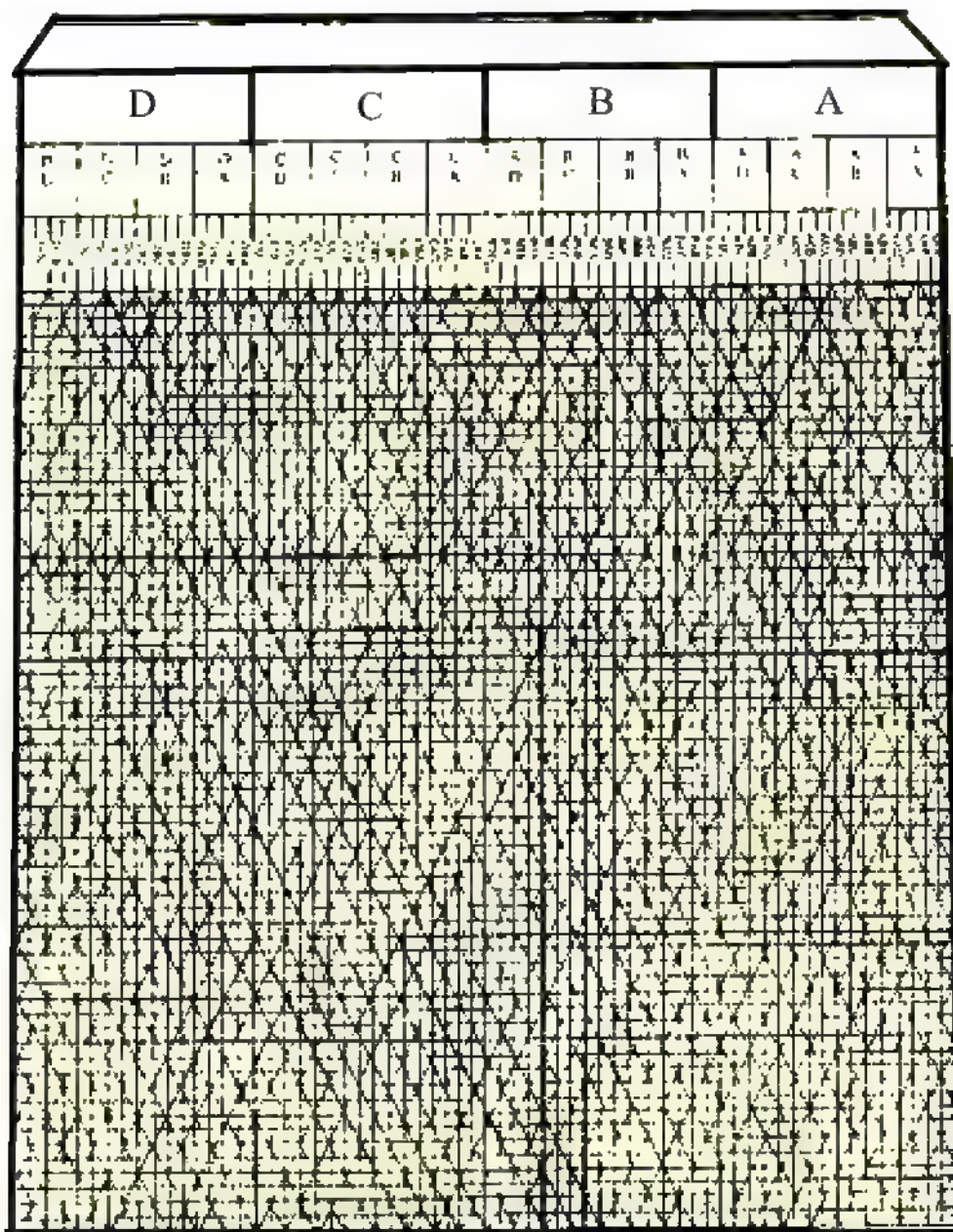
ག་དྲན་གཞི་གཅིག་པུ་ADལྷོ་སྐབས་དང་གཞི་གཅིག་ག་དྲན་པུ་
 B(མིང་རྒྱུ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཤེ་འབྲི་ཡ་ལ་འཕྲ་སྐབས་ཀྱི་དཔེ་མཁ)

[illegible][illegible]

དཔེ་རིས་དབྱ་བ།

འོག་མ་ལྷན་ཆེན་ཉིད་ཀྱང་ཆུང་ལྷན་པ་ལྷན་པ་འོ་ཆེན་མཆོན་ཁྱེད་ཀྱི་དཔེ་རིས།

གཞི་གཅིག་ཐ་དང་པ་དང་ཐ་དང་གཞི་གཅིག་ ཅེས་པའི་གོ་དོན་འབྲེལ་བཤད།

ཚུམ་ཡིག་འདི་ནི་སྤྱོད་ཐུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་ཁོ་ལོ་ལ་ཐད་ཀར་ཞལ་གསུང་གི་ཟེན་ཟིན་གྱི་ཡིན། ཁོ་ལོས་དེ་བུ་འདི་པོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་བའི་སྐབས་སུ་དེ་བུ་འདིའི་ནང་དོན་ལ་གོ་ནོར་མི་ཤོར་པའི་ཆེད་དུ། ཁོང་གིས་ཡང་ཡང་དུ་བཀའ་མོལ་དང་མཚུབ་སྟོན་གནང་བ་དག་ལས། གཤམ་གསལ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་འདི་ནི་ཚུད་སྒྱུབ་རིག་པའི་ལྟ་བུ་དང་རིགས་ལམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་རྣམས་གོ་བདེ་ཁ་གསལ་དུ་འབྲེལ་བཤད་བའི་ཟེན་ཟིན་གྱི་ཡིན་པོད། དེར་བརྟེན་ཆུ་ཡིག་མ་དཔེའི་ནང་དུ་ཟེན་ཟིན་འདི་པར་དུ་འཁོད་མེད།

གཞི་གཅིག་ཐ་དང་ཅེས་པ་འདི་ཡིས་མཐའ་དབུས་གཉིས་དང་། བདག་གཞན་གཉིས། བདག་སྤྱི་བས་གཉིས། དུས་བཞིའི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་དོན་མཚོན་པའི་ཚུལ་འོག་གི་རེའུ་ནང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ལོ། །

བྱ་དངོས་ཀྱི་ཁ་སྒྲིགས་དང་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་འདི་དག་ཚུད་སྒྱུབ་རིག་པའི་གལ་ཆེ་ཤོས་གསུང་གི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། སྒྲིགས་རེ་ཅེས་གྱིས་མི་འཇུག་ཤིང་སྟོང་བཤད་མང་པོས་དེ་བས་ཀྱང་མི་འགྲིགས་པ། དེས་པར་དུ་ཡང་དག་པའི་སྒྲིགས་ཆོས་ཉིད་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རོ་བོ་དངོས་དང་གོ་དོན། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྱད་པར་བཅས་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། དེ་གཉིས་ནང་ཕན་ཚུན་རང་ཤུགས་གྱིས་འབྲེལ་བའི་ཚུད་སྒྱུབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྣམས་སྟོན་དགོས། ཚུམ་པ་པོས་དེ་བུ་འདིའི་ནང་དུ་རྩ་བའི་མཚུག་བསྐྱེམས་བྱས་པ་ནི། རོ་བོ་འགྱུར་ཟེར་བ་ནི། དྲང་སྒྲིགས་འབྲེལ་བའི་སྐབས་ཀྱི་མཐའ་མ་ཁ་སྒྲིགས་ཀྱང་ཉེ་སྒྲིག་སྒྲིགས་ནས་འགྲིབ་པ་ལ་ཟེར། དེའི་དམིགས་གསལ་གྱི་ཉུགས་ནི། སྟོན་གྱི་འཕེལ་རིམ་རྒྱུ་པའི་ལྟག་རོའི་ཕལ་པ་རྒྱུ་པ་འགྲིབ་པ་དང་རང་ཉིད་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པ་དང་མ་འོངས་པའི་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་ལྟ་བུ་ཕལ་པ་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཅན་ལ་འགྱུར་བ་དེ་རེད།

མདོར་བསྡུས་ན། རོ་བོ་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་ནི། རང་ཉིད་འཕེལ་རིམ་གསར་པ་ཅན་དེ་འཕེལ་རིམ་རྒྱུ་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཞེས་ཟེར། དེའང་གསར་པ་རྒྱུ་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཞིག་རེད།

རྣམ་པ་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་ནི། བྱ་དངོས་རྣམས་ལྷོག་ཚུགས་ནས་འགྲིབ་པའི་སྐབས་སུ། ར་མ་སྐར་ཡང་དང་ཚུགས་ནས་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཅན་ལ་འགྱུར་འགོ་བ་དེ་ལ་ཟེར། དེའི་དམིགས་གསལ་གྱི་ཏྲགས་ནི། རང་ཉིད་འཕེལ་རིམ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་གཙོ་བོ་འགྲིབ་པ་དང་མ་འོངས་པའི་གོ་རིམ་གསར་པའི་ཕལ་པའི་ལྷ་གྲུ་འཕེལ་བ་མཐར་མོན་པ་ན། རང་ཉིད་འཕེལ་རིམ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ལྷོག་རོ་ཕལ་པ་འགྲིབ་པ་དང་མ་འོངས་པའི་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཅན་ལ་འགྱུར་བ་དེ་རེད། བསྐྱུས་དོན་ལ། རྣམ་པ་འགྱུར་བ་ནི་བདག་གི་འཕེལ་རིམ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་གཞན་གྱི་འཕེལ་རིམ་གསར་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཞེས་ཟེར། དེའང་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསར་པ་ལ་འགྱུར་བ་ཞིག་རེད། རོ་བོ་འགྱུར་བ་ནི་གཞན་རྒྱུ་ཡིན་པའི་འགྲིབ་དང་བདག་གསར་གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། བདག་གཙོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་གཞན་གསར་ཕལ་འཕེལ་ཅན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་འགྱུར་འགོ་བཞེས་ཡོད་པ་རེད། བསྐྱུས་དོན་ལ། ཕལ་འགྲིབ་གཙོ་འཕེལ་མཐར་མོན་པས་ཁ་ཚུགས་བསྐྱུར་ཅིང་། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་མཐར་མོན་པས་ཁ་ཚུགས་བསྐྱུར་ཅིང་། གཙོ་འགྲིབ་ཕལ་འཕེལ་མཐར་མོན་པས་རྣམ་པ་བསྐྱུར་ནས་ཡང་ཡང་འཁོར་བསྐྱོད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་རོ་བོ་འགྱུར་བ་དང་རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཅ་བའི་བྱད་པར་དང་གོ་དོན་མི་འདྲ་བ། དེ་གཉིས་ནང་ཕན་ཚུན་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲེལ་བའི་སྐྱོར་རེད། ལྷ་བ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱི་ཆོགས་དང་རང་བྱུང་ཆོན་རིག་གི་རིག་གཞུང་ལྷེ་ཆོན་ཁག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ་ནི་དེ་བ་འདིའི་གལ་ཆེ་བའི་བྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དངོས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཚུལ་རྣམས་གང་འདྲ་ཞིག་དམིགས་གསལ་གྱིས་གཏན་འཁེལ་བྱ་དགོས་ན། དེ་ནི་གཅིག་གྱུར་ཅན་གྱི་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་སྤྱི་ཆོགས་སྒྲིབ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡིན། མདོར་བསྐྱུས་ནས་བཤད་ན། སྤྱི་དོན་གང་ཞིག་རང་གཟུགས་ནང་དུ་གཞན་རྣམས་འདྲེས་པ་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམས་ཡོད་ཀྱིས་སྤྱིར་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཙམ་དུ་སྐྱུབ་རིག་པའི་སྐོར་ནས་གཅིག་གྱུར་ཞིག་ཡིན། རང་གཟུགས་ཞེས་པ་དངོས་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན་པ་དང་། གཞན་རྣམས་ཞེས་པ་དེའི་ནང་གི་གཏན་འཁེལ་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕལ་པ་དེ་རེད། དེར་བརྟེན་སྤྱི་དོན་གང་ཞིག་གི་ནང་

དོན་དངོས་དེ་རང་གཟུགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་དང་གཞན་རྣམས་ཀྱི་སལ་པ་གཉིས་མེད་ན་
 མི་འབྱུང་གི་འཕྲེལ་བས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། དེའི་དམིགས་གསལ་གྱི་རྣམས་ནི། སྤྱི་
 དོན་གང་ཞིག་གི་ནང་དོན་གྱི་སྤྱི་བའི་སྟོན་མའི་དུས་དེར། གཞན་རྣམས་ཀྱི་ལྷག་རོ་
 སལ་པ་དང་རང་གཟུགས་ཀྱི་གསར་པ་གཙོ་བོ་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ།
 དེ་ཉིད་སྤྱི་བའི་སྤྱི་མ་ནི་རང་གཟུགས་ཀྱི་རྟིང་པ་གཙོ་བོ་དང་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ལྷག་རོ་
 སལ་པ་གཉིས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། སྤྱི་དོན་གང་ཞིག་གི་ནང་དོན་ཆ་ཆར་བ་ནི་
 གཞན་སལ་འགྲིབ་ཅིང་བདག་གཙོ་འཕེལ་བའི་སྤྱི་བའི་སྟོན་དུས་དང་རང་གཙོ་
 འགྲིབ་ཅིང་གཞན་སལ་འཕེལ་བའི་སྤྱི་བའི་སྤྱི་མའི་དུས་གཉིས་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་
 གཅིག་གྱུར་དུ་གྲུབ་པ་རེད། འདི་ཡིས་སྤྱི་དོན་གྱི་སྤྱི་སྟོབས་ཀྱི་དཔལ་འབར་བའི་
 དོན་དངོས་དེ་གཅིག་ལུ་དང་། ཁེར་རྒྱུ་། རེས་པོ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་དང་བསྐྱར་
 བ་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། རང་གཟུགས་གཙོ་བོ་དང་གཞན་རྣམས་སལ་
 པའི་ནང་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་སྒྲུབ་ཀྱི་གཏན་ཆེགས་རིག་པའི་སྤྱི་བའི་རྣམ་པ་ལྟན་
 པའི་སྤྱི་དོན་དེས་རིག་གཞུང་སྡེ་ཆེན་ཁག་གི་གྲུབ་ཚུལ་དང་འཕྲོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་
 ཉིད་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡང་དེ་བའི་འདིའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

འཕེལ་རིམ་ཞེས་པ་གང་ལ་ཟེར། འཕེལ་རིམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་གང་
 འདྲ་ཞིག་ཡིན་པར། ཆང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། འདུས་བྱས་དངོས་པོ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་འཕྲོ་འགྱུར་ནི་དུས་ཚོད་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་རང་བཞིན་
 དང་ནམ་མཁའ་མཐའ་དབྱས་མེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲོང་ན་དེས་གཏན་ཅན་གྱི་
 རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་མཐའ་གཅིག་དུ་དེས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་
 ཞིག་ཡིན་པས། འདི་ལས་བྱ་དངོས་རང་གཟུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་རིམ་འགྱུར་
 གྱི་གོ་རིམ་ཡོངས་རྫོགས་མདོན་ཐུབ་ཅིང་། དེས་པ་ཅན་གྱི་གོ་རིམ་ཡོངས་རྫོགས་ནི་
 དེ་དག་སོ་སོའི་འཕེལ་རྒྱས་སྒྲུབས་ཀྱི་དམིགས་གསལ་གོ་རིམ་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་།
 ཁྱོད་ཡོངས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་དེ་ལས་སྒྲ་མོ་ནས་རྫོགས་དུ་ཅན་དང་། དམའ་རིམ་ནས་
 མཐོ་རིམ་བར་དུ་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བའི་གོ་རིམ་རྣམས་རེད། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་
 དག་གི་རྟིང་ལུགས་འཕེལ་རིམ་གྱི་རྣམ་བཤད་རེད། ཡིན་ནའང་འདིར་འཕེལ་རིམ་
 ཞེས་པ་དེ་གང་ཡིན་ཁོ་ན་ཅམ་བཤད་ཡོད་པ་ལས། དེའི་འཕེལ་རིམ་དང་དེའི་

ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྣམས་བཤད་ཡོད་པ་མ་རེད། རྩོམ་པ་པོས་དེ་བའི་དེ་
 རང་དུ་འཕེལ་རིམ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་མཇུག་བསྐྱེམས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་གལ་ཆེ་བ་
 བོ། འཕེལ་རིམ་མཐའ་དག་པལ་པའི་རྣམ་པ་དེ་གཙོ་བོ་འཕེལ་པའི་གོ་རིམ་ལ་
 འགྱུར་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། རོ་བོ་འགྱུར་བའི་རྩིས་སུ་གཙོ་བོའི་རྣམ་པ་དེ་པལ་པ་
 འགྲིལ་པའི་གོ་རིམ་དུ་འགྱུར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་འཕེལ་རིམ་
 གསར་པ་ཡོད་ཆད་ཀྱི་འཕེལ་བའི་སྐབས་ནི་སྔོན་གྱི་འཕེལ་རིམ་རྒྱིང་པའི་གཙོ་
 བོའི་རྣམ་པ་གྱུར་ནས་པལ་པ་འགྲིལ་པའི་ཆ་རྒྱུན་གྱི་འོག་དུ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།
 དེ་བཞིན་དུ་བདག་རྒྱིང་འཕེལ་རིམ་ཐམས་ཅད་འགྲིལ་པའི་སྐབས་སུ། སྤྱིར་ཡང་
 རྩིས་མའི་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་པལ་པའི་རྣམ་པར་གྱུར་ནས་གཙོ་བོ་འཕེལ་བའི་
 མང་གཞི་རྩིས་མའི་ཆ་རྒྱུན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་འགྲིལ་བ་དེ་འཕེལ་བའི་
 སྔོན་འགྲོ་ཡིན་ཟེར། འགྲིལ་བ་དེ་འཕེལ་པའི་བའི་རང་བཞིན་རེད། དེར་བརྟེན་
 འཕེལ་བ་ཡོད་པ་ནས་བཟུང་ངེས་པར་དུ་འགྲིལ་བ་ཡོད་དགོས་ལ། འགྲིལ་བ་ཡོད་
 པ་ནས་བཟུང་ངེས་པར་དུ་འཕེལ་བ་ཡོད་དགོས། འདི་ནི་བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
 འཕེལ་འགྲིལ་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་རེད། ཟུ་མཆན་འདིའི་ཐོག་ནས་འཕོ་
 འགྱུར་འཕེལ་རིམ་གྱི་ཅ་བའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་རིམ་འགྱུར་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཤེས་སྟུབ་པ་
 ཉལ།

1. འཕེལ་རིམ་རྒྱིང་པའི་གཞན་གཙོ་འགྲིལ་པ་དང་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་
 བདག་པལ་འཕེལ་བ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་གཙོ་པལ་པན་ཚུན་རྣམ་པ་འགྱུར་
 ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།
2. འཕེལ་རིམ་རྒྱིང་པའི་གཞན་པལ་འགྲིལ་པ་དང་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་
 བདག་གཙོ་འཕེལ་བ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ་པལ་གཙོ་པན་ཚུན་རོ་བོ་འགྱུར་
 འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།
3. འཕེལ་རིམ་རྒྱིང་པའི་བདག་གཙོ་འགྲིལ་པ་དང་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་
 གཞན་པལ་འཕེལ་བ་མཐར་མོན་པའི་སྐབས་སུ། གཙོ་པལ་པན་ཚུན་རྣམ་པ་
 འགྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།
4. འཕེལ་རིམ་རྒྱིང་པའི་བདག་པལ་འགྲིལ་པ་དང་འཕེལ་རིམ་གསར་པའི་

གཞན་གཅི་འཕེལ་བ་མཐར་མཇུག་པའི་སྐབས་སུ། སལ་གཅི་ཕན་ཚུན་ངོ་བོ་འགྱུར་
ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ངོ་བོ་འགྱུར་བས་ནམ་པ་འགྱུར་ཆེན་བྱེད་པ་དང་། ནམ་པ་
འགྱུར་བས་ངོ་བོ་འགྱུར་བའི་ཆེན་བྱེད་ཅིང་། འཕེལ་རིམ་གསར་རྟིང་ཡང་ཡང་
འཁོར་ནས་ལུ་མཐུད་དེ་རྟིང་ཆབ་གསར་མཐུད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལྟ་
བུའི་འཕེལ་རིམ་གསར་རྟིང་གི་འཕོ་འགྱུར་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིག་ནས་བྱ་དངོས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཡོང་ས་འགོ་ཁུངས་ལ་བཀོ་སྐྱོང་བྱེད་ཆོག་གི་ཡོད་པ་འདི་ཡང་དེབ་འདིའི་
ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

ཚུད་སྐབ་རིག་པའི་རིམ་པ་སྤྲ་ཞིབ་ཀྱིས་དབྱེ་བ་སྟེ། བྱ་དངོས་དང་སྤྱི་དོན་
གང་ཞིག་སྤྱི་མཆོན་ནས་རང་མཆོན་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཐབས་ཤེས་ནི། ཁུང་ནས་མང་།
སྐབས་བདེ་ནས་རྟོག་དུ། རགས་པ་ནས་སྤྲ་བ་བཅས་སུ་འགོ་བའི་གོ་རིམ་དེ་རེད།
འདི་ལྟ་བུའི་སྤྲ་ཞིབ་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་ནང་ཕན་ཚུན་རང་ཤུགས་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་གྲུབ་
པའི་སྒྲིག་འགོ་ཡིན་པ་ནི་སྒྲིག་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དབྱེ་བྱ་དང་དབྱེ་བྱེད་བར་
ལ་རྒྱུའབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཡོད་པར་བརྟེན། རྒྱ་དང་རང་གཟུགས་ཕན་ཚུན་
འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད།

ཆོང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་རྟེན་འབྲེལ་ཅན་
ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་དང་གཞི་གཅིག་པ་དང་དབྱུས་གཉིས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ཐ་
དང་པའི་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་སྟེ་ཕན་ཚུན་ལུས་པ་འདོན་སྟེལ་བྱེད་
ཅིང་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཚུད་སྐབ་རིག་པའི་རིམ་པ་སྤྲ་ཞིབ་ཀྱིས་དབྱེ་བ་ནི། དེའང་
དོན་སྤྱི་རང་མཆོན་ཏུ་འགྱུར་བ་སྟེ། དོན་དོངས་ཀྱི་ཐོག་ན་གཞི་གཅིག་སྤྱུགས་
བཞིའི་ཐ་དང་གཞི་གཅིག་པའི་མཐའ་གཉིས་དང་གཞི་གཅིག་ཐ་དང་པའི་དབྱུས་
གཉིས་ཏེ། དེ་བཞི་པོ་ཡང་ནས་ཡང་ཏུ་དོན་སྤྱི་ནས་རང་མཆོན་ཏུ་རིམ་པ་རྩེ་སྤྱུ་
དབྱེ་ཞིང་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དོན་སྤྱི་རང་མཆོན་ཏུ་འགྱུར་བ་
དང་། རིམ་པ་རྩེ་སྤྱུ་འགོ་བ་ཐམས་ཅད་རིམ་པས་ཕན་ཚུན་བརྟེན་མའི་མཐའ་
གཉིས་དང་དབྱུས་གཉིས་ཅན་ཀྱི་གཞི་གཅིག་སྤྱུགས་བཞི་ཅན་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་རྟིང་
པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ཚུད་སྐབ་རིག་པའི་དོན་སྤྱི་རང་མཆོན་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། རིམ་
པ་སྤྲ་ཞིབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་ངོ་བོ་དང་ཆ་བའི་ཁྱད་ཆོས་དངོས་ཡིན། ཐོག་མར་དོན་སྤྱི་

རང་མཚན་རྩ་ཇི་ཉེར་འགྲོ་བ་དང་། རིམ་པ་ཇི་ཞིབ་རྩ་འགྲོ་བའི་སྐབས་སུ། དེ་དག་
ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་དོན་དངོས་དང་བར་ཐག་ཇི་ཉེར་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།

གནད་བཟུས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་གོང་གི་དོན་སྤྱི་རང་མཚན་རྩ་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་ཞིབ་སྒྲུབ་
དབྱེ་བའི་རིག་གཞུང་བརྗོད་པའི་ཇེས་སུ། འོག་གི་མཚུག་བསྐྱེམས་འདི་བྱེད་ཐུབ་
པར་བྱུང་ཡོད། རིམ་པ་དང་པོའི་སྤྲ་ཞིབ་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། དེའང་དོན་སྤྱི་རང་མཚན་
རྩ་འགྱུར་བའི་སྐབས་སུ་དངོས་པོ་དེའི་པོ་གཅིག་ལ་ཆེས་ཐོག་མར་ཐ་དད་གཞི་
གཅིག་སྟོགས་བཞི་རྩ་དབྱེ་བ་དེ་རེད། རིམ་པ་གཉིས་པའི་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ། གཞི་
གཅིག་སྟོགས་བཞི་དེ་རེ་རེ་ལའང་བཞི་བཞི་རྩ་དབྱེ་བས་བསྐྱེམས་པས་དབྱེ་བ་
བརྩུག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། རིམ་པ་གསུམ་པའི་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ། དབྱེ་བ་
བརྩུག་པོ་དེ་དག་རེ་རེ་ལའང་གཞི་གཅིག་སྟོགས་བཞི་རེ་སྟེས་པས། དབྱེ་བ་རྩུག་
རྩ་རེ་བཞི་བྱུང་ཡོད། རིམ་པ་བཞི་པའི་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ། དབྱེ་བ་རེ་བཞི་པོ་དེ་
དག་རེ་རེ་ལའང་དབྱེ་བ་བཞི་རེ་སྟེས་པས། དབྱེ་བ་ཉིས་བརྒྱ་ད་རྩུག་། དེ་བཞིན་རྩ་
རིགས་འགྲོ་དགོས། གོང་གསལ་གྱི་ཐབས་ཤེས་འདིའི་ཐོག་ནས་རིག་གཞུང་སྤེལ་གས་
རྣམས་ལ་ཚོད་སྟབ་རིག་པའི་དབྱེ་ཞིབ་སྤྲ་མོ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡང་དེབ་འདིའི་གལ་ཆེ་
བའི་བྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན།

ॐ नमः शिवाय

[illegible]

ཐ་སྟད་སྟད་གཉིས་ཤན་ཐུང་།

对立统一。ཚོད་སྟབ་རིག་པ། (རྟེན་འབྲེལ་རིག་པ)

同一对立。གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པ།

对立的两极。ཐ་དད་པའི་མཐའ་གཉིས།

同一的两介。གཞི་གཅིག་པའི་དབུས་གཉིས།

对立同一的规律。ཐ་དད་གཞི་གཅིག་པའི་ཚོས་ཉིད།

同一对立的规律。གཞི་གཅིག་ཐ་དད་པའི་ཚོས་ཉིད།

自身包含它物。རང་གཟུགས་ནང་དུ་གཞན་ཇུས་གནས་པ།

事物的两重性。བྱ་དངོས་བྱང་ལྡན་གྱི་རང་བཞིན། (བྱ་དངོས་ཐམས་ཅད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རང་བཞིན)

抽象。སྒྲི་མཚན།

具体。རང་མཚན།

质。ཅ་བ། (གཙ་པོ)

量。ཡན་ལག་(ཕལ་པ)

转化线。རྣམ་པ་འགྱུར་ཐིག

转折线。རོ་བོ་འགྱུར་ཐིག

空间广延性。ནམ་མཁའ་མཐའ་དབུས་མེད་པའི་རང་བཞིན།

时间连续性。དུས་ཚོད་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་རང་བཞིན།

固态。སྒ་བ་(མཁྱེགས་གཟུགས)

液态。སླ་བ། (སླ་གཟུགས)

气态。གཡོ་བ། (རླུང་གཟུགས)

高温液态。སླ་གཟུགས་ཚ་མོ།

低温液态。སླ་གཟུགས་གང་མོ།

量降质升。ཕལ་པ་འཁྲིབ་ཅིང་གཙ་པོ་འཕེལ་བ། (ཕལ་འཁྲིབ་གཙ་འཕེལ)

质降量升。གཙ་པོ་འཁྲིབ་ཅིང་ཕལ་པ་འཕེལ་བ། (གཙ་འཁྲིབ་ཕལ་འཕེལ)

逻辑公式。གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་སྒྲི་འགྲོས།

量同降 质同升。ཕལ་པ་མཐའ་འཁྲིབ་དང་གཙ་པོ་དབུས་འཕེལ།

运动规律。འགྱུར་བའི་ཚོས་ཉིད། (མི་རྣག་པའི་རང་བཞིན)

周期。འཁོར་ཚད།

结构规律。ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཚུལ། གཞི་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཉིད།

新陈代谢。སྒྲིབ་ཚབ་གསར་མཐུང།

同一性。གཅིག་གི་རང་བཞིན།

也统一性。ཡང་གཅིག་གི་རང་བཞིན།

对立性。ཐ་དད་བྱེད་ཀྱི་རང་བཞིན།

被对立性。ཐ་དད་བྱའི་རང་བཞིན།

阳。གདགས།

阴。སྤྲིབས།

中性。དབུས།

也中性。ཡང་དབུས།

它质降 我量升。གཞན་གཙོ་འགྲིབ་ཅིང་བདག་གཙོ་འཕེལ་བ།

它量降 我质升。གཞན་ཕལ་འགྲིབ་ཅིང་བདག་གཙོ་འཕེལ་བ།

我质降 它量升。བདག་གཙོ་འགྲིབ་ཅིང་གཞན་ཕལ་འཕེལ་བ།

我量降 它质升。བདག་ཕལ་འགྲིབ་ཅིང་གཞན་གཙོ་འཕེལ་བ།

航天学家。བར་སྒྲུང་རིག་པའི་ཆེད་རམས་པ།

宇航员。འཛིག་རྟེན་སྐོར་སྐྱོད་པ།

氢 ཏ་རུལ། 航天器。བར་སྒྲུང་སྐོར་སྐྱོར་བྱེད་ཡས་ཀྱི་འཕུལ་ཆས།

自动观测器。རང་འགྲུལ་ལྟ་ཞིབ་འཕུལ་འཁོར། 氧 དབུགས་གསོ།

量同质对。ཕལ་དབུས་གཙོ་མཐའ། (ཕལ་བ་དབུས་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་མཐའ་འཕེལ)

量对质同。ཕལ་མཐའ་གཙོ་དབུས། (ཕལ་པ་མཐའ་འགྲིབ་དང་གཙོ་བོ་དབུས་འཕེལ)

质对量同。གཙོ་མཐའ་ཕལ་དབུས། (གཙོ་བོ་མཐའ་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་དབུས་འཕེལ།)

质同量对。གཙོ་དབུས་ཕལ་མཐའ། (གཙོ་བོ་དབུས་འགྲིབ་དང་ཕལ་པ་མཐའ་འཕེལ)

冰冷固态。གྲང་འབྲས་མཁྲིགས་གནུགས།

火热气态。རྫོད་འབྲས་རྒྱངས་གནུགས།

亮星体。འོད་ལྗན་སྐར་མ།

暗星体。ཐུན་ནག་གི་རྩ་སྐར། (ཐུན་གནུགས་རྩ་སྐར)

浑浊星体。རྩྭ་མའི་རྩ་སྐར།

浑暗星体。རྩྭ་ནག་གི་རྩ་སྐར།

月球极地轨道。ཁླ་བའི་ཕྱོགས་དང་རྩ་སྐར་འཁོར་ལམ།

日核。ཉི་མའི་སྒྲིབ་པ།

热核。ཚ་བའི་སྒྲིབ་པ།

半径。ཚངས་ཕྱེད།
 辐射。འོད་འགྲེད།
 对流层。ལྷོས་རྒྱག་རིམ་པ།
 光球。འོད་གོང་།
 色球。ཚོན་གོང་།
 日冕。ཉི་ཀོག།
 电离。སྒྲིག་གྲེས་རུལ།
 电子。སྒྲིག་རུལ།
 离子。གྲེས་རུལ།
 离子体。གྲེས་རུལ་གཟུགས།
 游离电子。གྲེས་ལྡིང་སྒྲིག་རུལ།
 粒子。གཞི་རུལ།
 磁场。འཛིན་སྤྱད།
 太阳黑子。ཉི་མའི་ནག་ཐིག།
 光斑。འོད་ཐིག།
 日珥。ཉི་མའི་རྩ་ཆ།
 辉斑。ཉི་འོས་འབར་ཐིག།
 太阳大气。ཉི་མའི་རྒྱང་དཀྱིལ།
 太阳常数。ཉི་མའི་རྒྱན་གྲངས།
 地面观测站。ས་ངོས་བཟླ་དཔྱད་ཁང་།
 卫星。སྤྱང་སྐར།
 测量仪器。གཞུལ་དཔྱད་འཕྲུལ་ཆས།
 闪光。འོད་འཕྲུག།
 银河系。དགུ་ཚེགས་ཁྱིམ་རྒྱད།
 太阳系。ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱད།
 宇宙飞船。མཁའ་དབྱིངས་སྐོར་གྲ།
 赤道。གནམ་ཐིག་དམར་པོ།
 硅酸盐。སི་ཚྭ་སྦྱར་མོ།
 氧化。ཨ་རུལ་དུ་འགྱུར་བ། (ཨ་འགྱུར)
 铁氧化物。ཨ་ལྷགས་འདྲེས་པའི་དངོས་རྒྱས།
 二氧化碳。ཨ་འགྱུར་སི་རྩས་གཉིས་པ།

一氧化碳。ཨ་འགྱུར་སི་ཇས་དང་པོ།

氮。ཨེན་ཇས།

氨。ཨར་ཇས།

氧。ཨ་ཇས།

双流层。བྱུང་རྒྱུག་རིམ་པ།

大气下层。རྒྱུང་དགྲིལ་ཆེན་པོའི་འོག་རིམ།

水气。ཚུ་རྒྱངས།

：氧化碳冰盖。ཨ་འགྱུར་སི་ཇས་གཉིས་པའི་འབྲུགས་ཁེབས།

极冠。མིག་དམར་མཐའ་དཀར།

玄武岩熔岩流。རྫོ་མཁར་གསེ་བྱ་ནས་འབྱམས་པ།

玄武岩的岩浆。མཁར་གསེ་བྱ་ན་མ།

河谷。ཚུ་འཇུག།

干谷。ཚུ་འབབ་ཤུལ་སྐམ་པོ།

宇宙射线。འཇིག་རྟེན་ཁམས་འོད་འཕྲོ་ལམ། (འཇིག་རྟེན་ཁམས་)

力学。རྒྱལ་ཤུགས་རིག་པ།

测量学。ཚད་ལེན་རིག་པ།

探测学。འཆོལ་ཞིབ་ཚད་ལེན་རིག་པ།

探测器。འཆོལ་ཞིབ་ཚད་ལེན་འཕྲུལ་ཆས།

水手六号。ཚུ་ལག་རྟགས་ཅན་དྲུག་པ།

太空船。མཁའ་གཟིངས།

海盗二号。མཚོ་ཇག་རྟགས་ཅན་གཅིས་པ།

无人探测器。མི་མེད་ཚད་ལེན་འཕྲུལ་ཆས།

火卫一号。མི་སྤང་རྟགས་ཅན།

自转。རང་འཕྲོས།

公转。སྤྱི་འཕྲོས། (རྒྱུང་འཕྲོས་)

地质结构环境。ས་གཤིས་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་ཁམས།

地表随层环境。ས་ངོས་རྒྱུང་དགྲིལ་རིམ་པའི་ཁམས།

地表大气层环境。ས་ངོས་རྒྱུང་དགྲིལ་རིམ་པའི་ཁམས།

地核。སའི་སྤྱིང་པོ།

地慢。ས་རིམ་བར་མ།

地壳。ས་ཀོག

镍。ནིག

基性岩。གཞི་གཤིས་མཁེགས་རྩོ།

橄榄岩。རྩོ་སྒྱུ་ཏུ།

花岗石。འཛོང་རྩོ།

镁。མེ་ག།

氮。ནི་མི།

对流层。སྒྲོལ་རྒྱག་རིམ་པ།

平流层。སྒྲོལ་སྒྲོལ་རྒྱག་རིམ་པ།

中间层。བར་གྱི་རིམ་པ།

热成层。ཚ་ལྷན་གྱི་རིམ་པ།

外大气层。རྒྱང་དྲུལ་ཕྱི་རིམ།

碳。ཁར་པོན།

月核。ཐཱ་བའི་སྒྲིང་པོ།

月慢。ཐཱ་རིམ་བར་མ།

月亮。ཐཱ་ཀོག

辉长岩。རྩོ་རྩེ་ཁྲང་ཡན།

苏长岩。རྩོ་སུའུ་ཁྲང་ཡན།

月海。ཐཱ་བའི་མཚོ།

月陆。ཐཱ་བའི་སྐྱམ་ས།

斜长岩。རྩོ་གཤིས་རིམ་པ།

铬。ཁེར་ཇས།

钒。ཐུན་ཇས།

锰。མན་ཇས།

དེབ་འདི་དང་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་འགའི་ཕྱག་བྲིས་
དང་གསར་འགྱུར།

ལྷ་ལྷམ་ཡི་ཐུབ་ཏུ་ལགས་ཀྱི་ཕྱག་བྲིས།

སྐུ་ཞབས་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལགས་ཀྱི་བྱང་དེར།

ཆེད་གསལ། ཚོག་མར་གང་ཉིད་གནམ་ལོ་གསར་ཆོས་ལ་སྐུ་ཁམས་བདེ་ཐང་དང་མཛད་
འཕྱིན་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་སྟོན་འདུན་ལྟ། ཉེ་སྟོན་སྐུ་ཞབས་ཉིད་ཀྱི་ལྷགས་ཚུལ་དེ་སྟོན་རྒྱུ་གི་
སྐབས་ཚོབ་པར་གང་ཉིད་ཕྱག་བསྐྱེད་དུག་པོས་མནར་བའི་བཙོན་ཁང་གི་འཆོ་བའི་ནང་དུ་
རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་ཀྱབ་འབྲས་ཏང་ཆེན་པོ་
ཚོབ་ཡོད་པ་དང་ཉམས་པ་མེད་པའི་སྤྱི་ལོ་སྟོན་ལ་བཙོན་མིན་གྱི་རྒྱུ་ཡི་རངས་ལྟ་གི་ཡིན།
སྐུ་ཞབས་ཉིད་ཀྱི་ཕྱགས་བཙོན་ལྟོད་མེད་ཀྱིས་ཚོད་སྐབ་རིག་པའི་སྟོན་མ་གནམ་དཔུང་རིག་
པའི་གནད་དོན་སྟོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཞིང་བསྐྱོན་བཙོན་མང་པོ་བཙུམས་ཡོད་པ་དང་
དཔེ་འབྱུང་མེད་པའི་གདམས་ངག་བསྐྱོན་པ་བཀའ་དྲིན་ཏུ་ཅང་ཆེན། བྱིད་ཀྱིས་གསུངས་པའི་
དགོངས་བཞིན་མཐའ་དག་ལ་སྟོ་སྟོ་འབྱེད་པའི་ཕན་ཅུས་ཆེན་པོ་འདུག་ཡིན་ནའང་རང་རེ་ཞིབ་
འཇུག་གི་ཐབས་ཤེས་གོམས་སྟོལ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་ང་ལ་ད་དུང་ཡང་སྟོབ་སྟོབ་བྱེད་རྒྱ་
དང་གོ་བ་ལེན་དགོས་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་འདུག ཉེ་དུས་གནམ་དཔུང་ཆོད་ལེན་གྱིས་གསར་རྟོགས་
བྱུང་བ་དེ་ཉིན་ལྟར་རེ་མང་དུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་གིས་སྐུ་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་ལྷགས་ར་
སྟོན་བྱེད་པའི་བདེན་དཔང་དེ་བས་མང་བ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་སྟུམ། གང་ཉིད་ཞིབ་འཇུག་གི་ཕྱག་
ལས་དེ་སྐུ་གཟུགས་བདེ་ཐང་གི་གནས་ཚུལ་དང་བསྐྱོན་ནས་རྒྱན་མཐུད་ཐུབ་པ་དང་དེ་ལ་
བཙོན་པའི་ངལ་བས་མི་མནར་བའི་རེ་བ་ལྟ། སྐར་ཡང་གནམ་ལོ་གསར་ཆོས་དང་དབྱིད་གསར་
དུས་ཆེན་ལ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ལྟ།

ཨེ་ཐུབ་ཏུ་ནས་95ལོའི་ཟླ་12ཆོས་28ཉིན་གསུ་ལུ།

(ལོ་གསར་ཤིས་ཆོག)

སྤྲ་ཞབས་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལགས།

ཁྱེད་ཀྱི་ཐཱ་བའི་ཁོ་ལའི་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་ནམ་བཤད་སྐོར་ལ། ཉེ་ཆར་བཟུང་དཔྱད་ཀྱི་བདེན་
དབང་གསར་པ་ཚོ་ཡོད་པར་གུས་སྤྲོ་བྱ་མེད་དང་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ལྟ། བཙུག་རྩལ་
ཆེན་དང་བཟུན་ནས་སྤྲ་ཁམས་བཟང་ཞིང་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཚོ་བ་ལ་རོལ་བའི་སྤྲོ་བ་འདྲན་ཞུ་རྒྱུ་མ་
ཟད་ལུ་མཐུད་ནས་གང་ཉིད་སྤྲ་རལ་མེད་པའི་སྤྲོ་བ་འཚོ་ཞིབ་གནང་རྒྱུ་རེ་བ་ལྟ།

ཡེ་རྒྱུ་རྩལ་གས། 97ལོའི་ཐཱ་2ཆོས་21ཉིན།

རྒྱུ་མཆན།

ལྷ་ལྷམ་ཡེ་རྒྱུ་རྩལ་གས་ནི་ཀྱང་ཁོ་ཚོ་རིག་ཁང་གི་ཁོངས་མི་དང་བྱང་ཏའེ་གནམ་དཔྱད་
ལས་ཁྱེད་ཀྱི་ལས་སྦྱོར་རའི་སྤྲོ་བ་ལམ་ཡོངས་མི་དཔངས་འཇུག་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་རྒྱན་ལས་
ལྷ་ཡོན་བཅས་རེད།

མཁུན་རབ་མཁའ་ལ་བཟླ་བའི་གྲུ་བཅས།

ཕུན་ཚོགས་དབང་ཀླུ་ལགས་དང་། བླ་པར བླ་པའི་གོ་ལའི་སྣ་གཟུགས་ཀྱི་ནམ་བཤད་ སྒྲིལ་བ་ལ་
རྗེས་སྒྲིལ་རངས་བྱ་བ།

ཡི་དམ་ཆེ་རིང་ནས་བྲིས།

སྒྲིལ་གྱང་ཅམ་ལ་ངལ་བས་གཙུན་པའི་བཙོན་རའི་དབུས་ན་སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་བརྟག་
ཅིང་དབྱད། དབང་བ་བཀའ་བའི་ཡིད་ལྷག་སྟོ་མཚོ་དལ་བུས་འགྲོས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐར་རྒྱ་མཚོའི་
མཁའ་ལ་ཕྱོགས། སྟོ་གྲོས་སྟེང་སྟོ་བས་ཞུགས་ཆེན་འབར་བས་རྒྱ་སྐར་ཁམས་ཀྱན་གཅིག་ཏུ་
བཞུས་མིན་ན། བགྲང་ཡས་རྒྱ་སྐར་ཀྱན་ལ་གངས་དང་འབྲུགས་རིའི་ལྗོངས་སོགས་སྟོག་ཕྱར་
གནས་ཀྱན་རི་ལྟར་རྟོགས། ཉི་ལྟའི་ཟེ་རུལ་རྒྱག་པའི་བཟླ་བ་ཤར་ཡངས་པའི་ས་གནི་གསོ་བའི་
སྟེང་མར་ཕྱར་མོད་གྱང་། གངས་ཅན་པོད་མིའི་རིག་པའི་ཞུན་མར་ལྷ་པའི་གུམ་ལ་ཟག་པས་རི་
ལྱང་རྒྱམ་པར་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་ཉེ་སྤྱོད་པའི་ཆོག་ཀྱན་མཁྱིན་སྤྱོད་དང་བཅས་གངས་དབྱངས་
རྒྱན་ཏུ་མརྟེས་པར་འགྱུར།

ཡི་དམ་ཆེ་རིང་དེས་སྤྱི་ལོ་1995ལོའི་ཟླ་བ་7པའི་ཆེས་1ཉིན།

ལན་གྱུ་ནས།

རྒྱར་མཆན། འདི་ནི་ཀན་སུ་ཁྱེད་ཆེན་ཚོས་ཚལ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོ་གཞོན་པ། ཀླུ་
ཁབ་རིམ་པ་དང་པོའི་ཚོམ་པ་པོ། སྟན་གྲགས་ཅན་པོད་རིགས་སྟན་ངག་མཁན་སྤྱོད་ཞབས་ཡི་
དམ་ཆེ་རིང་ལགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་ཕྱག་བྲིས།

ཐུགས་གཟིགས་མཚུངས་མེད་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལགས།

ཉེ་ཆར་བདེ་བར་ཡིན་པར་སྟོ། ཉེ་ལམ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱར་གནང་མཛད་པའི་ཐུག་གིས་
དང་། ཟླ་པའི་གོ་ལའི་སྤྲ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཅེས་པའི་གསུང་རྩོམ་བཅས་འཕྲོར་བས་གུས་སྟོ་
སྟེ་མེད་ཏུ་ཆེ། འདི་ནི་དེང་རབས་མཚན་ཉིད་ཆེད་རམས་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བཤད་ན་སྤྱིར་
བཏང་གི་མཛད་རྗེས་ཤིག་མིན་ཏེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་ཀྱིས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་མཐའ་དག་སྟོང་གསུམ་
འཛིག་ཉེན་གྱི་ཁམས་དང་དབྱེར་མེད་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ་ཟླ་པའི་གོ་ལ་གཙོས་པའི་རྒྱ་སྐར་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་ནང་ཏུ་སྤྲ་གཟུགས་ཡོད་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོད་གཏམ་སྤྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་གནང་
འདུག ཆོད་གཏམ་འདི་ནི་གནའ་མི་རྒན་པོས་མ་རྟོགས་ཤིང་དེང་རབས་མི་ཡང་ཉམས་མཚར་
སྟེ་འོས་ཤིག་རེད། ཆོད་གཏམ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་གནང་སྟབས་པ་ནི་གངས་རིའི་ར་བས་བསྐྱར་བའི་
སྟོངས་སུ་སྟེས་པའི་བོད་མི་ཞིག་གི་ངོས་ནས་མཚན་ན་གང་ཉིད་ཀྱི་གཟི་བརྒྱུད་ཅིག་ཡིན་པ་མ་
ཟད། ཉིད་ཀྱི་སྟོན་པོ་སྟོན་སྟབས་ཅིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ངའི་གཟི་བརྒྱུད་ཅིག་ཀྱང་རེད་ལ་གངས་
ཅན་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་གཟི་བརྒྱུད་ཅིག་ཀྱང་རེད།

ཁྱད་པར་ཏུ་བསྟན་བཅས་འདིའི་ནང་ཏུ་བསྟན་པའི་རིག་ལམ་འདི་དག་དར་སྤེལ་དང་རྒྱན་
འཛིན་བྱེད་སྟབས་པ་ཞིག་ཁྱད་ན་ང་ཚོའི་མི་རིགས་འདིའི་རིན་ཐང་རྩེ་ཆེར་འགྲོ་བར་ངས། ཡང་
དགོས་སུ་བསྟུགས་བརྒྱུད་འོས་པ་ཞིག་ལ་བསྟན་བཅས་འདི་ནི་རྒྱན་གཏན་མིས་བཟོད་ཐབས་
མེད་པའི་ཐུག་བསམ་གྱིས་མནར་བའི་ཁོར་ལྷག་གི་ནང་ཏུ་བཅམས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད་
འདིའི་ནང་ཏུ་རང་ཉིད་སྐབས་དེར་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་ཀྱིས་ཐུག་བསམ་གྱིས་མནར་བའི་སྐོར་
ཆོག་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་ལ་གཡོ་འགལ་ཅན་ལ་རང་དབང་བལ་བའི་རང་ཉིད་ལ་དོ་དམ་བྱུང་
བའི་སྐོར་ལ་དེ་བས་ཀྱང་བྱིས་མི་འདུག ཁྱོད་ནི་རྒྱན་གཏན་མིའི་སྟོ་རིག་ལས་བརྒྱལ་བ་ཞིག་ཉེ་
མོག་པ་མེད་པའི་མཁུན་རབ་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་དེ་ཐུ་མཐའ་མེད་པའི་བར་སྤང་གི་དབྱིངས་སུ་
བརྒྱུད་ནས་བབྱངས་ཏུ་མེད་པའི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཁམས་ལ་བསམ་ཏུ་མེད་པའི་སྤྲ་གཟུགས་དང་
གངས་འབྲུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡོད་པར་རྟོགས་པ་དེ་ནི་སོ་སྟེའི་སྟོ་ལྷལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་རེད།
ཉིད་ཀྱིས་གཏན་ཆོགས་རིག་པའི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱིས་མི་ཆོས་རྒྱ་སྐར་གྱི་གནས་སྤངས་ལ་ལོག་རྟོག་
འཛིན་པ་རྣམས་ཡོ་བསྐང་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་རང་ཉིད་ཐུག་བསམ་སྤྲ་ཆོགས་ཀྱིས་གཙོས་
བཞིན་པའི་ཁྱོད་ཆོར་དེ་དག་ཆོག་འབྲུག་གཅིག་ཀྱང་མི་ཐོན་པར་ངོ་མཚར།

ཞེ་མ་འདི་འདྲའི་གངས་ཅན་བོད་མིའི་སྟོ་ཁོག་དང་ལ་རྒྱ། ཞེ་མ་འདི་འདྲའི་གངས་ཅན་མཁས་
པའི་སྟོང་ཏུས་དང་བཟོད་བསྟན། དེར་བརྟེན་《མཁུན་རབ་མཁའ་ལ་བཟོད་པའི་གོ་མ་སྐབས་》
ཞེས་པའི་སྟན་ཆོག་འདི་གང་ཉིད་ཀྱི་སྟོང་སྟོབས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་དང་བཅམས་པའི་བསྟན་
བཅས་དངོས་སུ་སྤེལ་བ་ལ་ཤིས་སྟོན་ཞུ་བའི་ཆེད་ཏུ་ཐུལ་བ་ཡིན།

གང་ཉིད་ནམ་ཡང་ཡིད་ལ་འཁོར་བའི་གུས་ཡི་དམ་ཆེ་རིང་ནས།

སྤྱི་ལོ་1995ལོའི་ཟླ་བ་7པའི་ཆེས་8ཉིན་ལན་གྲུབ་ནས།

བོད་རིགས་གསར་བརྗེ་པ་དང་མཆན་ཉིད་རིག་པ་བ་

ཞིག་གི་ཆན་རིག་འཆར་སྒྲི།

ཚྭ་པ་པོ། ཡ་ཏང་།

རྒྱལ་མཆན་སྤྱོད་ས་རྒྱལ་གྱིས་བསྐྱར།

ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་མིའི་ལུགས་གཟུགས་རྒྱན་གཏན་བཞིན་འཆོ་སྤྲད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་ཡོད་དམ་ཅིང་། མིའི་རིགས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་ལུན་སྒྲུལ་ཆོགས་པའི་གཏོར་ཀ་སྒྲིག་འདོན་བཟོ་བའི་རེ་བ་དོན་དངོས་སུ་སྒྲིན་ཐུབ་བམ་མི་ཐུབ། རང་རྒྱལ་སྐད་གསལ་ཅན་གྱི་བོད་རིགས་གསར་བརྗེ་པ་དང་མཆན་ཉིད་རིག་པ་བ་སྤྱོད་ཐབས་སྒོ་ར་ནང་པ་ལུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཐོག་ནས་བསམ་གཞིགས་དང་ཞིབ་འཇུག་གིས་མཇུག་བསྐྱོམས་ཐུབ་པའི་རྩ་བའི་རིག་པ་དང་དེང་རབས་མིའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ཆན་རིག་གི་གཞི་གསར་པ་དང་འབྲེལ་ནས་ཏང་མངས་པའི་སྒྲུལ་ཆོག་ཞིག་ཐོབ་པ་རེད། དེ་ནི་ཟླ་བའི་གོ་ལར་སྤྱོད་གཟུགས་ཡོད། སྒྲིག་འདོན་ཉིན་མོ་ཆར་བར་ངེས་ཞེས་པོ།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་ནང་དབྱིན་ཇིའི་ཐུལ་ཐུང་གི་ཆན་རིག་འཆར་ཡན་པའི་ཚྭ་པ་པོ་ཨ་མི་ཁི་ལ་ཁི་ཡིས་མི་རྒན་རབས་དང་དབང་པོ་སྒྲིན་ཅན་རྣམས་ཁོ་ཆོའི་གཞིགས་པོར་གཞོན་ཤུགས་ཀྱང་བའི་མྱིང་ཤུགས་དམའ་བའི་ཁོར་ལུག་དུ་འཆོ་བ་སྐྱེལ་བའི་བསམ་བློ་གཏོང་སྐབས་ཁག་ཅིག་གིས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་སེམས་ནང་འཁོར་བ་རེད། ཡིན་ནའང་མི་མང་ཆེ་བས་དེ་ནི་འགྲུབ་རེ་ཅིང་པའི་སྒྲིན་གཏམ་ཡིན་པར་བསམས་པ་རེད། གང་ལགས་ཤེ་ན་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་མིའི་ལུས་གཟུགས་རྒྱན་གཏན་བཞིན་འཆོ་སྤྲད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་ཡོད་མི་སྤྲིད་པ་ཞིག་རེད།

1994ལོའི་ཟླ་བོན་ཆན་རྩལ་པར་སྤྲོན་ཁང་གིས་《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་སྤྱོད་གཟུགས་ཡོད་པ་》ཞེས་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེད་ཚུལ་ཞིག་པར་སྤྲོན་བྱས་པ་རེད། དེའི་ཚྭ་པ་པོ་སྒྲིན་ཉེས་རྒྱུ་ཕོག་སྟེ་ཁོར་རྒྱུ་དུ་ཆན་ཁྲིན་བཅོན་ཁང་ལ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ལུན་དུ་ཚུད་པའི་སྐད་གསལ་ཅན་གྱི་བོད་རིགས་གསར་བརྗེ་པ་དང་མཆན་ཉིད་རིག་པ་བ་སྤྱོད་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་དང་པོ་དང་། སྐབས་ལྔ་བ། སྐབས་དྲུག་པ། སྐབས་བདུན་པ་བཅས་ཀྱི་འཐུས་མི། དེ་བཞིན་སྐབས་ལྔ་པ་དང་། སྐབས་དྲུག་པ། སྐབས་བདུན་པ་བཅས་སུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དང་འཐུས་མ་ཙོག་ཆེན་རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལྷ་ཡོན། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་རྒྱན་ལས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་གྲུ་རེན་གཞོན་པ། ད་ལྟ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་བརྒྱད་པའི་མི་རིགས་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་མོ་འདྲི་དང་གྲུང་གོ་སྤྱི་ཆོགས་

ཚན་རིག་ཁང་ཞིབ་འཇུག་སློབ་སླིང་གི་སློབ་དཔོན་དང་རང་རྒྱལ་གྱི་མེད་ས་དང་པོ་བོད་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་རིག་པའི་སློབ་མ་འབྲུམ་རམས་པའི་སློབ་དཔོན་མོགས་ཀྱི་ཕྱག་ལས་འགན་བཞེས་
དང་བཞེས་བཞིན་པའི་སློབ་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ལགས་རེད།

ཆེད་ཚོམ་འདྲིའི་གོང་དུ་སླུ་ཞབས་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ཁོང་གིས་བཅུ་མས་གནང་བའི་
ཡིག་འབྲུ་འབྲུམ་བརྒྱུད་ལྷག་གི་ཆེད་ཚོམ་《ཆོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་ཞིབ་》ཅེས་པ་དེར་སློགས་
ཡོངས་ནས་མཐོང་ཆེན་ཐོབ་པ་རེད། གྲུང་གོ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་ལོ་
རྒྱུས་སློབ་ཚོགས་ཚུགས་པའི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་རིག་པའི་
གཞུང་ལུགས་པའི་ཆེད་རམས་པ་དང་མཁས་པ་དུག་བཅུ་ལྷག་གིས་བཙེ་མཐོང་ཆེན་པོ་དང་
གདེང་འཛིག་མཐོ་པོ་གནང་བ་རེད། 《ཆོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་ཞིབ་》ཅེས་པ་དེའི་ནང་དུ་སླུ་
ཞབས་ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་རང་རྒྱུས་བསམ་གཞིགས་དང་ཞིབ་ཐུས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་
བརྒྱུད་མཐུག་ཕྱིན་ཕྱིར་བའི་ཆོད་སྒྲུབ་རིག་པའི་བར་སྒྲུང་རྒྱུང་བསྐྱེད་ས་རང་བཞིན་གྱི་འཕྲིད་
སློགས་འབྲེལ་བའི་ཆགས་ཚུལ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གནད་ཚོགས་སྒྱི་འགོས་དང་དུས་ཚོད་འབྲེལ་མཐུད་
རང་བཞིན་གྱི་ཐོག་གཞུང་སློགས་འབྲེལ་བའི་འགྱུར་བའི་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་དུས་འཁོར་ངེས་སྟོན་དང་
དེའི་མཚན་དཔེ་རིས་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྒྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་གཙོ་
བོའི་རིག་གཞུང་ཚན་ཁག་ལ་ཆོད་སྒྲུབ་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་གནང་སྟེ་དེ་ཚོའི་ངོ་བོའི་འབྲེལ་བ་དང་
འགྱུར་བའི་ཚོས་ཉིད་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་པ་རེད། 《ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་སློབ་གཞུགས་ཡོད་པ་》ཞེས་
པའི་ཆེད་ཚོམ་འདྲིའི་ནང་སླུ་ཞབས་ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་གོང་སློབ་ཙུ་བའི་རིག་གཞུང་མཁོ་
སྒྲུང་དེ་དང་རབས་གནས་རིག་ཐོག་འབྲེལ་ཡོད་ཉེ་ཆར་སློབ་གཞུགས་གནས་ལུགས་ཀྱི་དབྱུང་གཞི་
གསར་པ་དང་སྒྲིལ་ཉེ་ཆོད་སྒྲུབ་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ནང་ཚུད་ཀྱི་སྐར་མའི་
གོ་ལ་ཚང་མའི་ཐོག་སློབ་གཞུགས་(སྒྱིར་སློབ་གཞུགས་ཚེ་མོ་དང་སློབ་གཞུགས་གྲང་མོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་
ཡོད་པའི་ཕྱི་མཚོག་གནང་བ་རེད། ཁོང་གིས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཕྱི་ངོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་དང་འབབ་རྒྱ་
ཐོགས་སློབ་གཞུགས་གྲང་མོ་སྐར་ནས་སྐམ་ཐིག་མོད། འོན་ཀྱང་ཉེ་འོད་ཕྱག་མི་ཐུབ་པའི་ཟླ་བའི་
གོ་ལའི་མཐའ་སློགས་ཀྱི་རི་ཁྲལ་དང་ས་ཤུལ་ཁ་ཤས་སུ་གངས་ཆར་ཡོད་སྟེ་ལ་མ་ཚད་ཟླ་བའི་
གོ་ལའི་ས་འོག་གི་གདིང་ངེས་ཅན་དུ་སློབ་གཞུགས་--ས་འོག་གི་རྒྱུ་མ་རྒྱ་མཚོ་ཡོད་སྟེ་པ་རེད་
བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་ད་བར་ལར་ནས་བྱུང་མ་ཕྱིར་བའི་དགེ་མཚན་གྱིས་གཏམས་པའི་
སྒྱི་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་རྩ་བའི་རིག་པའི་ཐོག་ནས་རང་མཚན་གྱི་གནས་ཀྱི་གོ་ལའི་
ཆགས་ཚུལ་དང་དེའི་འགོ་འོང་གི་འགྱུར་བའི་ཚོས་ཉིད་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་
ཆེད་སླེང་ཞིག་རེད།

1994ལོའི་ཟླ་4ཚེས་21ཉིན་འཇར་མན་གྱི་《པར་རིས་ཚགས་པར་》ཐོག་བཀོད་པར་ཨ་རིའི་
མཁའ་རྒྱུད་རྩུས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་དུན་དུང་ཕྱུར་བཅུ་ལྷག་ཙམ་གྱི་འབྲུགས་པ་གསོག་
འཛིག་བྱས་ཡོད་པར་བསྒྲགས་པ་རེད། ཟླ་བའི་གོ་ལར་འཚོལ་ཞིབ་ཚད་ལེན་འཕུལ་ཆས་ཁེ་ལི་

མིས་ཐང་རྟགས་ཅན་གྱིས་1994ལོའི་ཟླ་2པ་ནས་འགོ་ཚུགས་འཇིག་རྟེན་བསྐྱར་ཏེ་འཕུར་བ་རྒྱུད་
ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྟོ་མཐའ་ཏུ་འབྲུགས་རིམ་ཡོད་པ་མཐོང་བ་རེད།

ཨ་རིའི་ཆེན་རིག་པས་མཐོང་བ་དང་སྤྱི་ཞབས་ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་ལོ་སྟུང་བཅུ་ལྔ་ལྷན་
མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ཆེན་རིག་གི་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པས་དབྱུང་དེ་བྱུང་བའི་སྟུང་ཆོག་གཉིས་མ་
གྲོས་མཐུན་པར་བྱུང་བ་འདིས་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་རྟག་བསམ་ནི་རིམ་བུའི་དགེ་མཆན་ལྡན་
པ་ཞིག་ཡིན་པར་རྟོགས་ཐུབ།

ཐོད་གྱི་སྟུང་དག་པ་མཁས་ཅན་དང་རིམ་པ་དང་པོའི་ཚོམ་པ་པོ་ཀན་སྤུ་ཞིང་ཆེན་རིག་
ཆོགས་ཀྱི་ཀླུ་ཞི་གཞོན་པ་ཡི་དམ་ཆོ་རིང་ལགས་ཀྱིས་ཆེད་ཚུལ་དེབ་འདི་མཐོང་བ་དང་དགའ་
བ་དྲག་ཏུ་སྟེན་ཏེ་སྟོ་མཐའ་ལོ་ལོ་པོས་མིང་ཏུ་《མཐུན་རབ་མཁའ་ལ་བསྟོད་པའི་གོམ་སྟབས་》
ཞེས་པའི་སྟུང་དག་ཅིག་གིས་པ་དེའི་ནང་ཏུ་སྟེལ་ཀྱང་ཅམ་ལ་ངལ་བས་གཙུག་པའི་བཅོན་རའི་
དབུས་ན་སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་བརྟག་ཅིང་དབྱུང་། དང་བ་དགའ་བའི་ཡིད་ཕྱག་སྟོ་མཆོ་དལ་
བྱས་འགོས་ཀྱིས་རྒྱ་སྐར་རྒྱ་མཆོའི་མཁར་ལ་ཕྱགས། སྟོ་གྲོས་སྟོང་སྟབས་ཞུགས་ཆེན་འབར་བས་
རྒྱ་སྐར་ཁམས་ཀྱན་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་མིན་ན། བགྲང་ཡས་རྒྱ་སྐར་ཀྱན་ལ་གངས་དང་འབྲུགས་
རིའི་སྟོངས་སོགས་སྟོག་གྱུར་གནས་ཀྱན་རི་ལྟར་རྟོགས་ཞེས་འཛིན་ཡོད། རང་རྒྱལ་གྱི་སྐད་
གྲགས་ཅན་གྱི་གནམ་རིག་པ་ཡེ་ཙུའུ་ཏུ་ཡིས་ཚོམ་པ་པོར་བདང་བའི་འཕྱིན་ཏུ་སྤྱི་ཞབས་ཉིད་
གྱི་སྟོ་ཆེ་གཅིག་སྟེ་མི་གྱིས་རྟེན་འབྲེལ་རིག་པའི་སྟོ་ནས་གནམ་དབྱུང་རིག་པའི་གནད་དོན་ལ་
ཞིབ་འཇུག་གནང་ཞིང་བྱེད་གྱིས་སྟོན་པའི་ལྷ་ཚུལ་མཐའ་དག་ལ་རིག་ཚལ་སྟོན་མེད་པ་ཞིག་
འདུག ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་རིང་ཉིན་ལྟར་རེ་བཞིན་གནམ་དབྱུང་སྟོར་ལ་གསར་རྟོགས་རེ་མང་ཏུ་
འགོ་བཞིན་ཡོད་པ་འདི་ཡིས་སྤྱི་ཞབས་ཉིད་གྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བདེན་དཔང་གི་ར་
འཛིན་བྱེད་གང་མང་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཐུབ་ངེས་རེད་ཅེས་བསམ་ཞིང་ཡོད་ཅེས་གིས་ཡོད།

ལོ་རྟག་པར་སྐར་མའི་གོ་ལའི་ཐོག་འབྲུགས་དང་རྒྱ་སོགས་སྟོ་གཟུགས་མཐོང་བའི་སྟོར་གྱི་
གསར་འགྱུར་མང་པོ་མཐོན་བཞིན་པར་སྤྱི་ཞབས་ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་མཐོང་ཆེན་གནད་སྟེ་
མཆན་ཉིད་རིག་པའི་རིག་གཞུང་ཐོག་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གསལ་འབྲེལ་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད།
ད་ལོའི་ལོ་སྟོད་ཏུ་ཀྱང་གོ་སྟོ་ཆོགས་ཆེན་རིག་པར་སྟུན་ཁང་གིས་པར་ཏུ་བསྟན་པའི་ཡིག་འབྲུ་
འབུམ་དུག་ལ་ཉེ་བའི་གསར་ཚོམ་《རང་བྱུང་ཚོད་སྒྲུབ་རིག་པ་གསར་ཞིབ་》གྱི་ནང་ཏུ་སྤྱི་ཞབས་
ཕུན་དབང་ལགས་ཀྱིས་དབྱུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་གསར་པ་སྟོ་ཆོགས་སྟུང་དེ་སྐར་ལྷག་གིས་ཚོད་སྒྲུབ་
ཀྱིས་རང་བྱུང་ཆེན་རིག་གི་རིག་གཞུང་ཆེན་ཚལ་སོ་སོའི་གསང་བ་དང་དེ་བཞིན་སྐར་མའི་གོ་
ལ་སོ་སོའི་ཆགས་ཚུལ་དང་འགྱུར་བའི་ཆོས་ཉིད་སོགས་དབྱེ་ཞིབ་དང་རིག་པས་སྟུབ་གནང་བ་
རེད། རང་བཞིན་ལ་ཐེངས་དང་པོར་ཚོད་སྒྲུབ་ཀྱིས་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཤིང་ཆེན་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་
སའི་གོ་ལ་རང་འཁོར་གྱིས་ལོ་རེར་སྐར་ཆ་གཅིག་དལ་ཏུ་འགོ་བའི་གནད་དོན་ར་རྫོང་བཅོ་
བཞིན་པར་ཁོང་གིས་ཐེངས་དང་པོར་ཚོད་སྒྲུབ་ཀྱིས་དབྱུང་སྟོང་དང་རིག་པས་བསྟུབས་པ་རེད།

དོན་དངོས་ཐོག་སྤྲོ་ཞབས་སུ་དབང་ལགས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལ་ནང་ཚུད་ཀྱི་སྐར་མའི་གོ་ལ་
 ཚང་མའི་ཐོག་སྤྲོ་གཟུགས་ཡོད་པའི་སྤྲོ་ཚིག་དེ་དང་རབས་ཚན་རིག་གི་ཐོག་ནས་ར་འཕྲོད་
 བྱུང་བ་མ་ཟད་མི་རྣམས་ཀྱིས་འཆར་གཞི་ཡོད་པའི་སྤྲོ་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་དེ་ཟླ་བའི་གོ་ལར་
 སྤྲོ་ག་འདོན་བཟོ་བཞིན་པའོ།

ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་འཇེན་ཤུགས་ཚུང་བ་དང་ནང་དུ་གཏེར་ཁ་སུན་སུམ་ཚིགས་པ་དང་མ་
 ཚང་ཚུའི་འབྱུང་ཁུངས་འདར་ངེས་ཡོད་པར་བརྟེན་ལོ་བརྒྱ་ཡུག་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཟླ་བའི་གོ་ལ་
 བྱི་ཉི་མའི་བྱིས་རྒྱུད་ནང་གི་བཟོ་ལས་ལྟེ་བར་འབྱུར་ངེས་དེད་ཅེས་ཚན་རིག་པས་ལུང་བསྟན་
 གནང་གི་ཡོད་པ་རེད། མིག་སྨར་ཡོ་རོབ་སྤྲིང་དང་། ཨ་རི། འཇར་པན་སོགས་ཀྱིས་ཚན་རིག་
 པས་མ་འོངས་པར་ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་གནས་སྤྱོད་བ་དང་ཟལ་བའི་གོ་ལ་སྤྲོ་ག་འདོན་བཟོ་བར་
 འབད་འཐབ་ཀྱིས་ཚན་རིག་ཚོད་ལྟའི་ལས་ཀ་བཀྱི་བཞིན་ཡོད།

སྤྲོ་ཞབས་སུ་དབང་ལགས་ཀྱིས་《ཟླ་བའི་ཐོག་སྤྲོ་གཟུགས་ཡོད་པ》ཞེས་པའི་ནང་དུ་ཐོབ་པའི་
 སྤྲོ་ཚིག་གིས་ཚན་རིག་གིས་གསལ་བ་མང་པོར་ར་སྤྲོད་བྱས་པ་མ་ཟད་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་
 གོ་ལའི་སྤྲོ་ག་ཀྱི་ཚོད་ཅིས་དང་ཚོད་དཔག་སྤྲོ་ཚིགས་ལའང་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་རིག་གཞུང་གི་
 ཐོག་ནས་རིག་པས་སྤྲོ་བར་ཚན་རིག་གི་སྤྲོ་དཔག་གི་རང་བཞིན་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། དགེ་
 མཚན་དེ་དག་ལྡན་པར་བརྟེན་དེབ་འདིར་རྒྱལ་ཁབ་ཤི་ནང་གི་ཆེད་རམས་པ་དང་མཁས་པ་
 མང་པོས་མཐོང་ཆེན་གནང་སྟེ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཅིག་གིས་བསྐྱར་ནས་པར་སྤྲོད་བཟོ་གྲབས་ཡོད་
 ཅིང་ཁག་ཅིག་གིས་ཚོམ་པ་པོ་ཁོང་གདན་འདྲེན་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ཟླ་བའི་གོ་ལའི་ཐོག་སྤྲོ་གཟུགས་
 ཡོད་པའི་སྤྲོ་ཚིག་ལ་ཁུངས་ལུང་ལྡན་ཞིང་མིའི་རིགས་ཀྱིས་ཟླ་བའི་གོ་ལར་གསོག་འཛོག་བྱས་
 པའི་སུན་སུམ་ཚིགས་པའི་ཐོན་ཁུངས་སྤྲོ་ག་འདོན་དང་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་མོ་
 འཆར་ཡོང་བར་སྤྲོ་ཞབས་སུ་དབང་ལགས་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་རེད།

རྩེར་མཆན། རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་གཙོར་བཏོན་གནང་བའ་
 དུས་དེབ་《མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་》1996ལོའི་ཟླ་10པའི་ཐོག་བཀོད་པ།

ཡ་རིམ་ལྷ་པོའི་ཚོགས་ཀྱི་ཕལ་ཆེར་འབྲུག་མ་ཚོ་ཞིག་
གནས་ཡོད་པ་ཁྱབ་འབྲུག་མ་ལྷན་ཁྲིམས་ལ།

འིན་ཏུ་གསར་འགྱུར་ཁང་དུ་ཉེན་རྒྱུན་ནས་ལྷ་12པའི་ཆོས་3ཉིན་འཕྱར་བའི་སློབ་འཁྱིལ།
(གསར་འགོད་པ་ཐང་ལོ་ལོ་) དེ་རིང་ཨ་རིའི་རྒྱལ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁེ་ལེ་མི་ཉིའི་འཛིག་
ཉིན་སྐོར་སྤྱད་མཁའ་ལྷན་བཅོ་ལྔ་བཏང་བ་ལྟར་ན། ལྷ་པོའི་སྤྱོད་མཐའི་ཉེ་སྐོར་གྱི་སྐར་དྲོའི་ཤུལ་
དོར་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཕལ་ཆེར་འབྲུག་མ་ཚོ་ཞིག་གནས་ཡོད་ཆོད་འདུག་ཅེས་ཁྱབ་
འབྲུག་མ་ལྷན་ཁྲིམས་ལ་རེད། གལ་སྲིད་ཆོད་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་སློབ་མཁའ་དེ་བས་གསལ་བ་ཞིག་བདེན་
དཔང་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་དེ་ནས་ལྷ་པོའི་ཚོགས་ཀྱི་གཏན་འཇགས་ཀྱི་ཆོད་ལྷ་ཁང་འཇུག་མ་ལྷན་
ལྷ་དང་གཞིས་ཆགས་ཆོག་ལྷའི་རེ་བ་སྤར་ལས་ཆེ་བར་ཕྱིན་པ་རེད། དེ་རིང་གྱི་དྲོ་ཁང་ཆེན་ལྷར་
མེ་སྤྲུལ་ནང་དུ་གསར་འགྱུར་བཞུད་འབྲུག་མ་ལྷན་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོག་འདུའི་ཚོགས་ཆོད་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་
འབྲུག་མ་ཚོ་དེའི་རིང་ཆོད་ལ་ཕལ་ཆེར་སྤྱི་366ཙམ་དང་བཟུང་ཆོད་སྤྱི་5ནས་10བར་ཙམ་ཡོད་
པ་དེ་ནི་ལྷ་པོའི་སྤྱོད་མཐའི་ཉེ་སྐོར་ཨེ་ཐེ་ཁེང་གི་གཤོང་སའི་འོག་སྤྱོད་མཐའི་སྤྱོད་པ་རེད་
གསུངས་འདུག་ ཨེ་ཐེ་ཁེང་གི་ཆོངས་ཐིག་ལ་ཕལ་ཆེར་སྤྱི་ལེ་2500ཙམ་ཡོད་པ་དང་བཟུང་ཆོད་ལ་
སྤྱི་ལེ་13ཙམ་ཡོད་ཅིང་དེ་ནི་ད་པན་ཉི་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ནང་དུ་ཉེད་པའི་སྐར་དྲོའི་ཤུལ་དོར་
གཏིང་བཟུང་ཤོས་ཤིག་རེད། ཆོད་རིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ནི་ཉ་ལམ་ལོ་རྩ་ལྷར་36ལྷ་སྤྱོད་ན་
སྐར་མ་རྩ་བ་མཇུག་རིང་ཞིག་ལྷ་པོ་དང་རྒྱུད་ཁ་བརྒྱུབ་སྤྱི་དུ་བ་མཇུག་རིང་ནང་ནས་ལྷ་དང་ས་
ཡོད་པའི་འབྲུག་མ་རིལ་དེ་ཉིད་འོད་གཏན་ནས་མི་ཤོག་ཅིང་། སྐར་དྲོའི་འོག་གི་གྲང་གནས་དེས་
གནས་པ་ལ་གོང་གསལ་གྱི་འབྲུག་མ་ཚོ་དེ་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་བསམ་ཁིང་ཡོད་པ་རེད།

《མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཆོག་པར་》 1996ལོའི་ལྷ་12ཆོས་5ཉིན།
ལྷར་མཆན། 1996ལོའི་ལྷ་12ཆོས་5ཉིན་གྱི་ 《མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཆོག་པར་》 ཐོག་བཀོད་པ།

སྤྲུ་པ།

ས་ཡི་མོ་ལ་བོ་ཚུ་བཞིན་རུ་འཁོར།
 རུས་རབས་འགྱུར་བ་དབྱར་དགུན་བཞིན་རུ་བརྟེ།
 སྤྱི་ཚོགས་རྣམ་པ་ཡར་ངོའི་ཁྲ་ལྟ་འཕེལ།
 བོད་ཀྱི་ཚན་རིག་གདོད་མའི་མལ་རུ་གཟིམས།

རིག་གཞུང་རྟིང་པས་ཕྱག་པའི་བོད་ཁམས་ལ།
 ཚན་རིག་གསར་པའི་མུ་གུ་མ་བཞད་ན།
 རྩ་ཆས་རྟིང་པས་གང་བའི་གནས་ཤུལ་བཞིན།
 གཞན་གྱི་གཟིགས་མོའི་ཚལ་རུ་འགྱུར་བར་ངེས།

ཚོས་ལྷན་རུས་སུ་ཚོས་ཀྱི་རིག་གཞུང་རྣམས།
 བོད་ཀྱི་སྐད་རུ་བསྐྱར་ནས་བོད་ལ་དར།
 དེར་གི་རུས་སུ་ཚན་རིག་རིག་གཞུང་རྣམས།
 རང་གི་སྐད་རུ་བསྐྱར་ན་རང་ལ་དབང་།

རྟིང་ཞེན་གསར་མང་ཅན་གྱི་ཚན་པོ་དང་།
 གསར་ཞེན་རྟིང་མང་ཅན་གྱི་གཞོན་ནུ་གཉིས།
 མཐར་ཐུག་དམིགས་པའི་ཞེན་ཡུལ་གཅིག་པས་ན།
 གསར་སྤེལ་རྟིང་རྟོང་བྱས་ན་ཅིས་མི་ལེགས།

དཔོན་གྱིས་གཟིགས་རྟོང་འོག་གི་འབངས་ལ་བྱམས།
 གཞོན་ནུའི་རིག་པ་ཚན་རིག་རྩལ་ལ་རྟོང་།
 སྤྲུ་མའི་མཛད་པ་ཚོས་བཞིན་རྟོང་གུར་ན།
 བོད་ཁམས་འཇུགས་སྐྱབ་བྱེད་པའི་དཔལ་རུ་མངོས།

རུལ་ཁུངས་ཅན་གྱི་བློན་པོའི་དཔོན་རིགས་དང་།
 རུག་ལུས་ཚུལ་པའི་བྲིལ་མེད་སྤྱ་ཆེན་གཞུགས།
 རག་ཆང་བག་ལ་གཡེང་བའི་གཞོན་ཅུའི་རིགས།
 གངས་ཅན་འགྲོ་བ་སྤྱི་ཡི་གོད་ཆགས་ཡིན།

སྒྲུབ་གཞིར་སྤྱོད་པའི་གཏེན་ལ་མ་ཆུང་ཅིང་། །
ཡོ་རྫོ་ཆེན་པོའི་མཚན་སྟེན་མ་ཐོབ་ཀྱང་། །
རང་ཕྱུང་ཆེན་རིག་རང་གི་སྒྲུབ་ཡིག་ཏུ། །
རང་གི་རིག་ས་ལ་ཞེན་པའི་ཁྱོད་ཡིས་བསྐྱུར། །

ཞེས་ཀྱང་བསྐྱར་བ་པོས་སོ། །ཆོད་མ་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལུག་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་
མཛད་པའི་《ཟླ་པའི་གོ་ལའི་སྒྲ་གཞུགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་》ཅེས་པ་འདི་ནི་རང་གི་རིག་གཞུང་ལ་
སྦྱངས་བཅོམ་ཅུང་ཟད་བྱས་ཤིང་རྒྱ་དང་དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་ལའང་ཆག་ཆགས་ཙམ་འདྲིལ་
པའི་རྒྱལ་ཁམས་པ་ཐུབ་བསྐྱར་སྐྱོན་ཆོགས་ཞེས་འཕོད་པ་དེས་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བརྒྱུན་པའི་མེ་བྱི་
ཟླ་པ་དང་པོ་ལ་རྒྱ་ནག་པོ་ཅིང་ཤོང་གི་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་རང་ཤག་ཏུ་
བསྐྱར་ཞིང་ཞེས་ཏེ་གདན་ལ་ལམས་པའོ། །

编者按

这本《月球上存有液态》一书的作者噶然朗巴·平措汪杰（平汪）是一位从青少年起就投身革命，为民族解放和社会进步而不懈奋斗的藏族著名的革命活动家和哲学家。他的家乡在东部藏区金沙江附近的巴塘。60年代初，不幸遭受诬陷迫害，在闻名的秦城监狱举世罕有地被单身囚禁了18年。在这段难以用语言形容的苦难岁月中，正象人们评论的那样，他以“坚贞不屈的意志”、“顽强斗争的精神”、“锲而不舍的品格”，战胜了令人难以忍受的痛苦，勤学苦思，重读和钻研了大量经典著作及许许多多的现代科学论著，对辩证法理论体系形成了自己独特的构思。他恢复自由后，在繁忙的公务之余，写出了80多万字的研究辩证法的第一部长篇专著《辩证法新探》。在有关学术机构为这部“呕心沥血”的著作而召开的座谈会上60多位哲学界、理论界的专家、学者对这部著作给予了充分的肯定和高度评价，并把座谈会上的发言、贺词等编辑成《思辩之花-平措汪杰及其〈辩证法新探〉》一书出版。在这部耗费了数十年心血的著作中，作者独立思考、悉心研究所总结出来的辩证法结构与运动规律的逻辑公式、周期定律及其示意图解，对社会科学和自然科学各主要学科作了辩证的分析，探索了它们的本质联系和运动规律。

这本探索月球等有关星体上存有液态的哲学科学论著，就是作者运用《辩证法新探》中所总结出来的基本原理并结合现代天文学有关星体现状的最新资料，通过辩证地分析，从哲学的角度论证并作出了任何星体包括月球在内，都存有液态的科学结论。也就是说，这是迄今几乎还未有过的并且饶有趣味的一本以抽象的哲学原理，分析具体天体的结构及其来龙去脉的运动规律的哲学论著。正如著名的张懋泽教授3年前在“《辩证法新探》座谈会”上发言时评价的那样：“平汪同志在运用辩证法探讨天体结构时，根据不同星球相互转化的原理，提出月亮的质的固态的某一深处一定有量的液态的存在，以及中性星际物质存在的论断就是对天体结构的科学假说，它同黑格尔的排斥和吸引的理论与门捷列夫的元素周期表的情况很相似……。”

哲学是社会科学和自然科学的高度结合，是人类智慧的高度概括和总结，因而也是人类认识世界、改造世界，利用自己的智慧征服世界

的有力武器。《月球存有液态》一书在这方面为科学的发展填补了空白，提供了理论的依据。这一哲学科学方面的有益探索，在丰富和发展哲学理论，启迪和开发人类思维方面无疑具有很高的价值。

[又按]：作者此书孕稿于 20 余年前，成稿于 3 年前，当我们编辑部已编辑加工完毕，正准备付印之时，从德国的《图片报》（1994 年 4 月 21 日）上看到了“月球有冰”的报道，这无疑是一个振奋人心的喜讯，这对本书作者严密的推论无疑是一个极为有力的证据，这再一次使我们看到了哲学的诱人的魅力。为此，特摘刊于下，相信作者看到此文后也会无比欣慰。

月球有冰

【德国《图片报》1994 年 4 月 21 日报道】月亮高悬天空，苍白无力，没有生命。现在，美国航天局的科学家们发现，月球上储存着数以十亿吨计的冰。这样，人就可能在月球上生活。

学者约翰·勃兰登堡说：“月球上的冰可以融化成饮用水，可以供温室空调使用。另外，也可以将它变成液态氧，用它驱动载人宇宙飞船。”

月球探测器“克莱门坦”号（自 2 月以来一直在宇宙飞行）发现了月球南极上的冰层，将雷达信号发回美国航天中心。

“克莱门坦”是 1972 年“阿波罗”号宇航员登月以来的第一个“月球造访者”，现在研究人员正等待进一步的“冰情报道”。

作者的话

几千年来，天文学家们一直在紧张而又专注地观察着茫茫太空中的各个星体，研究它们的外观和变化情况，尤其是对离我们地球只有 38.3 万公里的月球，那就更加关注了。近 300 多年来，有了越来越大和越来越精密的天文望远镜，借助于它，科学家们对各个星体的观测，就更加方便和准确了。特别是近几十年来，科技突飞猛进，人们通过月球等星体上的反射雷达讯号，以及在把无人驾驶的科学观测仪器送到月球等星体上之后，对它们表面的各种现象和变动情况，比起以往，就有了更多更深的了解。自从 1969 年 7 月 20 日人类首次登上月球并带回极其珍贵的月球表面上的地质标本后，科学家对月球的物质结构，便初步有了确切的认识。不过这一切十分重要的知识，毕竟还是对月球等星体的外观现象的天体测量学、物理学以及天体力学方面的具体知识，是天体相互之间和各自运转等方面的各种科学数据，而对月球等星体的总的基本结构及其来龙去脉的知识和理解，尽管理论界也有一些不同见解和议论，但往往不是就事论事，便是这样那样的推断和猜测。即使在某些方面，有时也有猜中的或也有推出某种合理成分的，但就一般而言，还是属于次要的、局部性的。初步的论证，还不是对月球等有关星体以及它们之间的本质联系和运转规律的基本特征及其关系的科学探讨。因此，可以这样说，迄今为止，从哲学思维方法的角度，对月球及其有关星体之本质联系的结构规律及其演变趋势的运动规律，在理论上作出辩证的分析，并结合科学家们对天体长期观察所掌握的实际资料，加以科学的探讨和论证的，则几乎凤毛麟角。这个问题可以说是被当今科学界长期忽视，甚至轻视的重大问题，而这恰恰又是对天文学本身能否取得迅速进展的关键性的问题。这样说，既不是言过其实，更非危言耸听。须知，哲学及其思维方法（即反映客观世界普遍联系运转规律的辩证法）与自然科学各个学科之间的关系，就象母法、根本法与子法、地方法之间的关系一样，是一种从属性的指导关系。正因为如此，伟大的物理学家爱因斯坦深有体会并且非常正确地指出过，哲学是一切科学研究之母。这当然也是包括在天文学方面的科学研究在内的。

总之，包括天文学家在内的科学家们，能够掌握哲学并运用它的

辩证思维方法，这对于任何一项科研工作来说，都是如虎添翼，必然会事半功倍。理解这点，至关重要。

基于上述理由，《月球存有液态》一书，充分地运用哲学及其抽象科学的思维方法（即反映客观世界普遍原理的以对立同一与同一对立规律为核心的辩证法），对月球及其有关星体的辩证关系作了深入的探讨。确切地说，是以严密的辩证逻辑的理论体系，并结合天文学长期观测所掌握的实际资料，通过分析论证，作出了月球等星体上存有液态这一科学结论。

由于本书的基本观点，实际上是运用了作者在几年前写作出版的《辩证法新探》一书中自然辩证法部分里有关天体结构初探的基本内容，并加上最新资料，作了进一步的论述。因此，为了有助于读者对《月球存有液态》一书基本观点的理解，本书还附录了《辩证法新探》一书中的有关章节，以及作者新写的一篇《关于〈辩证法新探〉基本原理的几点说明》一文和一些必要的示意图表，仅供读者参阅。由于作者对自然科学，尤其是对天文学的知识有限，差错在所难免，希望各位读者，给予批评指正。

概论

月球上存在液态→水吗？我的回答是：月球上肯定存在液态-水。任何概念所反映出来的客观事物都是多样性的统一。因此，“液态”这个概念也必然体现出它自身的多样性。液态不单纯就是“水”，但“水”是液态这个概念中重要的甚至是基本内容。至少在量质与质量结构的液态与固态体所形成的月球与地球这种类型的星体来说，“水”是液态的基本含义。当然“水”这个概念本身也是一个多样性的。当我们在探讨月球是否存有液态时，首先说明这点，无疑是必要的。月球上有无液态，这对人类有着重大的意义。

近年来，报刊上经常刊登一些有关月球的知识。不久前，《今晚报》（第 2793 号）登载了一篇题为《月球上可能有固态水》的文摘。文中提出：“目前，科学家的一个普遍看法，认为月球上没有水，如果有的话，那早就蒸发干了。但是，根据某些科学家的推想，在月球的两极地区，特别是在那些太阳永远照不到的很深的环形山口地区，积冰可能一直保存到今天未被融化。如果在月球可以找到水的存在，哪怕它冰冻状态也好，人类在月球上建立基地就会容易得多。因为冰除了可以提供饮用水和生活用水外，还可以给未来的航天学家和宇航员提供火箭燃料氢。那时，从月球返回地球或从月球飞往更远的其他星球，就不必依靠地球携带大量燃料。况且月球的引力只有地球的 $1/6$ ，是最理想的航天器发射基地。因此，目前科学界正以浓厚的兴趣期待美国即将进行的一次科学试验。届时美国航天研究所的自动观测器将飞往月球，进入月球极地轨道，观察月球表面，包括迄今为止科学家尚未研究过的月表地区。

根据近几十年来航天事业的进展情况，如果在本世纪末，能在月球先建立一个永久性的基地，并逐步建起相应的工程建筑，使首批科学家能登上月球开始进行有关地质、地震等项目的观察研究和实验，直到月球上的水、氧、氢的来源和制取问题已基本得到解决，那时，人们才能飞出地球，去开发月球，利用月球。为了实现这一理想，在从事观测、研究并进行各种实验工作的时候，首先要从理论上探讨和论

证在光秃秃的月球上是否存有液态——水？而这个关键性的问题又必须先从哲学上作出科学的论证。因为，正如伟大的科学家爱因斯坦指出的那样，哲学“是全部科学研究之母”，而著名的哲学家黑格尔说过：“辩证法是现实世界中一切运动、一切生命、一切事业的推动原则，同样，辩证法又是知识范围内一切真正科学认识的灵魂。”（《黑格尔小逻辑》第177页）在我的《辩证法新探》一书的第十六、十七章（见本书附录一、附录二）天体结构及其运动规律初探，尤其在第十八章（见本书附录三）第三节“太阳、火星、地球、月球的现状及其来龙去脉”中，从理论上充分证明了在月球地表下的某一深处（或在两极地带的积冰下）一定有液态水。为什么得出这样的结论呢？

《辩证法新探》中我总结概括出：一切事物都是由对立性的两极与同一性的两介的有机联系所构成，并由其相互作用所推动。而事物的结构与运动的基本内容，分为两个发展阶段：正面上升期的量降质升阶段与反面下降期的质降量升阶段，以及这两个阶段的反复新陈代谢及其周期的循环演变过程。

在“量降质升”阶段：所有的两极体现为量的同一是在质的对立关系中，简称为“量同质对”规律。与此同时，所有的两介体现为量的对立是在质的同一关系中，简称为“量对质同”规律。故“量同质对”与“量对质同”是万事万物在“量降质升”阶段的普遍规律。

在“质降量升”阶段：所有的两极体现为质的对立中有量的同一关系，简称为“质对量同”规律。与此同时，所有的两介体现为质的同一中有量的对立关系，简称为“质同量对”规律。故“质对量同”与“质同量对”是万事万物在“质降量升”阶段的普遍规律。

综上所述，辩证法的根本原理，可以规定为如下的逻辑原理：

在“量降质升”阶段：“量同质对”与“量对质同”是普遍规律或绝对规律。在“质降量升”阶段：“质对量同”与“质同量对”是普遍规律或绝对规律。

总之，“量同质对”与“量对质同”的量降质升极，导致量质互转折，由量降质升阶段转折为“质同量对”与“质对量同”的质降量升阶段；质降量升极，导致质量互转化，由质降量升阶段又转化为量降质升阶段。通过四次转折和四次转化后，便实现辩证法新旧周期的更替，循环往复，一次又一次地新陈代谢。这就是辩证法的构成根基在空间广延性上横向联系的对立同一和同一对立的结构规律，与推动根

基在时间连续性上的纵向联系的运动规律。

现在让我们探讨星体的辩证关系。我们在这里不是从任何具体科学含义上而是从哲学的意义上探索物质及其星体的存在方式。聚集物质存在的基本形态为：气态、液态、固态。气态与固态是对立性的两极，而液态是同一性的两介（即中性的）。对立的两极必须通过同一的两介才能相互转化与转折。因而星体的存在方式基本上可以分为：冰冷固态的星体（以字母 A 代）、低温液态的星体（以 B 代）、高温液态的星体（以 C 代）以及火热气态的星体（以 D 代）四种类型。自己能发光的火热的气态的亮星体，那是星体结构中两极之一的对立性的 D 星体，而它的另一极是自己不能发光的冰冷的固态的暗星体，即被对立性的 A 星体；而介于两极之间的中性的高温液态的浑浊星体，那是同一性的 C 星体，两极之另一中性的低温液态的浑暗星体，那是也同一性的 B 星体。这两极对立性的星体与两介同一性的星体，四者有机联系的对立同一（异中之同）与同一对立（同中之异）的辩证关系，便是任何星体结构的基本内容，它们是在互为依存、相互制约、相互作用的关系中运动的。

根据辩证法原理，上述两极的 A 星与 D 星以及两介的 B 星与 C 星，这四种星体中的任何一方，都不是也不可能是单一的孤立的存在着的，它们的任何一方都包含它方之一于己方之中，这是绝对的规律。在哲学上称之为“自身总是包含他物”。所以，A 星实际上是量 B 星与质 A 星或质 A 星与量 B 星各自二者统一的星体，因质规定量或量被质规定（以下同），故简称为 A 星（图 1，图 2）。B 星实际上是量 A 星与质 B 星或质 B 星与量 A 星各自二者统一的星体，简称为 B 星（图 3，图 4）。C 星也是量 D 星与质 C 星或质 C 星与量 D 星各自二者统一的星体，简称为 C 星。（图 5，图 6）D 星是量 C 星与质 D 星或质 D 星与量 C 星各自二者统一的星体，简称为 D 星（图 7，图 8）

可见，所谓的“自身”是指起规定性作用的质方，也就是主要方面，“它物”是指被规定的量方，即次要方面。因此，这里所指的质和量是在哲学意义上而不是在其它学科意义上理解的。所谓的质是指主要方面。所谓的量是指次要方面，这点请千万注意。

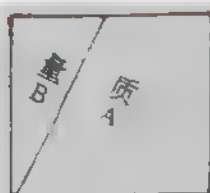

图 1

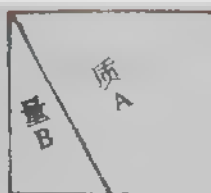

图 2

图 3

图 4

注：三角△、 为量，四角形 为质

图 5

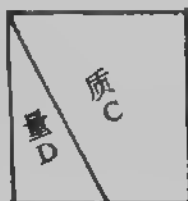

图 6

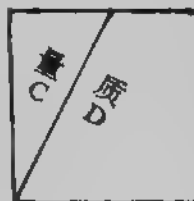

图 7

图 8

综上所述，在分析星体结构时，不论是两极对立的 A 星与 D 星体，还是两个同一的 B 星体与 C 星体，它们各自都要区分为是质体还是量体。尽管两者总是辩证的统一，但它们各自的量体不是包含在各自的质体中，而是在己方的质体中包含着它方的量体。对量体来说，质体不是与它同性的质体；对质体来说，量体不是与它同性的量体。这就是说，统一的量质或质量的星体，乃是不同性之间的统一，正因为如此，星体才能引起它各自内部的冲动或活动，最后导致转化与转折。下面具体探讨星体结构的逻辑原理及其运动趋势。

在正面上升的量降质升期：

1. A 星为“量降性是也同一性的液态与质升性是被对立性的固态”。其公式为：即“量 B 星与质 A 星”。因量被质规定，故简称 A 星（图 9）。
2. B 星为“量降性是被对立性的固态与质升性是也同一性的液态”。其公式为：“量 A 星与质 B 星”。因量被质规定，故简称为 B 星（图 10）。
3. C 星为“量降性是对立性的气态与质升性是同一性的液态”。其公式为：“量 D 星与质 C 星”，因量被质规定故简称为 C 星（图 11）。
4. D 星为“量降性是同一性的液态与质升性是对立性气态”。其公式为：“量 C 星与质 D 星”，因量被质规定，故简称为 D 星（图 12）。

图 9 升性 A 星结构示意图

图 10 升性 B 星结构示意图

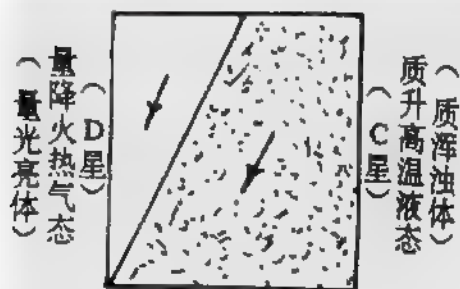

图 11 升性 C 星结构示意图

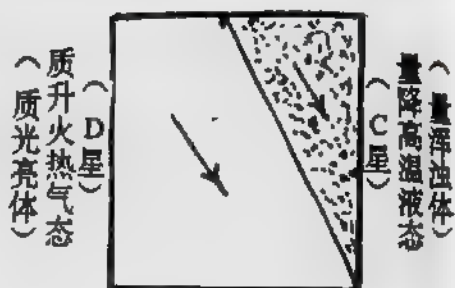

图 12 升性 D 星结构示意图

注：1. 表示低温夜态浑暗体
3. 表示冰冷固态的黑暗体

2. 表示高温液态的浑浊体
4. 空白表示火热气体的光亮体。

量降质升阶段的量同质对的两极星体与量对质同的两介星体的结构图解，见图 13。

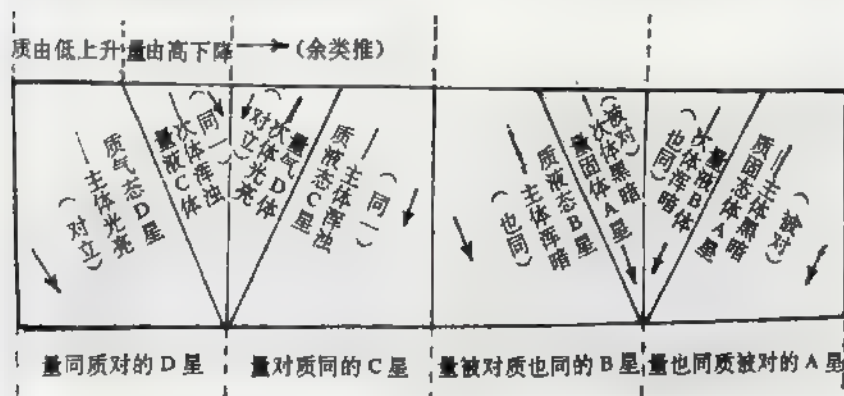

图 13

可见 D 星与 A 星是量同质对的两极星体，C 星与 B 星是量对质同的两介星体，四者的次体由量的高度下降，而主体由质的低度上升，量降质升极，量质互转折，变为反面下降的质降量升阶段的星体结构。星体转折后的简要原理公式及运动趋势：

1. 也同一性的量液态降性与被对立性的质固态升性的新 A 星转折为被对立性的质固态降性与也同一性的量液态升性的旧 A 星。其公式为：“质 A 星与量 B 星”。因质规定量，故简称为 A 星。
2. 被对立性的量固态降性与也同一性的质液态升性的新 B 星转折为同一性的质液态降性与对立性的量气态升性的旧 C 星。其公式为：“质 C 星与量 D 星”，简称为 C 星。
3. 对立性的量气态降性与同一性的质液态升性的新 C 星转折为也同一性的质液态降性与被对立的量固态升性的旧 B 星。其公式为：“质 B 星与量 A 星”。简称为 B 星。
4. 同一性的量液态降性与对立性的质气态升性的新 D 星转折为对立性的质气态降性与同一性的量液态升性的旧 D 星。其公式为：“质 D 星与量 C 星”，简称为 D 星。

下面是质降量升阶段的质对量同的两极 D 与 A 星体及质同量对的两介 C 与 B 星的结构图解（图 18）。

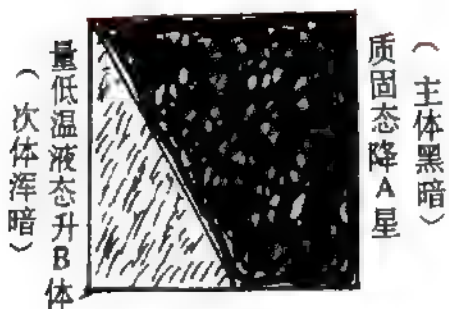

图 14

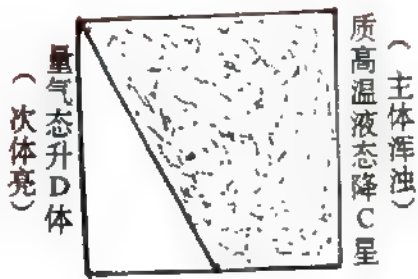

图 15

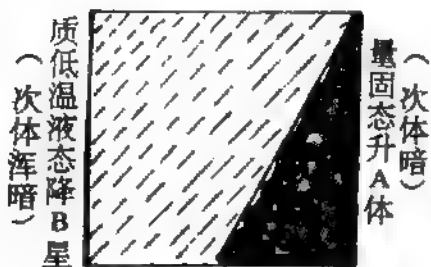

图 16

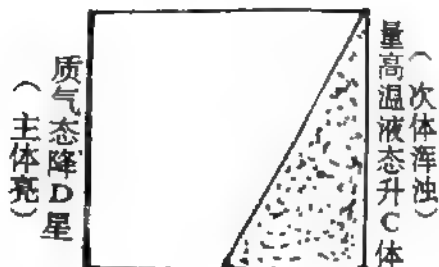

图 17

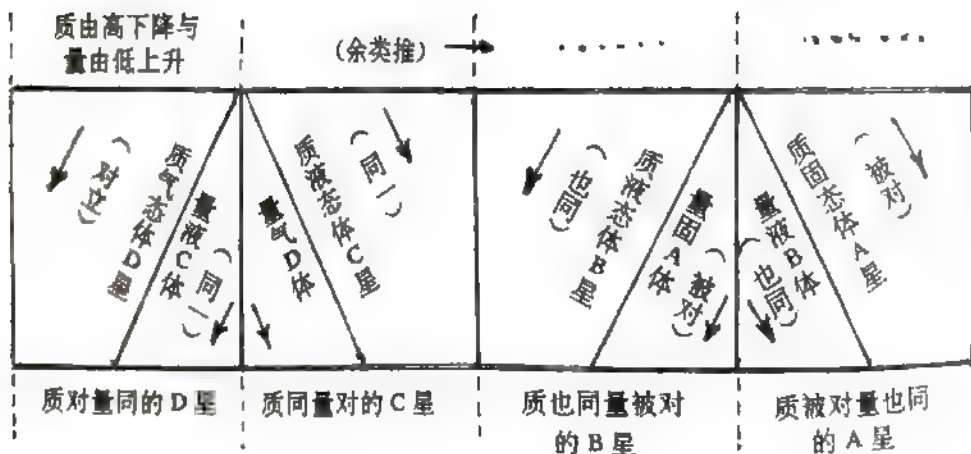

图 18

上述四大类型八种性能的星体，基本上又分为亮体与暗体的两种形态的星体。

(一) 发光的亮星

1. 质升光亮的星
2. 质降光亮的星
3. 量升光亮的星
4. 量降光亮的星

二、不发光的暗星

5. 质升黑暗星
6. 质降黑暗星
7. 量升黑暗星
8. 量降黑暗星

注：(升即增加，降即减少)

四大类型八种性能的大小小小五彩缤纷的星体，按辩证法的量质与质量的高低规律，并分别以量降质升期与质降量升期做层次微分时，它们便由抽象上升为具体，显出各自不同等级的各种星体的量与质，以及质与量的各自高低的度的具体形态（图 20、图 21）。

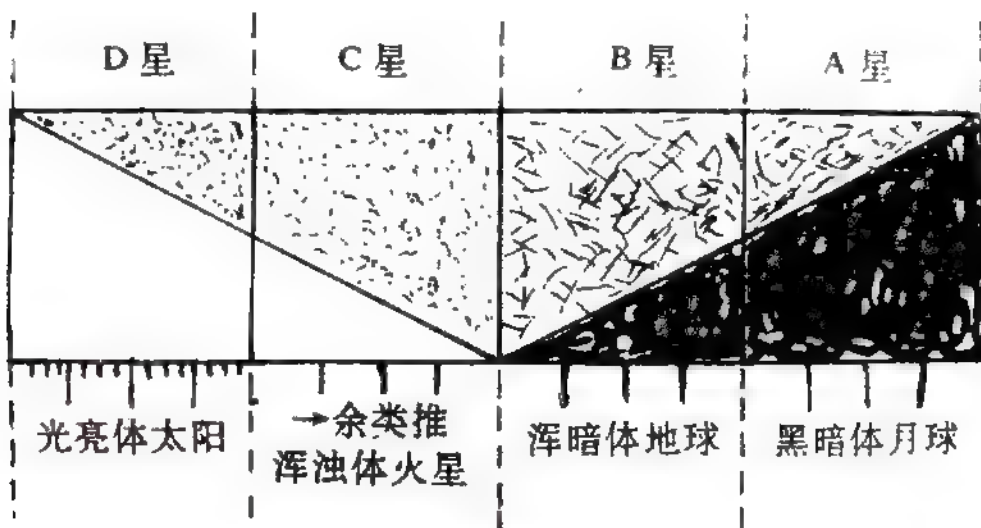

图 20

上面是四大类型星体的平面示意图及其一、二、三层次微分图解：

下面我们就具体分析月球及与月球紧密相关的其它几个星体太阳，火星、地球以及四者之间的辩证关系，因为它们之间有着相互依存、相互作用的关系，这对于我们探讨月球上究竟存不存有液态-水，是极为重要的。

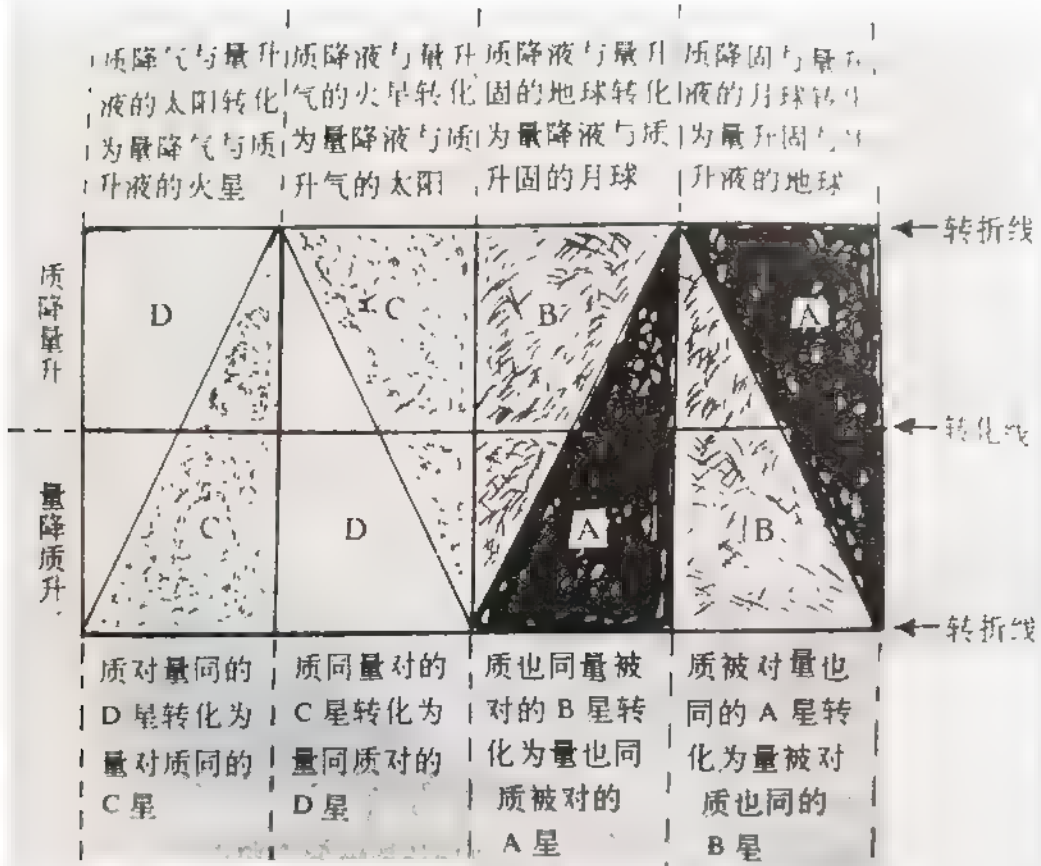

图 21

太阳

太阳是宇宙太空中无数个大大小小的能自己发光的星体之一。太阳物理学家在研究太阳的物理结构时，把太阳分为下述的几个层次。

太阳的中心部分称为“日核”。1500 万℃这部分是热核反应区，其半径约占太阳半径的 $1/4$ ，它集中了大部分太阳的质量，并产生了 99% 的太阳所能发射的能量。

从“日核”产生的能量，以辐射的形式向日球表面传输，构成了核外面的辐射区，大约在太阳半径的 0.86 处，太阳气体处于对流状的不稳定状态，称为“对流层”。

“对流层”以外的太阳大气，依次又分为：“光球”、“色球”和“日冕”，“日冕”是太阳的最外层。平时我们从地面以肉眼所见的太阳，是它的“光球”部分。

“光球”部分厚约 400~500km，它的表面温度高达 6000° C，由于电离的关系，气体带电温度增高。

“色球”温度可达 1500K，由于组成日冕的物质是高度电离的原子及自由电子，这些又叫做“离子体”。由于太阳高热，一切气体不得不强烈地互相撞碰，使原子的电子被撞掉，形成游离状态。原子丧失一个电子，要释放能量以增加温度，所以“日冕”底部温度比“色球”高。由日冕向外，密度渐小，温度也渐减低。日冕最外部，肉眼不能见到的，就成为近中远三层的太阳风。依据气象学上的解释，地面上 80000km 高空，地球大气层与太阳风，便合而为一，两者便很难区分了。

太阳上的所谓“黑子”是太阳活动的主要现象之一。它是太阳的光球中表面温度相对较低那些暗色区。通过天文望远镜对太阳做投影观测，或用专门的太阳望远镜，天文学家们发现在日面赤道两旁，有一些黑色的斑点，称为太阳黑子。黑子的温度比光球表面的温度平均低 1800℃，黑子的大小不一，大的直径一般有数千 km 以上，最大黑子的直径甚至可达 20 万 km，小的直径只有数百 km。黑子显现时间的长短也不同，有的能见几个月，有的则几天。黑子的数目也常在变化。多时成群结队有数百个，少时零散几个（或几对）甚至有时一个也没有看见。根据对黑子数目变化的观测记录发现，黑子数量多寡变化有约 11 年的周期性。

太阳物理学家认为，黑子是一些巨大的旋涡状气流，其温度约 4300°C ，约低于周围气体 1800°C ，因此，显得暗黑一些。黑子具有很强的磁场（强度高达 4000 高斯），其磁场强度比地球磁场强几千倍。黑子磁场的极性不断变化，变化周期约为 22 年。

太阳是太阳系的中心天体，它是属于银河系的恒星，既进行自转，又环绕银河系轴心进行公转，距银河系轴心约 3 万光年。视星等为 -27 等。绝对星等为 +4.71 等。色谱为黄光，属 G2 型，星光为黄白色。体积属于矮星类，为 $1.41212 \times 10^{18} \text{km}^3$ ，约为地球体积的 130 万倍。太阳距离地球为一个天文单位 (149000000km)。它的亮度等于满月时月光的 40 万倍，等于夜空所有的星射到地面上的亮度的 600 倍。太阳的质量为 $1.9 \times 10^{33} \text{g}$ ，约为地球的 33 万倍。它的平均密度是 41g/cm^3 。核心密度比水大 150 倍。它的表面重力为 $2.73 \times 10^2 \text{m/s}^2$ ，等于地面重力的 28 倍。

以上，是太阳物理学家对太阳的结构及其主要特征和数据的简要论述。根据这一论述，我们在此可以作出一个重要的概括或基本的结论，这就是天文学家认为：从总体上说，太阳是一颗炽热的、发光的气体球（也称为等离子体球），其内部有太阳黑子，还有光斑、日珥、耀斑等现象的存在。太阳大气中这些形式多样、变化多端的运动现象，总称为太阳活动。

总之，太阳是一个有黑子活动的气态体。

下面我们运用辩证法的基本原理，以它的实质和核心，即对立中同一与同一中对立规律，来探讨太阳的基本结构及其运动规律。

我们已经以辩证逻辑论证过，宇宙中凡是发光的天体（即恒星），都是属于对立性的两极之一的星体，简称 D 星。它在正面上升期的简要逻辑原理为“同一性的量降液态的次体与对立性的质升气态的主体”的量 C 质 D 结构的新 D 星；在转折后，反面下降期的简要原理为“对立性的质降气态的主体与同一性的量升液态的次体”的质 D 降量 C 升结构的旧 D 星，后一种质降量升结构的旧 D 星，正是人类一天也离不开的称之为太阳的这颗恒星（图 22、图 23）

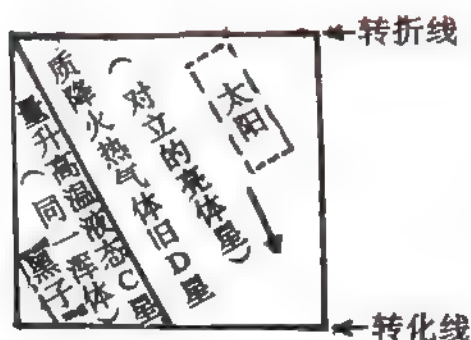

图 22 质与量的 D 星（太阳）

图 23 太阳（旧 D 星）

众所周知，太阳这颗亮星，它的主体部分即质体是自己能发光的火热气态体，而它的次体部分即量体，是浑浊的高温液态，天文学家称为“黑子”。天文学家长期观测证明，“黑子”是在增多。这里以辩证逻辑准确推断，量体“黑子”的增多，是以其质体亮度的减少为前提的。即质体气态的“降度”与量体液态的“升度”，两者是以反比例的此降彼升而总和等同，也可以称为“质气降与量液升总和守恒”。至于当前质降与量升的比重多少即质量高低度的比重，这是需要进一步探讨的课题。

可见，与人类生息密切相关的这颗太阳，处在自己演化过程的衰老期，也就是说，从基本趋势上考察，太阳的亮度逐渐在减弱中。现在，让我们简要地探讨太阳这颗恒星未来演化的去向。根据质与量的结构有其演化的基本规律，我们可以准确地推知，太阳的质降气态体，由其质的最高度下降的同时；其量升液态体相应地上升着；当质气态降到质的最低度，量液态升到量的最高度，即质降量升到达极点时，导致质量转化，即质降气态变成为量降气态，量升液态变成为质升液态（简称为质变量，量变质）。这就是说，由质气态与量液态的质对量不同的 D 星体变成为量气与质液的量对质同的 C 星。简言之，旧 D 星转化为新 C 星，即旧日球（太阳）转化为新火球（火星）。这是宇宙太空中所有各种大大小小的质气与量液的 D 星（恒星太阳），最后必然转化为量气与质液的 C 星体（火星类型的星体）的普遍规律（图 24、图 25）。

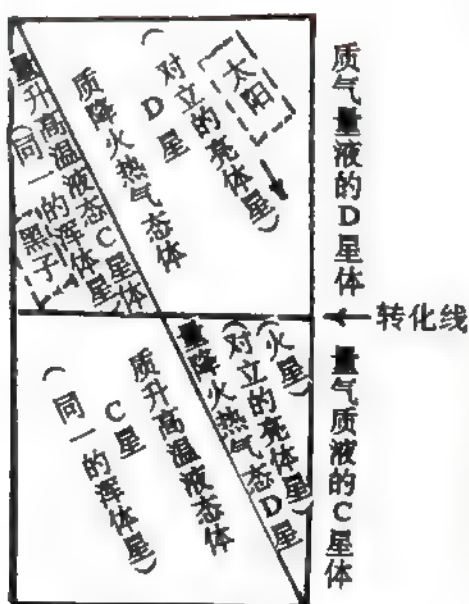

图 24 质气量液的太阳转化为

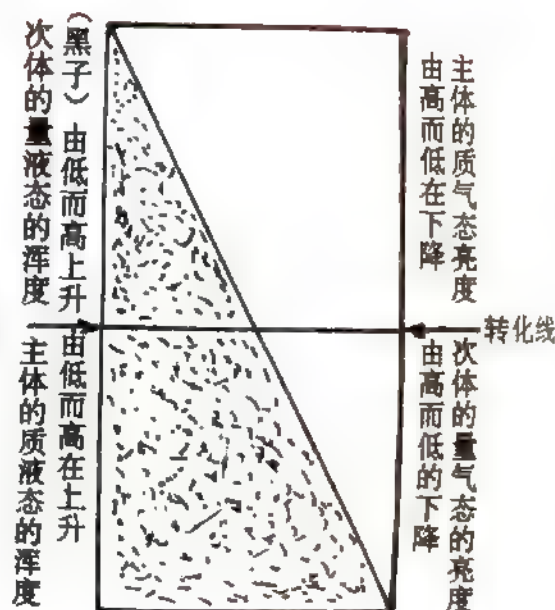

图 25 日球（太阳）转化为火

我们已经论证了太阳的“去脉”，即将来的演变去向。现在，让我们扼要地论证今天的这颗太阳，它昨天是从什么样的星体转变而来的？即太阳的“来龙”是什么呢？

任何事物的质量结构乃是由量质结构在量降质升到达极点时导致量质互相转折而来的，同样，任何量质结构也是由质量结构在质降量升到达极点时导致质量互相转化而来的。这是万事万物的转折与转化的普遍规律。据此，我们能够明确地推论出：质降性的气态与量升性的液态体所构成的今天的这颗太阳，乃是由昨天的量降性的液态与质升性的气态体的太阳在量降质升到达极点时转折过来的。

同一个“太阳”，又是不同性能的“太阳”，这是由于昨天的太阳属于量降为旧液态与质升为新气态的新生性能的 D 星；也就是说，前者是这颗太阳（恒星，在自己量降质升阶段）的青年时期，后者是这颗“太阳”（处于质降量升阶段）的老年时期。这是两者的基本区别点，同时，也就是今天这颗“太阳”的“来龙”（图 26、图 27）。

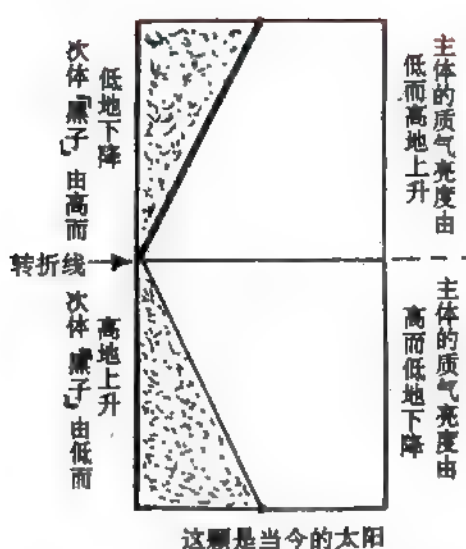

图 26 新太阳转折为旧太阳示意图

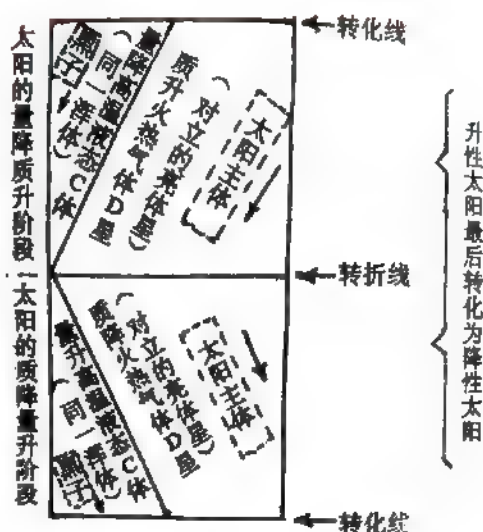

图 27 新D星转折旧D星(新太阳转折旧太阳)

综上所述，太阳这颗D星由于处在自己质降量升的衰老阶段，即质气态主体下降，量液态次体上升的演化阶段。因此，总的演化趋势是：它照射到地球等星体上的那火热的亮光愈来愈减弱，而其高温液态的浑浊体（黑子）部分则愈来愈增强，这是太阳的现状和未来演化的基本趋向，当然这一演变趋势要以多少亿年来计算。

据科学家们统计，太阳每分钟照射到地球表面的热量，每平方米为 $8.515\text{J}(1.95\text{cal})$ ，即每平方米 0.5136W ，这个数值称为“太阳常数”。自1837年使用这个常数以来，便始终没有改变过。然而，现在人造地球卫星和地面观测站先进的现代化测量仪器已使这个常数精确度达到 0.005% 。现在已经发现。自1978年以来，太阳辐射强度每年要下降约 0.016% 。由美国与瑞士天体物理学家组成的研究小组最近发现，太阳正在逐渐变暗。科学家们是在连续几年测量太阳光的辐射情况后才发现这一现象的。他们的观察始于1980年。太阳变暗可能与太阳黑子循环周期有关，这一周期长达11年或更久。据观测，自1980年以来，太阳能量每年减少 0.1% 。他们认为太阳能量的巨大变化会影响地球上的气候，但尚不清楚变化到何种程度才会引起地球气温的大幅度下降。

据波兰科学院宇宙研究中心最近观测发现，太阳上的活动明显增强，正在形成越来越多的活跃中心。太阳黑子群不断扩大，并出现日益增

强的闪光。我们已经论证过太阳上的黑子群乃是上升、增多的量新的高温液态体，而它的上升增多，是以火热的发出光亮的质旧气态体的下降、减少为前提的。有关的科研资料充分证明，辩证法原理所揭示的关于太阳是处在质降量升阶段的结论，是完全符合客观真实的。

火星

从外表上看，火星是一颗火红的行星。它与地球之间仅隔 5500 万 km，整夜可见。天文学家长期进行观察发现，火星表面是一片荒凉的赤红色的不毛之地。近 30 多年来，已有 20 余艘宇宙飞船对火星作过科学探测，火星的秘密逐渐被科学家初步揭开了。

火星的表面有众多的环形山和火山，因受到过某种程度的侵蚀，绝大部分地表被沙漠所覆盖。沙漠的主要成分是呈现为红色的硅酸盐及赤铁矿，以及其它含有铁的各种矿物。这些物质由于长期被氧化和受太阳紫外线照射，便形成了一层红色的铁氧化物，因而它反射的光比一般星红得多。

火星质量只有地球的 10%；体积也只有地球的 15%。平均密度为 3.94g/cm^3 ，相当于地球的 71%；表面重力只有地球的 38%。因此在火星上行走比在地球地面上行走轻松得多、有火山、沙丘和干涸火星上有风、云、雾及四季变化，的河床，有怒号的风沙和阳光直射的赤道荒漠地带，还有春季消融的冰极地。在火星红色表面的反衬下还有些略呈绿一色的暗块。

火星的大气层中二氧化碳占 95%，氮占 2.7%，氩占 1.6%，氧占 0.13%，一氧化碳占 0.07%，大气下层的水气占 0.003%。这些气体来自火山喷发。火星体内的气体通过火山作用，喷出表面，其中有很少量的水气。大气层厚度只有 200km，大气压力只有地球压力 1% 左右。接近火星表面的气温约为 218K，50km 高空气温已降到 150K。由火星表面到 50km 高空，其间是对流层，风力很强，可达 8m/s ，最高能达 70m/s ，对流层内尘土飞扬，形成尘暴。对流层内出现微量的云，由水汽组成。50~100km 之间是平流层，这个层内有二氧化碳云。双流层与平流层内都有尘埃云。100km 以上高空是热层，气温可达 300K。火星周围呈深紫色，它的表面上有红色和黄色尘土，当发生风暴时，尘土直升，“天空”变成橘黄色，十分美观。

火星大气层内也有降落物，但不是雪雨及冰雹，而是由二氧化碳结成的冰，有时也能见到一粒粒的水冰，但为量太少。火星的南北极区每年进入冬季时，先降落水冰，更冷时又降落冰粒，叫做二氧化碳冰，也叫做干冰。在两极地区可积成二氧化碳冰盖，次年夏季温暖，

冰盖融化为二氧化碳气体，回升到空中。剩下来的永不化的真正冰盖叫做“极冠”，覆盖着火星的两极区域。

火星上有许多大火山，但无火山堆，全是盾形火山，趴在表面上，因为全是玄武岩熔岩流，不粘，可以流得很远，类似盾形，覆盖在火星表面上。火星无板块运动，玄武岩的岩浆由同一地点连续向外流，才形成比珠穆朗玛峰高 3 倍的奥林波斯山。这个高山是一个死火山，它的基部宽 800km，山顶高出火星表面 25km，山顶有一大型火山口，直径长达 65km。由于火山喷发，引起火星表面岩层破碎，出现大裂谷，并因缺乏板块运动，裂谷不能填满。有的峡谷比美国大峡谷还长 10 倍，深 3 倍。火星上也有大盆地，例如有 2000km 宽的希腊盆地，还有更大的阿尔及尔盆地，它的面积广大而平坦，类似大平原。

从各种现象表面看，火星的温度曾经很高，现今低于 218K。火星表面也曾有过流水，而且蚀成河谷。河道分布在北纬 30° 与南纬 40° 之间，较大的河道长约 400~700km，后来河水逐渐蒸发，河谷变为干谷，现今虽不见水，但谷系清晰可见，有干谷，也有支谷。

从地质学的种种证据来看，有科学家认为，火星曾经是气候暖和、空气充足又有大海的星球。因此，火星自诞生到 35 亿年前这段时间，或许走的是与地球同样的路线。

火星与地球同样有点倾斜且自转，因此，它一年（火星年）应该有四季的变化及昼夜的变化等。

火星表面无磁场，也无辐射带，因而也就没有辐射线。宇宙线可以直射到火星的表面，其强烈程度相当于地球上的 100 倍。

根据目前科学家们仿火星自然条件的模拟实验，火星冠冰层下可能有过去诞生的地球型生物存活至今。

以上所述是天文科学家对火星的现状、运动和演化规律，根据天体物理学、力学、测量学的科研角度，所作的基本论证。下面我们从哲学的角度根据科学家的上述论点，以辩证逻辑的观点，探讨火星的现状以及来龙去脉。

火星也就是两介之一的同一性的 C 星。在正面上升期的量降质升阶段，它的简要逻辑原理为：“对立性的量是降性的旧气态与同一性的质是升性的新液态”的量 D 质 C 结构性能的新星体。在反面下降期的质降量升阶段，它的简要逻辑原理是：“对立性的质是降性的旧液态与同一性的量是升性的新气态”的质 C 量 D 结构性能的旧星体。对这种同

一类型而不同性能的大大小的宇宙空间的星体，统称为 C 星。它是量亮体（次亮体）与质浊体的二者统一的星体。天文学家长期观测并称之为火星的星体，便是这种类型的星体。问题在于我们称之为火星的这颗 C 星，究竟是属于“量气与质液”性能的新 C 星（火星）？还是“质液与量气”性能的旧 C 星（火星）？如果属于前者，那么无庸争辩，它是从“质气与量液”的亮体 D 星（恒星）转化过来的。因为辩证法揭示凡是量对质同的事物均是由质对量同转化过来的事物。如果是属于后者，便是由量固态与质也液态的 B 星转折过来的。因为凡是质同量对的事物均由量被对立与质也同一的事物转折过来的。根据天文观测结果证明，火星表面上还有固态，估计大量液态必在它的表层之下某一深处。我们有理由推断，火星这颗 C 星是属于后者，即质上是降性的高温液态（黑子）与量上是升性的火热的气态的这种性能的 C 星。我们称之为火星的这颗 C 星，它先前是由量上是降性的固态与质上是升性的液态（低温）的 B 星（地球式的）转折过来的。因此，火星上还有地球 B 星的残系，即固态（火星表层上）与低温液态（可能在火星表面某一深处）。许多天文科学家提出疑问，说火星上可能有生物的这一说法的真正理由，其实就在这里，这正象是地球这颗 B 星，它先前是由类似的火星这样量气质液的 C 星转折过来的缘故，因而，在我们这颗地球（B 星）上，至今还有类似火星（C 星）的残余，即高温液态（温泉、暖流）与火热气态的残余（火山爆发），我们还可以想象类似火星这样的旧性能的 C 星上（火球）也是肯定有 B 星的（地球）残余（冰冷固态与低温液态等）。这样的推论是有充分的理论根据的。60 年代以来，美国和苏联先后发射几个火星探测器，取得了重要的科研成果。1969 年，美国先后发射“水手六号”及“水手七号”去拍近距离火星照片。1971 年又送“水手九号”拍得 3 帧照片。1971 年内，前苏联也发射了两艘太空船“火星 1”及“火星 2”。1975 年美国又发射“海盗一号”探测器，不久又发射“海盗二号”探测器，各运行 10 个月。1976 年 7 月 20 日“海盗一号”到达火星，“海盗二号”于同年 9 月 3 日到达。它们测出火星空气温度、表面土色、火山形状以及盆地、峡谷的宽度和深度等。此后不久，苏联又发射了“火卫一号”无人探测器。这些令人兴奋的航天实践，对火星的科研工作提供了许多新的依据，从而有可能使科学家们更深入地了解火星。

我们对火星的现状（质液态与量气态）及其“来龙”（量固态与质

液态)的辩证逻辑的哲学论断,在当今科研实践中,科学家们已有最新的研究成果。美国科学家说,火星上古代的河流,在火星上变得非常冷和干燥之前,可能存在过短时期兴旺的原始的生命形式(最近,美国的研究人员为了搞清火星上是否有生命形式存在,他们在距地面深 478 米,洞长 112 公里的莱丘吉利亚岩洞中发现了细菌。由于此洞可以说是一个与有机物质世界隔绝的环境,没有任何可带来有机物质的动物和溪流,因此没有任何进入岩洞的能量源。研究人员认为:这里的细菌可能是从硫和铁中获取能量。而硫和铁是火星土壤的两种主要成分,与此环境极相类似。因此美国航天局行星科学家克里斯·麦凯认为:在火星上如果有生命存在,它也只能是在火星表层下的某一深处)。目前许多证据表明,大约在火星和地球 45 亿年前至形成后的同样一段短暂的时期内,地球上出现了生命形成的条件,由此,可以推断在火星上也可能存在过。研究行星的大多数科学家,现在接受了水曾经流过火星的看法,大量的河水在火星的表面冲成许多渠道。“旅行者”探测器在 1976 年拍摄的照片,清楚地显示了河床,这使得大多数科学家相信火星的部分表面曾经有水覆盖过。据英国《泰晤士报》报道,火星大气中的水,大部分是火星形成的初期,火山爆发时喷发出来的水蒸汽形成的。火星火山喷发出大量水的迹象意味着,在火星地表下 1000~2000km 深处,仍存在着丰富的液态水,这是兰开斯特大学的莱昂内尔·威尔逊博士和夏威夷大学的彼得·莫吉尼斯-马克斯博士,研究了火星上一座火山的照片后发现的。这座火山的几个斜坡覆盖着上次爆发时喷发的岩屑。当火山爆发时,岩屑可喷发到空中,被风刮散,也可能由于火山爆发而被炸到大山外面。他们通过计算火星上火山的数量大致算出了有多少水和二氧化碳已进入火星大气中。最近,美国科罗拉多大学航天物理学实验室的布鲁斯·贾科斯基说,有许多证据表明,在火星上,目前仍存在着大量的水,不过是以冰的形式储存在土壤里。

以色列希伯来大学的阿莫斯·贝宁说,对火星探测器提供的研究报告表明,在这个红色星球上,存在着构成生命的各种化学元素。美国航空航天局的科学家万达·戴维斯说,人们一般认为地球上各种生命,是在地球 35 亿年之后开始进化的,因此;没有理由认为火星不会出现与地球类似的情况。科学指出,目前的火星没有大气层,平均温度为 -60°C ,有极地冰帽,但表面没有可见的液态水。

可见，科学家对火星上有关液态-水的研究，已有了相当大的进展，结论是肯定的。

下面，我们对火星这颗 C 星的逻辑原理、公式及其基本特点，作简略的概括：火星是“质上是降性的两介之一的同一性的高温液态体（主体），量上是升性的两极之一的对立性的火热气态体的质 C 量 D 结构的星体（图 28、图 29）。

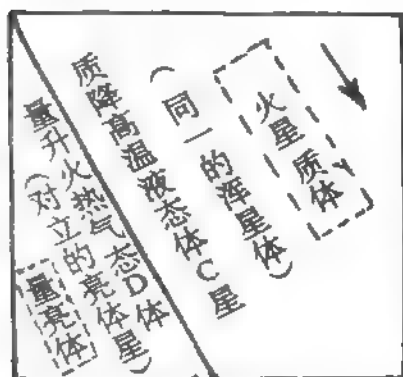

图 28 火星（C 星）的结构

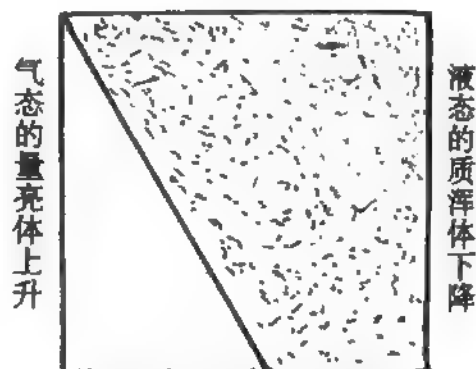

图 29 火星（旧 C 星）

综上所述，我们的火星（C 星类型之一）它是处在自己主体的液态在质降而减少，与次体气态在量升而增多的演化阶段。质液下降的降度与量气上升的升度在相反的比重关系中体现，但其总和是等同的。这就是说，火星的量亮体的（次体）亮度在增加中，其质浑度在减弱中。它是处在质降量升的阶段。也就是说，火星上的非基本形态的地球（B 星）的残余（低温液态与冰冷固态）也逐渐在消亡中。

下面，我们来探索和论证火星的未来演化趋势，即明天它将演变成什么样的星体。根据质降量升规律，我们可以推知出火星的“去脉”，这就是火星的主体（质降性高温液态），其质的高度在下降，它的次体（量升性火热气态），其量的低度在上升。当质降到最低度，量升到最高度，即质降量升到极点时，质量相互转化。即质降性液态转化为量降性液态，即质变量，主体变次体。与比同时，量升性气态转化为质升性气态，即量变质，次体变主体。这就是说，它由“质液与量气”的质量结构的 C 星体，转化为“量液与质气”的量质结构的 D 星体。简言之，C 星转化为 D 星，即火球（火星）转

化为日球（太阳）。这是宇宙太空中所有各种大大小小的质液量气

的 C 星，最后要转化为量液质气的 D 星体（太阳式的各种恒星）的基本规律。在辩证法原理里，称为“凡质同量对的事物，必然要转化为量同质对的事物”这是普遍规律（图 30、图 31）。

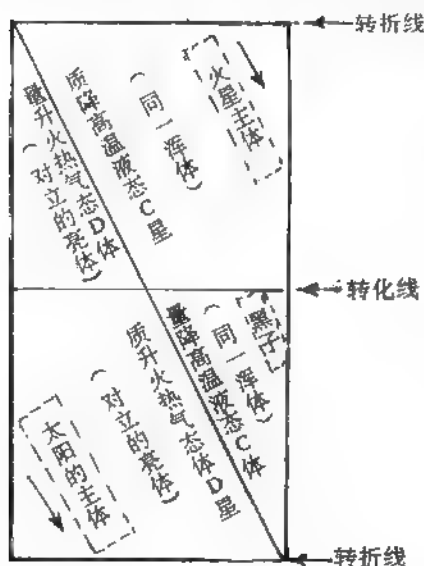

图 30 旧 C 星（火星）转化为新 D 星（太阳）

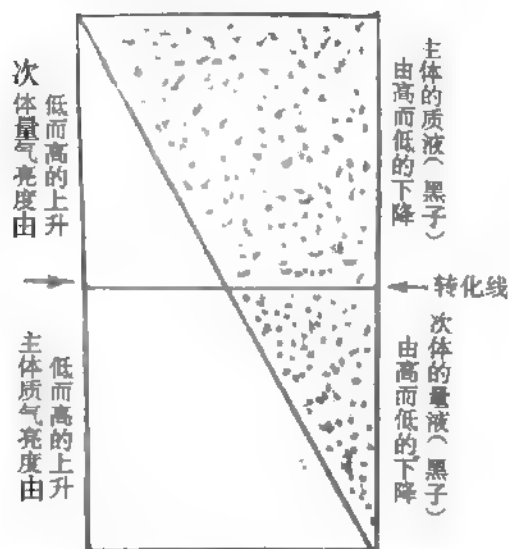

图 31 旧火球（火星）转化为新日球（太阳）示意图

我们对火星的未来“去脉”作了上述的论证后，再来探讨和论证这颗火星的过去即“来龙”。辩证法原理已揭示，“凡质同量对的事物都是由量被对立与质也同一的事物转折过来的”。据此，“质同一液态与量对立气态”的 C 星（如火星），它先前是由量上是被对立性的固态与质上是升性的也同一性的液态 B 星（地球式）转折过来的，这点，我们在前面已作了扼要的论证。因此，可以由此推论出宇宙太空中所有大大小小的“质液量气”的 C 星（如火星）这种类型的星体，都是由各种大大小小的“量固质液”的 B 星（地球式）转折过来的。由此可见，所有的彼种类型及其性能的新 B 星，最后必然要转折为此种类型及其性能的旧 C 星，这是普遍规律（图 32、图 33）。

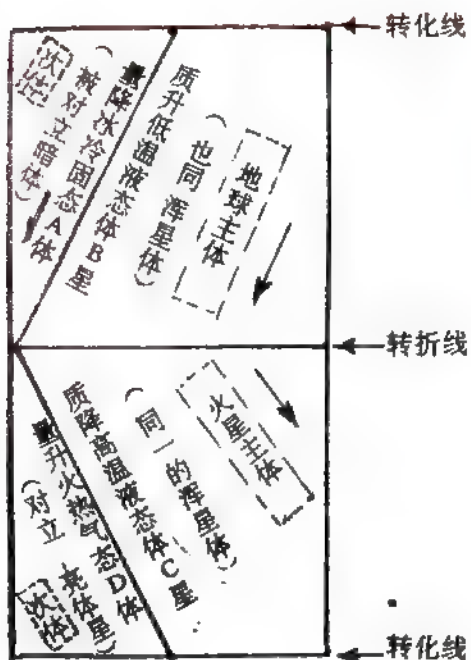

图 32 B 星（地球）转折为 C 星（火星）

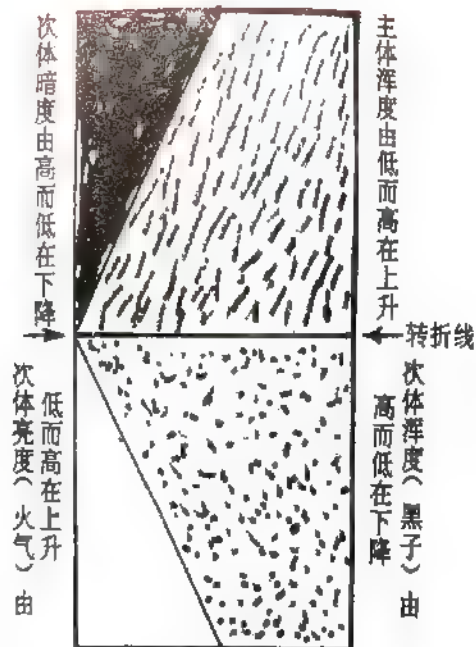

图 33 地球转折为火球（火星）示意图

地 球

我们脚下w的地球，是太阳系的第三颗行星。这颗星星是我们人类的摇篮。所以，地理学家、天文学家对地球观察和研究的历史是非常长的，而且，这种研究，随着时间的推移越来越深入和细致。这样，就使关于地球的天文、地理、物理、化学等各个方面的研究资料极为丰富。

地球是一个赤道略鼓、两极稍扁的不规则球体，它的赤道半径有6378km长，极半径较短，有6356km长，而且，南北两个极半径也略有差异，北极地面向上凸起有10m多，南极地面向下陷108m。地球本身不停地自西向东自转，自转一周的时间是23小时56分4 $\frac{1}{9}$ 秒。同时又在不停地绕太阳公转，公转一周的时间为365天5小时48分46秒。因为地球的自转，就形成了地理上黑夜和白昼的交替。因为地球又在—个椭圆形轨道上绕太阳公转，并且地轴与公转轨道面成66 $\frac{1}{2}$ °的夹角，这就使地球上产生了热、温、寒的不同温度带以及四季的更替和昼夜长短的变化。地面距太阳的距离为1 $\frac{1}{2}$ 亿km，这一距离又加上大气层等的调节作用，使得水这一物质在地球上能以固态、液态和气态三种形式同时存在。在已知的天体中，天文学家只认为地球上存有生命物质。在太阳系的九大行星中，地球的密度最大，质量居中。但与太阳相比，它的质量只是太阳的1/33万，而体积只有太阳的1/130万。地球具有强大的磁场，地磁场可以伸展到距地面10万km甚至更远的地方。地球拥有一颗卫星—月球。

研究地球的科学家们是大致将地球分为地球的地质结构环境、地表水层环境和地表大气层环境三个大环境来研究的。研究者通常将地球星体由内到外分为地核、地幔、地壳三个大的部分。地核又可以分为内地核和外地核两个部分。内核深度在5100km以下至地心，它如同一个巨大的铁球，直径有2400km，它的球心就是地球的中心，虽然它的温度可高达6000°C左右。但由于内部强大的压力，内核是不能流动的。外核深度为2900~5100km，除少量的镍元素外，大部分也是铁，但在这里可以流动，地震波横波不能通过。地核的周围是地幔，它与地核的化学元素和物态都是不一样的。地幔是由岩石物质组成的，是普通的固态，但其中含有岩浆。地幔上部由含氧化硅(SiO₂)24~45%

左右的超基性岩组成，性质类似橄榄岩，故称为“橄榄岩层”，密度为 $3.3 \sim 4.4$ 。所以研究地幔，特别是对上地幔的物质成分、物质相变和对流的研究，对研究地壳运动和地球的内部活动具有非常重要的作用。地球圈层的设计最外层，叫地壳，是由岩石组成的固体外壳。它的厚度各处不一。全球厚度平均为 17km，海底地壳的平均厚度为 6km，但大陆上的地壳平均厚度为 35km，而褶皱山系的地壳厚度可达 70km。按成分可以分为上下两层：上层为花岗岩层，其平均密度为 2.7。由于富含硅和铝，又称硅铝层。下层为玄武岩层，其平均密度为 2.9，由于富含硅和镁，又称硅镁层。地壳表层因受大气、水、生物的作用，可形成土壤层、风化壳和沉积层，厚度介于 9~10km 之间。在地球上，由于它处于太阳系中的位置和自身结构的特点，存在着地球引力、板块运动、岩浆活动等多种运动现象。

从太空中拍到地球的照片上是以蓝色调为主的。海洋的体积约为 137000 万 km^3 ，面积大约有 36200 万 km^2 ，约占地球表面积的 71%，所以有些人称地球为“水星”。海洋可以蓄积太阳辐射热从而调节空气的温度和湿度，对于生物有极大的帮助。海洋可以作为陆地上空的水汽来源，而地面上的淡水主要来源又是空中水汽。

地表大气层主要是由氮、氧、水汽等气体混合组成的。密度随高度的增高而逐渐稀薄。根据大气中温度随高度垂直分布的特征，由地面向上划分为对流层、平流层、中间层、热成层和外大气层。地球上风云雨雪等大气变化主要发生在对流层。对流层的高度在各处是不一样的，在赤道一带高约 16km 左右，而在两极则大致为 8km 里。地球上生物的活动基本上是在对流层的底部进行的。

综上所述，我们通过自然科学家的研究可以知道地球主要由固态和液态两个部分组成。固态的陆地部分占地球总面积的 29%，液体的海洋部分占地球总面积的 71%。再加上陆地上的湖泊与河流，显而易见在地球上液态是居于主体地位的。下面我将运用辩证逻辑的方法在哲学的领域探讨有关地球的一些问题。

地球是整个人类社会赖以生存和发展之基础，较其他星球而言，人类对它的现状及过去有一定的了解。但是，从总和而言，从根本关系上说，在关键性的方面，我们还是只知其然，而不知其所以然，更多地只是从感性知识上有一些粗略的了解，还没有提高到理性的高度，从哲学科学思维的必然性上，认识和把握它自己以及有关星体的本

质联系和“自己运动”的规律。

根据辩证法两极的对立同一与两介的同一对立规律揭示：地球是属于两介之一的也同一性的B星类型的星体，它在“自己运动”的上升期，即量降质升阶段，其逻辑原理是“被对立的量是下降性的固态与也同一性的质是升性的液态”的量A质B结构，即量被对与质也同的星体；在自己的下降期，即质降量升阶段，其逻辑原理是“质上是降性的液态与量上是升性的固态”的质B量A结构，即“质也同一与量被对立”的星体。量降质升的是新B星；质降量升的是旧B星，这两种相同类型而不同性能的大大小小的B星，是不发光的质是浑暗体与量是黑暗体的黑体，显而易见，人类赖以生存的这颗小小的星体-地球，恰恰正是属于后一种类型的质量结构的B星体。

地理学已一再证实：地球的主体（即质体）是低温液态（即海洋、河流、湖泊地下水），而其次体，即量体，则是冰冷的固态（大陆和海洋中的山脉等等）。这就是说，地球的基本结构是质体液态与量体固态二者有联系的统一体。

在科研实践中，地理学也一再证实，地球的质体液态在缩小，而其量体固态则在增大。这就充分证明，地球的质体液态是属于降性，而其量体固态则属于升性。可见，地球这个星体，正处在质降量升的演变阶段。根据各种数据（主要是海洋占全球总面积的70%左右，陆地占30%左右）看来，地球是处在自身的质降中高与量升中低”的下降阶段。质液体逐渐下降，量固体相应上升，这是地球这颗B星体演化的基本趋势，也是宇宙太空中大大小小的质降液体与量升固体的B星（如地球）的现状，亦即它们的基本结构及其演化趋势（图34、图35、图36、图37）。

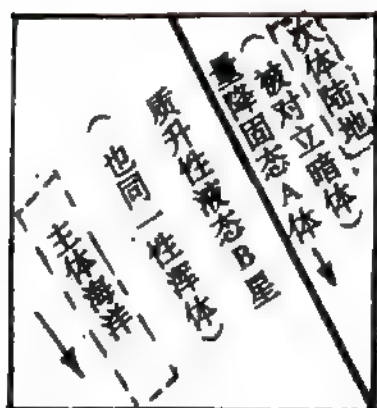

图 34 新 B 星（地球）结构

图 35 地球（新 B 星）

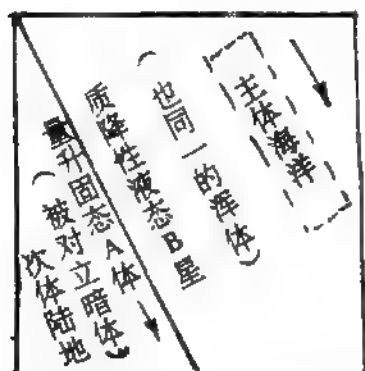

图 36 旧 B 星（地球）结构

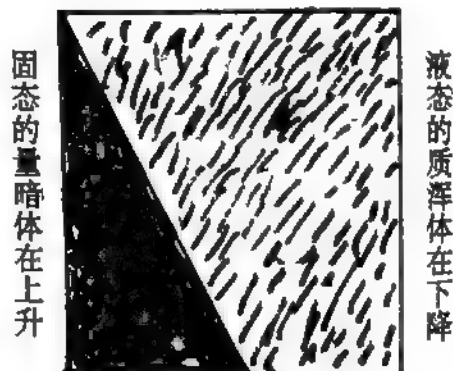

图 37 地球（旧 B 星）

间的一片海域在其海面下 5km 深处温度上升了 $0.03 \sim 0.04^{\circ}\text{C}$ 。温度略微为上升一点，就会使海水盐度减少而改变海水的密度，并且导致塔斯曼海的海平面的陆地因热膨胀上升了 2~3cm。科学家通过高级计算机计算的结果发现，地球差别对海平面升高影响不大。在选出的 40 个地点的详细调查中发现，在 1920~1970 年间，全球海洋平面的陆地平均每年上升约 0.294cm。中国青藏高原上大大小小的无数湖泊水位不断下降，雪线不断上升。例如：专家最新研究证实，自 1908 年以来的 80 多年中，青海湖水位下降了约 12cm，湖面积缩减 700 多 km^2 不仅如此，地球陆地上的河流也在不断减少和消失。我们仅以位于青海湖南

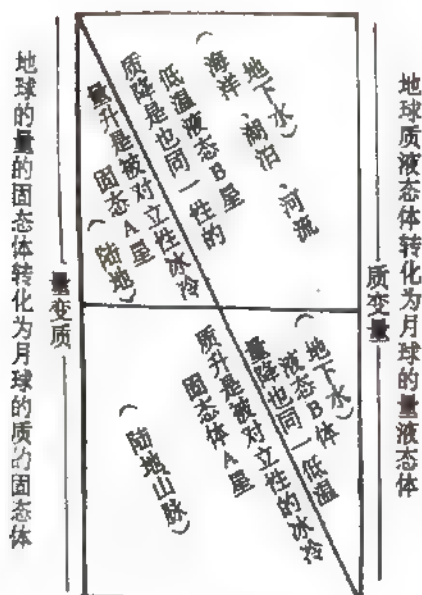

图 39 地球转化为月球

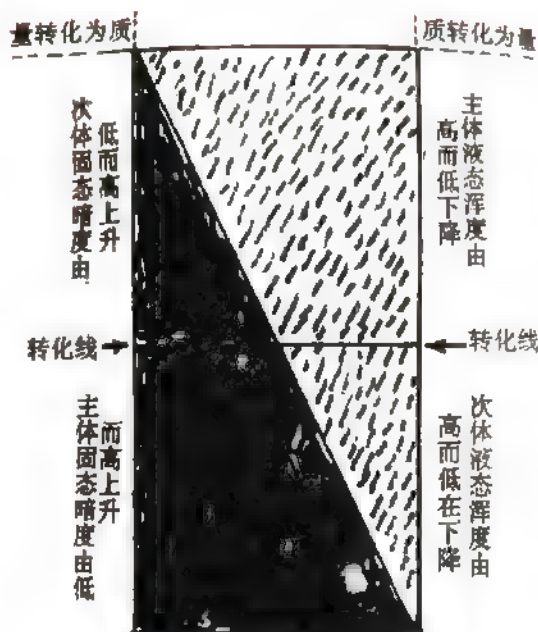

图 40 地球转化为月球图

以上所述，是有关地球这颗星体的未来演变去向，对此，我们的答案是肯定的。将来，我们的地球一定会转化为“量液态与质固态”月球似的星体，即新A星。因为，所有的“质降液态与量固态”的星体，最后必定要转化为“量降液态与质升固态”的星体。辩证逻辑原理揭示：“凡质降也同一与量升被对立”的某物在质降量升到达极点时，必然要转化为“量降也同一与质升被对立”的某物，这是万事万物演变的普遍规律。

无数大大小小的“量液质固”的月球似的A星，是由昨天的“质液量固”的地球式的B星转化过来的。至于质固态体的月球上的量液态的存在，在笔者的哲学专著《辩证法新探》里作了如下的回答：“月球上的次体量液态必定在其质固态的某一深度的地表下。”关于这一点，我们相信在不久的将来，科学家将会予以证实。当然，这类量降性液态与质升性固态体的A星，如果是处于量液态在低度与质固态在高度上的话，那么：液态的发现，就相当困难了，这是不言而喻的。”现在，我们来考察“质液量固”的B星（即地球这颗星体）的来龙，也就是探索它的昨天。根据辩证法原理，凡是“质也同一与量被对立”的某物，都是由“量对立质同一”的某物转折而来的，反之亦然，这是普

遍规律。凡质上是降性的液态与量上是升性的固态的质量结构的B星体（地球），它在之前乃是由量上是降性的气态与质上是升性的液态的C星体（火星）转折过来的。

由此可以类推，宇宙太空中，所有大大小小“质液量固”的B星，乃是由相应的“量气质液”的C星转折过来的（图41、图42）

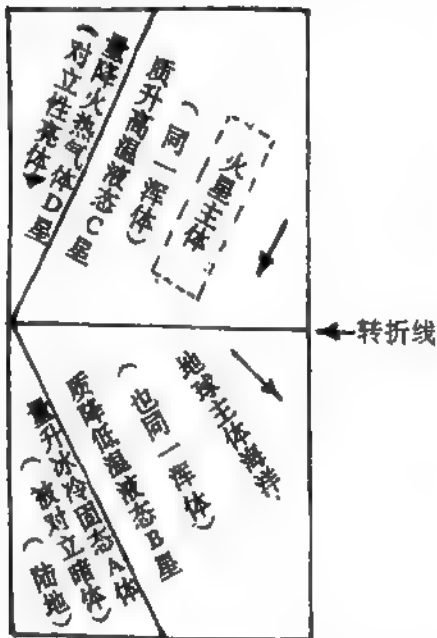

图41 火星转折为地球

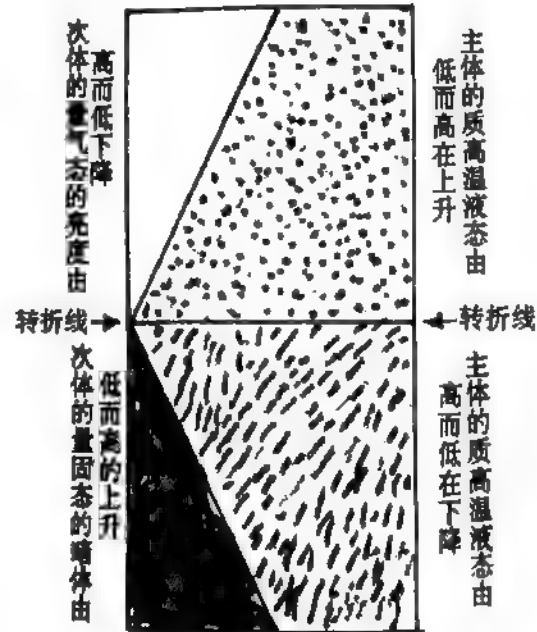

图42 C星（火星）转折为B星（地球）

可见，“质液量固”的B星，是由“量气质液”的C星转折过来的。换言之，地球这颗B星原来是由类似火星这样的C星转折过来的。因此，在地球上至今还有火星体的残余。这就是“气态”的残余，即火山与地震；“高温液态”的残余，即温泉、海洋中的暖流等。

由于地球这颗B星总的说来，是处在自己的质降量升的阶段，因此，火星的残余，即温泉、暖流与火山、地震等，处在逐渐减少消失的过程中。

对上述论断，可用最新的科研成果来加以证实。据美国宇航局的科学家研究发现，地球在它的第一个10亿年期间，可能比以前认为的温度要高一些，那时，地球的表面温度在100℃左右，因此，那时地球上的海洋几乎的是沸腾的。美国科学家测定，每年从海底火山释放出来

的二氧化碳，大约 3000 万吨的碳，陆地大山放出的碳也有 300~350 万吨。他们推断出，地球在它的第一个 10 亿年二氧化碳的浓度比现在高出 1000 倍。由于二氧化碳是一种高浓度的含碳化合物，而且又有温暖的海洋的辅助，加速了二氧化碳向有机物的转化，促进了地球上早期原始生命的出现，即进化过程。

前苏联的气象学家和其他科学家作出了一个逆向天气预报，宣布 20 亿年前，地表年平均温度极高，是 $65\sim 80^{\circ}\text{C}$ ，并认为目前撒哈拉沙漠的灼热与之相比，也相去甚远。气象学家说，过去计算这种地表温度时，忘记了考虑当时的气压较高，这自然意味着温度较高。研究人员认为，如果今天的各种生命再回到 20 亿年前的环境，他们中的大部分将死于 15 倍于今天的气压（如果不是首先死于酷热的话）。

以上所述，证实这样一个客观真理：地球这颗质降性的低温液态与量升性的固态的质旧量新的质量结构的星体，它原先是由量降性气态与质升性高温液态的量旧质新的 C 星，即火星类型的量质结构的星体转折过来的；在最终它又必然要转化为量降性低温液态与质升性固态的量旧质新的未来的 A 星，即月球类型的量质结构的星体。这就是说，我们已从理论分析及科学研究实践作出证明，现实的地球（B 星）先是由类似火星（C 星）转折过来的，而现实的地球，以后又要转化为类似今天月球的 A 星。简要地说，今天的地球原是昨天的火星似的 C 星，又将明天的月球似的 A 星。由此也可以类推宇宙太空中所有大大小小的“质固量液”的星体，它们的“来龙去脉”基本上相同。

月亮

月球是地球的卫星，是离地球最近的天体。天文学家对月球研究的资料也是很丰富的。尤其近年来随着人造卫星和宇宙飞船的频繁升空，为研究月球开辟了新的前景。

在九大行星的卫星中，月球列为第二大卫星。月球的半径是地球半径的 27%。它的质量是 $7.35 \times 10^{25} \text{g}$ ，是地球质量的 1/25，月球体积相当于地球体积的 2%，它的密度为 3.34g/cm^3 ，是地球密度的 62%。月球表面无明显的磁场，也基本不存在空气。所以，月球表面昼夜温差很大，白昼时可达 $120 \sim 150^\circ\text{C}$ ，夜间则低到 $-150 \sim -180^\circ\text{C}$ 。月球表面重力加速度为 162cm/s^2 ，相当于地球表面重力加速度的 1/6。所以，登上月球的宇航员行走时觉得举足很易，落脚却有些费力，与在地面上正好相反。

月球由于中心引力不强，所以它未形成浑圆的球体，半面微圆，半面微扁。人们研究月球时，也只区分它“面地半球”和“背地半球”两个部分，即“月脸”、“月背”。在地面上人们只能望见月脸。月球能够自转，同时也在绕地球公转。它自转和公转的时间都是相同的，约为 27 天 7 小时 43 分 11.5 秒。

对于月球的构造人们也将它分为三层。月核是月球构造的最里层，约在月表下的 $1300 \sim 1738 \text{km}$ 。有人认为月核温度约为 1600°C ，也有人认为核部已经冷却。月核的外层是月幔，它的厚度较大，约在月表下的 $150 \sim 1300 \text{km}$ ，是月球内部构造的中间部分，月幔是刚性的。在月幔的外部是月壳，其厚度不均，约在月表下 $20 \sim 150 \text{km}$ ，由辉长岩、玄武岩和苏长岩组成。月球的表面物质与地面上的土壤完全不同，月表覆盖着很厚的碎石，如岩石碎屑、玻璃碎屑等，碎片层厚度有 $2 \sim 5 \text{m}$ ，最厚可达 10m 的区域也存在。碎片到处都有，遍布于月海与月陆等区域，碎片有的是因为月表昼夜温差太大，月岩崩解而成，有的是来自过去的火山喷发，而有的来自太空陨石。月陆表面碎片层较厚，月海内碎石层厚度较小。月球也有震动，月震比地震少得多，但深层月震比较多，不过月震的最大震级不超过里氏二级。月球上的火山活动在 30 亿年以前已经停止。但在月球表面上有火山遗迹，其中以玄武岩为

最显著，而且分布也最广。玄武岩是岩浆岩。

月球表面有许多坑，圆形，很象火山口，但并非真正的火山口。真正的火山中，在漫长的岁月口，已被很厚的月尘埋了起来。这些圆形坑是陨石坑，因其边缘较高，所以，又被称作环形山。环形山虽然类似火山口，但其中不冒烟，亦无火山灰，却有玄武岩，这是当小天体撞落月面时，月壳内岩浆进出而成的玄武岩。因为月表无风蚀作用，又无水蚀作用，结果这些环形山从形成至今，未受破坏，保存仍很完好。流星体或小行星撞击月表的重力如果极大，那么在环形山以外可以出现同心圆的多层圆环，很象石落水面泛起的波纹。环形山内的撞坑如在数百公里以上，则有可能成为盆地。因为撞起来的岩屑，通过融化、冷却、固结等过程后，又向四周坠落、堆积形成环形山。较细微的由于质量小，最后落入坑内，成为表层土，比较松软，而成为环形山内的平原。由平原向下，土质渐粗。更下至坑底层，受严重撞击，硬度极大，叫做“质量密集”区（指那个区域质量特多，重力异常的区域，实为超密区）。现今已测知月面上有许多超密区。

在人类登月之前，人们从地面上有海洋，就推测月球表面也可能有海洋，所以，就把月面上较大的阴暗区命名为海，如静海、云海、雨海等。据现在的研究结果表明，所谓的月海类似大盆地，周围有环形山，都是由较大的小行星撞成的，最大的环形山的直径在 1000km 以上。有一种说法认为月海的轮廓不规则，是由于它们是经过多次撞击而成的。大型的月海在月脸上分布有 30 多个，在月背上却只有 10 多个，这说明月脸的引力较强。

月球表面突起较高的地区，叫做月陆，就是我们通常看到月光皎洁的那一部分。月陆由斜长岩组成，反照率很强。在月脸内月陆面积与月海的面积相差不大，月背内月海面积很小，月陆面积很大。因为月海下面要比月陆下面质量密集，所以，可以推测得出月脸的质量要比月背的质量大些。月背与月脸要与地球引力保持平衡，只有把月脸永远朝向地球这个方向。

月球表面上无褶皱山脉，因为月壳无板块运动。在撞击坑周围，即环形山的内侧坡，都是断层山脉，如东方海环形山内侧坡及雨海环形山内侧坡，都有悬崖峭壁式的大断层山脉。东方海周围有科迪勒拉山脉，山脉高度在 2000~4000m，高峰可达 7000m。雨海周围的亚平宁山脉长约 1000km。另外，还有一些长而且高的大山脉。

月球的主要矿产是铁矿，估计储量有 4000 亿吨，镍储量在 300 亿吨左右，磷有 100 亿吨，铜有 60 亿吨。月球对于人类的影响很大，根据月球的朔望，自古人们就制订了阴历，来指导生活和生产。月球使海洋发生潮汐现象。月球又是人类走向太空的第一站。随着人类的发展和科学的进步，月球对人类的价值也会被更多地发现。

以上综述了自然科学研究者对月球的一些概括性研究和发现，使我们看到了月球的一些表面现象，不过我在这里可以告诉大家，人们对月海、月陆的说法最低限度是“猜”对了。因为这些海曾经的确是海，只是慢慢地干枯了，但是在月球的内部却仍存有液态。下面我将在哲学的范畴内以辩证逻辑的观点探讨有关月球的这些问题。

月球这颗星体，虽然是本书的主题，但我们却把它放到最后来分析和论证。“举一反三”，我们却倒过来“举三反一”了，这样一来，相信对主体的理解会更容易一些。根据辩证法对星体结构的分析，月球是两极之一的被对立性的 A 星。它在自己演变的量降质升期，量（次体）是属于降性的也同一性的低温液态体，而质（主体）是属于下降性的被对立性的冰冷固态体的量 B 质 A 结构的星体。但在转折后的质降量升期，质（主体）是属于被对立性的冰冷固态体，量（次体）是属于升性的也同一性的低温液态体的质 A 量 B 结构的星体，两者简要地统称为 A 星。前者量是属于降性的浑暗体与质是升性的黑暗体，它的暗度愈来愈增强，直到转折，它是属于新性能的 A 星；后者的质是属于降性的暗体，而量是升性的浑暗体，其暗度逐渐减弱，直到转化，它是属于旧性能的 A 星。天文学家长期观测并称之为月球（月亮）的星体，便是这种类型的星体。问题在于，称之为月球的这颗 A 星，究竟是属于量降质升期的“量液质固”的 A 星？还是质降量升期的“质固量液”的 A 星？对此，迄今为止，由于我们只是初步观测了月球的表面现象，所以，不可能作出明确的回答（图 43、图 44、图 45、图 46）。

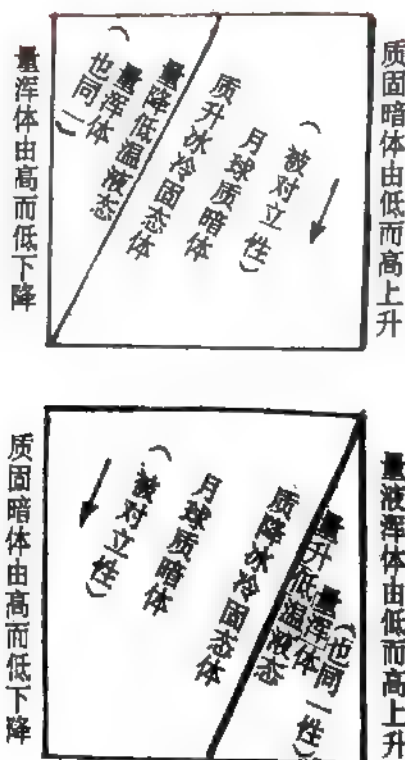

图 45 旧性 A 星（月球）

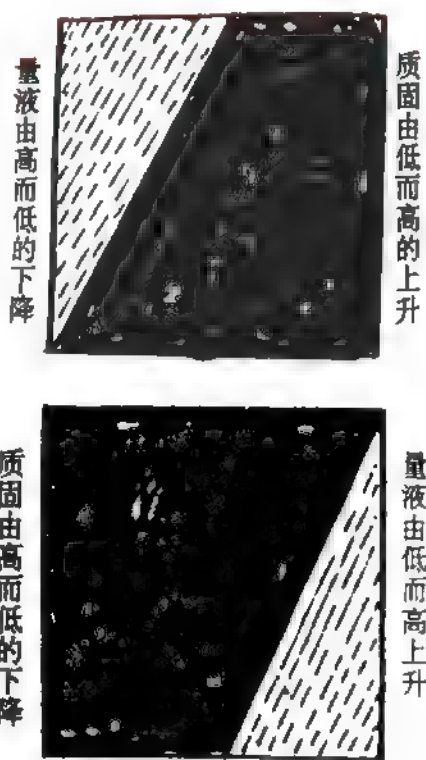

图 46 旧 A 星（月球）图

尽管如此，但我们对月球的现状，不妨也可以作出两种科学假设，以便在分析它的现状的同时，探讨它的昨天的“来龙”以及明天的“去脉”。假如这颗月球的现状是属于“量液质固”的新性能的 A 星，那么，它便由自己次体液态量的最高度逐渐下降，与此同时，它自己主体的固态体，相应地由其质的最低度逐渐上升，量液的降度与质固的升度，成反比例，而总和守恒，量液降与质固升的它降我升运动，可以简称为“量质守恒定律”。待量液态降到最低点，而质固态升到最高点，即量降质升极时，便导致量质互转折，由“量液质固”的结构转为“质固量液”的结构，这便是我们假设月球是量也同一与质被对立的“量液质固”结构的新 A 星的基本现状和演变的基本趋势。

现在，我们来探讨它的昨天的“来龙”。如上所述，月球的现状是属于“量液质固”的新性能的 A 星，那么，勿庸争辩，它是由质是降性

的也同一的低温液态与量是升性的被对立的固态体的质量结构的 B 类型星体（地球类型）转化过来-的。其理论根据是：凡是“量也同一与质被对立”的量质结构的事物，必定是由“质也同一与量被对立”的事物转化过的 B 星体转化过来的，这是此类型星体转化的普遍规律，也就是这种类型新性能 A 星的“来龙”。至于这颗“量液质固”新性能 A 星将来的“去脉”，根据辩证法量降质升级，量质互转折规律揭示：凡是量降性液态与质升性固态的新性能的 A 星，在量降质升级时，最后必然要转折为质降性固态与量升性液态的旧性能的 A 星，这是所有同一类型 A 星而不同性能的新旧 A 星的普遍规律，这也就是这类新性能 A 星的未来“去脉”（图 47、图 48）

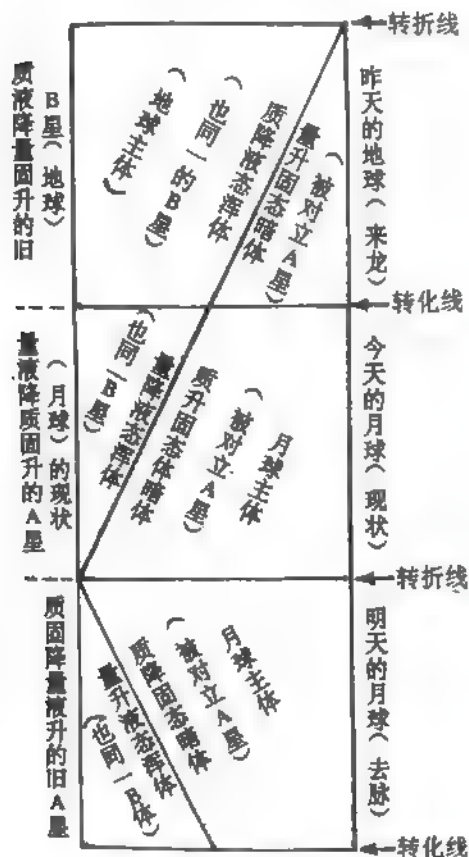

图 47 量液质固的月球过去、
现状及未来的演变图

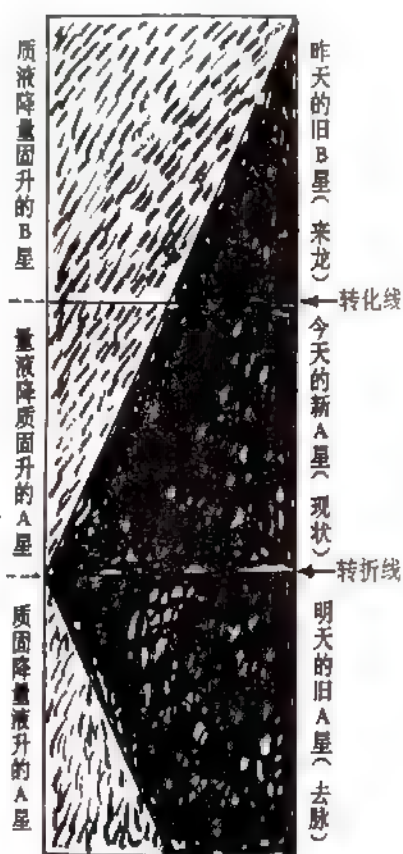

图 48 量液质固的新 A 星的来龙、
现状及去脉示意图

现在，让我们作另外一个相反的假设，即这颗月球的现状，不是上述那样的“量液质固”的新A星，而是“质固量液”的旧A星。那么它的结构及其运动规律的特征是：被对立性的主体固态，由质的最高度逐渐下降的同时，其次体也同一性的液态，由量的高度逐渐上升，质固下降的降度与量，液上升的升度反比相等，并在总和上守恒，此种质固降与量液升的我降彼升运动，可以简称为“质量守恒”定律。当质固降到最低点与量液升到最高点时，便必然引起质量互转化，即由质固降与量液升的质量结构的旧A星转化为“量固降与质液升”的量质结构的新B星（地球类型）。这就是现在的这颗“质固量液”的旧A星，将来必然演变的“去脉”。其理论根据是，辩证法揭示，所有的“质被对立与量也同一”的事物在质降量升极时，最后要导致质量互转化，变为量被对立与质也同一的事物。简言之，质被对立变为量被对立，量也同一变为质也同一，即“质变量，量变质”是转化的普遍规律。

以上我们探讨了这颗现实的“质固量液”的旧A星的现状及其“去脉”。现在再来探讨它的过去“来龙”，如上所述，它的昨天是属于“量液质固”的新性能的A星。其理论根据是：凡是量降也同一与质升被对立的“某物”，当它们量降质升到极点时，必然由量质互转折变为质降被对立与量升也同一的事物，这是所有的量质结构的最终转折为质量结构的普遍规律。据此，凡“质固量液”的旧性能A星，都是由“量液质固”的新性能的A星转折过来的。因此，现实旧性能A星的“来龙”便是由昨天的新性能的A星转折过来的。

下面是“质固量液”的旧性能A星的现状及其来龙去脉的逻辑公式图解以及其液态与固态的演变示意图（图49、图50）

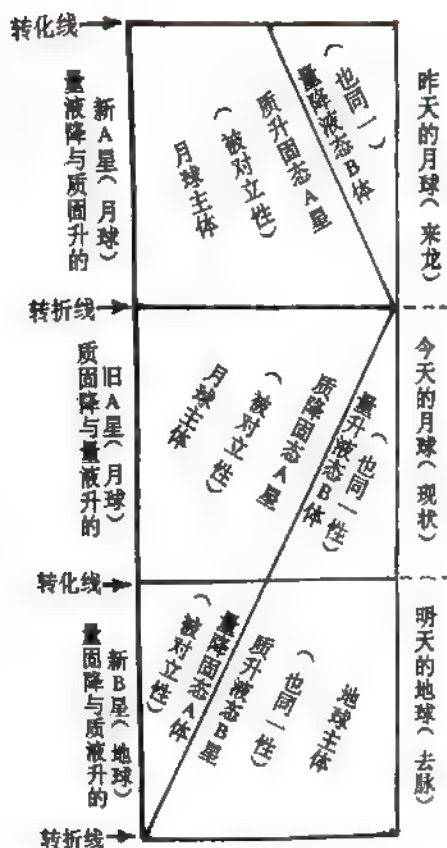

图 49 质质量液的旧 A 星的现状和
来龙去脉图解

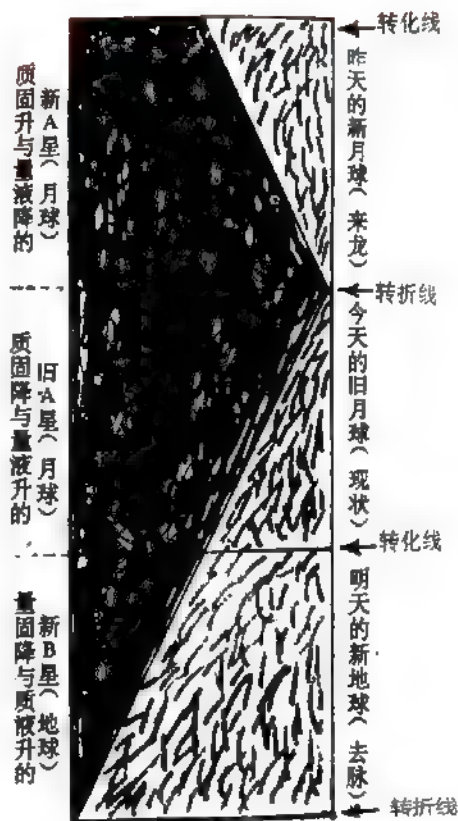

图 50 质质量液的旧 A 星的现状及其
来龙去脉图解

以上是我们现在称为月球的这颗 A 星的现状。所作出的两种（也只能有这两种）辩证逻辑的科学假设，并探讨了它们各自的“来龙去脉”。但究竟它是属于“量液质固”的（即“量 B 质 A”的）新性能的 A 星呢？还是“质固量液”的（即“质 A 量 B”的）旧性能的 A 星？这点有待于今后天文学的进一步发展来确证。目前因月球资料所限，在此，虽然不可能作出肯定的答案，但我们有把握作出这样的结论：月球的现状，只能有上述的两种可能性，并且二者必居其一。这一论点，是毫无疑义的，因为我们是辩证法的对立同一与同一对立规律的严密逻辑公式所得出的结论，并有与它互为依存、相互作用的星体理论分析和实际资料，予以旁证。

那么，究竟怎样才能观察并能识别出这二者之一的月球呢？是的，当地质科学家一旦在月球的主题即质固态上的某一深处（也包括两极的太阳光不易照射到的冰山积雪下）发现了量的液态，并且根据长期勘测的结果，证明量的液态是在上升增多的话，那就说明月球的质固态则在相应地下减少中，从而就证明这颗月球是处在自身发展阶段的反面下降期（衰老期）。也就是说，它是属于“质固态降与量液升”的质量结构的旧性能 A 星。反之，如果勘测结果发现，月球上的量液态是在下降减少状态的话，那就说明月球的质固态则在相应地上升增加中，从而就证明这颗月球是处在自身发展阶段的正面上升期（青壮年期）。也就是说它是属于“量液态与质固态”的量质结构的新性能的 A 星。以上所述便是识别它究竟是属于“量液质固”还是“质固量液”的 A 星（月球）的基本方法。

现在，我们可以作出如下的概括：如果这颗月球的现状是“量液质固”的新性 A 星，那么它的“来龙”乃是由昨天的“质液量固”的旧性 B 星（如地球似的星体）转化而来的，而它的“去脉”则必将转折成“质固量液”的旧性 A 星（衰老的月球）。反之，这颗月球的现状如果是“质固量液”的旧性 A 星，那么，它的“来龙”则是由昨天的“量液质固”的新性 A 星（新生的月球）转折而来的，而它的“去脉”则是转化而去的明天的“量固质液”的新性 B 星（地球似的星体）。

现在可以言归主题，即月球上是否有液态的问题，我们的答案是十分肯定的。这颗月球的现实不管它是属于前者还是后者，我们都十分清楚地看出，两极之一的被对立性的冰冷固态体不论是升性的质还是降性的质，但它总是离不开两介之一的也同一性的低温液态的降性的量体或升性的量体，反之亦然，这是一个绝对规律。

原因是两者之间，有内在的必然联系，并且相互渗透着；极性的固态可以变为中性的液态，同样，中性的液态也可变为极性的固态，这正如中性的液态可变为极性的气态，而极性的气态也可以变为中性的液态一样。因此，在探讨月球这颗 A 星时，可以作出这样的断言，固态的 A 体星离不开液态的 B 体星而液态的 B 体星也离不开固态的 A 体星，各自的质体中总是包含它方之量体，它们的量质体的转折与质量体的转化运动，不过是新陈代谢的它降我升、我降它升的变来又变去而已。由此得出的无可争议的哲学的基本结论是，月球这颗 A 星类型的不同性能的新或旧的 A 星体上，肯定存在着低温液态，这点是毫

无疑义的。至于它是蕴藏在月球的主体，即质固态体的地壳的某一地带某一深处（地下海或河流），抑或在太阳光照射不到的两极的冰山积雪下，这是不久的将来登上月球的地质科学家的科研任务，而不是哲学家们在书斋内所要解答和所能解答的问题。

不过根据辩证法量与质、质与量的高低规律，就月球次体液态的量液态高低度的层次规律方面，我们可以明确回答下述的两种可能。

①以前一个假设为据，如果这颗“量液质固”的新性月球（新A星）处在转化后的“量液高与质固低”的量高质低阶段之时，液态体与固态体处在亦此亦彼的微弱差别的比重中，在这个阶段，月球上的液态体较容易发现。反之，如果它处在转折前的“量液低与质固高”的量低质高的阶段时，液态体与固态体处在非此即彼的几乎绝对悬殊的比重中，在这个阶段，月球上的液态体则较难发现（图51、图52）。

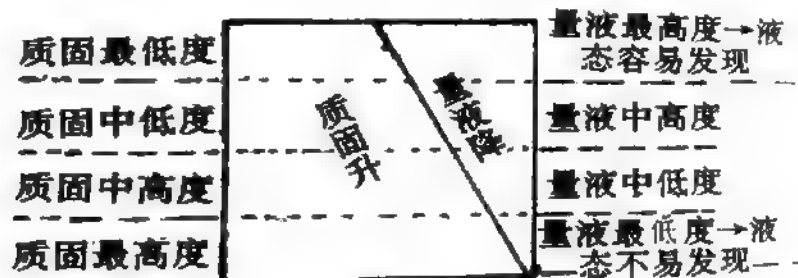

图 51 量液质固的 A 星（月球）的
量质高低规律图

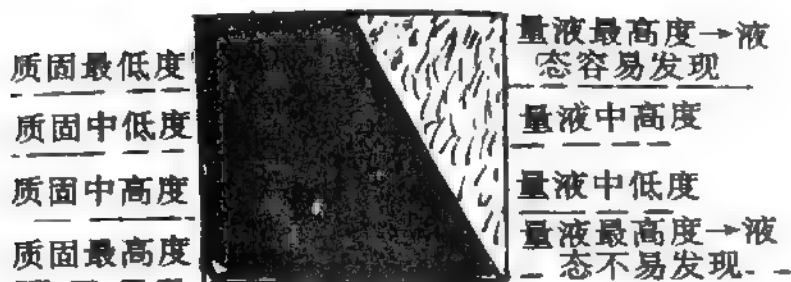

图 52 量液质固的 A 星（新月球）液态与固态的
量质高低规律图

②以后一种假设为据，如果这颗“质固量液”的旧性能月球（旧A星），处在转折后的“质固高与量液低”的质高量低阶段时，固态体与液态体处在非此即彼的几乎绝对悬殊的比重中，在这个阶段，月球上的液态体则较难以发现。反之如果它处在转化前的“质固低与量液高”的质低量高阶段时，固态体与液态体处在亦此亦彼的微弱差别的比重中，在这个阶段，月球上的液态则较容易发现（图53、图54）。

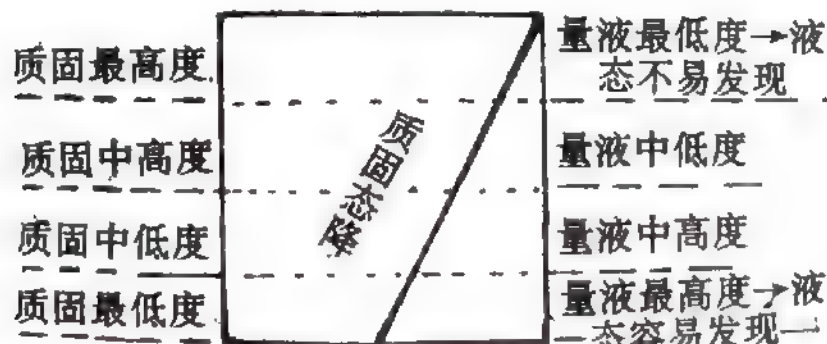

图 53 质固量液 A 星（月球）的固态体与液太体的高低规律示意图

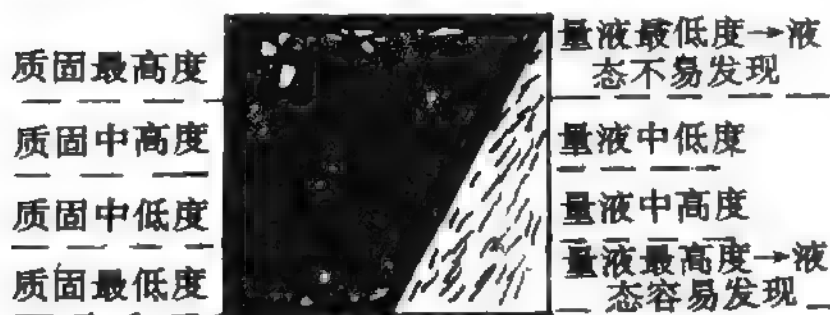

图 54 质固量液的 A 星（月球）的固态与液态的质
量比重高低规律示意图

以上分别探讨了两种性能的月球的次体上量液态体的高低度规律。总之，作为 A 星的“量液质固”的新月球或“质固量液”的旧月球，当它处在转折前后的量液最低与质固最高，或质固最高与量液最低的演变阶段时，两者的液态体，都是在量的低度上，因而，月球的次体，即量液态体较难以发现。反之，当它处在转化前后的量液态最高与质固态最低，或质固态最低与量液态最高的演变阶段时，两者的液态体

都是处在量的最高度上，因而，月球的次体，即量液态体较容易处在量的最高度上，发现。在这两种场合下，对月球上的液态是较易或较难发现的问题，而不是能否发现的问题；是月球的量液态的次体与质固态的主体之间的比重问题，而不是在月球上有无液态的问题，这些都是不言而喻的。对月球的现状，我们就分析到此。

结论：我们称之为月球的这颗A星，它要么是“量液与质固”的新A星，要么是“质固与量液”的旧A星。由于我们对太阳、火星及地球作了辩证分析后所得出的结论是三星都处在质降量升阶段，因此有理由推断与这三颗星有紧密联系的月球，难道不会同样是“质固量液”性能的质量结构的星体吗？

我们对月球结构作了如上的辩证逻辑的理论分析后，现在再来看看有关月球现状的报道。众所周知，1959年前苏联发射的第一枚月球火箭，揭示了月球背面的秘密，为人类飞出地球，送出了自己的前锋。1969年美国“阿波罗”11号登上月球，共采集了数百公斤的各种月球上的物质样品。科学家们对月球的土壤和岩石的类型、矿物、化学成分、同位素组成、物理性质、月球的形成和各阶段演化过程作了综合研究。据说至今并无结论。但可以证实的是：月球岩石的年龄，平均是46亿年至32亿年，而地球上所能找到的最古老的岩石，只有35亿年。

据法国《费加罗报》报道，构成月球的很大一部分物质与构成地球“地幔”的那部分物质很相似，也就是说，与包括地核的那部分很厚的物质很相似。澳大利亚的一个研究小组把地球和月球各自这部分物质中铬、钒、锰的含量进行了对比，从而确定了地球和月球之间的这种相互关系。对月球物质的构成只能作一种解释，即这些物质是在地球内部结构形成时出现极高压力下形成的。因此，科研人员的实验驳斥了下述论说：月球可能来自于一个与火星大小差不多的行星体，这个行星体可能曾与地球发生过碰撞，并形成了地球的卫星。

可见，我们以辩证逻辑公式分析后，作出了月球与地球一样，构成这两个星球的基本物质是固态与液态的论点，而科学家们的初步科研成果也一再证明这一论点是正确的。尤其是“构成月球的质体很大一部分物质……”更加证明，我们有关月球的质体（即主体）也就是大部分是固态的论点是正确的。

现在让我们引用J·N惠尔福著的《我们到了月球》一书中的一段

话：“人类终于能研究月球（至少是宁静海）是什么东西构成的了。对第一批样品的初步检验，并没有产生确证、支持或推翻月球怎么会变成现在样子的理论。然而将几个出现的零星资料凑合起来，字里行间，还是可以得到一些暂定的结论：地球和月球大概有共同的祖先。在地质上来说，两个星球如此酷似，地球对月球的关系可以说是姊妹的而不是母子的。”

“…月球象地球一样，有个表面的硬壳和一个溶化或部分溶化的内部。内部可能包括镍或铁，一如地球的核心。”“不论震波来源是什么，震波经过月球的记录，好象已证明月球要比许多科学家所想象的更似地球。”

美国“月球标本实验所”的科学家们对首次从月球上运回来的珍贵的石块所得出的上述初步结论，这对我们论证就月球结构所进行的辩证逻辑分析是很有价值的资料。地球与月球之间之所以会有“共同的祖先”，之所以会“如此酷似”，是因为构成这两个“姊妹星球”的物质基本形态，是低温液态与冰冷固态体。这是两个星体的基本共性。其差别在于：地球的结构是“量固质液”或“质液量固”（即“量A质B”或“质B量A”）的星体所构成，而月球则是“量液质固”或“质固量液”所组成（即“量B质A”或“质A量B”的星体所构成）。这与火星和太阳的物质结构，是截然相反的。它们是由对立性的火热气态与同一性的高温液态体所构成，即火星是由“量D质C”或“质C量D”所构成，而太阳则由“量C质D”或“质D量C”所构成。

在此，我们初步可以作出这样的结论：上述科学家们对月球与地球的共性所作出的论点，实际上对于我们有关月球的现状即“量液质固”的量旧质新的结构或是“质固量液”的质旧量新的结构的逻辑分析，是有力的证明。

让我们再引用《我们到了月球》一书中的“在月球上”一节的有关记载，这对我们就月球现状所作的辩证逻辑分析提供了第一手极有价值的资料。月球到底是一副什么模样？请看首批登上月球的探险家尼尔·A·杭思朗和布兹·艾德灵将他们最初要降落的一带地方印象在无线电上是这样报告的：

“一片荒凉、空虚，差不多平坦，到处是坑穴的表面。”“有一片平坦的平原，上边散布着相当多的五尺至五十尺不等宽度的坑穴。又有若干山脊，很矮小，我猜想只二三十尺高，在这一带周围有几个千

一两尺宽的坑穴。在我们前面几百尺，我们看出若干有角的石块，大概两尺大小，有角的边缘。可以看到一座山，就在我们前面的降落场附近。”“月地表面的颜色，那是几乎没有颜色的，当你从零位相线观察时，那是灰白的、极白的，当你从 90° 角看它时，它要深灰色得多，更象一种橙皮灰。”“岩石上布满了一层粉，在月球表面彻底真空情形下，这使他们变得非常滑溜，若干石块浑身布满凹穴，另一块据说像是一块黑云母，在地球岩石中可以找到的一种深绿或黑色类型的云母。”

5555 • 表面是纤细和粉状的。我可以用鞋头随便挑起来。它真象炭屑那么薄薄一层粘在我的鞋底和鞋帮上，我只陷进一寸的一小部分，可是我能在纤细的沙一般的微粒中，见到我靴子的脚印和步态。”“那很象美国的高地沙漠，它是不同的，不过它在这里也很好看。”

你看，登上月球的科学家的这些描绘，好象他们不是在月球上而是在地球上的某一荒凉的沙漠上。当然，当我们以哲学的原理理解了月球的现状后，就不会有过多的大惊小怪了。我们在最后推断月球很可能是“质固量液”的质量结构后，便能认出它和“质液量固”的地球一样处在下降期的质降量升阶段。这就是科学家认为地球和月球“有共同的祖先”，从地质上看“如此酷似”，尤其这句话，可以说是“姊妹关系而不是母子关系”的真正原因了。

现在让我们继续引用该书“在月球上采矿”一节中与月球上的液态体有关现象的记载。这是十分令人兴奋的信息。

“掘进地壳好象有点困难，这很有趣，这是很柔软的表面，可是这里用临时样品收集器挖取时，我碰到很硬的表面，不过，好象是同样种类的极粘物质。我将空心管子用锤打进去采取比较深处的物质，把管子打进两寸深，并无困难，可是再要深下去，就得尽可能用力，当把管子打下八九寸深时，注意到大惑不明的东西。……这根管子好象不想直立，我一路把它打进地面，它会掘一种洞，可是不肯直着身子深入下去，……管子里的物质颜色深得多，它粘在空心管里的样子，使我有种显明的潮湿印象。”（以上着重点是本文作者加的）

首次飞抵月球的航天探险家，是整个人类的骄傲，最崇高的荣誉应归之于他们，他们的英名将流芳百世，这一切都是不言而喻的。在这里使我们最感兴趣和关注的是关于月球上的液态体究竟在月球上的何地地带以及在地层下何种深度的问题，而这一关键性的问题，我们可以说初步有了一个眉目了。必须指出，杭思朗和艾德灵这两位探险家，

在月球上仅仅停了 2 小时，这固然是极其难能可贵的，而他们的采集深度仅仅是在月球表面的八九寸，即使是这样浅度的地表下，竟然“就有了极粘的物质”，还有“管子里的物质颜色深得多，它粘在空心管里的样子”特别是“使我有种显明的潮湿印象”。这印象可以说好极了。由此可见，如果探险家在月球上能多停些时日，能再深挖下去，难道不能发现更令人兴奋的水文资料吗？难道不可以想像出在月球上打出第一口水井吗？科学家从无人驾驶的太空船摄得的照片中，在月球的赤道一带选出来的五处平整地带之一的被命名为“宁静海”的地方，是宇宙航行员登月的降落地带。从上述初步采集的迹象上看来；我们有一定的理由可以认为，宁静海正好可能是月球地表下液态所在的地带之一。从照片上所显示的形状看，宁静海很可能是逐渐干枯了的某个海或湖，而这样的地带的地下水位，往往仍然处在较高的地层上。当然，这一假设，有待于今后再次登上月球的地质科学家们钻探的实践，给我们作出真正的回答——在月球上不是有无液态而是在何处有液态的回答。科学的发现常常远超出我们主观的想象外，在炎热的撒哈拉大沙漠，那儿终年炎热，云少雨少，即便略下一点雨，很快就被炎热的气温蒸发干了。因此，人们历来认为在那儿不存在丰富的地下水源。但是人类却在最近发现，撒哈拉大沙漠下隐藏着大下水源。海。其地下水的储量约为 15 万立方千米，相当于统一前值水的特别之处在于：它是古生的地下水，志联邦共和国那么大的 600 米深的一片汪洋大海。这些地下其四周几乎没地下水补充注入（详见德国《科学报》1993 年 9 月 18 日的报道）。我们对月球这个 A 星的现状及其来龙去脉的辩证分析和初步必要的论证，到此暂告结束。

结论

辩证法是揭示客观世界的内在的必然联系与自己运动的必然趋势的奥秘的哲学科学。因而它是万事万物的结构规律与运动规律，正因为如此，人们承认辩证法无所不应，无所不适的普遍真理，是认识世界、改造世界的万能钥匙。我们在本书中试用这把钥匙，简要地探讨了月球这颗A星以及与它有内在必然联系的另一极太阳这颗D星之间的对立同一关系，以及同一性的中性的C星类型的火星与另一中介性的（即也同一性的）B星类型的地球之间的同一对立关系。它们的辩证逻辑公式可作如下概括：

在正面上升期的量降质升阶段：

月球是“量B降与质A升”的新性A星

地球是“量A降与质B升”的新性B星

火星是“量D降与质C升”的新性C星

太阳是“量C降与质D升”的新性D星

可见，太阳与月球类型星体之间，量上是同一性（C高液）与也同一性（B低液）时，质上却是对立（D火气）与被对立（A冰固）着，简称“量同质对”规律。逻辑公式为：“量B、C与质A、D”。与此同时，火星和地球类型星体之间，量上是对立性（D火气）与被对立性（A冰固）时，质上却是同一性（C高液）与也同一性（B低液），简称：“量对质同”规律。逻辑公式为：“量A、D与质B、C”。量同质对的两极星体与量对质同的两介星体四者有着密切的联系，在相互依存、相互作用下，构成了量降质升阶段星体的量质结构与运动规律。量降质升到极点时导致量质互转变，由量质结构的星体变为质量结构的星体（图55、图56）

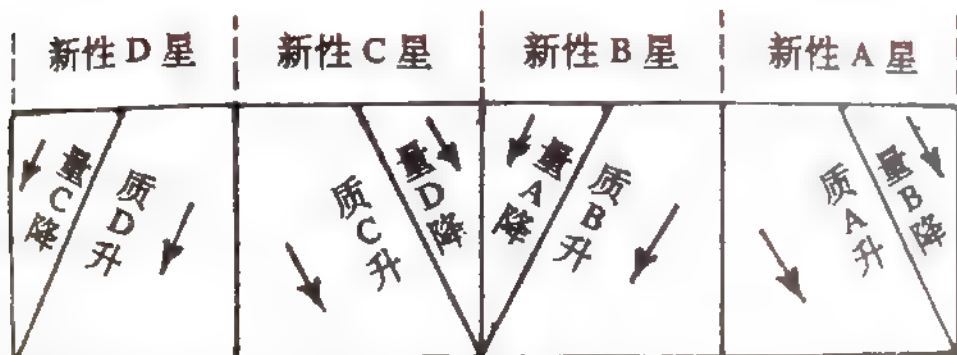

图 55 新性 D 星、新性 C 星、新性 B 星、新性 A 星

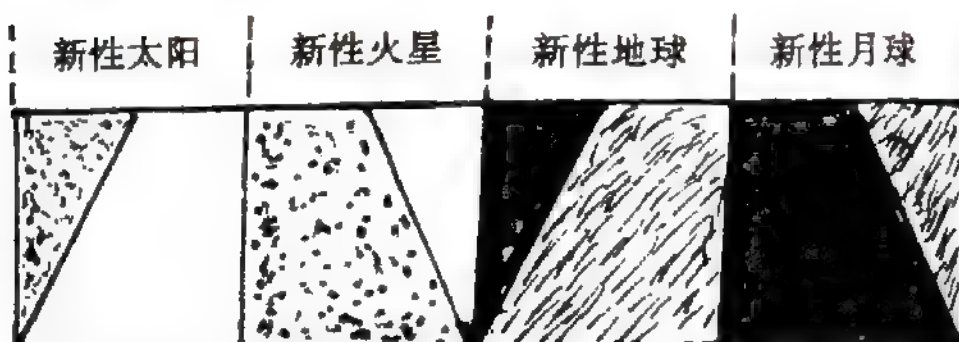

图 56 新性太阳、新性火星、新性地球、新性月球

在反面下降期的质降量升阶段：

月球是“质 A 降与量 B 升”的旧性 A 星

地球是“质 B 降与量 A 升”的旧性 B 星

火星是“质 C 降与量 D 升”的旧性 C 星

太阳是“质 D 降与量 C 升”的旧性 D 星

可见，太阳与月球类型星体之间，质上是对立性（D 火气）与被对立性（A 冰固）时，量上是同一性（C 高液）与也同一性（B 低液），简称“质对量同”规律。逻辑公式为：“质 D、A 与量 C、B”。与此同时，火星与地球类型星体之间，质上是同一性（C 高液）与也同一性（B 低液）时，量上却是对立性（D 火气）与被对立性（A 冰固），简称“质同量对”。逻辑公式为：质 C、B 与量 D、A”。规律。质对量同的两极性

星体与质同量对的两两性星体，四者有机联系，互为依存、相互作用，构成了星体在质降量升阶段的结构与运动规律，质降量升到极点时导致质量互转化，由质量结构的星体变为量质结构的星体，一次次新陈代谢着（图 57、图 58、图 59、图 0）。

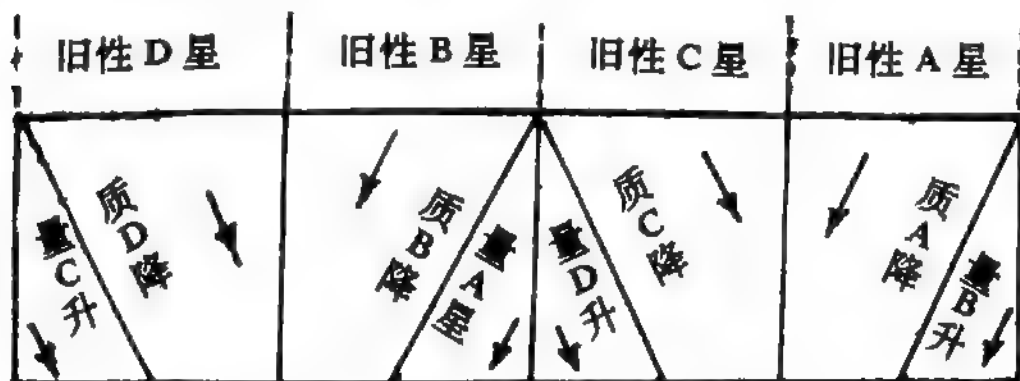

图 57

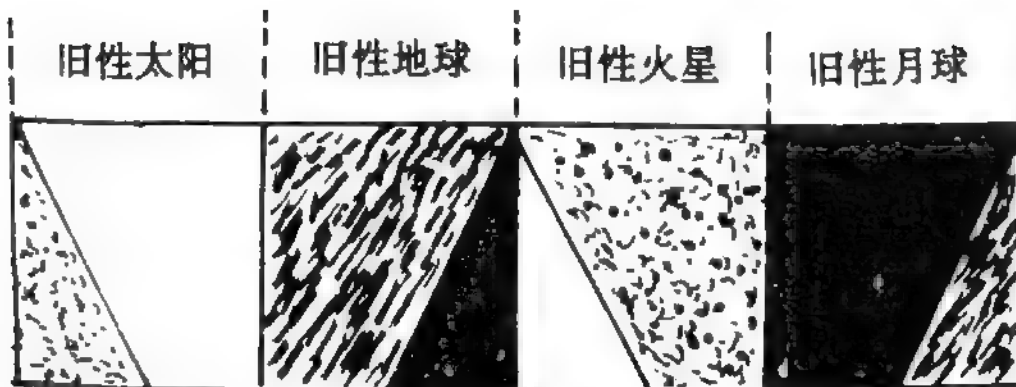

图 58

星体的基本结构及其演变趋势，以至它们在降与升的极点时导致量质互转折与质量互转化的全部过程，在理论上不得不高度地概括和简化，但在实际上，它们的质的相对稳定与量的绝对运动，都是以很多亿年来计算的，这是不言而喻的。

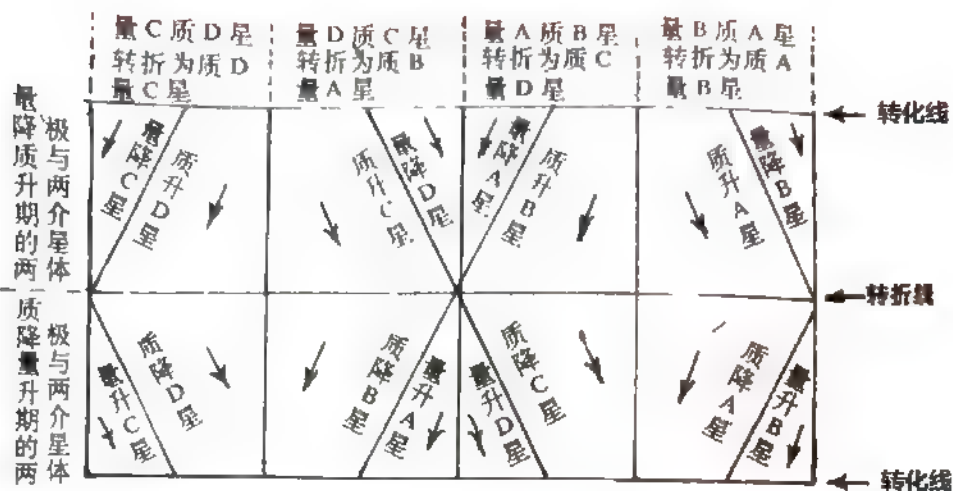

图 59 量对质同与量同质对的四个类型的新性能的星体转折为
质对量同与质同量对的四个类型的旧性能星体图解

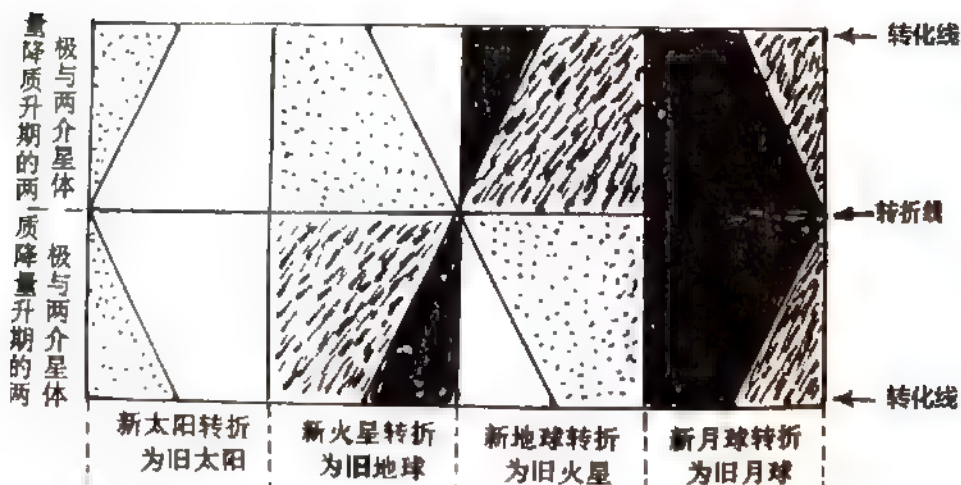

图 60 新星体转折为旧星体示意图

以上我们就两极对立中同一的 A 星（月球）与 D 星（太阳）以及两介同一中对立的 B 星（地球）与 C 星（火星）它们在量降质升期与质降量升期的逻辑公式作了简明的概括。当然在茫茫的太空中无数个大大小小的两极与两介的星体之间所形成的辩证关系，必然是以彼此

相等的对立和同一关系为前提，是以互为自身地有机联系所构成。因此我们的上述分析，在某种意义上，只是哲学的科学假设，尽管在逻辑公式上是完全合理的，是正确的，指出这点是必要的。

运用辩证逻辑来探索星体的结构和运动规律，与以天文科学的理论体系来阐述星体的结构与演变去向，是两个截然不同的概念和范畴。前者是用哲学的科学方法揭示星体的基本结构及其运动的基本规律。它是最一般的也是最高概括的抽象原理；后者是以具体科学的特殊方法及相应的概念和范畴来阐述星体的物质成分等具体现象的分门别类的学科。前者概括和指导后者，而又不能代替后者。前者即使借用了后者的概念和范畴，例如：“固态”“液态”“气态”等，也都是在哲学意义上，而不是在具体科学含义上应用的。明确两者的不同点是正确理解前者的前提，否则就会产生不必要的质疑和误解。

任何星体的现状，既是它自身演变而来的昨天的终点，又同时是它自身演变去向的明天的起点。因此，把握了任何一个星体的现状，就有某种根据考察出它的来龙去脉，而要做到这点，就必须懂得辩证逻辑—反映客观规律的哲学思维方法。

爱因斯坦的前辈—拉普拉斯在他的论著《概率解析理论》一书的绪论中说过：“我们必须把目前的宇宙状态看作它，以前状态的结果，以及以后发展的原因。如果有一种智慧能了解在一定时刻支配着自然界的所有的力，了解组成它的实体各自的位置，如果它还伟大到足以分析所有这些事物，它就能用一个单独的公式概括出宇宙万物的运动，从最大的天体到最小的原子都毫无例外。而且对于未来，就象对于过去那样，都能一目了然。”

大家知道，许多著名的科学家，在自己的科研领域里取得了重大的成就，以至成为显赫的科学巨人。但遗憾的是，许多人由于忽视对科学研究之母—哲学思维辩证方法的研究，因而自己的科研工作往往事倍功半或者在黑暗中无谓地摸索，绕圈子，走弯路和歧路，实际上，哲学家早已总结出的反映客观规律的对立同一与同一对立规律的辩证法，那正是那普拉斯以及爱因斯坦等科学家所说的上述思想的根本原理，正是这个万事万物的普遍规律，才能揭示从最大的天体到最小的原子的结构规律与运动规律，不仅能说明它们的现状，而且能分析和证明它们昨天的来龙以及今后的去脉。

附录二

关于《辩证法新探》基本原理的几点说明

噶然朗巴·平措汪杰（平汪）

我是个藏族人，东部藏区金沙江附近的巴塘是我的家乡。从少年时代起，我即投身于为民族解放和人民幸福而奋斗的崇高事业。在六七十年代那黑白颠倒、是非混淆、阴霾满天的岁月里，无数正直的人遭到诬陷迫害，含冤受屈，我也未能幸免，但终于活下来了。这部 80 多万字的哲学专著，是我在闻名于世的“秦城一号”监狱，被单身囚禁了 18 年的日日夜夜里，重新阅读经典著作和辩证法的各种论著，以及新近的许多科学著作后的心得体会和个人悉心研究、独立思考的总结，是在重新恢复自由后，利用业余时间写出的一部倾注个人心血的著作。

1990 年，《辩证法新探》由西藏人民出版社出版。有关学术机构为这本书召开了座谈会。我真诚地感谢 60 多位哲学界、理论界的专家、学者对本书所做的肯定，并对他们把座谈会上的发言、贺词等编辑成《思辩之花—平措汪杰及其〈辩证法新探〉》一书出版，表示由衷的谢意。

（一）

《辩证法新探》所阐述的基本观点和方法是客观事物在人的主观意识中反映的对立同一与同一对立的结构规律和运动规律。这是本书作者长期钻研辩证法原理后所总结出来的基本概念。但是，人对自然界的认识，不是简单的、直接的反映，而是在通过一系列的抽象思维过程，形成各种概念、范畴、公式后，才能较为深刻、正确、全面地反映客观世界的本质联系和运动趋势。当然，这样的反映也只能是有条件地、近似地把握永恒运动着的自然界（包括人类社会的普遍规律性）。这便是本书中之所以出现各种新的概念、范畴、公式的缘由。

黑格尔曾经说过：“逻辑的体系是阴影的王国”，这个王国摆脱了“一切感性的具体性”。以往辩证法的各种论著，往往从概念到概念来阐述自己的理论体系，即便有时也联系点实际，但多是只言片语地举些实例，或者以巧言妙语，形象地做些比喻而已。其次，以往辩证法

的各种著作，在阐明其基本原理时，往往做各种各样的描述，从许多方面加以解释，甚至还有想象和猜测之处。巴甫洛夫说过，不要描述现象，而要揭示它们的发展规律，单从一些描述之中是产生不了任何科学的。

本书则是通过对社会科学和自然科学各主要学科的辩证分析，使抽象的辩证法原理显现出自己感性的具体性，让逻辑体系走出“阴影的王国”，与社会科学和自然科学密切结合起来。当然，这是指在哲学的领域中，并赋予哲学的含义后，使抽象的普遍原理化为具体的特定内容。因此，以辩证法原理，具体分析具体学科，是本书的主要特点之一。

(二)

各门具体科学，都以本身一定的概念、符号、公式、公理、定律等形式来揭示本领域内的特殊规律。它本身具有的一个特征就是抽象与概括。同样，研究整个客观世界内在必然联系和永恒变化发展的哲学科学的辩证法，更应该而且必须总结和概括出严密的逻辑公式、公理、定律来，从而简明扼要地揭示事物的本质联系和运动的基本趋势的辩证关系，这样它才能更加确切地显示出自己对其它具体科学的普遍指导意义和作用。以严格的科学标准来衡量，不论是研究具体学科的特殊规律，或是研究共性的哲学科学的普遍规律，当它们的理论概括上升为公式、定律时，始堪称为规律。从这个意义上说，人们对客观事物的各种描述和解释，不论多么确切周到，也还不完全等于规律本身。

基于这一认识，本书作者以自己所总结概括出来的辩证法结构规律的逻辑公式与运动规律的周期定律这一基本概念作为纲领，来阐明自己的全部理论体系。简言之，是由辩证法基本原理上升为更确切的公式、定律，并以之作为自己论述的内核和实质，这是本书的又一重要特点。

(三)

本书的另一个重要特点是，为了把《辩证法新探》所总结出来的原理及其公式比较准确地表述清楚，并使读者能够较容易地了解和掌握，作者还设计了一系列说明和证明这些原理及其公式的示意图和表格（参见附图 52~61），它是在作者研究出关于辩证法结构规律的逻辑公式和运动规律的周期定律，以及辩证法体系的层次微分规律（它的

系统论)等原理后,又经过多年的苦思冥想,才设计出来的。也就是说,不是先设计出图,而后再照图加以逻辑推论,那样就本末倒置了。对人类思维形式的思索,从而对它进行科学的分析,总是采取同实际发展相反的道路,这种思索是从事后开始的。因此,不仅对社会和自然运转规律本身的探索方法应该如此,而且表述方法也应该如此,这样才能省略掉研究它时不可避免地需要多次反复思索和设计的过程,也便于读者了解作者的观点。

对任何一个问题的说明,除了主要靠语言表达外,有时如果能以某一种图解更确切地示意,那么,人们对该事物的理解在一定意义上就会变抽象为具体,变想象为直观。因此,它对文字的表述,不仅是一个极好的补充,甚至还能起到某种特殊的作用,事半功倍,使人一目了然。

本书的示意图,看起来很简单,实际上包含极其丰富的内容。作者在试图用逻辑公式确切地表述辩证法原理而反复思维的过程中,以及进而在试图运用一系列图表准确地示意这一最后确定的思维内容及其体系的整个过程中,它一个又一个地解开了思路上的各种锁链,解开了人们曾连篇累牍地加以论述、而又不成系统的由各种范畴层层结成的网络,提纲挈领、一环扣一环地揭示了那经纬交错、前后贯通而又有内在必然联系的该事物运动的整个过程及其结构的面貌。总之,辩证法逻辑公式的示意图表,不仅体现了事物的现状,而且还能承前启后地揭示它的来龙去脉。“功欲善其事,必先利其器”,因此,可以说,辩证法逻辑公式及其示意图,乃是表述辩证法基本原理时的“度量衡”,是准确地揭示并“衡量”、“测定”、“考核”以及揭示任何对象的基本结构与运动趋势的最佳工具。当然,任何一个规律及其公式、定律,更不要说用来表述它的示意图解,它们都只能在一定范围及程度内,做到大体上和基本趋势上的近似的反映,而任何时候、任何人都不能以任何方式、方法做到完全穷尽地反映客观实际,这是不言而喻的。

作者确信,在辩证地分析问题、论证观点、探讨研究、科学总结任何事物、任何学科的过程中,运用辩证法的精髓、实质,即对立同一与同一对立规律的逻辑公式与周期定律、层次微分及其示意图(见附图)来阐明对象的结构规律与运动规律时,比仅仅用文字来表达、描述,更加准确,更有说服力,这样就可以避免概念上的混乱、词语

上的歧义、层次上的不清、逻辑上的矛盾，从而比较简练而确切地揭示事物内在的有机联系及其运转的基本规律。

(四)

需要在此特别指出的是：作者在《辩证法新探》一书中所使用的一个基本概念，即质和量的问题，它在本书的论述中有其特定的明确含义。我们在这里所说的“质”，是指在任何事物中起着规律性作用的主要方面，简而言之，主要的一方，便是“质”；而所说的“量”，则是指各该事物中被规定的次要方面，简而言之，次要的一方，便是“量”。主和次，即质和量，二者都同是某一抽象的规定，它们既是相互区别、又是互为依存的关系。只要结合一定的对象，它们就会显出各自的具体内容。

现在哲学界关于质和量的解释，很值得商榷。人们把量解释为事物存在和发展的规模、程度、速度等可用数量表示的规定。这样解释，实际上是把哲学范畴同具体学科的概念以及日常生活中的用语等同起来。我们在本书的论述中将会明确无误地看到，哲学意义上的质和量与具体学科以及日常生活中讲的质量和数量等概念基本上不是一回事，含义也很不相同。说明这点十分必要，否则会引起重大的误解和疑问。

如上所述，把抽象的质和量的含义归结为主次关系，从而对社会和自然科学各个学科通过具体地分析来体现出质和量，即主和次的具体内容，也就是让抽象的概念显出具体的内容，这是本书的又一个特点。

(五)

这里还有一个问题需要说明：辩证法的实质、核心，即一般所说的对立统一规律或个别也有人使用的对立同一规律这个极其重要的概念，人们在使用上也相当不规范，不准确。这是由于对这个概念的含义未能全面地理解所造成的。

大家知道，任何事物都是由其内在的某种对立中有同一与同一中有对立的互为依存的有机联系所构成，由其相互作用所推动。前者俗称“异中之同”，后者俗称“同中之异”（是指对立性的差异）。异与同的关系就是对立与同一的关系。对立性总是以不对立性即同一性为前提；而同一性总是以不同一性即对立性为前提。所以说对立性是相对于同一性而言的，而同一性则是相对于对立性而言的。离开了对立性的同一性与离开了同一性的对立性都是孤立的、片面的，在理论上是

荒谬的，在客观世界上也是根本不存在的。

由此可见，辩证法的完整命题应该是对立同一与同一对立规律二者有机联系的统一，这才是它的完整含义和命题，而且也能够顾名思义。

在《辩证法新探》一书里，作者对辩证法基本原理进一步做了具体分析，并总结出了辩证法结构规律的逻辑公式以及运动规律的周期定律，把对立同一与同一对立规律跟量质与质量的哲学概念结合起来，加以公式化和定律化。

这里顺便需要解答的一个问题是，有人问，为何将一分为二的论点变为一分为四，而不是一分为三、一分为五呢？是的，我在人类的认识论史上，古今中外的思想家们，包括中国古代周易的阴阳论在内，它们揭示了事物内部两极对立性的关系，这无疑是人类认识发展史上的一个伟大的进步。但如上所述，根据对立与同一是互为依存的原理，一分为二只揭示了事物的对立面，而忽略了与之相对的统一性，即中介性的方面。这就只有“异”而无“同”了。再说，任何对立与同一的关系跟量与质或质与量的关系，也是互为依存的，而任何事物是由它的质规定它的量，任何质又是由量转化而来的。也就是说，任何两极对立性的质乃是由两极对立性的量转化而来的。同样，根据对立与同一是互为依存的原理，任何两极对立性的量转化为质的过程，同时也是相应的两介同一性的质转为量的过程；反之亦然。据此，便必然得出一个合情合理的一分为四的结论，即“量对两极与质同两介”，“量同两介与质对两极”的结论来。由于任何量是被它的质所规定，故四个量降被四个质升所规定。这是事物在量降质升阶段的一分为四的普遍规律。事物在质降量升阶段的一分为四的规律是：“质对两极与量同两介”；“质同两介与量对两极”。同样，由于任何质规定它的量，故四个质降规定它的四个量升。可见，万事万物是一分为四的，而不是一分为二，更不可能是一分为三或一分为五的，其理由即在此。规律是内在的本质联系，而不是任何外在的人为所能强加的。

(六)

弗里德里希·恩格斯说：“辩证法的规律是从自然界和人类社会历史中抽象出来的。辩证法的规律不是别的，正是历史发展的这两个方面和思维本身的最一般的规律。”反映客观世界普遍规律的辩证法，它是抽象的，但又是具体的，它对任何学科都具有普遍的指导意义。正

如黑格尔所说：“辩证法是现实世界中的一切运动、一切生命、一切事业的推动原则，同样，辩证法又是知识范围内一切真正科学认识的灵魂。”正因为如此，人们把这个无所不应、无所不适、揭示事物奥秘的辩证法，称为认识世界、改造世界的普遍真理，是推动一切事物运动发展的根本规律。作者对这个根本规律、这把万能钥匙，经过长期探索研究所得出的结论，不揣冒昧，做如下简要概括：

一切事物都是由对立性的两极（A 与 D）与同一性（中性）的两个（B 与 C）的有机联系所构成^①，并由其相互作用所推动。事物的结构与运动的基本内容，分为两个发展阶段：即正面上升期的旧量降和新质升阶段（简称量降质升阶段），与反面下降期的旧质降和新量升阶段（简称质降量升阶段），以及这两个阶段的反复新陈代谢及其新旧周期的循环演变过程。它们的逻辑公理及逻辑公式如下：

在量降质升阶段：所有的两极，体现为量降的同一性是在质升的对立性关系中，简称为“量同降，质对升”规律。公式为“量 CB 降，质 DA 升”。与此同时，所有的两介，体现为量降的对立性是在质升的同一性关系中，简称为“量对降，质同升”规律。公式为：“量 DA 降，质 CB 升”。故“量同质对”与“量对质同”，是万事万物在量降质升阶段的普遍规律。

在质降量升阶段：所有的两极，体现为质降的对立性中有量升的同一性关系，简称为“质对降，量同升”规律。公式为“质 DA 降，量 CB 升”。与此同时，所有的两介体现为质降的同一性中有量升的对立性关系，简称为“质同降，量对升”规律。公式为：“质 CB 降，量 DA 升”。故“质对量同”与“质同量对”，是万事万物在质降量升阶段的普遍规律。

综上所述，辩证法的根本原理，可以用如下的逻辑公理及逻辑公式来表述：

在量降质升阶段的公理为：“量同降，质对升”与“量对降，质同升”。公式为“量 BC 降、质 AD 升”与“量 AD 降、质 BC 升”，这是普遍规律或绝对规律；在质降量升阶段的公理为：“质对降，量同升”与“质同降，量对升”。公式为“质 AD 降，量 BC 升”与“质 BC 降量 AD

^① D 代表对立性的一极，A 代表被对立性的另一极；C 代表同一性的一介，B 代表也同一性是另一介。

升”，这是普遍规律或绝对规律。

总之，“量同质对”与“量对质同”的量降质升阶段，在达到量降质升极时，导致量质互转折，由量降质升阶段转折为“质对量同”与“质同量对”的质降量升阶段；在达到质降量升极时，导致质量互转化，由质降量升阶段又转化为量降质升的阶段。通过四次转折和四次转化后，便实现了辩证法新旧周期的更替，循环往复，一次又一次新陈代谢。这就是辩证法构成原理在空间广延性上的横向联系的对立同一与同一对立的结构规律与推动原理在时间连续性上纵向联系的运动规律。

以上所述，便是作者长期学习研究辩证法所得出基本结论，也就是本书所阐述的基本观点以及对这个观点的几点说明，爱因斯坦说过：“最后的结果，看来近于简单，任何一个聪明的大学生不会碰到太大的困难就能理解它。但是在最后突破、豁然开朗前，那在黑暗中对感觉到了却又不能表达出来的真理进行探索的年月，那强烈的愿望以及那种时而充满信心，时而担忧疑虑的心情-所有这一切，只有亲身经历的人，才能体会”。对这句语重心长的话，我是感受至深的。至于我个人在辩证法的理论体系中提出的一些新的观点，增添的一点新的东西，尽管是沧海一滴，但也是尽了自己的最大努力的。

(七)

爱因斯坦的前辈-拉普拉斯在他的论著《概率解析理论》一书的绪论中说过：“我们必须把目前的宇宙状态看作是它以前的状态的结果，以及以后发展的原因。如果有一种智慧能了解在一定时刻支配着自然界的所有的力，了解组成它的实体的各自的位置，如果它还伟大到足以分析所有这些事物，它就能用一个单独公式概括出宇宙万物的运动。从最大的天体物理到最小的原子，都毫无例外，而且对于未来就象对于过去那样，都能一目了然。”

爱因斯坦在他的晚年，据说曾经花费不少时间和精力，苦苦钻研、反复思考过拉普拉斯提出的思想-“能用一个单独公式概括出宇宙万物的运动”的规律。他在1948年写给M·索洛夫的信中既惋惜但又很自信地说：“在我的科学工作方面，我总是为同样的数学难题所阻。因此，我还不可能对我的广义相对论场论加以肯定或否定……”。1947年他写给M·玻恩的信中也曾经这样说：“我还未能坚定地相信真的能够用一种连续场论来达到，虽然我已经发现这样做的一条可能的道路，而

且这条道路到目前为止好象是十分合理的。计算的难度非常大，以致在我自己能够完全相信它之前很久，我就要啃泥土了。但是我完全相信，终于会有人提出一种理论，在这理论中用定律联系起来的对象，并不是几率，而是所考察的事实。”

爱因斯坦虽然曾经十分正确地指出过哲学“是全部科学研究之母”，但正如经典作家们指出过的那样，伟大的自然科学家在自己的科学领域中，虽然有重大的发现，取得了辉煌的成就，但是由于忽视了对科学研究之母—哲学思维方法的研究，就常常难免不走弯路和歧路。他们不知道哲学家们早已总结出来的反映客观世界普遍规律的对立同一与同一对立规律的辩证法，正是拉普拉斯、爱因斯坦等科学家们所企求的上述思想。是的，正是哲学科学的辩证法规律才是解开从最大的天体到最小的原子的真实奥秘的钥匙，这个普遍规律不仅能说明一切事物的现状，而且能分析和论证它们昨天的来龙及明天的去脉。

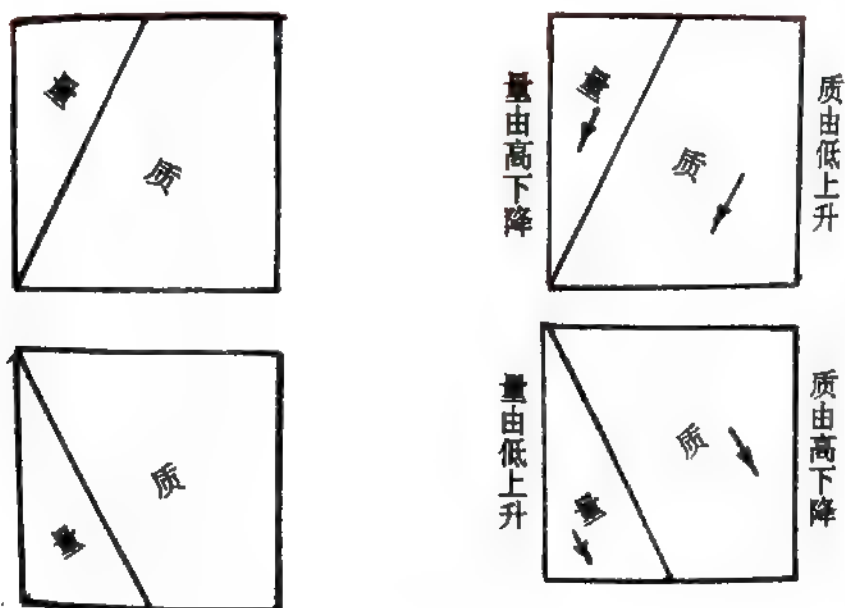
最后，需要说明的是，作者所研究出来的辩证法结构规律的逻辑公式与运动规律的周期定律，可以说与以往有关辩证法基本原理的任何论述是有重大差异的，同时在论述中的一些概念和提法在先前也是没有过的。但问题不在于差异、也不在于有无先例，而在于它在科学史上增添了什么，其价值如何，这是需要实事求是、客观评定的问题。

我不是科学家，但我必须以科学家的态度来表白几句，这就是我十分恳切地希望哲学界的各位专家、学者、权威，广大自然和社会科学工作者以及对辩证法有兴趣的各位读者，对我这部书给予严格的批评和指正。

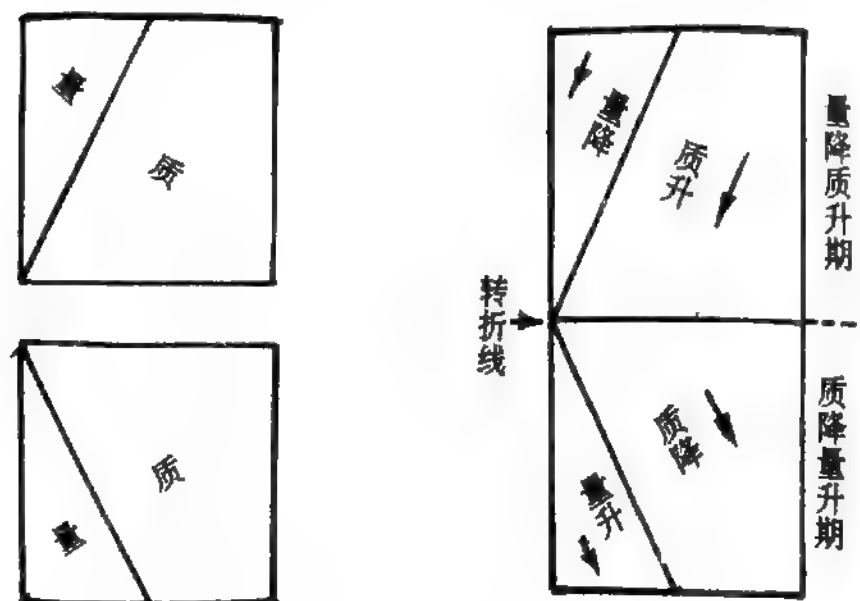
在这个说明即将结束时，让我再重复几句开间说过的话，也许不会是多余的。我对辩证法较为深入地学习，是在世间罕有的极其特殊的逆境下进行的，幸而也才有充分的时间并且不得不集中全部精力去思考一切，因此在某种意义上可以说我是因祸得福。请原谅我的直率—这是我们雪域东部藏区康巴人的性格特点，即我的见解，不管别人对它怎样评论，也不管它多么不合予一些人的传统习见，可它是自己长期诚实探讨和认真钻研的结果。记得一位思想家用意大利诗人但丁下面一句名言说过：“在科学的入口处，正象在地狱的入口处一样，必须提出这样的要求：

这里必须根绝一切犹豫，

这里任何怯懦都无济于事（但丁：《神曲》）。

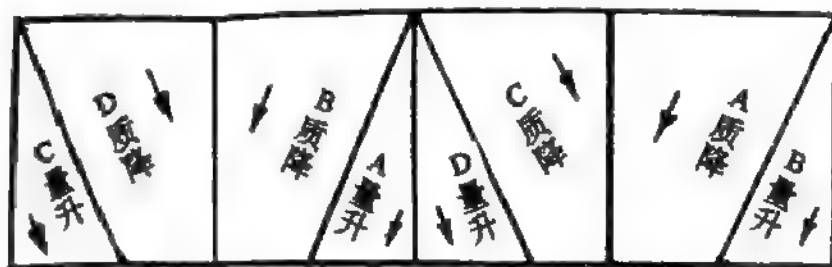
附圖 52

附图 53

附图 54 对立同一的 AD 两极与同一对立的 BC 两介的量降质升阶段图

附图 55 对立同一的 AD 两极与同一对立的 BC 两介的质降量升阶段图

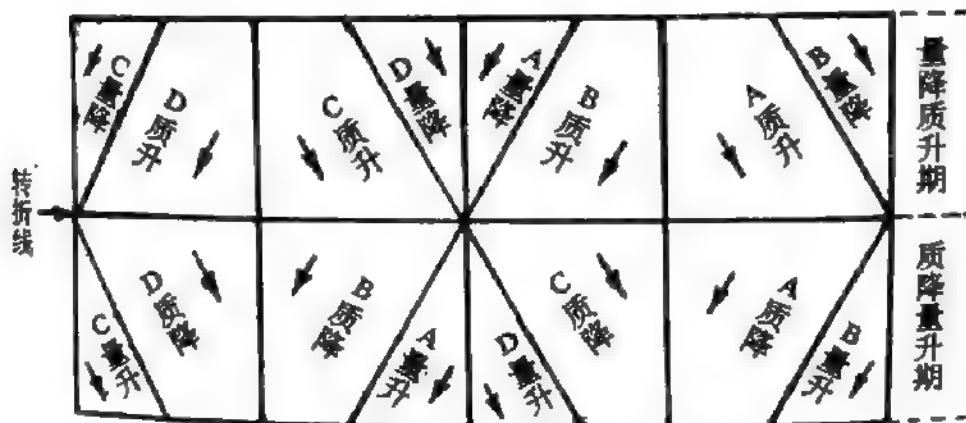
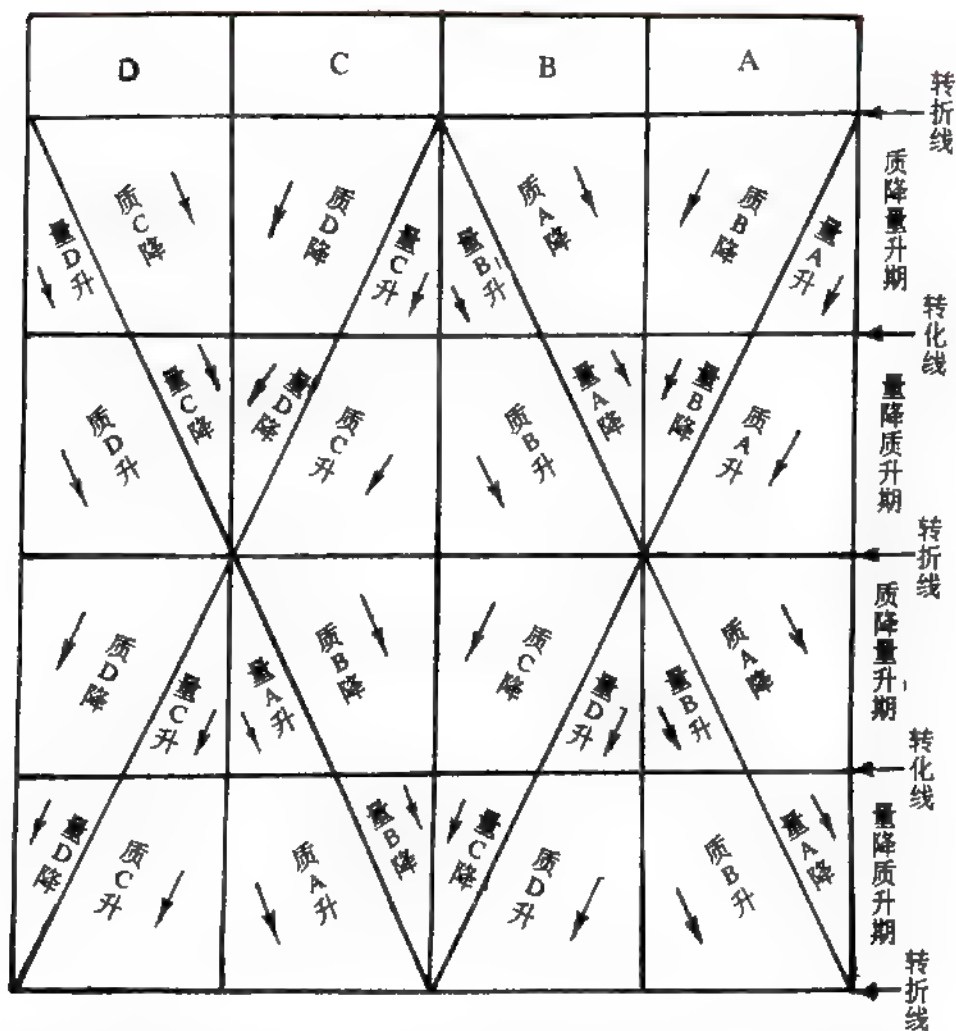
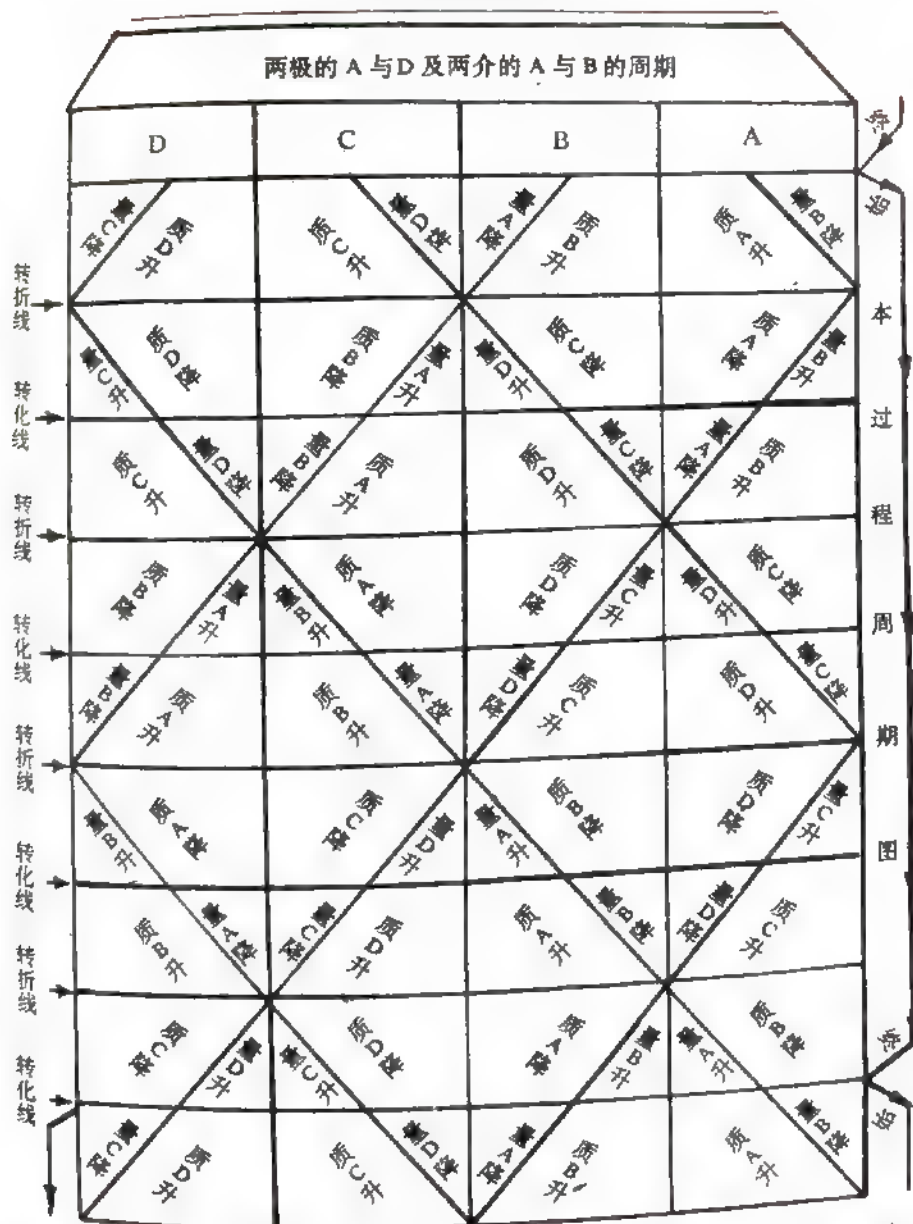

图 56 量降质升期的量 BC 与质 AD 及量 AD 与质 BC 转折为
质降量升期的质 AD 与量 BC 及质 BC 与 AD 的总合结构图

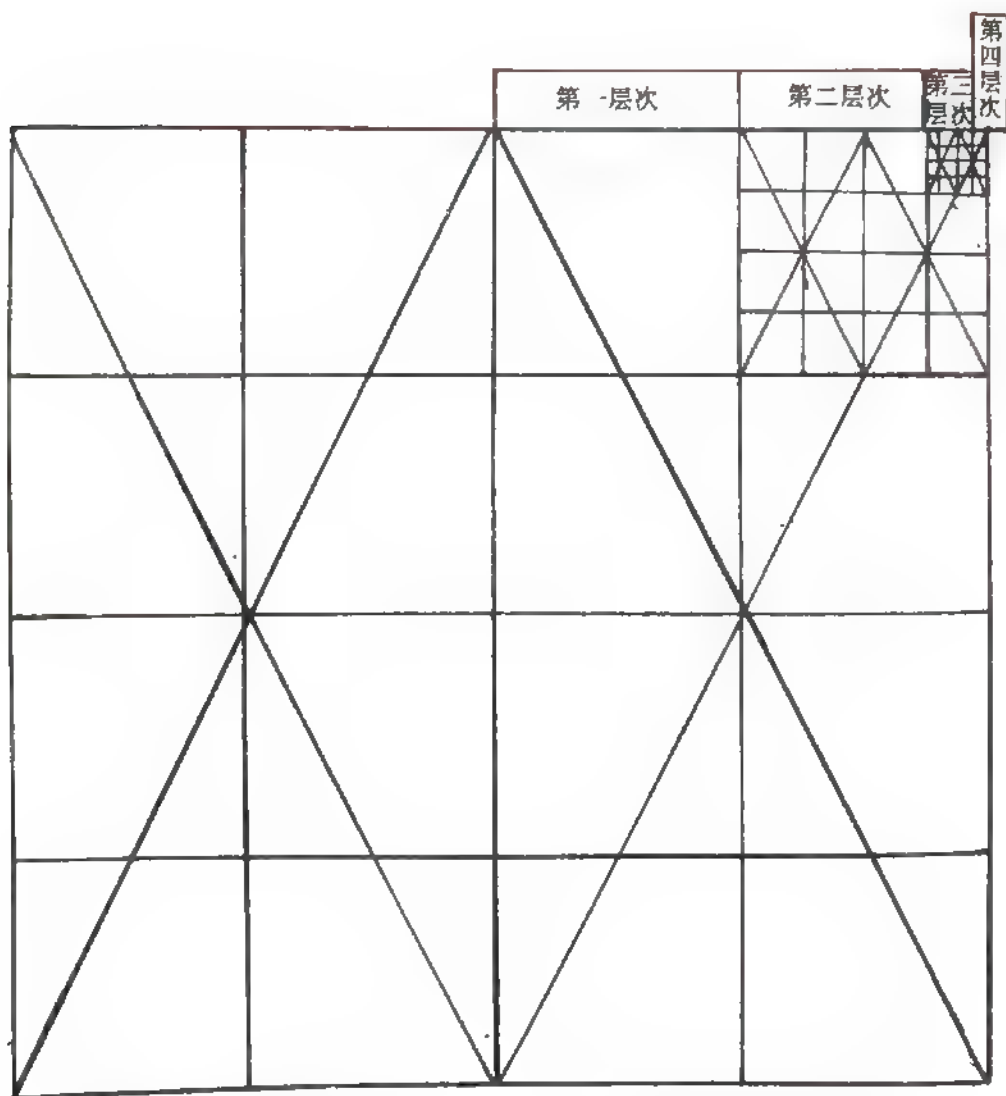

附图 57 结构规律第一层次微分示意图 (两极的 A 与 D 和两介的 B 与 C 各自由量升转化为质升转折后由质降转化为量降的全过程示意图)

月球存有液态

附图 58 对立同一的 AD 两极与同一对立的 BC 两介各自经过四次转化与转折后，完了自己的周期，在更高一级上循环往复

附图 61 结构规律第一、二、三、四层次微分示意图

对修改宪法有关民族方面的几点意见

མི་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཆ་བློན་གྱི་

ནང་དོན་ལ་བཟོ་བཅས་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་

བསམ་འཆར་འགྲེལ་གསུམ།

Some Opinions on Amending the Constitution
With Regard to Nationalities

平措汪杰

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།

Phuntso Wangye

(一)

大家知道，在阶级社会里，把民族区分为压迫民族与被压迫民族，把阶级区分为剥削阶级与被剥削阶级，并且站在被压迫民族与剥削阶级的民族立场和阶级立场上，这是马克思主义理论中，关于民族斗争与阶级斗争学说的基本立场和观点。

དང་པོ།

ཆང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། གྲལ་རིམ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མི་རིགས་ལ་གཉའ་གཞོན་གཏོང་མཁན་དང་གཉའ་གཞོན་ཚུང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། གྲལ་རིམ་ལ་བཟུ་གཞོག་གཏོང་མཁན་དང་བཟུ་གཞོག་ཚུང་མཁན་གྱི་གྲལ་རིམ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་མ་ཟད། གཉའ་གཞོན་ཚུང་མཁན་དང་བཟུ་གཞོག་ཚུང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་དང་། གྲལ་རིམ་གྱི་ལངས་ཚོགས་སུ་ལངས་དགོས་པ་དེ་ནི། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ནང་གི་མི་རིགས་འཐབ་ཚྭ་དང་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚྭ་གྱི་གཞུང་ལུགས་སྐོར་གྱི་ཆ་བའི་ལངས་ཚོགས་དང་ལྟ་བུ་དེ་རེད།

(1)

As we all know, in a class society, the relationship between nationalities is that of ruling and ruled, and the relationship between classes is that of exploiting and exploited. The Marxist ideology of nationality struggle and class struggle is based on the standpoint of the oppressed nationalities and the exploited classes.

就一般而论，每一个时代的统治民族(压迫民族)在民族关系上，所强调的是同一性、统一性(也就是主张“民族团结”)，而它所反对的则是斗争性、对立性(也就是反对民族分离、独立)。

སྤྱིར་བཏང་བཤད་ན། རུས་རབས་སོ་སོའི་དབང་སྐུར་མི་རིགས་^① ཀྱིས་མི་རིགས་ལབྱེལ་བའི་ཐད་ནན་བཤད་བྱ་རྒྱ་ནི། གཅིག་གྱུར་གྱི་རང་བཞིན་དང་། མཉམ་གནས་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རེད^②། ཁོ་ཚོས་ངོ་རྒོལ་བྱེད་ས་ནི། འཐབ་ཅོད་གྱི་རང་བཞིན་དང་། ཁ་གཏད་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རེད^③།

Generally, the ruling (oppressing) nationality emphasizes unity and alliance ("the unity of nationalities") opposes struggle and antagonism ("nationality separation and independence").

反之，被统治民族(被压迫民族)要强调的则是斗争性、对立性(主张分离、独立)，而它所反对则是同一性、统一性(反对所谓的民族团结合作)。

དེ་ལས་ཕྱི་ག་པ། དབང་བསྐུར་མྱོང་མཁན་མི་རིགས་ཀྱིས་ནན་བཤད་བྱ་རྒྱ་ནི། འཐབ་ཅོད་གྱི་རང་བཞིན་དང་། ཁ་གཏད་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རེད^④། ཁོ་ཚོས་ངོ་རྒོལ་བྱེད་ས་ནི། གཅིག་གྱུར་གྱི་རང་བཞིན་དང་། མཉམ་གནས་གྱི་རང་བཞིན་དེ་རེད^⑤།

On the other hand, the oppressed nationality emphasizes struggle and

① གཉལ་གཞོན་གཏོང་མཁན་གྱི་མི་རིགས།

② དེའང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་གྱི་ལྷ་བ་དང་དོན་གཅིག་རེད།

③ དེའང་མི་རིགས་ཁ་བྲལ་དང་། རང་བཅན་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་དགོས་པའི་ལྷ་བ་དང་དོན་གཅིག་རེད།

④ དེའང་མི་རིགས་ཁ་བྲལ་དང་། རང་བཅན་བྱེད་དགོས་པའི་ལྷ་བ་དེ་རེད།

⑤ དེའང་ཁ་ཅམ་གྱི་མི་རིགས་མ་ན་སྦྱིལ་དང་མཉམ་ལས་ཞེས་པ་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད།

antagonism and opposes unity and alliance.

这是同一性、统一性（即团结）与斗争性、对立性别（分离）二者在民族关系上因不同的民族利益而提出不同的论点（阶级关系上也是同一道理）。

དེ་ལྟར་གཅིག་གྱུར་མཉམ་གནས་^① དང་། འཐབ་ཚྩོད་ཁ་གཏད་^② གྱི་གནད་དོན་གཉིས་པོ་དེ་མི་རིགས་སོ་སོའི་ཁེ་ཕན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་ལྟ་བུ་མི་འདྲ་བའི་རྒྱ་མཚན་རིགས་གཉིས་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་གྲལ་རིམ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་པོའི་ཐད་ནས་བཤད་ནའང་རྒྱ་མཚན་གཅིག་པར་ཆགས་ཡོད།

This difference is based on the interests of the different nationalities. It is the same when it comes to class relations.

由此可见，在民族压迫的历史条件下，主张“民族团结”的乃是反民族革命的论点，而主张“民族分离”（独立）的则是民族革命者的论点。

བྱས་ཅང་། མི་རིགས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གཉའ་གནོད་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ནི། མི་རིགས་ཀྱི་གསར་བཞེ་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་དགོས་པའི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་ཁ་བྲལ་^③ དང་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་དངོས་གནས་མི་རིགས་ཀྱི་གསར་བཞེ་པའི་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད།

Therefore, when there is oppression between nationalities, the theory of "unity of nationalities" is the argument of those who oppose nationality struggles, and the theory of "nationality separation and independence" is the argument of those who support nationality struggles.

同样，就一般而论，凡是在民族平等的历史条件下，主张民族团结、合作的是进步的或革命的论点，而主张民族分离的、独立的，则是倒退的或反动的论点。

དེ་བཞིན་དུ། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ། མི་རིགས་མཐུན་

① མཐུན་སྦྲིལ།

② ཁ་བྲལ།

③ རང་བཅོན།

སྤྱི་ལ་དང་། མཉམ་གནས་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ནི། སྤྱོད་ཐོན་དང་གསར་བརྗེ་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ལྷོག་པར། མི་རིགས་ཁ་བྲལ་དང་རང་བཙན་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ནི་ཕྱིར་ལྷོག་པ་དང་། ལོག་སྤྱོད་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་ཞིག་ཡིན།

Under the historical condition of nationality equality, the theory of unity and cooperation between nationalities is progressive and revolutionary, whereas the theory of nationality separation and independence is retrogressive and reactionary.

但是，一定的历史时期和一定的地方，在更大更严重的外来的民族压迫的历史条件下境内其他各民族之间的民族矛盾会下降为次要矛盾，这时这些民族为了共同对付外来的民族压迫，必须实行内部的“民族团结”，共御外侮。这是在特定的历史条件下，被压迫民族之间“民族团结”的积极意义。

ཡིན་ནའང་། དམིགས་གསལ་གྱི་དུས་རབས་དང་། དམིགས་གསལ་གྱི་ས་གནས་འགའ་ལ། ཕྱི་ཁྱིམ་མི་རིགས་ཀྱིས་གཉའ་གཞོན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་སོ་སོའི་བར་གྱི་འགལ་བ་དེ་སྤྱི་བཏང་གི་འགལ་བ་ལས་པ་ཞིག་དུ་འགྱུར་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེར་མི་རིགས་སོ་སོས་ཕྱི་ཕྱོགས་མི་རིགས་ཀྱིས་གཉའ་གཞོན་ལ་ཐུན་མོང་གིས་ཁ་གཏད་གཅོག་པའི་ཆེད་དུ། དེས་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་རྣམས་མཐུན་སྤྱི་ལ་བྱ་ནས་ཕྱི་བརྒྱུས་བཅོས་ལ་འགོག་རྒྱུ་དགོས། དེ་ནི་དམིགས་གསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ། གཉའ་གཞོན་སྤྱོད་མཁན་མི་རིགས་སོ་སོའི་བར་གྱི་མཐུན་སྤྱི་ལ་བྱས་པའི་དགེ་མཚན་གྱི་སྤྱིང་པ་ཞིག་ཡིན།

However, when there is more serious nationality oppression from outside, struggles between nationalities within a country will decrease, and all the nationalities may unite to fight the invading nationalities oppression. This is the positive significance of unity between oppressed nationalities under particular historical conditions.

以上是马克思主义关于民族斗争以及民族平等权这条原则在不同的历史条件下，应该不同运用的基本观点。

གོང་གསལ་དེ་དག་ནི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འཐབ་ཚྱད་དང་།
མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་དབང་ཆའི་སྐོར་གྱི་ཚ་དོན་དེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་མི་འདྲ་
བའི་འོག་ཏུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྤངས་མི་འདྲ་བ་བྱ་དགོས་པའི་ཚ་བའི་ལྟ་བུ་དེ་རེད།

This are the principles of Marxism concerning nationality struggles and nationality equality, which should be used differently under different historical conditions.

这就不难看出，在民族压迫的历史条件下，压迫民族与被压迫民族之间歌颂所谓的“民族团结”与谴责所谓的民族分离（独立）的论点是多么荒谬。

དེས་ན་མི་རིགས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་གཉའ་གནོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་རྒྱུན་འོག་
ཏུ། གཉའ་གནོན་གཏོང་མཁན་གྱི་མི་རིགས་དང་གཉའ་གནོན་སྤོང་མཁན་གྱི་མི་
རིགས་བར་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྱེལ། ཞེས་པའི་བསྟོན་དབྱངས་དང་། མི་རིགས་ཁ་
བྲལ་^① ཞེས་པའི་ཁ་བརྒྱུང་བཏང་བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་གི་ཁྲུངས་ལུང་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་
པར་གསལ་བོར་མཐོང་བྱུང་།

It is obvious that unity and equality between the oppressing and oppressed nationalities would be absurd under the historical condition of nationality oppression.

与此同时，在民族平等的历史条件下（如在共产党领导下的社会主义国家），还反对民族团结、合作而主张“民族分离、独立”，也是多么的荒谬。

དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་རྒྱུན་འོག་ཏུ་^② ད་
དུང་ཡང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྱེལ་དང་མཉམ་ལས་ལ་ངོ་སྤོང་བྱེད་པ་དང་། མི་
རིགས་ཁ་བྲལ་དང་རང་བཙན་བྱེད་དགོས་པའི་ལྟ་རྒྱུལ་དེ་ཡང་ཉ་ཅང་གི་ཁྲུངས་
ལུང་མེད་པ་ཞིག་རེད།

However, it is also absurd that under the historical condition of nationality equality (e.g., a socialist country led by the Communist Party) one would oppose the unity and cooperation of nationalities and support

① རང་བཙན།

② དཔེར་ན། གུང་ཁྲན་ཉང་གི་འགོ་བློན་འོག་ཏུ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུ།

nationality separation and independence.

不区分民族之间的压迫与被压迫的关系，不区分民族压迫时代与民族平等时代的不同历史条件，而抽象笼统地肯定和否定“民族团结”与“民族分离”，混淆或否认这两类性质的矛盾，这在理论上是多谬，在实践上是多么的有害啊！

གཉའ་གཞོན་བྱེད་མཁན་དང་། གཉའ་གཞོན་སྤྱོད་མཁན་བར་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་
འབྲེལ་བར་དབྱེ་བ་མ་བྱེས་པ་དང་། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་གྱི་དུས་རབས་དང་།
མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཅན་གྱི་དུས་རབས་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་བྱེས་པར་དོན་
སྤྱིར་འོལ་ཆོད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་། མི་རིགས་ཁ་བྱལ་གྱི་བྱ་བ་
དེ་དག་བཟང་ངན་གང་ཡིན་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་ནི། རོ་བོ་མི་འདྲ་བའི་གནད་
དོན་གཉིས་ཀྱི་འགལ་བ་དེ་མཉམ་བསྐྱེད་བྱས་པའམ་ཡང་ན་ཁས་མི་ལེན་པ་ཞིག་
རེད། དེ་ནི་ལྷུང་རིགས་ཀྱི་རོས་ནས་བཤད་ན་ཏེ་ཅང་གི་ལྷུངས་ལྷུང་མེད་པ་ཞིག་
དང་། ལག་ལེན་གི་ཐོག་ན་ཏེ་ཅང་གི་གཞོད་འཆར་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

It is absurd in theory and harmful in practice to support "nationality unity" or "nationality separation" without discriminating between oppressing and oppressed, or recognizing the historical conditions.

列宁说：谁要是不学会民族分析与阶级分析的理论，那它总是会成为不是自我愚弄便是被人愚弄的牺牲品。

ལེ་ཉིན་གྱིས་གསུངས་པར། སྤྲོ་ཞིག་གིས་མི་རིགས་དབྱེ་ཞིབ་དང་གྲལ་རིམ་
དབྱེ་ཞིབ་སྒྲོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་མ་ཤེས་པ་ཡིན་ན། དེ་ནི་མཐར་ཐུག་རང་མགོ་
རང་གཡོག་བྱས་པའམ། ཡང་ན་གཞན་གིས་མགོ་སྒྲོར་འོག་དུ་རང་བརྟགས་འགོ་
རྒྱ་རེད།

Lenin said that if one is not able to theoretically analyze nationalities and classes, that person will be fooled by himself or by others.

民族平等是民族团结的前提，民族团结是民族平等的产物。要是民族团结，就得要民族平等，没有民族平等就不可能有民族团结；

མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གྱི་སྒྲོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཡིན་
ལ། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲས་བྱ་ཡིན། མི་རིགས་

མཐུན་སྤྱི་ལོ་ཡོང་དགོས་ན། ཐོག་མར་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཡོད་དགོས་པ་རེད།
མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་མེད་ན་མི་རིགས་མཐུན་སྤྱི་ལོ་ཡོང་གི་མ་རེད།

The unity of nationalities is the fruit of nationality equality and is predicated on nationality equality. Nationality cannot exist without nationality equality.

反之，民族不团结，民族闹分离，就一般而论是民族不平等，是民族压迫，歧视和不公正的结果。（少数假借民族旗帜而实际上损害民族利益搞所谓民族独立的，不在此论点内。）

གང་ལྟར། མི་རིགས་མཐུན་སྤྱི་ལོ་མེད་པ་དང་། མི་རིགས་ཁ་བྲལ་བའི་ལས་
ཀ་བྱེད་པ་ནི། སྤྱིར་བཏང་བཤད་ན། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་མེད་པ་དང་། གཉའ་
གཞོན་ཐེབས་པ། བརྟན་བཅོས་ཐེབས་པ། དྲང་བདེན་མེད་པ་བཅས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་
ཡིན་དགོས་པ་རེད་^①།

If there is no unity of nationalities, nationalities can hardly be equal, and there will be nationality oppression and discrimination. (some people who use the name of nationalism to call for "nationality independence" and harm the interests of the nationalities are excluded.)

因此，民族平等是民族团结的前提，民族团结是民族平等的后果；反之，民族压迫是民族分离的前因，民族闹分离是民族压迫的后果。可见，民族平等与民族团结这二者之间有着内在的因果关系。

དེས་ན་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ནི་མི་རིགས་མཐུན་སྤྱི་ལོ་སྣོན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་
ཞིག་ཡི་ལ། མི་རིགས་མཐུན་སྤྱི་ལོ་ནི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་འབྲས་བྱ་ཡིན། དེ་
ལས་ལྷོག་སྟེ། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་ནི་མི་རིགས་ཁ་བྲལ་གྱི་རྒྱ་ཡིན་ལ། མི་
རིགས་ཁ་བྲལ་བྱེད་རྒྱུ་འི་རེ་བ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་གྱི་འབྲས་
བྱ་ཡིན། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྤྱི་ལོ་གཉིས་བར་ལ་ནང་
གནས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་མཐོང་བྱུང་།

Therefore, nationality equality is the cause of nationality unity, and nationality separation is the result of nationality oppression. The

① མི་རིགས་ཀྱི་དར་ཆ་ལ་ཁ་གཡར་ནས་དོན་དངོས་ཐོག་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་གནོད་འཚོར་གཏོང་
བའི་མི་རིགས་རང་བཅོན་བྱེད་མཁན་ཉུང་ཤས་དེ་རིགས་བརྗོད་བྱ་འདིའི་ནང་དུ་འདུས་མེད།

causal relationship between the two could be reversed under certain circumstances.

当然，在一定的条件下，两者又转化成互为因果关系。看不出这一因果关系而倒因为果，斥果而不责因，甚至制造导致后果的前因，这不仅是认识上的根本错误，而且往往是历史上统治民族的统治阶级或大民族的上层集团的偏见，是一切民族关系中的不正常现象的全部根源。

离开了民族平等这一前提条件下的所谓民族团结，要么是同床异梦、貌合神离的假团结、真分歧；要么是民族投降主义者背叛本民族利益的行径。

ཆ་རྒྱུན་འདི་ཅན་ཞིག་ལ་སླེབས་དུས། རྒྱ་འབྲས་འབྲེལ་བ་དེ་གཉིས་པན་
ཚུན་གོ་ལྷག་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འགྱུར་འགྲོ་བར་སློབ་མ་དགོས་པ་རེད།
དེ་ལྟའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་དག་མ་མཐོང་པར། རྒྱ་འབྲས་གོ་ལྷག་ནས།
འབྲས་བུ་ལ་ཁ་བརྒྱུང་གཏོང་བ་ལས་རྒྱ་ལ་སློན་འཇུགས་མི་བྱེད་པ་དེས་ནི།
ཐ་ན་འབྲས་བུ་དེ་ཉིད་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཡང་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་ངོས་
འཛིན་ཐད་ཀྱི་ཅ་བའི་ནོར་འབྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ནས་རྒྱ་མི་
རིགས་དབང་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་གྱི་དབང་བསྐྱར་གྲལ་རིམ་དང་། ཡང་ན་མི་
རིགས་ཆེན་པོའི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་རྣམས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཚུགས་རིས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ཞིག་
ཡིན་ལ། མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་གི་རྒྱ་ལྷན་མ་ཡིན་པའི་སྤང་ཚུལ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཅ་ཡང་ཡིན། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གྱི་སློན་འགྲོའི་ཆ་རྒྱུན་
དེ་དང་བྲལ་བའི་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་བེད་བའི་ནི། ཉལ་ས་གཅིག་གི་ནང་དུ་

① 【མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཆོད་གཞི་དང་། ཏུས་ལྟན།】

② 【མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་】

③ 【མཐུན་སྦྲིལ་】

④ 【མཐུན་སྦྲིལ་རྒྱ་དང་། འདྲ་མཉམ་འབྲས་བུར་འགྱུར་བ།】

⑤ 【མཐུན་སྦྲིལ་མེད་པ་】

⑥ 【འདྲ་མཉམ་མེད་པ་】 རྒྱ་བཞིའི་ནང་གི་མཆན་འགྲེལ་འདི་མ་ཡིག་གོ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་སྐྱུར་བ་པོས་
མཆན་འགྲེལ་བཏབས་པ་ཡིན།

མི་ལམ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་མིས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་ན་པའི་མཐུན་ན་སྒྲིལ་
རྒྱུ་མ་སྟེ། འོན་དངོས་རྒྱུ་འགལ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་ན་མི་རིགས་འགོ་འདྲེན་
རིང་ལུགས་པས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་སྟོན་བཅོང་བྱེད་པའི་བྱ་སྟོན་ཅིག་ཡིན།

Failing to recognize the causal relationship, considering the effect as the cause, and/or deliberately causing harmful results are cognitive mistakes and sources of all the abnormal phenomena in nationality relationships. In history, they were usually the bias of the upper levels of the controlling or big nationality. Without nationality equality, the unity of nationalities can only cause nationality disagreements, or be used by national capitulators to betray their own nationality.

真民族团结而不是假民族团结，真民族联合而不是假民族联合的根本条件是：确实实行名符其实、表里一致、言行一致的民族平等，这是一条对社会主义者来说最低的最起码的原则（列宁）。

མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་དོ་མ་ཡིན་མིན་དང་། མི་རིགས་མཉམ་འབྲེལ་དོ་མ་
ཡིན་མིན་བདེན་རྒྱུ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཚ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ནི། དངོས་གནས་ཀྱི་མིང་
དོན་མཚུངས་པ་དང་། རྒྱ་གསལ་ནང་གསལ། ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་བཅས་ཡིན་པའི་
མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པ་
ཞིག་ལ་སྟོས་ནས་བཤད་ན་མ་མཐར་ཡང་ཆང་དགོས་པའི་ཆད་དམའ་ཤོས་ཀྱི་ཚ་
དོན་ཞིག་རེད། (ལེ་ཉིན།)

The bottom line of real unity and cooperation of nationalities is absolutely true national equality. This is the most basic principle for socialists (Lenin).

真正的民族团结是建立在真正的民族平等的基础上的，实质上是自愿性的联合，自觉性的团结，而不是相反。

མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་དོ་མ་དེ་དངོས་གནས་ཀྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཆང་
གཞིའི་ཐོག་ཏུ་བརྟུགས་དགོས། འོན་དངོས་ཐོག་རང་མོས་ཅན་གྱི་མཉམ་འབྲེལ་
དང་། རང་རྟོག་ཅན་གྱི་མཐུན་སྒྲིལ་བྱེད་དགོས་པ་ལས། བཅོན་ཤུགས་ཀྱིས་བྱ་
བརྟུག་རྒྱ་མེད།

Real unity of nationalities based on true national equality and is actually

the product of the willing and self-motivated alliance between nationalities.

这样的团结和联合其性质不是损人利己，你仆我主，甚至你亡我存，而是彼此权利相同、平等友好、互助互利、互存互荣的共同利益上所结成的关系，而这样的关系才是永恒、牢固的。遗憾的是，许多出身于大民族的人往往不理解或不容易理解这个浅显的道理。

དེ་ལྟ་བུའི་མཐུན་སྦྲིལ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དོ་བོ་ནི་རང་ཕན་གཞན་གཞོན་དང་། ཁྱོད་གཡོག་དང་ཕོན། ཐ་ན་ཁྱོད་ཤིང་གསོན་གྱི་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པར། ཕན་ཚུན་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་དང་། མཇེའ་བཙེའི་མཐུན་གྲོགས། གཅིག་ཕན་གཅིག་རོགས། མཉམ་གནས་མཉམ་ཁུས་ཅན་གྱི་སྤུན་མིང་གི་ཁེ་ཕན་ཐོགས་བཅུགས་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་འབྲུར་མེད་སྲ་བརྟན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་གཞི་ནས་ཆགས་སྤྱད། སྒོ་ཕམ་པ་ཞིག་ལ། སྒྲེ་ཁུངས་མི་རིགས་ཆེན་པོ་ནས་ཡིན་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཁ་གསལ་གོ་བ་དེའི་རྒྱ་མཚན་དེ་ཡང་རྟ་མི་གོ་པའམ། ཡང་ན་གོ་བ་ལོན་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་རྟག་པར་ཡོང་ཞིང་འདུག །

Such an alliance is not aimed at hurting, enslaving, or even killing each other, but rather at friendly cooperation and mutual benefit. It is a solid and long-lasting relationship. Unfortunately, many people of the larger nationality do not understand such an easy theory.

那么什么是民族平等这个概念的实质内容或基本精神呢？列宁说：“我们要求国内各民族绝对平等，并无条件的保护一切少数民族的权利”（《列宁全集》第19卷100页）这就是必须承认并尊重各民族在一切权利方面的完全平等，质言之，承认和尊重各民族的自主权（按马克思主义的基本观点来看，民族平等实质上是指各民族的主权平等），即承认并尊重各民族在政治、经济、文化上的自治自主权，《凡是国内居民生活习惯民族成份不同的地区都享有广泛的自主自治权》（《列宁全集》第19卷238页）。

འོ་ན་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཟེར་བའི་ཐ་སྟད་དེའི་དོན་གྱི་སྒྲིང་དོན་ནམ་ཙ་བའི་ནང་དོན་གང་ཞེ་ན། ལེ་ཉིན་གྱིས། “ང་ཚོས་རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་ཁག་ཐམས་ཅད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་དགོས་པ་མ་ཟད། ལེན་དང་རེ་བ་མེད་པའི་

སྒྲིགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་ཆ་མཐའ་དག་སྤྱད་སྒྲུབ་བྱ་དགོས་པ་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་དབང་ཆ་མཐའ་དག་འདྲ་ཡིན་དགོས་པ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་མ་ཟད་དོན་དེ་བཅིངས་སྤྱད་བྱ་དགོས་པའི་དོན་ཡིན། མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་ན། མི་རིགས་ཁག་གི་རང་དབང་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལ་ཁས་ལེན་དགོས་དང་བཅིངས་སྤྱད་བྱ་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེའང་མི་རིགས་ཁག་གི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རང་སྤྱོད་དང་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་མ་ཟད་དེ་ལ་བཅིངས་སྤྱད་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། 《རྒྱལ་ནང་གི་ཡུལ་མིའི་འཕྲོ་བའི་ལོ་མས་གཤིས་དང་། མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་ས་གནས་ཡིན་སྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྒྲིགས་ཡོངས་ནས་རང་བདག་དང་རང་སྤྱོད་གི་དབང་ཆ་ལོངས་སྤྱོད་ཆོག་པ་》

What are the characteristics and principles of nationality equality? Lenin said, "We require sovereign equality of nationalities in a country and the protection of the interests of the minorities" (The Collected Works of Lenin, vol. 19, P. 100). This means that we should admit and respect the rights of the minorities to make decisions in the fields of politic, economy, and culture, and so on (The Collected Works of Lenin, vol. 19, P. 238).

这个自主权的联合权，在共产党领导下的社会主义国家里，由于各民族的共同的根本利益，要求在彻底的平等原则上，各族人民团结起来，反对民族分离、独立，同心同德，共同建设新社会，是天经地义的事业，是崇高的历史任务。

ཡུང་པོ་ཡུང་ཁན་ཏང་གིས་འགོ་བཟོ་བྱེད་མཁུ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་
ནང་། དེ་ལྟ་ལེ་རང་བདག་གི་དབང་ཆའི་མཉམ་འབྲེལ་བྱ་དབང་དེ། མི་རིགས་
ཁག་ལྷན་མོང་གི་རྩ་བའི་ཁེ་སན་ཆེད་དུ། མཐའ་གཅིག་དུ་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་
སྤྱི་རྩ་དོན་ཚོགས། མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་རྣམས་མཐུན་སྦྲིལ་བྱས་ནས། མི་

① 《ལེ་ཉིན་གྱི་གསུང་འབུམ་》 བོད་19པའི་ཤོག་ངོས་100པར།

② མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་བའི་ལྷ་ཚུལ་ལྟར་ན། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་ཟེར་བའི་དོན་དངོས་ནི་མི་
རིགས་ཁག་གི་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ལ་ཟེར།

③ 《ལེ་ཉིན་གསུང་འབུམ》 བོད་19པའི་ཤོག་ལྗོངས་238་པར།

རིགས་ཁ་བྱལ་དང་རང་བཙན་ལ་ངོ་ཚྭ་བྱེད་ཅིང་། སྤྱི་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་ཐུན་མོང་དུ་སྤྱི་ཚྭ་གསར་པ་ཞིག་འཛུགས་སྐྱོན་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་འཛིག་རྟེན་ལྷགས་མཐུན་གྱི་བྱ་གཞག་དང་། སྤྱི་ན་མེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་ཞིག་ཡིན།

In a socialist country led by the Communist Party, people of all nationalities share common interests and should be united to fight against nationality. separation and independence in order to construct a new socialistic society. This is our historical responsibility and glorious career.

这是因为真正的共产党的党性，真正的社会主义的社会性与民族压迫、歧视、统治尤其民族同化政策是水火不相容的，是相互绝对排斥的。所以，有没有民族压迫，有没有阶级剥削，是区分是不是社会主义的首要标志。

དེ་ནི་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཏང་གཤིས་དངོས་དང་། སྤྱི་ཚྭ་གསར་པའི་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚྭ་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྤྱི་ན་མེད་ཀྱི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་། བརྟན་བཙན། དབང་བསྐྱར་བཙན་དང་། ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་རིགས་བསྐྱར་གྱི་སྤྱི་རྒྱུས་དང་ཆ་བ་ནས་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་མི་རྒྱུ་མཉམ་གནས་ལྟ་བུའི་འགལ་བ་ཞིག་ཡིན། བྱས་ཅིང་། སྤྱི་ཚྭ་གསར་པའི་ལྷགས་ཡིན་མིན་གྱིས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཆོས་གཙོ་མོ་ནི། མི་རིགས་ལ་གཉའ་གཞོན་ཡོད་མེད་དང་། གལ་སྲིད་ལ་བཟུང་གཞོགས་ཡོད་མེད་དེ་རེད།

This is also an authentic characteristic of the Communist Party and socialism. Nationality oppression, exploitation, discrimination, domination, and especially nationality assimilation are as absolutely incompatible with this as fire with water. In a true socialist and democratic country, this is exactly the reason and basis for the willing unity and alliance of all nationalities.

综上所述，在民族关系上，民族问题上，承认不承认，尊重不尊重各民族的自主权并在这个基础上实行自愿性质的团结和联合，（与此相反的观点，实质上是民族从属关系，附属关系，从而实质上是统治与被统治的对抗关系。）这是民族问题上区分真假马克思主义、真假共产

党、真假社会主义的试金石和分水岭，是民族问题上两种根本不同的指导思想和方法，也是处理民族问题、民族关系上的是非曲直和兴衰成败的全部根源和关键。

གོང་གསལ་གྱི་གནད་དོན་དེ་དག་མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་ན། མི་རིགས་
 གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་ཐོག་མི་རིགས་ཁག་སོ་སོའི་རང་བདག་
 གི་དབང་ཆ་ཁས་ལེན་མིན་དང་། བཅི་སྤང་བྱ་མིན་ལ་རག་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེའི་
 མང་གཞིའི་ཐོག་རང་མོས་ཅན་གྱི་མཐུན་སྦྲིལ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ལག་ལེན་བསྐྱར་
 མིན་ལ་རགས་ལས་ཡོད་ཀྱི་དེ་ནི་མི་རིགས་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ལ། མར་ཁེ་སི་རིང་
 ལུགས་དང་། གུང་ཁྲན་ཏང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་བཅས་དོ་མ་ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་
 བ་འབྱེད་ཆོས་ཚུ་དྲངས་ནོར་བྱ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། མི་རིགས་གནད་དོན་
 ཐད་ཅ་བ་ཉིད་ནས་མི་འདྲ་བའི་བསམ་སྒྲོ་བཏང་སྤངས་དང་ཐབས་ཤེས་རིགས་
 མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་ལ། མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་དང་། མི་རིགས་
 འབྲེལ་བའི་ཐོག་གི་ལེགས་ཉེས་དྲང་མཐོག་དང་། དར་རྒྱ་རྒྱལ་པམ་སོགས་
 གནད་འགག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན།

As mentioned above, when it comes to relationships and problems between nationalities, the dividing line between genuine and fake Marxism, communism, and socialism is whether it is admitted and respected that each nationality has the right to make decisions on its own. Alliance and cooperation should be based on such an acknowledgment. Recognizing this principle is particularly important when dealing with problems of nationalities.

不仅如此，一定的对外政策的执行，是执行一定的对内政策的继续和引伸；承认和尊重国外的民族和国家的主权平等，是首先承认并尊重国内各民族的自主权的结果。（苏修的对外霸权主义是首先在国内推行大俄罗斯沙文主义的结果。）

དེ་ཙམ་རྩ་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་གྱི་སྲིད་ཁྲིམས་ལག་ལེན་ཏན་ཏན་བྱས་པ་དེ་ནི།

① དེ་ལས་ཐོག་པའི་ལྟ་བུ་ནི། དོན་དངོས་ཐོག་མི་རིགས་ཁོངས་གཏོགས་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཟུར་
 གཏོགས་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ལྟ་བུ་དེ་རེད། དེ་ནི་དོན་དངོས་ཐོག་དབང་ཆུང་བྱེད་པོ་དང་དབང་
 བསྐྱར་བྱ་ལུལ་བར་གྱི་འགན་ལྡན་ཅན་གྱི་འབྲེལ་ཞིག་རེད།

ནང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲིད་ཅུས་ལག་ལེན་དོ་དམ་བྱས་པའི་གོ་མས་གཤིས་ཆགས་པ་ཞིག་
རེད། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་ལྟ་མཉམ་ཡིན་པ་ལ་
ཁས་ལེན་དང་བཅི་སྤང་ཁུ་བ་དེ་ནི། ཐོག་མར་རྒྱལ་ནང་མི་རིགས་ཁག་གི་རང་
བདག་གི་དབང་ཆ་ལ་ཁས་ལེན་དང་བཅི་སྤང་ཁུ་བ་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་^①དགོས།

To some degree, a nation's foreign policies reflect its state policies. Admitting and respecting the rights of other nations and countries are the results of admitting and respecting the rights of all the nationalities within a nation. (The Soviet Union's revisionism toward other countries results from Russian chauvinism within the country.)

因此，在承认国内各民族在一切权利方面的完全平等的基础上建立互相合作的关系，也是对国外民族和国家执行主权平等这条原则的基本保证。

དེར་བརྟེན་རྒྱལ་ནང་མི་རིགས་ཁག་གི་དབང་ཆའི་རིགས་སྤྱུར་པ་ཐམས་
ཅད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལྟ་མཉམ་ཡིན་པའི་སྐབས་གཞིའི་ཐོག་ཏུ་ཕན་ཚུན་མཉམ་
ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བཅུགས་རྒྱུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་
རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་ལའང་ལྟ་མཉམ་ཡིན་པའི་སྲིད་ཅུས་ལག་
ལེན་བྱེད་པའི་གཞི་རྩའི་བདེན་དཔང་ཞིག་ཀྱང་རེད།

Therefore, admitting that all nationalities within a country are equal and constructing a cooperative relationship between nationalities are the bases of respecting the rights of other countries.

因此，从问题的实质上看，尊重国内各民族的自治自主权，不仅在国内，而且在国际上也有深远的根本意义。它是保证我国不变修、不称霸的基本条件，是兑现这一庄严诺言和声明的首要条件。

དེས་ན་གནད་དོན་གྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། རྒྱལ་ནང་གི་མི་རིགས་
ཁག་གི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་ལ་བཅི་བཀུར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་རྒྱལ་ནང་ཙམ་དུ་མ་ཟད།
རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ལའང་རྒྱན་རིང་གཏིང་ཟབ་གྱི་དོན་སྤྱིང་དང་ལྷན་པ་ཞིག་རེད། དེ་

① སྤྱུ་ལེན་བཟོ་བཅོས་རིང་ལུགས་ཀྱིས་ཕྱི་ཕྱོགས་སྤྱི་བཅའ་དབང་རིང་ལུགས་སྤེལ་བ་དེ་ནི། ཐོག་
མར་རྒྱལ་ནང་དུ་ཤུ་རུ་སྤྱེན་པའི་ཏུ་ལེན་རིང་ལུགས་དར་སྤེལ་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་རེད།

ནི་རང་ཀླུ་འདི་ཉིད་བཟོ་བཅོས་པ་དང་། བཅན་དབང་རིང་ལུགས་ལ་མི་འགྱུར་བའི་ཚ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་དང་། གཟི་བཞིན་ལྷན་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ཉིད་ལག་ལེན་བྱ་ཐུབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།

It is, therefore, internationally significant that our nation should respect the rights of every nationality, and it is necessary to guarantee that our nation will never seek revisionism and domination.

今年中央先后下达了《关于转发“西藏工作座谈会纪要”的通知》（胡耀邦同志、万里同志在西藏的重要讲话）与《中央书记处会议讨论新疆工作问题的纪要》。还有赵紫阳同志在延边讲话以及乌兰夫同志在今年人大常委会上的报告，这是建国三十年来认真负责地解决我国民族自治自主权利的纲领性文件，是对历史和现状的科学总结。

ད་ལོ་ཀྲང་དབྱང་གིས་སྤྲུལ་སྤྲོད་ཀྱི་ལས་ཀའི་བཞུགས་མོལ་ཆོགས་འདུའི་གནད་བསྟུས་བརྒྱུད་འགྲེམས་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་བརྗོད་པ། 《ཀྲང་དབྱང་རྒྱུ་ཅི་ཁྱའི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཤིན་ཅང་གི་ལས་ཀའི་གནད་དོན་ལ་གྲོས་མོལ་གནང་བའི་གནད་བསྟུས།》 ད་དུང་སློ་མཐུན་གྱའི་ཅི་ཡང་གིས་ཡན་པན་དུ་གནང་བའི་གསུང་བཤད་དང་། སློ་མཐུན་རྒྱུ་ལན་རྩལ་ད་ལོའི་མི་དམངས་འདུས་མི་ཆོགས་ཆེན་གྱི་མི་རིགས་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་གནང་བའི་སྟན་འཁུར་བཅས་བཀའ་མས་གནང་མཛད་ཡོད་པ་རེད། ཡིག་ཆ་དེ་དག་ནི་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་སྟུང་རུའི་རིང་ལ། ཐེངས་དང་པོ་ནན་ཏན་གྱི་སློ་ནས་བསམ་སློ་བཏང་སྟེ་བཟོས་པའི་རང་ཀླུ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཡས་གྱི་ཚ་བའི་སྤྱི་ཆེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་རེད་ལ། ལོ་རྒྱུས་དང་ད་ལྟོའི་གནས་བབས་ཀྱི་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སྤྲོམ་གནང་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

This year, two important documents were issued by the Central committee. They are the “Notice of Forwarding the ‘Summary of the Meeting on the Work in Tibet’ ”

(the important talks given by Comrade HuYaobang and Comrade Wang Li in Tibet) and the “Summary of the Discussion of Work in Xinjiang

① སློ་མཐུན་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་ལི་གཞིས་གྱིས་བོད་དུ་གནང་བའི་གཞི་གསུང་བཤད།

at the Meeting of the Central Committee Secretariat” There are also the talks given by Zhao Ziyang and Ulanhu at this year's Congress. All these talks and documents are guiding principles in dealing with problems of autonomy and the independent management of nationalities in our country thirty years after it was founded. They are also a scientific summary of history and the present.

它的基本内容和精神完全符合当前我国民族工作、民族关系的实际情况，完全符合马克思主义处理民族问题的基本原理。因此它是新时期民族工作和民族关系的指针和依据。

ཡིག་ཆ་དེ་དག་གི་ཚ་བའི་དགོངས་དོན་ནི། མིག་སྲུང་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་དང་། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ཚ་བའི་རིག་གཞུང་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་པ་ཞིག་རེད། བྱས་ཅང་དེ་ནི་དུས་སྐབས་གསར་པའི་མི་རིགས་ལས་དོན་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ཁ་སྤྲོད་སྟེན་བྱེད་དང་གཞི་འཛིན་ས་ཞིག་རེད།

They are in line with Marxism's principles of nationality, as well as the current situation of our country's nationality relationships. Therefore, they are the guiding principles of our work on nationalities under the new historical conditions.

但是一切维护少数民族权利的重要问题，必须在国家法律法令中加以体现并贯彻执行。“保障少数民族权利的问题，只有在不离开平等原则的彻底的民主国家中，通过颁布全国性的法律才能解决”；而且“有民族平等的全国性的法律，完全可以在各地区议会，各城市各地方自治局，各村社等等的专门法令和决议中，详细地加以规定和发展”（《列宁全集》第20把手卷第28页）。

འོན་ཀྱང་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་ཆར་སྤྱད་སྟོབ་བྱེད་པའི་གལ་ཆེའི་གནད་དོན་མཐའ་དག་ངེས་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་བཀའ་ཁྲིམས་ནང་དུ་འཁོད་སྟབ་པར་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད་ལག་ལེན་མཐར་ཐིན་པར་བསྟར་དགོས། “གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་ཆར་འགན་སྤྱད་བྱ་རྒྱུའི་གནད་དོན་དེ།

དམངས་གཙོ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གི་ནང་དུ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཅ་དོན་
 དང་མ་གྲལ་བའི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཞིག་
 ཡོངས་བསྐྱུགས་བྱས་པ་ཡིན་ན་དེ་གཞིན་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐུབ། ” གལ་སྲིད་“རྒྱལ་
 ཡོངས་ཅན་གྱི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཞིག་ཡོད་ན། དེ་ནི་ས་གནས་
 སོ་སོའི་གྲོས་ཚོགས་དང་། གྲོང་ཁྲིམ་སོ་སོ། ས་གནས་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་སོ་སོ། གྲོང་
 ཚོ་དང་གྲོང་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་ཚན་པ་སོ་སོའི་ཆེད་མངགས་གྱི་བཀའ་ཁྲིམས་དང་
 གྲོས་ཚད་ནང་དུ་གཏན་འབེབས་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་ངེས་ཡིན། ” (《ལེ་ཉིན་
 གྱི་གསུང་འབྲུམ》 བོད་ཡུལ་གྱི་ཤོག་ལྗང་བ་༡༠༠༠)

However, all the principles protecting the right of minorities should be included in national laws and regulations. “The right of minorities can only be protected in a democratic country where all the nationalities are equal and the rights of minorities are demonstrated in national laws.” “The rights of the minorities should be included in the laws at regional, city, or even village levels” (The Collected Works of Lenin, vol. 20. P. 28).

基于上述理由，在宪法修改草案的总纲部分应该写上下述的条款：
 “中华人民共和国是多民族组成的国家。各民族在严格遵循都有民族
 自治权，反对民族压迫、歧视的民族平等的原则上，共同维护国家
 的统一和民族的团结。共同建设现代化的社会主义国家。”

གོང་གསལ་གྱི་རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས། ཅ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅོས་མ་
 ཟིན་གྱི་སྤྱི་ཅ་འཛིན་ནང་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་འདི་འབྲི་དགོས།

༩ གྲུང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་མི་རིགས་མང་པོས་གྲུབ་པའི་
 རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། མི་རིགས་ཁག་ཆང་མ་ལ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་རང་བདག་གི་
 དབང་ཆ་ཡོད་པར་བཅི་སྤྱད་ནན་ཏན་བྱ་རྒྱུ་དང་། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་།
 བརྟན་བཅོས་ལ་ངོ་ཚྏ་བྱེད་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཅ་དོན་ཐོག་། ཆང་
 མས་མཉམ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གྱུར་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་སྤྱད་སྐྱོབ་བྱ་
 དགོས། ཐུན་མོང་དུ་དེང་རབས་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་འཛུགས་སྐྱུན་བྱེད་
 དགོས། །

Therefore, the following item should be added to the General Principles

of the Constitution:

The People's Republic of China is a multinational country. Each nationality should strictly adhere to the principle of nationality autonomy, oppose nationality oppression and discrimination, and support nationality equality. All nationalities should work together to protect the unity of the country and the unity of nationalities in order to construct a modern socialist country.

(二)

目前我国民族自治地方，大体上有两种类型：

(1) 实行自治的民族占该自治地方居民的多数(不同比重的多数)，而汉族等居民占少数。这一类型的民族自治地方，从理论上讲，是名实相符的，它所取的名称和内容是一致的。既然实行自治的民族占该自治地方居民的多数，那么它在性质上是合情合理的。因为任何事物都是由它的主要方面(即它的多数)规定了它的性质。这样，其性质和内容与它的名称、形式是一致的。

གཞིས་ལ།

མིག་སྔར་རང་རྒྱལ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་ཙུ་བའི་ཆ་ནས་རིགས་མི་
འདྲ་བ་གཞིས་ཡོད་པ་རེད།

༡ རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་དེ་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་མི་འབོར་
མང་ཆེ་བ་བློན་ཡོད་ཞིང་། རྒྱ་རིགས་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་གཞན་དག་ཆ་ཉུང་
ཤས་ཅམ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་ནི་རིག་པའི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན། མིང་དོན་མཚུངས་པ་ཞིག་ཡིན། རང་སྐྱོང་ལག་
བསྟར་བུའི་མི་རིགས་དེས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་གྲུབ་ཆའི་མི་འབོར་གྲངས་མང་
ཤོས་དེ་བཟུང་ཡོད་པ་ཡིན་ན། དེ་ནི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་གླིངས་མཐུན་ལུགས་ཞིག་
ཡིན། གང་ལགས་ཞེ་ན། བྱ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དེའི་གཙོ་བོའི་ཆ་(དེའི་ཆ་
མང་ཤོས།)དེས་བྱ་དངོས་དེའི་ངོ་བོ་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་
ལྟར་ན་བྱ་དངོས་དེའི་ངོ་བོ་དང་ནང་དོན། མིང་དང་རྣམ་པ་བཅས་གཅིག་གྱུར་
བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

① ལྷུང་ཚད་ཀྱི་ཆ་མང་ཆེ་ཤོས།

(2)

At present, autonomous regions in China fall into the following, two categories:

1. The minority nationality that is self-governing in an autonomous region comprises the majority of the population, while the Han nationality is demographically a minority. As the characteristics of any issue are decided by the majority (the biggest portion), this type of autonomy is theoretically a genuine autonomy, and the controlling system employed in that region is in line with its name.

(2) 实行自治的民族只占各该民族自治地方居民的少数（甚至比重很少），而汉族或其他民族占了居民的多数。这一类型的地方，从理论上讲是名不符实的。它所取的名称和内容是不一致的。既然实行自治的民族只占该自治地方居民的少数，它在性质上是不合情理的。因为不是它的质，而是它的量人为地任意规定了（拼凑了）它的质。因此，它是反常的，不正当的。它的性质、内容与它的名称和命题是相违背的、对立的。

༡ རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་དེ་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་ཡུལ་མིའི་མི་འཕྲོར་ཆ་ཉུང་ཤས་ཡིན་པ་མ་ཟད་^① ཡུལ་མིའི་མི་འཕྲོར་གྱི་གྲངས་མང་ཤོས་དེ་རྒྱ་རིགས་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་གཞན་དག་གིས་བཟོ་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་ནི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན། མིང་དོན་མི་མཐུངས་པ་ཞིག་ཡིན། རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བྱ་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་དེ་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་མི་འཕྲོར་གྱི་གྲངས་ཉུང་ཤས་ཡིན་ན། དེ་ནི་དོན་དངོས་ཐོག་ཚུལ་མིན་ལུགས་འགལ་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་རེད། གང་ཞེ་ན། མི་རིགས་དེ་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པ། གྲུབ་ཆ་ཕལ་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་། རང་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་གང་བྱུང་བཅོས་པའི་^② གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོར་གྱུར་འཕེབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན། རང་སྐྱོང་དེ་རིགས་ནི་ཚུལ་མིན་ལུགས་འགལ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དེའི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། བཀྲགས་པའི་མིང་གཉིས་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་དང་། ཁ་

① ཐ་ན་སྤུར་ཚད་ཉ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ཡིན།

② བསྐྱ་བྱས་

གཏན་ཆགས་ཡོད་པ་རེད།

2. The minority nationality in an autonomous region has less population than the Han nationality living in that region. This type of autonomy is theoretically not a genuine autonomy and does not deserve the name "autonomous region". As the majority of the population in such a region is not the controlling minority, there must be abnormal measures taken to make the region appear to be a qualified autonomous region. For example, the minority population may be exaggerated to meet the standards of an autonomous region.

由此可见，第一种类型的民族自治地方是名实相符的，在理论上是站得住脚的，如上所述，是因为它的质（主要方面或多数方面）规定了它的量（次要方面或少数方面），这在性质的规定上是没有错误的；

དེས་ན་རིགས་དང་པོ་དེ་ནི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་
ཞིག་ཡིན་ལ། རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དོན་ནས་བཤད་ན་ཁུངས་ལྡན་ཡོད་པ་
ཞིག་ཡིན། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར། གང་དེའི་གཙོ་བོའི་གྲུབ་ཆ་^①དེས་པལ་པ་^②དེ་
གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། འདིའི་ངོ་བོ་གཏན་འབེབས་བྱ་ཚུལ་དེ་ནོར་འཁྲལ་དང་
བྲལ་བ་ཞིག་རེད།

Therefore, the first type of nationality autonomy is theoretically correct because its characteristic is decided by the majority of its population.

反之，第二种类型是名实不符，在理论上站不住脚的，因为它的质不是规定了它的量，而是它的量，人为地规定了它的质，这在性质规定上是错误的。

དེ་ལས་ཕྱི་གཤམ། རིགས་གཉིས་པའི་རང་སྐྱོང་དེ་ནི་མིང་དོན་མཚུངས་པ་
ཞིག་ཡིན་སྟབས། རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དོན་ནས་ཁུངས་སྐྱེལ་ཡས་མེད་པ་
ཞིག་ཡིན་སྟེ། དེའི་གྲུབ་ཆའི་གཙོ་བོས་གྲུབ་ཆ་པལ་པ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་མིན་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་གྲུབ་ཆ་པལ་པ་དེས་གང་བྱུང་གི་སྒོ་ནས་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་

① གངས་མང་བའི་ཆ།

② གངས་ལྡན་བའི་ཆ།

གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་ངོ་བོ་གཏན་འབེབས་བྱ་ཚུལ་དེ་ནི་འབྲུལ་ཡིན།

The second type is theoretically incorrect because its characteristic is usually decided by fake population numbers.

凡是质与量关系上的错乱，即性质上颠倒了的地方，无论如何这在理论上是不通的，是错误的。而理论上的不通和错误，必然导致行动和实践上的错误和混乱。所以对第二种类型的民族自治地方，必须使它变成第一种类型的民族自治地方，这样才是解决后一类型的民族自治地方所带来和存在的各种不可调和矛盾的基本出路和全部关键。

གྲུབ་ཆའི་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་འབྲུལ་བ་ཐད་ནི་འདྲིལ་བྱུང་བ་དང་། རྒྱ་འབྲུལ་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ལྟར་བའི་ས་གནས་ཡིན་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པས། དེ་ནི་ནོར་འབྲུལ་ཅན་ཡིན། རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པ་དང་ནོར་འབྲུལ་བྱུང་བ་ཡིན་ན། བྱ་སྤྱད་དང་ལག་ལེན་ཐོག་དུ་ནོར་འབྲུལ་དང་མགོ་རྟོག་ཡོང་བ་སྒྲིམ་མ་དགོས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་རིགས་གཉིས་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དེ་རིགས་ངེས་པར་དུ་རིགས་དང་པོའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་རིགས་སུ་བསྒྱུར་དགོས། དེ་ལྟར་བསྒྱུར་བ་ནི་རིགས་གཉིས་པའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དེའི་ཁྱེན་གྱིས་སྤྱོད་པའི་རྟོག་ཏུ་དང་། གནས་ཚུལ་སྐྱོ་ཆོགས་པན་ཚུན་འཆམ་ཐབས་མེད་པའི་འགལ་བ་དེ་དག་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཆ་བའི་ཐབས་ལམ་དང་འགག་ཆ་ཡིན།

As it is theoretically incorrect, the second type of nationality autonomy will lead to mistakes and chaos in practice. What we should do is to change the situation of the second type to fit the first type.

基于上述理由，建议在宪法修改草案中，必修加上如下的条款：“国家实行民族自治制度，各少数民族聚居的地方建立自治机关。民族自治地方，以实行自治的民族为主体，行使民族自治自主权，管理本民族地方的事物”。

གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཆན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས། ཆ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅོས་ཀྱི་མ་ཟིན་ནང་དུ་ངེས་པར་དུ་གསལ་སྤྲོད་གསལ་གྱི་དོན་ཆན་འདི་དག་ཁ་སྤོན་དགོས་

པའི་བསམ་འཆར་ལྟ་བུར།

༥ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱ་དང་།
གྲངས་ཁུང་མི་རིགས་འདུས་སྡོད་ས་ཁུལ་དུ་རང་སྤྱོད་གི་ལས་ཁུངས་འཛུགས་
དགོས། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་གི་ས་ཁུལ་དུ་རང་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཀྱིས་
གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱ་
དང་། མི་རིགས་རང་གི་ས་གནས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱ་བ་ཚུགས་དགོས།

Based on the above reason, the following items should be added to the revised Constitution:

As a way to carry out nationality autonomy, each region where minority nationalities reside should have an autonomous organization. In such a region, the self-governing nationality is the major power body and should shoulder the responsibility of managing local affairs.

“在主体民族不占多数的民族自治地方，应逐步调整现行的区域划分的制度和和其它合理措施，使实行自治的主体民族的居民比重成为各该民族自治地方居民的多数。”

༥ གཙོ་བོའི་མི་རིགས་དེ་ཉིད་གྲངས་མང་ཤོས་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་རང་
སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ། རིམ་བཞིན་ད་ལྟའི་ས་ཁོངས་དབྱེ་སྟངས་ཀྱི་སྒྲིག་བྲིམས་ལེགས་
བཅོས་དང་། འོས་འཛམས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་གཞན་དག་སྤྱོད་ནས། རང་སྤྱོད་ལག་
ལེན་བསྟར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེ་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དེའི་མི་རིགས་གྲངས་
མང་ཤོས་སུ་བསྐྱར་སྐྱབ་པར་བྱ་དགོས།

In a region where the major nationality dose not comprise the majority of the population, the system of dividing up regions should be adjusted and other reasonable measures taken to help the population of the major nationality become the largest in that region.

“在相连而又交错聚居的各少数民族和相连而交错的有部分汉族居民的地方，可以建立各民族联合性的民族共同自治地方和相应的民族自治机关。”

༥ གྲངས་ཁུང་མི་རིགས་ཁག་པམ་ཚུན་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེས་པའི་འདུས་སྡོད་
ས་ཁུལ་དང་། དེ་དང་རྒྱ་རིགས་ཁག་གཅིག་འདུས་སྡོད་ས་ཁུལ་དུ། མི་རིགས་

མཉམ་འབྲེལ་ཅན་གྱི་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དང་འོས་འཚམས་གྱི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་
ལས་ཁུངས་འཛུགས་དགོས།

In adjacent areas where minority nationalities and the Han nationality cohabit, coautonomous government organizations, which are an alliance of all nationalities, should be set up.

“在分散杂居的各少数民族，包括一起杂居的汉族居民，可以建立各民族代表性的民族分散杂居的民族自治地方和相应的民族自治机关。”

༥ ཁ་ཐོར་འདྲེས་སྔོན་བྱེད་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་དང་། རྒྱ་རིགས་
ཁྱང་འདྲེས་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་དུ། མི་རིགས་ཁག་གི་འཐུས་ཚབ་གྱི་རང་བཞིན་ལྡན་
པའི་མི་རིགས་ཁ་ཐོར་འདྲེས་སྔོན་གྱི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དང་། འོས་
འཚམས་གྱི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་འཛུགས་དགོས།

In a region where various minority nationalities and the Han nationality cohabit, autonomous government organization, which consist of representatives of each nationality, should be set up.

“凡是个别或少量分散居住在全国各省市、自治区、城乡的少数民族成分和汉族成分的居民，应由各地国家机关切实保障它们各自的民族平等权利，不得有任何民族歧视，侮辱和压迫的行为。应吸收他们参与当地国家机关的事物。”

༦ རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་ཞིང་ཆེན་དང་། གྲོང་ཁྱེར། རང་སྐྱོང་ལྗོངས། གྲོང་སྡེ་ཁག་
བཅས་སུ་ཁ་ཐོར་དུ་བཅལ་སྔོན་བྱས་པའི་མི་འབོར་ཉུང་ཤས་གྱི་གངས་ཉུང་མི་
རིགས་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་མི་རྣམས་ལ། ས་གནས་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་ཁོ་ཆོ་སོ་སོའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་དབང་ཆ་ཐོབ་ཐང་སྤུང་སྐྱོབ་
ཡོང་བ་ཁག་ཐོབ་བྱ་དགོས་པ་ལས། མི་རིགས་མཐོང་ཆུང་དང་བརྟན་བཅོས།
གཉའ་གཞོན་བཅས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་མི་རུང་། ཁོ་ཆོ་ས་གནས་དེ་གའི་རྒྱལ་ཁབ་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་དོན་ནང་ཞུགས་རྒྱུ་བརྩུ་ལེན་བྱ་དགོས།

Local governments of provinces, autonomous regions, cities, and villages should be responsible for protecting the rights of minority and Han citizens scattered in their regions. Those citizens should be encouraged to

get involved in managing local affairs. Nationality discrimination, humiliation, and oppression are not allowed.

(三)

同样，也根据上述理由，社会主义时期是各民族共同发展、共同繁荣、共同富强、共同建设新社会的时期，因此，为了各民族的兴旺，尤其是为了使较落后的各少数民族能够较迅速地发展各自民族的政治、经济、文化以及为了建立本民族的政治、经济、文化的中心起见，

གསུམ་པ།

དེ་བཞིན་གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཚན་ལ་གཞིགས་ན། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་
དུས་སྐབས་ནི་མི་རིགས་ཁག་ཐམས་ཅད་ཐུན་མོང་དུ་སྟོབས་འབྱོར་ཡོངས་སྟོན།
མངའ་ཐང་འཕེལ་རྒྱས་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པ་འཛུགས་སྐྱོད་པའི་དུས་
སྐབས་ཞིག་ཡིན་སྟབས། མི་རིགས་ཁག་ཐམས་ཅད་དར་རྒྱས་དང་། ལྷག་པར་དུ་
ཅུང་ཟད་རྗེས་ལུས་ཐེབས་པའི་གངས་ཀྱང་མི་རིགས་ནམས་ཐུར་དུ་རང་མི་རིགས་
ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ། རང་
མི་རིགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ལྟེ་གནས་
འཛུགས་དགོས་པ་དང་།

(3)

The socialist period is a time of development, prosperity, and advancement for all nationalities. In order to achieve this goal, especially to help the minority nationalities to develop and set up centers of their own politics, economy, and culture,

同时，也为了消除我国在旧社会民族压迫时代长期以来统治民族的统治阶级所推行的民族压迫、民族歧视、民族同化、对少数民族实行分而治之政策的影响，对我国现行的民族区域自治体制的划分应逐步加以调整。

དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ། རང་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུང་པའི་མི་རིགས་གཉའ་
གཞོན་གྱི་དུས་སྐབས་ནང་། དབང་བསྐྱར་གལ་རིམ་གྱིས་དུས་ལུན་རིང་པོར་ལག་

བསྐྱར་བྱས་པའི་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་། མི་རིགས་མཐོང་ཆུང་། མི་རིགས་
རིགས་བསྐྱར། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁ་གཏོར་དབང་བསྐྱར་གྱི་སྲིད་བྱས་བཅས་ཀྱི་
ངན་ཤན་ནམས་སེལ་བའི་ཆེད་དུ། རང་རྒྱལ་ད་ཡོད་ཀྱི་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་རང་
སྤྱོད་མངའ་ཁུལ་དཔེ་སྟངས་ལ་རིམ་བཞིན་བསྒོ་བཅོས་བྱ་དགོས།

and to diminish nationality oppression, discrimination, and assimilation left by the old society, adjustments should be made to the current system of dividing minority nationalities into regions.

因为现行的民族区域自治体制是在历史上旧有的不合理的体制的基础上建立起来的，在近代则是国民党反动派大汉族主义的产物，它与共产党领导下民族平等时代的社会主义中国的新社会的性质是不相容的，

གང་ཞེན། ད་ལྟོ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་དཔེ་སྟངས་འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་
ཐོག་སྐར་ཡོད་ཚུལ་མིན་གྱི་དཔེ་སྟངས་དེ་མང་གཞིར་བྱས་ནས་ལག་ལེན་བྱས་པ་
ཞིག་རེད་ལ། ཉེ་རབས་གོ་མིན་ཏང་ལོག་སྤྱོད་ཕྱགས་ཁག་གིས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་
པོའི་རིང་ལུགས་སྤེལ་བའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་དང་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་
འགོ་བློ་འོག་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དུས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཀྱང་
གོའི་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པའི་ངོ་བོ་དང་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

The current region-dividing system was set up on the basis of the old, unreasonable system and was the fruit of the Han Chauvinism employed by the reactionary Guomindang. The system is contrary to the characteristics of the new China that is led by the Communist Party and is always trying to provide all the nationalities with equal rights.

是与社会主义的民族关系（是指比私有制更加合理、更加优越的、建立在公有制社会的各民族彼此互存、互荣的民族关系）所不相容的，因此它在贯彻党的民族平等与民族团结的原则时，起着消极的阻碍和破坏作用，这从各少数民族的长远的根本的利益上看，从各个民族正常发展的必然趋势上看，完全是不合情理的，完全是不符合解决民族问题的马克思主义的基本原理的。

སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་དང་། མཐུན་ཐབས་མེད་སྟབས།
དེས་ཏང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་གྱི་ཆ་དོན་ལག་
བསྟར་བྱེད་སྐབས་འགལ་ཆེན་བར་ཆད་དང་གཏོར་བཤིག་གི་རུས་པ་ཐོན་གྱི་ཡོད་
པས། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་མཐའ་ཐུག་གི་ཆ་བའི་ཁེ་ཕན་དང་། མི་རིགས་
སོ་སོའི་རྒྱུན་ལྡན་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཆོས་ཉིད་བཅས་སྤྱགས་གང་ཐད་ནས་
བལྟས་ཀྱང་། འདི་ནི་ཆ་བ་ཉིད་ནས་གནས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད་ལ།
མི་རིགས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་བའི་
གཞུང་ལུགས་དང་ཡང་ཆ་བ་ནས་མི་མཐུན་པ་ཞིག་རེད།

Neither is the system in line with nationality relationships in our socialist country, which is a coexisting, codeveloping relationship based on public ownership of property. The nationality relationships in our socialist country are more reasonable and more advanced than the ones based on private ownership. However, the current region-dividing system plays a negative role when implementing party policies like "protecting the equality and unity of nationalities" and will do harm to the interest of minority nationalities in the long run.

列宁说：“毫无疑义，建立拥有完整的，统一的民族成份的自治州，哪怕是最小的自治州，对于消灭任何民族压迫都有极其重要的意义。”（《列宁全集》第二卷第二把手3页）

ཁེ་ཉན་གྱིས། མི་རིགས་གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་རང་སྤྱོད་ཁུལ་ཞིག་འཛུགས་
པ་ཡིན་ན། རང་སྤྱོད་ཁུལ་རྒྱུད་ཤོས་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེས་མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་
གྱི་བྱ་སྤྱོད་མཐའ་དག་ཆ་མེད་འགོ་རྒྱུད་ཏུ་ཅང་གི་དོན་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་
སྤྱོས་མ་དགོས་པ་རེད། ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

Lenin said, "There is no doubt that it has significant meaning to set up an autonomous region that is ruled by the minority nationality living in that

① འདི་ནི་སྤྱི་ལོ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ལས་ལུགས་མཐུན་ཆེ་བ་དང་། རྒྱུ་ཆོས་ལྡན་པ། སྤྱི་ལོ་
དབང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཐོག་ཏུ་བཅུགས་པའི་མི་རིགས་ཁག་ཕན་ཚུན་མཉམ་གནས་དང་།
ཕན་ཚུན་གོང་འཕེལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན།

② 《ཁེ་ཉན་གྱི་གསུང་འབུམ》 མི་དོན་ཤོག་ཁྱེབ་33པར།

region. Such a region, even though it may be very small in size, plays an important role in diminishing nationality oppression" (The Collected Works of Lenin, vol. 20, p. 33).

据此，建议在宪法修改草案中，应加上下述条款：“在地理上相连而聚居的同一的各少数民族，应逐步建立实行自治各该民族主体的统一的民族自治地方。”

དེས་ན་ཅ་ཁྱིམ་ས་བཟོ་བཅོས་གྱི་མ་ཟིན་ནང་གསལ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་འདི་
འདྲ་ཞིག་སྟོན་རྒྱུ་ལ་བསམ་འཆར་ཞུ་བར།

༥ མི་རིགས་གཅིག་ཡིན་ཞིང་ས་མཆམས་འབྲེལ་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་གྲངས་
ཉུང་མི་རིགས་རྣམས། རིམ་བཞིན་མི་རིགས་གང་དེ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གཅིག་
གུར་ཅན་གྱི་མི་རིགས་སོ་སོའི་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་འཛུགས་རྒྱུ་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས།

Therefore, the following item should be added to the Constitution: Various minority nationalities cohabiting in geographically adjacent regions should gradually set up individual autonomous government organizations ruled by each minority nationality.

(四)

同样根据上述理由，并总结建国三十年来，民族关系、民族工作存在的问题，首先由国家统一掌握国防和外交事业，是完全必要的，是对的。

བཞི་ལ།

གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་དང་། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ནས་ལོ་ངོ་སྤྲུལ་རུ་
རིང་གི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་དང་། མི་རིགས་ལས་དོན་ནང་གནས་པའི་གནད་དོན་
ལ་ཁྱོགས་སྒྲིམ་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཐོག་མར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱང་དང་ཕྱི་འབྲེལ་
ལས་དོན་ལ་གཅིག་གུར་གྱིས་ཚོད་འཛིན་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུ་དེ་དངོས་གནས་དགོས་
ངེས་ཞིག་རེད་ལ། འཛིན་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

(4)

As explained above, summarizing the problems in the work of nationalities during the thirty years since the founding of the nation, we can see clearly that it is absolutely right for the nation to have central control

over the military and foreign affairs of our country.

但同时必须正视并正确解决民族自治地方，军队与地方当局之间，军民之间关系上所存在的各种问题（包括国防军取代民族治安部队执行地方治安任务、军垦、军马场等问题）。

འོན་ཀྱང་དུས་མཚུངས་སུ་རེས་པར་དུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་དམག་
དཔུང་དང་ས་གནས་བར་དང་། དམག་དམངས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་གི་རྟོག་
བྱ་སྒྲ་ཆོགས་གནས་ཡོད་པ་དེ་དག་ངོས་འཛིན་བྱ་དགོས་པ་མ་ཟད་ཐག་གཅོད་
ཡང་དག་པར་བྱ་དགོས་^①།

However, in autonomous regions, there are problems that need to be solved, for example, the problems between the army and the local government and the problems between the army and the local people (e.g., the army takes the power from the minority forces to maintain public order in minority region; problems concerning land and pasture for horses owned by the army but located in minority regions, etc.)

由于绝大多数军人是汉族，故军民关系往往表现或成为汉族与少数民族之间的民族关系。明确规定这方面的职责和权限，是十分必要的。

དམག་མི་མང་ཆེ་བ་དེ་རྒྱ་རིགས་ཡིན་སྟབས་དམག་དམངས་བར་གྱི་འབྲེལ་
བ་དེ། ཉག་ཉག་རྒྱ་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མཆོན་
བྱེད་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐད་ཀྱི་སོ་སོའི་འོས་འགན་དང་། དབང་ཆའི་ཆད་
གཞི་གསལ་པོ་གཏན་འབེབས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཉ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།

As the majority of the soldiers are of Han nationality, the relationship between the army and the local people is often considered as a relationship between the Han nationality and the minorities. Regarding such problems, it is necessary to clearly define the responsibilities and the limitations on the responsibilities of both parties.

与此同时，国家的外交事务，凡涉及边疆地方各民族利益有关问题，应事先与各该民族及民族自治机关充分协商一致后才能提交国

① རྒྱལ་སྤྱི་དམག་གི་མི་རིགས་བདེ་སྤང་དཔུང་ཁག་གི་ཆབ་བྱས་ནས་ས་གནས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་
ལས་འགན་སྤེལ་པ་དང་། དམག་ཞིང་། དམག་ཏུ་ལྷོ་སྤྱོད་པའི་གནད་དོན་ཚུད་ཡོད།

家最高权力机关审议通过。这样，把国家的整体利益与少数民族个体利益协调和结合起来。据此，建议在宪法修改时，应加上如下的条款：

དེ་དང་དུས་མཆུངས་སུ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་དང་། མཐའ་
མཆའས་ས་ཁུལ་དུ་ས་གནས་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་
དོན་ཁག་མཐའ་དག་ཐོག་མར་ས་གནས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཁག་དང་། མི་རིགས་
རང་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་བཅས་ལ་གྲོས་མོལ་ཡང་ཡང་བྱས་ནས་བསམ་འཆར་གཅིག་
གུར་བྱུང་རྗེས། གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་ལས་ཁུངས་ལ་ཐུལ་ནས་གྲོས་
ཞིབ་བྱས་ཏེ་གྲོས་འཆར་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ན་སྤྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་
དང་། སྐྱོས་སུ་གྲངས་ཏུང་མི་རིགས་ཁེ་ཕན་གཉིས་མཐུན་བསྐྱེད་བས་དང་གཅིག་
གུར་བྱེད་ཐུབ། དེར་བརྟེན་ཅ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅས་བྱེད་སྐབས་གཤམ་གསལ་དོན་
ཆུང་འདི་འདྲ་ཞིག་ཁ་སྤོན་དགོས་པའི་བསམ་འཆར་བྱུ་རྒྱུར།

Similarly, the foreign affairs of the country, which concern the minorities on the borders, should not be decided by the highest national authority until they have been discussed and approved by the relevant minority people and their autonomous government organizations. The interests of the nation should be combined with the interests of the related minorities when handling foreign affairs. Therefore, the following items should be added to the Constitution:

“国家最高权力机关（全国人民代表大会）并授权国家最高行政机关（国务院）统一掌管国家的国防事宜。国防军防御外敌入侵，不必担任民族自治地方的治安任务。民族自治地方的治安由各该民族自治地方的民族治安部队担任。驻防在民族自治地方的军队，必须严格尊重民族自治地方的自治自主权，必须遵守民族自治地方制定的自治条例和单行法规。”

༥ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་^① གྱིས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་
མཐོའི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་^② འགན་དབང་བཅོལ་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་
སྐྱོང་ལས་དོན་ལ་གཅིག་གུར་གྱིས་དོ་དམ་བྱ་དགོས། རྒྱལ་སྐྱོང་དམག་ནི་ཕྱི་

① རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན།

② རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་།

དགའི་བཅན་འཇུག་འགོག་མཁན་ཡིན་སྟབས། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་
 བདེ་འཇགས་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ལས་འགན་དེ་ཁུར་དགོས་དོན་མི་འདུག །མི་རིགས་
 རང་སྐྱོང་ས་གནས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལས་འགན་ནི། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་
 དེ་གའི་མི་རིགས་བདེ་སྲུང་དམག་དཔུང་གིས་འཁུར་དགོས། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་
 ས་ཁུལ་རྒྱ་བཅལ་སྔོན་བྱས་པའི་དམག་དཔུང་གིས་ངེས་པར་རྒྱ་མི་རིགས་རང་
 སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྐྱོང་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་བཅི་སྲུང་བྱ་
 དགོས་པ་དང་། ངེས་པར་རྒྱ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱིས་གཏན་འབེབས་
 བྱས་པའི་རང་སྐྱོང་བྱིམས་ཡིག་དང་ཡུལ་སྔོན་བྱིམས་སྟོན་ལ་བཅི་སྲུང་བྱེད་
 དགོས།

The national defense of our country should be controlled by the highest national authority (the National People's Congress) and the highest national administrative organization (the State Council). The army defending our country is responsible for fighting invading forces but is not responsible for maintaining public order in autonomous regions. In autonomous regions, public order should be maintained by the local minority forces. The national defense army stationed in autonomous regions should respect the right of the local autonomous government organizations and obey their orders concerning nationality autonomy.

“国家最高权力机关（全国人民代表大会）并授权国家最高行政机关（国务院）统一掌管国家的外交事务。凡涉及边疆地方各少数民族权益的外交事宜，必须事先与各该少数民族及民族自治地方充分协商一致后，才能提交全国人民代表大会审议通过。”

༩ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་^① གྱིས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་
 མཐོའི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་^② འགན་དབང་བཅོལ་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་
 ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་དོ་དམ་བྱ་དགོས། མཐའ་མཆམས་ས་
 ཁུལ་རྒྱ་ས་གནས་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་
 མཐའ་དག །ཐོག་མར་ས་གནས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཁག་དང་། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་

① རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན།

② རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་།

ས་གནས་དང་གྲོས་མོལ་ཡང་ཡང་བྱས་ནས་བསམ་འཆར་གཅིག་གྱུར་བྱང་རྗེས།
གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཆེས་མཐོའི་ལས་ཁུངས་ལ་ཕུལ་ནས་གྲོས་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གྲོས་
འཆམ་བྱེད་དགོས།

The highest national authority (the National People's Congress) and the highest national administrative organization (the State Council) have central control of the nation's foreign affairs. All foreign affairs concerning the interests of minority nationalities living near the borders should be discussed by the relevant minority people and their autonomous government before being raised with the National People's Congress.

(五)

解放前国民党反动派等统治阶级，推行大汉族主义的民族同化政策。它的主要表现之一是推行以汉语文取代少数民族语文，从而最后消灭民族语文，实现“以汉化夷”的目的。

ལྷ་པ,

བཅིངས་འགྲོལ་མ་བཟང་གོང་གོ་མི་ཏང་ལོགས་སྤྱོད་སྤྱོགས་ཁག་སོགས་དབང་
གྱུར་གྲལ་རིམ་གྱིས་རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་གྱི་མི་རིགས་རིགས་བརྒྱུར་གྱི་
སྲིད་ཁབ་སྤེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་མཆོན་ཉགས་གཙོ་ཞིག་ནི་རྒྱ་སྐད་ཡིག་
གིས་གངས་ཁུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཚབ་བྱེད་རྒྱ་སྤེལ་བཟང་ནས། མཐར་
མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་རྩ་མེད་བཟོ་རྒྱུ་དང་། ཐམས་ཅད་རྒྱ་རིགས་ཅན་དུ་
འགྱུར་སྐབས་པའི་དམིགས་ལུལ་དེ་རེད།

(5)

The Guomindang practiced Han Chauvinism and nationality assimilation before liberation. They attempted to gradually replace minority languages with the Han language and eventually wipe out minority languages.

新中国成立后，党的民族平等、团结政策，也开始扭转这方面的局面，执行了尊重各少数民族有使用和发展本民族语文权利的政策。

ཁྱུང་གོ་གསར་པ་དབུ་བརྟེན་རྗེས། ཏང་གི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་མཐུན་

སྤེལ་སྲིད་རྒྱུས་ཀྱིས། གནས་ཚུལ་དེའི་ཁ་སྤྱོད་ལ་འགྱུར་འགོ་ཚུགས་པ་དང་།
 གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་དང་གོང་
 འཕེལ་གཏོང་རྒྱའི་དབང་ཆ་ལ་བརྩི་བཀུར་དགོས་པའི་སྲིད་རྒྱུས་ལག་ལེན་བྱས་
 ཡོད།

After liberation, our party has adhered to the principle of nationality equality and unity, and has respected the right of minorities to use and develop their own languages.

后来，“极左路线”对民族工作的干扰和破坏，在“文革”和“社会主义”辞藻的掩盖下又推行了国民党反动派以汉语文取代少数民族语文的政策。

དེ་རྗེས་“གཡོན་ཐལ་ལམ་སྤྱོད་ཀྱིས་མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་འགལ་ཆེན་དང་
 གཏོར་བཤིག་བྱང་བ། “གསར་བཞེ” དང་ “སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་” བཅས་ཀྱིས་
 ཆོག་རྒྱུ་གཡོ་འགེབས་འོག་གོ་མི་ཏང་ལོག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཁག་གིས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་
 གིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱེད་རྒྱའི་སྲིད་རྒྱུས་དེ་ཡང་བསྐྱར་
 ཏུ་དར་སྤེལ་བྱང་བ་རེད།

However, influenced by the extreme left, we did once go back to the old Guomindang system and emphasized "revolution" and "socialism" instead of respecting the language rights of the minorities.

十年动乱中，终于判处了民族及民族语文的“死刑”。打倒“四人帮”特别是三种全会后，拨乱反正，从而是民族工作，随之民族语文的处境，也有所好转。

ལོ་བཅུའི་གོད་ཆག་ནང་མཐར་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དེ་“སྲིད་
 ཆད་བྱང་བ་”རེད། མི་བཞི་ཤོག་ཁག་ཙུ་གཏོར་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྐབས་གསུམ་
 པའི་ཆང་འཛོམས་གྲོས་ཚོགས་རྗེས་སུ། མི་རིགས་ལས་དོན་ལ་བེད་བཅོས་ཡོ་
 བསྐྱར་གིས། མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་གནས་བབ་ཀྱང་ལེགས་སྤྱོད་སྤྱོད་སུ་ཕྱིན་པ་རེད།

During the ten-year calamity, minority languages were "sentenced to death" After overthrowing the Gang of Four, and especially after the Third Meeting of the Central Committee, minorities received more attention.

但是有些人想要限期消灭民族语文风俗习惯的“深谋远虑”，以及类似的做法，在不少民族地区，事实上还在继续推行着。民族语文基本上还没有翻身。汉语文取代各少数民族语文的逆流和趋势还没有从根本上得到制止。这是当前我国民族关系、民族工作中极其严重的问题之一。

འོན་ཀྱང་མི་འགའ་ཞིག་གིས་རྒྱ་བཀག་ནང་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཙམ་མེད་བཅོ་རྒྱུའི་བསམ་པ་“ལྷགས་རིང་རྒྱ་བཀག་ཐོབ་”ཡོད་པ་དང་། དེ་འདྲ་བའི་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས་། འོན་དངོས་ཐོག་མི་རིགས་ས་ཁུལ་མི་ཁྱུང་བ་ཞིག་ལ་ད་རྒྱང་ཡང་མུ་མཐུད་ནས་སྒེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་ཐོབ་ཐང་དེ་ད་རྒྱང་ཡང་པལ་ཆེར་བ་བསྐྱར་གསོ་ཐོབ་མེད་ལ། རྒྱུའི་སྐད་ཡིག་གིས་གྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་ཁག་གི་སྐད་ཡིག་གི་ཚབ་བྱེད་རྒྱུའི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་འཕེལ་སྐྱོགས་དེ་ད་རྒྱང་ཡང་ཙམ་མེད་ཆ་ནས་བཀག་འགོག་བྱུང་མེད། དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་དང་། མི་རིགས་ལས་འོན་ནང་ལྷག་པའི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

However, some people still dream of eventually eliminating minority languages, and they are still working on it in many minority regions. Minority languages have not been completely liberated yet, and the tendency to replace them with the Han language still exists. This is one of the most serious problems of our current work on nationality relations.

“谁不承认和不坚持民族平等和民族语文平等，不同各种民族压迫或不平等作斗争，谁就不是马克思主义者，甚至也不是民族主义者。这是毫无疑义的。”（《列宁全集》第20卷第八个五年计划11页）

མི་སྲུ་ཞིག་གིས་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་སྐད་ཡིག་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་དང་རྒྱུན་འབྱོར་མི་བྱེད་པ་དང་། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་བྱེད་པའི་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་དང་འདྲ་མཉམ་མེད་པ་ལ་འཐབ་ཚུངས་བྱས་ན། དེ་ནི་མར་ཁི་སི་རིང་ལྷགས་པ་ཞིག་མིན་ལ། ཐ་ན་དམངས་གཙོ་རིང་ལྷགས་པ་ཅོམ་ཡང་མིན་པ་ནི་སྒྲོས་མ་དགོས་པ་རེད།

① 《列宁全集》第20卷第八个五年计划11页。

"Those who do not agree with and support the equality of nationalities and languages and those who do not fight against nationality oppression and inequality are not Marxists or even socialists" (The Collected Works of Lenin, vol 20, p 11).

那么“为什么要使用本民族语文呢？ 这是因为千百万人民群众只有使用本民族语言， 才能在文化政治和经济发展方面获得巨大的进步”（《斯大林全集》第11卷第30页）。

འོ་ན་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་བཤད་སྟོང་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་
ཞེ་ན། དེ་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱོད་མང་པོས་རང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་བཤད་
སྟོང་བྱས་ན། གཞི་ནས་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་བཅས་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་རྒྱུ་ལ་ཐོན་ཐོན་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཡིན།^①

"Why should people of a certain nationality use their own language? It is because using their own language is the only way for them to develop their culture, politics, and economy" (The Collected Works of Stalin. Vol. 11, p 30).

所以每一个民族使用和发展本民族的语文是有关维护自己民族民运的根本问题， 是维护自己民族尊严和权利的原则问题。 在我国， 少数民族学习汉语文是完全必要的， 但它不能代替本民族的语文。 据此， 建议在宪法修改草案的总纲中， 应加上如下条款：

དེར་བརྟེན་མི་རིགས་སོ་སོས་རང་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བཤད་སྟོང་དང་འཕེལ་
རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་ནི་མི་རིགས་རང་གི་ལས་དབང་སྲུང་སྟོབ་བྱེད་རྒྱུ་ཙམ་པའི་གནད་
འགག་ཞིག་ཡིན་ལ། མི་རིགས་ཀྱི་ལ་རྒྱ་དང་དབང་ཆ་སྲུང་སྟོང་བྱ་རྒྱུ་ཙམ་དོན་གྱི་
གནད་འགག་ཞིག་ཡིན། རང་རྒྱ་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱིས་རྒྱུ་སྐད་ཡིག་སྟོབ་
སྟོང་བྱ་རྒྱ་དེ་དངོས་གནས་དགོས་ངེས་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དེས་མི་རིགས་རང་
གི་སྐད་ཡིག་གི་ཆབ་བྱེད་མི་ཅུང་། དེས་ན་རྩ་ཁྲིམས་བཟོ་བཅོས་མ་ཟིན་གྱི་སྤྱི་ཙམ་
འཛིན་ནང་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་འདི་འདྲ་ཞིག་ཁ་སྟོན་བྱའི་བསམ་འཆར་ཞུ་

① 《སི་ཏཱ་ལིན་གྱི་གསུང་འབུམ་》 བོད་11པའི་ཤོག་ལྗོངས་ 30པར།

བར།

For each and every nationality, using and developing its own language is the fundamental issue concerning the fate of the nationality and also a question of principle concerning its dignity and interests. In our country, it is necessary for minorities to learn the Han language, but the Han language should not replace the languages of the minorities. Therefore, the following item should be added to the Constitution:

“国家切实保障各民族自治地方使用其实行自治的各该主题民族以及境内其他各少数民族的语文为主，兼学汉语文。严格制止以汉语文取代少数民族语文的行为。国家制定的法律、法令、决议、指令等文件必须译成民族语文。必须制定法律法规，切实保障少数民族语文在民族自治地方，高等、中等学校考试中，要作为少数民族考生的主要试题之一，禁止以汉语文取而代之。”

¶ མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེ་དང་། དེའི་ཁོངས་སུ་
ཡོད་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་བཅས་ཀྱིས་མི་རིགས་རང་རང་གི་སྐད་
ཡིག་དེ་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟུང་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེའི་ཞོར་དུ་རྒྱ་ཡིག་སྐད་རྒྱ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་
ཀྱིས་ནན་ཏན་གྱིས་ཁག་ཐེག་བྱ་དགོས། རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གིས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་
སྐད་ཀྱི་ཡིག་གི་ཚབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཟབ་ནན་གྱིས་བཀག་བསྟོ་མས་བྱ་དགོས། རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་། བཀའ་ཁྲིམས། གྲོས་ཚད།
བཀའ་བཀོད་སོགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ངེས་པར་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དུ་
བསྐྱར་དགོས།

ངེས་པར་དུ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་མཐོ་རིམ་དང་། འབྲིང་རིམ་སློབ་
གྲུའི་ཡིག་ཚད་གཏོང་སྐབས། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ། གངས་ཉུང་
མི་རིགས་སློབ་མའི་རྒྱགས་ཡིག་གཙོ་བོ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ནན་ཏན་གྱིས་ཁག་ཐེག་དགོས་
པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ཁྲིམས་སྟོན་གཏན་འབེབས་བྱ་ཞིང་། རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གིས་
ཚབ་བྱེད་རྒྱ་གཏན་འགོག་བྱ་དགོས།

* The nation protects the right of minorities to use their own languages as the major language in their autonomous regions, and the Han language should also be taught. It is prohibited to replace minority languages with the Han language. National laws, policies, regulations, and orders should be

translated into minority languages. Detailed policies should be formulated to make sure that minority languages are used for minority students in the entrance examinations to secondary schools and colleges, and not replaced by the Han language.

(六)

综上所述各条款， 建议在宪法总纲的有关部分写下述条款：

“中华人民共和国是多民族组成的国家。 各民族在严格遵循都有自由、 自主权、 反对民族压迫、 歧视的民族平等的原则上， 共同维护国家的统一和民族的团结， 共同建设现代化的社会主义国家。”

བྱུག་པ་,

གོང་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་ཁག་ཕྱི་སྤྱོད་བཟུས་ནས། ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤྱི་ཙུང་འཛིན་གྱི་
འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཚན་ནང་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་ནམས་འཁོད་རྒྱུ་
བསམ་འཆར།

༩ གྲུང་ལྷ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི་མི་རིགས་མང་པོས་གྲུབ་པའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། མི་རིགས་ཁག་ཚང་མས་རང་སྤྱོད་དང་། རང་བདག་དབང་
ཆ་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་བཅི་སྤྱད་དང་། མི་རིགས་གཉའ་གཞོན་དང་། མཐོང་རྒྱུ་ལ་
ངོ་རྒོལ་བྱེད་ཅིང་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཙུང་འཛིན་ཐོག་ ཚང་མས་མཉམ་དུ་རྒྱལ་
ཁབ་གཅིག་གྱུར་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་ལ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་། དེང་རབས་ཅན་
གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་སྐྱོན་བྱེད་དགོས།

(6)

To sum up the terms, in the relevant part of the terms of the written constitution:

The People's Republic of China is a multinational country. Each nationality should strictly adhere to the principle of nationality autonomy, oppose nationality oppression and discrimination, and support nationality equality. All nationalities should work together to protect the unity of the country and the unity of nationalities in order to construct a modern socialist country.

“各民族都有参与管理国家事务的权利， 都有发展本民族政治、 经济、 文化事业的权利， 各民族都有使用和发展自己的语言和文字

的权利。都有保持或改革自己的风俗习惯的权利。”

¶ མི་རིགས་ཁག་ཆང་མ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ལས་དོན་ལ་ཞུགས་རྒྱུ་དབང་ཆ་ཡོད་པ་དང་། རང་མི་རིགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་བྱ་གཞག་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་དབང་ཆ་ཡོད། མི་རིགས་ཁག་ཆང་མ་ལ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བཟོ་སྒྲིག་དང་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ་དབང་ཆ་ཡོད་ལ། རང་རང་གི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བཅོས་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུ་གཉིས་ཀའི་དབང་ཆ་ཡོད།

"All ethnic groups have the right to participate in the management of state affairs, there is the development of national politics, economy and culture of all ethnic groups have the right to use and develop their own language and the language rights. Have maintained or reform their own folkways and customs rights."

“各民族要发展和巩固友爱、互助、合作，护利的社会主义民族关系，共同繁荣，共同进步。”

¶ མི་རིགས་ཁག་ཆང་མས་ཕན་ཚུན་མཛུབ་མཐུན་དང་། རེས་རྟགས། མཉམ་ལས། གཉིས་ཕན་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྤྱོད་པ་དང་གོང་འཕེལ་གཏོང་ནས། ཐུན་མིང་དུ་དར་རྒྱས་དང་མདན་བསྐྱོད་ཡོང་བར་བྱ་དགོས།

"All ethnic groups to develop and consolidate friendship, mutual aid and cooperation, support the socialist ethnic relations, common progress and common prosperity."

“国家实行民族自治制度。各少数民族聚居的地方建立自治机关。民族自治地方以实行自治的民族为主题行使自治主权，管理本民族地方的事务。”

¶ རྒྱལ་ཁབ་གིས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ལས་ལུགས་ལག་ལེན་བསྐྱར་དགོས། གངས་ཁུང་མི་རིགས་ཁག་འདུས་སྡོད་བྱེད་པའི་ས་གནས་སུ་རང་སྤྱོད་ལས་ཁུངས་འཛུགས་དགོས། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་རང་སྤྱོད་ལག་ལེན་བསྐྱར་བའི་མི་རིགས་དེ་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལག་ལེན་བྱ་རྒྱུ་དང་། མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ས་གནས་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱ་དགོས།

As a way to carry out nationality autonomy, each region where minority

nationalities reside should have an autonomous organization. In such a region, the self-governing nationality is the major power body and should shoulder the responsibility of managing local affairs.

“在实行民族自治地方的各该主题民族不占该民族自治地方居民多数的地方，应逐步调整现行区域划分的体制，使实行自治的各该主题民族居民的比重成为各该民族自治地方居民的多数。”

༥ མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེ། རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེའི་མི་འབྲེལ་མང་ཤོས་མ་ཟིན་པའི་ས་གནས་དག་ཏུ། དེ་ཡོད་ཁོངས་དབྱེ་སྒྲུངས་ཀྱི་ལུགས་སྟེན་དེ་རིམ་བཞིན་ལགས་བཅས་བྱ་ཅིང་། རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བསྟར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་དེ་དག་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་དག་གི་མི་འབྲེལ་མང་ཤོས་འགྱུར་བར་བྱ་དགོས།

* In a region where the major nationality does not comprise the majority of the population, the system of dividing up regions should be adjusted and other reasonable measures taken to help the population of the major nationality become the largest in that region.

“在相连而又交错聚居的各少数民族和相连而又交错的有部分汉族居民的地方，可以建立各民族联合性的民族共同自治地方和相应的自治机关。”

༥ ས་མཆོམས་པན་ཚུན་འབྲེལ་ཞིང་ཡུལ་མི་འབྲེལ་ནས་འདུས་ཕྱོད་བྱས་པའི་གངས་རུང་མི་རིགས་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་རིགས་ཀྱང་ཆ་ཤས་འབྲེལ་པའི་ས་གནས་ཁག་ཏུ། མི་རིགས་ཁག་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ངོ་བོ་ལྡན་པའི་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དང་། འོས་འཆོམས་ཀྱི་རང་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་བཅས་བཙུགས་ཆོག །

* In adjacent areas where minority nationalities and the Han nationality cohabit, coautonomous government organizations, which are an alliance of all nationalities, should be set up.

“在分散杂居的各少数民族，包括一起分散杂居的汉族居民，可以建立各民族代表性的分散杂居的民族自治地方和相应的民族自治机关”

༥ ཁ་འཕྲོར་འབྲེལ་ཕྱོད་བྱས་པའི་གངས་རུང་མི་རིགས་ཁག་དང་། དེ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱ་རིགས་ཀྱང་ཁ་འཕྲོར་འབྲེལ་ཕྱོད་བྱས་པའི་ས་ཁུལ་དུ། མི་རིགས་ཁག་

ས་སྲི་འབྲུག་མིའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི། ཁ་འཕྲོ་འབྲེས་སྡོད་ཀྱི་རང་སྐྱོང་ས་
ཁུལ་དང་། འོས་འཛམས་ཀྱི་རང་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ཆོག །

* In a region where various minority nationalities and the Han nationality cohabit, autonomous government organizations, which consist of representatives of each nationality, should be set up.

“凡是个别或少量的分散居住在全国各城乡的少数民族成份的居民，以及在民族自治地方个别和少量居住的汉族居民，由各地国家机关切实保障它们各自的民族平等权利，不得有任何民族歧视、侮辱和压迫的行为，并吸收它们参与当地国家机关的事务。”

༩ རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་ཁག་གི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་གསེབ་དུ་ཁ་འཕྲོ་འབྲེས་
བཅའ་སྡོད་བྱས་པའི་མི་ཚང་རེ་གཉིས་དང་། མི་འབོར་ཁྱད་ཤས་ཀྱི་གྲངས་ཁྱད་མི་
རིགས་དང་། དེ་བཞིན་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་བཅའ་སྡོད་བྱས་པའི་མི་
ཚང་རེ་གཉིས་དང་། མི་འབོར་ཁྱད་ཤས་ཀྱི་རྒྱ་རིགས་བཅས་ལ། ས་གནས་སོ་
སོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་དབང་ཆ་འགན་
སྤུང་ཏན་ཏན་བྱ་དགོས་པ་ལས། མི་རིགས་མཐོང་ཆུང་དང་། བརྟན་བཅོས། གཉའ་
གཞོན་བྱ་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་སྦྱོད་སྤེལ་རུང་བ་མ་བྱེད། ཁོ་ཚོ་ས་གནས་དེ་གའི་རྒྱལ་ཁབ་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་དོན་ནང་ཞུགས་རྒྱ་བཟུ་ལེན་བྱ་དགོས།

* Local governments of provinces, autonomous regions, cities, and villages should be responsible for protecting the rights of minority and Han citizens scattered in their regions. Those citizens should be encouraged to get involved in managing local affairs. Nationality discrimination, humiliation, and oppression are not allowed.

在地理上相连的聚居的同一的各少数民族应逐步建立以实行自治的各该民族为主体的统一的民族自治地方。国家禁止对任何民族的歧视、侮辱和压迫的行为，禁止侵犯少数民族权益的行为，禁止破坏民族平等和民族团结的任何行为。

༩ ས་གནས་འབྲེལ་ཁྲིམ་མི་རིགས་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་གྲངས་ཁྱད་མི་རིགས་
རྣམས་རིམ་བཞིན་མི་རིགས་དེ་ཉིད་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གཅིག་གྱུར་ཅན་གྱི་མི་
རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་འཛུགས་དགོས།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་རིགས་སུ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་མཐོང་རྒྱུ་དང་། བརྟན་བཅོས། གཏུའ་གནོན་བཅས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་གཏན་འགོག་བྱ་དགོས་པ་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁོ་དབང་ལ་བཅོན་གནོན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་གཏན་འགོག་བྱ་དགོས། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲེལ་ལ་གཏོར་བཤིག་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་མཐའ་དག་བཀག་འགོག་བྱ་དགོས།

Geographically linked in the same ethnic minority autonomous regions should gradually establish a unified by thenational autonomy as the main body.

The State prohibits any of the ethnic discrimination, insult and oppression of the act, prohibit violations of Minority Rights Act prohibits the destruction of national equality and national unity of any behavior.

国家保障各民族自治地方，使用其实行自治的主体民族以及境内其他各少数民族的语言为主，兼学汉语文。严格制止以汉语文取代少数民族语文的行为。必须制定法律、法令切实保障各少数民族语文在民族自治地方的高等、中等学校考试中，作为少数民族考生的主要试题之一。禁止以汉语文取而代之。

༥ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ། རང་སྤྱོད་བྱ་ལུ་ཀྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེའི་སྐད་ཡིག་དང་། དེའི་མངའ་ཁོངས་སུ་གནས་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གཞན་རྣམས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བོར་བཤེད་སྤྱོད་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཞོར་དུ་རྒྱ་ཡིག་ཀྱང་སྤྱོད་རྒྱ་ཡིད་པ་ཁག་ཐེག་བྱ་དགོས། རྒྱ་ཡིག་གིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཚབ་བྱེད་རྒྱུའི་བྱ་སྤྱོད་དེ་ཟབ་ནན་གྱིས་བཀག་འགོག་བྱ་དགོས། དེས་པར་དུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་མཐོ་རིམ་དང་། འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲུབ་ཡིག་ཚད་གཏོང་སྐབས། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སློབ་མའི་རྒྱགས་ཡིག་གཙོ་བོ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ་ནན་ཏན་གྱིས་ཁག་ཐེག་དགོས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ཁྲིམས་སྒྲུབ་གཏན་འབེབས་བྱ་ཞིང་། རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གིས་ཚབ་བྱེད་རྒྱུ་གཏན་འགོག་བྱ་དགོས།

* The nation protects the right of minorities to use their own languages as the major language in the their autonomous regions, and the Han language should also be taught. It is prohibited to replace minority languages with

the Han language. National laws, policies, regulations, and orders should be translated into minority languages. Detailed policies should be formulated to make sure that minority languages are used for minority students in the entrance examinations to secondary schools and colleges, and not replaced by the Han language.

国家设立专项基金和其他措施，大力扶助少数民族发展政治、经济、文化、科学教育和卫生建设事业，加速消除各民族间事实上不平等。

¶ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཆེད་སྤྱད་མ་དངུལ་དང་དེ་མིན་གྱི་བྱ་ཐབས་གཞན་བསྐྱེད་ནས། གངས་ལུང་མི་རིགས་ལ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས། ཆོས་རིག་སློབ་གསོ། འཕྲོད་བསྐྱེད་བཅས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྱོན་བྱ་གཞག་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ་ལ་རོགས་རམ་ཤུགས་ཆེན་གནང་སྟེ། མི་རིགས་ཁག་སོ་སོའི་བར་དུ་དོན་དངོས་ཐོག་འདྲ་མཉམ་མ་ཡིན་པའི་གནས་སྐབས་དེ་ཟུར་དུ་མེད་པར་བྱ་དགོས།

* The nation should set up special grants or adopt other measures to help minorities to develop their polities, economy, culture, science, education, and health, in order to eliminate the existing inequality between the various nationalities.

国家大力支持，促使聚居的各少数民族建立本民族的政治、经济、文化的中心，以利于各少数民族的兴旺和发展。

¶ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཤུགས་ཆེན་གནང་སྟེ། གངས་ལུང་མི་རིགས་རྣམས་འདུས་སྡོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དུ་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་སྡེ་གནས་འཛུགས་སྐྱོལ་འདེད་བྱ་སྟེ། གངས་ལུང་མི་རིགས་ཁག་རྣམས་དར་རྒྱས་དང་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཕན་པར་བྱ་དགོས།

* With the help of the nation, each minority nationality should set up its own center of polities, economy, and culture in order to achieve prosperity and development.

国家最高权力机关（全国人民代表大会）并授权国家最高行政机关（国务院）统一掌管整个国家的国防事宜。国防军是防御外敌的侵入，不必担任民族自治地方的治安任务。民族自治地方的治安，由各该民族自治地方的民族治安部队担任。驻防在民族自治地方的军队，必

须严格尊重民族自治地方的自治主权。 必须遵守民族自治地方制定的自治条例和单行法规。

¶ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་^① ཀྱིས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་མཐོའི་སྲིད་འཇིག་ལས་ཁུངས་ལ་^② འགན་དབང་བཅོལ་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱང་ལས་དོན་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་དོ་དམ་བྱ་དགོས། རྒྱལ་སྤྱང་དམག་ནི་ཕྱི་དགའི་བཅོན་འཇུག་འགོག་མཁན་ཡིན་སྟབས། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་བདེ་འཇགས་སྤྱང་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་འགན་དེ་ཁུར་དགོས་དོན་མི་འདུག མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་གནས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལས་འགན་ནི། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དེ་གའི་མི་རིགས་བདེ་སྤྱང་དམག་དཔུང་གིས་འཁུར་དགོས། མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་བཅའ་སྟོན་བྱས་པའི་དམག་དཔུང་གིས་ངེས་པར་དུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལ་ནན་ཏན་གྱིས་བཙེ་སྤྱང་བྱ་དགོས་པ་དང་། ངེས་པར་དུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་རང་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཡིག་དང་ཡུལ་སྤྱོད་ཁྲིམས་སྟོན་ལ་བཙེ་སྤྱང་བྱེད་དགོས།

* The national defense of our country should be controlled by the highest national authority (the National People's Congress) and the highest national administrative organization (the State Council). The army defending our country is responsible for fighting invading forces but is not responsible for maintaining public order in autonomous regions. In autonomous regions, public order should be maintained by the local minority forces. The national defense army stationed in autonomous regions should respect the right of the local autonomous government organizations and obey their orders concerning nationality autonomy.

国家最高权力机关（全国人民代表大会） 并授权国家最高行政机关（国务院） 统一掌管整个国家的外交事宜。 凡涉及边疆地区少数民族权益的外交事务， 必须事先与各该少数民族及其民族自治地方充分协商一致后， 才能提交全国人民代表大会审议通过。

① རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན།

② རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་།

¶ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་^① གྱིས། རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་མཐོའི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་^② འགན་དབང་བཅོལ་ནས། རྒྱལ་ཁབ་གྱི་རྒྱལ་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་དོ་དམ་བྱ་དགོས། མཐའ་མཆོམས་ས་ཁུལ་རྩ་ས་གནས་མི་རིགས་གྱི་ཁེ་ཕན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་མཐའ་དག ཐོག་མར་ས་གནས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཁག་དང་། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་གནས་དང་གྲོས་མོལ་ཡང་ཡང་བྱས་ནས་བསམ་འཆར་གཅིག་གྱུར་བྱུང་རྗེས། གཞི་ནས་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ཆེས་མཐོའི་ལས་ཁུངས་ལ་སྤུལ་ནས་གྲོས་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གྲོས་འཆམ་བྱེད་དགོས།

* The highest national authority (the National People's Congress) and the highest national administrative organization (the State Council) have central control of the nation's foreign affairs. All foreign affairs concerning the interests of minority nationalities living near the borders should be discussed by the relevant minority people and their autonomous government before being raised with the National People's Congress.

(七)

同样， 根据上述理由， 为了真正实现各民族在一切权利方面的完全平等， 即承认并尊重各民族的自治自主权利， 为了切实保障地大物博（占全国总面积的百分之七十） 但人口稀少（只占全国总人口的百分之六） 的五十多个少数民族（共五千多万人口） 既要维护国家的整体利益， 又要能够在事实上行使自己民族的自治自主权。

བདུན་པ།

དེ་བཞིན་གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཚན་ལྟར། མི་རིགས་ཁག་ཚང་མར་དབང་ཆ་ཡོད་རིགས་ཐམས་ཅད་དོན་དངོས་ཐོག་འདྲ་མཉམ་ཡོང་ཆེད་། མི་རིགས་ཁག་གི་རང་སྐྱོང་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ལ་ཁས་ལེན་དང་བཅི་བཀྱར་བྱ་རྒྱུ་དང་། ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཐོན་ཁུངས་འཛོམས་ཡང་^③ མི་འཕོར་ཉུང་བའི་^④ གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་

① རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན།

② རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་།

③ རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱིའི་རྒྱ་ཁྲོན་གྱི་བརྒྱ་ཆ་བདུན་ཅུ་ཟིན་ཡོད།

ལྷ་བཙུ་ལྷག་^① གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཡི་པོ་ལོ་ཁེ་ལ་བཅི་སྤང་བྱེད་པ་མ་ཟད། མི་
རིགས་རང་གི་རང་སྤྱོད་རང་བདག་དབང་ཆ་ཡང་དོན་དངོས་ཐོག་ལག་ལེན་བྱ་
ཐུབ་པར་ཏན་ཏན་འགན་སྤང་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ།

(7)

In our country, the minority nationalities occupy a vast territory (70 percent of the entire nation) that has abundant resources. However, the more than fifty minorities have only small populations (50 million altogether, about 6 percent of the entire populations of the nation). In order to protect the interests of the nation, as well as those of the minorities.

因此必须在全国最高权力机关（全国人民代表大会）以及国家地方各级权力机关中的全体代表（其中汉族代表是绝对的多数）表决后（经多数通过）对民族自治地方制定的自治条例或单行法规中不利于国家整体利益的条款行使“大会”的否决权；

ངེས་པར་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཆེས་མཐོའི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་^② དང་། དེ་
བཞིན་རྒྱལ་ཁབ་གི་ས་གནས་རིམ་པ་ཁག་གི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་ནང་གི་
འཐུས་མི་ཡོངས་ཚྭ་གས་གིས་^③ མཐུན་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་
ཁུལ་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་རང་སྤྱོད་ཁྲིམས་སྲོལ་ལམ། དུལ་ཁྲིམས་ནང་དུ་
རྒྱལ་ཁབ་ཡི་པོ་ལོ་ཁེ་ལ་གཞོན་པའི་དོན་ཚན་གང་དེ་^④ “ཚྭ་གས་ཆེན་”གིས་
ཕྱིར་ཁྲོག་གི་དབང་ཆ་ལག་བསྟར་བྱ་ཆོག །

It must be the supreme organ of state power (the National People's Congress on behalf of all countries) and the local authority (which is represented in the Han majority vote (by) the exercise of "meeting") on the overall interests of the country is not conducive to the autonomy to develop or regulations in terms of veto; the nation's highest authority, the National People's Congress, should have the right to reject motions not in line with the interests of the nation,

① རྒྱལ་ཡོངས་གི་མི་འཛོར་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་དྲུག་ལས་ཟིན་མེད།

② བསྐྱེད་པས་མི་འཛོར་བྱེ་བ་ལྷ་ལྷག་

③ རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚྭ་གས་ཆེན།

④ དེའི་ནང་རྒྱ་རིགས་གི་འཐུས་མི་མང་ཤོས་ཡིན་པ་སྟོན་མེད་རེད།

⑤ མང་ཆེ་བ་གྲོས་འཆམས་བྱུང་བ།

同样国家各级权力机关中的少数民族代表对涉及不利于少数民族权益的由国家权力机关制定的法律、法令中的有关条款，经各级权力机关中的少数民族代表的小会表决后（经过多数通过）可以行使少数民族代表的“小会”否决权。

དེ་བཞིན་རྒྱ་རིམ་པ་ཁག་གི་རྒྱལ་ཁབ་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཁྲུས་མི་རྣམས་ཀྱིས། རྒྱལ་ཁབ་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་། བཀའ་ཁྲིམས་ནང་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་གནོད་པའི་འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཆོན་གང་དེ། རིམ་པ་ཁག་གི་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཁྲུས་མི་རྣམས་ཀྱིས། ཆོགས་རྒྱུ་གིས་མཐུན་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་ཡི། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་འཁྲུས་མིའི་“ཆོགས་རྒྱུ་གིས་ཆོན་ཆོད་དབང་ཆ་ལག་བསྟར་བྱ་ཆོག”།

Similarly, minority representatives in the government should have the right to reject motions that do not protect the interests of the minorities. Minority representatives can exercise the veto by holding "small meetings" of minority representatives only voting down motions at those meetings.

根据马克思主义关于任何真理都不能绝对化，任何原则都有例外的精神，这是一般条件下少数服从多数的原则与个别特殊条件下与之相反的少数也可以不服从多数原则，二者辩证统一地解决民族关系上大与小、强与弱、多数与少数矛盾的正确途径与方法。

མ་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་བདེན་དོན་ཐམས་ཅད་མཐའ་གཅིག་ཅན་དུ་མི་རུང་བ་དང་། ཅ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་དམིགས་བསལ་ཡོད་དགོས་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་ན། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་ཉུང་བས་མང་བ་ལ་བཙེ་འཛོགས་བྱེད་དགོས་པའི་ཅ་དོན་དང་། དམིགས་བསལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ་དེ་ལས་སྤྲོག་སྟེ་ཉུང་བས་མང་བ་ལ་བཙེ་འཛོགས་བྱེད་མི་དགོས་པའི་ཅ་དོན་གཉིས་ནི། ཅོད་སྒྲུབ་གཅིག་གྱུར་གྱི་མི་རིགས་འབྲེལ་བའི་ཐོག་མི་རིགས་ཆེ་རྒྱུ་དང་། དྲག་ཞན། མང་ཉུང་བཅས་ཀྱི་བར་འགལ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཡས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན།

According to Marx's theory, we cannot consider truth in terms of absolutes because there are always exceptions. However, under special

① མང་ཆེ་བ་གྲོས་འཆམས་བྱང་བ།

circumstances, the minority may not need to submit to the majority.

毫无疑义，承认各民族之间彼此权利完全平等，那就不能取决它们之间的大小与多少，而是由组成多民族国家的每一个民族成员，都有同等的权利。

据此，建议在宪法修改草案中，在国家权力机关的部分应加上下述条款：

མི་རིགས་ཁག་ནམས་ཕན་ཚུན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་ཁས་སྐྱོད་ན། མི་རིགས་མང་པོས་གྲུབ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁོངས་མི་སོ་སོར་ཆང་མ་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་ལས། དེ་དག་བར་མི་རིགས་ཆེ་ཆུང་དང་། མང་ཉུང་ལ་རགས་ལས་པ་ཞིག་མིན་པ་སྒྲིག་མ་དགོས་པ་རེད། དེའི་བརྟེན་ཅི་བྱིས་པ་བཅོ་བཙོས་ཀྱི་མ་ཟིན་ནང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དབང་ཆའི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ནང་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་ཁ་སྟོན་བྱ་རྒྱུའི་བསམ་འཆར་ཞུ་རྒྱུ་།

When it comes to equality of nationalities, small size should not mean less power. Members of every nationality in the country should have equal rights. The following items concerning the nation's power organizations should be added to the Constitution:

· 全国人民代表大会及各级人民代表大会中少数民族代表的名额问题。

1、 全国人民代表大会中，原则上每个民族都要有一定的代表名额。

2、 各民族自治地方的人民代表大会中，除了实行自治的主体民族代表外，境内其他各少数民族原则上也都要有一定的代表名额。

3、 凡辖有民族自治地方的各个省的人民代表大会中该省境内的每个少数民族原则上都要有一定的代表名额。

གཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་དང་ས་གནས་རིམ་པ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་འཐུས་མིའི་མིང་གྲངས་ཀྱི་གནད་དོན་སྟོན།

༡ རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་དང་། རིམ་པ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ནང་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་མིང་

གངས་ཀྱི་གནད་དོན་སློང་།

༡ མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚྭས་ཆེན་ནང་།
རང་སྐྱོང་བྱ་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེ་ཉིད་ལུང་པའི། ཅ་དོན་ཐོག་རང་སྐྱོང་
མངའ་སྡེ་གི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གཞན་དག་སོ་སོའི་འཕུས་མིའི་མིང་
གངས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་དགོས།

༢ མངའ་སྡེ་ཏུ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཡོད་པའི་ཁྲིང་ཆེན་ཁག་གི་མི་
དམངས་འཕུས་མི་ཚྭས་ཆེན་ནང་། ཅ་དོན་ཐོག་ཁྲིང་ཆེན་ནང་གི་གངས་ཉུང་མི་
རིགས་ཚང་མ་ལ་འཕུས་མིའི་མིང་གངས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་དགོས།

I. The quota for minority representatives in the National People's Congress:

① In principle, each minority nationality should have a certain number of representatives in the National People's Congress.

② In a local People's Congress of a minority autonomous region, besides representatives of the ruling minority, there should be representatives of other minorities living in the region.

③ In the local People's Congress of a province containing minority autonomous regions, each minority in the province should have a certain number of representatives.

二、 各级人民代表大会的职权问题。

གཉིས། རིམ་པ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚྭས་ཆེན་གྱི་འགན་དབང་གི་
གནད་དོན་སློང་།

II. The functions and powers of the People's Congress at various levels:

1、 全国人民代表大会对各民族自治地方人民代表大会制定的单行法规或自治条例中与国家的整体利益相抵触或不一致的条款， 经全国人民代表大会多数通过， 可以行使“大会”的否决权。

全国人民代表大会制定涉及少数民族权益的条款时， 若该条款与少数民族的权益相抵触或不一致的， 经全国人民代表大会中的少数民族代表的多数通过， 可以行使“小会”的否决权。

༡ རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚྭས་ཆེན་གྱིས། མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་

ཁུལ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཡུལ་
 བྱིན་སེམས་རང་སྤྱོད་བྱིན་སེམས་སྒོལ་ནང་དུ་རྒྱལ་ཁབ་རྩིས་པོའི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་
 བའམ་ཡང་ན་གཅིག་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཆེན་གང་དེ།

རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་མང་ཚོགས་ཀྱི་གོས་འཆམས་
 བྱས་པ་བརྒྱད། “ཚོགས་ཆེན་གྱིས་སྒྲིག་ཆོད་དབང་ཆ་བེད་སྤྱོད་བཏང་ཆོག་
 རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་
 དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་དོན་ཆེན་གཏན་འབེབས་བྱེད་སྐབས། གལ་སྲིད་གྲངས་ཉུང་
 མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་བའམ་ཡང་ན་གཅིག་གྱུར་མ་བྱུང་བའི་དོན་ཆེན་
 དེ། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་
 ཀྱི་འཐུས་མི་མང་ཚོགས་ཀྱིས་གོས་འཆམ་བྱས་པ་བརྒྱད། “ཚོགས་ཆུང་གི་སྒྲིག་
 ཆོད་དབང་ཆ་བེད་སྤྱོད་བཏང་ཆོག །

① The National People's Congress has the right to vote down motions raised by the local People's Congress of a minority autonomous region if the motions go against the interests of the nation. Representatives of minority nationalities have the right to vote down policies formulated by the National People's Congress at their "small meetings" if the policies contradict with the interests of the minorities.

2、各民族自治地方的人民代表大会，对下一级的民族自治地方人民代表大会制定的单行法规和自治条例中与本自治地方的整体利益相抵触或不一致的条款，经本自治地方人民代表大会多数通过，可以行使“大会”的否决权。

各民族自治地方的人民代表大会在制定涉及境内的除实行自治的民族以外的其他少数民族的权益的条款时，若该条款与该少数民族的权益和相抵触或不一致的，经该少数民族的代表多数通过，可以行使“小会”的否决权。

༡ མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས།
 རིམ་པ་འོག་མའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་
 གྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཡུལ་བྱིན་སེམས་དང་། རང་སྤྱོད་བྱིན་སེམས་སྒོལ་ནང་དུ།
 རང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་རྩིས་པོའི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་བའམ་ཡང་ན་གཅིག་གྱུར་མ་ཡིན་

པའི་དོན་ཚན་གང་དེ། རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་གའི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་
ཆེན་གྱི་མང་ཁྲུགས་གྲོས་འཆམ་བྱུང་བ་བརྒྱད། “ཚོགས་ཆེན་གྱིས་ཕྱིར་སྒྲིག་གི་
དབང་ཆ་བཅད་སྟེད་བཏང་ཆོག །

མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཁག་གི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས།
རང་སྐྱོང་བྱ་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་གཙོ་བོ་དེ་ཉིད་ཟུང་པའི། རང་སྐྱོང་དེའི་མངའ་
ཁོངས་གྱི་གངས་ཁུང་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་འབྲེལ་ཡོད་གྱི་དོན་ཚན་གཏན་
འབེབས་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ། གལ་སྲིད་གངས་ཁུང་མི་རིགས་གང་དེའི་ཁེ་སན་
དང་འགལ་བའམ་གཅིག་ཁྱུར་མ་ཡིན་ཡོད་ན། མི་རིགས་གང་དེའི་འཐུས་མི་མང་
ཁྲུགས་གྲོས་འཆམ་བྱས་པར་བརྒྱད། “ཚོགས་ཆུང་གིས་སྒྲིག་ཆོད་དབང་ཆ་བཅད་
སྟེད་བཏང་ཆོག །

② The People's Congress of a minority autonomous region has the right to vote down motions raised by the People's Congress at the lower level if they go against the collective interests of people in the whole region. Policies formulated by the People's Congress of a minority autonomous region concerning the interests of minorities other than the ruling one in that region could be voted down by representatives of the related minorities at their own "small meetings."

3、凡辖有民族自治地方的各省的人民代表大会，对省内各民族自治地方人民代表大会制定的单行法规或自治条例中与本省各民族的整体利益相抵触或不一致的条款，经省人民代表大会多数通过，可以行使“大会”否决权。

凡辖有民族自治地方的各省人民代表大会在制定涉及省内民族自治地方的权益的条款时，若该条款与该民族自治地方的权益相抵触或不一致，经省人民代表大会中的少数民族代表多数通过，可以行使“小会”的否决权。

༡ མངའ་ཁོངས་ཁུང་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཡོད་པའི་ཁྲིང་ཆེན་ཁག་གི་མི་
དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས། ཁྲིང་ཆེན་དེའི་མངའ་ཁོངས་གྱི་མི་རིགས་
རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཁག་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཡུལ་ཁྲིམས་སྐུ་རང་སྐྱོང་
ཁྲིམས་སྒྲིལ་ནང་དུ། ཁྲིང་ཆེན་དེ་གའི་མི་རིགས་ཡོངས་ཚོགས་གྱི་ཁེ་སན་དང་

འགལ་བའམ་གཅིག་མཐུན་མ་བྱུང་པ་ཡོད་ན། ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་འཐུས་མི་
 ཚོགས་ཆེན་གྱི་མང་ཁྱེད་ཀྱིས་འཆམ་བྱུང་བ་བརྟུན། “ཚོགས་ཆེན་”གྱིས་སྒྲིག་
 ཚད་དབང་ཆ་བཅོད་སྟོང་བཏང་ཆོག །

མངའ་ཁོག་ཏུ་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཆེན་ཁག་གི་མི་
 དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་ཞིང་ཆེན་ནང་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་
 ཁུལ་གྱི་ཁེ་ཕན་དང་འབྲེལ་ཡོད་དོན་ཚན་གཏན་འབེབས་བྱ་སྐབས། གལ་སྲིད་མི་
 རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དེ་གའི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་བའམ་གཅིག་མཐུན་མ་བྱུང་
 པ་ཡོད་ན། ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་
 རིགས་ཀྱི་འཐུས་མི་མང་ཁྱེད་ཀྱིས་འཆམ་བྱུང་བ་བརྟུན། “ཚོགས་ཆུང་”གིས་
 སྒྲིག་ཚད་དབང་ཆ་བཅོད་སྟོང་བཏང་ཆོག །

③ The People's Congress of a province containing minority autonomous regions has the right to vote down motions raised by the People's Congress of a minority autonomous region in the province if the motions go against the interests of all the people in that province.

Policies formulated by the People's Congress of a province containing minority autonomous regions could be voted down by representatives of the minority autonomous regions in that province at their "small meetings" if the policies go against the interests of the minorities.

在建立各民族联合性的民族共同自治地方人民代表大会制定的民族共同自治地方的自治条例和单行法规， 在涉及与民族相互关系或任何某一参加联合性的各该民族的权益相抵触或不一致的条款， 必须经过协商一致后才能表决通过。

在建立各民族代表性的民族分散杂居的民族自治地方， 人民代表大会制定的自治条例和单行法规在涉及与民族相互关系或任何某一分散杂居的各该民族的权益相抵触或不一致的条款， 必须经过协商一致后才能表决通过。

མི་རིགས་མཉམ་འབྲེལ་ཅན་གྱི་ཐུན་མོང་གིས་བཙུགས་པའི་མི་རིགས་རང་
 སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཏུ་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས། མི་རིགས་ཐུན་མོང་རང་
 སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་རང་སྐྱོང་ཁྲིམས་སྒྲིལ་དང་ཡུལ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་

ནང་དུ། མི་རིགས་པན་ཚུན་བར་གྱི་འབྲེལ་བའམ་ཡང་ན་མཉམ་འབྲེལ་ནང་
 ཞུགས་པའི་མི་རིགས་གང་ཞིག་གི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་བའམ་གཅིག་མཐུན་མ་བྱུང་
 པ་ཡོད་ན། དེས་པར་དུ་མི་རིགས་དེ་དང་གོས་མཐུན་གཅིག་གྱུར་བྱུང་རྗེས་གཞི་
 ཅན་མཐུན་ཐག་གཅོད་དགོས།

མི་རིགས་ཁག་གི་འཐུས་མིའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ཐུན་མོང་དུ་བཅུགས་པའི་མི་
 རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དུ་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་གཏན་འབེབས་
 བྱས་པའི་རང་སྐྱོང་བྱིམས་སྒོལ་དང་ཡུལ་བྱིམས་གྱི་ནང་དུ། མི་རིགས་པན་ཚུན་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་ཡང་ན་ཁ་འཐོར་དུ་སྡོད་པའི་མི་རིགས་གང་ཞིག་གི་ཁེ་ཕན་
 དང་འགལ་བའམ་ཡང་ན་གཅིག་མཐུན་མ་བྱུང་ཡོད་ན། དེས་པར་དུ་མི་རིགས་དེ་
 དང་གོས་མཐུན་གཅིག་གྱུར་བྱུང་རྗེས་གཞི་ཅན་མཐུན་ཐག་གཅོད་དགོས།

The autonomous regulations in autonomous areas of ethnic minorities to
 the national autonomous areas and jointly formulated by the people's
 congresses and separate regulations, and the relationship between people or
 any one in the nation in the joint of the rights and interests involved
 in conflict or inconsistency, must be agreed to vote. In the establishment of
 the national autonomous areas of minority representatives scattered mixed,
 autonomous regulations formulated by the people's congresses
 and separate regulations and the relationship between ethnic or any mixed
 dispersion in the national rights and interests conflict or inconsistency, must
 be agreed to vote.

In a region where various nationalities cohabit, policies formulated by the
 local People's Congress concerning the interests of any of the nationalities or
 relations between the nationalities have to be discussed and approved by the
 representatives of all nationalities.

凡是个别和少数分散居住在全国各城乡的少数民族成份和在少数
 民族地区个别和少量居住的汉族成份的各族居民，应由当地国家机关
 切实保障它们各自的民族权利（包括解决就业，尊重各自民族的风俗习惯、
 宗教信仰以及参政权等问题）。

རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གོང་ཁྱིམ་དང་། གོང་བཟལ་ཁག་དུ་ཁ་འཐོར་བཅའ་སྡོད་བྱས་

པའི་མི་ཚང་ཤ་ཁ་ཤས་དང་མི་འབོར་ཉུང་ཤས་ཀྱི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་
 དང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་བཅལ་སྡོད་བྱས་པའི་རྒྱ་རིགས་མི་ཚང་ཁ་
 ཤས་དང་མི་འབོར་ཉུང་ཤས་བཅས་མི་རིགས་ཁག་གི་འབངས་མི་ནམས། ས་
 གནས་དེ་གའི་རྒྱལ་ཁབ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོ་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་དབང་ཆ་ལ་
 འགན་སྲུང་དོ་དན་བྱ་^①དགོས།

Local governments should be responsible for protecting the rights and interests of the minority and Han citizens scattered in their regions (e.g., helping them find jobs and respecting their customs, religious beliefs, and political rights).

以上意见， 谨供参考。

一九八零年十二月二十九日

གོང་གསལ་གྱི་བསམ་འཆར་ནམས་དབྱེད་གཞི་གནང་རྒྱུ་ཡིན།
 སྤྱི་ལོ་༡༩༨༠ལོའི་ཟླ་བ་༡༢པའི་ཚེས་༢༩ཉིན།

The above suggestions are for reference only.

29th December 1980.

རྒྱ་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་སྒྱུར་མཁན།

ཁུའ་བསྟན་འཕེན་ཆོགས།

རྒྱ་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་སྒྱུར་མཁན།

Melvyn C. Goldsten

① དེའི་ནང་དུ་ལས་ཀ་སྡོད་རྒྱ་དང་། མི་རིགས་ཁག་སོ་སོའི་ཡུལ་སྡོལ་གོམས་གཤིས་དང་། ཚོས་ལུགས་
 དང་པ་ལ་བཅི་འཛོགས་བྱ་རྒྱ་དང་། དེ་བཞིན་ཉང་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་བཅས་ཀྱི་གནད་དོན་འདུས་ཡོད།

